

Levr kentañ ar Vakabeed.

**Antiokos o trevadenniñ,
oc'h hellenaat ar vro.**

1 ¹Ha setu, goude m'en devoa Aleksandr mab Filip, ar Makedoniad a oa deuet eus bro ar Giteiz, pilet Darius, roue ar Bersiz hag ar Vediz, ha ma oa deuet roue en e lec'h, da gentañ war bro C'hres, ²e stagas gant emgannoù niverus, e tapas kreñvlec'hioù hag e lazhas ar rouaned nesañ. ³Mont a reas betek pennoù an douar ha kemer dibourc'hioù e-leizh a Vroadoù. Hag e voe sioul an douar dirazañ. En em sevel hag uhelaat a reas en e galon ; ⁴hag e tastumas un armead galloudus-meurbet, hag e vestronias rannvroioù, broadoù ha rouanedigoù, hag e tlejont dezhañ truj. ⁵Ha goude kement-se e kouezhas war e wele hag e ouezas edo o vont da vervel. ⁶Hag e tec'halvas e ofiserien, an uhelidi a oa bet savet gantañ ez-yaouank, hag e rannas etrezo e rouantelezh, tra ma oa c'hoazh bev. ⁷Renet en devoa Aleksandr daouzek vloaz pa varvas. ⁸Hag e voe mestr e ofiserien, pep hini en e zalc'h. ⁹Hag e lakjont-holl talgenoù goude e varv, hag o mibien war o lerc'h e-pad kalz a vloavezhioù, hag e liesajont ar reuzioù war an douar. ¹⁰Hag e teuas diouto ur wrizienn a bec'hed : Antiokos Epifan, mab ar roue Antiokos, a oa bet gouestlad e Roma hag a zeuas da vezañ roue er bloaz kant seizh-ha-tregont eus rouantelezh ar C'hresianed. ¹¹D'ar mare-se e savas e Israel ur bagad tud fall hag a sache kalz a dud all war o lerc'h en ur lavarout dezho : "Deomp, greomp emglev gant ar Broadoù pagan a zo en-dro deomp, rak abaoe ma-z omp rannet diouto hon eus bet kalz a reuzioù". ¹²Ar

N'ouzer ket gant piv, met war-dro 100 KHS e vefe bet skrivet levrioù ar Vakabeed, diwar-benn darvoudoù en istor Israel a sell ouzh an eil kantved KHS, dreist-holl ren Antiokos Epifan (175-164 KHS) a felle dezhañ hellenekaat Israel. Gant ar Vakabeed e voe kaset da benn an emsavadeg a-enep dezhañ. An tri breur Makabe a roas o buhez evit o feiz hag o bro, dre garantez evit hêrezh o zadoù. Gant o aberzh e voe dieubet o bro diouzh an estren, adsavet al Lezenn hag al lidoù gant ur stad yuzev dizalc'h. Sellet e vez an tri breur-se gant estlamm gant an holl dud a feiz, Judas Makabe pergen, ur rakskeudenn eus ar Salver a oa da zont, ar Mesiaz.
1, 1 Ha setu : g.e.g. Hag e c'hoarvezas ; Khetim, pe :

c'homzoù-se a voe kavet mat gant ar bobl, ¹³hag hiniennoù, mall warno, a yeas da gaout ar roue, hag hemañ a roas dezho aotre da heuliañ ar gizioù pagan. ¹⁴Sevel a rejont eta un ti-sportoù, e Jeruzalem, hervez gizioù ar Baganed. ¹⁵Lemel a rejont kuit merk o amdroc'h, hag e tilezjont an Emglev santel. En em stagañ a reont ouzh ar Baganed hag en em werzhañ d'an droug. ¹⁶Hag ur wech startaet ar rouantelezh dirazañ, Antiokos a fellas dezhañ bezañ roue bro an Egipt, evit ren war an div rouantelezh. ¹⁷Mont a reas d'an Egipt gant ur boblad niverus, gant kirri, olifanted, marc'hegerien hag ul lestraz bras, ¹⁸hag e krogas an emgann a-enep Ptoleme, roue an Egipt, hag e troas Ptoleme a-zirazañ hag e tec'has, hag e kouezhas gloazidi niverus. ¹⁹Tapout a rejont ar c'hêrioù kreñvlec'hiet e bro an Egipt, hag a skrapas dibourc'hioù douar an Egipt. ²⁰Distreiñ a reas Antiokos, goude bezañ pilet an Egipt er bloaz kant tri-ha-daou-ugent, hag e savas a-enep Israel hag a pignas war Jeruzalem gant un tolpad bras. ²¹Mont a reas er Santual gant rogentez, ha kemer an aoter aour, kantolor ar gouloù hag e holl zafaroù, ²²taol ar profoù, ar c'hopoù hag ar c'hiboù, al loskerioù-frondoù en aour, ar stenneris, ar c'hurunennoù hag ar c'hinkladur aour a oa ouzh talbenn an Templ, ha raskañ a reas pep tra. ²³Kemer a reas an arc'hant hag an aour hag an traoù prizioù, ha tapout an teñzorioù kuzhet a gavas. ²⁴Ha tapet gantañ kement tra, ez eas d'e vro : graet en devoa lazhadeg ha komzet gant rogoni vras.

²⁵Hag e voe kañv bras war Israel er vro a-bezh.

²⁶Hag e hirvoudas pennoù ha Kozhidi, merc'hed ha paotred yaouank a zizerias,

Kiteiz, annezidi an inizi hag an aodoù. Bro Gitim : Kiprios hag en tu all d'an inizi ; dre astenn, Makedonia, hag ar bed roman.

1, 7 daouzek vloaz : 336-323 KHS.

1, 8 en e zalc'h, pe : en e dolead.

1, 10 Antiokos IV Epifan, roue Siria (175-164 KHS), tiernac'h hellenat ar Seleukosed.

1, 11 ur bagad tud fall : heb. mibien zireol, d.l.e. ar Yuzevien difeal e-keñver Lezenn Moizez.

1, 17 ur boblad niverus, pe : un engroez a-bouez ; ul lestraz : ur strollad listri.

1, 18 Ptoleme VI Filometor (181-145 KHS).

1, 20 er bloaz 143, d.l.e. 169 KHS.

ha kened ar maouezed a zisleberas.

²⁷ Pep ozhac'h yaouank a stagas gant ur c'heinvan,

hag azezet er gambr-eured hi a voe e kañv.

²⁸ Hag e krenas an douar evit e annezidi, hag holl diegezh Jakob a voe gwisket a vezh.

²⁹ Daou vloaz goude e kasas ar roue ur penn-tailhanter e kêrioù Youda, a zeuas da Jeruzalem gant un tolpad bras.

³⁰ Hag e lavaras dezho komzoù a beoc'h dre finesa, hag e voe kredet ennañ. Hag en em daolas war ar gêr a-daol-trumm, hag e skoas warni un taol bras, hag e voe lazhet kalz a dud eus Israel.

³¹ Tapout a reas dibourc'hioù ar gêr, tangwallañ anezhi ha diskar he zier hag he mogerioù tro-dro.

³² Kas a rejont d'an harlu ar gwragez hag ar vugale ha perc'hennañ ar chatal. ³³ Hag adsevel a rejont Kêr David gant ur voger vras ha kreñv, tourioù tev, hag e voe evito ur c'hreñvlec'h. ³⁴ Ha lakaat a rejont eno ur ouenn bec'herez, tud dilezenn, hag en em greñvaat a rejont enni. ³⁵ Lakaat a rejont armoù ha bitailh ha, dastumet ganto dibourc'hioù Jeruzalem, o lakjont eno, hag e teujont da vezañ un antell vras :

³⁶ Kement-se a voe un traped evit ar Santual

un eneber divat evit Israel e pep amzer.

³⁷ Skuilh a rejont ur gwad didamall en-dro d'ar Santual,

ha saotrañ al lec'h sakr.

³⁸ Hag e tec'has annezidi Jeruzalem en abeg dezho,

hag e teuas da vezañ un drevadenn estrañjourien,

da vezañ estren d'ar re a oa ganet enni,

hag he bugale a zilezas anezhi.

³⁹ He Santual a voe dilezet evel ur gouelec'h,

he gouelioù a droas e kañvoù,

he Sabadoù e dismegañs,

hec'h enor e dispriz.

⁴⁰ Diouzh ar c'hloar he devoa bet

e voe karget a zizenor,

hag hec'h uhelded a droas e kañvoù.

⁴¹ Hag e c'hourc'hemennas ar roue dre skrid, en e rouantelezh a-bezh, ma ne vije mui nemet ur bobl, ⁴² ha ma tilezfe pep hini e lezennoù dezhañ e-unan, hag an holl

bobloù pagan a asantas da urzh ar roue

⁴³ ha kalz a dud en Israel a blegas ivez da zegemer ar relijion diavaez ; kinnig a rejont sakrifisoù d'an idolennoù ha

disakrañ ar Sabad. ⁴⁴ Hag e kasas ar roue lizhiri dre zorn kannaded da Jeruzalem ha

da gêrioù Youda, o kemenn dezho heuliañ lezennoù estren d'ar vro, ⁴⁵ skarzhañ holokostoù, aberzhoù ha diedoù-kinnig eus

ar Santual, ha disakrañ Sabadoù ha gouelioù,

⁴⁶ saotrañ ar Santual hag ar Sent, ⁴⁷ sevel aoterioù, santualioù ha temploù-idoloù ha lidlazañ moc'h ha loened

dic'hlan, ⁴⁸ lezel o mibien diamdroc'h, euzhusaat o eneoù dre bep seurt

dic'hlander ha disakradur, ⁴⁹ en doare da zisoñjal al Lezenn ha da gemmañ an holl

urzhreolennoù. ⁵⁰ "Hag an neb na ray ket hervez urzh ar roue a varvo". ⁵¹ Gant an

holl lavarennoù-se eo e skrivas d'e rouantelezh a-bezh, hag e lakaas

eveshaerien war an holl bobl hag e c'hourc'hemennas da gêrioù Youda ober

abertzhoù e pep kêr. ⁵² Kenstrollañ a reas kalz eus ar bobl ganto, - an holl re a zileze

al Lezenn - hag ober a rejont traoù fall er vro, ⁵³ ha rediañ Israel da guzhat en e holl

vinic'hioù.

⁵⁴ Ha d'ar pemzekvet deiz eus miz Kasleu, er bloaz kant pemp-ha-daou-ugent, e voe

savet an euzhuster mantrus war aoter an holokostoù, hag en holl gêrioù Youda

diwar-dro e voe savet aoterioù pagan. ⁵⁵ Hag e-tal dorioù an tiez ha war al

leurennoù e veze dêvet ezañs. ⁵⁶ Ha levrioù al Lezenn, pa vezent kavet, a veze dêvet en

tan, goude bezañ bet drailhet. ⁵⁷ Hag an neb a veze kavet en e di ur skouerenn eus Levr

an Emglev, evel an neb a heulie al Lezenn, a veze lakaet d'ar marv, dre urzh ar roue.

⁵⁸ Dre o nerzh eo e raent gant Israel, gant ar re a veze kavet, miz goude miz, er

c'hêrioù. ⁵⁹ Ha d'ar bemp warn-ugent eus ar miz e veze aberzhet war an aoter savet war

aoter an holokostoù. ⁶⁰ Hag ar maouezed o devoa amdroc'het o bugale a veze lakaet

d'ar marv hervez an urzhreolennoù, ⁶¹ a-ispilh o magadelled ouzh o gouzoug, o

ziegezhioù ivez, hag ar re a rae an amdroc'h dezho. ⁶² Met kalz a dud, en

Israel, koulskoude, a harpas kalonek, hag a zivizas groñs chom hep debrñ netra

dic'hlan. ⁶³ Gwell e voe ganto mervel kentoc'h eget en em saotrañ gant boued

difennet, ha terriñ an Emglev santel, hag evel-se e varvjont. ⁶⁴Neuze e tirollas ur gounnar spontus war Israel.

Stourmerezh Matatias.

2 ¹En deizioù-se e savas Matatias, mab Joann, mab Simeon, ur beleg eus mibien Joarib, eus Jeruzalem, hag ez eas da chom e Modin. ²Hag en devoa pemp mab: Joann, lesanvet Gadi, ³Simon, anvet Tasi, ⁴Judas, anvet Makabe, ⁵Eleazar, anvet Abaran, Jonatan, anvet Apfous.

⁶Hag e welas an taolioù-diskar a veze graet e Youda hag e Jeruzalem, ⁷hag e lavaras :

"Gwa, me ! Daoust ha ganet on evit gwelout drastadeg va fobl ha gwastadur ar gêr santel, ha chom azezet aze, tra m'eo deroet e dorn an enebourien,

"Hag ar Santual e dorn an estrenien ?

⁸Deuet eo he Santual da vezañ evel un den diglod,

⁹binvioù he gloar a zo bet kaset d'ar prizonerezh,

lazhet eo bet he bugaligoù war he leurennoù,

he yaouankizoù dre gleze an enebour.

¹⁰Petore broad n'eo ket bet hêr eus he roueelezh,

ha n'he deus ket tapet eus he dibourc'hioù ?

¹¹Hec'h holl ginkladur a zo bet dilamet, e-lec'h bezañ dieub, setu-hi sklavourez.

¹²Ha setu hol lec'h santel,

hor c'haerder hag hor gloar, aet da ouelec'h,

hag o deus ar Broadoù he disakret.

¹³Da betra e talv deomp bevañ c'hoazh ?"

¹⁴Hag e fregas Matatias hag e vibien o dilhad, hag e wiskjont seier hag e rejont kañv bras.

¹⁵Hag e teuas, a-berzh ar roue, ar re a redie an dud da nac'h o relijion, d'ur gêr anvet Modin, d'ober d'ar bobl kinnig sakrifisoù.

¹⁶Kalz a dud eus Israel a zeuas d'o c'haout. Matatias avat, e vibien ivez, en em vodas dispartii diouzh ar re all. ¹⁷Hag e komzas ofiserien ar roue ouzh Matatias : "Te, emezo, a zo unan eus pennoù-bras ar gêr-

mañ ; te 'zo un den a renk-uhel hag a bouez-bras, gant da vibien ha da vreudeur ouzh da harpañ. ¹⁸Bez eta ar c'hentañ o tostaat amañ, ha sent ouzh gourc'hemenn ar roue evel m'o deus graet an holl bobloù, tud Youda hag ar re a zo bet lezet e Jeruzalem ; hag e vezi, te ha da vibien, e-touez mignoned ar roue. Te ha da vibien a vezo enoret gant arc'hant hag aour, ha madoù all e-leizh". ¹⁹Hag e respontas Matatias en ur lavarout a vouezh kreñv : "Ha pa sentfe ouzh ar roue an holl Vroadoù a zo e diabarzh e rouantelezh, en ur zilezel pep hini relijion o zud-kozh, ha pa blegfent a-youl vat d'e urzhioù, ²⁰me ha va mibien ha va breudeur a heulio Emglev hon Tadoù. ²¹Doue ra viro na zilezfeomp al Lezenn hag ar gourc'hemennou. ²²Ne sentimp ket ouzh urzhioù ar roue ; na dec'himp ket diwar hent hor relijion, nag a-gleiz, nag a-zehou".

²³A-boan m'en devoa paouezet da gomz, ma tostaas ur Yuzev dirak daoulagad an holl, evit kinnig ur sakrifis, hervez gourc'hemenn ar roue, war aoter Modin.

²⁴Ouzh e welout e savas droug e Matatias, hag e voe strafuilhet e galon, hag o lezel e gounnar da zirollañ, gant ar gred evit al Lezenn, e sailhas war an den hag hel lazhas war an aoter. ²⁵Hag e lazhas ofiser ar roue a veze o rediañ an dud da ginnig sakrifisoù, hag e tiskaras an aoter.

²⁶Evel-se eo e reas, gant ar gred a oa ennañ evit al Lezenn, hervez skouer Pineas e lazhas Zimri, mab Salom.

²⁷Neuze ez eas a-dreuz kêr en ur grial gant ur vouezh kreñv : "Piv bennak en deus gred evit al Lezenn, hag a zalc'h mat d'an Emglev, ra zeuio d'am heul".

²⁸Eñ hag e vibien a dec'has d'ar menezioù en ur zilezel kement o devoa e kêr.

²⁹Neuze kalz a dud hag a felle dezho mirout o relijion hag al Lezenn a yeas da vevañ d'ar gouelec'h, ³⁰int hag o mibien, hag o gwraege hag o chatal, rak kaletae e oa ar reuzioù warno.

³¹Hag e voe kemennet da baotred ar roue ha d'ar strolladoù a oa e Jeruzalem, kêr David, e oa diskennet tud, ar re o devoa distaolet urzhreolennoù ar roue, da guzhlec'hioù ar gouelec'h. ³²Hag e redjont

1, 63 kentoc'h eget : g.e.g. evit (chom) hep.

2, 1 e savas : lavarenn implijet gant ar skrivagner sakr evit merkañ e teu a-wel un dudenn nevez, un den a-bouez en istor Israel.

2, 4 Makabe : ger tost d'ur ger hebraek a dalvez 'morzhof'.

2, 10 he roueelezh, pe : he falezioù.

2, 26 Pineas, sell. Niv 25, 6-15. 11..

war o lerc'h, niverus, hag o zapjont, hag e kampjont a-dal dezho hag e prientjont a-enep dezho un argad a-benn deiz ar Sabad.³³ Hag e lavarjont dezho : "Tra-walc'h bremañ ! Deuit er-maez, grit diouzh urzh ar roue hag e vevot !" ³⁴Hag e lavarjont : "Ned aimp ket er-maez, ha ne raimp ket urzh ar roue da zisakrañ deiz ar Sabad".³⁵ Hag e tifraejont ober brezel dezho. ³⁶Met ar Yuzevien ne respontjont ket dezho, na skeiñ ur maen ganto, na stouvañ ar c'huzhlec'hioù, ³⁷o lavarout : "Marvomp holl en hon ceunded : testoù eo ganimp an neñv hag an douar ez eo hep barn e lazhit ac'hanomp". ³⁸Hag e savas ar re all a-enep dezho en arsailh e-pad ar Sabad, hag e varvjont, int hag o gwragez hag o bugale hag o chatal, betek ur miliad a dud.
³⁹Hen gouzout a reas Matatias hag e vignoned, hag e rejont warno kañv bras, ⁴⁰hag e lavarjont an eil d'egile : "Ma reomp holl evel m'o deus graet hor breudeur, ha mar ne stourmomp ket a-enep ar Broadoù evit hor buhez hag hor reolennoù, bremañ-souden o devo hon diouennet diwar an douar". ⁴¹Hag e rejont un disentez en deiz-se en ur lavarout : "Kement den a zeuio warnomp evit an argad da zeiz ar Sabad, stourmomp a-enep dezhañ, ha ne varvimp ket holl evel m'eo marvet hor breudeur er c'huzhlec'hioù".
⁴²Neuze en em vodas ganto ur strollad Asideidi, kadourien galonek en Israel, an holl re en em ginnige a-youl vat evit al Lezenn. ⁴³Hag an holl re a dec'he diouzh ar reuzioù en em dolpas ganto hag a zeuas da vezañ evito ur skoazell. ⁴⁴Strollañ a rejont un armead ha skeiñ a rejont war ar bec'herien en o fulor, ha war an dud dilezenn en o c'hounnar ; hag an nemorant a dec'has d'ar Broadoù evit bezañ saveteet.
⁴⁵Hag e reas Matatias hag e vignoned un droiad evit diskar an aoterioù ; ⁴⁶amdroc'hañ a rejont ar vugale diamdroc'h a gavjont war diriad Israel, dre heg, ⁴⁷bannañ mibien ar rogoni, hag ober a reas berzh al labour etre o daouarn. ⁴⁸Adkregiñ a rejont el Lezenn, diouzh dorn ar Broadoù hag ar rouaned, ha ne lezjont ket galloud gant ar pec'her.

⁴⁹Hag e tostaas an deizioù evit Matatias da

2, 42 Asideidi : ur strollad Yuzevien feal ouzh al Lezenn, tud deol.
2, 48 galloud, g.e.g. kernioù (arouez ar galloud).

vervel, hag e lavaras d'e vibien :
"Bremañ eo harpet-mat ar rogentez hag ar gunujenn,
mare ar reveulzi ha brouez ar gounnar.
⁵⁰Bremañ, va bugale, bezit gredus evit al Lezenn,
ha roit ho puhez evit Emglev hon tadoù.
⁵¹Ho pet soñj eus oberoù ho tadoù,
o devoa graet en o rummadoù,
hag e tegemerot klod bras ha brud peurbad.
⁵²Abraham, daoust ha n'eo ket bet kavet feal en amprout,
ha n'eo ket bet kontet se dezhañ da reizhded ?
⁵³Jozef, en amzer e enkreuz, en deus miret ar gourc'hemenn,
hag a zo deut da vezañ aotrou en Egipt.
⁵⁴Pineas, hon tad, dre vezañ bet entanet a gred,
en deus degemeret emglev ar velegiezh peurbad.
⁵⁵Josoua, dre vezañ sevenet ar gomz,
a zo deut da vezañ barner en Israel.
⁵⁶Kaleb, dre vezañ testeniet ar wirionez er vodadeg,
en deus bet un hêrezh er vro.
⁵⁷David, gant e zeolietez, en deus bet da hêrezh,
un tron-roue evit ar c'hantvedoù.
⁵⁸Elias, dre vezañ bet entanet a gred evit al Lezenn,
a zo bet dibradet d'an Neñv.
⁵⁹Ananias, Azarias, Misael, o vezañ bet fiziañs,
a zo bet saveteet diouzh ar flamm.
⁶⁰Daniel, dre e ceunded,
a zo bet tennet eus geol al leoned.
⁶¹Hag evel-se, komprenit penaos, hervez pep rummad,
an holl re a esper ennañ ne zinerzhint ket.
⁶²Arabat deoc'h kaout aon dirak urzhioù un den pec'her,
rak mont a ra e c'hloar d'an teil ha d'ar preñved.
⁶³Hiziv e vo uhelsavet, hag arc'hoazh ne vo ket kavet,
rak distroet e vo d'e uloc'h hag e vennadoù aet da goll.
⁶⁴Va bugale, bezit kalonek ha kreñv evit al Lezenn,
rak ganti e viot uhelvrudet.

2, 55 Josoua : heb. Yesous pe Yehoshoua.
2, 57 e zeolietez, pe e fealded, e drugarez.
2, 61 ennañ : en Aotrou.

⁶⁵ Ha setu Simeon, ho preur ; gouzout a ran ez eo un den a guzul mat ; selaouit outañ dalc'hmat, eñ eo a vezo ho tad. ⁶⁶ Ha Judas Makabe, kadarn ha kreñv abaoe e yaouankiz, eñ eo a vo penngadour hoc'h arme hag a gaso ar stourm ouzh ar pobloù. ⁶⁷ Ha c'hwi, degasit ganeoc'h an holl re a heuilh al Lezenn ha sevenit dial ho pobl. ⁶⁸ Roit o c'hement-all d'ar Broadoù ha bezit aketus ouzh gourc'hemennoù al Lezenn". ⁶⁹ Hag e vennigas anezho, hag e voe unanet ouzh e hendadoù. ⁷⁰ Mervel a reas er bloaz kant c'hwec'h ha daou-ugent, ha beziet e voe e bez e dadoù, e Modin, hag Israel a-bezh a reas warnañ keinvan bras.

Judas Makabe.

3 ¹ Hag e savas Judas, anvet Makabe, e vab, en e lec'h. ² E skoazellañ a reas e holl vreudeur hag an holl re o devoa kevredet gant e dad, hag e rejont brezel Israel gant levezon.

³ Astenn a reas klod e bobl, ha gwiskañ an hobregon evel ur ramz, ha gourizañ e armoù brezel, hag embregañ emgannoù en ur wareziñ ar c'hamp gant e gleze.

⁴ Dont a reas heñvel ouzh ul leon en e oberoù, evel ul leonig o yudal trema preizh.

⁵ Hemolc'hiñ a reas an dud dilezenn a glaske ha trubuilherien e bobl a loskas.

⁶ Digresket e voe an dud dilezenn gant aon razañ, an holl zrougobourien a voe spouronet, ha berzh a reas ar silvidigezh dre e zorn.

⁷ Hegasiñ a reas rouaned niverus, ha laouenaat Jakob gant e oberoù, ha da viken an eñvor anezhañ a vo da veuleudi.

⁸ Ergerzhout a reas kêrioù Youda, o peurgas diouto an dud difeiz, hag e tistroas ar gounnar diwar Israel.

⁹ Brudet e voe betek penn ar bed, ha bodennañ a reas ar re gollet.

¹⁰ Dastum a reas Apolonios paganed, hag eus Samaria un armead vras evit stourm aneep Israel. ¹¹ Gouzout a reas Judas, mont a reas war-arbenn dezhañ, e gannañ hag e

lazhañ ; kouezhañ a reas kalz a c'hloazidi hag an nemorant a dec'has kuit. ¹² Kemeret e voe o dibourc'hioù, ha Judas a dapas goustilh Apolonios, hag e voe gantañ en emgann bemdez. ¹³ Klevout a reas Seron, penngadour armead Siria, en devoa adstrollet Judas ur strollad hag ur bodad tud feal gantañ o vont da vrezeliñ, ¹⁴ hag e lavaras : "Ober a rin din-me un anv hag e vin goloet a glod er rouantelezh, hag e rin brezel da Judas ha d'ar re a zo gantañ hag a zispriz urzh ar roue". ¹⁵ Hag ez eas d'e dro hag e savas gantañ un armead kreñv a dud difeiz evit e skoazellañ da ober dial diouzh mibien Israel. ¹⁶ Tostaat a reas betek grav Betoron, ha Judas da vont war-arbenn dezhañ gant un nebeud tud. ¹⁷ O welout an armead o tont a-ziarbenn dezho, e lavarjont da Judas : "Penaos e c'hellimp-ni, un nebeudig ma-z omp, stourm ouzh ken bras engroeziad ? Ha ni a zo diviet pa n'hon eus ket debret hiziv !" ¹⁸ Hag e lavaras Judas : "Aezet eo pakañ kalz e daouarn nebeut, ha n'eus ket a ziforc'h dirak an Neñv etre saveteiñ gant kalz pe gant nebeut, ¹⁹ rak n'eo ket en engroez ar strolladoù emañ an trec'h er brezel, hogen eus an Neñv eo e teu an nerzh. ²⁰ Int a zeu warnomp gant kalz a rogentez hag a zifealded evit hor raskañ, ni hag hor gwrazez hag hor bugale hag evit hon dibourc'hañ ; ²¹ ni avat a stourm evit hor buhez hag hol lezennoù. ²² Hag Eñ o flastro dirazomp : c'hwi avat, n'ho pet ket aon razo !"

²³ A-boan m'en devoa paouezet da gomz, ma lammas warno trumm, hag e voe pilet Seron hag e armead dirazañ. ²⁴ Hag int da vont war o lerc'h e dinaou Betoron betek ar blaenenn ; hag e kouezhas en o zouez wardro eizh kant a dud, hag an nemorant a dec'has da vro ar Filistiz. ²⁵ Hag e krogas ar spont rak Judas hag e vreudeur, hag ar spouron a gouezhas war ar Broadoù tro-dro dezho. ²⁶ Hag e teuas e vrud betek ar roue, hag e komze ar Broadoù diwar-benn emgannoù Judas.

²⁷ Pa glevas ar roue Antiokos an traoù-se, e voe kounnar vras enañ, hag e roas urzh da gendastum holl vagadoù e rouantelezh, un armead kreñv-meurbet. ²⁸ Hag o tigeriñ e

3, 3 evel ur ramz, pe : evel un haroz.
3, 6 ar silvidigezh, pe : an dieubidigezh.

3, 11 mont a reas, pe : ermaeziañ a reas.
3, 17 e lavarjont : e lavaras ar Yuzevien.
3, 20 raskañ, pe : falc'hat.

deñzor, e roas o gopr d'ar strolladoù evit ur bloavezh hag e kemennas dezho bezañ prest da bep ezhomm. ²⁹Met gwelout a reas e rae diouer an arc'hant en teñzorioù hag e oa dister truaoù an toleadoù en abeg d'ar freuz ha d'ar reuz en devoa lakaet er vro, o tilemel ar boazioù a oa anezho abaoe an deizioù kentañ. ³⁰Aon en devoe n'en defe ket, evel ur wech pe ziv, a-walc'h evit an dispignoù hag an donezonoù a rae diagent gant un dorn largentezus hag a roe larkoc'h eget ar rouaned a-ziaraok. ³¹Trechalet-bras en e spered, e tivizas mont da Bersia ha sevel truaoù ar rannvroioù ha dastum arc'hant e-leizh. ³²Lezel a reas Lizias, den illur hag eus kerentiezh ar roue, war aferioù ar rouantelezh adalek stêr an Eufrates betek harzoù an Egipt, ³³ha war diroadur Antiokos e vab, betek e zistro. ³⁴Fiziout a reas ennañ un hanter eus ar strolladoù hag an olifanted, hag e roas urzhioù dezhañ war gement tra en devoa divizet ha war annezidi Judea ha Jeruzalem : ³⁵Kas a-enep dezho un armead evit distrujañ ha raskañ nerzh Israel ha nemorant Jeruzalem, ha diverkañ an eñvor anezho eus al lec'h-se, ³⁶ha diazezañ mibien an estren war o holl diriad ha lodennañ o douar. ³⁷Hag ar roue a gemeras un hanter eus ar strolladoù a vane hag a yeas kuit eus Antiokia, kêrbenn e rouantelezh, er bloaz kant seizh-ha-daou-ugent ; treuziñ a reas ar stêr Eufrates ha tremen ar rannvroioù-krec'h. ³⁸Dilenn a reas Lizias Ptoleme, mab Dorymenus, ha Nikanor, ha Gorgias, tud c'halloudek a-douez mignoned ar roue, ³⁹hag e kasas ganto daou-ugent mil den ha seizh mil marc'heg evit mont da vro Youda hag he drastañ hervez urzh ar roue. ⁴⁰Hag aet war-raok gant o holl vagadoù, ec'h errujont da gampañ e-tal Emmaus, en izel-vro. ⁴¹Hag e klevas marc'hadourien an tolead an doare anezho, hag e kemerjont arc'hant hag ur c'hementad aour bras, ha hualoù, hag e teujont d'ar c'hamp evit kemer mibien Israel da sklaved hag e kevredas ganto ur strollad eus Siria hag eus bro an estrenien. ⁴²Hag e welas Judas hag e vreudeur e oa kresket ar reuzioù hag e kampe ar strolladoù war o ziriad ; ha gouzout a rejont urzhioù ar roue en devoa roet a-benn kas ar bobl d'an distruj ha d'ar

3, 37 a yeas kuit, pe : a zigampas.

3, 41 bro an estrenien, d.l.e. dre vras bro ar Filistiz.

finvez, ⁴³hag e lavarjont an eil d'egile : "Adsavomp diskaradur hor pobl ha stourmomp evit hor pobl hag evit hon Lec'h santel". ⁴⁴Hag en em vodas ar gumuniezh evit bezañ prest d'an emgann, hag evit pediñ ha goulnen truez ha trugarez.

⁴⁵Ha Jeruzalem a oa digevannez evel ur gouelec'h,

ne oa den da vont e-barzh na da zont er-maez,

eus ar re ganet enni ;

ar Santual a oa mac'hellet,

ha mibien an estren a oa er c'hreñvlec'h,

herberc'hva ar Broadoù.

Ha forbannet a oa al levenez diouzh Jakob, dilezet fleüt ha telenn !

⁴⁶En em zastum a rejont ha dont betek Maspas, a-dal da Jeruzalem, rak ul lec'h a bedenn a oa bet e Maspas diagent evit Israel. ⁴⁷Yunañ a rejont en deiz-se hag en em wiskañ a seier, lakaat ludu war o fenn ha fregañ o dilhad. ⁴⁸Dirollañ a rejont levr al Lezenn, a-fet ar pezh a c'houlenmata ar Broadoù digant skeudennoù o idoloù.

⁴⁹Degas a rejont gwiskamantoù ar veleien, hag ar preveudioù hag an deogoù, ha lakaat da zont an nazired o devoa sevenet deizioù o naziriez, ⁵⁰hag e c'harmjont a-bouez-penn etrezek an Neñv, o lavarout : "Petra a raimp gant ar re-mañ, ha pelec'h e kasimp anezho, ⁵¹rak da Santual a zo bet mac'hellet ha disakret, ha da veleien a zo e kañv hag en dismegañs ? ⁵²Ha setu ar Broadoù dastumet a-enep deomp evit hon distrujañ ; Te a oar ar pezh a itrikont a-enep deomp. ⁵³Penaos e c'hellimp derc'hel dirazo, ma ne zeuez ket d'hor skoazellañ ?"

⁵⁴Hag e soñjont en trompilhoù, hag e c'harmjont a-bouez-penn.

⁵⁵Ha goude-se e tiazegas Judas pennoù ar bobl, pennoù a viliadoù, kantadoù, hanter-kantadoù ha degoù. ⁵⁶Hag e lavaras d'ar re a save tiez, d'ar re a oa o timeziñ, o plantañ gwiniegi ha d'ar re aonik distreiñ pep hini d'ar gêr, hervez al Lezenn. ⁵⁷Hag e loc'has an armead hag e kampas e kreisteiz Emmaus. ⁵⁸Hag e lavaras Judas : "En em harnezit ha bezit mibien galonek, ha bezit prest da veure da stourm ouzh ar Broadoù-se strollet a-enep deomp evit hon distrujañ, ni hag hor Santual. ⁵⁹Rak gwelloc'h eo evidomp mervel en emgann eget gwelout

3, 46 Maspas : Mispes, en heb..

3, 56 hervez al Lezenn : sell. Adl 20, 5-8.

gwalleurioù hor broad hag al Lec'h santel.
⁶⁰Evel ma vezo E youl en Neñv, evel-se bezet graet !"

Emgann Emmaus. Dedi an Templ.

4 ¹Kemer a reas Gorgias pemp mil den ha mil marc'heger eus an dibab, hag e loc'has e armead da noz, ²evit en em deurl war armead ar Yuzevien ha lopañ warno a-daol-trumm ; ha tud eus ar c'hreñvlec'h a oa ouzh o vleinañ. ³Klevet-se gantañ, Judas a loc'has, eñ hag e gadourien, evit dornañ armead ar roue a oa en Emmaus, ⁴e-keit ha ma oa ar strolladoù skignet e diavaez ar c'hamp. ⁵Erruout a reas Gorgias e kamp Judas da noz ha nikun ne gavas, hag o c'hask a reas er menezioù, "rak, - a lavare - tec'hel a reont dirazomp !" ⁶Da c'houlou-deiz e voe gwelet Judas er blaenenn gant tri mil den ; hogen na harnezioù na klezeier n'o devoa evel m'o defe mennet. ⁷Gwelout a raent kampad ar Broadoù, kreñv hag harnezet, hag ar varc'hegerien a oa en-dro dezhañ, hag int embreget d'ar brezel. ⁸Hag e lavaras Judas d'an dud a oa gantañ : "N'ho pet ket aon rak an tolpad-se, ha na spontit ket rak o arsaill. ⁹Ho pet soñj e voe saveteet hon tadoù er Mor Ruz pa zeue Faraon war o lerc'h gant un armead. ¹⁰Ha bremañ, huchomp etrezek an Neñv, m'en devo grad-vat ouzhimp ha soñj eus Emglev hon tadoù, ha ma roio ur pilad d'an armead-se dirazomp en deiz-mañ. ¹¹Hag e ouezo an holl Vroadoù ez eus Unan hag a zieub hag a salv Israel". ¹²An estrenien a savas o daoulagad, hag ouzh o welout o tont rag-enep, ¹³ez ejont er-maez eus ar c'hamp evit an emgann ; ha re Judas a sonas en trompilhoù. ¹⁴Hag e krogjont an emgann, hag e voe friket ar Broadoù, a dec'h d'ar blaenenn, ¹⁵met ar re ziwezhañ a gouezhas holl dindan ar c'hleze. Mont a rejont war o lerc'h betek Gazera ha betek kompezennoù Idoumea hag Azot ha Jamnia, hag e kouezhas war-dro tri mil den eus o metou. ¹⁶Judas, distroet gant e armead a-ziwar o lerc'h, ¹⁷a lavaras d'ar bobl : "Na c'hoantait ket an dibourc'hioù, rak un emgann all a zo dirazomp : ¹⁸Gorgias hag e armead a zo er

menez tost deomp : sonnait eta bremañ rag-enep hon enebourien ha stourmit outo, ha goude-se e tapot ar preizh e pep frankiz". ¹⁹A-boan peurechu gant Judas ar c'homzou-se, ma voe gwelet ur rannad oc'h ober ged diwar ar menez. ²⁰Hag e weljont e oa drouziwezhet o re ha tangwallet ar c'hamp, rak ar moged a veze gwelet a ziskoueze ar pezh a oa c'hoarvezet. ²¹O welout kement-se, e voent spontet-bras, hag o verzout armead Judas er gompezenn, prest evit an emgann, ²²e tec'hjont holl da vro an estrenien. ²³Ha Judas da zistreiñ evit preizhadeg ar c'hamp, hag e voe tapet aour e-leizh hag arc'hant, mezher limestra ha mouk-mor, ha madoù bras. ²⁴Hag en ur zistreiñ, e veulent hag e vennigent an Neñv : rak mat eo, ha peurbad e drugarez ! ²⁵Hag e voe un dieubidigezh vras evit Israel en deiz-se.

²⁶Ar re a-douez an estrenien a oa salv a zeuas da gemenn da Lizias kement a oa c'hoarvezet. ²⁷O klevout se e voe trefuet ha digalonekaet, rak ne oa ket c'hoarvezet an traoù diouzh e c'hoant evit Israel, ha ne oant ket bet sevenet evel m'en devoa gourc'hemennet dezhañ ar roue. ²⁸Er bloaz war-lerc'h e stollas tri-ugent mil den eus an dibab ha pemp mil marc'heger evit ober brezel dezho. ²⁹Mont a rejont da Idoumea ha kampañ e Betsour. Hag ez eas Judas a-ziarbenn dezho gant dek mil a dud ; ³⁰hag o welout an armead galloudus, e pedas hag e lavaras : "Benniget out-Te, salver Israel, Te hag ac'h eus freuzet lañs ar c'hadour dre zorn da servijer David, ha deroet armead an estrenien e daouarn Jonatan, mab Saoul, hag an hini a zouge e armoù. ³¹Serr evel-se an armead-se e dorn da bobl Israel, ha ra vezint mezhekaet gant o strollad hag o marc'hegiezh : ³²Ro dezho laoskentez, gra teuziñ herder o nerzh, ha ra vezint horellet gant o flastrerezh. ³³Diskar-int gant kleze ar re da gar, ha r' az meulo an holl re a anavez da Anv gant meulganou !"

³⁴Hag e krogas an emgann kenetrezo, hag e kouezhas, a-douez armead Lizias, war-dro pemp mil a dud, hag e kouezhjont adal dezho. ³⁵Neuze Lizias, o welout an drouziwezhet o tont en e renkadoù, hag ar fiziañs e re Judas, pa oant prest da vevañ

4, 17 a zo dirazomp, d.l.e. a zo da vezañ.

4, 25 un dieubidigezh, pe silvidigezh : d.l.e. un drec'hadenn.

4, 28 dezho : d'ar Yuzevien.

4, 30 ar c'hadour : Goliat (1 Sam 17, 51).

4, 2 armead, pe : kampad.

4, 12 an estrenien : tud Gorgias.

4, 15 Mont a rejont : ar Yuzevien ; Azot : Ashdod ; Jamnia : Yavne.

pe da vervel ent-kadarn, a loc'has war-zu Antiokeia hag a dutas tud an tu-hont evit e skoazellañ a-enep Judea. ³⁶Hag e lavaras neuze Judas hag e vreudeur : "Setu hon enebourien faezhet, pignomp eta da Jeruzalem bremañ da c'hlanaat ha da ad-dediañ an Templ".

³⁷Neuze, an armead a-bezh en em zastumas hag a bignas da Venez-Sion. ³⁸Hag e weljont ar Santual gwastet, an aoter disakret, an dorjoù pulluc'het, hag er perzhier plantennoù bountet evel en ur c'hoad pe war ur menez, hag ar c'hambrou dismantret. ³⁹Hag e fregiont o dilhad, hag e rejont klemmvan bras hag e lakjont ludu warno, ⁴⁰hag e kouezhjont dremm d'an douar ; seniñ a rejont en trompilhoù evit an arouezioù ha garmiñ etrezek an Neñv. ⁴¹Neuze e kemennas Judas d'e dud emgannañ a-enep ar re a oa er c'hreñvlec'h, ken n'en defe glanaet ar Santual.

⁴²Hag e tilennas beleien direbech ha gredus evit al Lezenn, ⁴³hag e c'hlanajont ar Santual, ha d'ul lec'h dic'hlan e tougjont mein ar saotradur. ⁴⁴Hag e voe emguzuliet diwar-benn aoter an holokostoù a oa bet disakret : petra ober ganti ? ⁴⁵Hag e teuas dezho ar menoz mat d'he diskar, gant aon na zeufe un dismegañs evito, dre an arbenn ma oa bet saotret gant ar Broadoù ; ha distrujañ a rejont an aoter, ⁴⁶hag e lakjont ar vein war venez an Ti en ul lec'h dereat, ken na zeufe ur profed da reiñ un disentez war o divoud. ⁴⁷Kemer a rejont mein anterin, hervez al Lezenn, ha sevel un aoter nevez, diouzh an hini gent. ⁴⁸Adsevel a rejont ar Santual ha diabarzh an Ti, ha santelaat ar perzhier. ⁴⁹Ober a rejont listri sakr nevez, ha degas ar c'hantolor, aoter ar frondoù hag an daol en Templ. ⁵⁰Mogediñ a rejont ezañs war an aoter hag enaouiñ goulaoueroù ar c'hantolor, a skedas er Santual. ⁵¹Lakaat a rejont baraennoù war an daol ha stegnañ an tennerisoù. Ha peurechuiñ a rejont an holl labourioù o devoa kroget ganto. ⁵²Abred diouzh ar beure, er bempet deiz-warn-ugent eus miz Kasleu, er bloaz kant eizh ha daou-gent ⁵³e voe kinniget ur sakrifis, hervez gour'hemenn al Lezenn, war aoter nevez an holokostoù bet savet ganto. ⁵⁴D'ar memes miz ha d'ar memes deiz ha ma oa bet saotret gant ar baganed, e voe adsakret an aoter, en ur ganañ salmoù, ha seniñ gant

4, 52 er bloaz 148 : 164 KHS.

telennoù, lirennoù ha simbalennoù.

⁵⁵Ar bobl a-bezh en em daolas war o genou d'an douar evit azeuliñ, hag e lakjont o bennoz da sevel etrezek an Neñv d'an Hini en devoa graet d'an traoù dont da vat ganto.

⁵⁶Lidañ a rejont an eil dedi-se eus an aoter e-pad eizh deiz, hag e kinnigjont e-kreiz al levenez, holokostoù ha sakrifisoù a silvidigezh hag a veuleudigezh.

⁵⁷Kempenn a rejont talbenn an Templ gant kurunennoù-aour ha gant skoedoù ; nevesaat a rejont porchedoù an Templ ha salioù ar veleien, hag e lakjont dorioù warno.

⁵⁸Levenez vras a voe e-touez ar bobl, hag e voe dilamet diwarno an dismegañs graet dezho gant ar Baganed.

⁵⁹Neuze, Judas a-unan gant e vreudeur hag gant holl bobl Israel a zivizas e vije lidet bep bloaz gouel an eil-dedi eus an aoter gant joa ha levenez, da geñver ar c'houlz-se, e-pad eizh deiz adalek ar bempet deiz warn-ugent eus a viz Kasleu.

⁶⁰Savet e voe er mare-se tro-war-dro menez Sion, mogerioù uhel ha tourioù kreñv, gant aon na zeufe ar Broadoù d'o mac'hellañ evel m'o devoa graet diagent.

⁶¹Ha Judas a lakaas eno gwardet da ziwall al lec'h hag a greñvlec'hias Betsour evit m'he defe ar bobl ur c'hreñvlec'h a-dal da Idoumea.

Troioù-brezel a-enep ar Broadoù.

5 ¹Degouezhout a reas d'ar Broadoù tro-war-dro klevout e oa bet adsavet an aoter hag adkempennet ar Santual evel diagent, hag e voent kounnaret-bras ; ²hag e tivizjont distrujañ gouenn Jakob, ar re anezho a oa en o metou ; hag en em lakjont da lazhañ e-touez ar bobl ha da zistrujañ. ³Emgann a rae Judas a-enep mibien Esaou en Idoumea, e bro an Akrobatane, dre ma oant o c'hronnañ Israel ; skeiñ a reas warno un taol bras, o bountañ en-dro ha tapout o dibourc'hioù. ⁴Soñj en devoe neuze eus fallagriez mibien Vaian, a oa evit ar bobl ur roued hag ur skoilh, ouzh o antellañ war o hentoù. ⁵O serrañ a reas en tourioù, o sichañ, o anaoueañ, ha tangwallañ o zourioù en tan gant an holl re a oa e-barzh. ⁶Hag e tremenas da vetou mibien Amon, hag e kavas un nerzh kreñv hag ur bobl

4, 60 Ar Broadoù, pe "ar Baganed".

niverus ha Timozeos ouzh o ren.
⁷Emgannoù niverus a reas a-enep dezho, o flastrañ a reas dirazañ hag o c'hannañ.

⁸Hag e tapas Jazer hag he c'hêriadennou hag e tistroas da Judea.

⁹En em genstrollañ a reas ar Broadoù a oa er Galaad a-enep an Israeliz a oa en o ziriad, evit o c'has da get, hag e tec'has ar re-mañ da greñvlec'h Datema. ¹⁰Kas a rejont lizhiri da Judas ha d'e vreudeur, o lavarout : "Dastumet eo ar Broadoù a-ziwar-dro a-enep deomp evit hon distrujañ.

¹¹Emaint oc'h en em brientiñ da zont da dapout ar c'hreñvlec'h ma-z omp rupeuet ennañ, ha Timozeos eo a gas o armead.

¹²Deus eta bremañ d'hon diframmañ diouzh o daouarn, rak kouezhet ez eus kalz ac'hanomp, ¹³hag hon holl vreudeur a oa e Toubin a zo bet lazhet, hag harluet eo bet o gwragez hag o bugale hag o madoù, ha peurgaset eo bet eno war-dro ur miliad a dud".

¹⁴Edod c'hoazh o lenn al lizhiri, ha setu kannaded all o tegouezhout eus Galilea, freget o dilhad, da gemenn ar c'heleier-mañ, ¹⁵en ur lavarout e oa kevredet a-enep dezho tud eus Ptolemais ha Tir ha Sidon hag eus holl Galilea an estrenien evit hon distrujañ. ¹⁶Pa glevas Judas hag ar bobl ar c'homzoù-se, en em vodas ur vodadeg vras evit emguzuliañ war ar pezh a oa da ober evit o breudeur a oa moustret hag arsailhet.

¹⁷Hag e lavaras Judas d'e vreur Simon : "Dibab evidout paotred, ha kae da zieubiñ da vreudeur a zo e Galilea ; me ha Jonatan, va breur, ni a yelo da vro C'halilea".

¹⁸Lezel a reas Jozef, mab Zakaria, hag Azarias, rener ar bobl, gant nemorant an arme, e Judea, evit ober gward, ¹⁹hag e roas dezho an urzh-mañ : "Bezit e penn ar bobl-se, ha na stagit ket da emgannañ a-enep ar Broadoù ken na vezimp distro".

²⁰Hag e voe rannet da Simon tri mil a dud evit mont da C'halilea, ha da Judas eizh mil den evit bro C'halilea.

²¹Mont a reas Simon da C'halilea hag ober emgannoù niverus a-enep ar Broadoù, hag e voe pilet ar Broadoù dirazañ. ²²Mont a reas war o lerc'h betek dor Ptolemais. Hag e kouezhas a-douez ar Broadoù war-dro tri mil a dud, hag e tapas o dibourc'hioù ; ²³hag e kasas gantañ ar re a oa eus Galilea hag en Arbattis, gant ar gwragez, ar vugale, ha kement tra o devoa, hag o

5, 8 he c'hêriadennou, g.e.g. he merc'hed.

degasas da Judea gant levenez vras.

²⁴Judas Makabe ha Jonatan, e vreur, a dreuzas ar Yordan hag a reas un hentad a dri devezh er gouelec'h. ²⁵En em gavout a rejont gant an Nabateiz, a zeuas war-arbenn dezho e peoc'h hag a zisklerias dezho kement tra a oa c'hoarvezet gant o breudeur e bro C'halilea : ²⁶kalz anezho a oa dalc'het e Bosora, ha Bosor en Alema, Kasfo, Maked ha Karnai : an holl gêriou-mañ kreñv ha bras ; ²⁷hag e kêriou all bro C'halilea e oa ivez tud serret, hag evit an deiz war-lerc'h en em brieante an enebourien a-benn arsailhañ ar c'hreñvlec'hioù, tapout hag o distrujañ holl er memes deiz. ²⁸Distreiñ a reas Judas hag e armead war hent ar gouelec'h etrezek Bosora a-daol-trumm, tapout a reas ar gêr ha ledañ kement gour a oa dre lemm ar c'hleze ; kemer a reas o holl zibourc'hioù, ha lakaat enni an tan.

²⁹Loc'hañ a reas alese da noz ha mont betek ar c'hreñvlec'h. ³⁰Ha setu da veure ma savjont o daoulagad hag e oa un engroeziad niverus, na oad ket evit ober ar gont anezho, o stigmañ skeulioù hag ardivinkoù evit tapout ar c'hreñvlec'h, ha krog e oant d'arsailhañ. ³¹Hag e welas Judas e oa deraouet an emgann, ha garmadeg ar gêr a save betek an Neñv, gant son an trompilhoù ha garmoù bras ;

³²hag e lavaras da baotred an armead : "Stourmit hiziv evit hor breudeur !" ³³Ha da vont, e teir rannad, war o diadrenv : seniñ a rejont en trompilhoù ha huchal er bedenn. ³⁴Hag armead Timozeos, o c'houzout e oa Makabe, a dec'has dirazañ ;

ha Makabe a skoas warno un taol bras, hag e kouezhas eus o zouez, en deiz-se, war-dro eizh mil a dud. ³⁵Hag e troas war-zu Alema, ha d'hec'h arsailhañ, d'he zapout ha da lazhañ kement gour a oa enni ha da gerner he dibourc'hioù ha da lakaat an tan enni. ³⁶Alese e loc'has, ha da dapout Kasfo, Maked ha Bosor ha kêriou all bro C'halilea. ³⁷Goude an darvoudoù-se e stollas Timozeos un armead all, ha da gampañ a-dal da Rafon, en tu-hont d'ar froud. ³⁸Ha Judas da gas tud evit evezhiañ ar c'hamp, hag e kemennjont dezhañ, en ur lavarout : "Dastumet eo en e gichen an holl Vroadoù a zo en-dro deomp, un arme niverus-meurbet ;

³⁹Arabed a zo bet gopract evit o skoazellañ ha kampet int en

tu-hont d'ar froud, prest da zont warnout evit an emgann". Ha Judas da vont a-ziarbenn dezho. ⁴⁰Hag e lavaras Timozeos da benngadourien e armead, tra ma tostae Judas hag e armead ouzh ar froudad dour : "Ma tremen davedomp da gentañ, ne c'hellimp ket derc'hel outañ, rak trec'hiñ a ray warnomp a dra sur. ⁴¹Mar en deus aon avat hag e kamp en tu all d'ar stêr, e treuzimp davetañ hag e trec'himp warnañ". ⁴²Pa voe Judas tost da froud an dour, e lakaas skribed ar bobl e-tal ar froud, hag e roas urzh dezho en ur lavarout : "Na lezit den da gampañ, hogen ra yelo an holl d'an emgann !" ⁴³Hag e treuzas daveto ar c'hentañ, hag an holl boblad war e lerc'h, ha flastrañ a rejont dirazo an holl Vroadoù, a daolas o armoù hag a dec'has etrezek neved Karnain. ⁴⁴Pakañ a rejont ar gêr, ha lakaat an tan en neved gant an holl re a oa e-barzh. Distrujet e voe Karnain, ha ne c'helled ken derc'hel dirak Judas.

⁴⁵Bodañ a reas Judas an holl Israeliz a oa e bro C'halilea, adalek an hini bihan betek an hini bras, hag o gwiragez hag o bugale, un tolpad bras-meurbet, evit mont da vro Youda. ⁴⁶Mont a rejont betek Efron, -houmañ a oa ur gêr vras war an hent, ha krefiv-meurbet - ne oa ket tu da vont e-biou dezhi a-zehou pe a-gleiz, met dav e oa mont dre he c'hreiz. ⁴⁷Hag e stankas outo tud ar gêr, ha stouvañ a rejont an dorjoù gant mein. ⁴⁸Kas a reas Judas tud gant komzoù a beoc'h daveto da lavarout : "Emaomp o treuziñ da vro evit mont d'hor bro, ha den ne ray droug deoc'h, war droad hepken e tremenimp". Met ne c'houlljont ket digeriñ dezhañ. ⁴⁹Hag e roas urzh Judas da gemenn en armead da bep hini kampañ el lec'h ma oa. ⁵⁰Hag en em renkas paotred an arme, hag e tagas Judas ar gêr a-hed an deiz-se hag an noz a-bezh, hag en em roas ar gêr etre e zaouarn. ⁵¹Hag e tremenas kement gour a oa dre lemm ar c'hleze, hag e tistrujas ar gêr a-grenn hag e tapas he dibourc'hiou hag e treuzas ar gêr en ur dremen war ar re lazhet. ⁵²Tremen a rejont ar Yordan etrezek ar blaenenn vras a-dal da Vetsan ; ⁵³hag edo Judas o kenstrollañ an daleerien hag o kalonekaat ar bobl a-hed an hent, ken n'erruas e bro Youda. ⁵⁴Hag e savjont da venez Sion gant joa ha levenez, hag e kinnigjont

holokostoù, rak ne oa kouezhet nikun anezho ken e voent distroet e peoc'h.

⁵⁵Hag e-pad an deizioù ma oa Judas ha Jonatan e bro C'halilea, ha Simon, e vreur, e Galilea, dirak Ptolemais, ⁵⁶e klevas Jozef, mab Zakaria, hag Azarias, penngadourien an arme, ar c'hurioù hag an emgannoù o devoa graet, ⁵⁷hag e lavarjont : "Greomp, ni ivez, deomp-ni un anv, ha deomp d'argadiñ ouzh ar Broadoù a zo en-dro deomp". ⁵⁸Hag e rojont urzh d'ar re eus an arme a oa ganto, hag e kerzhjont etrezek Jamnia. ⁵⁹Ermaeziañ a reas Gorgias eus ar gêr gant e dud evit mont a-ziarbenn dezho da emannañ. ⁶⁰Hag e voe faezhet Jozef hag Azarias, hag e voent argaset betek harzoù Judea, hag e kouezhas en deiz-se a-douez pobl Israel, war-dro daou vil a dud. ⁶¹Bez' e voe un drouziwezh bras evit ar bobl, rak n'o devoa ket selaouet Judas hag e vreudeur, o soñjal ober kurioù ivez. ⁶²Int avat ne oant ket eus gouenn ar wazed-se a oa bet roet dezho saveteiñ Israel gant o daouarn.

⁶³Ar gour Judas hag e vreudeur a voe kanmeulet-tre dirak Israel a-bezh hag an holl Vroadoù, a gleve brud anezho. ⁶⁴En em zastum a raed en-dro dezho evit o meuliñ. ⁶⁵Hag ermaeziañ a reas Judas hag e vreudeur evit ober brezel da vibien Esaou e bro ar c'hreisteiz. Kannañ a reas Hebron hag he c'hêriadennoù, distrujañ he c'hreñvlec'hiou ha lakaat he zourioù en tan tro-war-dro. ⁶⁶Hag e loc'has evit mont da vro an estrenien hag e treuzas Maresa. ⁶⁷En deiz-se e kouezhas beleien en emgann, c'hoant ganto ober kurioù o vont d'an argad dibreder. ⁶⁸Hag e troas Judas war-zu Azot, e bro an estrenien, hag e tiskaras o aoterioù hag e loskas skeudennoù o doueou en tan, hag e preizhas dibourc'hiou ar c'hêrioù hag e tistroas da vro Youda.

Marv Antiokos. Aberzh Eleazar.

6 ¹Ar roue Antiokos a oa o kerzhout a-dreuz ar rannvroioù uhel ; klevout a reas e oa e Persia ur gêr anvet Elimais, brudet dre he finvidigezh en arc'hant hag en aour, ²gant un templ pinvidik leun a wiskamantou-brezel aour, a hobregonoù hag a armoù all bet lezet eno gant

Aleksandr, mab Filip, roue Makedonia, a renas da gentañ war vro-C'hres. ³Antiokos eta a yeas di hag a glaskas kemerout ar gêr-se evit laerezh he madoù ; met ne zeuas ket a-benn, rak kêriz o devoa klevet keloù eus e vennad. ⁴Tapout a rejont o armoù evit stourm outañ, hag e rankas tec'hel ha mont kuit ac'hano, leun a dristidigezh, evit distreiñ da Vabilon.

⁵E Persia edo c'hoazh pa zeuas keloù dezhañ e oa bet trec'het an armeadoù o devoa aloubet bro Youda.

⁶Rak Lisias en devoa kerzhet gant ur armead kreñv-meurbet a-enep d'ar Yuzevien, met ranket en devoa kilañ dirazo, ha c'hoazh e oa kresket nerzh ar remañ gant an armoù, ar madoù hag an dibourc'hioù o devoa tapet diwar an armeadoù trec'het. ⁷Diskaret o devoa ar Pezh-Euzhus en devoa bet savet war an aoter, e Jeruzalem, ha lakaet o devoa mogerioù uhel tro-war-dro d'an Templ evel diaraok, hag ivez en-dro da unan eus e gêrioù e-unan : Betsour.

⁸Pa glevas ar c'heloù-se e voe ken spontet ha ken strafuilhet ar roue, m'en em daolas war e wele, ha ma kouezhas klañv gant ar glac'har, dre ma ne oa ket bet tremenet an traoù evel m'en devoa c'hoant,

⁹Chom a reas eno e-pad meur a zevezh, gant e boan-spered o terc'hel da washaat, hag e komprenas edo a vont da vervel.

¹⁰Neuze e reas gervel e holl vignoned hag e lavaras dezho : "Pellaet eo ar c'houked diouzh va daoulagad, ha fallaet ¹¹va c'halon em c'hreiz gant an enkreuz. Da gentañ em eus lavaret ouzhin va-unan : Perak ez on-me kouezhet en ur seurt glac'har, hag ez on beuzet er mor-se a dristidigezh ? Me hag a oa mat ha karet, e deizioù va galloud ? ¹²Met bremañ e teu da soñj din eus an drougoù am eus graet e Jeruzalem p'am boa kemeret an holl listri arc'hant hag aour ha p'am boa kaset tud hep abeg ebet, da beurlazhañ tud bro Youda. ¹³Anzav a ran ez eo en abeg da se o deus va c'havet an drougoù-mañ, ha setu ma varvan gant ur glac'har bras war un douar estren". ¹⁴Hag e c'halvas Filip, unan eus e vignoned, hag hen diazezañ a reas

war e holl rouantelezh. ¹⁵Reiñ a reas dezhañ e dalgen, e sae hag e walenn evit bleinañ Antiokos, e vab, hag hen desevel evit ar roueelezh. ¹⁶Hag e varvas eno ar roue Antiokos er bloaz kant nav-ha daou-ugent.

¹⁷Ha pa ouezas Lizias e oa marv ar roue, e lakaas da ren Antiokos, e vab, en devoa desavet ez-yaouank hag e c'halvas e anv Eupator. ¹⁸Tud ar c'hreñvlec'h a zalc'he Israel serret en-dro d'ar Santual hag a glasko ober droug dezhañ dalc'hmat hag a oa ur skoazell evit ar Broadoù. ¹⁹Hag e tivizas Judas o distrujañ hag e tec'halvas ar bobl a-bezh da ober seziz warno. ²⁰Hag en em gendastumjont d'ober ar seziz er bloaz kant ha hanter-kant, hag e rejont bannerezed hag ardivinkoù. ²¹Ermaeziañ a reas darn eus ar re sezizet hag en em strollas ganto lod eus difeizidi Israel ; ²²mont a rejont davet ar roue hag e lavarjont : "Betek peur e vezi hep ober justis ha dialañ hor breudeur ? ²³Ni hon eus kavet mat servijañ da dad ha kerzhout diouzh e lavarioù ha heuilh e c'hourc'hemennoù. ²⁴Hag o deus sichert mibien hor pobl ar c'hreñvlec'h en abeg da se, ha graet ouzhip evel ouzh estrenien ; hag ouzhpenn, ar re o deus kavet eus hon touez a zo bet lazhet hag hor madoù a zo bet preizhet. ²⁵Ha n'eo ket a-enep deomp hepken o deus kaset o dorn, hogen ivez war o holl harzoù.

²⁶Ha setu m'emaint hiziv o c'hronnañ ar c'hreñvlec'h e Jeruzalem evit e dapout ; ar Santual ha Betsour o deus kreñvlec'hiet. ²⁷Ha mar ned ez ket dillo a-ziarbenn dezho, muic'h-a-se e raint ha ne c'halli ket derc'hel outo".

²⁸Hag e voe fuloret ar roue o klevout se, hag e vodas e holl vignoned, pennoù e arme hag ar stobelloù. ²⁹Hag eus ar rouantelezhioù all hag eus inizi ar mor e teuas davetañ strolladoù a c'hopridi. ³⁰Hag e voe niver e strolladoù : kant mil troadek hag ugent mil marc'heg ha daou olifant ha tregont, embreget evit an emgann. ³¹Dont a rejont dre Idoumea ha kampañ dirak Betsour, hag e rejont brezel e-pad deizioù niverus, gant ardivinkoù ; met ermaeziañ a

6, 4 Babilon : Babulon, Βαβυλῶν, Babel en hebraeg.
6, 13 va c'havet, d.l.e. tizhet ac'hanon.

6, 17 Eupator : Antiokos-Eupator ne renas nemet daou vloaz sell. 7, 4. Antiokos V Eupator, roue Siria (164-161) da heul e dad, Antiokos IV Epifan.

Drouklazhet war urzh Demetrios Kentañ 'Soter' e eontr (161-150).

6, 25 harzoù : ar ger-mañ a dalvez ivez 'tiriadoù'.

6, 28 ar stobelloù, g.e.g. ar re (karget) eus ar sugelloù.

reas ar re all hag o zangwallañ ha stourm ent-kadarn. ³²Hag e loc'has Judas eus ar c'hreñvlec'h hag e kampas e Bet-Zakaria, rag-enep da gampad ar roue. ³³Hag e savas abred ar roue hag e loc'has e armead en un taol war hent Bet-Zakaria, hag en em brientas ar strolladoù evit an emgann hag e voe sonet en trompilhoù. ³⁴Hag e voe diskouezet d'an olifanted gwad rezin ha mouar evit o atizañ d'an emgann. ³⁵Rannet e voe al loened etre ar c'hevrennoù ha lakaet e-kichen pep olifant mil den hobregonet e jakoun, ha tokarnoù arem war o fennoù, ha pemp kant marc'heg eus an dibab a voe dilennet evit pep loen. ³⁶Ar re-mañ a veze en a-raok lec'h ma veze al loen, e-lec'h ma-z ae ez aent gantañ, ne bellaent ket dioutañ. ³⁷Tourioù-koad warno ha kreñv o wareziñ pep loen ha sterniet warnañ gant gwikefreoù, ha war bep hini tri den a vrezel o stourm hag e gornak. ³⁸Hag ar rest eus ar varc'hegerien a oa bet lakaet eus an eil tu hag egile eus an arme evit fourgasañ hag ober gwarez d'ar c'hevrennoù. ³⁹Pa baras an heol war ar skoedoù aour hag arem, e skedas ar menezioù ganto hag e splannjont evel gouleier-tan. ⁴⁰Ur rann eus armead ar roue en em ledas war uhelderioù ar menez, un all war an diazoù, ha mont a raent e savete hag a-ratre. ⁴¹Krenañ a raent holl o klevout safar an engroez, trouz o c'herzhadeg ha storlok an armoù, rak bez' e oa un armead bras-meurbet ha kreñv. ⁴²Tostaat a reas Judas hag e arme evit an emgann, hag e kouezhas, c'hwec'h kant den a-douez armead ar roue.

⁴³Gwelout a reas Eleazar Abaran unan eus al loened uhelzet gant un hobregon-roue hag a oa uheloc'h eget an holl loened all, hag e soñjas edo ar roue warnañ, ⁴⁴hag en em aberzhas e-unan evit saveteiñ e bobl hag ober dezhañ e-unan un anv peurbad ; ⁴⁵mont a reas d'ar red warnañ gant tizh e-kreiz ar gevrenn en ur lazhañ a-zehou hag a-gleiz, hag e tec'hed diwar e dro eus an eil tu d'egile. ⁴⁶En em ruzañ a reas betek an olifant, en em lakaat dindan hag e lazhañ, hag e kouezhas al loen d'an douar warnañ, hag e varvas Eleazar eno.

⁴⁷Hag o welout nerzh ar rouantelezh ha

lañs ar strolladoù, en em dennjont a-zirazo. ⁴⁸Tud eus armead ar roue a bignas da Jeruzalem a-ziarbenn dezho, hag e kampas ar roue a-enep Judea hag a-enep menez Sion. ⁴⁹Ober a reas ar peoc'h gant re Vetsour, a zeuas er-maez eus kêr, rak ne oa ket a voued evito eno da chom serret enni, pa oa Sabad evit an douar. ⁵⁰Tapout a reas ar roue Betsour ha lakaat enni ur gward evit he diwall. ⁵¹Kampañ a reas dirak ar Santual e-pad deizioù niverus ha lakaat eno bannerezed hag ardivinkoù, strinkerezed-tan ha strinkerezed-mein ha krugedigoù da vannañ dareoù, ha batalmoù. ⁵²Hag e rejont, int ivez, ardivinkoù a-enep o ardivinkoù, hag e stourmjont deizioù niverus. ⁵³Met na oa ket a vitailh er sanaïhoù dre ma oa ar seizhvet bloaz, hag ar re a oa en em dennet e Judea a-douez ar Broadoù o devoa debret ar restad eus ar bourvezañs. ⁵⁴Hag e lezjont un nebeud tud er Santual, rak trec'h dezho e oa an naonegezh ; hag en em strewiñ a rejont pep hini en e lec'h.

⁵⁵Hag e klevas Lizias e oa Filip, - bet karget gant ar roue Antiokos, pa oa bev, da sevel Antiokos, e vab, evit ar rouevezh - ⁵⁶e oa distroet eus a Bersia hag a Vedia, gant ar strolladoù a oa aet gant ar roue, hag e klaske tapout krog en aferioù. ⁵⁷Hag e hastas reiñ urzh da vont kuit hag e lavaras d'ar roue, da bennoù an arme ha d'an dud : "Gwanaat a reomp bemdez hag ar bitailh evidomp a zo bihan, hag al lec'h emaoamp o sichañ a zo kreñv, ha warnomp emañ o pouezañ traoù ar rouantelezh. ⁵⁸Bremañ eta roomp an dorn dehou d'an dud-se, ha greomp ganto ar peoc'h ha gant o broad a-bezh ; ⁵⁹aotreomp dezho kerzhout hervez o boazioù evel diagent, rak en abeg d'o boazioù, hon eus ni torret, eo o deus feulzet ha graet kement-se". ⁶⁰Hag e plijas ar gomzenn d'ar roue ha d'ar benngadourien ; hag e kasas kannaded daveto d'ober ar peoc'h, hag e tegemerjont ar c'hinnigoù. ⁶¹Touiñ dezho a reas ar roue hag ar pennoù ; war gement-se e teujont er-maez eus ar c'hreñvlec'h. ⁶²Hag ez eas ar roue da venez Sion hag e welas difennoù al lec'h, ne zalc'has ket d'al le en devoa touet, hag e roas an urzh da zistrujañ ar mogeriadur tro-war-dro. ⁶³Hag e loc'has

6, 49 Sabad evit an douar : sell. Er 23, 10-11 ha Lev 25, 2-7.

6, 54 en e lec'h, d.l.e. er gêr.

6, 58 reiñ an dorn dehou a dalvez en em glevout evit ober ar peoc'h.

a-hast, hag e tistroas da Antiokcia, hag o kavout Filip, mestr war ar gêr, e reas brezel outañ hag e kemeras ar gêr dre nerzh.

Demetrios ha Nikanor.

7 ¹Er bloaz kant unan-ha-hanter-kant e tec'has kuit Demetrios, mab Seleukos, diouzh Roma, hag e lestras gant un nebeud tud etrezek ur gêr e-tal ar mor hag e voe roue eno. ²Ha setu, p'edo o vont da di roueel e dadoù, ma tapas an arme Antiokos ha Lizias evit o degas dezhañ. ³Ha pa voe roet da c'houzout dezhañ an dra, e lavaras : "Na ziskouezit ket din o dremmoù !" ⁴Hag o lazhañ a reas an arme, hag ec'h azezas Demetrios war dron e rouantelezh. ⁵Dont a reas davetañ an holl baotred dilezenn ha difeiz eus Israel hag Alkimos o rene, c'hoant gantañ bezañ beleg. ⁶Tamall a rejont ar bobl dirak ar roue en ur lavarout : "Kaset o deus Judas hag e vreudeur d'ar marv da holl vignoned hag hon dastrewet diouzh hor bro. ⁷Bremañ eta, kas un den m'ec'h eus fiziañs ennañ, evit mont da welout an holl zismantrou en deus graet en hor metou hag e tiriad ar roue : ra gastizo anezho hag an holl re a zo ouzh o skoazellañ !"

⁸Dilenn a reas ar roue unan eus mignoned ar roue, Bakides, a oa mestr en tu all d'ar Stêr, bras er rouantelezh ha feal d'ar roue. ⁹E gas a reas, hag Alkimos, an den difeiz ; aotren a reas da hemañ ar velegiezh, hag urzh a roas dezhañ da seveniñ an dial e-touez mibien Israel. ¹⁰Loc'hañ a rejont ha mont gant ur strollad niverus da vro Judea ; kas a reas kannaded davet Judas hag e vreudeur gant komzoù a beoc'h, dre widre. ¹¹Met int ne rejont ket a van ouzh o c'homzoù, rak gwelout a raent e oant o tont gant ur strollad niverus. ¹²En em vodañ a reas davet Alkimos ha Bakides ur strollad skribed da enklask un diskoulm reizh. ¹³Hag ar re gentañ a voe an Asideidi a-douez mibien Israel, o c'houlenn digant ar peoc'h. ¹⁴Lavarout a raent end-eeun : "Un den beleg eus gouenn Aaron a zo deuet gant ar strolladoù ha ne ray ket a zireizhded a-enep deomp !" **15** Hag e lavaras dezho komzoù a beoc'h hag e touas

dezho en ur lavarout : "Ne glaskimp ket ober droug deoc'h na d'ho mignoned". ¹⁶Int a fizias ennañ ; met pakañ a reas tri-ugent anezho hag o lazhañ en hevelep deiz, hervez al lavar a zo bet skrivet : ¹⁷"Kig da sent hag o gwad o deus skuilhet en-dro da Jeruzalem, ha ne oa den evit o sebeliañ". ¹⁸Hag e kouezhas ar spont razo hag ar spouron war ar bobl a-bezh, rak lavarout a rae : "N'eus ket enno a wirionez nag a reizhded, p'o deus torret an emglev hag al le o devoa touet". ¹⁹Hag e loc'has Bakides eus Jeruzalem hag e kampas e Bethzaith ; kas a reas tud da dapout kalz eus ar re o devoa tremenet gantañ hag hiniennou eus ar bobl, hag o lazhañ a reas er puñs bras. ²⁰Hag e roas ar rannvro da Alkimos hag e lezas gantañ un armead evit e skoazellañ. Hag e tistroas Bakides davet ar roue. ²¹Stourm a reas Alkimos evit bezañ beleg-meur, ²²hag en em vodas en-dro dezhañ an holl re a c'hardenne o fobl, hag ec'h aloubjont bro Youda hag e rejont reuz bras en Israel. ²³Gwelout a reas Judas an holl zroug a rae Alkimos hag ar re a oa gantañ da vibien Israel, muioc'h eget ar Broadoù, ²⁴hag ec'h ermaezias dre holl diriadoù Judea tro-dro hag e sevenas dial war an dud o devoa tec'het, ha ne c'halljont ken mont dre ar vro. ²⁵Ha pa welas Alkimos e oa deuet kreñv Judas hag ar re a oa gantañ, hag o c'houzout ne oa ket evit o dizarbenn, hag e tistroas davet ar roue hag e tamallas dezho fallagriez.

²⁶Hag e kasas ar roue unan eus e benngadourien vrudetañ, Nikanor, en devoa kasoni hag enebiezh ouzh Israel, hag e roas urzh dezhañ da falc'hat ar bobl. ²⁷Dont a reas Nikanor da Jeruzalem gant un armead vras, ha kas a reas kannaded davet Judas hag e vreudeur, dre widre, gant komzoù a beoc'h, o lavarout : ²⁸"Gant na vo ket emgann etrezon-me ha c'hwil ! Mont a rin gant un nebeud tud evit gwelout ho tremm gant peoc'h". ²⁹Dont a reas davet Judas, hag en em vrietjont an eil egile e peoc'h, met an enebourien a oa prest da skrapañ Judas. ³⁰gouezet e voe an dra gant Judas : dre widre e oa deuet davetañ, hag aon en devoe razañ ha ne c'houlas ken gwelout e zremm. ³¹Kompren a reas Nikanor e oa bet dizoloet e vennad hag ez

eas a-ziarbenn da Judas d'an emgann e-kichen Kafarsalama. ³²Hag e kouezhas eus re Nikanor war-dro pemp kant a dud, hag ar rest a dec'has etrezek kêr David.

33 Goude an darvoudoù-se e pignas Nikanor da venez Sion, hag e teuas eus al Lec'h santel hiniennoù eus ar veleien hag eus Kozhidi ar bobl evit e saludiñ e peoc'h ha diskouez dezhañ an holokost kinniget evit ar roue. ³⁴Hag e reas fae ha goap outo, hag o saotras hag e komzas outo gant rogoni ; ³⁵hag e touas gant kounnar en ur lavarout : "Mar ne vez ket droet Judas hag e arme etre va daouarn diwar vremañ, ac'hanta, pa vezin distro e peoc'h, e lakain an tan en Ti-se !" Hag ez eas war-raok, fuloret-bras. ³⁶Dont a reas-tre ar veleien, ha da arsavñ a-dal d'an aoter ha d'an Templ ha da ouelañ en ur lavarout : ³⁷"Te ac'h eus dibabet an Ti-mañ, ma vezo galvet da Anv warnañ, evit bezañ un ti a bedenn hag azgoulenn evit da bobl, ³⁸gra dial ouzh an den-se hag ouzh e armead, ha ra gouezhint dre ar c'hleze ! Bez soñj eus o c'hunujennoù ha na aotren ket dezho a zale !"

³⁹Kuitaat a reas Nikanor Jeruzalem ha mont da gampañ e Bethoron, hag en em dolpas gantañ armead Siria. ⁴⁰Ha Judas a gampas en Adasa gant tri mil a dud, hag e pedas Judas o lavarout : ⁴¹"P'o devoa komzet fall kannaded ar roue, e oa deuet da ael hag en devoa skoet en o zouez war gant pemp mil ha daou-ugent. ⁴²E-giz-se, flastr an armead-se dirazomp hiziv, ma ouezo ar re a vano en deus droukkomzet a-enep da Santual, ha barn-eñ diouzh e fallagriez !" ⁴³Hag e krogas an armeoù gant an emgann d'an drizek a viz Adar, hag e voe friket armead Nikanor, hag e kouezhas e-unan ar c'hentañ en emgann. ⁴⁴Pa welas e armead e oa kouezhet Nikanor, o skeiñ an armeoù e tec'hjont kuit. ⁴⁵Mont a reas ar re all war o lerc'h, hentad un devezh, adalek Adasa betek erruout e Gazara, hag e sonent a-dreñv dezho gant trompilhoù ar youc'hadegoù. ⁴⁶Hag e teued er-maez eus holl vourc'hioù Judea tro-dro, hag e troed anezho, hag e tistroas ar remañ a-enep dezho, hag e kouezhjont holl dre ar c'hleze, ha ne voe lezet hini ebet

anezho. ⁴⁷Tapet e voe an diboure'hioù hag ar preizh, ha penn Nikanor a voe troc'het hag e zorn dehou en devoa astennet gant rogoni ; kaset e voent ha diskouezet e-kichen Jeruzalem. ⁴⁸Laouen-bras e voe ar bobl, ha lidet e voe an deiz-se evel un devezh a levenez vras. ⁴⁹Hag e voe divizet lidañ bep bloaz an deiz-se, an drizekvet a viz Adar. ⁵⁰Hag e voe sioul bro Youda un nebeud deizioù.

Emglev gant ar Romaned.

8 ¹Hag e klevas Judas ar vrud eus ar Romaned, e oant galloudus a nerzh hag e raent vad d'an holl re en em lakae ganto, hag an holl re a zeue daveto, e raent ganto mignoniezh, hag e oant kadourien gadarn. ²Kontet e voe dezhañ o brezelioù hag ar c'hurioù o devoa graet e metou ar C'halated, o devoa trec'het warno ha lakaet dindan truj, ³ha kement o devoa graet e ranndir Hispania evit bezañ mestr war ar mengleuzioù arc'hant hag aour a oa eno, ⁴hag o devoa mestroniet ar vro a-bezh gant o youlegezh ha divuanegzh, ur vro hag a oa pell-mat diouto, hag ar rouaned a oa deuet a-enep dezho eus penn pellañ an douar, o devoa o friket ha skoet un taol bras warno ; hag ar re all a roe dezho truj bep bloaz : ⁵ha Filip, Persia, roue ar Giteiz, hag ar re en em savet a-enep dezho, o devoa o brevet en emgann hag o mestroniet.

⁶Hag Antiokos-Veur, roue Azia, a oa aet a-ziarbenn dezho da vrezeliñ gant c'hwec'h-ugent olifant, ha kezeg, ha kirri, hag un armead niverus-meurbet, a oa bet flastret ivez ganto ; ⁷bev o devoa e dapet, hag o lakaet o devoa, eñ hag ar re a renfe war e lerc'h, da reiñ un truj bras, da zereñ gouestlidi, ha disrannañ ⁸Iona, ha Misia, ha Lidia ha lod eus e gaerañ rannvroioù, hag ur wech o c'hemeret diganto, o reiñ d'ar roue Eumen. ⁹Re Hellas o devoa divizet mont d'o distrujañ. ¹⁰Met anavezet e voe an dra ganto, hag e kasjont a-enep dezho ur penngadour hepken, hag e rejont brezel outo, hag e kouezhas en o zouez kalz a c'hloazidi ; kas a rejont d'an harlu o gwragez hag o bugale, en ur breizhañ ha

7, 41 sell. 2 R 19, 35.

7, 43 miz Adar : C'hwevrer-Meurzh.

8, 1 kadourien gadarn, g.e.g. galloudus dre an nerzh.

8, 5 Filip V, roue Makedonia, pilet gant ar Romaned

e 197, hag e vab Persea, e 168.

8, 6 Antiokos-Veur : tad an Epifan, pilet gant ar Romaned e 189.

mestroniañ ar vro, ha diskar o c'hreñvlec'hioù hag o rediañ d'ar sklavelezh betek an deiz-mañ. ¹¹Hag ar rouantezhioù all, hag an inizi, ar re a oa en em savet un deiz bennak a-enep dezho, o devoa gwastet ha lakaet da sklaved dezho, o mignoned avat, ha gant ar re a fizie enno, o devoa miret mignoniezh. ¹²Sujet o devoa ar rouantezhioù a-dost hag a-bell hag ar re a glev o anv o devez aon razo. ¹³Ar re a vennont skoazellañ ha lakaat da ren, a ren, met diskargañ a reont ar re o devez c'hoant ; uhel-mat ez int deuet.

¹⁴Hag e kement-se n'en deus lakaet hini ebet anezho an talgen, na gwisket limestra evit en em vrasaat drezañ. ¹⁵Ur sened o deus graet evito, ha bemdez e kuzul tri c'hant ugent kuzulier diwar-benn kement a sell ouzh ar bobl, evit urzhiañ pep tra. ¹⁶Ha fiziañ a reont en un den hepken evit bezañ mestr warno bep bloaz ha da vestroniañ o bro a-bezh, hag an holl a sent outañ, ha ne vez ket a c'hourvenn nag a warizi en o zouez.

¹⁷Hag e tilennas Judas Eupolemus, mab Joann, mab Akos, ha Jason, mab Eleazar, hag o c'hasas da Roma evit sevel mignoniezh hag emglev ¹⁸hag evit lemel ar yev a-ziwarno, rak gwelout a raent rouantelezh an Hellened o sujañ Israel dindan sklavelezh. ¹⁹Loc'hañ a rejont etrezek Roma, hag an hent a voe hir-meurbet ; mont a rejont d'ar sened ha komz en ur lavarout : ²⁰"Judas Makabe, hag e vreudeur, ha pobl ar Yuzevien o deus hor c'haset davedoc'h da sevel emglev ganeoc'h ha peoc'h, hag evit hon enskrivañ evel kevredidi ha mignoned". ²¹Hag e voe kavet mat an dra dirazo. ²²Ha setu an adskrid eus al lizher a voe enskrivet war daolennoù arem ha kaset da Jeruzalem evit bezañ, en o metou, un eñvoradur a beoc'h hag a emglev :

²³"Berzh-mat d'ar Romaned ha da bobl ar Yuzevien war vor ha war zouar da virviken ! Kleze hag enebour da chomo pell diouto. ²⁴Mar degouezh avat brezel ouzh Roma, da gentañ, pe ouzh hec'h holl gevredidi en o holl zomaniezh, ²⁵e stourmo a-gevret pobl ar Yuzevien, diouzh ma

verko dezho an degouezh, a holl galon. ²⁶Ha d'ar vrezelourien ne roint na ne bourvezint ed, armoù, arc'hant, na listri, evel m'eo divizet gant Roma ; hag int a viro o endalc'hioù hep degemer netra. ²⁷En hevelep doare, mard eo gant pobl ar Yuzevien e c'hoarvez da gentañ kaout brezel, e stourmo ganti ar Romaned a holl ene, hervez ma verko dezho an degouezh. ²⁸Ha d'ar gevredidi ne vezo roet nag ed, nag armoù, nag arc'hant na listri, evel divizet gant Roma ; hag int a viro an endalc'hioù, hag hep touellerezh. ²⁹Hervez ar termenou-se eo o deus divizet ar Romaned gant pobl ar Yuzevien. ³⁰Met goude an divizoù-se, mar fell d'ar re-mañ pe d'ar re-se stagañ pe lemel un dra bennak, hen ober a raint diouzh o grad, hag ar pezh o devo staget pe dilamet en devo nerzh reizh. ³¹Ha diwar-benn ar reuzioù en deus graet ar roue Demetrios en o zouez, hon eus skrivet dezhañ, o lavarout : Perak ec'h eus lakaet da yev da bouezañ war hor mignoned ha kevredidi, ar Yuzevien ? ³²Mar kouezhont c'hoazh eta dindanout, ni a ray dezho justis hag a stourmo ouzhit war vor ha war zouar".

Marv Judas Makabe.

9 ¹Hag e klevas Demetrios e oa kouezhet Nikanor hag e armean en emgann, hag e kasas a-nevez Bakides hag Alkimos un eil wech da vro Youda, korn dehou an arme ganto. ²Hag e kerzhjont gant an hent etrezek Galgala, hag e kampjont dirak Masaloth, e-kichen Arbeles, hag e tapjont anezhi hag e lazjont kalz a dud. ³Ha da viz kentañ ar bloaz kant daou-ha-hanter-kant e kampjont e-kichen Jeruzalem ; ⁴hag e loc'hjont da vont etrezek Beroia gant ugent mil a dud ha daou vil marc'heger. ⁵Ha Judas en devoa lakaet e gampad en Elasa, tri mil den eus an dibab gentañ. ⁶Hag e weljont tolpad ar strolladoù, pegen niverus e oant, hag o devoa aon bras, hag e tirmpas kalz er-maez eus ar c'hamp ha ne vanas nemet eizh kant den anezho. ⁷Ha Judas, o welout e tiflpe e arme, hag ar brezel ouzh e

8, 16 un den hepken : ur fazi e-keñver istor a zo amañ, rak daou gonsul eo a veze bep bloaz.

8, 23 war zouar : war ar sec'h, en destenn.

8, 26 d'ar vrezelourien : d'ar Yuzevien a zeuio da skoazellañ ar Romaned.

8, 28 d'ar gevredidi : d'ar Romaned a zeuio da skoazellañ ar Yuzevien.

9, 3 da viz kentañ : miz Nisan (Meurzh-Ebrel), er bloaz 152 : 160 KHS.

waskañ, a voe rannet e galon, rak n'en devoa ket amzer d'o adstrollañ. ⁸Dinerzhed e voe, hag e lavaras d'ar re a oa chome : "Savomp ha pignomp a-enep hon argaderien, mar bez koulskoude gallus deomp stourm a-enep dezho !" ⁹Int avat hen distroe en ur lavarout : "N'hallomp ket, n'hallomp nemet saveteiñ hor buhez evit ar mare ! Distreiñ a raimp gant hor breudeur hag e stourmimp a-enep dezho, met re nebeut omp !" ¹⁰Hag e lavaras Judas : "Ne c'hoarvezo ket ganimp an dra-se : tec'hout a-zirazo ! Mard eo deuet hon eur, marvomp ent-kadarn evit hor breudeur ha ne lezomp ket a rebech d'hor gloar !" ¹¹Loc'hañ a reas armead an enebourien eus ar c'hamp, hag int en em zalc'has evit o dizarbenn ; rannet e oa ar varc'hegerien e div lodenn, ar vatalmerien hag ar waregerien a gerzhe en a-raok d'an arme, hag an diaraogerien a oa holl tud kadarn ; Bakides avat a oa ouzh ar c'horn dehou. ¹²Tostaat a reas ar falañs eus an daou gostez en ur seniñ gant an trompilhoù ; hag e sonas ar re a oa gant Judas, int ivez, en trompilhoù. ¹³Hag e voe horellet an douar gant tourni an armeoù, hag e krogas an emgann hep ehan adal ar beure betek ar pardaez.

¹⁴Hag e welas Judas e oa Bakides hag ar c'hreñv eus an arme a-zehou, hag en em vodas gantañ an holl re dispont a galon. ¹⁵Hag e voe friket ar c'hostez dehou ganto ; hag ez eas Judas war o lerc'h betek menez Azot. ¹⁶Ar re a oa ouzh an tu kleiz a welas e oa bet friket ar c'horn dehou hag a zistroas war seuliou Judas hag ar re a oa gantañ, a-ziadreñv. ¹⁷War bounneraat ez eas an emgann, ha kouezhañ a reas gloazidi e-leizh eus an eil re hag ar re all, ¹⁸ha Judas a gouezhas hag ar rest a dec'has. ¹⁹Jonatan ha Simon a gasas Judas, o breur, hag hen bezias e bez e dadou e Modin. ²⁰Israel a-bezh a ouelas dezhañ hag a reas warnañ keinvan bras o kañvaouiñ e-pad deizioù niverus, o lavarout : ²¹"Penaos ez eo kouezhet ar c'hadour a salve Israel ?"

²²An nemorant eus oberoù Judas, eus ar brezelioù hag ar c'hurioù a reas, ha war e veurdez, n'eo ket bet skrivet, rak re vras e oa an niver anezho.

²³Ha setu, goude marv Judas, m'en em ziskouezas an dud dilezenn war holl diriad

9, 16 seuliou : treid, en destenn.

9, 22 war e veurdez : d.l.e. eus e veuroberoù.

Israel, hag e savas an holl oberourien a zireizhded. ²⁴En deizioù-se e c'hoarvezas un naonegezh vras-meurbet, hag e tremenas ar vro a-du ganto. ²⁵Hag e tilennas Bakides tud difeiz d'o lakaat da vistri war ar vro. ²⁶Klask ha tapout a raent mignoned Judas hag o degas dirak Bakides, a gastize anezho, hag a rae goap outo. ²⁷Hag e c'hoarvezas un enkrez bras en Israel, evel ne oa ket bet abaoe an deiz ne oa ket bet en em ziskouezet a brofed dezho. ²⁸Hag en em vodas holl vignoned Judas hag e lavarjont da Jonatan : ²⁹"Abaoe m'eo marvet da vreur Judas, n'eus ket un den heñvel outañ evit mont, ha kerzhout a-enep an enebourien, a-enep Bakides hag ar re a zo oc'h enebiñ ouzh hor broad. ³⁰Neuze 'ta, da zibab a reomp hiziv evit bezañ en e lec'h hor penn hag hor rener, da gas hon emgann". ³¹Degemer a reas Jonatan er pred-se ar veli hag e savas e-lec'h Judas, e vreur.

³²Hen gouzout a reas Bakides, ha klask a reas e lazhañ. ³³Klevout a reas se Jonatan, ha Simon, e vreur, hag an holl re a oa ganto, hag e tec'hjont da ouelec'h Tekoa hag e kampjont e-tal douar ar stank Asfar. ³⁴Hag e ouezas se Bakides, da zeiz ar Sabad, hag e teuas, eñ hag e holl armead, d'an tu all eus ar Yordan. ³⁵Kas a reas Jonatan e vreur, a gase an engroez, da c'houlenn digant an Nabateiz, e vignoned, mar gellfe lakaat en o c'hichen o strobelloù, a oa niverus. ³⁶Dont a reas mibien Iambri, re Vedaba, hag e kemerjont Joann ha kement tra en devoa hag ez ejont gant o freizh. ³⁷Goude an darvoudoù-se e voe kemennet da Jonatan ha da Simon, e vreur, edo mibien Iambri oc'h ober un eured bras hag o teren ar gefrisa eus Nadabat, ur verc'h da unan eus pennoù-bras Kanaan, gant un amheuliadeg vras. ³⁸Hag o devoe soñj eus gwad Joann, o breur, hag e pignjont da guzhat dindan gwarez ar menez. ³⁹Hag o sevel o daoulagad, e weljont e oa ur vourbl ha strobelloù e-leizh ; ar c'hefrisa, e vignoned hag e vreudeur a zeue etrezek enno gant taboulinoù, binvioù-seniñ, hag armoù e-leizh. ⁴⁰Hag o tiboukañ warno eus o gedlec'h, e lazjont anezho ; hag e kouezhas gloazidi e-leizh, hag ar rest a dec'has d'ar menez ; hag e tapjont o holl

9, 33 Tekoa pe Thekoe.

9, 35 o strobelloù : strobelloù ar Yuzevien.

diboure'hioù. ⁴¹ "Hag e voe troet an eured da gañv, ha sonerezh o binvioù da geinvan". ⁴² Ha graet ganto veñjañs eus gwad o breur, e tistrojont da lagenn ar Yordan.

⁴³ Klevout a reas Bakides, hag e teuas, da zeiz ar Sabad, betek briennoù ar Yordan gant un armead niverus. ⁴⁴ Hag e lavaras Jonatan d'ar re a oa gantañ: "Savomp ha stourmomp evit hor buhez, rak n'eo ket hiziv evel dec'h ha derc'hent-dec'h : ⁴⁵ setu an emgann dirak hag a-dreñv deomp, ha dour ar Yordan eus un tu, hag ouzh an tu all geun ha brouskoad ; n'eus lec'h ebet da ziflipañ. ⁴⁶ Bremañ eta, huchit etrezek an Neñv, ma viot saveteet diouzh dorn hon enebourien !" ⁴⁷ Hag e krogas an emgann, hag ec'h astennas Jonatan e zorn evit skeiñ gant Bakides, met tec'hout a reas dioutañ, oc'h en em deurel en a-dreñv. ⁴⁸ Lammat a reas Jonatan hag ar re a oa gantañ er Yordan ha tizhout diwar neuñv an tu all ; ha ne drezas ket ar re all war o lerc'h ar Yordan. ⁴⁹ Kouezhañ a reas, eus tu Bakides, en deiz-se, ur mil bennak a dud.

⁵⁰ Hag e tistroas da Jeruzalem, hag e savjas kêrioù-kloz e Judea : kreñvlec'h Jeriko, Emmaus, Betoron, Betel, Tamnata, Pireaton ha Tefon, gant mogerioù uhel, dorjoù ha morailhoù. ⁵¹ Hag e lakaas gedourien enno evit heskinañ Israel. ⁵² Kreñvaat a reas kêr Vetsour ha Gazara hag ar C'hreñvlec'h, ha lakaat enno strolladoù ha pourveziou bitailh. ⁵³ Kemer a reas mibien renerien ar vro da ouestlidi hag o lakaat e kreñvlec'h Jeruzalem, en toull-bac'h.

⁵⁴ Er bloaz kant tri-ha hanter-kant, d'an eil miz, e roas Alkimos an urzh da ziskar moger porzh diabarzh al Lec'h santel ; hag e tistrujas oberoù ar brofeded ; krog e oad da ziskar. ⁵⁵ D'ar mare-se end-eeun e voe skoet Alkimos hag e voe harzet e labourioù, hag e voe serret e c'henou ha seizet, ha ne c'halle ken lavarout ur ger na reiñ un urzh diwar-benn e di. ⁵⁶ Hag e varvas Alkimos d'ar c'houlz-se e-kreiz diwaskoù bras. ⁵⁷ Ha Bakides, o welout e oa marvet Alkimos, a zistroas da vetou ar roue ; hag e voe sioul bro Youda daou vloaz-pad.

⁵⁸ Kuzuliañ a reas an holl dud dilezenn, hag

9, 41 Amos 8, 10.

9, 61 tapout a reas : ar Yuzevien eo ar rener er frazenn.

e lavarjont : "Setu Jonatan hag ar re a zo gantañ o chom er sioulder hag er fiziañs ; bremañ eta, lakaomp da zont Bakides hag e pako anezho holl en hevelep nozvezh". ⁵⁹ Mont a rejont d'en em guzuliañ gantañ. ⁶⁰ Hag e loc'has Bakides evit mont gant un armead niverus, hag e kasas dre guzh lizhiri d'e holl gevredidi a oa e Judea, ma pakjent Jonatan hag ar re a oa gantañ ; met n'halljont ket, rak gouezet e oa bet o mennad. ⁶¹ Tapout a reas ar re a gase an drougober avat, eus tud ar vro, tro hanterkant den, hag o lazhañ a rejont. ⁶² En em dennañ a reas Jonatan ha Simon hag ar re a oa gantañ, e Betbasi, er gouelec'h, hag ec'h adsavas ar rivinoù anezhi hag he c'hreñvaas. ⁶³ Gouzout a reas Bakides hag e tastumas e holl strolladoù ha da re Judea e roas keloù. ⁶⁴ Hag o vezañ deuet, e kampas a-enep Betbasi, hag e stourmas a-enep dezhi e-pad deizioù niverus hag e reas ardivinkoù. ⁶⁵ Lezel a reas Jonatan Simon, e vreur, e kêr hag ec'h ermaezias er vro, hag ez eas gant ur c'hementad. ⁶⁶ Pilat a reas Odomera hag e vreudeur, ha mibien Farison en o zeltadeg ; hag e krogas ar remañ da skeiñ hag e pignjont gant ar strolladoù. ⁶⁷ Simon hag ar re a oa gantañ a zeuas er-maez eus kêr hag a lakaas an tan en ardivinkoù. ⁶⁸ Stourm a rejont a-enep Bakides, a voe friket ganto ; diwaskañ a ras kalz, rak c'hwitet e oa bet e vennad hag e droiad. ⁶⁹ Hag aet droug ennañ ouzh an dud dilezenn o devoa kuzuliet dezhañ dont er vro, e lazhas kalz anezho hag e tivizas distreiñ d'e vro. ⁷⁰ O c'houzout kement-se, Jonatan a gasas davetañ kannaded evit skoulmañ peoc'h gantañ hag ober dezhañ daskor dezho ar brizonidi. ⁷¹ Asantiñ a reas Bakides hag ober a reas hervez komzoù Jonatan, ha touiñ a reas dezhañ holl hep klask ober droug dezhañ e-pad holl deizioù e vuhez. ⁷² Daskor a reas dezhañ ar brizonidi en devoa tapet diagent e bro Youda, hag o vont en-dro e tistroas d'e vro ha ne zeuas ken war o ziriad. ⁷³ Diskuizhañ a reas ar c'hleze en Israel hag e annez a reas Jonatan e Mac'hmas. En em lakaat a reas Jonatan da varn ar bobl ha kas a reas da get an dud difeiz en Israel.

9, 65 ur c'hementad, d.l.e. un nebeudad a dud.

9, 73 Mac'hmas : Mic'hmas (1 Sam 13, 2).

Jonatan hag Aleksandr.

10 ¹Er bloaz kant tri-ugent e loc'has Aleksandr, mab Antiokos, Epifan, hag e kemeras Ptolemais ; degemeret e voe hag e voe roue eno. ²O klevout se, Demetrios, ar roue, a strollas un armead niverus-meurbet hag a yeas a-ziarbenn dezhañ d'an emgann. ³Hag e kasas Demetrios lizhiri da Jonatan gant komzoù a beoc'h d'e uhel-veuliñ ; ⁴rak lavarout a ra ennañ e-unan : "Difraecomp ober peoc'h ganto a-raok na ray Jonatan gant Aleksandr a-enep deomp ; ⁵rak soñj en devo eus an holl zrougoù hon eus peursevenet a-enep dezhañ, d'e vreudeur ha d'e vroad". ⁶Hag e roas dezhañ galloud da zastum strolladoù, da bourchas armoù ha da vezañ e gevredad, hag ar ouestlidi a oa er C'hreñvlec'h o rentas dezhañ. ⁷Dont a reas Jonatan da Jeruzalem, ha lenn a reas al lizhiri ouzh divskouarn ar bobl a-bezh hag ar re a oa er C'hreñvlec'h. ⁸Hag aon bras o devoe ar re-mañ pa glevjont en devoa ar roue roet dezhañ galloud da zastum strolladoù. ⁹Hag e rentas ar re a oa er C'hreñvlec'h ar ouestlidi da Jonatan, hag eñ o roas d'o zud. ¹⁰Hag e reas Jonatan e annez e Jeruzalem, hag e krogas da sevel ha da adsevel ar gêr. ¹¹Hag e lavaras d'ar re a rae al labourioù sevel ar mogerioù, ha tro-dro menez Sion, gant mein-ben, ma vefent kreñv, hag e rejont evel-se. ¹²Tec'hout a reas an estrenien a oa er c'hreñvlec'hioù bet savet gant Bakides ; ¹³dilezel a reas pep hini e lec'h evit mont d'e vro. ¹⁴Ne voe nemet e Betsour e chomas darn eus ar re o devoa dilezet al Lezenn hag ar gourc'hemennoù, rak deuet e oa da vezañ ur vinic'hi. ¹⁵Hag e klevas Aleksandr ar promesaoù en devoa kaset Demetrios da Jonatan : kontet e voe dezhañ ivez an emgannoù hag ar c'hurioù en devoa sevenet, eñ hag e vreudeur, hag ar poanioù en devoa bet, ¹⁶hag e lavaras : "Ha kavout a raimp un den heñvel outañ ? Ha bremañ, greomp gantañ ur mignon hag ur c'hevredad evidomp". ¹⁷Hag e skrivas lizhiri, a gasas dezhañ, hag a lavare ar c'homzoù-mañ : ¹⁸"Ar roue Aleksandr d'e vreur Jonatan,

salud ! ¹⁹Klevet hon eus diwar da benn ez out un den kadarn ha kreñv ha gouest da vezañ hor mignon. ²⁰Ha bremañ, da lakaat a reomp hiziv beleg-meur da vroad ha da envel a reomp mignon ar roue, - kas a rae dezhañ ur sae limestra hag ur gurunenn aour - ma vezi a-du gant hon aferioù ha ma viri mignoniezh evidomp". ²¹Gwiskañ a reas Jonatan ar gwiskamantoù santel d'ar seizhvet miz eus ar bloaz kant tri-ugent, da geñver gouel al Logelloù. Dastum a reas strolladoù ha pourchas armoù e-leizh.

²²Klevout a reas Demetrios an traoù-se hag e voe azrec'het ; hag e lavaras : "Petra hon eus graet aze, m'en deus tapet Aleksandr mignoniezh gant ar Yuzevien araozomp, a-benn kaout skoazell ? ²⁴Skrivañ a rin dezho, me ivez, komzoù a gennerzh, a uheladur hag a roadoù, ma vezint ganin a-benn kaout sikour". ²⁵Hag e kasas dezho ul lizher gant ar c'homzoù-mañ :

"Ar roue Demetrios da vroad ar Yuzevien, salud ! ²⁶P'hoc'h eus miret an divizoù graet ganimp hag ez oc'h chomet en hor mignoniezh ha ned oc'h ket tremenet gant hon enebourien, hon eus klevet se hag ez omp bet laouen. ²⁷Ha bremañ, kendalc'hit c'hoazh da virout fealded en hor c'heñver, hag ec'h aotreimp deoc'h madoù en eskemm d'ar pezh a rit evidomp. ²⁸Ober a raimp deoc'h distaal e-leizh ha reiñ deoc'h donezonoù. ²⁹Ha bremañ ho frankizan hag ho tisammen holl, Yuzevien, diouzh an truaoù, diouzh tell an holen ha diouzh ar c'hurunenoù. ³⁰Evit an drederenn eus an hadoù, hag an hanter eus frouezh ar gwez a zo dleet din, e paouezan adalek hiziv hag hiviziken d'o c'hemer diwar bro Youda ha diwar an tri zolead staget outi eus Samaria ha Galilea, adalek hiziv hag evit bepred. ³¹Jeruzalem da vezo santel ha dizalc'h, evel he zolead, gant an deogoù hag an telloù. ³²Dilezel a ran ivez ar veli war greñvlec'h Jeruzalem hag he reiñ d'ar beleg-meur, ma lakaio ennañ tud a zibabo e-unan evit e ziwall. ³³Ha kement den eus ar Yuzevien a zo bet harluet eus bro Youda, e kement lec'h eus va rouantelezh, a lezan dieub, digoust ; ha ra vezint holl zoken distrob diouzh an taosoù war o chatal. ³⁴An holl ouelioù, hag ar Sabadoù, hag al

10, 1 er bloaz 160 : 152 KHS. Aleksandr 'Balas', roue Siria (150-145), mab (?) Antiokos Epifan. A-enep e genderv Demetrios Kentañ 'Soter', e skoulmas un emglev gant Jonatan evit sevel war dron

Siria. Ptolemais : Sant Yann Akr er grenn-amzer, Akko bremañ, ur porzh e bae Haïfa, tost da venez ar C'harmel.

loarioù-nevez, hag an deizioù merket, hag an tri deiz a-raok ar gouel ha goude ar gouel, ra vezint holl deizioù a zistaol hag a ziskarg evit an holl Yuzevien a zo em rouantelezh. ³⁵Den ebet n'en devo beli evit lakaat da baeañ na trubuilhañ unan bennak anezho diwar-benn un afer. ³⁶Enrollet e vo eus ar Yuzevien evit arme ar roue betek tregont mil a dud ha roet e vo dezho ur gopr evel m'eo dleet da holl strolladoù ar roue. ³⁷Lakaet e vo darn anezho e kreñvlec'hioù bras ar roue, hag anezho ivez darn a vezo lakaet war gargoù a fiziañs ar rouantelezh ; ar re a vezo warno hag ar pennoù, ra vezint eus o metou ha ra gerzhint hervez o lezennoù, evel m'en deus roet ar roue urzh e bro Youda. ³⁸Hag an tri zolead bet staget ouzh Judea diwar rannvro Samaria, ra chomint stag ouzh Judea ha sellet evel o vezañ dindan un den hepken, hep sentiñ ouzh aotrouniezh all estreget hini ar beleg-meur. ³⁹Ptolemais hag ar pezh a genstag outi a roan e donezon da Santual Jeruzalem evit an dispignoù a sell ouzh al Lec'h santel. ⁴⁰Ha me a ro bep bloaz pemzek mil shekel arc'hant diwar gontoù ar roue, evit al lec'hioù dereat. ⁴¹Ha kement a oa dreist-niver ha na oa ket bet roet gant ar gargidi er bloazioù kentañ, a vezo roet diwar-vremañ evit labourioù an Ti. ⁴²Hag ouzhpenn, ar pemp mil shekel arc'hant a gemered diwar leve ar Santual, a-ziwar kont pep bloaz, kement-se ivez a vezo lezet, rak dleet int d'ar veleien o deus karg eus al liderezh. Hag an holl re a dec'ho d'an Templ a zo e Jeruzalem hag en e holl harzoù en abeg d'un dle d'ar roue pe un afer all bennak, ra vezint dieubet, gant kement tra o deus em rouantelezh. ⁴⁴Al labourioù evit sevel hag adsevel ar Santual, an dispignoù evito, a vezo roet diwar gont ar roue. ⁴⁵Hag evit adsevel mogerioù Jeruzalem hag o c'hreñvaat tro-dro, e vo savet ivez an dispignoù diwar gont ar roue, hag ivez evit adsevel ar mogerioù e Judea".

⁴⁶Pa glevas Jonatan hag ar bobl ar c'homzoù-se, ne gredjont ket enno ha n'o degemerjont ket, rak soñj o devoa eus an drougoù bras en devoa graet en Israel hag en devoa gwasket warno, kenañ-kenañ.

⁴⁷Asantiñ a rejont da Aleksandr, rak eñ a oa bet e zonezonoù ar re vrokusañ evito,

10, 41 an Ti : d.l.e. an Templ.

10, 51 Ptoleme VI, anvet Filometor (180-145)

ha kevredet e voent gantañ dalc'hmat. ⁴⁸Dastum a reas ar roue Aleksandr strolladoù bras ha kampañ a reas rag-enep da Zemetrios. ⁴⁹Hag e krogas an daou roue an emgann, hag e tec'has kampaed Demetrios ; mont a reas Aleksandr war e lerc'h hag e trec'has warno. ⁵⁰Start-meurbet e voe an emgann betek ar c'huzh-heol ha Demetrios a gouezhas en deiz-se.

⁵¹Hag e kasas Aleksandr kannaded davet Ptoleme, roue an Egipt, evit lavarout ar c'homzoù-mañ :

⁵²"Setu ma-z on distroet d'am rouantelezh hag azezet war dron va zadoù ; kemeret em eus ar veli, flastret Demetrios ha mestroniet hor bro ; ⁵³ kroget em eus an emgann a-enep dezhañ hag ez eo bet pilet, eñ hag e armead, ganimp, hag hon eus koazezet war e dron-roue. ⁵⁴Ha bremañ, lakaomp etrezomp mignoniezh, ha ro din bremañ da verc'h evel gwreg, dont a rin ez kerentiezh ha reiñ a rin dit, ha dezhi, donezonoù dellezek ac'hanout.

⁵⁵Hag e respontas Ptoleme, ar roue, en ur lavarout : "Evurus an deiz ma-z out distroet da vro da dadoù hag aet d'azezañ war o zron-roue. ⁵⁶Ha bremañ e rin evidout ar pezh ac'h eus skrivet, hogen deus war-arbenn din da Btolemais, ma 'n em welimp ha ma rin ac'hanout va mab-kaer evel m'ec'h eus lavaret".

⁵⁷Mont a reas kuit Ptoleme eus an Egipt, eñ ha Kleopatra, e verc'h, hag e teuas da Btolemais er bloaz kant daou-ha-tri-ugent.

⁵⁸Hag e teuas ar roue Aleksandr war-arbenn dezhañ, ha Ptoleme a roas dezhañ Kleopatra, e verc'h hag a reas hec'h eured e Ptolemais, evel m'eo dereat d'ar rouaned ober, gant enor bras. ⁵⁹Hag e skrivas Aleksandr, ar roue, da Jonatan dont davetañ. ⁶⁰Hag e teuas hemañ gant digoroù da Btolemais hag en em gavas gant an daou roue ; hag e roas dezho arc'hant hag aour, hag ivez d'o mignonned, gant donezonoù e-leizh, hag e kavas gras dirazo. ⁶¹Hag en em gevredas a-enep dezhañ tud vosennus eus Israel, tud dilezenn, evit emellout a-enep dezhañ, met ne daolas ket ar roue evezh outo. ⁶²Hag e roas ar roue urzh da zilemel e zilhad da Jonatan ha d'e wiskañ a limestra ; hag e rejont evel-se. ⁶³Ar roue hen lakaas d'azezañ en e gichen hag a lavaras d'e

10, 53 g.e.g. war dron e rouantelezh.

benngadourien : "Ermaezit gantañ da greiz-kêr hag embannit ma na vezo den oc'h ober klemm outañ a-zivout tra ebet, den d'e dregasiñ evit tra pe dra". ⁶⁴Ha setu, pa welas ar flemmerien an enor graet dezhañ, ha penaos ec'h embanne ar roue hag e oa gwisket a limestra, e tec'hjont holl. ⁶⁵Enor a voe graet dezhañ gant ar roue, hen enskrivañ a reas e-touez e vignoned kentañ hag e reas gantañ ur penngadour hag ur gouarnour. ⁶⁶Hag e tistroas Jonatan da Jeruzalem e peoc'h hag el levenez.

⁶⁷Er bloaz kant pemp-ha-tri-ugent, e teuas Demetrios, mab Demetrios, eus Kreta da vro e dadou. ⁶⁸Klevout a reas Aleksandr, ar roue, hag e voe nec'het-bras, hag e tistroas da Antiokeia. ⁶⁹Diazezañ a reas Demetrios Apolonios e penn al lu, a oa e penn Koele-Siria, ha dastum a reas un armead vras, ha kampañ e-tal Jamnia ; hag e kasas tud davet Jonatan, ar beleg-meur, da lavarout : ⁷⁰"Te a zo da-unan oc'h en em sevel a-enep deomp, ha me a zo deuet da vezañ ur godiserezh hag un dismegañs en abeg dit ; perak ober da vestr a-enep deomp er menezioù ? ⁷¹Bremañ avat, m'ac'h eus fiziañs ez strolladoù, diskenn davedomp er blaenenn hag en em vuzuliomp an eil egile eno, rak ganin emañ arme ar c'hêrioù. ⁷²Goulenn ha desk piv on, ha piv eo ar re all a zo ouzh hor skoazellañ ; lavarout a reont ned oc'h ket evit derec'hel penn dirazomp, rak div wech o deus da dadou troet kein en o bro. ⁷³Ha bremañ, ne c'halli ket herzel ouzh marc'heien nag ouzh un armead evel hounnezh er blaenenn, e-lec'h n'eus na roc'hell na maen na lec'h evit tec'hout".

⁷⁴Pa glevas Jonatan komzoù Apolonios, e voe trefuet e spered ; dibab a reas dek mil den ha mont er-maez eus Jeruzalem ; hag en em strollas gantañ Simon, e vreur evit reiñ skoazell dezhañ. ⁷⁵Kampañ a reas dirak Joppe, hag e serras outañ tud ar gêr, rak ur gward da Apolonios a oa e Joppe. Hag e stourmjont outañ, ⁷⁶ha deuet aon dezho, tud ar gêr a zigoras, hag e voe Jonatan mestr war Joppe. ⁷⁷Hag e klevas Apolonios hag e renkas tri mil marc'heger

10, 67 Demetrios II, lesanvet Nikator. Demetrios II 'Nikator', mab Demetrios Kentañ, roue Siria (145-138 ha 129-125).

10, 68 Antiokeia, Αντιόχεια, war ar stêr Orontes : kêr-benn rouantelezh seleukosat Siria, bet diazezet gant Seleukios Kentañ diwar anv e dad, ouzhpenn

hag un armead niverus hag ez eas etrezek Azot, evel pa vije bet o tremen, ha war un dro ec'h araoakas etrezek ar blaenenn, dre m'en devoa kalz a varc'hegerien ha fiziañ a rae enno. ⁷⁸Jonatan a yeas war e lerc'h war-zu Azot, hag e krogas an armeoù d'en em gannañ. ⁷⁹Lezet en devoa Apolonios mil marc'heg kuzhet a-dreñv dezho. ⁸⁰Hag e ouezas Jonatan e oa tud war api a-dreñv dezhañ : enkelc'hiañ a rejont e arme ha teurel daredoù war ar bobl adal ar beure betek an abardaez. ⁸¹Met ar bobl a zalc'has, hervez m'en devoa gourc'hemennet Jonatan, ha skuizhañ a reas o c'hezeg. ⁸²O tennañ gantañ e strollad, Simon a arsailhas ar falañs, rak ar c'hezeg a oa faezh ; hag e voent flastret gantañ, hag e tec'hjont, ⁸³hag ar c'hezeg en em skignas dre ar blaenenn ; tec'hout a rejont war-zu Azot hag antren e Betdagon, templ o idolenn, evit en em saveteiñ. ⁸⁴Ha Jonatan a lakaas an tan en Azot hag er c'hêrioù tro-dro dezhi hag a gemeras o dibourc'hioù ; ha templ Dagon hag ar re a oa tec'het e-barzh a zêvas ivez dre an tan. ⁸⁵Hag e voe war-dro eizh mil a dud anezho, ar re gouezhet dre ar c'hleze, gant ar re a oa bet dêvet. ⁸⁶Mont a reas Jonatan ac'halese da gampañ e-tal Askalon, hag e teuas er-maez tud ar gêr war-arbenn dezhañ gant digorou bras. ⁸⁷Hag e tistroas Jonatan da Jeruzalem gant ar re a oa gantañ, preizh bras gant. ⁸⁸Hag e teuas Aleksandr, ar roue, da glevout kement-se, hag e roas muioc'h c'hoazh a enorioù da Jonatan. ⁸⁹Kas a reas dezhañ ur c'hloched aour, evel m'emañ ar boaz da dud-kar ar rouaned, hag e roas da hêrezh dezhañ Ekron hag hec'h holl dolead.

Jonatan ha Demetrios.

11 ¹Roue an Egipt a strollas un armead niverus, evel an traezh a zo war aodoù ar mor, ha listri e-leizh, hag a glaskas bezañ mestr war rouantelezh Aleksandr, dre widre, hag he stagañ ouzh e rouantelezh-eñ. ²Mont a reas da Siria gant komzoù a beoc'h, ha digeriñ a rae dezhañ tud ar c'hêrioù ha mont war-arbenn 300.000 annezad d'an ampoent. Antakya hiziv, e Turkia, war-dro 50.000 annezad.
10, 75 Joppe : Yafô (sell. Josoua 19, 46).
10, 79 a-dreñv dezho : a-dreñv d'ar Yuzevien.
10, 83 Betdagon : templ Dagon, doue ar Filistien.

dezhañ, rak urzh Aleksandr, ar roue, a oa e ziambroug, dre ma oa e dad-kaer. ³Hogen, pa zeue er c'hêrioù, e lakae Ptoleme darn eus e strolladoù da ward e pep kêr. ⁴Pa voent tost da Azot, e tiskouezjont dezhañ templ Dagon tangwallet, Azot hag he zro-war-droioù dismantrèt, ar c'horfoù distaol-et ha relegoù losket ar re en devoa dêvet Jonatan er brezel, rak graet o devoa bernioù anezho war e hent. ⁵Dezrevell a rejont d'ar roue ar pezh en devoa graet Jonatan a-benn e damall, met tevel a reas ar roue. ⁶Hag e teuas Jonatan a-ziarbenn d'ar roue, e Joppe, gant digorou bras ; en em saludiñ a rejont an eil egile ha nozvezhiañ eno. ⁷Mont a reas Jonatan gant ar roue betek ar stêr anved Eleuter, ha distreiñ a reas da Jeruzalem.

⁸Ar roue Ptoleme avat a vestronias kêrioù an arvor betek Seleukia war vord ar mor, hag e prederiate mennadoù fall a-fet Aleksandr. ⁹Kas a reas kannaded davet Demetrios, ar roue, da lavarout : "Deus, divizomp etrezomp un emglev, hag e roin dit va merc'h, en devoa Aleksandr, hag e reni war rouantelezh da dad.¹⁰Keuz am eus end-eeun a vezañ roet dezhañ va merc'h, rak klasket en deus va lazhañ". ¹¹E damall a rae dre m'en devoa c'hoant kaout e rouantelezh, ¹²ha lamet digantañ e verc'h, e roas anezhi da Zemetrios ; kemmañ a reas a-enep Aleksandr hag anat e voe o enebiezh. ¹³Antren a reas Ptoleme en Antiokeia, ha lakaat taled Azia ; div daledenn a lakaas en-dro d'e benn, re Egipt hag Azia. ¹⁴Ar roue Aleksandr a oa e Kilikia d'ar mare-se, rak en em savet o devoa tud an tiriadoù-se. ¹⁵Klevout a reas Aleksandr ha mont a reas a-enep dezhañ d'an emgann ; hag e teuas Ptoleme a-ziarbenn dezhañ gant ur strollad kreñv hag e lakaas da dec'hout. ¹⁶Tec'hel a reas Aleksandr da Arabia evit en em wareziñ eno, met ar roue Ptoleme a voe uhelaet. ¹⁷Hag e lamas Zabdiel, an Arab, e benn digant Aleksandr hag hen kasas da Btoleme. ¹⁸Hag ar roue Ptoleme a varvas tri deiz goude, hag ar re a oa en e greñvlec'hioù a voe lazhet gant tud ar c'hreñvlec'hioù-se. ¹⁹Ha Demetrios a voe roue er bloaz kant seizh-ha-tri-ugent.

²⁰En deizioù-se e stollas Jonatan re Judea evit arsailhañ kreñvlec'h Jeruzalem, hag e reas enep dezhañ ardivinkoù niverus. ²¹Hag ez eas darn, hag a gasae o fobl, tud dilezenn anezho, davet ar roue da gontañ dezhañ e oa Jonatan o sichañ ar c'hreñvlec'h. ²²O klevout-se e voe fuloret, hag a-boan klevet e loc'has kercent ha dont a reas da Btolemais, hag e skrivas da Jonatan paouez ar seziz ha dont war-arbenn dezhañ evit kejañ gantañ da Btolemais a-benn-herr. ²³Met pa glevas se, Jonatan a roas urzh da genderc'hel ar seziz, hag e tibabas hiniennoù a-douez Kozhidi Israel hag eus ar veleien hag en em lakaas e-unan en arvar. ²⁴Rak, o vezañ kemeret arc'hant, aour, dilhad ha donezonoù all e-leizh, ez eas davet ar roue da Btolemais, hag e kavas gras dirazañ. ²⁵Droukprezeg a reas un nebeud tud difeiz eus ar vroad a-enep dezhañ ; ²⁶met ar roue a reas gantañ evel m'o devoa graet outañ e ziaraogerien, hag hen uhelaet a reas dirak e holl vignoned. ²⁷Hag hen derc'hel a reas e karg ar beleg-meur hag en holl enorioù all en devoa bet da gantañ, hag hen lakaat a reas e penn e vignoned kentañ. ²⁸Hag e c'houlennas Jonatan digant ar roue diskargañ Judea eus an tailhoù, an tri zolead ha Samaria, hag e prometis dezhañ tri c'hant talant. ²⁹Asantiñ a reas ar roue ha skrivañ a reas da Jonatan lizhiri diwar-benn kement-se gant an doare-mañ : ³⁰"Ar roue Demetrios da Jonatan, e vreur, salud, ha da vroad ar Yuzevien. ³¹An adskrid eus al lizher hon eus skrivet da Lastenes, kar-nes deomp, diwar ho tivoud, a skrivomp ivez deoc'h, m'ho pezo anaoudegezh : ³²"Ar roue Demetrios da Lastenes, e dad, salud ! ³³Da vroad ar Yuzevien, hor mignonned, hag a vir en hor c'heñver ar pezh a zo reizh, hon eus divizet ober vad en abeg d'o hegarated ouzhimp. ³⁴Lezel a reomp ganto tiriad Judea hag an tri zolead, Aferema, Lidda ha Ramataim ; staget int bet ouzh Judea diwar Samaria, gant kement a aparchant outo, evit mad an holl re a ra aberzhoù e Jeruzalem, en eskemm eus ar gwirioù roueel a gemere ar roue diganto diagent bep bloaz, diwar frouezh an douar hag ar gwez. ³⁵Hag evit

11, 8 Seleukia : Porzh-mor ar gêr-benn Antiokeia-arstêr-Orontes.

11, 19 er bloaz 167 : 145 KHS.

11, 32 Lastenes, den-kar da Zemetrios e Kreta, a

c'hopras souldardet evit ma savfe war dron Siria.

11, 34 Aferema : Efron (1 Dan 13, 19) ; Lidda : Lod (1 Dan 8, 12).

an traoù dleet deomp, a-vremañ, war an deogoù hag an taosoù all dleet deomp, ar paldoù hollen hag ar c'hurunennoù dleet deomp, kement-se holl a lezimp ganto. ³⁶Ne vezo torret hini ebet eus an dalc'hioù-se a-vremañ da-vepred. ³⁷Ha bremañ, bezit aketus da ober un adskrid eus an traoù-se, ma vezo roet da Jonatan, da vezañ lakaet war ar menez santel en ul lec'h a-wel".

³⁸Hag e welas Demetrios, ar roue, e oa sioul ar vro dirazañ, ha ne oa netra oc'h enebañ outañ ; kas a reas e holl strolladoù pep hini d'e gêr, nemet ar strolladoù estren en devoa enrollet diwar inizi ar Broadoù. En abeg da se o devoe enebiezh outañ an holl strolladoù deuet a-berzh e dadoù. ³⁹Trifon avat, a oa eus re Aleksandr da gentañ, pa welas an holl strolladoù o c'hrozmolat enep Demetrios, a yeas davet Imalkoue, an Arab, a save Antiokos, mab yaouank Aleksandr. ⁴⁰Derc'hel a reas warnañ evit m'hen rofe dezhañ ha ma renfe e-lec'h e dad ; hag e tisklerias dezhañ kement en devoa urzhiet Demetrios, hag an enebiezh o devoa e strolladoù a-enep dezhañ, hag e chomas eno e-pad deizioù niverus.

⁴¹Kas a reas Jonatan tud davet Demetrios, ar roue, evit ma kasfe kuit eus Jeruzalem an dud a oa er C'hreñvlec'h, ha re ar c'hreñvlec'hioù all, rak ober a raent brezel da Israel. ⁴²Hag e kasas Demetrios tud davet Jonatan da lavarout : "N'eo ket se hepken a rin evidout hag evit da vroad, met da gargañ a rin a enorioù, te ha da vroad, pa gavin an digarez. ⁴³Bremañ eta e ri mat o kas din tud a stourmo ganin, rak desfailhet o deus va holl strolladoù". ⁴⁴Hag e kasas Jonatan tri mil den kadarn ha kreñv dezhañ da Antiokoeia ; mont a rejont davet ar roue, hag e voe laouen ar roue gant o donedadeg. ⁴⁵Hag en em vodas tud kêr e kreiz-kêr, war-dro c'hwec'h-ugent mil a dud, c'hoant ganto lazhañ ar roue. ⁴⁶Hag e tec'has ar roue d'ar palez, tra ma aloube tud ar gêr straedoù kêr ha ma krogent gant an emgann. ⁴⁷Hag e c'halvas ar roue ar Yuzevien d'e skoazellañ ; en em strolañ a rejont en e gichen holl a-gevret, hag en em skiznañ goude dre ar gêr ha lazhañ en deiz-se war-dro kant mil a dud. ⁴⁸Tangwallañ a rejont ar gêr, ha tapout

preizh bras en deiz-se, ha saveteiñ ar roue.

⁴⁹Ha tud ar gêr, o welout o devoa mestroniet ar Yuzevien ar gêr evel ma karent, a voe digalonekaet hag a c'harmas war-zu ar roue gant aspedennoù, o lavarout : ⁵⁰"Ro deomp da zorn dehou, ha ra baouezo ar Yuzevien da stourm ouzhipp hag ouzh ar gêr". ⁵¹Hag e taoljont an armoù hag e rejont ar peoc'h. Hag e voe kanmeulet ar Yuzevien dirak ar roue ha dirak holl dud e rouantelezh, hag e tistrojont da Jeruzalem gant preizh bras. ⁵²Azezañ a reas Demetrios, ar roue, war dron-roue ha sioul e voe ar vro dirazañ. ⁵³Met dislavarout a reas kement tra en devoa lavaret, hag estrenaat a reas ouzh Jonatan, ha ne rentas ket dezhañ grad-vat evel m'en devoa graet-eñ, met e wallgas a reas kenañ-kenañ.

⁵⁴Goude-se e tistroas Trifon, hag Antiokos gantañ, ur patrig yaouank-tre, a zeuas da vezañ roue hag a lakaas warnañ an taled. ⁵⁵En em vodañ a reas en-dro dezhañ an holl strolladoù o devoa distaolet Demetrios. Ober a reas brezel outañ, hag eñ a dec'has, faezhet. ⁵⁶Kemer a reas Trifon an olifanted hag aloubiñ a reas Antiokoeia.

⁵⁷Hag e skrivas Antiokos yaouank da Jonatan o lavarout : "Da zerc'hel a ran evel beleg-meur ha da lakaat war ar pevar zolead ha da vezañ e-touez mignoned ar roue". ⁵⁸Hag e kasas dezhañ listri aour ha dafarou hag e roas dezhañ aotre da evañ el listri aour, da vezañ gwisket a limestra ha da gaout ur c'hloched aour. ⁵⁹Ha Simon, e vreur a lakaas da benngadour adal Skeul Tir betek harzoù an Egipt. ⁶⁰Loc'hañ a reas Jonatan da ergerzhout an tu all d'ar stêr Eufrates hag ar c'hêrioù, hag holl armead Siria en em vodas en-dro dezhañ da stourm gantañ. Mont a reas da Askalon hag e teuas tud kêr war-arbenn dezhañ gant digorou. ⁶¹Hag e loc'has alese etrezek Gaza, met serrañ a reas Gaza he dorjoù outañ ; hag e lakaas ar seziz en-dro dezhi, an tan en he fabourzioù hag o dibourc'has. ⁶²Aspediñ a reas tud Gaza Jonatan, hag e roas dezho an dorn dehou ; kemer a reas mibien o fennoù evel gouestlidi hag o c'has a reas da Jeruzalem ; hag e tremenas dre ar vro betek Damask.

11, 39 Trifon, lesanv Diodot, roue Siria (142-138). Da gentañ e kostezenn Aleksandr Balas e oa e penn lu Demetrios II ; Antiokos VI "Dionizos", roue Siria

(145-142), mab Aleksandr (Balas).
11, 59 Tir : Sor, en heb.

⁶³Klevout a reas Jonatan edo penngadourien Demetrios e Kades, e Galilea, gant un armead niverus, hag e klaskent e zigargañ. ⁶⁴Mont a reas war-benn dezho, met e vreur Simon a lezas er vro. ⁶⁵Hag e kampas Simon dirak Betsour, hag e stourmas outi e-pad deizioù niverus, ouzh he derc'hel er c'hloz. ⁶⁶Hen aspediñ a rejont da gemer o dorn dehou, hag e roas e zorn dezho. Hag o argas a reas alese, aloubiñ ar gêr ha lakaat enni ur gward. ⁶⁷Jonatan hag e armead a gampas e-tal doureier Gennesar, hag abred e tegouezhjont e plaienenn Asor. ⁶⁸Ha setu armead an estrenien o tont a-ziarbenn dezhañ er blauenenn, ha kaset o devoa ur ged a-enep dezhañ d'ar menezioù, tra ma teuent, int, war-arbenn dezhañ, a-dal. ⁶⁹Ar spierien-vrezel a zibouchas eus o lec'h hag e krogiñont da emgannañ. ⁷⁰Tec'hel a reas ar re a oa gant Jonatan, an holl ; ne chomas hini ebet anezho nemet Matatias, mab Absalom, ha Judas, mab Kalfi, penngadourien strolladoù an arme. ⁷¹Hag e fregas Jonatan e zillahad hag e lakaas douar war e benn, hag e pedas. ⁷²Hag en em droas a-enep dezho evit argadiñ hag e reas dezho mont kuit, hag e tec'hjont. **73** Pa weljont se, ar re a dec'he, eus e re, a zistroas davetañ hag a yeas war-lerc'h ar re all betek Kedes, betek o c'hampad, hag e kampjont eno. ⁷⁴Hag e kouezhas a-douez an estrenien, en deiz-se, war-dro tri mil a dud. Hag e tistroas Jonatan da Jeruzalem.

Emglev gant Roma ha gant Sparta.

12 ¹Hag e welas Jonatan e laboure an amzer a-du gantañ, hag e tibabas tud a gasas da Roma da startaat ha da nevesaat ar vignoniezh gant ar Romaned. ²D'ar Spartiz ivez, ha da lec'hioù all, e kasas lizhiri gant an hevelep menozioù. ³Mont a rejont da Roma hag antren er sened, da lavarout : "Jonatan, ar beleg-meur, ha broad ar Yuzevien o deus hor c'haset evit nevesaat ganto ar vignoniezh hag an emglev evel ma oant diagent". ⁴Hag e voe roet dezho gant ar sened lizhiri evit an dud e karg, evit pep bro, ma vefent ambrouget e peoc'h etrezek bro Youda. ⁵Ha sed an adskrid eus al lizhiri a skrivas Jonatan d'ar Spartiz :

⁶"Jonatan, beleg-meur, ha kuzul Kozhidi ar vroad, ar veleien ha nemorant pobl ar Yuzevien, d'ar Spartiz. O breudeur, salud deoc'h ! ⁷Diagent c'hoazh e oa bet kaset ul lizher da Onias, ar beleg-meur, a-berzh Arius, a oa roue warnoc'h, o lavarout ez oc'h hor breudeur, evel testeniet en adskrid. **8** Ha degemer a reas Onias an den a oa bet kaset, gant enor, ha kemer a reas al lizhiri ma oa diskleriet enno emglev ha mignoniezh. ⁹Evidomp, daoust ma n'hon eus ket ezhomm anezho, peogwir hon eus da frealz al Levriou sakr etre hon daouarn, ¹⁰broudet omp bet da gas deoc'h hor breudeuriezh ha da nevesaat mignoniezh ganeoc'h, ma na vimp ket estrenien evidoc'h, rak kalz amzer a zo tremenet abaoe m'hoc'h eus kaset ho lizher davedomp. ¹¹Evidomp, e pep degouezh ha dizehan, er gouelioù hag en deizioù all merket hon eus bet soñj ac'hanoc'h e-kerz an aberzhoù hon eus kinniget hag en hor pedennoù, evel ma-z eo dleet ha dereat kounaat breudeur. ¹²Laouen omp gant ho kloar. ¹³Ni avat, gronnet omp bet gant kalz trubuilhoù ha brezelioù niverus, ha stourmet o deus a-enep deomp ar rouaned a zo en-dro deomp. ¹⁴Met n'eo ket bet fellet deomp ho tregasiñ, c'hwil hag hor c'hevredidi ha mignoned all, er brezelioù-se ; ¹⁵rak sikour hon eus a-berzh an Neñv evit hor skoazellañ, ha dieubet omp bet diouzh hon enebourien. ¹⁶Dilennet hon eus eta Noumenius, mab Antiokos, hag Antipater, mab Jason, hag o c'haset hon eus davet ar Romaned evit nevesaat ganto ar vignoniezh hag an emglev, evel diagent. ¹⁷Kemennet hon eus ivez dezho mont davedoc'h, ho saludiñ ha reiñ deoc'h hol lizhiri diwar-benn nevesadur hor breudeuriezh. ¹⁸Ha bremañ, mat a reot o respont deomp diwar-se". ¹⁹Ha sed an adskrid eus al lizhiri a oa bet kaset da Onias :

²⁰"Arius, roue ar Spartiz, da Onias, beleg-meur, salud deoc'h ! ²¹Kavet eo bet, en ur skrid a-fet ar Spartiz hag ar Yuzevien, ez int breudeur hag ez int eus gouenn Abraham. ²²Ha bremañ, p'hon eus gouezet se, e reot mat skrivañ deomp diwar-benn ho stad ; ²³ha ni, skrivañ a reomp deoc'h kement-mañ : ho chatal hag ho madoù a zo deomp hag hor re a zo deoc'h. Urzh a

roomp eta ma vo kaset deoc'h keloù diouzh se".

²⁴Hag e klevas Jonatan e oa distroet penngadourien Demetrios gant un armead niverusoc'h eget diagent da ober brezel dezhañ. ²⁵Hag e loc'has eus Jeruzalem da vont a-ziarbenn dezho da vro Emat, rak ne roas ket dezho amzer da zont e-barzh e vro. ²⁶Kas a reas spierien d'o c'hamp, hag e tistrojont da gemenn dezhañ e oant prest d'en em deurel warno da noz. ²⁷Pa voe act an heol da guzh, e kemennas Jonatan d'ar re a oa gantañ beilhañ ha bezañ harnezet, prest da stourm a-hed an nozvezh ; hag e kasas rakwarded tro-dro d'ar c'hamp.

²⁸Hag e klevas an enebourien e oa prest Jonatan hag ar re a oa gantañ evit an emgann, hag o devoe aon, trefuet e voent en o c'halonou, hag enaouiñ a rejont tantadou en o c'hamp hag e tec'hjont. ²⁹Jonatan hag e dud ne verzjont ket se a-raok ar beure avat, rak gwelout a raent an taniou o leskiñ. ³⁰Hag en em daolas Jonatan war o lerc'h, met ne dapas ket anezho, rak treuzet o devoa ar stêr Eleuter.

³¹En em dreñ a reas Jonatan a-enep an Arabed anvet Zabadaiz, hag o filat a reas, hag e kemeras o dibourc'hioù. ³²Hag ur wech digampet, ez eas betek Damask hag e treuzas ar vro a-bezh. ³³Ha Simon a loc'has hag a yeas war-raok betek Askalon hag ar c'hreñvlec'hioù nes ; neuze e troas etrezek Joppe hag he c'hemerias ; ³⁴rak klevet en devoa e felle dezho reiñ ar c'hreñvlec'h d'ar re a oa gant Demetrios, hag e lakaas eno ur gward d'he diwall.

³⁵Distreiñ a reas Jonatan, ha bodañ Kozhidi ar bobl ; hag e tivizas ganto sevel kreñvlec'hioù e Judea, **36** dreist-uhelaat mogerioù Jeruzalem ha sevel ur voger vras etre ar C'hreñvlec'h hag ar gêr evit e zistagañ diouzh kêr, ma vefe en e bart e-unan, hep na c'hellfe tud ar c'hreñvlec'h na prenañ na gwerzhañ. ³⁷En em zastum a rejont evit adsevel ar gêr, rak kouezhet e oa lod eus moger ar froud ouzh ar sav-heol, hag e voe adaozet an hini anvet Kafenata. ³⁸Ha Simon a adsavas Adida, er Sefela ; he c'hreñvaat a reas ha lakaat outi dorjoù ha morailhoù.

³⁹Klask a rae Trifon bezañ roue Azia, lakaat an taled hag astenn e zorn war Antiokos, ar roue. ⁴⁰Met doujañ a rae n'hen 12, 22 diwar-benn ho stad : g.e.g. diwar-benn ho peoc'h, pe ho yeched.

lezfe d'ober Jonatan ha na rafe brezel dezhañ, ha klask a rae kregiñ ennañ evit e lazhañ ; loc'hañ a reas ha mont da Vetsan.

⁴¹Hag ec'h ermaezias Jonatan a-ziarbenn dezhañ gant daou-ugent mil den dibabet evit brezeliñ, hag e teuas da Vetsan. ⁴²Ha Trifon, o welout e oa deuet gant un armead niverus, en devoe aon da lakaat e zorn warnañ. ⁴³Hag e zegemer a reas gant digoroù hag hen erbediñ d'e holl vignoned, hag e roas dezhañ donezonou, hag e kemennas d'e vignoned ha d'e strolladoù sentiñ outañ evel outañ e-unan. ⁴⁴Hag e lavaras da Jonatan : "Perak ec'h eus skuizhet an holl boblad-se, pa n'eus ket a vrezel etrezomp ? ⁴⁵Ha bremañ, kas anezho en-dro d'ar gêr, dibab evidout un nebeud tud a vezo ganit, ha deus ganin da Btolemais, hag he reiñ a rin dit, hag ar c'hreñvlec'hioù all, ar strolladoù all hag an holl dud e karg ; hag o tistreiñ war va c'hiz ez in kuit, rak evit-se ez on amañ". ⁴⁶O fiziañ ennañ, Jonatan a reas evel ma lavare : kas a reas kuit ar strolladoù hag ez ejont en-dro da vro Youda. ⁴⁷Mirout a reas gantañ tri mil den, daou vil anezho a chomas e Galilea hag ur miliad a yeas gantañ. ⁴⁸Met pa voe deuet Jonatan e-barzh Ptolemais, e serras tud Ptolemais an dorjoù hag e krogjont ennañ, hag an holl re a oa deuet gantañ a lazhjont dre ar c'hleze. ⁴⁹Hag e kasas Trifon strolladoù ha marc'heien da C'halilea ha d'ar blaenenn vras evit lazhañ holl dud Jonatan. ⁵⁰Hag e ouezas ar re-mañ e oa bet tapet, ha lazhzet ivez, ar re a oa gantañ, hag oc'h en em gennerzhañ kenetrezo, ez ejont war-raok a-skoaz, prest d'an emgann. ⁵¹Hag e welas ar re a oa war o lerc'h e oant gouest da zifenn o buhez, hag ez ejont war o c'hiz. ⁵²Hag e yeas an holl e peoc'h da vro Youda, hag e rejont kañvoù da Jonatan ha d'ar re a oa gantañ, hag o devoe aon bras ; ha kañv a reas Israel a-bezh, kañv bras. ⁵³Hag e klaskas an holl Vroadou en-dro dezho o distrujañ, rak lavarout a raent : "N'o deus ken na penn na skoazell ; bremañ eta stourmomp outo ha skarzhomp a-douez an dud an eñvor anezho !"

Simon a-enep Trifon.

13 ¹Hag e klevas Simon en devoa bodet Trifon un armead niverus 12, 38 Adida : Hadid (Esdras 2, 33) ; er Sefela, pe : en izelvro.

evit mont da vro Youda hag he flastrañ. ²Hag e welas ar bobl o krenañ ha spouronet, hag e pignas da Jeruzalem da vodañ ar bobl. ³Hag ouzh o c'hennerzhañ, e lavaras dezho : "C'hwi a oar ar pezh am eus me, va breudeur ha ti va zad, graet evit al lezennoù hag ar Santual, hag an emgannoù hag an enkadennoù hon eus gwelet. ⁴En abeg da se ez eo marvet va holl vreudeur evit Israel hag ez on manet va-unan. ⁵Ha bremañ, arabat din espern va buhez e nep pred a enkrez, rak ned on ket gwelloc'h eget va breudeur. ⁶Nemet dialañ a rin va fobl, ar Santual, ho kwragez hag ho pugale, rak en em vodet o deus an holl Vroadoù evit hon distrujañ dre gasoni". ⁷Hag e vuhezekaas spered ar bobl o klevout ar c'homzou-se, ⁸hag e respontjont a vouezh kreñv, o lavarout : "Te eo hor pennrener e-lec'h Judas ha Jonatan, da vreur ; ⁹kas hor stourmad, ha kement tra a lavari a raimp !" ¹⁰Hag e vodas an holl dud gouest da stourm, hag e tifraeas peurober mogerioù Jeruzalem hag he c'hreñvaat tro-dro. ¹¹Hag e kasas Jonatan, mab Absalom, ha gantañ un armead a bouez, da Joppe ; hemañ a argasas ar re a oa e-barzh hag a chomas enni. ¹²Hag e loc'has Trifon eus Ptolemais gant un armead niverus evit mont da vro Youda, ha Jonatan a oa gantañ dindan gward. ¹³Simon avat a gampas en Adida, a-dal d'ar blaenenn. ¹⁴Hag e ouezas Trifon e oa savet Simon e-lec'h Jonatan, e vreur, hag e oa war-nes kregiñ da stourm outañ, hag e kasas davetañ kannaded da lavarout : ¹⁵"En abeg d'an arc'hant a zle Jonatan, da vreur, da deñzor ar roue en arbenn d'ar c'hargoù en devoa, eo e talc'homp anezhañ. ¹⁶Ha bremañ, kas kant talant arc'hant ha daou eus e vibien evel gouestlidi, gant aon, ur wech laoskaet, ned afe kuit a-ziganimp ; neuze e laoskimp anezhañ". ¹⁷Hag e ouezas Simon e oant o komz dre widre outañ, met kas a reas kerc'hat an arc'hant hag ar vugale, gant aon da zihun un enebiezh vras e-touez ar bobl, ¹⁸he defe lavaret : "Dre n'eo ket bet kaset dezhañ an arc'hant hag ar vugale ez eo bet lazhet". ¹⁹Hag e kasas ar vugale hag ar c'hant talant, met ne zalc'has ket Trifon d'e bromesa ha ne laoskaas ket Jonatan. ²⁰Ha goude-se ez eas Trifon da aloubiñ ar vro ha

13, 3 hon eus gwelet : d.l.e. hon eus anavezet.

13, 9 kas hor stourmad : g.e.g. stourm hor stourmad.

d'he gwastañ ; distreiñ a reas dre hent Adora, ha Simon hag e armead a gerzhe a-stur gantañ e kement lec'h ma-z ac. ²¹Tud ar C'hreñvlec'h avat a gasas da Drifon kannaded o pouezañ warnañ evit dont daveto dre ar gouelec'h ha kas bitailh dezho. ²²Prientiñ a reas Trifon e holl gezeg evit mont, met en noz-se e voe erc'h brasmeurbet ha n'eas ket en abeg d'an erc'h ; hag e loc'has hag ez eas da vro C'halilea. ²³Pa voe tost da Vaskaman, e lazhas Jonatan, a voe sebeliet eno. ²⁴Hag e tistroas Trifon da vont d'e vro. ²⁵Kas a reas Simon tud da gerc'hat eskern Jonatan, e vreur, hag e veziañ a reas e Modin, kêr e dadoù. ²⁶Hag e ouelas dezhañ Israel a-bezh, ur c'heinvan bras, ha kañvaouiñ a rejont dezhañ e-pad deizioù niverus. ²⁷Hag e savas Simon, war bez e dad hag e vreur, ur savadur uhel, e mein levnet, evit bezañ gwelet a-ziaraok hag a-ziadreñv. ²⁸Sevel a reas seizh pikern, an eil a-geñver egile, evit e dad, e vamm hag e bevar breur. ²⁹Hag e reas dezho gwikefreoù o lakaat en-dro dezho kolonnennoù bras, ha war ar c'holonnennoù e reas panelladoù-armoù, da vrud peurbad, hag e-kichen ar panellou, listri kizellet evit bezañ gwelet gant an holl verdeidi war vor. ³⁰Evel-se eo ar bez a reas e Modin, betek an deiz-mañ. ³¹Trifon avat a yac dre widre gant Antiokos, ar roue yaouank ; e lazañ a reas, ³²hag e renas war e lerc'h, hag e lakaas taledenn Azia, hag e reas gwalleur bras ar vro. ³³Adsevel a reas Simon kreñvlec'hioù Judea, o lakaat mogerioù tro-dro dezho, gant tourioù uhel, mogerioù bras ha dorjoù ha morailhoù ; hag e lakaas bitailh er c'hreñvlec'hioù. ³⁴Dilenn a reas Simon tud, a gasas d'ar roue Demetrios, evit ma vo graet un distaotailhoù d'ar vro, rak holl oberoù Trifon a oa preizherezh. ³⁵Hag e kasas dezhañ ar roue Demetrios ur respont hervez ar c'homzou-se hag e skrivas dezhañ al lizher-mañ : ³⁶"Ar roue Demetrios da Simon, belegmeur ha mignon ar rouaned, d'ar Gozhidi ha da vroad ar Yuzevien, salud ! ³⁷Ar gurunenn aour hag ar balmezenn hoc'h eus kaset hon eus resevet, ha prestomp d'ober ganeoc'h ur peoc'h padus ha da skrivañ d'ar re a zo e karg ober deoc'h diskargoù.

13, 20 Adora : Adoraim (2 Dan 11,9).

13, 24 d'e vro : da Sour/Suria/Siria.

³⁸ Kement tra hon eus divizet evidoc'h a zo divizet, hag ar c'hreñvlec'hioù hoc'h eus savet a zo deoc'h. ³⁹ Ho kuitezañ a reomp eus an devezhioù hag eus ar mankoù hoc'h eus bet betek an deiz hiziv, eus ar gurunenn a zleit, ha mar beze dastumet tailhoù all e Jeruzalem, ne vezint ken dastumet. ⁴⁰ Ha ma-z eus darn ac'hanoc'h gouest da vezañ enskrivet e-touez va gwarded-korf, ra vezint enskrivet, ha ra vezo peoc'h etrezomp !"

⁴¹ Er bloaz kant dek-ha-tri-ugent e voe savet yev ar Broadoù diwar Israel, ⁴² hag e krogas ar bobl da skrivañ war an aktaoù hag er c'henfeurioù : "E bloaz kentañ Simon, beleg-meur dreist, penngadour ha pennrener ar Yuzevien".

⁴³ En deizioù-se e kampas dirak Gazara hag he gronnas gant e strolladoù, hag e reas un tour-taper-kêrioù, a gasas e-harz kêr ; skeiñ a reas gant un tour hag e dapout. ⁴⁴ Lammat a reas ar re a oa en ardivink e kêr, hag e voe saouzan bras e kêr. ⁴⁵ Pignat a reas tud kêr, gant o gwraez hag o bugale, war ar voger, freget o dilhad ganto, hag e c'harmjont a vouezh kreñv, oc'h aspediñ Simon da reiñ dezho e zorn dehous ; ⁴⁶ hag e lavarjont : "Na ra ket deomp hervez hor fallagriez, met hervez da drugarez". ⁴⁷ Hag e feurias Simon ganto ha ne reas ket brezel dezho ; o c'has a reas er-maez eus kêr, glanaat a reas an tier a oa idoloù enno, hag evel-se ez eas enni gant meulanoù ha meuleudioù. ⁴⁸ Anezhi e sharzhas kement dic'hlanded a oa, ha lakaat a reas enni da chom tud doujus ouzh al Lezenn ; he c'hreñvaat a reas ha sevel evitañ un ti-annez enni.

⁴⁹ Tud ar C'hreñvlec'h e Jeruzalem, harzet outo da vont er-maez ha da zont e-barzh ar vro evit prenañ ha gwerzhañ, o devoe naon bras, hag e varvas meur a hini anezho gant an naonegezh. ⁵⁰ Hag e c'harmjont etrezek Simon da gemer o dorn dehous, hag e roas dezho e zorn. O argas a reas alese, glanaat a reas ar C'hreñvlec'h eus ar saotradurioù. ⁵¹ Antren a rejont ennañ d'an trivet warn-ugent eus an eil miz, er bloaz kant unnek-ha-tri-ugent, gant meuleudioù ha palmez, gant kitaroù, simbalennoù ha telennoù, gant meulanoù ha kanennoù, rak brevet e oa bet enebour bras Israel. ⁵² Hag e tivizas lidañ bep bloaz an deiz-se gant levez ;

13, 41 er bloaz 170 : 142 KHS.

14, 1 er bloaz 172 : 140 KHS.

kreñvaat a reas menez ar Santual, a-hed ar C'hreñvlec'h, hag e reas eno e annez, eñ hag ar re a oa gantañ. ⁵³ Hag e welas Simon e oa Joann, e vab, un den hag hen lakaas da benngadour e holl strolladoù, hag e voe Joann o chom e Gazara.

Uhelvrud Simon.

14 ¹ Er bloaz kant daouzek ha-tri-ugent, e tastumas Demetrios, ar roue, e strolladoù hag ez eas da Vedia da gerc'hat skoazell evitañ a-benn stourm ouzh Trifon. ² Hag e klevas Arsakes, roue Persia ha Media, e oa deuet Demetrios war e diriad, hag e kasas unan eus e benngadourien d'e dapout bev. ³ Mont a reas ha pilat a reas armead Demetrios ; e dapout a reas hag e zegas da Arsakes, a lakaas anezhañ en toull-bac'h.

⁴ Sioul e voe bro Youda e-pad holl zeizioù Simon,

klask a reas eurvad e vroad.

Plijout a reas dezho e veli, hag e c'hloar e-pad an holl zeizioù.

⁵ Hag e-kreiz e holl c'hloar, e kemeras Joppe d'ober ur porzh-mor, hag e reas un digor da inizi ar mor.

⁶ Ledanaat a reas harzoù e vroad, ha mestr e voe war ar vro.

⁷ Dastum a reas kalz a brizonidi, mestroniañ Gazara, Betsour hag ar C'hreñvlec'h ;

skarzhañ a reas an dic'hlanderioù dioutañ : ha ne voe den da zerc'hel outañ.

⁸ Labourat a raent an douar e peoc'h, hag an douar a roe e costadoù, gwez ar blaenenn o frouezh.

⁹ Ar re gozh war al leurennoù en o c'hoazez a gendivize holl eus an eurvad, hag ar re yaouank en em wiske a c'hloar hag a harnezioù-brezel.

¹⁰ D'ar c'hêrioù e pourvezas bitailh, hag e lakaas enno strobelloù-difenn, ken e voe meneget brud e anv betek pennoù an douar.

¹¹ Diazezañ a reas ar peoc'h er vro, ha laouenaet e voe Israel a levez vras.

¹² Hag ec'h azezas pep hini dindan e winienn

hag e fiezenn, ha ne voe den d'ober aon dezho.

¹³ Paouezet e voe da stourm outo er vro,

14, 7 dioutañ : diouzh ar C'hreñvlec'h outañ, ouzh Simon.

hag ar rouaned a voe flastret en deizioù-se.

¹⁴ Harpañ a reas holl dud izel e bobl, kehelañ a reas al Lezenn, ha dilemel a reas an holl dud dilezenn ha fallakr.

¹⁵ Klod a roas d'ar Santual, ha kreskiñ a reas annez ar Santual.

¹⁶ Hag e voe klevet e Roma e oa marv Jonatan, ha betek Sparta, hag e voe kalz a drubuilh. ¹⁷ Met pa glevjont e oa Simon, e vreur, beleg-meur war e lerc'h hag e oa eñ mestr war ar vro ha war ar c'hêriou a oa enni, ¹⁸ e skrivjont dezhañ war daolennou arem evit nevesaat gantañ ar vignoniezh hag an emglev o devoa skoulmet gant Judas ha Jonatan, e vreur. ¹⁹ Hag e voent lennet dirak ar vodadeg e Jeruzalem. ²⁰ Ha sed an adskrid eus al lizher a gasas ar Spartiz:

"Renerien ha kêr ar Spartiz da Simon, ar beleg-meur, d'ar Gozhidi, d'ar veleien ha da nemorant pobl ar Yuzevien, o breudeur, salud ! ²¹ Ar gannaded a zo bet kaset davet hor pobl o deus roet da c'houzout deomp ho kloar hag ho meurbed, ha laouen omp bet gant o donedigezh. ²² Hag adskrivet hon eus ar pezh o deus lavaret e-touez divizoù ar bobl evel-hen : "Noumenius mab Antiokos, hag Antipater mab Jason, kannaded ar Yuzevien, a zo deuet davedomp da nevesaat ar vignoniezh ganimp". ²³ Ha plijet eo bet gant ar bobl degemer an dud-se gant enor, ha lakaat an adskrid eus o c'homzoù el levrioù diskouezet d'ar bobl evit m'he devo soñj anezho pobl ar Spartiz. Hag un adskrid a gement-se a skrivjont da Simon, ar beleg-meur".

²⁴ Goude-se e kasas Simon Noumenius da Roma gant ur skoed aour, unan bras a boueze mil minen, evit startaat an emglev ganto.

²⁵ Pa glevas ar bobl an traoù-se, e lavaras : "Petore anaoudegezh-vat a aotreimp da Simon ha d'e vibien ? ²⁶ Rak bet eo taer, e-unan hag e vreur ha ti e dad : stourmet o deus ouzh enebourien Israel ouzh o c'has pell, ha lakaet start evitañ ar frankiz".

Hag e skrivjont se war daolennou arem hag o lakjont war beulvanoù, war venez Sion. ²⁷ Ha sed un adskrid eus ar skridenn : "D'an triwec'h a viz Eloul, er bloaz kant daouzek ha-tri-ugent, - an trivet bloaz eus

14, 32 d'an dud eus armead e vroad, pe : da dud kadarn e vroad.

Simon, beleg-meur dreist an Asaramel - ²⁸ e bodadeg vras ar veleien, ar bobl, pennoù ar vroad ha Kozhidi ar vro, ez eo bet roet deomp da c'houzout : ²⁹ Da goulz meur a stourm degouezhet er vro, Simon, mab Matatias, beleg eus mibien Joarib, hag e vreur, o deus en em lakaet war var hag en em savet a-enep enebourien o broad, evit ma vije miret ar Santual hag al Lezenn, ha gant klod bras o deus uhelvrudet o broad. ³⁰ Adstrollañ a reas Jonatan o broad ha dont a reas da vezañ o beleg-meur, hag e voe unanet gant e bobl.

³¹ Hag e c'hoantaas o enebourien aloubiñ o bro hag astenn o dorn war o Santual.

³² Neuze e savas Simon, hag e stourmas evit e vroad ; dispign a reas kalz eus e vadoù, reiñ armoù d'an dud eus armead e vroad hag o goprañ. ³³ Kreñvaat a reas kêriou Judea, ha Betsour war harzoù Judea, e-lec'h ma oa armoù an enebourien da gentañ, ha lakaat a reas eno evel gward brezelourien yuzev. ³⁴ Joppe a greñvaas ivez war ribl ar mor, ha Gazara, war harzoù Azot, e-lec'h ma oa diagent an enebourien o chom, hag e lakaas eno Yuzevien, ha kement tra a oa ret evit o bevañs a lakaas enno. ³⁵ Hag e welas ar bobl fealded Simon hag ar c'hloar a felle dezhañ reiñ d'e vroad, hag e lakaat a rejont da bennrener warno ha da veleg-meur, en abeg da gement tra en devoa graet, hag evit ar reizhded hag ar fealded en devoa miret d'e vroad ha dre m'en devoa klasket, e pep stumm, uhelaat e bobl. ³⁶ En e zeizioù e teujod a-benn, dre e zaouarn, da lemel ar Broadoù diouzh o ziriad, hag ar re a oa e kêr David e Jeruzalem hag o devoa graet evito ur c'hreñvlec'h ma-z ermaezient anezhañ evit saotrañ trowardrioù ar Santual ha reiñ un taol bras d'e santelezh.

³⁷ Lakaat a reas ennañ paotred Judea hag e greñvaat a reas evit surentez ar vro hag ar gêr, hag uhelaat a reas mogerioù Jeruzalem.

³⁸ Hag ar roue Demetrios, en abeg da se, a gretas dezhañ karg ar beleg-meur. ³⁹ Ober a reas anezhañ e vignon ouzh hen enoriñ gant klod bras. ⁴⁰ Klevet en devoa end-eeun e veze graet mignoned eus ar Yuzevien gant ar Romaned, ha kevredidi ha breudeur, hag e oant aet war-arbenn da gannaded Simon gant enorioù, ⁴¹ hag o

14, 36 o ziriad : triadi ar Yuzevien.

devoa kavet mat ar Yuzevien hag o beleien e vefe Simon pennrener warno ha beleg-meur da viken, ken na savfe ur profed da vezañ kredet ⁴² hag e vefe penngadour warno, e rafe war-dro ar Santual o lakaat e-unan tud war e labourioù, war ar vro, war an armoù ha war ar c'hreñvlec'hioù ; ⁴³ hag en defe karg eus ar Santual, hag e vefe sentet outañ gant an holl, hag e vefe skrivet gant e anv an holl skridennoù er vro, hag e vefe gwisket a limestra hag a aour. ⁴⁴ Ha ne vezo aotreet den eus ar bobl nag a-douez ar veleien da zisteurel nep hini eus an traoù-se, na da zislavrou ar pezh a zo distaget gantañ, na da zastum bodadeg ebet heptañ, na da wiskañ limestra, na da lakaat warnañ kloched aour. ⁴⁵ Neb a ay a-enep an traoù-se, pe a dorro unan bennak anezho a vezo endalc'het d'ur boan. ⁴⁶ Kavet he deus mat ar bobl a-bezh aotren da Simon ober hervez an holl gomzoù-se. ⁴⁷ Hag asantet en deus Simon, ha kavet en deus mat bezañ beleg-meur ha penngadour, ha pennrener ar Yuzevien, ar veleien, ha bezañ e penn an holl". ⁴⁸ Kemennet e voe lakaat ar skrid-mañ war daolennoù arem hag o lakaat ouzh mogerdro ar Santual en ul lec'h a-wel, ⁴⁹ ha lakaat an adskridoù anezho en teñzor-di, m'o defe anezho Simon hag e vibien en o dorn.

Antiokos enep Trifon.

15 ¹Hag e kasas Antiokos, mab Demetrios, ar roue, lizhiri eus inizi ar mor da Simon, beleg ha pennrener ar Yuzevien, ha d'an holl vroad ; ² hag e oant troet en doare-mañ :

"Ar roue Antiokos da Simon, beleg-meur ha pennrener, ha da vroad ar Yuzevien, salud ! ³Peogwir o deus un nebeud tud bosennus tapet rouantelezh hon tadoù ha pa 'm eus c'hoant adkaout ar rouantelezh-se evit hec'h adsevel evel ma oa diagent ; pa 'm eus tutet kalz a strolladoù ha paramantet listri-brezel, ⁴ hag ez on mennet da zilestrañ er vro evit mont war-lerc'h ar re o deus rivinet hor bro ha gwastet kêrioù niverus em rouantelezh, ⁵ bremañ eta e kretaan dit an holl zistaolioù o devoa graet dit ar rouaned a oa em raok hag an holl roadoù all o deus graet dit. ⁶ Hag aotre a

14, 40 e oant aet : e oa aet ar Romaned.

15, 1 Antiokos : hemañ, ur breur da Zemetrios Nikator.

roan dit da ober moneiz dibar, diouzh splot da vroad ; ⁷ Jeruzalem hag ar Santual da vezo dieub ; hag an holl armoù ac'h eus prientet hag ar c'hreñvlec'hioù ac'h eus savet hag a zalc'hez da chomo ganit, ⁸ ha kement a zo dleet d'ar roue ha da vezañ dleet dezhañ azalek bremañ ha da holl viken da vezo distaolet dit ⁹ ha p'hon devo adtapet hor rouantelezh, e raimp enor dit, d'az pobl ha d'an Templ, un enor bras, en doare ma teuo da vezañ anat ho kloar dre an douar a-bezh !"

¹⁰ Er bloaz kant pevarzek ha-tri-ugent, ec'h ermaezias Antiokos da vro e dadoù, hag en em vodas davetañ an holl strolladoù, en doare ma voe nebeut gant Trifon. ¹¹ Mont a reas Antiokos war e lerc'h, hag e teuas Trifon, o tec'hout betek Dora, war ribl ar mor, ¹² rak gouzout a rae e oa deuet warnañ ar reuzioù hag o devoa e zilezet e strolladoù. ¹³ Hag e kampas Antiokos e-tal Dora, ha gantañ c'hwec'h-ugent mil den a vrezel hag eizh mil marc'heger. ¹⁴ Sichañ a reas ar gêr, tra ma oa al listri oc'h arsaillañ diwar ar mor, hag e waske ar gêr dre zouar ha dre vor, ha ne leze den da vont er-maez na da zont e-barzh.

¹⁵ Erruout a reas Noumenius hag ar re a oa gantañ eus Roma, ha ganto lizhiri evit ar rouaned hag evit ar broioù, ma oa skrivet enno kement-mañ : ¹⁶ "Lucius, konsul ar Romaned, d'ar roue Ptoleme, salud ! ¹⁷ Kannaded ar Yuzevien a zo deuet davedomp evel hor mignoned ha kevredidi, da nevesaat ar vignoniezh hag an emglev a-wechall, kaset gant Simon, ar beleg-meur, ha pobl ar Yuzevien. ¹⁸ Degaset o deus ur skoed aour a vil minenn. ¹⁹ Plijet eo bet deomp eta skrivañ d'ar rouaned ha d'ar broioù chom hep klask noazout outo, nag ober brezel dezho. ²⁰ Asantet hon eus ivez degemer ar skoed a-ziganto. ²¹ Mar en em gav eta bosennourien, tec'het diouzh o bro davedoc'h, deroit-int d'ar beleg-meur Simon, ma kastizo anezho hervez o Lezenn".

²² An hevelep traoù a skrivas da Zemetrios, ar roue, da Attalus, da Ariarates, da Arsakes, ²³ ha d'an holl vroioù, da Sampsaces, d'ar Spartiz, da Zelos, Mindos, Sikionia, Karida, Samos, Pamfilia, Likia,

15, 10 er bloaz 174 : 138 KHS.

15, 11 Dora : Dor (Josoua 11, 2).

15, 16 Lucius (Leukios) : konsul e 142 KHS.

Alikarnas, Rodos, Faselida, Ko, Siden, Arados, Gortina, Knidos, Kiprenez ha Kirene. ²⁴Un adskrid a gement-se a voe skrivet evit Simon, ar beleg-meur.

²⁵Ar roue Antiokos a gampas e-tal Dora, er rakkêr, o tegas dizehan a-enep dezhi ar c'hevrennoù hag oc'h ober ardivinkoù, hag e serras Trifon, na oa ket evit dont er-maez na mont e-barzh. ²⁶Hag e kasas Simon daou vil den eus an dibab dezhañ evit stourm gantañ, hag arc'hant hag aour ha strobelloù niverus. ²⁷Met n'houllas ket o degemer, hogen terriñ a reas kement tra en devoa divizet gantañ diagent, hag estrenaat a reas outañ. ²⁸Kas a reas davetañ Atenobius, unan eus e vignoned, evit komz gantañ ha lavarout : "C'hwi a zo oc'h aloubiñ Joppe ha Gazara hag ar C'hreñvlec'h a zo e Jeruzalem, kêrioù eus va rouantelezh. ²⁹Lakaet hoc'h eus da ouelec'h o ziriad ha graet reuz bras er vro ha mestroniet lec'hiennoù niverus eus va rouantelezh. ³⁰Bremañ eta, daskorit ar c'hêrioù hoc'h eus tapet, ha truaжоù al lec'hiennoù hoc'h eus mestroniet er-maez eus harzoù Judea, ³¹anez se, roit en o lec'h pemp kant talant arc'hant, hag evit an dismantroù hoc'h eus graet ha truaжоù ar c'hêrioù, pemp kant talant all ; anez se e teuimp d'ober brezel deoc'h". ³²Hag e teuas Atenobius, mignon ar roue, da Jeruzalem, hag e welas meurdez Simon, ur ganastell gant listri aour hag arc'hant, ha servijerien e-leizh ; hag e voe sebezet, hag e kemennas dezhañ komzoù ar roue. ³³Hag e respontas Simon en ur lavarout dezhañ : "N'eo ket un douar estren hon eus kemeret, na madoù an estrenien hon eus tapet, met hêrezh hon tadoù eo, hag a oa bet skrapet gant hon enebourien ent-direizh en ur pred bennak. ³⁴Evidomp, p'hon eus tu, ec'h adkrogomp e hêrezh hon tadoù. ³⁵Evit Joppe ha Gazara, ac'h azgoulennet, ar rese a rae droug bras d'hor pobl ha d'hor bro ; evito e roimp kant talant". ³⁶Ha ne respontas dezhañ grik, met distreiñ a reas gant kounnar davet ar roue ha kemenn a reas dezhañ ar c'homzoù-se, meurdez Simon ha kement en devoa gwelet ; hag e kounnaras ar roue, ur gounnar vras !

³⁷Ha Trifon, savet war ul lestr, a dec'has da Ortosia. ³⁸Hag e lakaas ar roue Kendebaios da benngadour war an arvor, hag e roas

15, 25 er rakkêr : g.e.g. en eil, d.l.e. e karter nevez ar gêr.

dezhañ strolladoù a droadeien hag a varc'heien. ³⁹Hag urzh a roas dezhañ da gampañ dirak Judea, hag urzh ivez dezhañ da adsevel Kedron ha da greñvaat an dorjoù hag ober brezel d'ar bobl ; ar roue avat a yeas war-lerc'h Trifon. ⁴⁰Kendebaios, erruet e Jamnia, a grogas da hegasiñ ar bobl, da aloubiñ Judea, da brizoniañ ar bobl ha da lazhadegañ. ⁴¹Adsevel a reas Kedron ha lakaat eno marc'heien ha strolladoù evit ermaeziañ hag ergerzhout hentoù Judea, evel m'en devoa kemennet dezhañ ar roue.

Simon drouklazhet.

16 ¹Hag e pignas Joann eus Gazara hag e kontas da Simon, e dad, ar pezh en devoa kaset Kendebaios da benn. ²Hag e c'halvas Simon e zaou vab henañ, Judas ha Joann, hag e lavaras dezho : "Me ha va breudeur, ha ti va zad hon eus graet stourmoù Israel abaoe hor yaouankiz betek an deiz hiziv, ha deuet eur da benn, dre hon daouarn, da saveteiñ Israel meur a wech. ³Met bremañ ez on deuet kozh, ha c'hwi, dre drugarez, a zo kreñv a-walc'h dre an oad, kemerit va lec'h hag hini va breur ; ermaezit ha stourmit evit hor broad, hag eus an Neñv, skoazell da vezo ganeoc'h !" ⁴Dibab a reas eus ar vro ugent mil den a vrezel ha marc'hegerien ; kerzhout a rejont a-enep Kendebaios ha nozvezhiañ a rejont e Modin. ⁵Savet abred, e kerzhjont etrezek ar blaenenn, ha setu ma teue un armead niverus a-ziarbenn dezho, troadeien ha marc'heien ; hag ur froud a oa etrezo. ⁶Hag e kampas a-dal dezho, eñ hag e bobl, hag e welas o devoa aon e dud da dreuziñ ar froud, hag e treuzas da gentañ : ouzh e welout, an dud a dreuzas war e lerc'h. ⁷Rannañ a reas ar bobl, hag ar varc'heien e-keiz an droadeien ; kezeg an enebourien a oa niverus-tre. ⁸Sonet e voe gant an trompilhoù ha lakaet Kendebaios da dec'hout gant e armead ; hag anezho e kouezhas gloazidi niverus, hag ar re a vane a dec'has d'ar C'hreñvlec'h. ⁹Neuze e voe tizhet Judas, breur Joann, met Joann a redas war o lerc'h betek m'en em gavas Kendebaios e Kedron, en devoa adsavet. ¹⁰Tec'hout a rejont betek an tourioù a zo war vaezioù Azot, hag e lakaas Joann an

16, 3 dre an oad : g.e.g. dre ar bloavezhioù.

tan enni ; kouezhañ a reas war-dro daou vil a dud anezho. Hag e tistroas Joann da Judea e peoc'h.

¹¹Ha Ptoleme, mab Aboubos, a oa bet lakaet da benngadour war blaenn Jeriko, hag en devoa arc'hant hag aour e-leizh,

¹²rak mab-kaer e oa d'ar beleg-meur.

¹³Uhelaat a reas e galon, ha c'hoantaat a reas mestroniañ ar vro ha dre widre e oa mennet a-enep Simon hag e vibien evit o dilemel.

¹⁴Simon, a oa oc'h ergerzhout kêrioù ar vro hag o prederiañ war o melestradur, a ziskennas da Jeriko, eñ ha Matatias ha Judas, e vibien, er bloaz kant seitek-ha tri-ugent, en unnekvet miz, a zo miz Sabad.

¹⁵O degemer a reas mab Aboubos dre widre er c'hreñvlec'h bihan anvet Dok en devoa savet, hag e reas evito ur banvez bras hag e kuzhas eno tud. ¹⁶Ha pa voe mezv Simon hag e vibien, e savas Ptoleme hag ar re a oa gantañ, hag o kemer o armoù en em daoljont war Simon er salbanvez, hag e lazhjont anezhañ, eñ hag e zaou vab, ha darn eus e servijerien.

¹⁷Ober a reas aze ur fallagriezhañ vras ha rentañ a reas an droug evit ar mad. ¹⁸Hag e skrivas Ptoleme kement-se d'ar roue hag e kasas tud evit degas dezhañ strolladoù d'e skoazellañ ha dereiñ dezhañ ar vro hag ar c'hêrioù.

¹⁹Kas a reas reoù all da C'hazara evit dilemel Joann, ha d'ar pennoù-miliadoù e kasas lizhiri evit dont davetañ a-benn reiñ dezho arc'hant hag aour ha donezonoù. ²⁰Ha reoù all a gasas da aloubiñ Jeruzalem ha menez ar Santual.

²¹Met unan bennak, o redek en a-raok, a gasas keloù da Joann e Gazara, e oa marvet e dad hag e vreudeur, o lavarout ouzhpenn : "Kaset o deus ivez tud d'az lazhañ". ²²O klevout se e voe feulzet-murbet, hag e tapas krog en dud a oa deuet d'e lazhañ hag e lazhas anezho ; rak klevet en devoa e klaskent e lakaat d'ar marv.

²³Ha nemorant oberoù Joann, e vrezelioù hag ar c'hurioù a sevenas ha savadur ar mogerioù a savas hag e oberiadurioù,

²⁴setu ma-z int skrivet e levr an deizioù eus e velegiezh-veur, abaoe ma oa deuet da vezañ beleg-meur war-lerc'h e dad.

Levr kentañ ar Vakabeed betek amañ.

16, 13 uhelaat a reas e galon : d.l.e. e kemeras lore'h.
16, 14 er bloaz 177 : 134 KHS miz Sabat : miz C'hwevrer.

16, 18 o bro hag ar c'hêrioù : bro ha kêrioù ar Yuzevien.

Eil levr ar Vakabeed.

Lizhiri da Yuzevien an Egipt : Lizher kentañ

1 ¹"D'o breudeur, ar Yuzevien a zo en Egipt, salud ! O breudeur, ar Yuzevien a zo e Jeruzalem hag ar re a zo e bro Judea a het deoc'h peoc'h ha berzhmat ! ²Doue da ober vad deoc'h ha da gaout soñj eus e Englev gant Abraham, Izaag ha Jakob, e servijerien feal ; ³ha da reiñ deoc'h-holl ur galon evit E azeuliñ hag ober e vennadoù gant kantez hag a c'hrad-vat. ⁴Ra zigoro ho kalon d'e Lezenn ha d'e c'hourc'hemennoù, ha ra lakaio ar peoc'h da ren ! ⁵Ra selaouo ho pedennoù, ma vezo adunvanet ganec'h ha ma n'ho tilezo ket en amzer a reuz ! ⁶Evel-se emaoamp o pediñ amañ bremañ evidoc'h. ⁷Dindan ren Demetrios er bloaz kant nav ha tri-ugent, hon eus skrivet kement-mañ deoc'h : "E kerzh ar gwall-drubuilh hag ar gwall-enkrez a gouezhas warnomp er bloazioù-mañ a c'houde renavierezh Jason hag e genseurted en douar santel hag er rouantelezh, ⁸e lakjont an tan e dor vras an Templ hag e skuilhjont ar gwad didamall. Neuze hon eus pedet an Aotrou hag ez omp bet selaouet gantañ ; kinnig a rejomp un aberzh gant flour gwinizh, hag ec'h enaoujomp al lampoù ha staliañ ar bara". ⁹Ha bremañ e skrivomp deoc'h evit ma lidot gouel al Logelloù, a viz Kasleu. Er bloaz eizh ha pevar-ugent.

War-dro 120 KHS eo bet skrivet. Un eil danevell eus an hevelep darvoudoù ez eo, un diverradur gr. eus oberenn Jason e pemp levrenn a savfe da 160 KHS, djanket abaoe avat. Kregiñ a ra gant ul lizher a-berzh Yuzevien Jeruzalem a bed ar Yuzevien a zo en Egipt daa zont d'ar Gêr santel evit al lidoù peogwir ez eo bet daskoret an Templ, tremenet eo ar pep brasañ eus ar reuzioù. Se a ro tro d'an aozer da zistreiñ war orin an heskinadeg. Traoù nevez e-leizh a gaver en destenn : ur ger nevez da envel relijion ar Yuzevien : Yuzeviezh (2, 21 ; 8, 1 ; 14, 38) ; talvoudegezh ar bedenn evit ar re varv (12, 43-45) ; dasorc'hidigezh ar re just evit ar vuhez peurbadus (7, 9. 14. 23. ha 12, 43) ; a-zivwar netra eo bet krouet ar bed (7, 28) ; deoliezh an aozer evit an Templ (3, 12 ; 5, 15) ; ne chomo ket digastiz an disakrer anezhañ (3, 7-40) ; ar gwir Templ, hag eñ ne vefe ket an emsavadeg-dieubiñ ha -glanaat (10, 1-9) ? Ar gentel bennañ a zo ez eo didalvoud ar vuhez hep al Lezenn, sklerijenn buhez ar Yuzevien, hiziv c'hoazh. Harozed al levr-

Eil lizher.

¹⁰Ar re eus Jeruzalem hag ar re eus Judea, ar Sened ha Judas, da Aristobulos, kuzulier ar roue Ptoleme ha savet eus a ouenn ar veleien olevet, ha d'ar Yuzevien a zo en Egipt, salud ha yec'hed mat.

¹¹Dieubet ma-z omp gant Doue eus a walloù bras, e trugarekaomp anezhañ a-greiz kalon dre ma-z eo hon difennour ouzh ar roue, ¹²rak Eñ eo en deus argaset kuit ar re a oa aet dindan an armoù da stourm ouzh ar Gêr santel. ¹³Rak o mestr bras o vezañ aet da Bersia a voe peurfaezhet eñ hag e arme hag a seblante didrec'hus koulskoude, e templ Nanaia, dre berzh un taol-gwidre implijet gant beleien Nanaia. ¹⁴War zigarez dimeziñ gant Nanaia, ez eas Antiokos d'al lec'h-se gant e geneiled, evit kaout an teñzorioù bras a oa ennañ, evel argouroù. ¹⁵Beleien Nanaia o devoa o dispaket hag hemañ a oa aet gant un nebeudig tud e diabarzh an templ. Kerket ha ma oa aet Antiokos e-barzh e voe serret dor an templ, ¹⁶hag o vezañ digoret dor-guzh ar solieradur e flastrjont a daolioù-mein ar mestr-bras hag ar re a oa gantañ. Troc'hañ a rejont o izili outo hag o fenn hag o zaoljont d'ar re a oa er-maez. ¹⁷E pep tra ra vezo benniget hon Doue, en deus lakaet d'ar marv ar re o devoa graet traoù disakr.

¹⁸Evel ma tleomp lidañ glanidigezh an Templ er pempvet deiz war-n-ugent eus a viz Kasleu, hon eus kavet mat her reiñ da anaout deoc'h, evit ma lidot ivez gouel al Logelloù hag an tan en em ziskouezas, pa ginnigas Nehemias aberzhoù goude m'en devoa adsavet an Templ hag an aoter.

mañ a ro testenioù splann a nerzh-kalon, a fealded hag a c'hred evit al Lezenn, an anatarud eus dreistelezh ha didrec'husted ar spered, rak spered an den a zo ur c'houlouenn, un elfenn eus e Groeur (Kren 20, 27).

1, 7 er bloaz 169 : 143 KHS ; ar gwall-enkrez : dindan heskinerezh Antiokos Eplifan.

1, 8 kinnig a rejomp... : evit dedi an Templ, e 164 KHS ; Sell. 1 Mak 4, 36.

1, 9 a viz Kasleu : Kislev, en heb. a zo miz Kerzu.

1, 10 Ur bedadenn da zedi an Templ eo an eil lizher, bet skrivet 40 vloaz a-raok al lizher kentañ. Ptoleme : Filometer.

1, 12 Eñ : Doue.

1, 13 Nanaia : un doueez a Vabilon, a Vezopotamia, heñvelekaet ouzh Artemis Efezos.

1, 15 hemañ : Antiokos.

1, 18 gouel an tan : ne zlee ket an tan peurbad bezañ mouget (Lev 6, 6).

¹⁹Rak pa voe kaset hon tadoù da Bersia, o devoa kemeret ar veleien deol a-neuze tan diwar an aoter, hag e guzhet, dre laer, e strad ur puñs hag a oa disec'het ; e lakaat a rejont eno e savete, en doare ma voe dianav al lec'h d'an holl. ²⁰Hogen pa voe tremenet un toullad bloavezhioù, neuze, pa blijas gant Doue, e voe laosket Nehemias da vont gant roue Persia, hag e reas her c'hlask en-dro da ziskennidi ar veleien o devoa kuzhet an tan. ²¹Met evel ma tisklerjont deomp, ne gavjont ket a dan, hogen un dourenn dev. Pa oa bet dastumet ar pezh a oa ezhomm evit an aberzhoù, e c'hourc'hemennas Nehemias d'ar veleien sparfañ an dour-se war ar c'heuneud ha war ar pezh a oa lakaet warno. ²²Pa oa bet graet kement-se, ha pa luc'has an heol a oa kuzhet kent gant ur goabrenn, e krogas un tan bras, ken e voe souezhet an holl. ²³E-keit m'edo an aberzh o peurlleskiñ, e pede ar veleien hag an holl a-unan gant ar veleien, Jonatan o kregiñ hag ar re all o respont gant Nehemias. ²⁴Hag evel-hen edo ar bedenn-se : "Aotrou, Aotrou Doue, krouer pep tra, spouronus, kreñv, reizh ha trugarezus, roue nemetañ ha madelezhus nemetañ, ²⁵largentezus nemetañ, reizh nemetañ, hollc'halloudek ha peurbadus, C'hwil hag a zieub Israel a bep droug, C'hwil hag a reas eus hon tadoù tud diuzet ha santelaet, ²⁶degemerit an aberzh-mañ evit hoc'h holl bobl a Israel ; diwallit hoc'h hêrezh hag santelait anezhañ.

²⁷Bodit endro ar re ac'hanomp a zo skignet a bep tu, dieubit ar re a zo sklaved e-touez ar Broadoù ; sellit a-druez ouzh ar re a zo disprizet hag argaset evit ma ouio ar Broadoù ez eo C'hwil hon Doue. ²⁸Amprout ar re hon gwallgas hag a ra dismegañsoù deomp, hag mezh ebet. ²⁹Plantit ho pobl en ho Lec'h santel, evel m'en deus lavaret Moizez".

³⁰Diouzh o zu e stage ar veleien da ganañ meulganou. ³¹Adal ma voe peurlonket an aberzh, e c'hourc'hemennas Nehemias skuilhañ an dour a vane war ar vein vras. ³²Pa voe graet kement-se, e krogas ur flamm hag a voe peurlonket gant sklerijenn a lugerne, o tont eus an aoter.

1, 19 da Bersia : da Vablon, ha n'eo ket da Bersia, e oant bet harluet.

1, 21 an traoù : d.l.e. ar c'hoad, al lidlazhiad hag ar profoù.

1, 27 skignet : an 'diaspora', ar Yuzevien a veve a-ziavaez-bro.

³³Pa voe brudet an taol-se ha pa oa bet diskleriet da roue ar Bersed penaos e oa bet kavet dour el lec'h m'o devoa ar veleien harluet kuzhet an tan, hag en devoa talvezet da Nehemias ha d'e genseuret da c'hlanat traoù an aberzhoù, ³⁴e reas ar roue klozañ al lec'h-se hag hen lakaas da lec'h sakr, goude bezañ anavezet ar wirionez eus an darvoud. ³⁵Ha d'ar re o devoa bet digantañ diwar e largentez, e roe ar roue lod eus al leveoù bras a denne ac'hano. ³⁶Nehemias a anvas an dour-se Neftar, ar pezh a vez troet gant glanerezh, met an darn vuiañ eus an dud a ra Nafta anezhañ.

Lizhiri all. Rakskrid an aoter.

2 ¹Kavout a reer en dielloù kozh e c'hourc'hemennas ar profed Jeremias d'an harluidi, kemer tan evel ma-z eo merket, ²ha penaos, goude bezañ roet al Lezenn dezho, e roas ar profed alioù d'ar re a gased d'an harlu, evit ma ankounac'hajent ket gourc'hemenn an Aotrou ha na ziankjent ket en o soñjoù o welout an idolou aour hag arc'hant hag ar c'hinkladur a oa en-dro dezho. ³Hag en ur reiñ dezho alioù all a seurt-se, ec'h erbedas outo da chom hep pellaat biken al Lezenn diouzh o c'halonou. ⁴Len a raed c'hoazh er skridoù-se penaos ar profed, war un urzh deuet eus an Neñv, a reas kas gantañ an Deltenn hag an Arc'h pa-z eas d'ar menez ma pignas Moizez ha ma welas hêrezh Doue. ⁵P'en em gavas eno e kavas Jeremias ul lojeiz heñvel ouzh ur vougev, hag eno e lakaas an Deltenn, an Arc'h, aoter ar c'hwezhoù-mat ha neuze e stankas an antre anezhañ. ⁶Hiniennou eus e gumpagnuned, o vezañ deuet goude da verkañ an hent dre sinoù, n'helljont ket hen adkavout.

⁷Jeremias a glevas kement-se hag a reas tamalloù dezho : "Kuzhet e chomo al lec'h-se, emezañ, ken na adstrollo Doue e bobl ha ken na raio trugarez outo. ⁸Neuze e tiskouezo an Aotrou an traoù-se hag e teuo war-wel gloar an Aotrou hag ar goabrenn ivez, evel m'en em ziskouezas en

1, 33 Nehemias ha d'e genseuret : g.e.g. ar re en-dro da Nehemias.

1, 36 neftar, pe : naft, ger persiat.

2, 4 ar menez : menez Nevo (Adl 32, 49 ha 34,1) ; hêrezh Doue : douar ar bromesa.

amzer Voizez, ha pa bedas Salomon evit ma vefe santelaet an Templ ent-dispar. ⁹Displegañ a rae ouzhpenn e kinnigas ar roue, hag eñ o kaout donezon ar furnez, an aberzh eus dedi hag eus peursavidigezh an Templ. ¹⁰Evel ma pedas Moizez an Aotrou ha ma reas diskenn eus an Neñv an tan a guzumas an aberzh, evel-se ivez e pedas Salomon, hag an tan diskennet eus an Neñv a guzumas an holokostoù. ¹¹Lavaret en devoa bet Moizez "Dre ma n'eo ket bet debret, ez eo bet kuzumet ar pezh a zo bet kinniget evit ar pec'hed". ¹²Salomon ivez a lidas an eizh devezh gouel.

¹³En tu-hont d'an traoù-se e konted c'hoazh er skridoù-se hag en Eñvorennoù Nehemias, penaos hemañ a savas ul levr di hag a zastumas al levrioù diwar-benn ar rouaned, skridoù ar brofeded ha re Zavid ha lizhiri ar rouaned a-zivout ar profadennoù. ¹⁴Evel-se ivez en deus Judas dastumet an holl levrioù a oa bet stlabezet, en abeg d'ar brezel a zo bet graet deomp, hag etre hon daouarn emaint. ¹⁵M'hoc'h eus ezhomm anezho eta, degaset deomp kannaded da gerc'hat anezho evidoc'h.

¹⁶Dre m'emaomp war-nes lidañ Glanidigezh an Templ, e skrivomp al lizher-mañ deoc'h. Mat a reot eta o lidañ an deizioù-se c'hwi ivez. ¹⁷An Doue hag en deus dieubet e holl bobl hag adroet d'an holl an hêrezh, ar rouezezh, ar velegiezh hag ar santelidigezh, evel m'en devoa her prometet dre al Lezenn, an Doue-se, ¹⁸hon eus fiziañs e truezo ouzhimp kent pell hag hon advodo el Lec'h santel eus an holl vroioù a zo dindan an neñv, rak hon tennet en deus diouzh reuzioù bras ha glanaet al Lec'h-se.

¹⁹An traoù a-fet Judas Makabead hag e vreudeur, Glanidigezh an Templ meur ha dedi an aoter, ²⁰ar brezelioù ouzh Antiokos Epifan hag e vab Eupator, ²¹an emziskouezioù eus an Neñv a-du gant an dud kadarn a stourmas gant kalon evit ar Yuzeviezh, en hevelep doare ma'z ad'hounezjont ar vro, petra bennak ma oa nebeut anezho ha ma lakjont da dec'hout ar bandennoù Barbared, ²²ha ma-z adkemerjont ar santual brudet dre ar bed-holl, ha ma tiubjont ar Gêr ha ma-z

adsavjont al lezennoù a glaskjed terriñ, rak an Aotrou en devoa trugarez vras o vezañ bet pardonus evito, ²³kement-se, hag a zo bet danevellet e pemp levr gant Jason ar C'hirenead a glaskimp diverrañ en ul levr hepken. ²⁴O soñjal er bern sifrou a zo enno, hag en diaester a gav ar re a fell dezho heuliañ dre ar munud darvoudoù an istor, gant ar reveur a zanvez, ²⁵hon eus soñjet er re a c'hoanta lenn gant bourrusted, aesaat labour ar re a fell deskiñ an traoù dre 'n eñvor, hag ober vad d'an holl gwitibunan. ²⁶Hogen ouzh en em ouestlañ da ober an diverradur-mañ, n'eo ket bet aes an trevell, met c'hwezenn ha beilhoù, ²⁷evel un aozour-banveziou hag a boagn d'ober pep tra diouzh grad an holl. Evel-se ivez hon eus graet an trevell tenn-mañ a galon vat, evit anaoudegezh vat kalz a dud, ²⁸en ul lezel ar skrivagner da zisplegañ pep tra pizh-ha-pizh en ur heuliañ diouzh hor gwellañ reolennoù an diverrañ-skridoù. ²⁹Rak evel ma tle tisavour an ti nevez plediñ gant an holl frammadur eus an ti, an hini a zo karget d'hel livañ ha d'her c'hinklañ a glask hepken ar pezh a sell ouzh ar c'hinkladur, evel-se emañ kont ganeomp-ni, war hor meno. ³⁰Studiañ pizh an danvez, diskleriañ pep tra, kemer poan da anaout an traoù dre ar munud, hennezh eo dlead an neb a skriv an istor, ³¹hogen kiañ d'ober un diverrañ eus e labour, ha chom hep danevelañ an holl zarvoudoù, kement-se a zleer da aotren d'an neb a ra un diverradur.

³²Krogomp amañ eta gant hon danevell hep lavarout netra ouzhpenn ar pezh a zo bet lavaret, rak sotoni e ve bezañ troidellek a-raok stagañ gant an istor, ha bezañ berr en istor e-unan.

Istor Heliodor.

3 ¹Tra m'edo ar Gêr santel o vevañ en ur peoc'h eus ar brasañ, ha ma vired enni al lezennoù diouzh an aketusañ, en abeg da zoujañs Doue ar beleg-meur Onias, ha d'e gasoni ouzh an droug, ²e tegouezhas d'ar rouaned o-unan enoriñ al Lec'h santel hag o kreskiñ splannder an

2, 10 an tan diskennet : sell. Lev 9, 23-34 ha 2 Dan 7, 1.

2, 11 sell. Lv 10, 16. 12 ; sell. 1 R 8, 65.

2, 18 sell. Er 19, 6.

2, 21 ar Yuzeviezh : d.l.e. kredennoù, ensavadurioù ha boazioù ar Yuzevien.

3, 1 ar Gêr santel : Jeruzalem.

Templ gant an donezonoù kaerañ, ³ken e pourvezas Seleukos, roue Azia, diwar e leuze e-unan, d'an holl zispignoù o sellout ouzh lidadur an aberzhoù. ⁴Met ur Simon bennak, eus meuriad Bilga, hag a oa bet lakaet da velestrour an Templ, en devoe dizunvaniezh gant ar beleg-meur diwar-benn lezenn ar marc'hadoù e kêr. ⁵Ha pa ne c'helle ket trec'hiñ war Onias, ez eas da gaout Apolonios a Draseos, a oa gouarnour Koele-Siria ha Fenikia d'ar mare-se. ⁶Hag e kontas dezhañ e oa leun an teñzor e Jeruzalem a binvidigezhioù diniver, ken na oa tu ebet da gontañ an arc'hant ha na oa ket an arc'hant-se diouzh ezhommoù an aberzhoù, hag e vije gallet hel lakaat da gouezhañ holl, etre daouarn ar roue. ⁷E-kerz un emweladenn gant ar roue, e roas Apolonios da anaout dezhañ an diskleriadur a oa bet graet dezhañ e-unan, diwar-benn ar pinvidigezhioù-se. Ar roue a zilennas Heliodoros, a oa e penn an aferioù, hag her c'hasas gant an urzh da lakaat sevel ar pinvidigezhioù kentlavaret. ⁸Diouzhtu ez eas Heliodoros gant an hent, war zigarez ensellout kêrioù Koele-Siria ha Fenikia, met evit gwir evit kas da benn mennad ar roue. ⁹Erruet e Jeruzalem ha degemeret evel ur mignon gant beleg-meur ha kêriz, e lavaras petra a oa diskuliet dezhañ hag e tisklerias ar perag eus e weladenn en ur c'houlenn ha gwir mat e oa kement-se. ¹⁰Ar beleg-meur a ziskouezas e oant fiziadurioù an intañvezed hag an emzivadeg, ¹¹un darn ivez eus re Hirkan, mab Tobia, un den a renk uhel ; - ur falstamaller e oa eta Simon, an den difeiz - hag en holl e oa pevar c'hant talant arc'hant ha daou c'hant en aour ; ¹²hag ober gaou ouzh ar re o devoa fiziet e santelezh al Lec'h, e meurdez hag e sakradurezh an Templ, azaouezet dre an hollved, a oa un dra dic'hallus a-grenn. ¹³Heliodoros avat, hervez an urzhioù en devoa bet digant ar roue, a lavare groñs e tlee ar pinvidigezhioù-se bezañ diberc'hennet evit o lakaat e teñzor ar roue. ¹⁴D'an deiz merket gantañ edo o vont en Templ evit sevel renabl ar pinvidigezhioù-se. Neuze e voe gwall-strafulh er Gêr a-bezh. ¹⁵Ar veleien, gwisket gant o dilhad-

3, 4 meuriad Bilga : pe meuriad Benjamin, hervez troidigezhioù all ; sell. Vetus latina Balgea.

3, 5 gouarnour pe pennadour : war un dro war aferioù ar geoded hag ar brezel.

beleg, a stouas dirak an aoterioù hag o sevel o daoulagad war-du an Neñv, e pedjont an Hini en devoa savet lezenn ar mirerezh-arc'hant, evit ma tiwallje ar madoù-se d'ar re o devoa o lakaet da virout. ¹⁶O welout neuz ar beleg-meur e veze rannet ar galon, rak e stumm hag e fas drouklivet a ziskulie anken e ene ; ¹⁷rak sonnet e oa an den gant ar spont hag ar gridienn-gorf ; anat e oa d'ar re a selle ar boan a oa en e galon. ¹⁸Hag ouzhpenn, dilammat a rae an dud a vagadoù er-maez eus o ziez da bediñ holl a-unan evit ma vije pellaet an dismegañs diouzh al Lec'h santel. ¹⁹Ar gwrazez, gourizet a seier a-is d'an divronn, a garge ar straedoù ; ar merc'hed yaouank hag a oa klozet er gêr a zerede d'an dorioù, darn all d'ar mogerioù, ha darn a yae war o brusk d'ar prenestroù. ²⁰An holl, oc'h astenn an daouarn war-du an Neñv, a bede hag a aspede. ²¹Un druez e oa gwelout an engroez-se mantret ha dastumet mesk-ha-mesk, hag ar beleg-meur leun a c'hlac'har o c'hortoz ar pezh a c'hoarvezje. ²²Tra m'edod diouzh un tu o c'houlenn digant an Aotrou hollc'halloudek mirout anterin ha diogel an arc'hant fiziet d'ar re o devoa o roet da virout, ²³edo Heliodoros diouzh e du o kas e venoz da benn.

²⁴Eno end-eeun, hag eñ o tegouezhout gant e warded e-tal an teñzor, e reas Mestr ar speredoù ha pep galloud un emziskouez bras, ken e voe alvaonet an holl re o devoa kredet dont aze, gant galloud Doue, ha ma 'n em gavjont dinerzh ha di-youl. ²⁵A-wel dezho e oa ur marc'h, ha warnañ ur marc'heger spouronus, kinklet gant un hollgaer a sternaj ; hag oc'h en em strinkañ gant herr, e wintas ouzh Heliodoros e bavioù a-ziaraok ; an hini a oa warnañ a seblante kaout armoù aour. ²⁶Daou all en em ziskouezas dezhañ, yaouank, heverk dre an nerzh, skedus o c'hened, gwisket gant dilhad kaer-kenañ, hag oc'h en em zerc'hel a bep tu, e skourjezent anezhañ dizehan, o reiñ dezhañ ur saead-bazhadoù. ²⁷A-daol-trumm e kouezhas d'an douar hag e voe paket en un deñvalijenn vras, hag ouzh e c'horren hen lakjont war ur fled, ²⁸hag an den-se hag a oa o paouez

3, 10 ar fiziadurioù-se a oa gwarezet gant al Lezenn (Adl 27,19).

3, 14 gwall-strafulh, un enkreuzenn vras : g.e.g. ne voe ket bihan an enkreuz.

mont e-barzh kambr an teñzor gant un ambrougadedg vras hag e holl warded, a voe douget er-maez hep gellout en em sikour e-unan, gant tud hag a anzave a vouezh uhel hollc'halloud an Aotrou Doue.²⁹ Hag e keit ha m'edo eno, dindan dorn Doue, en e c'hourvez ha dilavar hep goanag hag hep sikour,³⁰ ar re all a vennige an Aotrou, en devoa roet gloar d'e Lec'h en u doare burzhudus; hag an Templ, a oa leun ur predig a-raok a spont hag a reustl, a voe karget, gant emziskouezidigezh an Aotrou hollc'halloudek, a joa hag a levenez.³¹ Darn avat eus kumpagnuned Heliodor a c'houlennas a-zillo digant Onias pediñ an Uhel-meurbet da deurvezout reiñ ar vuhez d'an hini en em gave a-grenn dare da leuskel e huanad diwezhañ.³² Ar beleg-meur, o toujañ en defe ar roue ar soñj o divije bet ar Yuzevien c'hoariet ur gwall-dro da Heliodoros, a ginnigas un aberzh evit yec'hed an den-se.³³ Tra ma oa ar beleg-meur o kinnig an aberzh a zic'haou, ec'h en em ziskouezas an hevelep tud yaouank da Heliodoros, gwisket gant ar memes dilhad, hag o chom en o sav, e lavarjont : "Lavar mil bennozh d'ar beleg-meur Oniaz, rak en abeg dezhañ eo e ro an Aotrou ar vuhez dit.³⁴ Ha te, bet skourjezet a-berzh an neñv, kemenn d'an holl braster galloud Doue". Ha lavaret gant ar c'homzou-se, ne voent ket gwelet mui.

³⁵ Hag Heliodor, kinniget gantañ un aberzh d'an Aotrou ha graet gouestloù d'an hini en devoa miret e vuhez dezhañ, a gimias diouzh Onias en ur ziskouez mignoniezh dezhañ, hag e tistroas gant e arme da gaout ar roue.³⁶ Testeniañ a rae dirak an holl kement en devoa arvestet gant e zaoulagad, oberoù an Doue-meur.³⁷ Ha pa c'houlennas ar roue digantañ piv a vije mat, d'e veno, da vezañ kaset ur wech evit mat da Jeruzalem, e respontas :³⁸ "Ma 'c'h eus un enebour bennak pe un iriennet en aferioù, kas-eñ di hag e tegemeri anezhañ skourjezet, gant en em denno alehont, rak evit gwir, ez eus en-dro d'al Lec'h-se ur galloud doueel.³⁹ An Hini a zo o chom en neñv a daol evezh ouzh al Lec'h-se, hag hen diwall; ar re a zeu di gant gwall

vennadoù, eñ a sko ganto hag a ra dezho mervel".⁴⁰ Evel-se e tremenas an traoù e-keñver Heliodoros ha miridigezh an teñzor sakr.

Stourmadoù evit ar galloud.

4¹ Ar Simon kentlavaret a oa bet flatrer ar madoù hag ar vammvro, a wallgomze diwar-benn Onias, evel pa ve eñ en divije c'hoariet an dro-se da Heliodoros hag a vije bet pennabeg ar reuzioù.² Madoberour ar Gêr, gwarezour e genvroiz, mirer gredus al Lezennoù, e krede e zremen evit enebour ar rouantelezh.³ Ken bras e teuas ar gasoni-se etrezo, ma voe graet muntrou gant unan bennak diouzh dorn Simon.⁴ Onias, o welout pegen risklus e oa an dizunvaniezh-se, hag oc'h eveshaat ne rae Apolonios, mab Menestros, gouarnour Koele-Siria ha Fenikia, nemet kreskiñ c'hoazh drougiezh Simon,⁵ a yeas da gaout ar roue, nann evit tamall e genvroiz, hogen hepken evit mad boutin ha prevez an holl bobl. **6** Rak eñ a wele ervat penaos hep un disentez a-berzh ar roue, ne oa tu ebet ken da lakaat ar peoc'h e traoù ar melestradur, ha da lakaat un termen da follentez Simon.

7 P'en devoe Seleukos kuitaet ar vuhez, hag Antiokos, lesanvet Epifan, kemeret ar rouantelezh, e skrapas Jason, breur Onias, ar garg a veleg-meur :⁸ prometet en devoa d'ar roue, e-kerz un emziviz, tri c'hant tri ugent talant arc'hant, ha pevar-ugent talant savet diwar leveoù all. **9** Ouzhpenn da se e tisklerie groñs enskrivañ kant hanter-kant all, mar befe aotreet dezhañ sevel, en e veli e-unan, ur gourenlec'h hag un ti-yaouankiz hag enskrivañ an Antiokeiz a oa e Jeruzalem.¹⁰ Asantiñ a reas ar roue, ha Jason a gemeras ar galloud ha kerkent e stagas da dreiñ e genvroiz ouzh ar gizioù gresian. **11** Disteurel a reas ar frankizoù o devoa ar rouaned aotreet dre drugarezusted d'ar Yuzevien dre hantererezh Joann, tad Eupolemos an Eupolemos-se hag a vo kaset evel kannad da sevel ur feur-skrid a vignoniezh hag a unvaniezh gant ar Romaned, en ur ger eta Jason, o tiskar al lezennoù reizh, a ziazezas gizioù kontrol

4, 1 ar Simon kentlavaret : sell. 3, 4.

4, 7 Seleukos o vezañ bet lazhet gant Heliodoros, ec'h en em gavas Onias gwall geseet, rak e vreur Jason en devoa diskouezet e garantez evit ar gizioù gresian, dre hellenekaet e anv e Jason.

4, 9 Ti yaouankiz; ur gevredigezh tud yaouank (18-20 vloaz) oc'h ober korfembregerezh ha studioù lennegel ivez. Antiokeiz o devoa ur gevredigezh karget eus ar gouelioù, sportoù, hag all.

d'al lezenn. ¹²Laouen e voe end-eeun o tiazezañ ur gourenlec'h ouzh troad ar gorre-kêr, hag e tegasas ar re wellañ eus ar yaouankizoù da 'n em renkañ dindan an tog bras. ¹³Ken pell ez eas barrad an hellengarouriezh hag an doug d'an estren-voazioù, da vezañ da heul dirollerezh euzhus Jason, anezhañ un den dizoue ha tamm ebet ur beleg-meur, ¹⁴ma ne ziskoueze mui ar veleien aked ebet evit servij an aoter, ha ma redent buan en ur ober fae war an Templ hag en ur zilezel an aberzhoù, da gemer perzh er pleustradoù berzet gant al Lezenn kerkent ha ma kleved arouez-c'halv c'hoariadeg ar gantenn, ¹⁵o sellout evel netra gloar an tadoù hag o prizañ an enorioù gresianek evel ar re gaerañ. ¹⁶En abeg da se e voent gronnet gant un enkadenn c'harv : ar re a glaskent heuliañ o doareoù hag a c'hoantaent bezañ heñvel outo e pep doare, ar re-se o devoe da enebourien ha da bourevien. ¹⁷Ne dorret ket diriskl Lezenn Doue ; kement-se a vo diskouezet sklaer gant an degouezh da heul.

¹⁸Tra m'edod o lidañ e Tir dirak ar Roue ar c'hoarioù a raed bep pemp bloaz, ¹⁹e kasas Jason, an hailhon, arvestidi a-douez Antiokeiz Jeruzalem da zougen tri c'hant drakm arc'hant evit aberzh Herakles ; hag ar re a gase an arc'hant-se a gavas ganto ne oa ket dereat e implijout evit an aberzh hag a c'houlennas ma vije lakaet da servijañ evit traoù all. ²⁰Hag evel-se an arc'hant troet evit aberzh Heraklez gant an hini en devoa her c'haset, a voe implijet, war c'houlenn ar re o devoa henn degaset, da ober listri tri-roeñvek.

²¹Apolonios, mab Menesteos, a oa bet kaset d'an Egipt a-benn eured ar roue Filometor. Antiokos a glevas ne gave ket hemañ e oberennoù d'e c'hrad, hag e soñjas en e surentez hag ez eas da Joppe ha da Jeruzalem. ²²Degemeret kaer-dispar gant Jason hag ar Gêr, e voe ambrouget e-barzh, ouzh sklaerder ar flambezennoù, hag e-kreiz ar youc'hadegoù a enor. Goude-se e kasas an arme da gampañ e Fenikia.

²³A-benn tri bloaz goude, e kasas Jason

4, 12 an tog bras, pe ledan, anvet 'petas' e gr., a veze douget gant ar gaezourien e-pad o embregadoù dindan an amzer. ὑπὸ πέτασσαν ὄνειρον, g.e.g. « kas dindan ar petas », d.l.e. « kas d'ar sportva ».

Menelas, ur breur d'ar Simon-se, meneget ganeomp uheloc'h, da gas an arc'hant d'ar roue ha da reiñ da c'houzout dezhañ disentezioù diwar-benn kefridioù a bouez.

²⁴Menelas o vezañ bet graet e doare da vezañ erbedet ouzh ar roue hag o vezañ aet d'e gaout gant doareoù un den a c'halloud bras, a dizhas kaout evitañ karg ar beleg-meur, war-bouez kinnig tri c'hant talant muioch eget n'en devoa kinniget Jason.

²⁵Goude bezañ bet digant ar roue lizhiri e garg, e tistroas hep kaout netra warnañ dellezek eus ar velegiezh-veur, hepken fulorioù ur mac'homer kriz ha kounnar ul loen gouez. ²⁶Evel-se, Jason hag en devoa distroadet e vreur e-unan, a voe distroadet d'e dro gant un all, a rankas tec'hel da vro an Amoniz. ²⁷Menelas avat a gemeras ar garg met o vezañ ne bae ket d'ar roue an arc'hant en devoa prometet reiñ, ²⁸daoust da Sostratos, gouarnour ar C'hastell kreñv, hag a oa en e garg dastum an tailhoù, d'erc'hel d'her goulenn digantañ, e voent galvet o daou da vont da gaout ar roue.

²⁹Ha Menelas a lezas en e lec'h evel beleg-meur, e vreur Lusimakos ha Sostratos a lezas ivez en e lec'h, Kratez, mestr ar Gipreneziz. ³⁰En dra ma c'hoarveze kement-se, ec'h en em savas tud Tarsos ha Mallos dre ma oa bet roet o c'hêrioù da brof da Antiokis, serc'h ar roue. ³¹Dont a reas ar roue war-raok ; mall warnañ, da sioulaat an traoù, o lezel en e lec'h Andronikos, unan eus an uhelgargidi. ³²O soñjal kaout un digarez mat, goude bezañ laeret traoù en aour eus an Templ, e tonezonas Menelas darn da Andronikos, ha darn all e teuas a-benn da werzhañ da Dir ha d'ar c'hêrioù tro-dro. ³³Pa voe sur eus ar pezh a oa c'hoarvezet, Onias a damallas anezhañ, goude bezañ en em dennet da vnic'hi Dafne, e-tal Antiokia. ³⁴Setu perak e komzas Menelas e kuzulik ouzh Andronikos hag e pouezas warnañ evit ma lazhe Onias. Dont a reas Andronikos eta da gaout Onias, hag o vezañ e zinec'het dre un taol-gwidre, en ur astenn dezhañ e zorn dehou, hag en ur lakaat e fiziañs war e le, e teuas a-benn d'ober dezhañ, daoust d'e zisfiziañs, dont er-maez eus e vnic'hi, ha raktal e lamas e vuhez digantañ, hep

4, 16 bourevien pe : talvezourien, dialourien.

4, 19 arvestidi, pe : dileuridi.

4, 30 Tarsos, Mallos : div c'hêr a Gilikia.

doujañs ebet evit ar reizhded. ³⁵En abeg da se, n'eo ket hepken ar Yuzevien, met kalz ivez eus ar broioù all a voe droug enno ha doaniet gant muntr displeal an den-se. ³⁶Pa voe distroet ar roue eus toleadoù Kilikia, e teuas d'e gavout Yuzevien ar gêbenn hag ar C'hresianed a gasae evelto an droug, diwar-benn drouklazh diabeg Onias. ³⁷Mantret betek goueled e ene, ha leun a drez, Antiokos a skuilhas daeroù oc'h eñvoriñ furnez ha poell an hini marv. ³⁸Gant ar gounnar ruz a oa ennañ, e c'hourc'hemennas ma vije tennet raktal ar vantell-limestra diwar Andronikos hag e rogas e zilh, ha neuze, goude bezañ graet her c'has dre Gêr a-bezh, e lamas e vuhez digantañ el lec'h end-eeun m'en devoa graet e daol disakr war Onias ; evel-se Doue her c'hastizas evel m'en devoa dellezet.

³⁹Hogen o vezañ ma oa bet graet meur a laeroñsi disakr e Kêr gant Lusimakos a-unan gant Menelas, ha kement-se o vezañ bet brudet, ec'h en em zastumas ar bobl a-enep Lusimakos, goude ma oa skignet dija a bep tu listri aour e leizh. ⁴⁰Pa oa en em savet an engroezioù evel-se, droug bras enno, Lusimakos a roas armoù da dost da dri mil a dud, hag a grogas gant un argad direizh, dindan renerezh an den anvet Aoranos, un den aet pell war an oad ha ker pell all war hent ar follentez. ⁴¹Hogen, pa welas ar bobl ez eo a-berzh Lusimakos e teue an argad-se darn a dapas mein, darn all pennbzhier, darn all a gemeras a vozadoù al ludu a oa eno hag holl mell-divell a stourmas a-enep tud Lusimakos. ⁴²Evel-se e c'hloazjont kalz anezho ha lazhañ meur a hini ; ober a rejont d'ar re all tec'hel kuit, hag e lazjont an den disakr e-unan, e-tal an teñzor. ⁴³Diwar-se e voe graet ur prosez da Venelas. ⁴⁴Pa 'n em gavas ar roue e Tir, e reas an tri den kaset gant Kuzul ar Gozhidi ur vreuradenn dirazañ. ⁴⁵O welout endeo e oa kollet, e prometmas Menelas yalc'hadoù mat da Btoleme, mab Dorumenos, evit gounid ar roue d'e du. ⁴⁶Dre-se e tegasas Ptoleme ar roue dindan ar porched evel da aveleñ e benn, hag e reas dezhañ kemmañ menoz. ⁴⁷hag an hini a oa kiriek d'an holl zroug, Menelas, a voe lezet gant ar roue,

4, 47 Skited, pe Skuthed : an dud-mañ a oa brudet da vezañ gouez ha kriz.

gwalc'het eus an tamalloù, hag ar reuzeudien, a vije bet, mar o dije komzet dirak Skited, kaset kuit divlam, o c'hondaoniñ a reas d'ar marv. ⁴⁸Dizale 'ta e c'houzañvas ur c'hastiz displeal ar re o devoa difennet kaoz Kêr, kaoz ar bourc'hioù hag al listri sakr. ⁴⁹Rak-se Tiriz o-unan, droug enno gant kement-se, a reas dezho obidoioù eus ar re gaerañ. ⁵⁰Menelas avat, a-drugarez d'e garantez ar re vras evit an arc'hant, a chomas en e garg, gant e fallagriez h o vont war greskiñ hag eñ e-unan ur walenn a gastiz evit e genvroiz.

Heskinerezh Antiokos Epifan.

5 ¹E-tro ar mare-se e prietas Antiokos e eil arsailh a-enep an Egipt. ²Hag e c'hoarvezas, dre ar Gêr a-bezh e-pad tost da zaou-ugent devezh, ma voe gwelet o redek dre an aer, marc'hegerien o tougen dilhad alaouret, ha goaferien a-strolladoù, harnezet, hag e-giz kohortennoù, ³skouadronoù marc'hegerien a-renkadoù, argadoù hag arsailhoù a bep eil tu, skoedoù hejet-dihejet, ha goafioù diniver, ha klezeier dic'houinet ha daredoù o nijal, lufur an harnezioù aour hag an hobregonoù a bep seurt. ⁴Ha gant-se e pede an holl evit ma vefe en sell ar weledigezh-se d'ar mad. ⁵Evel ma oa deuet ar vrud faos en devoa kollet Antiokos e vuhez, e gemeras Jason d'an nebeutañ ur miliad a dud gantañ evit kas da benn a-daol-trumm un argad enep ar Gêr ; ar re a oa war ar voger a oa bet dizarbennet hag ar Gêr tapet a-benn ar fin, hag en em repuas Menelas er C'hastell-kreñv. ⁶Ha Jason a reas ul lazhadeg didruez eus e genvroiz, hep soñjal e oa an trec'h war dud e ouenn ar gwashañ droukverz, met o krediñ gounid gloar war enebourien ha nann war genvroiz. ⁷Met ne c'hellas ket koulskoude tapout ar galloud, ha diouzh un tu all, o vezañ en em c'holoet a vezh gant e gavaill, 'benn an diwezh, ez eas adarre da glask repu da Vro an Amoniz. ⁸Un termen a voe lakaet d'e vuhez fallakr : toullbac'het gant Aretas, roue an Arabed, hag o tec'hout da c'houde, eus an eil kêr d'eben, argaset gant an holl, kasaet evel torrer-lezennoù, argarzh et evit bourev e vammvro hag e genvroiz, ec'h en

5, 1 ar mare-se, 168 KHS.

em gavas evel peñseet en Egipt ⁹ hag eñ hag en devoa harluet kalz eus o mammvro, a varvas en estrenvro, rak aet e oa davet al Lakedemoniz gant ar spi da gaout repu eno, en askont d'ar ouenn heñvel. ¹⁰ Eñ hag en devoa taolet kement a dud war an douar hep lakaat o beziañ, ne voe ket gouelet evitañ ha n'en devoe perzh ebet en obidoù e nep doare ha ne voe ket sebeliet e bez e dud.

¹¹ Pa zeuas ar roue da c'houzout kement-se e soñjas gantañ edo Judea o treiñ kein dezhañ. Hag eñ kuit eus an Egipt, fuloret evel ul loen gouez hag e tapas ar Gêr dre an armou. ¹² Hag e roas urzh d'ar soudarded da ziskar hep truez ebet ar re a gavfent war o hent, ha lazhañ ar re a bignfe war lein an tiez. ¹³ Ur voserezh tud yaouank ha tud kozh, al lazhadeg paotred en oad, merc'hed ha bugale, ur vuntradeg gwerc'hezed ha magadelloù. ¹⁴ Pevar-ugent mil a dud a voe rasket en ur ober tri devezh : daou-ugent mil a gouezhas er veskadeg ha kement-all a voe gwerzhet evel sklaved. ¹⁵ Hogen ne oa ket a-walc'h kement-se dezhañ hag e kredas mont en Templ, ar santelañ holl eus an douar a-bezh, ambrouget gant Menelas, treitour e-keñver al lezennoù hag ar vro. ¹⁶ Gant e zaouarn dic'hlan e kemeras an traoù sakr, hag ar pezh o devoa rouaned all lakaet eno evit kreskidigezh, gloar hag enor al Lec'h-se a skrapas gant e zaouarn disakr. ¹⁷ Fougeal a rae Antiokos en e galon, hep gwelout e oa aet droug en Aotrou evit ur pennadig-amzer, en abeg da bec'hedoù tud-kêr hag e oa en askont da se e hañvale chom diseblant e-keñver al Lec'h santel. ¹⁸ Mar ne vijent ket bet kablus eus un niver bras a bec'hedoù, eñ ivez, evel Heliodoros hag a oa bet kaset gant ar roue Seleukos da ensellout an teñzor, a vije bet kerket ha degouezhet eno, skourjezet ha distroet diouzh e vennad re hardizh. ¹⁹ Hogen an Aotrou Doue n'en deus ket dibabet ar bobl evit al Lec'h met al Lec'h evit ar bobl. ²⁰ Rak-se, al lec'h e-unan, goude bezañ bet e lod e gwalloù ar bobl, en devoe e lod goude-se en o madoù, ha goude bezañ bet dilezet en abeg da vuanegezh an Hollc'halloudeg, ez eo bet adsavet adarre gant e holl glod, pa 'z eo en em adunvanet an Aotrou Doue gant e bobl.

6, 1 Nebeut amzer goude : 167 KHS.

6, 2 Zeus : doue an Hellened, tad an doueed hag an

²¹ Antiokos eta, o kas gantañ triwec'h kant talant eus an Templ, a hastas mont en-dro da Antiokoeia, o soñjal en e galon leun a rogoni e c'hellje merdein war an douar kalet ha kerzhout war ar mor. ²² Lezel a reas avat kargidi war e lerc'h da ober droug d'ar bobl ; e Jeruzalem, Filip ; genidik eus a Frigia, krisoc'h e galon eget an hini en devoa roet e garg dezhañ ; ²³ war Venez Garizim, Andronikos, hag en tu-hont d'ar re-se Menelas, hag en em save gant muioc'h a fallagriezhet eget ar re all, a-us d'e genvroiz, o vezañ ma oa leun e galon a gasoni ouzh ar Yuzevien. ²⁴ Ar roue a gasas an torfedour meur Apolonios e penn un arme a zaou vil den war-n-ugent, en ur c'hourc'hemenn dezhañ lazhañ an dud e barr an oad ha gwerzhañ ar merc'hed hag ar vugale. ²⁵ Degouezhet e Jeruzalem, e reas an neuz da glask ar peoc'h, hag e chomas sioul betek deiz santel ar Sabad, ha neuze p'edo ar Yuzevien o vakiñ ar gouel, e reas d'e soudarded kemer o armou, ²⁶ hag an holl re a oa deuet er-maez evit arvestiñ ouzh an traoù a lazhadegas, hag o redek dre ar Gêr gant e soudarded armet, e tiskaras ur bobl diniver a dud.

²⁷ Judas avat, Makabe, gant un dek all bennak, a oa en em dennet d'ar gouelec'h, hag a veve gant e gumpagnuned evel loened gouez er menezioù, o tebrin evel boued nemet louzeier, evit chom hep pakañ dic'hlanded.

Merzheriadenn Eleazar.

6 ¹ Nebeut amzer goude, e kasas ar roue un henaour, un Atenad, evit rediañ ar Yuzevien da zilezel lezennoù o zadoù ha mirout outo da vevañ hervez lezennoù Doue, ² hag evit disakrañ Templ Jeruzalem hag hen dediañ da Zeus Olimpia, hag hini Menez Garizim da Zeus Herberc'hour evel m'o devoa goulennet tud al lec'h-se ; ³ an dirollerezh eus an drougoù-se a oa, evit al lodenn vrasañ eus ar bobl zoken, un dra boanius-tre ha diaes da c'houzañv. ⁴ Leun e oa an Templ a orgederezh hag a zizurzhioù gant paganed diroll ha merc'hed fall, rak daremprediñ a raent merc'hed war al leurennoù sakr hag e tegasent di traoù difennet. ⁵ Goloet e veze an aoter a draoù difennet ha berzet gant al dud. Olimpia : eus Olimpos, ur menez a vro Desalia, annezlec'h an doueou.

lezennoù. ⁶Ne oa ket aotreet zoken lidañ deiz ar Sabad na mirout gouelioù an tadoù, na zoken anzav bezañ Yuzev. ⁷O c'has a raed dre ur redi kalet, d'ar predoù lidel a veze kinniget bep miz, da geñver deiz-ha-bloaz ganedigezh ar roue, ha pa zegouezhe gouelioù Dionisos e ranked mont gant ur gurunenn iliav war an tal, e amheuliadeg Dionisos. ⁸Ur c'hemennadur a zeuas d'ar c'hêrioù gresianek amezek, war atiz Ptoleme, da heuliañ an hevelep doare-ober e-keñver ar Yuzevien ha d'o rediañ d'ar predoù lidel ; ⁹ar re na rafent ket o menoz da dreiñ ouzh ar gizioù gresian a veze lazhet ; tu a oa da welout edo ar reuz o kregiñ. ¹⁰Degaset e voe div vaouez hag o devoa amdroc'het o bugale, hag o magadelled a-ispill ouzh o brennid, hag e voent baleet dre ar gêr dirak an dud ha stlapet diwar ar ramparzh.

¹¹Darn all, bodet tostik-tost er c'hevioù evit lidañ e-kuzh ar seizhvet deiz, ha flatret da Filip, a voe devet holl a-gevret, hep na glaskjent en em zifenn o-unan, dre zoujañs evit santelezh an deiz-se.

¹²Aspediñ a ran ar re a gouezho al levurmañ etre o daouarn ma tiwallint da vezañ abafet en abeg d'ar gwall reuzioù-mañ, ha ma kredint ez eo bet c'hoarvezet ar gwallgaserezh-se, n'eo ket evit hon distrujañ, hogen evit kenteliañ hor gouenn. ¹³Rak pa ne chom ket ar bec'herien pell amzer digastiz, hogen ma vezont kastizet dizale, ez eo kement-se ur merk eus ur vadelezh vras. ¹⁴Evit gwir, ar Mestr Hollc'halloudek, kent kastizañ ar pobloù all, a c'hortoz gant pasianted ken m'o devez kaset o fallagriezhañ d'he farr pellañ ; n'eo ket evel-se en deus kavet mat ober ganeomp, ¹⁵Abalamour ma vije ket ret dezhañ hor c'hastizañ pa vije savet hor pec'hedoù betek ar barr. ¹⁶Setu perak ne zilam morse e drugarez diwarnomp ; ouzh he c'hastizañ dre ar gwalleur, ne zilez ket e bobl evit-se. ¹⁷Tra-walc'h ez eo deomp bezañ degaset da soñj ar wirionez-se ; ha goude an nebeudig komzoù-se ez eo dav deomp adkregiñ gant hon danevell.

¹⁸En deizioù-se, Eleazar, unan eus al skribed kentañ, un den erru dija war an

oad, hag ur penn eus ar c'haerañ dezhañ, a voe graet dezhañ dre nerzh digeriñ e c'henoù evit e lakaat da zebriñ kig-moc'h.

¹⁹Met eñ, gwell gantañ kaout ur marv gloriüs eget ren ur vuhez a zizenor, a grañchas ar boued hag a yeas a galon vat etrezek lec'h ar bazhataerezh, ²⁰e-giz ma tle ober ar re o deus nerzh-kalon a-walc'h da zisteurel kuit ar pezh n'eo ket permetet debriñ, zoken dre garantez evit ar vuhez.

²¹Ar re a oa karget eus ar pred sakrilaraj-se, hag a anaveze Eleazar abaoe pell 'zo, a gasas anezhañ a-gostez, hag a alias anezhañ da lefel degas kig hag a oa permetet debriñ hag a aozeje e-unan : ober a raje van da zebriñ kig eus loen-ar-sakrifis, evel m'en devoa gourc'hemennet ar roue, ²²hag evel-se e savetaje e vuhez diouzh ar marv hag e raje e vad eus ar vadelezh a ziskouezet en e geñver abalamour d'ar vignoniezh kozh a oa etrezo.

²³Met Eleazar a zivizas ober un dra enorus, un dra o tereout ouzh e oad hag ouzh ar pouez a roe dezhañ ar gozhni, un dra o tereout ouzh e vlev gwennaet dre al labour ha douget gant kement a enor, un dra o tereout ouzh e vuhez divlam abaoe e vugeliezh, un dra o tereout dreist-holl ouzh al lezennoù santel roet gant Doue e-unan.

Respont a reas eta e oa poent bras e gas da vro an anaon : ²⁴"D'hon oad, emezañ, ne zere ket ober ar seurt seblant gant aon na zeufe kalz a dud yaouank da grediñ e vije deuet Eleazar da vezañ un nac'h-e-feiz, d'an oad a zek vloaz ha pevar-ugent evit heuliañ gizioù an estrañjourien. Ma rafen ar seurt seblant evit ur pennadig bihan a vuhez, e vijent risklet da vezañ diheñchet o-unan, hag evel-se, dre va faot-me, e tennfen mezhañ ha dizenor war va c'hozhni.

²⁶Ha pa c'hellfen tec'hout en amzer-mañ diouzh kastiz an dud, ne c'hellfen biken, nag em buhez, na goude va marv, en em ziwall diouzh daouarn an Hollc'halloudeg.

²⁷Dre-se, ma kuitaan ar vuhez-mañ gant nerzh-kalon, ec'h en em ziskouezin dellezek eus va c'hozhni, ²⁸hag e lezin gant ar yaouankiz skouer uhel ur marv kaer gouzañvet laouen, ha kalonek evit lezennoù enorus ha santel".

Ha goude bezañ lavaret ar c'homzoù-se ez eas, war-eeun, da lec'h ar bazhataerezh.

(Lev 11,7 ; Ad 14, 8).

6, 23 da vro an anaon, d'an Ankou, pe d'an Ades, chomadur ar re varv, anvet Sheol en heb.

6, 7 predoù lidel : ur pred ma veze debret ennañ diabarzh al loened aberzhead.

6, 18 kig moc'h : ar pezh a oa difennet gant al Lezenn

²⁹ Ar re a oa ouzh e gas di, a droas e krizder ar vadelezh o devoa diskouezet ur pennadig a-raok en e geñver, rak evito ar c'homzoù en devoa lavaret, ne oant nemet traoù diskiant.

³⁰ Met eñ, p'edo o vervel dindan an taolioù, a lavaras en ur hirvoudiñ : "An Aotrou Doue hag a zo gantañ ar ouiziegezh santel, a wel a-walc'h ar poanioù a c'houzañvan em c'horf dindan ar bazhadoù, daoust m'am bije gallet tec'hout diouzh ar marv, nemet e oar ivez e c'houzañvan anezho em ene, gant levenez, dre zoujañs evitañ".

³¹ Evel-se ez eas Eleazar eus ar vuhez-mañ, en ur lezel dre e varv, neket hepken gant ar yaouankiz, met ivez gant al lodenn vrasañ eus e genvroiz, ur skouer a nerzh-kalon hag un eñvor a vertuz.

Merzheriadeg ar seizh breur hag o mamm.

7 ¹ Ha setu ma tegouezhas d'ar seizh breur ha d'o mamm bezañ dalc'het, hag e fellas d'ar roue, dre c'hourdrouz o dispenn a daolioù-skourjez hag a daolioù nervennoù, o rediañ da zebriñ kig-moc'h, en desped d'al Lezenn. ² Unan anezho o komz en anv ar re all, a lavaras evel-hen : "Petra a glaskez ha Petra a fell dit klevout diganeomp ? Prest omp da vervel kentoc'h eget terriñ lezennoù hon Tadoù !"

³ Ar roue o vezañ savet droug ennañ, a roas ar roue urzh da dommañ ruz pilligoù ha kaoterioù. ⁴ Kerkent ha ma voent ruz, e c'hourc'hemennas ma vije troc'het e deod d'an hini en devoa komzet da gentañ, ha ma vije digroc'henet e benn ha troc'het dezhañ bleñchoù e zaouarn hag e dreid, dirak e vreudeur all hag e vamm. ⁵ Ha pa ne voe ken nemet ur bern moñsoù anezhañ, e c'hourc'hemennas ar roue ma vije tostaet ouzh an tan, tra ma anale c'hoazh, ha lakaet da rostañ er billig. Hag endra m'en em strewe maged ar billig pell tro-war-dro, ar re all gant o mamm en em galonekae an eil egile evit mervel dizaon, hag e lavarent : ⁶ An Aotrou Doue a wel, hag evit gwir en deus truez ouzhimp, evel m'en deus degemennet Moizez er ganenn a ziskler fraezh kement-mañ : "Ha truez en devoz ouzh e servijerien".

⁷ Goude ma oa marv ar c'hentañ en doare-

7, 4 digroc'henet : evel ma rae ar Skited.

7, 6 kanenn Moizez : sell. Adl 32, 36.

se, e voe degaset an eil da vezañ boureviet, ha goude bezañ diframmet kroc'hen e benn gant blev, e c'houlennjont digantañ : Ha debriñ kig-moc'h a ri, a-raok ma vo boureviet da gorf tamm-ha-tamm ?"

⁸ Eñ avat, o respont e yezh e dadoù, a lavaras : "Ne rin ket !" Rak-se e voe lakaet da c'houzañv an hevelep poanioù hag ar c'hentañ. ⁹ P'edo war-nes mervel, e lavaras : "Te, fallakr ma-z out, lemel a rez diganeomp ar vuhez-mañ, hogen Roue ar bed hon dasorc'ho evit ur vuhez peurbadus, ni hag a varv evit bezañ feal d'E lezennoù".

¹⁰ Goude hennezh e voe boureviet an trede : tennañ a reas e deod er-maez, adal ma voe goulnnet digantañ, hag astenn e zaouarn ent-kalonek, ¹¹ ha lavarout ent-kadarn : "Digant an Neñv em eus bet anezho, hogen bremañ en abeg d'E lezennoù, e tisprizan anezho, ha digantañ ec'h esperan m'o adkavin a nevez", ¹² hag ar roue e-unan, hag ar re a oa gantañ, a oa souezhet bras gant kalonegezh an den yaouank-se hag a selle ar poanioù evel netra. ¹³ Pa voe marv hennezh, e voe boureviet ar pevare en hevelep doare. ¹⁴ Ha pa edo da vervel, e lavaras : "Gwell ez eo mervel dre berzh an dud, gant ar spi da vezañ dasorc'het gant Doue, rak evidout-te, ne vo dasorc'hidigezh ebet evit ar vuhez".

¹⁵ Da c'houde e voe degaset ar pempvet hag e voe boureviet. ¹⁶ Hag eñ, o sellout ouzh ar roue a lavaras dezhañ : "Galloud ac'h eus e-touez an dud, goude ma-z out marvel da-unan, hag e rez ar pezh a garez, hogen arabat dit krediñ ez eo dilezet hor gouenn gant Doue. ¹⁷ Evidout-te gortoz un nebeud, hag e weli E c'halloud bras, ha penaos e vourevio ac'hanout-te ha da lignez". ¹⁸ War-lerc'h hennezh e tegasjod ar c'hwec'hvet, hag eñ dare da vervel, a lavaras : "N'en em douell ket da-unan, rak en abeg deomp hon-unan eo e c'houzañvomp kement-mañ, dre m'hon eus pec'het a-enep hon Doue ; rak-se ez eus en em gavet reuzioù dellezek a estlamm ganeomp ; ¹⁹ te avat, na soñj ket e vezi digastiz, pa c'h eus en em lakaet da stourm ouzh Doue".

²⁰ Estlammus-krenn e voe o mamm e gwirionez ha dellezek ma vefe dalc'het soñj anezhi gant ar brasañ enor. Gwelout a reas he seizh mab lakaet d'ar marv, en un devezh hepken, met kement-se a

7, 9 Amañ en em ziskouez anat ar gredenn ez eus ur vuhez goude ar marv.

c'houzañvas gant kalon dre m'he devoa lakaet he fiziañs en Aotrou Doue.

²¹ Kennerzhañ a rae a bep eil pep hini anezho, e yezh an Tadoù. Ar vaouez-se, leun a drivliadoù kalonek hag oc'h entanañ he gred a blac'h a gomze outo gant nerzh-kalon ur gwaz : ²² "N'ouzon ket penaos ez oc'h bet en em ziskouezet em c'horf, ha n'eo ket me am eus roet deoc'h spered ha buhez, ha n'eo ket me am eus frammet izili ho korfoù.

²³ Krouer ar bed-holl eo an hini a furn an den en e c'hanedigezh, hag a daol evezh ouzh ar penn-kentañ eus pep tra. Hag eñ eo a roio deoc'h en-dro, en e drugarez spered ha buhez, o vezañ ma rit fae war ho puhez hoc'h-unan, dre garantez evit E lezennoù".

²⁴ Antiokos a soñjas e oad oc'h ober goap anezhañ, hag a ziskredas e oa dismegañsoù en he c'homzoù. Bev e oa c'hoazh an hini yaouankañ, hag ar roue en em lakaas d'e aliañ start dre gomz hag a douas zoken dezhañ hen lakaje pinvidik hag evurus, ma tilezje gizioù e Hendadoù, hag e raje e vignon anezhañ hag e roje dezhañ kargoù uhel. ²⁵ Met o vezañ ne rae an den yaouank stad ebet a gement-se, ar roue a c'halyas e vamm hag a bouezas warni evit ma roje ali d'an den yaouank da saveteñ e vuhez.

²⁶ Goude m'en devoa ar roue dalc'het start warni, ec'h asantas komz ouzh he mab evit e c'houinit. ²⁷ Met o stouñ davetañ, hag o touellañ ar gwaskour dinatur, e komzas evel-hen e yezh he zadoù :

- Va mab bez truez ouzhin-me am eus : da zouget em c'hreiz e-pad nav miz, hag am eus roet bronn dit e-pad tri bloaz, da vaget ha da zegaset d'an oad m'emaout gantañ.

²⁸ Da bediñ ha da aspediñ a ran, mabig, sell ouzh an neñv hag an douar, ha gwel kement a zo eno, ha gouez en deus Doue graet anezho eus a netra, hag ez eo bet ganet gouenn an dud en hevelep doare.

²⁹ Arabat dit eta kaout aon rak ar bourev-se, bez dellezek eus da vreudeur, asant d'ar marv evit m'az adkavin ganto, dre drugarez Doue".

³⁰ Ne oa ket peurlavaret ar c'homzoù-se ganti, ma lavaras an den yaouank :

- Petra emaoe'h o c'hortoz ? Ne sentan ket ouzh urzhioù ar roue. Sentiñ a ran ouzh gourc'hemennoù al Lezenn a zo bet roet d'hon Tadoù gant Moizez. ³¹ Ha te, ac'h eus

7, 22 spered pe : anal.

ijinet a bep seurt droug a-enep an Hebreed, ne dec'hi ket diouzh dorn Doue. ³² Rak ni eo en abeg d'hor pec'hedoù e c'houzañvomp. ³³ Ha mard eo kounnaret evit ur momedig hon Aotrou hag a zo bev, ez eo evit hor c'hastizañ hag hor reizhañ ; neuze e ray peoc'h a-nevez gant e servijerien. ³⁴ Te avat, den difeiz hag ar fallakrañ eus an holl dud, n'a ket da c'hweshañ diskiant, o vrafiskellat gant goanagoù goullo hag o sevel an dorn a-enep e servijerien ; ³⁵ rak n'ec'h eus ket evit c'hoazh diflipet diouzh barnedigezh an Doue hollc'halloudek, a wel pep tra. ³⁶ Hor breudeur, evit ar gwir, goude bezañ bremañ gouzañvet poanioù dibad e sell ur vuhez a bad atav, a zo kouezhet evit emglev Doue ; te avat, dre varn Doue e c'houzañvi kastiz reizh da rogentez. ³⁷ Me, evel va breudeur, a ro va c'horf ha va ene evit lezennoù va zadoù, en ur bediñ Doue da vezañ trugarezus hep dale ouzh hor broad, ha d'az lakaat da anzav, goude reuzioù ha gwalleurioù, ez eo an Doue nemetañ, ³⁸ ha ma tihano warnon ha war va breudeur kounnar an Hollc'halloudeg dirollet ez-reizh war hor gouenn a-bezh".

³⁹ Neuze ar roue aet er-maez anezhañ e-unan, a voe krisoc'h ouzh hemañ eget ouzh ar re all, dre ma oa bet gwall-flemmet gant ar goapaerezh-se. ⁴⁰ Evel-se e varvas an den yaouank, glan a-grenn ha leun a fiziañs en Aotrou. ⁴¹ D'an diwezhañ, goude he mibien, e varvas ar vamm.

⁴² Sed aze trawalc'h diskouezet diwar-benn ar predoù lidel ha krizderioù diroll ar mac'homerezh.

Trec'hadenn Judas Makabe.

8 ¹ Judas Makabe hag e goskor, o vont dre guzh e-barzh ar c'hèriour, a c'halve o c'herent d'o c'haout ganto, hag o stagañ outo ar re a oa chomet start er Yuzeviezh, e tastumjont war-dro c'hwec'h mil a dud.

² Aspediñ a raent an Aotrou da sellout ouzh ar bobl mac'hellet gant an holl, da gaout truez ouzh an Templ disakret gant tud dizoue, ³ da gaout truez ouzh ar Gêr gwastet ha war-nes bezañ lakaet a-rez an douar, da selaou ouzh mouezh ar gwad a c'harme etrezek ennañ, ⁴ da gaout soñj eus lazhadeg enep-ar-gwir ar vugaligoù diantek, ha ma tiskouezje pegement ec'h

8, 3 selaou ouzh mouezh ar gwad : evel e Gn 4, 10.

argarzhje ar gwallgomzoù lavaret a-enep e anv. ⁵Ur wech e penn ur vandenn soudarded, ne voe mui ar Makabe evit bezañ trec'h et gant ar Broadoù, rak buanegezh an Aotrou a oa troet e trugarez. ⁶O kouezhañ a-daol-trumm war ar c'hêrioù hag ar c'hêriadennoù, a lakae an tan enno, hag o kemer al lec'hioù emsavañ, e rae d'an enebourien kolloù diniver. ⁷Evit an argadoù-se, e klaske peurvuañ sikour teñvalijenn an noz, hag ar vrud eus e nerzh-kalon en em skigne a bep tu.

⁸Filip, o welout ez ae war gresk tamm-hatamm galloud an den-se hag e rae berzh muioù-h-mui, a skrivas da Btoleme, gouarnour Koele-Siria ha Fenikia, evit ma teuje da skoazellañ aferioù ar roue. ⁹Hennezh a zibabas diouzhtu Nikanor, mab Patrokl, a-douez ar vignoned kentañ, hag e gas a reas dizale e penn un ugent mil bennak a dud da nebeutañ, eus a Vroadoù disheñvel, evit peurdistrujañ holl ouenn ar Yuzevien; reiñ a reas da eil dezhañ Gorgias, ur penngadour a vicher, ampartmeurbet war draoù ar brezel. ¹⁰Soñjal a reas Nikanor e c'hellje paeañ an dell a zaou vil talant a oa dleet gant ar roue d'ar Romaned, diwar an arc'hant a zeuje eus gwerzh ar Yuzevien a vije prizoniet. ¹¹Hag e kasas kerkent da gêrioù an arvor ur c'houviadur da zont da breñañ sklaved yuzev, en ur c'hrataat lezel dek ha pevar-ugent anezho evit un talant. N'edo ket en gortoz eus ar c'hastiz a gouezhje warnañ a-berzh an Hollc'halloudeg.

¹²Pa glevas Judas edo Nikanor o tont, e roas da anaout d'e gumpagnuned edo armead an enebourien o tostaat. ¹³Ar re aonik hag ar re n'o devoa ket feiz e reizhder Doue a dec'has kuit hag a yeas da lec'h all. ¹⁴Ar re all a werzhe kement tra a vane ganto, hag a bede an Aotrou d'o dieubiñ diouzh Nikanor difeiz en devoa o gwerzh et a-raok ma vije digoret an emgann zoken, ¹⁵mar n'eo ket en abeg dezho, da vihanañ en arbenn d'an emglevioù bet graet gant o zadoù, hag abalamour d'an enor o devoa da zougen e Anv klodus ha meurdezus. ¹⁶Ar Makabe eta, goude bezañ dastumet ar re a oa gantañ, tro c'hwec'h mil a dud, o atize da vezañ dispont dirak an enebourien ha dizaon dirak an niver bras a Vroadoù a

zeue direizh a-enep dezho, ha da stourm kalonek. ¹⁷O kemer dirak o daoulagad an dismegañs torfedus graet gant ar re-se ouzh al Lec'h santel, an dismegañsoù graet d'ar Gêr voureviet hag ivez dismantridigezh gizioù an hendadoù. ¹⁸"Ar re-se, emezañ, a laka o fiziañs en o armoù hag en taolioù dispont; ni avat, hon eus lakaet hor fiziañs e Doue, mestr war bep tra, hag a c'hell diskar en ur serr-lagad, ar re a zeu en hon enep ha ganto ar bed holl. ¹⁹Hag e tzevellas dezho an degouezhioù mat ma voe diwallet o hendadoù, penaos en amzer Senac'herib, e oa bet lazhet kant pemp ha pevar-ugent mil a dud, ²⁰ha penaos, en emgann graet e Babilonia a-enep ar C'halated, hag ar re a oa o stourm, anezho holl eizh mil den, pevar mil gant ar Vakedoniz, hag ar re-mañ gwasket a bep tu, an eizh mil den-se o devoa distrujet c'hwec'h-ugent mil enebour, a-drugarez d'ar skoazell a oa deuet dezho eus an Neñv, ha kalz a c'hounid a zeuas dezho diwar-se.

²¹Goude o c'hargañ a fiziañs dre ar c'homzoù-se, hag o lakaat laouen da vervel evit o lezennoù hag o mammvro, e rannas e arme e peder c'hevrenn. ²²E penn pep kevrenn e lakaas e vreurder, Simon, Jozef ha Jonatan, en ur reiñ da bep hini anezho pemzek kant den. ²³Ouzhpenn, e c'hourc'hemennas da Eleazar lenn al Levr sakr ha goude bezañ bet roet ar ger-stur 'Skoazell-Doue!', e kemeras e-unan penn ar gevrenn gentañ, hag ec'h arsailhas Nikanor. ²⁴An Hollc'halloudeg a zeuas da skoazell dezho, hag e lazhjont ouzhpenn nav mil enebour, hag e rejont tud c'hloazet ha muturniet gant an darn vrasañ eus armead Nikanor, hag o lakjont holl da dec'hout. ²⁵Arc'hant ar re a oa deuet d'o frenañ a gemerjont ivez. Pell a-walc'h ez ejont war-lerc'h an dec'herien, met dont a rejont war o c'hiz en abeg d'an eur, ²⁶rak derc'hent ar Sabad e oa, ha dre-se ne gendalc'hjont ket da vont war o lerc'h. ²⁷P'o devoe dastumet armoù ha kemeret dibourc'hioù an enebourien, e krogjont gant ar Sabad, o vennigañ hag o veuliñ an Aotrou en devoa miret evito 'benn an deiz-se, emziskouezadenn gentañ e drugarez. ²⁸War-lerc'h ar Sabad e rejont lod eus an dibourc'hioù d'ar re o devoa bet kolloù gant ar gwallgaserezh, d'an intañvezed ha

8, 10 an dell : rouaned Siria a bae truañ d'ar Romaned a-baoe ma oant bel faezhet ganto (1 Mak

8,6-8).

8, 19 Senac'herib : sell. 2 R 19, 35.

d'an emzivad, hag e virjont an dilerc'h evito hag evit o bugale. ²⁹Pa voe graet kement-se, e rejont ur bedenn vras a-gevret, en ur c'houlenn digant an Aotrou trugarezus adunvaniñ da vat gant e servijerien.

³⁰E-kerz un emgann a-enep tud Timozeos ha Bakides, e lazjont ouzhpenn ugent mil anezho, hag e kemerjont kreñvlec'hioù uhel gant nerzh-kalon. Rannañ a rejont o dibourc'hioù niverus e div lodenn gevatal, unan evito o-unan, hag eben evit ar re bet gwallgaset, evit an emzivad hag evit an intañvezed, hep ankounac'haat ar re gozh.

³¹Gant evezh bras e tastumjont armoù an enebourien hag o c'hlenkañ e lec'hioù dereat, hag e tougjont an dilerc'h eus an dibourc'hioù da Jeruzalem. **32**Lazhañ a rejont Filarkes, unan eus kompagnunezh Timozeos, un den disakr a-grenn hag en devoa graet kalz a zroug d'ar Yuzevien. ³³P'edont o lidañ gouelioù an trec'h en o mammvro e loskjont ar re o devoa lakaet an tan en dorioù sakr, hag a oa en em repuet gant Kallistenes en un ti bihan ; evel-se e voe roet dezho ar gopr dleet d'o oberoù disakr. ³⁴An tri-doubl amprevan a Nikanor, hag en devoa degaset mil marc'hadour evit gwerzh ar Yuzevien, ³⁵a voe mezhekaet dre skoazell an Aotrou, gant ar re a selle evel ar re izelañ : diwisket gantañ e zilhad a enor hag o skeiñ a-drez parkeier evel ur sklav dindan dec'h, ez erruas en Antiokia dre un taol-chañs dreist, goude gwallverzh e armead. ³⁶Hag an hini a felle dezhañ peurbac'h d'ar Romaned an truj gant gwerzh prizonidi Jeruzalem, a embanne o devoa ar Yuzevien ur Gwarezour, ha dre gement-mañ eo e oa didrec'hus ar Yuzevien : dre ma heulient al lezennoù kemennet gant Doue.

Kastiz Antiokos Epifan.

9 ¹E-tro ar mare-se e tegouezhas gant Antiokos distreiñ pitous diouzh rannvroioù Persia. ²Rak o vezañ aet er gêr a anver Persepolis, en devoa klasket preizhañ an templ ha gwaskañ kêr, hogen ar bobl en em savas hag a gemeras an armoù, ha neuze Antiokos, lakaet da dec'hout gant tud ar vro, a rankas kilañ, mezhek an tamm anezhañ. ³Pa oa en em

^{9, 2} Persepolis : unan eus kêrbenoù Persia.
^{9, 3} Ekbatan : annezlec'h-hañv rouaned Persia.

gavet en-dro en Ekbatan, e klevas ar pezh a oa c'hoarvezet gant Nikanor ha tud Timozeos. ⁴Brouezet, e soñje lakaat ar Yuzevien da bacañ an dismegañs en devoa bet a-berzh ar re o devoa graet dezhañ tec'hout, hag en abeg da se e roas urzh d'ar bleiner kas ar c'harr war-raok diehan betek penn ar veaj. Met barnadenn an Neñv a oa ouzh e heul e gwirionez. Rak evel-hen en devoa lavaret gant rogoni : "Ur vered a Yuzevien a rin eus Jeruzalem, pa vin erruet eno !" ⁵Met an Aotrou, a wel pep tra, Doue Israel, a skoas gantañ ur c'hleñved dibare ha diwelus : a-boan m'en devoa lavaret ar c'homzoù-se, ma krogas ennañ poanioù bouzelloù dic'houzañvus ha diwaskoù garv en e ziarbarzh : ⁶un dra peurreizh evit unan hag en devoa boureviet gant reuzioù niverus hag iskis bouzelloù ar re all. ⁷Eñ avat, atav leun a valc'hder, e tiskarge tan e fulor war ar Yuzevien hag e c'houre'hemenne bale buanoc'h, pa gouezhas a-greiz-holl diwar ar c'harr, a ruihle en ur dournial, ha ker rust e kouezhas d'an douar ma voe brevet holl izili e gorf. ⁸Eñ hag a soñje ergentaou, en e foug dreist-denel gourc'hemenn da goummoù ar mor, hag a soñje gantañ bezañ gouest da bouezañ en e valañs begoù ar menezioù, en em wele bremañ gourvezet war an douar, ha neuze douget en ur c'hravazh, en ur ziskouez evel-se, dirak daoulagad an holl, gallowd Doue, ⁹ken e teue eus korf an den difeiz-mañ preñved a-vern ; hag eñ bev, e tispenne e gig a-dammoù hag eñ bev, e-kreiz ar gloazioù krisañ, n'helle ket an arme padout gant ar c'hwezh flaeius a save eus vreinadur. ¹⁰An hini a soñje gantañ, ur predig kentoc'h, tizhout stered an neñv, ne c'helle den e ambroug en arbenn d'ar flaeur dic'houzañvus-se.

¹¹Neuze e krogas d'en em zizober, brevet evel ma oa, diouzh kalz eus e vrasoni, ha da zont da gaout anaoudegezh, dindan skourjez Doue, dre benaos e oa broudet gant poanioù kriz. ¹²Ha pa ne oa ken evit gouzañv e-unan gant ar flaeur a zeue anezhañ, ec'h anzavas kement-mañ : "Reizh eo sujañ da Zoue, ha, pa vezer marvel, chom hep soñjal bezañ par d'un doue". ¹³Hogen, pedennoù ar gwall-zen-se a yae war-du ur Mestr ha na zlee ket kaout

^{9, 11} skourjez Doue : d.l.e. ar c'hastiz deuet a-berzh Doue.

truez outañ pelloc'h ; hag e c'hratae ¹⁴ e vefe diskleriet frank ar Gêr santel, ma-z ae nevezik 'zo daveti gant herr evit he rezañ hag ober ganti ur vered, ¹⁵ hag ar Yuzevien, ha na oant ket, hervezañ, dellezek a sebeliadur, met d'ober boued evned, hag a felle dezhañ teurel gant o bugale d'al loened-gouez, o lakaat a rafe holl kevatal gant an Ateniz ; ¹⁶ an Templ santel, en devoa preizhet diagent, a ginklfe gant ar c'haerañ donezonou, al listri sakr a rentfe holl ha kalz niverusoc'h, ha pourvezañ a rafe diwar e leve e-unan ar mizou rekis evit an aberzhoù ; ¹⁷ hag en diwezh e teufe da vezañ Yuzev e-unan hag ez afe da gement lec'h annezet evit embann hollc'halloudegezh an Aotrou Doue. ¹⁸ Met evel ma ne dorre tamm ebet war e boaniou, rak barnedigezh reizh Doue he devoa e dizhet, hag evel ma en em wele hep spi da wellaat, e kasas d'ar Yuzevien al lizher adskrivet amañ dindan, dezhañ stumm ur bedenn uvel ha skrivet evel-hen :

¹⁹ "D'ar Yuzevien, keodediz dispar, Antiokos, roue ha penngadour, salud, yec'hed hag evurusted disi ! ²⁰ Ma-z oc'h yac'h, c'hwi hag ho pugale, ma-z a hoc'h aferiou en-dro evel ma c'hoantait, e lavariomp mil bennozh, ni hon eus esper en Neñv. ²¹ Me avat a zo gourvezet dinerzh war ur gwele hag am eus soñj ouzhoc'h gant tenered en ho toujañs hag en hoc'h hegarated evidomp. War va distro diouzh kontreou Persia, o vezañ bet kouezhet gwall-glañv em eus kavet e oa ret din eveshaat ouzh surentez an holl. ²² N'eo ket n'am bije spi ebet da wellaat ; rak, er c'hontrol, fiziañs bras am eus d'en em dennañ eus ar c'hleñved-mañ. ²³ Met o soñjal penaos va zad, pa-z ae da vrezekaat d'ar broiou krec'h, a zisklerie bep tro pehini a gemerje ar gouarnamant war e lerc'h, ²⁴ evit tud ar vro, mar degouezhfe un dra dic'hortoz pe ur c'helou fall bennak, o c'houzout da biv e oa lezet an aferiou, ma na vefent ket nec'het ; ²⁵ hag o c'houzout c'hoazh penaos ar rouaned diwar-dro hag ar briñsed stok ouzh ar rouantelezh a zo o c'hortoz ar c'houlz mat, hag oc'h eveshaat ouzh an darvoudou, neuze em eus dibabet da roue, va mab, Antiokos, eñ hag am eus alies, pa reden etrezek ar rannvroiou krec'h, fiziet hag

9, 25 al lizher : ankounac'haet en deus an aozer hen adskrivañ war-lerc'h.

erbedet d'an darn vuiañ ac'hanoec'h ; skrivet em eus dezhañ al lizher amañ war-lerc'h. ²⁶ Ho pediñ a ran eta, hoc'h aspediñ, da gaout soñj eus ar madelezhioù am eus graet deoc'h a-wel d'an holl, pe ez-prevez, ha ma virot pep hini ho mignoniezh em c'heñver-me hag e keñver va mab. ²⁷ Rak fiziañs am eus e kendalc'ho, leun a zouster hag a vadelezh, da heuliañ pizh-ha-pizh va mennadoù hag en em ray ganeoc'h".

²⁸ Neuze 'ta, ar muntre-se, an touer Doue-se, gwasket gant gloazioù euzhus a-seurt gant ar re en devoa graet d'ar re all gouzañv, a varvas reuzeudik, pell diouzh e vro e-kreiz ar menezioù. ²⁹ Filip, e vignonkalon, a zegasas e gorf gantañ, met gant aon rak mab Antiokos, ez eas d'an Egipt davet Ptoleme Filometor.

Glanidigezh an Templ. Stourmadoù.

10 ¹ Makabe hag e dud, an Aotrou ouzh o bleinañ, a dapas en-dro an Templ hag ar Gêr. ² Diskar a rejont an aoterioù savet war al leurgêr gant an estrenien, hag an tachennoù sakr. ³ Ha goude glanaat an Templ, e rejont un aoter all, hag oc'h ober fulennoù gant mein-tan hag o kemer tan diouto, e kinnigijont aberzhoù goude daou vloavezh astal, hag e rejont a-nevez gant an ezañs, ar gouleier hag e lakjont war an daol ar baraennoù-kinnig. ⁴ Graet ganto kement-se, e pedjont an Aotrou, en o gourvez war o c'hof, evit na gouezhfe ken e seurt gwalleurioù, hogen, mar degouezhfe ganto pec'hiñ c'hoazh, da vezañ kastizet gant muzul, hag evit na vefent ket lakaet etre daouarn broadou jarneour ha gouez. ⁵ En deiz ma oa bet disakret an Templ gant estrenien, en deiz-se end-eeun e voe graet glanidigezh an Templ, d'ar pempvet warn-ugent eus an hevelep miz, a zo Kasleu. ⁶ Ha gant levezon e lidjont an eizh deiz e doare gouel an Teltennoù en ur gounañ penaos, nebeut a-raok, da geñver gouel en Teltennoù edont kuzhet er menezioù hag er mougevioù, evel al loened gouez. ⁷ Setu perak, o tougen ganto bizhier kinklet tirsez, skoultrigou glas ha barroù-palmez, e kanjont meulganou da etrezek an Hini en devoa kaset da benn glanidigezh e Lec'h sakr. ⁸ Divizout a rejont, dre urzh ha

10, 1 sell. 1 Mak 4,36-40.

divizadur hollek, evit holl vroad ar Yuzevien, lidañ bep bloaz an deizioù-se.

⁹Evel-se 'ta e voe an degouezhioù da-geñver marv Antiokos lesanvet Epifan.

¹⁰Bremañ emaoamp o vont da ziskleriañ an traoù a-zivout Antiokos Eupator, mab an den dizoue-se, en ur ziverrañ ar reuzioù deuet da heul ar brezelioù. ¹¹Ar priñs-se o vezañ deuet da roue, a anvas e penn an aferioù ul Lizias bennak, penngadour ha mestr Koele-Siria ha Fenikia. ¹²Rak Ptoleme, anvet Makron, ar c'hentañ o virout ar reizhded e-keñver ar Yuzevien abeg d'an direizhderioù bet graet a-enep dezho, a glasse reizhañ an traoù ganto er peoc'h. ¹³Dre-se e voe tamallet gant mignoned ar roue dirak Eupator, ha bep tro e veze graet un trubard anezhañ, dre m'en devoa dilezet Kiprenez, fiziet ennañ gant Filometor, hag en em dennet davet Antiokos Epifan ha da na bezañ bet dellezek a-walc'h diouzh e garg : en em ampeozoniñ a reas e-unan hag e kuitaas ar vuhez.

¹⁴Gorgias avat, deuet da vezañ penngadour ar rannvroioù-se, a c'hopre strolladoù estren hag a glasse kement tu a oa da vrezelekaat ouzh ar Yuzevien. ¹⁵E-keit-se ivez, an Idoumeiz, mistri war greñvlec'hioù a-bouez, a wallgase ar Yuzevien, hag o tegemer ar re forbannet eus Jeruzalem, e klaskent lakaat brezel da sevel. ¹⁶Ar Makabe hag e dud, goude bezañ graet pedennoù bras ha goulennet digant Doue o skoazellañ, en em daolas a-enep kreñvlec'hioù Idoumeiz. ¹⁷Oc'h en em strinkañ disaouzan warno, e teujont da vestroniañ al lec'hioù ha da zizarbenn an holl re a stourme war ar ramparzh ; lazhañ a raent ar re a gouezhe etre o daouarn, hag ugent mil a gouezhas da nebeutañ. ¹⁸Nav mil da nebeutañ o devoa en em repuët e-barzh daou dour kreñvlec'hiet dreist hag o devoa kement tra ret evit ur seziz ; ¹⁹Makabe a lezas Simon ha Jozef gant Zake hag e dud, a-walc'h evit ober ar seziz anezho, hag en em zougas e-unan d'al lec'hioù ma oa mall mont. ²⁰Met tud Simon, gwallc'hoantek d'an arc'hant, a voe gounezet, evit arc'hant, gant darn eus ar re a oa en tourioù, ha goude bezañ kemeret dek mil drakm ha tri-ugent, e lezjont ur re bennak da ziflipañ. ²¹Pa voe kemennet da

10, 15 a bouez, pe : lec'hiet-mat.

10, 24 trec'het diagent : sell. 8, 30-32.

Vakabe ar pezh a oa c'hoarvezet, e vodas renerien ar bobl hag e tamallas d'an dud-se bezañ gwerzhet o breudeur evit arc'hant en ul lezel o enebourien a-enep dezho.

²²Lakaat a reas eta d'ar marv ar re-se a oa deuet da vezañ treitourien, ha war an taol e kemeras an daou dour. ²³O kas da benn pep tra gant e armoù etre e zaouarn e lakaas d'ar marv en daou greñvlec'h ouzhpenn ugent mil den.

²⁴Timozeos, hag a oa bet trec'het diagent gant ar Yuzevien, o vezañ savet un arme vras a zivaezidi, ha dastumet ur bern kezeg deuet eus Azia, en em ziskouezas dambrest e Judea, gant ar soñj edo o vont d'he mestroniañ gant e armoù. ²⁵Makabe hag e dud, tra ma tostae hennezh, en sell da aspediñ Doue, a boultrennas douar war o fennoù hag a c'hourizas a reun o c'hroazlez ; ²⁶ha stouet ouzh sichenn an aoter, e pedent an Aotrou da vezañ trugarezus outo, d'en em ober enebour o enebourien, enebñ ouzh ar re a oa a-enep dezho, evel ma lavar fraezh al Lezenn.

²⁷Neuze, goude ar bedenn, e kemerjont o armoù hag ez ejont pell a-walc'h er-maez eus kêr, ha pa voent erru tost d'an enebourien, ec'h arsavjont. ²⁸Dres pa oa gouloù-deiz o tispakañ, e voe argadet eus an eil tu hag egile, ar re-mañ o kaout evel gwarant a verz-mat hag a drec'h, ouzhpenn o c'hadarnned, o rekour d'an Aotrou, ar re all o lakaat o zaerder da ren o stourmadoù. ²⁹E-kreiz an emgann ruz en em ziskouezas d'an enebourien, o tont eus an Neñv war gezeg kinklet gant gweskennou-aour, pemp den kaer-meurbet hag en em lakaas e penn ar Yuzevien. ³⁰O kemer Makabe en o c'hreiz hag ouzh e wareziñ gant o harnezioù e virent na vije gloazet. Bannañ a raent ivez daredoù ha kurunoù war an enebourien, hag ar re-mañ trellet ha strafuilhet, en em stlabeze a bep tu hep an disterañ urzh. ³¹Lazhet e voe ugent mil pemp kant soudard war droad ha c'hwec'h kant war varc'h. ³²Timozeos e-unan a dec'has d'ur c'hreñvlec'h anvet Gazara, ur wikadell dreist, e-lec'h ma oa Kaerea penngadour. ³³Makabe hag e dud, laouen, a c'hronnas ar wikadell e-pad pevar devezh. ³⁴Ar re a oa e-barzh, o fiziañ e nerzh ar c'hreñvlec'h, a doue dreist-penn hag a zistilhe komzoù disakr. ³⁵Pa darzhas

10, 26 al Lezenn : sell. Er 23, 22.

ar pempvet deiz, en em strinkas war ar ramparzh ugent den yaouank a-douez ar Vakabeed, entanet a fulor en abeg d'ar sakreou-se, gant kadarnded ha gant un nerzh-kalon disaouzan e lazjhont kement hini a gave dirazo. ³⁶Reoù all, o pignat en hevelep doare ouzh o zagañ dre an adreñv ar re sezizet, a dangwallas an tourioù, hag oc'h enaouiñ tantadoù, e peurloskjont ez-vev ar sakreerien ; darn all a freuzas an dorjoù, hag a reas d'ar peurrest eus an arme dont-tre, hag ar re gentañ e voent oc'h aloubiñ-kêr. ³⁷Lazhañ a rejont Timozeoz, a oa aet da guzhat en ur foz, ha gentañ e vreur Kaerea, hag Apollofan. ³⁸Goude bezañ kaset da benn ar c'hurioù-se e vennigjont gant meulganou ha meuleudioù an Aotrou en devoa graet traoù ken bras evit Israel ha roet an trec'h dezho.

Lizias faezhet. Feurioù-skrid.

11 ¹Un nebeudig-amzer goude, Lizias, kulator ar roue ha kar dezhañ, e karg eus holl gefridioù ar rouantelezh, mantret e galon gant an darvoudoù nevez-c'hoarvezet, **2** a zastumas war-dro pevar-ugent mil soudard war droad ha gant an holl vare'heien, e tiloc'has a-enep ar Yuzevien, gant ar menoz da ober eus ar Gêr un annezlec'h evit ar C'hresianed, ³ da sujañ an Templ d'un truj, evel santualioù all ar Broadoù, ha da lakaat e gwerzh bep bloaz ar garg a veleg-meur ; ⁴ ne rae van ebet eus galloud Doue, nemet fouge gant e viliadoù troadeien, e viliadoù marc'heien hag e bevar-ugent olifant.

⁵ Erruet e Judea, e tostaas da Vetsour, a zo ur c'hreñvlec'h war-hed pemp 'skoenn' bennak diouzh Jeruzalem, hag e waske anezhañ. ⁶ Pa glevas Makabe hag e dud e c'hronne Lizias ar c'hreñvlec'hioù, ec'h aspedjont gant klemmvanou ha gouelvanou an Aotrou, a-unvan gant an engroez, da gas un ael mat evit silvidigezh Israel. ⁷ Eñ e-unan ar c'hentañ, Makabe, o kemer e armoù, a atizas ar re all d'en em lakaat gantañ war var evit reiñ sikour d'o breudeur ; hag a-gevret en em strinkjont gant herdrer. ⁸ Edont c'hoazh tost da Jeruzalem, p'en em ziskouezas en o fenn ur

marc'heg gwisket e gwenn, o hejañ armoù-aour. ⁹ Neuze, holl war-un-dro e veuljont an Doue a drugarez hag e teuas o c'halon en o c'hreiz da vezañ ken taer ma oant dare da stourm neket hepken ouzh tud met ivez ouzh al loened gouesañ ha da doullañ murioù-houarn. ¹⁰ Hag int da vont war-raok renket evit an emgann gant ur skoazeller deuet dezho eus an Neñv, o vezañ m'en devoa bet an Aotrou truez outo. ¹¹ Evel leoned e lammjont war an enebourien hag e tiskarjont d'an douar unnek mil soudard war droad, c'hwezek kant soudard war varc'h hag e rejont d'ar re-se tec'hout kuit. ¹² An darn vuiañ anezho en em dennas gloazet ha dizarm ; hag eñ e-unan, Lizias, n'hellas mirout e vuhez nemet o tec'hout en un doare mezhus.

¹³ Evel ne oa ket diboell, o prederiañ war an drouk-verzh en devoa bet, e komprenas e oa didrec'hus an Hebreiz, dre ma stourme an Doue galloudek ganto. ¹⁴ Hag e kasas kannaded evit o degas da ginnig ar peoc'h gant divizoù leal, ha da c'hrataat dezho e redije ar roue da zont da vezañ mignon dezho. ¹⁵ Asantiñ a reas Makabe da gement tra a ginnige Lizias, dre zamant evit mad an holl. Ha kement a c'houlennas Makabe dre skrid digant Lizias diwar-benn ar Yuzevien a voe aotreet gant ar roue. ¹⁶ Evel-hen e oa merket el lizher skrivet d'ar Yuzevien gant Lizias :

"Lizias da bobl ar Yuzevien, salud. ¹⁷ Joann hag Absalom, ho kannaded, o vezañ roet din ar skrid adskrivet amañ war-lerc'h o deus va fedet da aotren ar pezh a oa merket warnañ. ¹⁸ Kement tra a zlec bezañ diskouezet d'ar roue am eus eta displeget dezhañ, hag ar pezh a oa degemeradus am eus aotreet. ¹⁹ Mar chomit atav leun a volonteiz vat e-keñver ar gouarnamant, e rin diouzh va gwellañ en amzer da zont evit pourchas deoc'h kement mad a c'hellin. ²⁰ Diwar-benn ar munudoù em eus roet urzhioù d'ho tud ha d'am re da emguzuliañ ganeoc'h. ²¹ Yec'hed mat ! Er bloaz kant eizh ha daou-ugent, d'ar bevar warn-ugent a viz Adar".

²² Lizher ar roue e oa e-barzh kement-mañ : "Ar roue Antiokos d'e vreur Lizias, salud ! ²³ Hon tad a zo tremenet davet an doueou,

11, 1 nebeudig-amzer goude : 164 KHS (1 Mak 4, 12-35).

11, 5 'skoenn', e-lec'h 'stad' en destenn. Ar stadenn (gresian) a dalvez 185 m hag ar skoenn, 30 stadenn,

d.l.e. 5.550 km.

11, 12 dizarm : g.e.g. noazh.

11, 18 am eus aotreet, pe : en deus aotreet.

11, 23 Hon tad : Antiokos Epifan.

hag e fell deomp e vefe didrabas tud ar rouantelezh evit plediñ gant o zraoù-int.

²⁴Met klevet hon eus n'asante ket ar Yuzevien treiñ, war urzh hon tad, d'ar boazioù gresianek, hag e oa gwelloc'h ganto o doare-bevañ dezho o-unan, hag e c'houlennont e vefe aotreet dezho o c'hustumoù ; ²⁵fellout a ra deomp eta e vefe didrubuilh ivez ar vroad-se hag e tivizomp e vezo daskoret an Templ dezho hag e vevint hervez boazioù o hendadoù. ²⁶Mat e ri eta o kas daveto unan bennak da astenn an dorn dezho evit ma-z anavezint hor mennadoù ha m'o devoz fiziañs evel-se, ha ma tremenint laouen o amzer oc'h ober war-dro o aferioù o-unan".

²⁷Lizher ar roue d'ar vroad a oa evel-hen : "Ar roue Antiokos da sened ar Yuzevien ha d'ar Yuzevien all, salud ! ²⁸Mard emaoch'ha yac'h, ar pezh a hetomp, ni a zo yac'h ivez. ²⁹Diskleriet en deus deomp Menelas ho poa c'hoant da zistreiñ d'ho tiez evit plediñ gant hoc'h aferioù. ³⁰Kement hini a zistroio d'ar gêr ac'hann d'an dregont a viz Zantik a vo lezet digastiz hag e peoc'h. ³¹Ar Yuzevien a c'hello implij o bouedoù hag heuliañ o lezennoù 'vel kent. Arabat e ve gwallgaset hini anezho e stumm ebet evit fazioù graet dre ziouiziegezh. ³²Kas a ran deoc'h ivez Menelas evit ho tince'hiñ ³³Yec'hed deoc'h. Er bloaz eizh ha seizh-ugent d'ar bemzek deiz a viz Zantik".

³⁴Kas a reas ivez ar Romaned ul lizher dezho evel-hen : "Quintus Memmius, Titus Manius, dileuridi ar Romaned, da bobl ar Yuzevien, salud ! ³⁵A-fet ar pezh en deus Lizias, kar d'ar roue, aotreet deoc'h, e roomp, ni ivez, hon asant. ³⁶Evit ar pezh en deus divizet kas e barn ar roue, kasit unan bennak kerkent ha graet ur sell ouzh an traoù, ma kinnigimp anezho evel ma tere ouzhoc'h ; rak mont a reomp da Antiokeia. ³⁷Difraeit eta kas tud deomp, ma ouezimp pere eo ho mennadoù. ³⁸Yec'hed mat deoc'h ! Er bloaz eizh ha seizh-ugent d'ar bemzek a viz Zantik".

11, 26 astenn an dorn dehoù : d.l.e. adunvaniñ, ober ar peoc'h.

11, 27 ar vroad : broad ar Yuzevien. sened, pe : kuzul un henaourien.

11, 30 miz Zantik : kentañ miz en deiziadur

Joppe ha Jamnia kastizet. Trec'hioù all.

12 ¹Ur wech graet an emglevioù-se, e tistroas Lizias davet ar roue ; hag ar Yuzevien a blede gant o farkeier. ²Met e-touez penngadourien an tiriad, Timozeos hag Apolonios, mab Genneos hag ivez Hieronimos ha Demofon, ha ganto c'hoazh Nikanor rener Kipreneziz, ne lezent ket ar Yuzevien da vevañ er peoc'h hag e sioulder. ³Tud Joppe a gasas da benn an torfed bras-mañ : pediñ a rejont ar Yuzevien o chom en o zouez da bignat war bagoù greiet ganto, gant o gwraez hag o bugale, evel ma ne vije bet drougiezh ebet a-enep dezho. ⁴O fiziout en un disentez roet gant pobl kêr, ez asantas ar Yuzevien, evel tud o klask bevañ e peoc'h hag hep disfiziñs, met p'en em gavjont en donvor e voent goueledet : daou c'hant da nebeutañ a oa anezho.

⁵Adal ma klevas Judas ar c'hreizder a oa bet graet d'e genvroiz, e roas urzhioù d'an dud a oa gantañ, ⁶ha goude bezañ aspedet Doue, ar barner reizh, e kerzhas enep muntrerien e vreudeur, e lakaas an tan er porzh-mor, da noz, e loskas ar bagoù hag e lazhas a daolioù kleze ar re o devoa klasket repu eno. ⁷Met o vezañ ma oa bet serret perzhier kêr, ez eas kuit, gant ar soñj da zistreiñ ha da ziwiziennañ a-grenn ar Joppeiz diouzh ar gêr. ⁸Klevet gantañ o devoa tud Jamnia c'hoant da ober kement-all d'ar Yuzevien a oa o chom ganto, ⁹ez arsailhas ar Jamneiz da noz, e tangwallas ar porzh gant al listri, ken e voe gwelet sklaerder ar flammoù betek Jeruzalem, war-hed daou c'hant daou-ugent stadenn.

¹⁰Evel ma oant aet alese war-hed nav stadenn, oc'h ober o ergerzhadeg a-enep Timozeoz, e kouezhas warnañ Arabed, pemp mil da nebeutañ ha pemp kant marc'heg. ¹¹Bez' e voe rust an emgann, ha tud Judas, en abeg d'ar skoazell a-berzh Doue, a reas berzh, hag ar gantreerien trec'het a c'houlennas digant Judas reiñ dezho an dorn dehou, en ur brometiñ reiñ chatal dezhañ ha d'e skoazellañ e pep degouezh. ¹²Judas, o verzout e vefent evit gwir talvoudek e meur a dra, a asantas

makedoniat, o klotañ gant miz Nisan ar Yuzevien, d.l.e. meurzh-ebrel.

11, 33 er bloaz... : 15 a viz ebrel 164 KHS.

12, 9 240 stadenn : tro 40 km.

ober ar peoc'h ganto ; hag ar re-mañ, goude bezañ kemeret e zorn dehou, en em dennas en o zeltennoù.

¹³ Arsailhañ a reas ivez ur gêr greñv gronnet a vogerioù, hag e oa ur meskaj a Vroadoù o chom enni, hec'h anv Kaspin.

¹⁴ Ar re a oa e-barzh, o fiziañ war starter ar mogerioù ha war o fourvezioù boued, a hegase betek re tud Judas ouzh o c'hunujenniñ hag ouzhpenn o touiñ hag o lavarout traoù dizoare. ¹⁵ Tud Judas avat, goude aspediñ Mestr bras ar bed hag en devoa, hep tourterezed nag ardivinkoù, diskaret Jeriko en amzer Josoua, a sailhas evel loened gouez ouzh ar ramparzh.

¹⁶ Tapet ganto ar gêr dre youl Doue, e rejont ur lazhadeg spontus, ken e seblante ar stank e-kichen, ledan a ziv stadenn, bezañ leun gant ar gwad en devoa redet enni.

¹⁷ Evel ma oant aet alese war-hed seizh kant hanter-kant stadenn, e tizhjont Karaka, e lec'h m'emañ ar Yuzevien anvet Toubianiz. ¹⁸ Evit Timozeos avat, n'e gavjont ket el lec'hioù-se, rak skarzhet e oa kuit hep bezañ graet netra met en ur lezel koulskoude en ul lec'h bennak ur gwamizon kreñv-mourbet. ¹⁹ Dosizeos ha Sosipater, penngadourien Makabe, a yeas di, hag a lazhas an dud lezet gant Timozeos er c'hreñvlec'h : ouzhpenn dek mil a oa anezho. ²⁰ Ha Makabe, goude bezañ urzhiet an armead a oa gantañ dre gevrennoù, a anvas ar re a vije en o fenn, hag eñ war-raok da glask Timozeos a oa en-dro dezhañ c'hwec'h-ugent mil soudard war droad ha daou vil pemp kant marc'heger. ²¹ Pa glevas e oa Judas o tont, e kasas Timozeos ar maouezed, ar vugale hag an holl bakadoù d'ul lec'h anvet Karnion, rak diaes e oa da c'hronnañ ha tenn al lec'h da dizhout, dre ma oa enk-tre an holl dreizhoù. ²² Pa 'n em ziskouezas kevrenn gentañ Judas, e teuas ar spont war an enebourien hag ar spouron en abeg m'en em ziskouezas galloud an Hini a wel pep tra ; hag i neuze da dec'hout kuit, darn d'un tu, darn all d'an tu all, en hevelep doare ma

tichañse dezho alies en em c'hloazañ kenetrezo hag en em doullgofañ gant o c'hlezeier o-unan. ²³ Mont a reas Judas war o lerc'h gant taerder, o toullgofañ an dud fallakr-se hag e lazhas tregont mil bennak anezho. ²⁴ Timozeos e-unan a gouezhas etre daouarn Dosizeos ha Sosipater ; o aspediñ a reas gant kalz a widre m'e lezjent da vont kuit ez-vev, o vezañ m'en devoa etre e zaouarn kerent ha zoken breudeur da galz anezho, hag a gollje o buhez. ²⁵ P'en devoe roet da grediñ dezho dre galz a gomzoù e rentje dezho an dud-se hep ober droug ebet dezho, hervez ar bromesa start a rae, e laoskjont anezhañ da vont evit saveteiñ o breudeur.

²⁶ Judas o vezañ aet d'ar C'harnion ha d'an Atargateion, a lamas o buhez digant pemp mil den war-n-ugent.

²⁷ Goude drouziwezh ha distrujadur ar rese, e kasas e arme a-enep Efron, ur gêr-greñv e-lec'h m'edo Lizias o chom. Tud yaouank nerzhus renket dirak ar mogerioù a stourme gant kalon, hag en diabarzh e oa bernioù ijinoù-brezel ha daredoù prest da vezañ implijet. ²⁸ Met goude aspediñ ar Mestr a freuz gant e c'halloud nerzhioù an enebourien, e kemerjont ar gêr dindan o beli hag e ledjont war an douar, hag e tiskarjont, pemp mil warn-ugent bennak eus ar re a oa e-barzh. ²⁹ Diloc'het alese, en em strinkjont a-enep kêr ar Skited, war-hed c'hwec'h kant stadenn diouzh Jeruzalem. ³⁰ Met ar Yuzevien o chom eno a destenias o devoa tud Skitopolis diskouezet madelezh en o c'heñver, ha degemeret gant hegarated en amzer an drubuilh, ³¹ Judas hag e dud a drugarekaas anezho hag o alias ouzhpenn da zerc'hel da ziskouez bepred en dazont o bolontez vat e-keñver o gouenn.

En em gaout a rejont e Jeruzalem nebeut a-raok gouel ar Sizhuniou.

³² Goude ar gouel anvet Pantekost, e kerzhjont a-enep Gorgias, penngadour Idoumea. ³³ Hemañ a loc'has gant tri mil soudard war droad ha pevar c'hant marc'heger, ³⁴ a zigoras an emgann, hag e

12, 15 diskaret Jeriko : sell. Josoua 16.

12, 17 750 stadenn : 140 km ; Karaka, pe : ar c'hamp difennet.

12, 20 anezho : d.l.e. Dositheos ha Sosipatros.

12, 21 Karnion : sell. 1 Mak 5, 43.

12, 24 ne vefe ket dalc'het kont anezho : d.l.e. e vefent lakaet d'ar marv.

12, 26 Atargateion : un templ da Atargatis, doueez

siriat.

12, 27 Ul Lizias bennak all eo, un anv boutin a-walc'h e oa.

12, 29 600 stadenn : tro 100 km.

12, 31 gouel ar Sizhuniou : sell. Er 34, 22.

12, 32 Pantekost, hanter-kant deiz goude Pask : anv gresianek gouel ar Sizhuniou.

tegouezhas d'un nebeud Yuzevien kouezhañ. ³⁵Un Dosizeos bennak, ur bagol a varc'heg a-douez tud Bakeror, a vestronias Gorgias, hag ouzh e zerc'hel dre e rokedenn, e sache anezhañ war e lerc'h, gant ar c'hoant da bakañ ez-vev an den milliget-se ; met ur marc'hegour trakiat en em daolas war Zosizeos hag a droc'has penn e skoaz dezhañ, ha Gorgias a dec'has kuit da Varesa. ³⁶Met an dud a oa gant Esdrin a stourme abaoe pell, a gouezhe d'an douar, diviet. Hag e c'halvas Judas an Aotrou da 'n em ziskouez evel o skoazeller hag o heñcher en emgann. ³⁷Hag o kregiñ, e yezh e dadou, da youc'hal ar garm-emgann gant meulganou, en em strinkas a-daol-trumm war dud Gorgias hag o lakaas da dec'hout.

³⁸Judas, goude bezañ adstrollet e armead, a yeas da gêr Odollam. Pa zeuas ar seizhvet deiz en em c'hlanajont hervez an henvoaz hag e tremenjont eno ar Sabad. ³⁹D'an deiz war-lerc'h ez eas tud Judas, - ezhomm e oa, rak deuet e oa ar poent - da gerc'hat korfoù ar re a oa kouezhet, evit o lakaat gant o zud e beziou o zadou. ⁴⁰Ha setu ma kavjont, dindan sae pep hini eus ar re varv, traoù sakr idoloù Jamnia, ar pezh a zo berzet ouzh ar Yuzevien gant al Lezenn. Anat e oa eta d'an holl e oa bet kement-se an abeg eus o marv. ⁴¹An holl eta a vennigas oberou an Aotrou, ar barner reizh, a laka war wel an traoù kuzhet ; ⁴²hag en em lakaat a rejont da bediñ evit ma vefe pardonet a-grenn ar pec'hed a oa bet graet. Hag an den kadarn Judas a atizas an engroez da 'n em virout dibec'hed, p'o devoa gwelet gant o daoulagad ar pezh a oa c'hoarvezet, en abeg da bec'hed ar re a oa kouezhet. ⁴³Dastum a reas e-touez e dud war-dro daou vil drakm arc'hant, a gasas da Jeruzalem evit kinnig un aberzh evit ar pec'hed, oc'h ober evel-se un dra vat hag uhel, o klotañ gant kredenn an dasorc'hidigezh ; ⁴⁴rak mar n'en dije ket kredet e oa ar re gouezhet da adveañ, didalvoud ha diod e oa pediñ evit ar re varv ; ⁴⁵hag ouzhpenn e selle ouzh ar gopr kaer miret evit ar re a oa marv gant deoliezh : santel ha deol e oa ar soñj-se.

12, 40 ar pezh a zifenn al Lezenn : sell. Adl 7, 25.

12, 42 pec'hed an idolouriezh.

12, 43 aberzh evit ar pec'hed, ha 12, 45 aberzh-dic'haouiñ : sell. Lev 4-5. Amañ e weler n'eo ket bet ijinet an induljañsoù gant an Iliz : roet e vo arc'hant

Setu perak e lakaas kinnig an aberzh-se a zic'haou evit an Anaon, dezho da vezañ divec'hiet diouzh o fec'hed.

An trec'h war Antiokos Eupator.

13 ¹Er bloaz kant nav-ha-daou-ugent e tegouezhas kel gant tud Judas edo Antiokos Eupator o tont gant ur bern strolladoù a-enep Judea, ²ha gantañ Lizias, e ward, a gase e aferioù ; pep hini en devoa un armead gresian a gant dek mil soudard war droad, pemp mil tri c'hant marc'heger, daou olifant war-n-ugent ha tri c'hant karr emgann armet a file'hier. ³Menelas en em veskas ivez ganto gant kalz a widre, n'eo ket evit saveteiñ e vro, met gant ar spi da vezañ adlakaet en e garg. ⁴Met Roue ar rouaned a zihunas kounnar Antiokos a-enep ar fallakr-se, ha Lizias a ziskouezas e oa anezhañ ar pennabeg eus an holl reuzioù, hag e c'hourc'hemennas Antiokos e gas da Veroe, hag hel lakaat eno d'ar marv diouzh giz el lec'h-se. ⁵Bez' ez eus eno un tour a hanter-kant ilinad, leun a ludu, gant un ardivink-tro, hag a lakae abep tu da risklañ el ludu. ⁶Eno eo e vez bountet kement den kablus a breizherezh disakr pe eus un torfed bras all bennak, d'ober dezhañ mervel. ⁷Dre an diwezh-se e tegouezhas da Venelas an torrer-lezennoù mervel, ha ne gavas ket zoken an douar evit e zegemer. ⁸un dra reizh a-grenn, rak o vezañ m'en devoa graet kalz pec'hedoù enep an aoter, - ma oa sakr an tan hag al ludu anezhi, - el ludu an hini eo e kavas ar marv.

⁹Mont a rae ar roue eta, gant e spered leun a vennadoù kriz, evit reiñ da welout d'ar Yuzevien traoù gwashoc'h eget ar pezh a oa en em gavet ganto en amzer e dad. ¹⁰Pa glevas Judas kement-se e c'houre'hemennas d'ar bobl pediñ an Aotrou noz-deiz evit ma teuje ar wech-mañ c'hoazh da skoazellañ ar re a oa o vont da vezañ dizorniet eus al Lezenn, eus ar vro hag eus an Templ santel ; ¹¹ha da virout ouzh ar bobl, a-boan adkavet ganti hec'h anal, da gouezhañ etre daouarn ar Broadoù disakr. ¹²P'o devoe graet holl a-

d'an Templ evit daspren an eneoù. Kompen a reer perak n'emañ ket ar Vakabeed er Bibloù protestant eta pa glemmont a-enep an induljañsoù.

13, 1 er bloaz 149 : 163 KHS (1 Mak 6, 28...).

gevret evel-se ha pedet an Aotrou trugarezus gant gouelvanoù ha yunioù, ouzh en em zerc'hel stouet a-hed tri devezh diastal, Judas o c'hennerzhas hag a c'hourc'hemennas dezho chom en e gichen. ¹³Komz a reas e kuzulig gant ar Gozhidi hag e tivizas mont war-raok hep gortoz he defe armead ar roue aloubet Judea ha kemeret ar Gêr, hag ober kement tra gant skoazell Doue. ¹⁴O fiziout e Krouer ar bed ar soursi eus e aferioù ha goude bezañ atizet start ar re a oa gantañ da stourm a galon vat betek ar marv evit al lezennoù, evit an Templ, evit ar Gêr, evit ar vro hag an ensavadurioù, e tiazezas e arme e-kichen Modin. ¹⁵Ha goude reiñ d'e dud evel ger-gourc'hemenn : 'Trec'h Doue' ec'h arsaillhas da noz teltenn ar roue, gant paotred yaouank dibabet a-douez ar re wellañ ; lazhañ a reas er c'hamp war-dro daou vil a dud hag e dud a doullgofas an hini brasañ eus an olifanted gant e gornak. ¹⁶Ha d'an diwezh e leugnont ar c'hamp a spouron hag a strafuilh, hag en em dennjont, graet berzh-vat ganto. ¹⁷Edo endeo an deiz o skleuriñ pa voe sevenet kement-se, gant ar skoazell en devoa kavet Judas e gwarez an Aotrou. ¹⁸Ar roue, en devoa bet un tañva eus hardizhegezh ar Yuzevien, a glaskas kemer al c'hreñv-lec'hioù dre widre. ¹⁹Kerzhout a reas enep Betsour, ur c'hreñv-lec'h kreñv-meurbet d'ar Yuzevien ; dizarbennet e voe, dalc'het en argoll ha trec'het. ²⁰Judas a lakaas tremen ar pezh a oa ret d'ar re a oa e-barzh. ²¹Met Rodokos, eus armead ar Yuzevien, a roe da anaout ar sekredoù d'an enebourien ; klasket e voe, harzet ha lakaet d'ar marv. ²²Evit an eil gwech e toullas ar roue kaoz gant tud Vetsour ; astenn a reas e zorn dezho, kemer o hini ha mont kuit ha neuze argadiñ Judas hag e dud ha kaout an tu koll. ²³Klevout a reas en devoa Filip, bet lezet gantañ en Antiokeia war an aferioù, en em savet, hag e voe trefuet. Gervel a reas ar Yuzevien, e lavaras komzoù mat dezho, plegañ d'ober emglev, ha touiñ mirout en o c'heñver an holl zivizoù reizh. Goude bezañ en em adunvanet, e kinnigas un aberzh, ec'h enoras an Templ hag e voe brokus e-keñver al Lec'h Santel.

13, 12 chom en e gichen, pe : da vezañ prest.

13, 24 ar C'herrahiz : tud Gerrha, tost-tre d'an Egipt.

14, 1-2 sell. 1 Mak 7, 1-4.

14, 3 Alkimos, diwar Elia-qim en hebraeg : "En em

²⁴Degemer mat a reas Makabe, ha lezel Hegemonides da benngadour adalek Ptolemais betek bro ar C'herrahiz. ²⁵Mont a reas da Btolemais, met tud ar gêr-se, dre na oa ket ar feur-emglev-se d'o grad, a oa droug enno abalamour da-se hag a vennas terriñ divizoù ar marc'had. ²⁶Neuze e savas Lisias war al leurenn, difenn a reas gwellañ ma c'helle an emglev-se, gounit a reas spredoù an dud, o habaskaat, ha goude bezañ o zroet war an tu mat, ez eas kuit war-du Antiokeia. Evel-se e voe kont gant argadadeg ha kiladeg ar roue.

Emglev skoulmet ha torret etre Judas ha Nikanor.

14 ¹Goude tri bloavezh e klevas Judas hag e gumpagnuned e oa diskennet Demetrios mab Seleukos, e porzh Tripoli gant un armead kreñv hag ur strollad listri, ²hag en devoa aloubet ar vro ha lakaet d'ar marv Antiokos, ha Lisias e gulator. ³Un Alkimos bennak, hag a oa deuet nevez 'oa da vezañ beleg-meur met a oa en em saotret a youl en amzer an dispac'h, o kompren ne oa tu ebet dezhañ d'en em saveteiñ na spi ebet ken gantañ da dostaat ouzh an aoter santel, ⁴a zeuas da gaout ar roue Demetrios, war-dro ar bloaz kant unan-ha-hanter-kant, o kinnig dezhañ ur gurunenn aour, ur balmezenn, hag ouzhpenn, skourrobigoù olivez dleet hervez ar c'hiz d'an Templ ; hag en deiz-se ne reas ket muioc'h. ⁵Met kavout a reas ur blegenn a-du gant e fallagriezhañ pa voe galvet d'ar c'huzul gant Demetrios, a reas goulennoù outañ diwar-benn doareoù ha mennadoù ar Yuzevien, hag e respontas : ⁶"Ar re, a-douez ar Yuzevien, anvet Asideidi ha renet gant Judas Makabe, a zo o vagañ ar brezel hag oc'h atizañ an tousmac'h, ha ne lezont ket ar rouantelezh da gaout sioulder. ⁷Goude bezañ bet lakaet er-maez eus va c'harg deuet din diwar hêrezh, ar velegiezh-veur, setu perak ez om me deut amañ : ⁸da gentañ dre breder gwirion evit mad ar roue, ha da c'houde en ali da skoazellañ va c'hengêriz ; rak diboellegezh ar re am eus anvet a ra d'hor gouenn a-bezh bezañ gwall reuzeudik. ⁹Te

sevel a raio Doue".

14, 4 ar bloaz 151 : 161 KHS.

14, 6 an Asideidi: hasidim, en heb. : an Israeliz o heuilh strizh al Lezenn.

eta, o Roue, pa 'z po bet anaoudegezh war bep hini eus ar c'hlemmou-se, teurvez plediñ gant silvidigezh hor bro hag hor pobl en arvar, hervez an drugerz hegarat ac'h eus e-keñver an holl. ¹⁰Rak e-keit ha ma vo bev Judas, n'hellor biken kaout ar peoc'h er rouantelezh". ¹¹Kerkent ha m'en devoe lavaret kement-se, ar vignoned all d'ar roue hag o devoa kas ouzh Judas a voe mall warno lakaat Demetrios da gounnariñ. ¹²Kerkent e tibabas Nikanor, a oa deuet da vezañ Penn skouadrenn an olifanted, d'e envel da benngadour Judea ha d'e gas, ¹³en ur reiñ urzh dezhañ d'ober da Judas mervel, da zistrollañ e gumpagnuned ha da lakaat Alkimos da veleg-meur an Templ bras-meurbet. ¹⁴Paganed Judea o devoa tec'het dirak Judas, en em strollas a-vern gant Nikanor, o soñjal e trofe droukverzh ha reuzioù ar Yuzevien d'o mad o-unan. ¹⁵Pa glevas ar Yuzevien edo Nikanor o tont hag edo ar Baganed oc'h en em sevel outo, e c'holojont o fenn a zouar hag e pedjont an Hini en devoa diazezet E bobl da viken ha na vanke morse da skoazellañ E hêrezh gant sinoù anat. ¹⁶Dre c'hourc'hemenn o mestr ez ejont kuit raktal eus al lec'h m'edont hag e tigorjont an emgann e-tal bourc'h Desau. ¹⁷Simon, breur Judas, a oa krog da stourm ouzh Nikanor, met dre ma oa en em gavet an enebourien a-daol-trumm warnañ, en devoa bet un tamm dizeur. ¹⁸Nikanor avat, o klevout petore kardeded o devoa tud Judas ha petore kalonegezh o devoa en argadoù evit o mammvro, a zoujas ober ar varn dre ar gwad. ¹⁹Setu perak e kasas Posidonios, Teodotos ha Matatias, da astenn o dorn d'ar Yuzevien ha da gemer o hini. ²⁰Goude bezañ studiet pizh an traoù, e roas ar rener anezho da c'houzout d'an arme ha pa oa an holl a-du, e voe asantet ober emglev. ²¹Lakaet e voe an deiz ma komzje ar pennoù an eil ouzh egile en o fart o-unan. Eus an eil tu hag egile e teuas ur c'harr war-raok hag e voe aozet kadorioù a enor. ²²Lakaet en devoa Judas tud armet el lec'hioù diouzh-se, prest da emellout, mar degouezhfe trumm un taol trubarderezh aberzh an enebourien ; met en un doare dereat e rejont an emziviz. ²³Chom a reas Nikanor e Jeruzalem hep ober netra dizoare ; kas a reas kuit zoken an

engroezioù bodet a-stroll en-dro dezhañ. ²⁴Dalc'hmat en deveze Judas dirazañ, douget ma oa en e ene d'an den-se. ²⁵Hen aliañ a reas da zimeziñ ha d'engehentañ bugale ; dimeziñ a reas Judas, bevañ a reas e peoc'h hag e kemeras e zudi gant ar vuhez.

²⁶Alkimos, o welout e oant hegarat an eil ouzh egile hag o vezañ pourchaset un eilskrid diwar ar feur-emglev, a yeas da gaout Demetrios hag a lavaras dezhañ en devoa Nikanor mennozhioù kontrol d'ar gouarnamant, rak enebour touet e rouantelezh, Judas, e zibabet en devoa da gemer e garg war e lerc'h. ²⁷Ar roue, aet e kounnar ruz ha broudet gant falstamalloù ar gwallibil-se, a skrivas da Nikanor da lavarout dezhañ e oa drouklaouen, ken e oa, en abeg d'ar marc'hadou-se, hag e roas urzh dezhañ da gas raktal Makabe da Antiokia, goude bezañ e chadennet. ²⁸Pa resevas al lizher-se, e voe mantret Nikanor, rak start e kave terriñ an divizoù gant un den ha n'en devoa graet netra ebet displeal.

²⁹Met pa ne oa tu ebet da enebiñ ouzh ar roue, e klaske un digarez mat evit seveniñ an urzh-se dre un taol gwidre bennak.

³⁰Makabe avat, o teurel pled e veze rustoc'h Nikanor en e geñver ha m'e zegemere gant muioc'h a rogoni, a gomprenas ne oa ket eus ar gwellañ ar strizhder-se. Bodañ a reas en-dro dezhañ kalz a gumpagnuned, hag en em laeras kuit diouzh Nikanor. ³¹Kompren a reas hemañ e oa bet c'hoariet ez-leal gant an den-se, hag ez eas d'an Templ bras-meurbet ha santel en amzer ma kinnige ar veleien an aberzhoù boas ; hag e c'hourc'hemennas dezho ma lakjent an den-se etre e zaouarn.

³²Hogen ar re-mañ o vezañ touet dezhañ ne ouient ket pelec'h edo an hini a glaske, ³³ec'h astennas Nikanor e zorn dehou war-du an Templ hag e touas o lavarout : "Ma ne lakait ket Judas etre va daouarn, hag eñ ereet, e tiskarin an templ-mañ da Zoue a-rez an douar, e freuzin an aoter, hag el lec'h-se end-eeun, e savin un templ hollgaer da Zionisos. ³⁴Ha goude m'en devoe lavaret ar c'homzou-se, ez eas kuit. Ar veleien avat diouzh o zu a bestennas o daouarn etrezek an Neñv, en ur bediñ evel-hen Difenner peurbad hor gouenn :

³⁵"Te, Aotrou, hep kaout ezhomm a netra,

a zo bet plijet ganit e vefe en hon touez Templ da annez. ³⁶Bremañ eta, Aotrou santel a bep santelezh, mir da viken disaotr an Ti-mañ a zo bet glanaet a-nevez 'zo'. ³⁷Neuze e voe flatret da Nikanor unan eus Kozhidi Jeruzalem, anvet Razis, un den douget-bras d'e genvroiz ha brudet mat, hag a veze graet anezhañ Tad ar Yuzevien, en abeg d'e garantez evito. ³⁸Tamallet e oa bet dezhañ e penn kentañ an dispac'h bezañ troet gant ar Yuzeviezh ha lakaet en devoa en argoll gant kalon ha dalc'husted, e gorf hag e vuhez evit ar Yuzeviezh. ³⁹Nikanor avat, evit diskouez ar c'has en devoa en e galon ouzh ar Yuzeviezh, a gasas tremen pemp kant soudard d'e bakañ, ⁴⁰rak soñjal a rae ober dezho ur reuz bras en ur brizoniañ an den-se. ⁴¹Edo ar strollad war-nes kemer an tour, hag o tivar'hañ dor an antre, dija e oa bet roet urzh da lakaat an tan ha da zeviñ an dorioù, Razis enket a bep tu, a droas beg e gleze outañ e-unan, ⁴²rak gwel e oa gantañ mervel gant enor eget kouezhañ etre daouarn torfedourien ha gouzañv dismegañsoù dizereat ouzh e lignez uhel. ⁴³Met c'hwitañ a reas war e daol gant trumnder an argad. Evel m'o devoa an engroezioù en em daolet e diabarzh an dorioù, e redas Razis ent-kadarn war lein ar voger hag en em strinkas ent-kalonek war an engroez. ⁴⁴Souzañ a rejont holl a-dreñv un tamm bihan, hag e teuas da gouezhañ e-kreiz al lec'h goulo. ⁴⁵Oc'h analañ c'hoazh hag entanet a gred, e savas en e sav, ha goloet a wad ha daoust d'e c'hloazioù poanius-meurbet, e tremenas d'ar red dre greiz ar bobl. 'Benn an diwezh en e sav war ur maen sonn ; ⁴⁶diwadet endeo a-grenn, e tennas er-maez e vouzelloù, hag ouzh o c'hemer gant e zaouarn, e taolas anezho d'an engroez ; ha goude bezañ pedet Mestr ar vuhez hag an ene, d'o daskoriñ dezhañ a-nevez un deiz da zont, e tremenas en doare-se.

Faehdigezh ha marv Nikanor.

15 ¹Nikanor, gouezet gantañ edo kumpagnuned Judas war zouarou Samaria, a reas e soñj d'o argadiñ diriskl-kaer, deiz ar Sabad. ²Ar Yuzevien hag a yae gantañ dre redi, a lavaras dezhañ : "N'a

ket d'o lazhañ en un doare ken kriz ha ken gouez hogen ro gloar d'an deiz a zo bet enoret gant an Hini a evesha ouzh kement tra a zo, ouzh e santelaat". ³Neuze ar fallakr touet-se a c'houlennas ha bez e oa en Neñv ur Mestr galloudus hag en devoa gourc'hemennet lidañ deiz ar Sabad. ⁴Hag i da respont dezhañ : "An Aotrou hag a vev en Neñv evel ur mestr galloudek eo an hini en deus gourc'hemennet berzañ ar seizhvet deiz". ⁵Hag egile : "Ha me, emezañ, mestr war an douar, eo a c'hourc'hemenn kemer an armoù hag ober servij ar roue !" Koulskoude ne voe ket evit kas da benn e vennad kriz.

⁶E-keit ha ma soñje Nikanor en e rogoni bras direizh, sevel un arouez-trec'h gant dibourc'hioù Judas hag e dud, ⁷Makabe diouzh e du, gant ur fiziañs divrall en e greiz, a oa engortoz da gaout skoazell digant an Aotrou. ⁸Erbediñ a rae ar re a oa gantañ da chom hep doujañ an argadadeg a-berzh ar Baganed, met kentoc'h, o kounaat ar skoazell o devoa bet meur a wech digant an Neñv, da vezañ engortoz e teuje ivez dezho d'ar mare-se an trec'h eus a-berzh an Hollc'halloudeg. ⁹Ouzh o c'hennerzhañ gant al Lezenn hag ar Brofeded, e tegasas da soñj dezho eus an emgannoù o devoa graet, hag evel-se e lakaas anezho gredusoc'h. ¹⁰Ha goude bezañ entanet o gred, e peurstartaas o youl dre ziskouez dezho c'hoazh trubarderezh ar Broadoù, ha torridigezhioù o ledouedoù. ¹¹Goude bezañ armet pep hini anezho, nann gant surentez ar skoedoù hag ar goafioù, met kentoc'h gant ar surentez a ro ar c'homzoù mat, e roas da anaout dezho c'hoazh un huñvre din a feiz, un doare gweledigezh hag o laouenaas holl. ¹²Sed ar pezh en devoa gwelet : Onias, hag a oa bet beleg-meur, un den mat ha leal, dilorc'h e stumm, kuñv e zoareoù ha seven en e gomzoù, gourdonet a-vihanik d'an holl voazioù a vertuz, an den-se a oa o pediñ, astennet e zaouarn, evit holl gumuniez ar Yuzevien ; ¹³goude se e voe gwelet gant e vlev gwenn hag e sked, doareoù meurdezus dezhañ ha kaer-estlammus e neuz. ¹⁴Hag Onias oc'h en em lakaat da gomz, a lavaras : "Hemañ eo mignon e vreudeur, hag a bed kalz evit ar bobl hag evit ar Gêr santel, hemañ eo Jeremias,

diouganer Doue".¹⁵ Hag oc'h astenn e zorn dehou, en devoa Jeremias roet da Judas ur c'hleze aour, hag ouzh e reiñ en devoa lavaret :¹⁶ "Kemer ar c'hleze santel-mañ, un donezon eo a-berzh Doue, gantañ e freuzi da enebourien".

¹⁷ Frealzet gant komzoù Judas, hollgaer ha gouest da galonekaat ha da gennerzhañ eneoù tud yaouank, e tivizas ar Yuzevien, n'eo ket d'en em gaeañ en ur c'hamp, met d'en em deurel kalonek war an enebourien ha da echuiñ ar brezel dre un emgann ferv korf ouzh korf, o vezañ ma oa en arvar ar Gêr, an traoù santel hag an Templ.¹⁸ Rak nebeut a dra e oa evito an enkreiz diwarbenn o gwragez, o bugale, o breudeur hag o c'herent hogen o c'hentañ hag o brasañ preder a oa evit an Templ kensakret.¹⁹ Ken bras all e oa enkreiz ar re a oa klozet e Kêr, nec'het ma oant en abeg d'an emgann a oa da vezañ war ar maeziou digor.²⁰ Engortoz edo an holl eus an diskoulm tost ; an enebourien a oa dastumet, o armead renket evit an argad, an olifanted degaset en ul lec'h diouzh-se hag ar varc'heien ouzh ar c'hostezioù.²¹ Makabe a arvestas ouzh ar strolladoù-se, ouzh urzhiadur o armoù disheñvel hag ouzh doareoù ferv an olifanted. Sevel a reas e zaouarn war-du an Neñv, ha pediñ an Aotrou a ra burzhudoù, rak gouzout a ouie n'eo ket diouzh galloud an armoù, met diouzh ma plij dezhañ e ro an trec'h d'ar re zellezekañ.²² Evel-hen e lavaras en e bedenn : "O Te, Mestr, a gas da ael dindan Jezekias, roue Judea, hag a lazhas kant pemp mil den ha pevar-ugent eus armead Senac'herib,²³ kas bremañ c'hoazh, o Mestr an Neñvoù, un ael mat dirazomp, ma lakaio spont ha spouron da sevel.²⁴ Gant nerzh bras da vrec'h, ra vezo spouronet ar re a zo deuet gant drouk-pedennoù en o genou a-enep da bobl santel !" Evel-se ec'h echuas gant e bedenn.

²⁵ Koulskoude, Nikanor hag e dud a dostae ouzh son an trompilhoù hag ar c'hanaouennoù-brezel.²⁶ Judas hag e soudarded a zigoras an emgann en ur bediñ hag en ur c'houlenn skoazell an Neñv.²⁷ O stourm gant o daouarn hag o pediñ Doue gant o c'halonou, e tiskarjont da nebeutañ pemp mil den ha tregont, leun a levenez vras gant an emziskouez-se eus Doue.

15, 20 an olifanted : al loened, en destenn.

15, 33 gopr, pe : brech.

²⁸ Echu ganto an argad, edont o tistreiñ gant laouenidigezh, pa anavezjont Nikanor kouezhet gant e holl harnhez.²⁹ E-kreiz ar youc'hadegoù hag an dizurzh e veuljont ar Mestr hollc'halloudek, e yezh an Tadoù.

³⁰ Ha neuze, an hini en devoa bep tro en em roet a-grenn d'ar stourm, korf hag ene evit e genvroiz, an hini en devoa miret evit tud e vro karantez e yaouankiz, a roas urzh da droc'hañ penn Nikanor hag e vrec'h betek e skoaz ha d'o c'has da Jeruzalem.

³¹ Mont a reas di e-unan ha goude bezañ galvet e genvroiz hag ar veleien, ec'h en em lakaas dirak an aoter hag e reas kerc'hat tud ar c'hreñvelc'h.³² Diskouez a reas dezho penn Nikanor an torfedour hag an dorn en devoa astennet an touer-se enep Ti santel an Hollc'halloudeg ;³³ hag e tidroc'has teod an Nikanor disakr en ur lavarout e reiñ a-dammoùigoù d'an evned ha lakaat a-ispill a-dal d'an Templ gopr e ziboelegezh.³⁴ An holl a gase war-du an Neñv meuleudioù d'an Aotrou leun a c'hloar, en ur lavarout : "Benniget, an Hini en deus miret e Lec'h disaotr !"

³⁵ Stagañ a reas ouzh ar c'hreñvelc'h penn Nikanor evel un arouez anat ha sklaer d'an holl eus skoazell an Aotrou.³⁶ Hag an holl a zivizas ober ul lezenn evit na vije ket tremenet an deiz-se hep lid, hogen evit na vije lidet d'an trizekvet deiz eus an daouzekvet miz, anvet Adar en arameeg, derc'hent deiz Mardoc'he.

³⁷ Evel-se e tremenas an traoù evit pezh a sell Nikanor ha dre ma chomas abaoe ar mare-se ar Gêr dindan beli an Hebreed, e peurechuiñ amañ, me ivez, va oberenn.

³⁸ Mard eo brav ha troet mat va skrid, setu dres ar pezh am boa c'hoant ; ha mard eo skort ha dister, sed ar pezh am eus gallet ober.³⁹ Rak evel ma-z eo noazus evañ gwin nemetken, hag heñvel-dra dour nemetken, tra ma-z eo saourus ar gwin mesket gant dour, hag e tegas un dudi bourrus, evel-se e tidu ampartiz aozadur an danevell divskouarn ar re a lezn an oberenn. Amañ eta e vo an diwezh.

Eil levr ar Vakabeed betek amañ.

15, 36 en aramaeg : g.e.g. e yezh siriat.

Levr Job

I. Raklavar

Pinvidigezh Job hag e walleurioù.

1 ¹Bez' e oa e bro Ous un den, Job e anv. Un den onest ha reizh e oa, o toujañ Doue hag o tistreiñ diouzh an droug. ²Hag e voe ganet dezhañ seizh mab ha teir merc'h ; ³e dropell a oa anezhañ seizh mil dañvadez ha tri mil kañval, pemp kant koublad ejened ha pemp kant azenez ; ha dezhañ e oa ur c'hoskor niverus-kenañ. Bez' e oa an den-se ar pinvidikañ eus holl vibien ar Reter.

⁴Ha kustum e oa e vibien da vont da festañ e ti pep unan anezho, a bep eil ; ha kas a raent da bediñ o zeir c'hoar da zebriñ ha da evañ ganto.

⁵Ha pa veze echu gant an deizioù-festañ, Job o galve d'o glanaat ; ha sevel a rae abred-kaer diouzh ar beure evit kinnig holokostoù hervez o niver dezho holl, rak Job a lavare dezhañ e-unan : "Va mibien a c'hellfe bezañ pec'het ha milliget Doue en o c'halonoù !" E-giz-se e rae Job bepred.

⁶Hogen un deiz ma oa deuet mibien Doue d'en em ziskouez dirak an Aotrou, e teuas ivez Satan en o zouez.

⁷Hag e lavaras an Aotrou da Satan :

"Eus pelec'h e teuez ?"

Ma respontas Satan d'an Aotrou en ur lavarout :

"Eus kantreal war an douar hag eus mont-dont a bep tu !"

⁸Hag an Aotrou a lavaras da Satan :

"Ha taolet ac'h eus evezh ouzh va servijer Job ? N'eus ket eveltañ war an douar da vezañ un den peurvat ha reizh, o toujañ Doue hag o 'n em zistreiñ diouzh an droug".

⁹Ha Satan a respontas d'an Aotrou en ur lavarout :

"Hag-eñ eo evit netra emañ Job o toujañ Doue ? ¹⁰Hag-eñ n'ac'h eus ket kaecet en-

Un den direbech ha peurvat eo Job, ha bennozhioù an Aotrou 'zo warnañ, met kement-se n'a ket diouzh mennad ar Satan, an enebour gourvennek uzher curvad an mab-den. Aotreet gant an Aotrou da amprotuiñ an den santel, e kouezh Job neuze er vrasañ dienez. Ne fell ket dezhañ en em sevel ouzh Doue, met klask a ra kompren ar perag.

1, 1 bro Ous : war harzoù Edom, e gevred Mor an Holen.

1, 3 patred ar reter : ar meuriadoù o kantren e reter

dro dezhañ, en-dro d'e di, en-dro da gement a zo dezhañ tro-war-dro ? Benniget ac'h eus labour e zaoarn, hag e dropell a zo kresket eston war ar vro. ¹¹Hogen ra blijo ganit astenn da zorn ha skeiñ war gement a zo dezhañ ! A dra sur, da villigañ a raio neuze, a-dal dit !"

¹²Hag an Aotrou a lavaras da Satan :

"Ac'hanta ! Kement a zo dezhañ a zo ez talc'h. Warnañ e-unan avat n'astenni ket da zorn".

Ha Satan a yeas kuit a-zirak dremm an Aotrou.

¹³Neuze, un deiz ma oa e vibien hag e verc'hed o tebrïñ hag oc'h evañ gwin e ti o breur henañ, ¹⁴sed ur c'hannad o tont da gaout Job ha da lavarout :

"Edo an ejened oc'h arat hag an azenezed o peuriñ en o c'hichen ¹⁵p'o deus ar Sabaiz en em strinket warno d'o skrapañ ha da skeiñ ouzh da servijerien gant dremm ar c'hleze ; ha n'eus nemedon a vefe tec'het kuit evit degas dit ar c'heloù !"

¹⁶Edo c'hoazh o komz pa zegouezhas un all o lavarout :

"Tan Doue a zo kouezhet eus an Neñvou ; devet en deus an deñved, hag ar servijerien en deus lonket. Ha n'eus nemedon a vefe tec'het kuit evit degas dit ar c'heloù !"

¹⁷Edo c'hoazh o komz pa zegouezhas un all o lavarout :

"Ar Galdeiz dispartiet e teir bandenn a zo en em daolet war da gañvaled ; o skrapet o deus ha skoet ouzh da servijerien gant dremm ar c'hleze. Ha n'eus nemedon a vefe tec'het kuit degas dit ar c'heloù !"

¹⁸Edo c'hoazh o komz pa zegouezhas un all hag a lavaras :

"Da vibien ha da verc'hed a oa o tebrïñ hag oc'h evañ gwin e ti o breur henañ, ¹⁹pa-z eus deuet un avel vras eus tu ar gouelec'h he deus skoet gant pevar c'horn an ti, kement ma-z eo kouezhet war da vugale ha ma-z int marv ! Ha n'eus nemedon a vefe tec'het kuit evit degas dit ar c'heloù !"

ar Yordan.

1, 5 o santelaat : o glanaat. Sakreet : heb. benniget, pe : touet, milliget.

1, 6 mibien Doue : an aeled, boudoù speredel oc'h ober lez an Aotrou ; ar satan : an enebour, an tamaller dirak lez an Aotrou.

1, 8 un den onest, pe : un den peurreizh, un den direbech.

1, 15 Shevaiz : meuriadoù kanteerien.

1, 16 tan Doue : ar c'hurunoù.

²⁰Neuze e savas Job hag e rogas e vantell, e touzas e benn, e kouezhas d'an douar ; hag e stouas ²¹en ur lavarout :

"Noazh ez on deut er-maez eus korf va mamm, ha noazh e tistroin dezhañ. An Aotrou en deus roet hag an Aotrou en deus adkemeret, ra vo benniget anv an Aotrou !" ²²Hag en holl gement-se ne bec'has ket Job, na ne zistagas sotoni ebet ouzh Doue.

2 ¹Hogen, un deiz ma oa deuet mibien Doue d'en em ziskouez dirak an Aotrou, e teuas Satan ivez en o zouez d'en em gaout dirak an Aotrou. ²Hag e lavaras an Aotrou da Satan :

"Eus pelec'h e teuez ?"

Ma respontas Satan d'an Aotrou en ur lavarout :

"A gantreal war an douar hag a vont-dont a bep tu !"

³Hag an Aotrou a lavaras da Satan :

"Ha taolet ac'h eus evezh ouzh va servijer Job ? N'eus ket eveltañ war an douar da vezañ un den peurvat ha reizh o toujañ Doue hag o 'n em zistreiñ diouzh an droug. Chom a ra c'hoazh ken stag all ouzh e reizhder, hag hep abeg ez eo eta m'ac'h eus atizet ac'hanon a-enep dezhañ d'e rivinañ".

⁴Hogen Satan a respontas d'an Aotrou en ur lavarout :

"Kroc'hen evit kroc'hen ! Kement en deus an den, hen reiñ a ra evit e vuhez ! ⁵Met ra blijo ganit astenn da zorn ha stekiñ ouzh e eskern hag e gig ! A dra sur, da villigañ a raio a-dal dit ! ⁶Hag an Aotrou a respontas da Satan : Ac'hanta ! Emañ ez talc'h ! Espern hepken dezhañ e vuhez !"

⁷Neuze ez eas Satan kuit a-zirak dremm an Aotrou, ha skeiñ a reas gant Job ur gouli linek eus seul e dreid betek kern e benn.

⁸Hag hemañ neuze a gemeras un darbod evit en em raskañ, hag azezet e oa e-kreiz al ludu. ⁹Ma lavaras e wreg dezhañ :

"Ha chom a rez stag c'hoazh ouzh da reizhder ? Millig Doue ha marv !"

¹⁰Hag eñ da respont :

"Evel ma komzfe ur sodez e komzet-te ! Mar degemeromp ar mad digant Doue, perak ne zegemerfemp ket an droug ivez ?"

Hag en holl gement-se ne bec'has ket Job

gant e vuzelloù.

¹¹Ha neuze, tri eus mignoned Job a glevas keloù eus an holl walleurioù diruilhet warnañ ; ha dont a rejont, pep unan eus e vro, Elifas eus Teman, Bildad eus Shouac'h ha Sofar eus Naama, goude divizout kenetrezo, mont da druezin dezhañ ha d'e frealziñ. ¹²Ha paret o daoulagad eus a bell warnañ, n'anavezjont ket anezhañ ; neuze e savjont o mouezh en ur skuilh daeroù ; hag e rogjont pep unan e vantell, hag e skuilhjont poultr war o fenn. ¹³Ha koazezet gantañ war an douar seizh devezh ha seizh nozvezh, hini ebet ne lavare ger ebet dezhañ, dre ma welent e oa bras-kenañ e boan-galon.

II. Prezegenoù Job hag e vignoned

Job a vallozh e zeiz

3 ¹Goude-se e tigoras Job e c'henou hag e villigas e zeiz. ²Job en em lakaas da gomz en ur lavarout :

³"Ra yelo da goll an deiz m'on bet ganet ennañ,

hag an noz he deus lavaret :

Ur paotr a zo bet koñsevet !

⁴An deiz-se da vezo teñvalijenn :

Na vo ket soursiet outañ gant Doue eus krec'h,

na lugerno warnañ sklaerder ebet !

⁵Ra vo saotret gant skeud ha teñvalded, ra vano warnañ ar c'houmoul d'e c'holeiñ, ha ra chomo gantañ spouron al latar !

⁶An noz-se da vezo perc'hennet gant an deñvalijenn ;

na vo ket niveret e-touez deizioù ar bloaz, na kontet e jedadur ar mizioù !

⁷Ya ! An noz-se da vezañ difrouezh, hep youc'hadenn a levenez oc'h antren enni !

⁸Ra vo argarzhet

gant mallozherien an deiz,

gant ar re a zo prest da zihuniñ Leviatan !

⁹Stered ar gouloù-deiz da deñvalaat enni !

Hi da c'hortoz ar sklaerder hep netra o tont, ha da chom hep gwelout malvennoù ar werelaouen.

1, 21 e tistroin di : d.l.e. e kof an douar.

1, 22 d.l.e. ne lavaras netra diskiant enep Doue.

2, 1 da gaout, pe : d'en em zerc'hel dirak.

2, 4 kroc'hen evit kroc'hen : gant ma talc'h d'e vuhez,

an den a c'houzanv hep re a boan koll e vadoù, pe : mann evit mann.

2, 8 e-mesk al ludu : e-lec'h ma veze losket al lastez, en distro.

¹⁰ Rak n'he deus ket serret evidon dorioù an askre,
na kuzhet ar boan d'am daoulagad.

¹¹ Perak n'on ket marvet en ur vont er-maez eus an askre,
mouget en ur ziflipañ eus ar c'horf ?

¹² Perak ez eus bet ur varlenn evit va degemer,
ha div vronn din da sunañ ?

¹³ Rak bremañ e vijen gourvezet sioul,
kousket a rajen
hag evidon e vije an diskuizh.

¹⁴ Gant ar rouaned ha kuzulierien ar vro,
ar re a sav bolzioù-kañv evito o-unan,

¹⁵ Pe gant ar briñsed o devez aour e-leizh,
hag a leun a arc'hant o beziou.

¹⁶ Ha perak n'on ket bet evel ur golladenn dianav,
evel ar re vihan n'o deus ket gwelet ar sklerijenn ?

¹⁷ Eno ar re fallakr a baouez gant o difreterezh,
evel ma tiskuizh eno ar re diviet o nerzh.

¹⁸ Eno kenkoulz-all e vez e peoc'h ar brizonidi,
Pa ne glevont ken kriadenn an evezhier ;

¹⁹ bras ha bihan emaint eno war un dro,
hag ar sklav frankizet eus e vestr !

²⁰ Perak e rofe an Aotrou ar sklerijenn d'ar reuzeudig,
hag ar vuhez d'ar re 'zo c'hwerv o ene,

²¹ d'ar re a c'hortoz ar marv hep ma teufe,
hag a furch d'e gaout muioc'h eget evit teñzorioù,
²² int hag a vefe laouen betek an trivli,
hag a dridfe ma kavfent ur bez ?

²³ Petra 'zo d'an den pa-z eo bet kuzhet e hent dezhañ,
ha p'en deus Doue klozet war e dro ?

²⁴ Rak e-lec'h bara eo hirvoudoù am eus bet da lod,
ha va yudoù a red evel dour.

²⁵ Ar pezh am eus aon razañ eo an hini a c'hoarvez ganin,
ar pezh am eus spont gantañ eo an hini a zegouezh warnon ;

3, 1 e zeiz : an deiz ma oa ganet. 17- Eno : er Sheol, annez ar re varv.

3, 8 Mallozherien an deiz : moarvat ar sorserien a veze sellet evel o kaout galloud war an eurvad hag ar gwalleur. Leviatan : euzhvil ar mor, arouez an droug, a oa a-walc'h, hervez kredenn ar bobl, e zichadenñ,

²⁶ n'eus evidon na kalmijenn na sioulder,
diskuizh ebet, tregas hepken !

Kentañ displegadur Elifas

4 ¹ Elifas eus Teman en em lakaas da gomz en ur lavarout :

² "Hag ur ger a lavarimp dit, ken dinerzhet out-te ?

Met piv a c'hellfe dere'hel war e gomz ?

³ Setu ma oas o reiñ kentel da galz a dud,
en ur zegas kennerzh d'an daouarn kouezhet laosk :

⁴ da gomzoù a ad-drese

an den o trabidellañ,

ha kreñvaat a raes an daoulin o flakañ.

⁵ Ha bremañ ma c'hoarvez ganti kement-all ez out gwan ;

bremañ ma-z out skoet, ez out spouronet !

⁶ Da zoujañs-Doue,

hag-eñ n'eo ket ur surentez evidout ?

Hag onestiz da hentoù,

un esper evit da galon ?

⁷ Az pezh soñj eta : pehini an den didamall a vije aet da goll ?

Pelec'h an dud reizh a vije bet distrujet ?

⁸ Met kement am eus gwelet,

eo an dud o deus aret an drougiezh,

ha hadet ar boan, a zastum eost diwarno !

⁹ Dindan alan Doue ez eont da goll,

gant c'hwezh e zifron

e vezont skubet kuit !

¹⁰ Yud al leon ha mouezh al loupard,

ha dent al leonedigoù eo ar re a vez torret ;

¹¹ al leon a varv dre vank a breizh,

ha reoù vihan al leonez a vez dispennet.

¹² Ha neuze, ur gomz 'zo bet,

dre guzh, lavaret din,

Ha va skouarn he deus paket

un hiboud diouti :

¹³ E-kreiz gwallhuñvreoù

gweledigezhioù an noz,

e-keit ma kouezh an estlamm war an dud,

¹⁴ Un efreizh a zeuas warnon, ur gridienn,

a lakaas va holl eskern da grenañ ;

¹⁵ Ur c'hwezhadenn a dremenas neuze

war va dremm,

evit eilpennañ ar bed.

3, 15 g.e.g. o chomadurioù, d.l.e. o ziez a beurbadelezh.

4, 7 ar gwerzad 1 a seblant kaout e blas mat goude 7, kentoc'h eget e penn kentañ ar pennad.

a hirisas din kreñ va c'horf.

¹⁶ Unan 'zo aze en e sav, dianav din e arvez,
ur furm a zo dirak va daoulagad,
hag ur vouezh skañv a glevan :

¹⁷ Hag-eñ e c'hellfe an den marvus bezañ
reizh dirak Doue ?

Ha mab Adam bezañ pur dirak e grouer ?

¹⁸ Mar ne fiz ket en e servijerien,
mar tamall d'e Aeled o-unan
o diheñchadurioù,

¹⁹ Na pegen muioc'h da annezerien tiez pri,
hag a zo er poultr o diazez !

Int hag a vez flastret evel tartouzed,

²⁰ Hag a vez bruzunet

eus ar beure d'an noz ;

hep ma vefe taolet pled ez eont da viken da
goll ;

²¹ diskrapet e vez kuit peul o zeltenn,
mervel a reont dre ziouer a fumez.

5 ¹Galv eta ! Daoust hag unan a
responto dit ?

Hag etrezek pehini eus ar Sent en em
droi ?

² Rak ar glac'har a laz an den diboell,
hag an desped a lak an den sot da vervel.

³ Me, pa 'm eus gwelet un den foll o
wriziennañ,

diouzhtu em eus milliget e annezadur :

⁴ Ra chomo e vugale

pell diouzh pep silvidigezh,

ra vint flastret ouzh dor-kêr,

hep den ebet d'o salviñ !

⁵ Ar pezh o devo eostet, unan naonek d'hen
debro,

tud sec'hedet da lonko o madoù !

⁶ Rak an droug ne ziwan ket eus an douar,
nag ar boan ne gellid ket eus an atil ;

⁷ met an den eo an hini a c'han ar gwallleur,
kenkouz ha ma nij mibien ar foeltr en
uhelderioù.

⁸ Evidon avat eo en Doue em eus rekour,
ha Doue an hini a zisplegan dezhañ va
c'haoz,

⁹ Eñ saver an traoù bras ha disentus,
Oberour ar burzhudoù diniver.

4, 18 e servijerien, e gannaded : d.l.e. e aeled.

4, 19 annezidi an tier-pri : d.l.e. an dud.

4, 20 pe marteze hervez ar gr. : dre vank ur salver.

4, 21 : an destenn hag ar ster resis 'zo diasur.

5, 1 : an Aeled santel eo . Ar gwerzad-mañ a c'hellfe
kaout e blas goude ar gwerzad. Eus ar Sent : d.l.e.

¹⁰ Eñ eo a skuilh ar glav
war-c'horre an douar,

hag a gas an dourioù
war dremm ar maeziou.

¹¹ Eñ eo a lak ar re izelaet

da bignat d'an uhel,

hag ar re c'h'hlac'haret

da sevel d'ar silvidigezh ;

¹² freuzañ a ra ijinadurioù

an dud korvigellek,

evit na zeuio ket o daouarn a-benn

eus o divizoù ;

¹³ pakañ a ra ar furien en o finesaoù,

en doare m'en em ziskouez diboell

mennad an dud a widre :

¹⁴ E-kreiz an deiz e stokont

ouzh an deñvalijenn,

hag evel en noz e tastornont da greisteiz.

¹⁵ Met salviñ a ra an ezhommeg

eus ar c'hleze

hag an den didra eus dorn ar galloudeg.

¹⁶ Evel-se ez eus esper evit ar reuzeudig,
tra ma rank ar fallagriezh serriñ he genou.

¹⁷ Evurus eta an den

e ro Doue kentel dezhañ,

an hini na zispri ket

kelennadurezh an Holle'halloudeg,

¹⁸ rak Eñ eo an hini a c'hloaz hag a lienenn,

a sko hag a bare gant e zaoarn.

¹⁹ Eus c'h'hwec'h gwall-reuz

e tenno ac'hanout,

ha pa vo seizh

ne vo ket an drougeur evit da dizhout.

²⁰ E-kreiz naonegezh e savetaio ac'hanout

eus ar marv,

hag en un emgann eus dorn ar c'hleze.

²¹ Diouzh freilh an teodoù e vi gwarezet,

ha n'az po ket aon rak an drasterezh

pa zeuio.

²² Ober a ri fent eus ar reuz hag ar gernez,

ha n'az po ket a spon rak al loened gouez :

²³ Dre ma-z po un emglev

gant mein ar maeziou,

ha ma vo al loened gouez e peoc'h ganit.

²⁴ anavezout ar ri penaos e vo diwallet

da deltenn,

ne gavi netra o vankout pa weladenni

da chomlec'h en-dro ;

eus an aeled.

5, 5 luziet-tre eo ster ar gwerzad-mañ.

5, 7 mibien ar foeltr : ar fulennoù, pe an erered : sellet

e vezent evel evned dispont e-kreiz al luc'hed hag an
arnev.

²⁵ anavezout a ri penaos
e vo niverus da c'hanadur,
ha da ziskennidi ken stank
ha geot an douar.
²⁶ Antren a ri er bez leun a gozhni,
evel ma saver ur bern-ed pa vez koulz.
²⁷ Sed ar pezh hon eus imbourc'het,
evel-se emañ !
Selaou an dra-se ha gra da vad anezhañ !

Kentañ respont Job

6 ¹ Job en em lakaas da gomz hag a
lavaras :

² A ! Ma c'hellfed pouezañ va glac'har,
ha ma vefe lakaet ivez va reuz e balañsoù,
³ e vefe pounneroc'h eget traezh ar mor :
Setu perak e c'hoarvez d'am c'homzoù
diroudañ !

⁴ Rak biroù an Hollc'halloudeg
a sank ennon,
hag eus o binim ec'h ev va spered ;
spontoù Doue a zo war renk a-enep din.

⁵ Daoust hag hinnoal a ra an azen-gouez
p'emañ dirak ar geot,
ha blejal a ra ar c'hole e-kichen e foenn ?

⁶ Hogen ar pezh a zo goular
ne zebrer ket hep holen ;
daoust ha blaz a vefe
gant chug ar malv-gwenn ?

⁷ N'houll ket va ene tañva anezho,
va c'halon he deus heug gant va bara !

⁸ A ! Piv a roio din
e vefe sevenet va fedenn ?
Mar befé Doue

evit grataat din va mennad !
⁹ Mar plijfe gant Doue va flastrañ,
lezel e zorn d'am falc'hat kuit,
¹⁰ ur frealz am bije da vihanañ,
tridal a rajen em foanioù didruez,
o vezañ n'em eus ket dinac'het
komzoù ar Sant !

¹¹ Petore nerzh am eus
evit esperiñ c'hoazh ?
Pehini va buhez da zont
evit derc'hel da vevañ ?

6, 4 va spered, pe : va anal. Sunañ a ra va anal ar
binim.

6, 5 p'en devez geot, pe : e-kichen ar geot.

6, 6 diasur eo ar ster amañ. Reoù all a dro gant :
gwenn ar vi, pe sev ar pourpi.

6, 14 testenn diasur ; ar gwerzad-mañ a seblant bezañ
ur c'hevre o tegas d'ar poz war-lerc'h.

¹² Daoust ha nerzh ar vein am eus-me ?
Ha va c'hig, daoust hag arem e vefe ?

¹³ Un netra eo ar skoazell
am eus dreuz va-unan,
ha pep rekour a zo tec'het diouzhin !

¹⁴ Va c'humpagnun
en deus disprizet an druez,
ha dilezet doujañs an Hollc'halloudeg.

¹⁵ Va breudeur a zo bet tromplus
evel ur froud-dour,
evel naoz ar gwazhioù-dour dibadus :

¹⁶ Ar re-se a vez goloet gant ar skorn,
warno en em stign an erc'h ;

¹⁷ Met ur wech ma-z eo teuzet
ez eont da hesk,
kerkent ha ma vez tomm
e tisec'hont diouzhutu.

¹⁸ Ar c'haravanennoù diroudet eus o hent,
o sankañ e-kreiz ar gouelec'h, dianket,

¹⁹ karavanennoù Tema a c'hed anezho,
ergerzherien Sheba a esper enno ;

²⁰ Kerse o devez avat evit bezañ bet fiziañs,
pa zegouezhont ganto
e vezont gwall-disouezhet.

²¹ Evel-se oc'h bremañ evidon :

Gwelot a rit va spont, hag aon hoc'h eus !

²² Hag-eñ em eus lavaret deoc'h : Roit din !
Eus ho madoù grit din largentezioù !

²³ Va dieubit eus dorn an enebour,
va dasprenit eus dalc'h an diranted ?

²⁴ Roit din kentel hepken ha tevel a rin :
E petra ez on aet a-dreuz,
va lakait d'hen kompren !

²⁵ Pegen dous eo ar c'homzoù reizh,
met ho rebechoù-C'hwí,
petra 'ta a rebechont ?

²⁶ Hag-eñ e plijfe deoc'h tamall gerioù ?
Boued d'an avel
eo komzoù un den dizesperet !

²⁷ War un emzivad zoken e taolit ar sord,
hag e rit marc'hadoù
diwar-goust ho mignon !

²⁸ Ac'hanta ! Teurvezit bremañ
treiñ da sellout ouzhin

hag e welot hag-eñ e tistagan gevier.

²⁹ Distroit eta !

6, 19 Tema ha Sheba, war vevennoù Arabia hag
Idoumea.

6, 21 Nemet e vefe da gompren : Spouron a zeu
warnoc'h.

6, 26 d.l.e. komzoù kleuz ha n'eus ket da zerc'hel kont
anezho.

N'eus ganin tromplerezh ebet !
 Distroit ! Aze 'mañ bepred va reizhder !
³⁰ Hag-eñ ez eus falsentez war va zeod ?
 Daoust ha n'hell ket va staon diforc'hañ
 petra 'zo fall ?

7 ¹ Hag-eñ n'eo ket ur servij-soudard
 buhez an den war an douar ?

Hag e zeizioù,
 hag-eñ n'int ket deizioù ur goprad ?

² Evel ur sklav oc'h hetañ an disheol,
 evel ur gounideg o c'hortoz e bae...

³ E-giz-se eo mizvezhioù a gerse
 am eus bet da hêrezh,
 ha nozvezhioù a boan am eus bet da lod.

⁴ Pa c'hourvezan da gousket e lavaran :
 A-benn pegeit ar beure ?

Ha bep gwech ma teu ar serr-noz,
 e vezan bec'hiet gant hurlinkoù
 betek tarzh an deiz.

⁵ Gwisket eo va c'hig a breñved
 hag a drouskenoù douarek,
 skalfet eo va c'hroc'hen
 ha dioutañ e tiver lin-brein.

⁶ Va deizioù a zo aet buanoc'h
 eget bulzun ar gwiader,
 ha setu ma paoezont pa n'eus ken a neud.

⁷ Az pez soñj ez eo avel va buhez :
 An eurvad, ne vo ket va lagad
 evit e welout en-dro.

⁸ Ar selloù am gwele,
 ne vin ket ken merzet ganto,
 da zaoulagad avat a vo bepred warnon,
 hogen me, ne vin ken o vevañ.

⁹ Ar goabrenn en em zispenn
 hag a deuz kuit,
 evel-se an neb a ziskenn d'an ifern
 n'adsav ket ken dioutañ,

¹⁰ ne zistro ket ken d'e di,
 hag al lec'h ma veve ennañ,
 n'hen gwel ket en-dro.

¹¹ Me neuze, ne zalc'hin ket war va genou,
 komz a rin en anken va spered,
 klemm a rin e c'hwervoni va ene :

¹² Daoust ha mor ez on-me, pe morvil,
 pa bostez ur strollad-gward a-enep din ?

¹³ Ma lavaran : Va gwele am dizoanio,
 va gourvezenn a zivec'hio din

7, 7 Job amañ en em dro war-zu Doue da gomz
 outañ.

7, 12 Yam eo ar mor, arouez ar galloudoù diroll.

va c'hlemmadenn !

¹⁴ Neuze am dinerzhez gant hurlinkoù,
 hag am spouronez gant gweledigezhioù.

¹⁵ Gwell e vefe ganin mougañ,
 ha mervel kentoc'h eget gouzañv poan.

¹⁶ Emaon o tizeriañ !
 Ne vin ket bepred o vevañ !
 Va lez, pa ned eo va deizioù
 nemet ur c'hwezhadenn.

¹⁷ Petra eo an den evit ober
 kement a stad anezhañ,
 hag evit teurel evel-se da evezh outañ,
¹⁸ ma teuez bep beure da welout petra 'ra,
 ha m'emaout e pep momed
 o sonteal e askre ?

¹⁹ Betek pegoulz ne zistroi ket
 da sell diouzhin,
 ha na lezi ket din amzer
 da lonkañ va halo ?

²⁰ Mar pec'han, petra 'ra ganit an dra-se ?
 O enseller an den !
 Perak va c'hemer evel pal da viroù,
 Perak on deuet da vezañ evidout
 ur samm ?

²¹ Perak na c'houzañvez ket va fazi,
 ha ne lezez ket va fec'hed da dremen ?

²² Peogwir ez in bremañ souden da
 c'hourvez er poultr,
 ma ne dalvezo ket dit va c'hlask pelloc'h,
 dre na vin ket ken !

Kentañ displegadur Bildad

8 ¹ Bildad eus Shouac'h en em lakaas
 da gomz hag a lavaras :

² Betek pegoulz e komzi evel-se,
 ma vo lavarou da c'henou
 heñvel ouzh avel vras ?

³ Daoust hag e vefe Doue
 evit gwarañ ar reizh,
 Hag an Hollc'halloudeg
 evit falsañ ar justis ?

⁴ Mar o deus da vibien pec'het
 enep dezhañ,
 en deus roet anezho da c'halloud o faot.

⁵ Evidout-te, ma klaskez rekour e Doue,
 ha ma pedez sikour an Hollc'halloudeg,

⁶ mar bezez glan ha reizh,
 e veilho neuze warnout a-dal bremañ,
 ha da di a zen reizh a vo adsavet er peoc'h.

Tannin eo ar morvil, evel al Leviatan, Rahab ha
 dragoned all, arouez ar rouestladur hag an dizurzh.

⁷ Ya, tra dister a vo bet neuze
da stad gentañ,
ken trec'h ma vo dezhi da eil doare.

⁸ Goulenn 'ta digant tud ar rummad kent,
ha taol pled ouzh skiant-prenet
an hendadoù,

⁹ peogwir ez omp ni eus dec'h,
ha n'ouzomp ket kalz a dra,
hag ez eo ur skeud hepken hon deizioù
war an douar.

¹⁰ Int-i avat a gelenno ac'hanout,
a gomzo dit ;
eus puñs o c'halonoù e tennint evidout
o lavarou.

¹¹ Hag-eñ e kresk ar papiruz
er-maez eus ar palud,
hag-eñ e sav ar broen hep dour ?

¹² Glas-tener c'hoazh,
a-raok bezañ kutuilhet,
a-raok pep glazur all e tisec'h :

¹³ Honnezh eo planedenn
ar re a ankounac'ha Doue,
e-giz-se ez a da goll
esperañs an den fallakr :

¹⁴ E surentez a zo ken bresk hag an neud,
hag e fiziañs evel un ti-kevnid :

¹⁵ Mar en em harp war e di,
n'eus ket dalc'h ennañ,
mar krap ennañ, ne zalc'h ket.

¹⁶ Kaer en deus an den fall
strujusaat en heol,
hag astenn en e liorz e vountadennoù,

¹⁷ gweañ e wrizioù en douar-mein,
hag en em sankañ e kalon ar reier,

¹⁸ pa vo avat diframmet eus e blas,
e blas e-unan e zinac'ho :
Biskoazh n'em eus da welet !

¹⁹ Setu-eñ deut da vrein war an hent,
hag eus ar poultr e tiwan reoù all.

²⁰ Nann, Doue ne zispriz ket an den reizh,
ne ro ket dorn d'an drougobereien.

²¹ Adarre e vo da c'henou leun a c'hoarz,
ha da vuzelloù leun a youc'hadennoù,

²² tra ma vo gwisket a vezh ar re az kasa :
Teltenn ar re fallakr ne vo ket ken anezhi.

Eil respont Job.

9 ¹ Job en em lakaas da gomz hag a
lavaras :

² E gwirionez ec'h ouzon mat
emañ kont evel-se :

Ya, penaos en divije an den marvus
ar gwir gantañ dirak Doue ?

³ Mar fell dezhañ breutaat gant Doue,
n'hell ket respont dezhañ
ur wech war mil.

⁴ Fur a spered ha kreñv a nerzh,
eo an den en deus dalc'het penn outañ
hag en em dennet.

⁵ Rak Eñ eo an hini a ziblas ar menezioù
hep gouzout dezho,

hag a eilpenn anezho en e gounnar,

⁶ An hini a hej an douar eus e lec'h,
en doare ma trabidell e golonenoù,

⁷ an hini a c'hourc'hemenn d'an heol
da chom hep sevel,
hag a lak ur siell war ar stered.

⁸ Astenn a ra an Neñvoù, Eñ hepken,
kerzhout a ra war houl ar mor ;

⁹ Eñ en deus krouet ar C'harr-kamm
hag ar Rastell,

ar Yarig ha Kambroù ar C'hreisteiz ;

¹⁰ seveniñ a ra brasterioù disontus,
ha burzhudoù n'heller ket niveriñ.

¹¹ Mar tremen em c'hichen

ne welan ket anezhañ ;

mar diflip kuit, ne verzan netra,

¹² ma skrap un dra bennak,

piv a harzo outañ,

piv a lavaro dezhañ : Petra 'rez ?

¹³ Pa ne zalc'h ket Doue war e gounnar,
e pleg dindanañ skoazellerien Rac'hab,

¹⁴ Na pegen nebeutoc'h c'hoazh

e c'hellfen me respont dezhañ,

ha dibab ar c'homzoù am befte da lavarout !

¹⁵ Ha goude m'am bije ar gwir ganin,

ne resevin ket respont digantañ,

peogwir eo va eheber a zlefen aspediñ.

¹⁶ Mar plijfe dezhañ respont

d'am galvadenn,

eo ma na gredfe ket en devefe selaouet va
mouezh,

8, 14 gwriad-kevnid ; miret hon eus an dro-lavar
semitek en abeg d'ar werzenn war-lerc'h.

8, 16-19 diaes eo an destenn amañ. Klasket hon eus
reiñ ur ster komprenus.

8, 20b heb. ne grog ket e dorn an dud fall.

9, 9 Peseurt steredeg a zo anvet gant Kambroù ar
C'hreisteiz, n'ouzomp ket.

9, 13 pe skoazellerien an ourgouilh. Rac'hab : un
euzhvil o personelaat dispac'h ha brasoni. sell. salm
89,1.

¹⁷ Eñ hag a vres ac'hanon evit un netra,
hag a gresk va gloaziou
en un doare direzon,
¹⁸ hep ma lezel da dennañ va alan en-dro,
kement e ro din va gwalc'h a
c'hwerverioù !

¹⁹ Ma-z eus anv a nerzh,
eo Eñ an hini 'zo kreñv ;
ma-z eus keal a varn,
piv hen galvo dirak ul lez a justis ?
²⁰ Ha pa vefe ar gwir ganin
emañ va genou ouzh va c'hondaoniñ,
ha pa vefen didamall eo va zeod a ray
ac'hanon un den diroudet.
²¹ Ya, direbec'h ez on !
Petra 'vern din bevañ !
Va buhez, fae a ran outi !

²² A-benn ar fin em eus lavaret :
Un hevelep tra ez eo !
Distrujañ a ra kenkoulz digablus
ha kablus !
²³ Pa-z eus ur walenn o strewiñ
souden ar marv,
e ra fae ouzh dizesper ar re zivlam.
²⁴ Ha pa vez roet ur vro
etre daouarn un den fallakr,
e lak ur ouel dirak daoulagad he renerien :
Mar n'eo ket Eñ, piv eta ez eo ?

²⁵ Va deizioù a zo aet kuit buanoc'h
eget ur reder,
tec'het int hep dezho gwelout an eurvad !

²⁶ Riklet o deus war-raok
evel bagoù-broen war an dour,
evel un erer o plaouiañ war e breizh.

²⁷ Mar lavaran :
ankounac'haat a rin va c'hlemmadenn,
kemman a rin doare va dremm
ha laouen e vin !

²⁸ Neuze em eus aon
na zeufe warnon an holl boanioù,
pa ouzon n'am lakaez ket kuitezet.

²⁹ Maz on n'eus forzh
penaos sellet evel kablus,
perak neuze en em skuizhañ en aner ?

³⁰ Mar en em walc'han gant dour soavonell,
mar en em naetaan gant kali,

³¹ e splujez ac'hanon
neuze e-kreiz al lastez,
ken o deus va dilhad heug ganin.

³² Eñ n'eo ket un den evel don
ma c'hellfen respont dezhañ,
ma c'hellfen mont a-gevret gantañ
dirak ul lez-varn.

³³ Ma vije da vihanañ un tredeog etrezomp,
evit lakaat e zorn warnomp hon daou,

³⁴ evit distreiñ e walenn diouzhin,
hag ober na vo ket e spouron
ouzh va spontañ !

³⁵ Komz a rin evelkent hep aon razañ,
rak d'am daoulagad-me
n'on ket evel ma seblantan dezhañ.

10 ¹ Heugañ a ra va ene gant ar
vuhez,

leuskel a rin va c'hlemmadenn da vont,
en ur gomz e c'hwerovoni va c'halon.

² Lavarout a rin da Zoue :

Arabat dit va c'hondaoniñ !

Gra din gouzout petra 'c'h eus a-enep din !

³ Ha mat e vefe dit bezañ feuls,
disprizout oberenn da zaouarn,

ha kaout plijadur
gant mennad ar re zroug ?

⁴ Hag-eñ eo daoulagad kig eo da re,
hag evel ma wel an dud e welfes-te ?

⁵ Daoust hag evel deizioù an dud
eo da zeizioù,
evel deizioù Mab Adam da vloavezhioù,

⁶ evit ober enklask war va fazi,
hag imboure'hiñ war va fec'hed,

⁷ goude ma c'houzout n'on ket kablus,
ha pa n'eus den evit tennañ
eus da zaouarn ?

⁸ Da zaouarn o deus va stummet
ha va furmet tro-dro,
ha goude-se ez afes d'am distrujañ ?

⁹ Az pezh soñj eta ac'h eus va meret gant pri,
hag ez eo d'ar poultr am lakai da zistreiñ !

¹⁰ Hag-eñ n'ac'h eus ket va skuilhet
evel laezh,

ha va c'haouledet evel keuz ?

¹¹ Gant kroc'hen ha kig ac'h eus va gwisket,
ha va gwriadet gant eskern ha nervennoù :

¹² Gratac ac'h eus din buhez ha gras,
ha da breder en deus beilhet war va alan.

¹³ Hogen sed amañ
petra e oas o kuzhat ez kalon,
gouzout a ran eo kement-mañ
a zo da soñj :

¹⁴ Teurel pled hag-eñ e pec'han,
ha chom hep va lakaat kuites eus va faot.

war egile evit lakaat arsav d'an direizhded.

9, 34 gwalenn : bzh an Aotrou.

9, 30 ur blantenn, ar saponaria, a servij da naetaat.

9, 33 lakaat e zorn... : d.l.e. pouezañ war an eil ha

¹⁵ Mar d'on kablus, gwa me !
 Ha mar d'on reizh,
 n'on ket c'hoazh evit sevel va fenn,
 me hag am eus va gwalc'h a vezh
 hag a reuzeudigezh.
¹⁶ Mar digromman va c'heñ o renez war va
 lerc'h evel ul leon,
 hag ez adkrogez
 gant da daolioù-kaer a-enep din ;
¹⁷ hep ehan hag adarre e savez em enep,
 lakaat a rez da gounnar ouzhin da greskiñ,
 hag e vountez bagadoù nevez
 d'am argadiñ.

¹⁸ Perak eta ec'h eus va zennet eus an askre ?
 Marvet e vijen bet
 ha lagad ebet n'en divije va gwelet.
¹⁹ Bet e vijen evel pa ne vijen ket bet,
 ha douget e vijen bet eus an askre d'ar bez.
²⁰ Deizioù va buhez,
 hag-eñ n'int ket gwall-verr :
 Distro diouzhin da sell
 evit ma 'm bo un tamm eurvad,
²¹ kent ma-z in war-raok hep distro,
 da vro an dic'houlou hag ar skeud,
²² Da vro an duder hag an diskurlu
 ma-z eo ar sklaerder enni
 re-bar d'an deñvalijenn !

Kentañ displegadur Sofar.

11 ¹ Sofar eus Naama en em lakaas
 da gomz hag a lavaras :
² Ar mestr-komzer,
 hag-eñ ne vo ket respontet dezhañ,
 hag ar fistilher bras,
 hag-eñ e vo lezet ar gwir gantañ ?
³ Da glakennajoù,
 hag-eñ e lakaint an dud da devel,
 hag ober a ri goap
 hep ma ve den evit ober mezhan dit-te ?

⁴ Lavaret ac'h eus :
 Pur eo va c'helennadurezh,
 naet on dirak da zaoulagad !
⁵ Hogen mar plijfe da Zoue komz ouzhit,
 ha digeriñ e ziwez evit da genteliañ,
⁶ ma tiskuilhfe dit sekredoù e furnez,
 int hag a zo ken soutil evit ar meiz,
 ez oufes neuze e c'houlenn Doue kont
 diganit evit da fazi.

10, 17 testenn reizhet.
 11, 4 va c'helennadurezh, pe : va buhezegezh.
 11, 7 pe parfeter an Hollc'halloudeg.
 11, 12 Pe : pa zeuy an azenig gouez da vezañ
 poellek.

⁷ Hag-eñ e kredez sonteal donderioù Doue,
 ha tizhout betek termen an Hollc'halloudeg ?
⁸ Uheloc'h eget an neñv ez eo, ha petra 'ri ?
 donoc'h eget an Ifern, ha petra anavezi ?
⁹ Hiroc'h eget an douar, sed e vuzul,
 ha ledanoc'h eget ar mor.
¹⁰ Mar plij dezhañ tremen en ur chom kuzh,
 pe en em ziskuliañ, piv 'viro outañ ?
¹¹ Eñ eo a anavez an dud a c'hevrierezh,
 Eñ a wel ar fallagriezh
 hep strivañ da deurel evezh.
¹² Gant se an den diboell a zeu da furaat,
 evel an azenig gouez a zeu da gaout e vent.

¹³ Evidout, mard eo leal da galon,
 ma astennez da zaouarn war-zu ennañ,
¹⁴ ma pellaez diouzhit
 an droug a zo ez taouarn,
 ma ne lezez ket an direizhder
 da chom ez teltennoù,
¹⁵ neuze eo un dremm dinammm
 an hini a savi ;
 divrall e vi, ha n'az po ket aon.
¹⁶ ankouac'haat a ri neuze
 da boanioù kent,
 evel soñj douereier tremenet ;
¹⁷ splannoc'h eget lugern kreisteiz
 e vo da vuhez,
 hag an deñvalijenn a vo evidout
 kement ha beure.
¹⁸ Leun a esper e vi, en disaouzan ;
 diwallet mat e kouski, didrubuilh ;
¹⁹ diskuizhañ a ri,
 hep bezañ trabaset gant den,
 ha kalz a dud a flouro dit da zremm.

²⁰ Met daoulagad ar re fall
 a vez mouget o sked,
 ha pep repu a ra diouer dezho :
 o goanag eo rentañ o ene !

Trede respont Job.

12 ¹ Job en em lakaas da gomz hag a
 lavaras :

² Evit gwir, eo c'hwi eo ar bobl,
 ha ganeoc'h e varvo ar furnez !
³ Hogen me ivez am eus skiant
 kenkoulz ha c'hwi,
 n'on ket izeloc'h egedoc'h,
 11, 13 war-zu ennañ : war-zu Doue.
 11, 20 dic'hwezhadenn o ene d.l.e. koll o anal,
 mervel.
 12, 3 skiant : heb. kalon.

ha piv 'ta ne oar ket kement-se ?

⁴ Danvez a c'hoap evit e nesañ,
eo an den a bed Doue evit ma responto
dezhañ ;
danvez a c'hoap, an den reizh ha didamall !
⁵ D'ar reuzeudig an dispri, a soñj an den
evurus,
an enkloch d'ar paotr jilgamm e droad.
⁶ Didrabas eo tinelloù ar skraperien,
dinec'h-bras eo ar re a hegas Doue,
ar re a ra eus nerzh o dorn o doue.

⁷ Hogen, goul digant al loened :
deskiñ a ri diganto ;
evned an neñv, int az kentelio ;
⁸ Pe c'hoazh ar ramperien war an douar,
int az kelenno,
pesked ar mor, int a gonto dit.
⁹ Pehini n'oufe ket, e-touez an holl re-mañ,
eo dorn Doue en deus graet kement a zo ?
¹⁰ Eñ hag emañ en e voz
buhez pep buhezeg,
hag alan pep korf den !
¹¹ Hag-eñ n'eo ket stummet ar skouarn da
verzout ar c'homzoù,
Evel ar staon da dañva ar boued ?
¹² E-giz-se gant ar blev gwenn
e vez perc'hennet ar furnez,
Ha gant an oad kozh, ar boellegezh.

¹³ Gant Doue emañ ar furnez
hag ar galloud,
dezhañ an emsoñj hag ar skiant-vat !
¹⁴ Pa ziskar, ne vez ket adsavet ;
ma serr war un den, ne vo ket digoret.
¹⁵ Ma talc'h war an dourioù e vez sec'hor,
ma lez anezho da vont
ec'h eilpennont an douar.
¹⁶ Gantañ emañ an nerzh hag an efedusted,
dezhañ an hini dianket hag an dianker.
¹⁷ Ar guzulieren, o lakaat a ra da follañ,
hag ar varmerien da sodiñ ;
¹⁸ diliammañ a ra prizonidi ar rouaned,
ha skoulmañ un nask e gouriz ar re-mañ.
¹⁹ Lakaat a ra ar veleien da vale divotoù,
hag e tiskar d'an traoñ an dud uhel.
²⁰ Lemel a ra kuit ar gomz
digant an dud ar surañ,
ha tennañ digant ar gozhidi o skiant-vat ;
²¹ skuilhañ a ra an dispri war ar briñsed,
ha distegnañ gouriz ar re greñv.
²² Dibourc'hañ a ra an donderioù
eus o zeñvalderioù,
12, 18 un nask en-dro dezho d'ober anezho sklaved.
12, 21b ...evit o dinerzhañ.

hag e tegas an dic'houlou d'ar sklerijenn.

²³ Uhelaat a ra ar Broadour
hag e kas anezho da get,
astenn a ra ar poblou
hag e rask anezho kuit.
²⁴ Digalonekaat a ra pennoù bras ar vro,
d'ober anezho kantren en ur gouelec'h
hep hentoù,
²⁵ ma tastornont en deñvalijenn dic'houlou,
en ur charigellat evel un den mezhvet.

13 ¹ Ya, kement-se holl,
va lagad en deus hen gwelet,
va skouarn he deus hen klevet
ha komprenet :
² kement a ouzoc'h a ouzon ivez ;
me n'on ket disteroc'h egedoc'h !
³ Hogen ouzh an Hollc'halloudeg ez eo
em eus da gomz,
hag ouzh Doue ez eo
em eus d'ober rebechoù.

⁴ C'hwj avat ned oc'h nemet liverien gevier,
medisined a netra, an holl ac'hanoc'h !
⁵ Piv 'ta ho lakaio da devel,
ma vo an dra-se evidoc'h
kement ha furnez.
⁶ Selaouit eta va breutadenn,
ha bezit evezhieket ouzh plede va muzelloù.

⁷ Hag-eñ eo evit servijout Doue
e tistagit falsenteziou,
evitañ e tibunit gevier ?
⁸ Hag-eñ e vefe evit mont a-du gantañ,
hag evitañ e vefec'h o vreutaat ?
⁹ Ne vefe ket fall dezhañ
dont da sellout tost ouzhoc'h !
Evel ma c'hoarier gant un den,
hag-eñ e c'hellfec'h ivez c'hoari gantañ ?
¹⁰ Sur-mat e kastizo ac'hanoc'h,
ma treuzvarnit e-kuzh diwar-benn unan
bennak.
¹¹ Hag-eñ ne gouezhfe ket
e spouron warnoc'h ?
¹² Ho setañoù a zo setañoù ludu,
hag ho respontoù
n'int nemet respontoù pri !

¹³ Paouezit eta da gomz ouzhin, ha me a
gomzo :
erruet ganin ar pezh a blijio dezhañ !
¹⁴ Lakaat a ran va buhez en arvar,
lakaat a ran anezhi war balv va dorn.
13, 4 Medisined a netra pe mezegeged didalvoud.
13, 11 e spouront : ar spouron razañ.

¹⁵ Ha goude ma lazhe ac'hanon, ennañ em eus goanag,

ha dirazañ e tifennin va c'haoz.

¹⁶ Ya, kement-se evit gwir a droio d'am silvidigezh, Rak ne gred ket an den fall en em ziskouez dirazañ.

¹⁷ Selaouit, selaouit va c'homzoù, ha digorit ho skouarn d'am diskleriadurioù.

¹⁸ Setu ma 'm eus renket pep tra evit gallout prozeziñ, gouzout a ran ez eo ganin-me emañ ar gwir.
¹⁹ Piv a fell dezhañ dont da rendaeliñ ganin ?
Prest on diouzhtu da devel ha da vervel.

²⁰ Espern din daou dra hepken, ha neuze dirazout n'en em guzhin ket !

²¹ Pella da zorn a-ziwarnon, na vo ket da spouron evit va spontañ !

²² Ha goude-se, digor ar breud ha me a responto, pe c'hoazh me a gomzo, ha te a eilgerio.

²³ Pegement am eus a fazioù, a bec'hedoù ? Va drougober ha va mank, gra din o anavezout !

²⁴ Perak e kuzhez da zremm ?

Perak e sellez ac'hanon evel un enebour dit ?
²⁵ Hag-eñ e fell dit spontañ un delienn o nijal en avel, ha redek war-lerc'h ur blouzenn sec'h,
²⁶ Pa skrivéz enep din setañsoù c'hwerv, pa damallez din fazioù va yaouankiz,
²⁷ pa lakaez va zreid en houarnoù, pa sellez pizh ouzh va c'hammedoù, ha pa daolez evezh ouzh roudoù va zreid ?
²⁸ En em zispenn a ra evel koad preñvedet, evel ur pezh dilhad debret gant an tartouz.

14 ¹ An den ganet eus ar vaouez, a zo berr e zeizioù gant o gwalc'h a fourgas :

² Evel ur vleunienn e tfluk hag e weñv, hag e tec'h kuit evel ur skeud, hep gallout chom a-sav.

13, 15 pe : Va lazhañ a ray, n'em eus ken esper ; hogen va hentoù dirazan a zifennin. Treiñ a reomp diwar an troidigezhioù kozh. Disheñvel eo an heb. : "Ma laz ac'hanon ez on hep goanag !" pe c'hoazh marteze : "Emañ o vont d'am lazhañ ! Her gortoz a ran ! Ra c'hellin hepken difenn dirazañ justis va c'haoz !"

³ Hag ez eo warnañ e tigurez da zaoulagad, eñ an hini a sachez ganit dirak al lez-varn ?

⁴ Piv a denno ar glan eus an dic'hlan ?
Den ebet !

⁵ Peogwir eo divizet dezhañ e amzer, hag anavezet ganit niver e vizvezhioù, peogwir ac'h eus merket an termen na dremeno ket,

⁶ distro da sell dioutañ, lez anezhañ, betek ma-z echuo evel ur goprad e zevezh.

⁷ Ar wezenn, hi, he deus ur goanag :
Mar bez troc'het e c'hell c'hoazh glazañ en-dro,

rak ne vanko ket dezhi broustennoù ;
⁸ goude d'he gwrizienn koshaat en endon, ha d'he c'hef breinañ en douar,

⁹ A-vec'h ma santo an dour, e vouilhaaso en-dro, hag ez adtaolo barradur evel ur blantenn yaouank.

¹⁰ Hogen an den, pa varv, a chom divuhez ; mab Adam, pa goll e alan, pelec'h emañ ?

¹¹ Koazhet e vo kentoc'h dourioù ar mor, hesket, disec'het ar stêrioù bras,
¹² a-raok d'an den, ur wech gourvezet, gallout adsevel ;
steuziañ a ray an neñvoù
a-raok dezhañ dihuniñ,
ha tamm ebet ne zasorc'ho eus e gousked.

¹³ Gant ma vefes evit kuzhat ac'hanon en Ifern, er goudor, betek ma paouezfe da gounnar, ha ma verkfes din un termen ma'z pefe soñj ac'hanon,

¹⁴ ma varv Mab Adam, hag-eñ e vevo en-dro ?)
e c'hortozfen gant esper a-hed deizioù va servij, betek ma teufe evidon fin va zro-ward.

¹⁵ Va gervel a rafes ha me a respontfe dit : oberenn da zaouarn a c'halvfes en-dro.

¹⁶ Neuze ne vefes ken o kontañ va c'hammedoù, nag o teurel pled ouzh va fec'hed.

¹⁷ Siellet e vefe en ur sac'hig va mankoù, hag un taol-livaj a rofes war va fazi.

14, 10 N'eus ket evit Job, na dre vras, evit an Testamant kozh, esper un dasorc'h ; daoust ma weler gant ar gwerzadoù 13-15 ar c'hoant anezhañ. Gwir eo ez eo diaes resisaat da vat ster ar gwerzad-mañ-gwerzad.

14, 14 a seblant lec'hiet gwelloc'h goude 19.

¹⁸ Ur menez a gouezh a-benn ar fin,
 hag ur roc'h, dre forzh ober,
 a riskl eus he lec'h ;
¹⁹ gant an dourioù e vez krignet ar vein,
 ha gant ar barradoù-glav
 e vez skrapet atil an douar,
 e giz-se e kasez goanag an den da get !
²⁰ E ziskar a rez hag ez a kuit evit atav,
 e zisneuziañ a rez hag e skubez anezhañ !
²¹ Hag-eñ e vo enoret e vibien, ne oar ket,
 hag-eñ e vint disprizet, ne wel ket !
²² War e gorf e-unan hepken
 e kouezh ar glac'har,
 warnañ e-unan hepken a ra kañv e ene".

Eil displegadur Elifaz.

15¹ Elifaz eus Teman en em lakaas da
 gomz hag a lavaras :

² "Un den fur,
 hag-eñ eo gant avelaj e respontfe,
 hag-eñ eo gant avel ar Reter
 e leugnfe e gof ?
³ En ur ober rebechoù
 gant komzoù didalvoud,
 ha gant gerioù na gasont da netra.
⁴ Mont a rez betek terriñ doujañs Doue,
 betek diraskañ ar relijion dleet da Doue !
⁵ Peogwir eo da fazi a ro lañs d'az kenou,
 ma tibabez doareoù-komz ar gorvigell-
 erien,
⁶ eo da c'henou da-unan
 a gondaon ac'hanout, n'eo ket me,
 ez eo da vuzelloù da-unan
 a ro testeni a-enep dit !
⁷ Hag-eñ e vijes-te an den kentañ,
 hag-eñ ez out bet ganet a-raok ar
 menezioù ?
⁸ Hag-eñ ac'h eus klevet sekredoù Doue,
 ha lakaet da zorn war ar furnez ?
⁹ Petra a ouzout-te na oufemp ket ni ?
 Ha petra 'gomprenfez-te
 na veizfemp ket ni ?
¹⁰ En hon touez ivez ez eus tud kozh,
 tud gwenn o blev,
 aet war an oad, muioc'h eget da dad !
¹¹ Ha re nebeut e vefe evidout frealzioù
 Doue,

15, 13 da vuanegzh, pe da anal.

hag ar gomz lavaret dit gant douster ?
¹² Perak ez eo skoemp da galon,
 perak emañ da zaoulagad o wilc'hañ,
¹³ te hag a dro a-enep Doue da vuanegzh,
 hag a lak evel-se gerioù
 da vont er-maez eus da c'henou !

¹⁴ Petra eo un den ma c'hellfe bezañ glan,
 ha bugel ur wreg,
 ma c'hellfe bezañ reizh dirak Doue ?
¹⁵ Mar ne fiz ket en E Sent,
 ha mar n'eo ket glan an neñvoù d'E
 zaoulagad,
¹⁶ na pegen nebeutoc'h c'hoazh
 unan euzhus ha brein,
 evel an den o lonkañ drougiezh evel dour !

¹⁷ Mont a ran da zisplegañ dit,
 va selaou eta !
 Ar pezh am eus gwelet
 ez an da zezrevellañ,
¹⁸ Ar pezh a gemenn ar furien,
 hep kuzhat netra, hervez lavar o hendadoù,
¹⁹ int-i hag a voe roet ar vro dezho hepken,
 pa ne dremene ket an estrañjour
 en o zouez.

²⁰ Holl deizioù e vuhez
 emañ an den fall o 'n em chalañ,
 hag e-pad ar bloavezhioù lezet d'an tirant,
²¹ eo mouezhioù spouronus
 a son ouzh e zivskouarn :
 e-kreiz ar peoc'h e wel ar forbann
 o kouezhañ warnañ !
²² Ne gred ket e c'hellfe en em ziwall
 diouzh an teñvalderioù,
 hag en em santout a ra merket
 evit ar c'hleze,
²³ distaolet evel boued d'ar bultured ;
 en em c'houzout a ra
 gouestlet d'ar gwalleur ;
²⁴ Deiz an deñvalijenn a laka spouron
 ennañ,
 nec'h hag enkrez a argad anezhañ,
 evel rouaned pare evit an emgann.

²⁵ Rak astenn a rae e zorn enep Doue,
 hag enep an Hollc'halloudeg
 e rae e baotr kadarn ;
²⁶ arsilhañ a rae anezhañ,
 stegnet e c'houzoug,
 dindan kein tev e skoedoù !
²⁷ Rak gant al lard e oa goloet e zremm,
 15, 24 an deñvalijenn eo ar marv.

graet en devoa bloneg en-dro d'e lounezhi.

²⁸ Emañ o chom e kêrioù rivinet,
e tiez na vezont annezet gant den ebet ken,
e vezañ ma-z int prest
da gouezhañ en o foull.

²⁹ Met eñ ne vo ket evit pinvidikaat,
ha ne bado ket e zanvez bras,
e skeud n'en em astenno ket war an douar.
³⁰ N'achapo ket d'an deñvalijenn,
ur flamm a zisec'ho e vroustenn,
hag e vleunienn a vo skrapet kuit
gant an avel.

³¹ Arabat dezhañ fiziout
e tromplezonoù diheñchus,
rak tromplezonoù a vo e baeamant.

³² A-raok e goulz e veñvo e skoultr,
ha ne adc'hloz ket e varr.

³³ Evel ar gwini e lezo e frouezh
da gouezhañ en glas,
evel an olivez e tistaolo kuit e vleuniou.

³⁴ Rak difrouezh e vez noueañs
an den fallakr,
ha debret e vez gant an tan
teltennoù an droug-werzh.

³⁵ Koñsevet an droug eo ar fallagriez
a vez ganet,
hag an touell eo
an hini a vez aozet neuze gant an askre.

Pevare respont Job.

16 ¹ Job en em lakaas da gomz hag a
lavaras :

² Alies em eus klevet komzoù seurt-se :
frealzerien boanius ez oc'h c'hwi holl.

³ Daoust hag ur fin a vo d'ar c'homzoù
avel-se ?

Pe petra a vroud ac'hanoc'h da respont ?

⁴ Me ivez eo evel doc'h e komzjen,
ma vije c'hwi em flas-me :
dibunañ a rajen komzoù diwar ho koust,
en ur hejañ va fenn war ho tivout.

⁵ Ho kennerzhañ a rajen gant va genou,
hep derc'hel war flaperezh va muzelloù.

⁶ Hogen mar komzan-me
ne vo ket distanet d'am glac'har ;
mar ne ran ket,
n'eo ket evit se ez aio kuit diouzhin.

15, 28 an den fall a lak an dezerzh da ren en-dro
dezhañ, dre lazhañ ha distrujañ evit bezañ didrabas o
vevañ.

16, 7-8 testenn ha ster arvarus-kenañ. En ur chom
tost a-walc'h d'an heb. hon eus klasket un droidigezh

⁷ Ya, setu-me bremañ skuizh-divi
gant an den a warizi,
emañ e holl vandennad o kregiñ ennon.

⁸ En em lakaat a ra da dest
en ur sevel em enep :
Va falstamaller a zo o komz a-enep din.

⁹ Emañ e gounnar ouzh va dispenn
ha va zagañ,

en ur skrignal e zent warnon ;
va enebour a lemm e zaoulagad
a-enep din !

¹⁰ Digoret o deus o genou em enep ;
evit va dismegañsiñ o deus skoet
ouzh va divjod,
holl a-unan en em isont a-enep din.

¹¹ Doue en deus va roet d'an den direizh,
va stlapet en deus

etre daouarn ar re fallakr ;

¹² e peoc'h e oan ha va brevet en deus,
kroget en deus em choung ha va freget ;
va savet en deus em sav

ma vin pal e viroù,

¹³ en-dro din e nij e zaredoù ;

treantiñ a ra didruez va lounezhi,
skuilhañ a ra va bestl d'an douar.

¹⁴ Freuzet on gantañ,
toull-freiz war doull-freiz,
sailhañ a ra a-enep din evel ur brezelour.

¹⁵ Gwriet em eus ur sac'h war va c'hroc'hen,
ha sanket va zal e-barzh ar poultr ;

¹⁶ ruziet eo va dremm gant an daeroù,
ha war lugern va daoulagad
e tiskenn ar skeud,

¹⁷ daoust ma n'eus em daouarn
droug-nerzh ebet,
ha ma-z eo glan va fedenn.

¹⁸ Te, o douar ! Arabat dit goleiñ va gwad !
Na vezet netra evit mougañ va garm !

¹⁹ Ya, bremañ eo en Neñvoù em eus un test,
en uhelderioù ma 'm eus ur gwarant ;

²⁰ aet eo va garm betek Doue,
dirazañ o deus diveret va daeroù.

²¹ A ! Ma vije un tredeog

etre an den ha Doue,

evel ma-z eus etre un den hag un den all !

²² Rak gwall-skoet eo ar bloavezhioù
a chom din,

ken ma-z in war-raok gant an hent
hep distro.

o klotañ gant ar gendestenn.

16, 7 gantañ : gant Doue.

16, 15 ar sac'h evel gwiskamant, ar poultr war an taol,
sinoù a gañ.

17 ¹ Va alan a ya da get,
va deizioù a voug,
evidon ar vered !
² Hag-eñ n'on ket danvez a c'hoapaerezh ?
Hag-eñ n'eo ket er c'hwervoni
emañ va lagad o tremen an noz ?
³ A ! Ez kichen eta poz arc'hant va c'hred !
Rak piv anezho a vennfe tonkañ em dorn ?
⁴ Serret ac'h eus o c'halon d'ar boellegezh ;
setu perak ne lezi ket an trec'h ganto :
⁵ "An neb a zinac'h e vignoned
pa-z eus da lodennañ,
hennezh e chomo da langisañ
daoulagad e vugale".
⁶ Graet ac'h eus ac'hanon ur vojenn
evit an dud,
un den a skoper krañch en e fas ;
⁷ gwanaet eo va daoulagad gant ar glac'har,
ha va izili a steuz evel ur skeud.
⁸ Gant se e chom mantret an dud reizh,
an den dinamm a vez droug ennañ
ouzh ar fallakr.
⁹ An den just koulskoude a zalc'h
gant e hent,
hag an den 'zo naet e zaouarn
a oar doublañ e galonegezh.
¹⁰ C'hwil holl avat, deuit en-dro, deuit eta !
Ne gavin ket unan fur en ho touez.

¹¹ Tremenet eo va deizioù,
bruzunet eo va mennadoù,
ar c'hoantoù-se
hag he devoa aozet va c'halon.
¹² An noz evidon 'zo kemmet en deiz,
hag ar sklerijenn evidon
a zo tost da vezañ teñvalijenn.
¹³ Petra c'hoazh esperout ?
An Ifern eo va zi !
En teñvalderioù em eus sterniet va gwele.
¹⁴ Kriet em eus d'ar bez : Te eo va zad !
Va mamm ha va c'hoar !
D'ar preñvedenned.
¹⁵ Pelec'h eta e vije va goanag ?
Ha va curvad, piv a wel anezhañ ?
¹⁶ Diskenn a ran pazennoù an Ifern,
daoust ha diskuizh a vo din war ar poultr ?

Eil displegadur Bildad

17, 1 ar vered : heb. ar beziou.
17, 3 d.l.e. : Bez evidon ur c'hredour, un difenner,
peogwir ar re-mañ ne reont ket ; ne skoot ket em
dorn evit diskouez o asant ; tonkañ em dorn, d.l.e.
bezañ gwarant.
17, 4 tu'zo ivez da gompren : Setu perak ne savont
ket o dorn (da vezañ kred evidon).
17, 5 ur c'hrennlavar hon eus amañ moarvat da
lavarout : N'en em gavo ket mat mignoned Job, nag
int, nag o bugale, evit bezañ distaollet anezhañ en e
boan.
17, 16 gwerzenn diaes ; tu'zo ivez da gompren :

18 ¹ Bildad eus Shouac'h en em
lakaas da gomz hag a lavaras :

² Betek pegoulz e lakaiot hualoù d'am
c'haoz ?
En em soñjit ha neuze e komzin !
³ Perak e vefemp-ni tremenet ganit da
loened,
perak e vefemp evel sodien d'az taoulagad,
⁴ te hag en em zrailh da-unan ez kounnar ?
Hag-eñ, abalamour dit, e vo dilezet ar vro,
hag-eñ e ranko ar roc'hell en em
zilec'hiañ ?
⁵ Ya, lazhet e vez gouloù an den fallakr,
ha flamm e dan a baouez da lugerniñ ;
⁶ ar gouloù e deñvala en e deltenn,
hag e lamp a voug a-us dezhañ.
⁷ E gammedoù nerzhus a zeu da verraat,
ha strebotiñ a ra en e venozioù.
⁸ Rak luziañ a ra e dreid en ur roued,
emañ o kerzhout war stignoù.
⁹ Ul las a grog en e seul,
ul lindag a serr war e c'houzoug ;
¹⁰ skoachet 'mañ en douar
al lingad d'e bakañ,
war ar wenodenn emañ an toull-trap
d'e dapout.

¹¹ A bep tu e vez spouronet gant
spontailhoù :
emaint war e lerc'h, pep kammed ma ra !
¹² E greñvder a anavez bremañ an dienez,
hag ar gwalleur a zo en e sav en e gichen.
E groc'h en a zo krignet gant ar c'hleñved,
mab henañ an Ankoù a zebr e izili.
¹⁴ Setu-eñ diskrapet eus e dinell,
hi hag a oa e surentez,
ha degaset da roue ar spontoù,
¹⁵ en doare ma c'hellez-te chom en e
deltenn,
pa n'eo ket ken perc'henn warni,
ha p'eo bet skuilhet soufr war e chomlec'h.
¹⁶ Ouzh traoñ e tisec'h e wrizioù,
hag ouzh krec'h e weñv e zeliadur.
¹⁷ Kollet eo diouzh ar vro an eñvor
anezhañ,
n'en deus anv ebet ken

Daoust hag e tiskennint ganin d'ar Sheol ? Daoust hag
en em sankint ganin er poultr ?
18, 5 flammenn e dan d.l.e. flammenn e oaled.
18, 13 ar c'hleñved marvus a gouezh war an den fall.
18, 14 ar roue-mañ a zo an Ankoù, roue ar marv.
18, 15 evit digontammañ ti-annez an hini marv. Reoù
all a dro en ur doare disheñvel : "Lilit a chom dindan
e deltenn, ha soufr a skuilher war e chomadur". Lilit o
vezañ un doare diaoulez a veze sellet o chom er
rivinoù hag el lec'hioù diannez ; ar soufr neuze a vije
an arouez eus kastiz Doue.

war-c'horre ar maezioù.

¹⁸ Argaset eo eus ar gouloù
d'an deñvalijenn,
hag eus ar bed ec'h harluez anezhañ.

¹⁹ Lignez ebet na diskennidi
evitañ en e bobl,
na restad ebet e lec'hioù e annez.

²⁰ Gant e blanedenn eo saouzanet
tud ar c'huzh-heol,
ha tud ar reter e krog an hiris enno.

²¹ Evel-se emañ kont
gant chomlec'h an den direizh,
evel-se gant an hini n'anavez ket Doue !

Pempvet respont Job

19 ¹ Job en em lakaas da gomz hag a
lavaras :

² Betek pegoulz e vezot o c'hlac'hariñ va
ene,
hag o flastrañ ac'hanon gant ho kaozioù.

³ Setu dek gwech m'hoc'h eus va
c'hunujennet,
ha m'hoc'h eus va atahinet divergont.

⁴ Ha zoken mar d'eo gwir em eus diroudet,
ez eo me an hini en deus da welout gant va
dihañchadenn.

⁵ Mar fell deoc'h bezañ rok em c'heñver,
ha tamall din va mezhegezh,

⁶ gouezit ez eo Doue an hini am gwallgas,
an hini en deus va gronnet en e roued.

⁷ Krial a ran : Drouk-nerzh a zo !
Met n'eus ket a respont digantañ ;
kaer em eus garmañ,
evidon n'eus ket a justis !

⁸ Muret en deus va hent na c'hellin ket
tremen ;
war va gwenodennoù en deus taolet
teñvalijenn.

⁹ Eus va gloar en deus dibourc'het,
ha dilamet kuit kurunenn va fenn.

¹⁰ Va dismantrañ a ra a bep tu,
mont kuit a ran ;
displantet en deus evel ur wezenn va
goanag.

¹¹ Entanet en deus e gounnar ouzhin,
ha graet ac'hanon e enebour.

19, 4 ger evit ger"ganin emañ va dihañchadenn o
lojañ".

19, 20 testenn ha ster avarus-kenañ. Reoù all a
dro"Dindan va c'hroc'hen eo brein va c'hig, ha n'em
eus ken nemet kroc'hen va dent"... pe un dra all.

19, 22 debrñ kig unan bennak eo dantañ anezhañ dre

¹² Warnon eo degouezhet e holl vandennoù
a-unan,
toullet o deus o hent betek ennon,
emaint o kampañ en-dro d'am zeltenn.

¹³ Va breudeur a zo pellaet diouzhin,
va anaoudeien n'o deus graet nemet treiñ
diouzhin ;

¹⁴ steuziet int, va zud-kar, tud va ziegezh,
va ankounac'haet o deus int,

¹⁵ ostizidi va zi !
Va mitizhien a sell ac'hanon evel un
estrañjour,
evel ur barbar ez on d'o daoulagad.

¹⁶ Gervel a ran va mevel ha ne respont ket,
kaer em eus gant va genou aspediñ
anezhañ.

¹⁷ Va alan a zo un heug evit va gwreg,
ha deuet on da vezañ flaeius evit mibien
va lounezhi.

¹⁸ Ar gañfarded zoken a ra goap ouzhin,
ha pa savan em sav e labennont diwar va
fenn.

¹⁹ Euzhus ez on d'an dud a guzhuten ganto,
hag ar re a garen a zo troet em enep.

²⁰ Va eskern a zo peg ouzh va c'hroc'hen,
hag aet eo kuit ar c'hig en-dro d'am dent.

²¹ Truez ouzhin, truez ouzhin,
c'hwi va mignoned,
rak dorn Doue en deus skoet ganin !

²² Perak e redit war va lerc'h evel Doue,
perak eus va c'hig n'hoc'h eus ket c'hoazh
ho kwalc'h ?

²³ Piv a roio din e vefe skrivet va c'homzoù,
piv a roio din e vefent engravet en arem,

²⁴ Pe gant ur gizell houarn ha gant plom,
e vefent skultet da viken war ar roc'h ?

²⁵ Rak me oar-me ez eo bev va difenner,
hag e vo Eñ a savo en diwezh d'am salvin ;

²⁶ ha goude ma vo bet distrujet va
c'hroc'hen,
neuze zoken, hep va c'horf, e welin Doue :

²⁷ Ya, me a welo anezhañ, me va-unan,
va daoulagad a sello outañ ha n'eo ket
daoulagad un all :

Gant ar c'hoant-se e langis va c'halon em
c'hreiz !

an droukkomz hag ar falstamall.

19, 24 Goude engravañ al lizherennoù er roc'h e veze
a-wechoù leuniet ar c'hleuz gant plom saket e-barzh.

19, 25 va dasprener, va difenner, va dialer. Eñ a savo
en diwezh, pe an diwezhañ.

²⁸ Mar lavarit diwar va fenn :
 Petra tamall dezhañ d'e gas dirak ar
 barner ?
 Peseurt danvez a brosez a gavimp ennañ ?
²⁹ Ho pet aon evidoc'h hoc'h-unan rak ar
 c'hleze,
 dre ma flammo ar gounnar
 a-enep ar re zireizh,
 e doare ma ouiot ez eus ur varnedigezh.

Eil displegadur Sofar.

20 ¹ Sofar eus Naama en em lakaas
 da gomz en ur lavarout :

² Ya, va soñjoù am doug da eilgeriañ,
 gant ar birvilh a santan ennon.
³ Pa glevan ur gentel ouzh va dismegañsiñ,
 eo awen va spered a c'hwezh din ar
 respont.
⁴ Hag-eñ n'ouzout ket mat penaos,
 a-viskoazh,
 abaoe m'eo bet lakaet an den war an douar,
⁵ eo berrbadus laouenidigezh ar re fallakr
 ha ne chom nemet ur momed gantañ
 levenez an den dizoue ?
⁶ Na pa savfe e vent betek en neñvoù,
 na pa stokfe e benn ouzh ar c'hoabr,
⁷ evel ur spes ez a da get evit atav,
 ma lavar ar re a wele anezhañ :
 Pelec'h emañ ?
⁸ Evel un huñvre a tiniñ kuit ha ne vez ket
 kavet ken,
 argaset evel ur weledigezh-noz.
⁹ Al lagad en merze n'en gwel ket ken
 hag al lec'h ma chome ennañ n'en anavez
 ket ken.
¹¹ E eskern a oa leun a yaouankiz nerzhus,
 houmañ 'zo bremañ o kousket gantañ er
 poultr.

¹² Mar d'eo c'hwek an droug d'e c'henou,
 ma kuzh anezhañ dindan e deod,
¹³ ma vir anezhañ, kuit d'e zilezel,
 ma talc'h anezhañ e-kreiz e staon,
¹⁴ e trenko e voued en e stomok,
 ur binim aspig a labouro en e vouzelloù :
¹⁵ Ar madoù bet plaouiet gantañ e ranko o
 dislonkañ,
 Doue a lakay anezho da vont e-maez e

19, 26 arvarus eo ster ar gwerzad-mañ. Troet e vez
 ivez gant "Hag a drek va c'hroc'hen en em zalc'hin em
 sav, ha gant va c'hig e welin Doue". Ar pezh a ro ur
 ster teñvaloc'h ; hep va c'horf, pe gant va c'horf.

gof ;
¹⁶ sunañ a rac binim aspig,
 un teod gwiber eo a lazho anezhañ.

¹⁷ Ne welo mui ar gwazhioù eoul fresk,
 ar froudoù mel hag amann !
¹⁸ Disteurel a ra e c'hounid hep gallout e
 lakaat da ziskenn,
 ne denno ket dudi eus frouezh e drokerezh.
¹⁹ Dre m'en deus gwasket, gwallgaset ar
 reuzeudien
 ha laeret un ti e-lec'h e sevel drezañ e-
 unan,
¹⁰ E ranko e vibien dic'haouiñ ar beorien
 ha rentañ gant o daouarn o-unan e
 binvidigezhioù.
²⁰ En e gof n'anavez distan ebet,
 n'helle hini ebet achap d'e lontegezh,
²¹ ne oa den evit tec'hout diouzh e var-
 lonkerezh ;
 setu perak ne bado ket e eurvad ;
²² e-kreiz e builhentez ez anavez o
 diaezamant
 hag holl daolioù ar gwalleur a skoio
 gantañ.
²³ E-keit m'emañ o leuniañ e gof,
 e kas Doue gwrez e gounnar warnañ
 hag e lak e viroù da gouezhañ evel glav
 war e gig.
²⁴ Ma c'hell tec'hout a-zirak an arm-houarn,
 e vo treuzet gant bir ar wareg-arem ;
²⁵ setu un daret o vont er-maez eus e gein
 hag ur spig luc'hedus er-maez eus e avu.

Warnañ e plaou ar spontoù,
²⁶ An holl deñvalderioù a zo miret dezhañ :
 Debret eo gant un tan n'eo ket bet enaouet
 gant tud,
 hag a douz kement a vane en e dinell.
²⁷ An Neñvoù a ziskuilh e bec'hed
 hag an douar a sav en e enep :
²⁸ Un dilujadenn a skrap e di,
 an dourioù-beuz, e deiz kounnar Doue !

²⁹ A-berzh Doue, setu lod an den fall,
 an hêrezh tonket dezhañ a-berzh Doue.

C'hwec'hvet respont Job.

21 ¹ Job en em lakaas da gomz hag a
 lavaras :

20, 10 e vibien : mibien an den fallakr.
 20, 11 gant an den dizoue e kousko e yaouankiz.
 20, 26 un tan n'eo ket bet enaouet gant tud, d.l.e., tan
 ar c'hurun enaouet gant Doue.

² Selaouit mat va c'homzoù,
Da vihanañ roit ar frealz-se din ;
³ Teurvezit va lezel da gomz,
goude-se e c'hellot goapaat.
⁴ Hag-eñ eo a-enep un den em eus da
glemm
ha neuze, penaos ne gollfen ket pasianted ?
⁵ En em droit war-zu ennon ha bezit estonet
ha lakait ho torn war ho kenou ;
⁶ rak pa 'n em soñjan e vezan spouronet
hag e santan stroñsadoù em c'horf.

⁷ Perak e chom ar re fallakr da vevañ,
da goshaat, da greskiñ en o finvidigezh ?
⁸ Emañ tud o lignez o kreñvaat dindan o
selloù,
o diskenidi o terc'hel da vont dindan o
daoulagad.
⁹ O zoez a vez e peoc'h, dispouron,
ne gouezh ket warno gwalenn Doue !
¹⁰ Frouezhus e vez o c'hole, hep mank ebet
hag halañ a ra o buoc'h hep koll he leue.
¹¹ Lezel a reont o c'hañfarded da redek evel
deñved
hag o bugale a dro da gorollañ ;
¹² kanañ a reont war an daboulinig
hag ar gitar
hag ebatal a reont ouzh son ar fleütig.

¹³ E-kreiz an eurvad e kasont da benn o
deizioù
ha gant peoc'h e tiskennont d'an Ifern ;
¹⁴ Ha koulskoude e vezent o lavarout da
Zoue :
"En em zistro diouzhip !
Ne fell ket deomp anavezout da hentoù !
¹⁵ Petra eo an Hollc'halloudeg evit bezañ en
e servij ?
Da betra e talvezfe deomp e aspediñ ?"
¹⁶ Hag-eñ n'emañ ket o eurvad en o dorn o-
unan
hag-eñ n'emañ ket pell dioutañ mennadoù
ar re fall ?
¹⁷ Pet gwech eo bet mouget lamp ar re
zrouk
hag ar reuz, daoust hag e kouezh warno ?
Pet gwech en deus en e gounnar lodennet
poanioù dezho ?
¹⁸ Daoust hag e vezont evel plouz kaset
gant an avel,

21, 2 pe : setu penaos e c'hellit va frealziñ.
21, 22-23 ar boudoù uhelañ, ar re uhel, eo an Aelez.
Mignoned Job a gomz eus skiant Doue ; Job a
responn : Kontrol eo ar pezh a weler bemdez d'an
tezennoù a zisplegit ; penaos kompren, da skouer, e

evel pell diskrapet gant ar gorventenn ?

¹⁹ Hag-eñ e virfe Doue kastiz an den fall
evit e vugale ?
Ra gastizo an den fall e-unan evit ma tesko
eñ !
²⁰ D'e zaoulagad e-unan da welout ar rivin !
Eñ e-unan ra evo eus kounnar an
Hollc'halloudeg !
²¹ Rak petra 'vern dezhañ tonkadur e di war
e lerc'h,
ur wech troc'het dezhañ niver e
vizvezhioù ?
²² Hag-eñ eo da Zoue e vefe desket ar
skiant,
pa-z eo Eñ an hini a varn ar boudoù
uhelañ ?
²³ Ha koulskoude sed hemañ o vervel e-
kreiz e nerzh,
e-kreiz an eurvad ha didrabas,
²⁴ goude bezañ karget e gof a zruzoni
ha leuniet a freskter mel e eskern.
²⁵ Henezh er c'hontrol a varv e c'hwervder
e ene,
hep bezañ tañvaet an eürusted.
²⁶ An eil hag egile koulskoude a zo
kenkoulz gourvezet er poultr
hag e teu ar preñved d'o goleiñ !

²⁷ Ya, anavezout a ran mat ho soñjoù
hag ar menzioù a steuñvit diwar va fenn.
²⁸ Lavarout a rit : "Pelec'h emañ ti an den
lorc'hus,
pelec'h emañ an deltenn bet annezet gant
ar re fall ?"
²⁹ Hogen hag-eñ hoc'h eus graet goulennoù
ouzh an dremenidi
hag anavezet o evezhiadennoù da welout,
³⁰ penaos e vez espernet an den fall e deiz
ar gwalleur,
penaos e tiflip e deiz ar fulorioù ?
³¹ Piv 'ta a gred tamall dezhañ en e fas e
zoareoù,
hag ar pezh en deus graet, piv en rent
dezhañ ?
³² Pa vez kaset d'ar vered,
e veilh an dud war e grugell ;
³³ Dous e vo dezhañ moudennoù an
draonienn ;
war e lerc'h eo ur boblad en em zibun

vefe an hevelep tonkadur, ar marv hag ar bez, evit an
den reuzeidik, evurusted ebet dezhañ en e vuhez,
kenkoulz ha d'an den pinvidik en deus tañvaet
plijadur a-leiz korf.

ha dirazañ un engroez diniver.

³⁴ Penaos eta degas din frealzioù ken didalvez :
Eus ho respontoù ne van nemet touellerezh !

Trede displegadur Elifaz.

22 ¹ Elifaz eus Teman en em lakaas da gomz hag a lavaras :

² Hag-eñ eo da Zoue e vefe talvoudus an den ?
N'eo ket, dezhañ e-unan eo e talv d'an den bezañ skiantek.

³ Evit an Hollc'halloudeg, peseurt gounid a zo dre ma-z out just, peseurt mad evitañ ma renez ur vuhez parfet ?

⁴ Te avat, hag-eñ eo evit da zeoliezhe e kastizfe ac'hanout hag ez afe ganit d'al lez-varn ?

⁵ Pe gentoc'h, hag-eñ n'eo ket evit braster da fallentez hag o vezañ n'eus termen ebet d'az pec'hedoù ?

⁶ Moarvat az pezh hep abeg kemeret arrez digant da vreudeur ha diskrapet o dilhad digant ar re a oa en noazh ;

⁷ n'az pefe ket roet dour d'an den sec'hedet, dinac'het az pefe bara ouzh an hini en deveze naon.

⁸ Pe lavaret : An den nerzhus e zorn, dezhañ ar vro !

D'an dud deut mat ganit d'en em ziazezañ enni !

⁹ An intañvezed az pezh kaset kuit hep reiñ netra dezho ha divrec'h an emzivadad az pezh brevet.

¹⁰ Setu perak ez eus bremañ lasoù en-dro dit hag e vezez spontet gant braouac'h a-drumm.

¹¹ Teñvalaet eo dit ar gouloù, ne welez mui ken, ul liñvadenn-dour az kolo !

¹² Hag-eñ n'emañ ket Doue e lein an Neñvoù ?

Sell ouzh penn ar stered, pegen uhel ez int ?

21, 33 moudennoù a veze berniet war ar bez, hag un doare skeudenn lakaet en he sav war varr.

22, 6 amañ e krog un doare enklask a goustiañ en-

¹³ Ha gant se ac'h eus lavaret marteze :
Petra 'oar Doue ?

Hag-eñ e c'hell barn a-dreuz d'ar c'houlmoul ?

¹⁴ Ar c'hoabrennoù a zo moarvat ur skramm evitañ, ne wel ket, Eñ hag a zo o vale war gelc'hiad an Neñvoù !

¹⁵ Gwel hag-eñ ne heuliez ket an hent a-wechall,
an hini bet pleustret gant an dud a fallagriez,

¹⁶ a voe skrapet kuit a-raok o amzer, pa vezas ur stêr vras o diazezoù ?

¹⁷ Int hag a lavare da Zoue :

En em zistro diouzhip !
Petra c'hell an Hollc'halloudeg ober deomp ?

¹⁸ Eñ koulskoude eo an hini en devoa leuniet o ziez a vadou ;
hogen menozioù ar re fall-se a chome pell dioutañ !

¹⁹ An dud reizh a wel kement-se hag a c'hoarzh,

an den dinamm a ra goap outo :

²⁰ "Hag-eñ n'eo ket bet kaset da get o feadra

ha lonket gant an tan ar pezh a lezent".

²¹ Gra adarre emglev gantañ, gra ar peoc'h !
Gant se e teuo dit an eurvad en-dro.

²² Degemer ar gentel o tont eus E c'henou, ha lak e lavarou ez kalon.

²³ Ma tistroez da gaout an Hollc'halloudeg gant izelegezh,
ma pellaez an direizhder diouzh da deltenn,

²⁴ ma sellez an aour evel poultr, hag an Ofir evel mein ar froud-dour,
²⁵ e vo an Hollc'halloudeg a vo da aour,

a vo evidout arc'hant a-vernioù !

²⁶ En Hollc'halloudeg neuze e lakai da blijadurezh,

hag e savi da zremm war-zu Doue :

²⁷ E c'hervel a ri hag Eñ a selaouo, ha seveniñ a ri da ouestloù.

²⁸ Ma tivizez un dra bennak

e teuo dit da benn-mat,
war da hentoù e lugerno ar sklerijenn.

²⁹ Rak Eñ a izela an den lorc'hus,
met salviñ a ra an hini a soubl e zaoulagad.

dro da vuhez Job.

22, 24 d.l.e. aour Ofir, ar vro e kreisteiz Nubia, pe aodoù kornog Arabia.

³⁰ Dieubiñ a ra an den digablu :
salvet e vi eta dre c'hlanded da zaouarn.

Seizhvet respont Job.

23 ¹ Job en em lakaas da gomz hag a
lavaras :

² Hiziv c'hoazh eo c'hwerv va c'hlemmvan,
rak e zorn a bouez war va hirvoudoù.

³ Piv a roio din gouzout pelec'h e gavout,
penaos mont betek e chomadur ?

⁴ Displegañ a rafen va c'haoz dirazañ,
arguzennoù ganin leizh va genou !

⁵ Anavezout a rafen Petra respontfe din,
kompren a rafen ar pezh a lavarfe.

⁶ Ha ret e vefe dezhañ kalz a nerzh evit
breutaat ganin ?

Ne vefe ket.

N'en defe d'ober nemet va selaou.

⁷ Merzout a rafe ez eo un den reizh a vefe
oc'h arguziñ gantañ,
hag evit atav e vefen dieubet eus va barner.

⁸ Hogen ma-z an etrezek ar Reter,
n'emañ ket eno ;

etrezek ar C'hornog,
ne verzan ket anezhañ ;

⁹ E glask a ran war-zu an Norzh,
alberz ebet dioutañ ;

treiñ a ran d'ar Su,
ha n'Hen gwelan ket muioc'h.

¹⁰ Eñ avat a anavez an hent a zo va hini ;
ra amproou ac'hanon en tan,
pur evel aour e teuin er-maez :

¹¹ Dalc'het em eus va zreid war e roudoù,
miret em eus e hent hep mont a-dreuz.

¹² N'em eus ket diheñchet diwar
gourc'hemenn E vuzelloù,
kuzhet em eus em askre lavarou e c'henou.

¹³ Met dibabet en deus,
ha piv e harzo outañ ?

Ar pezh en deus mennet e ene,
hen ober a raio,

¹⁴ rak seveniñ a ra e zisenteziou ;
kalz a dra a-seurt-se a zo en e benn.

¹⁵ Setu perak em eus spouron gantañ,
p'en em soñjan e krenan gant an aon
razañ ;

¹⁶ Doue eo an hini en deus lakaet va c'halon
da vezañ laosk,

23, 10a marteze kompren : Eñ avat a anav pegoulz e
kerzhan hag e choman a-sav.

an Holle'halloudeg eo an hini en deus va
leuniet a spont,

¹⁷ ken am eus tavet en abeg d'an
teñvalderioù,
en abeg d'an dic'houlou a c'holoe va
dremm.

Doue en devo e eur.

24 ¹ Perak e seblant ar pezh a dremen
bezañ kuzh d'an Holle'halloudeg ?
Perak ar re a anavez anezhañ ne welont ket
e zeizioù ?

² Tud fallakr a ziblas ar bonnoù,
skrapañ a reont tropell ha mesaer ;

³ kas a reont ganto azen an emzivadeg
hag e kemeront e kred ejen an intañvez.

⁹ Diskrapañ a reont an emzivad diouzh ar
vronn

hag e kemeront da arrez magadenn ar
paour.

⁴ Bountañ a reont kuit ar reuzeudien a-
ziwar o hent,
holl dud geizh ar vro a rank en em guzhat.

⁵ Evel onagred ar gouelec'h,
e klaskont war ar maez peadra de zebriñ,
rak goude labourat betek an noz,
n'o deus ket a-walc'h a vara evit o bugale.

⁶ Er parkeier e rankont eostañ e-pad an noz
ha vendemiñ da noz gwini an den fallakr.

⁷ Tremen a reont an noz en noazh, hep
dilhad,
hep pallenn ebet a-enep ar yenien.

⁸ Gant glav ar menezioù e vezont trempet
ha dre faot a c'houdor e souchont ouzh ur
roc'h.

¹⁰ Bale a reont noazh-diboure'h,
hep gwiskamant
ha naon o devez,
goude ma vezont o tougen malanoù.

¹¹ Etre daou vaen-milin e waskont an eoul,
moustrañ a reont ar pentonioù,
met sec'hed o deus.

¹² Emaint oc'h hirvoudiñ dindan o gwall-
labour,
ene ar re c'hloazet a gri forzh da gaout
sikour...

Hogen Doue ne selaou ket o fedenn.

¹³ Ha setu reoù all disuj d'ar sklerijenn,
tud ha n'anavezont ket hec'h hentoù,
na bleustront ket he gwenodennoù.

24, 1 troidigezh arvarus-meurbet.

¹⁴ N'eo ket deut c'hoazh an deiz m'eo savet ar muntrer,

da vont da lazhañ ar paour, ar reuzeudig.

E-pad an noz e troidell al laer,

¹⁶ Toullañ a ra en deñvalijenn an tiez, en devoa merket e-pad an deiz.

¹⁵ Evel-se ivez selloù an avoultrer a c'hortoz ar serr-nnoz :

"Lagad ebet, emezañ, evit va gwelout !"

Hag e laka ur mouch war e zremm.

^{16a} Hini ebet anezho n'anavez ar sklerijenn.

¹⁷ Ar beure evito a zo teñvalijenn, ken kustum ma-z int da spontoù an noz. *(ar gwerzadoù 18-24 a zo etre 27, 13 ha 27, 14)*

²⁵ Mar d-emañ kont evel-se, piv am dislavaro ?

Ra zegaso va c'homzoù da netra !

Trede displegadur Bildad.

25 ¹ Bildad eus Shouac'h en em lakaas da gomz hag a lavaras :

² Dezhañ ar vestroniezh hag an nerzh spouronus :

Suraat a ra ar peoc'h war an uhelderioù !

³ Daoust hag e c'heller ober ar gont eus e strolladoù ?

Hag a-enep piv ne zifoup ket e vagadoù kuzh ?

⁴ Ha penaos e c'hellfe un den bezañ reizh dirak Doue ?

Bugel ur wreg, ha penaos e vefe dinamm ?

⁵ Pa n'eo ket al loar zoken lugernus evitañ,

pa n'eo ket glan ar stered d'e zaoulagad,

⁶ na pegen nebeutoc'h c'hoazh an den,

an astuz-se,

nag ar mab da Adam, ar breñvedenn-se !

26 ⁵ Ouzh traoñ emañ an Anaon o krenañ, an dourioù hag ar re a zo o chom enno ;

⁶ rak noazh eo ar Sheol dirazañ, n'eus gouel ebet o kuzhat dezhañ an Abaddon !

⁷ Stegnet en deus an hanternoz war ar goullo,

dere'hel a ra an douar e-pign war an netra.

⁸ pakañ a ra an doureier en e goabrennoù,

hep ma teufe an oabl da fregañ dindano ;

⁹ goleiñ a ra dremm al loargann,

24, 13 hec'h hentoù (hentoù ar sklerijenn) pe : e hentoù (hentoù an Aotrou).

en ur astenn warni e goumoul.

¹⁰ Treset en deus ur c'helc'h war-c'horre an dourioù,

betek ar vevenn etre ar sklerijenn hag an teñvalderioù ;

¹¹ peulioù an Neñv a vez stroñset,

ha sebezet gant E c'hourdrouz ;

¹² gant E nerzh en deus faoutet ar Mor

ha dre E skiant en deus breset Rac'hab ;

¹³ E alan he deus skubet koumoul an oabl,

E zorn en deus treuz-toullet an naer dec'her.

¹⁴ Sed aze an nebeud a welomp eus e oberoù ;

na pegen gwan an heklev a glevomp dioutañ,

met kurun e c'halloud,

piv a gompreno anezhañ ?

Eizhvet respont Job.

26 ¹ Job en em lakaas da gomz hag a lavaras :

² Na pegement e skoazellet an den dinerzh, hag e sikourez ar vrec'h distegnet !

³ Na pegement ac'h eus roet kuzulioù d'an den di-fur,

ha diskouezet da skiantegezh vras !

⁴ Met evit piv emaut o tistagañ gerioù,

ha spered piv eo an hini 'zo o ac'hanout ?

27 ¹ Hag e kendalc'has Job da zibunañ e gaoz en ur lavarout :

² Dre vuhez Doue hag en deus distaotlet justis va c'haoz,

ha dre an Holle'halloudeg en deus leuniet va ene a c'hwervoni,

³ Keit ha ma chomo va alan ennon,

ha c'hwezh Doue em fronelloù,

⁴ ne zistago va diweuz falsentez ebet,

na va zeod ne zistilho ket a c'hevier.

⁵ Pell diouzhin ar soñj e vefe ar gwir ganeoc'h ;

betek va huanad diwezhañ ez azlavarin ez on direbech.

⁶ En em stagañ a ran ouzh va reizhder

ha ne ziskrogin ket dioutañ :

N'he deus va c'halon tamm mezhe ebet gant va deizioù !

⁷ Ra c'hoarvezo gant va enebour evel gant ar fallakr,

25, 2 Dezhañ : da Zoue.

26, 5 da 27, 1 troidigezh gant an Tour-Tan.

gant va diarbenner

evel gant an den direizh !

⁸ Rak peseurt esper a zo d'an den dizoue pa bed,

pa sav e ene war-zu Doue ?

⁹ Daoust ha selaou a ra Doue e griadenn, pa zeu warnañ ar reuz hag an argoll ?

¹⁰ Daoust ha lakaat a ra en Hollc'halloudeg e blijadur,

daoust ha gervel a ra Doue e pep amzer ?

¹¹ Kelenn a ran deoc'h aze doare-ober Doue ;

ar pezh a zo e soñj an Hollc'halloudeg, n'en kuzhan ket.

¹² Met an holl ac'hanoc'h

hoc'h eus hen merzet,

perak dibunañ en goullo komzoù goullo ?

Trede displegadur Sofar

(Sofar eus Naama en em lakaas da gomz hag a lavaras :))

¹³ Sed amañ lod an den fallakr a-berzh Doue

hag ar pezh a resev an diranted digant an Hollc'halloudeg :

24 ¹⁸ Gwall-skañv eo hennezh war-c'horre an douar

hag ar re-se eo milliget o domani e-barzh ar vro ;

n'eo ket war-zu o gwiniieg en em drofe ar flastrer-rezin.

¹⁹ Sec'hor ha tommder a gas kuit dourioù an erc'h,

evel-se skrap ar Sheol ar pec'her.

²⁰ An askre hag he deus e furmet a ankounac'ha anezhañ,

n'eus ket soñj ken eus e anv ;

evel koad e vo torret an drougiezh.

²¹ Hennezh a wallgase ar vaouez c'haonac'h ha divugel

ha ne ziskoueze mad ebet ouzh an intañvez ;

²² hogen an Hini a ziframm gant nerzh ar c'halloudeien,

a sav, hag hennezh n'en deus ken da gontañ war ar vuhez.

²³ E lezel a rae d'en em harpañ war e surentez,

hogen e zaoulagad-eñ a veze o spiañ e hentoù ;

²⁴ bet uhel un nebeudig, n'emañ ket ken, kouezhet eo evel ar gaolenn-wenn a zastumer, evel ur penn-ed setu ma-z eo bet falzet.

27 ¹⁴ Mar d-eo niverus e vibien ez int tonket d'ar c'hleze, hag e ziskennidi n'eo devo ket o gwalc'h a vara.

¹⁵ E warlerc'hidi a vo interet gant an Ankoù,

hag e intañvezed ne leñvint ket warnañ.

¹⁶ Kaer e vo dezhañ berniañ arc'hant evel poultr,

ha serrañ dilhad ken aes ha pri,

¹⁷ eñ a zaspugno, met an den just eo an hini a wisko anezho,

hag e arc'hant eo d'an den direbech e tremeno.

¹⁸ Savet en deus dezhañ e-unan un ti evel hini ar gevridenn,

evel ur foukenn bet graet gant ur gedour.

¹⁹ Ar pinvidig a ya da gousket, met evit ar wech diwezhañ ez eo :

Digeriñ a reer an daoulagad, setu n'eus mui anezhañ.

²⁰ Spontoù a lamm warnañ e-kreiz an deiz, ha d'an noz,

ur gorventenn a skrap anezhañ ;

²¹ avel ar Reter en kas gantañ,

ha setu-eñ dilamet kuit,

skubet eus al lec'h ma oa o chom.

²² Didruez e vo skoet outañ,

tec'hout a raio dibaouez dirak an daouarn a gouezho warnañ.

²³ Stlaket e vo warnañ an daouarn,

c'hwitellet e vo outañ bep tu ma-z aio.

Meuleudi ar furnez.

28 ¹ Ur vengleuz a zo evit an arc'hant hag evit an aour ul lec'h ma vez puraet ;

² an houarn a vez tennet eus an douar, ha mein teuzet a ro kouevr ;

³ evit se ez eus bet lakaet ur fin d'an teñvalder,

26, 5 an Anaon, pe ar skeudoù : d.l.e. annezidi ar Sheol.

26, 6 an islonk : heb. an Avadon, bro ar gollidigezh.

26, 11 peulioù an neñv : ar menezioù ?

26, 12 -ar c'horc'hwezh : heb. Rac'hab. sell. 3,8 ; 9, 13 (notenn).

27, 1 e gaoz, pe : e brezegenn, e varzhoneg.

27, 5 heb. ne bellan ket va onestiz diouzhin, d.l.e. ne baouezin ket da zifenn va dinammedd.

27, 13 en Nova vulgata ne gaver ket ar meneg-mañ etre krommelloù.

ha betek ar pep pellañ e furcher,
 e-barzh ar roc'h teñval ha dic'houlou.
⁴ Ur bobl estrañjour a doull trepasou,
 dianav da droad an tremener,
 brañsellat a reont e-pign,
 pell diouzh an dud all !
⁵ Sed an douar
 hag a denner dioutañ ar bara,
 eilpennet dindan evel gant an tan,
⁶ lec'h ma-z eo safir ar vein anezhañ,
 lec'h ma-z eus aour en e boultr ;
⁷ setu gwenodennoù dianav d'an evned-
 preizh,
 ha n'en deus ket lagad ar gup merzet
 anezho,
⁸ na gerzh ket warno al leoned,
 na dremen ket drezo al loupard...

⁹ War ar c'hailhastr e taoler an dorn
 hag ec'h eilpenner gwrizioù ar menezioù ;
¹⁰ er reier e kleuzer gwazhioù-dour,
 ha kement 'zo prizioù en deus hen gwelet
 lagad an den ;
¹¹ sontet eo bet mammennoù ar stêrioù,
 hag ar pezh a oa kuzh a zo bet degaset d'ar
 gouloù.
¹² Ar furnez avat, eus pelec'h e teu ?
 Ha pehini eo lec'h ar speredegezh ?
¹³ Mab-Adam n'anavez ket an hent betek
 enni,
 rak n'emañ ket o chom war zouar ar re vez.
¹⁴ An islonk a lavar : N'emañ-hi ket ennon !
 Hag ar mor a ziskler : N'emañ-hi ket du-
 mañ !

¹⁵ N'heller ket he faeañ gant aour fetis,
 ha ne vez ket prenet gant ur pouez a
 arc'hant.
¹⁶ Ne vez ket prizachet gant aour eus Ofir,
 na gant kornalinez, na gant mein Safir.
¹⁷ Ne lakaer ket e-skoaz ganti nag aour na
 gwer,
 ha n'eskemmer ket anezhi evit ul lestrig-
 aour.
¹⁸ Koural ha maen-strink n'int ket da
 venegiñ,
 ha gwell eo perc'hennañ furnez eget perlez,
¹⁹ n'eus ket da geñveriañ anezhi gant topaz
 bro Goush,
 na da jediñ he zalvoudegezh e aour pur.

²⁰ Met ar furnez, pelec'h e vez kavet ?
 Ha pehini eo lec'h ar speredegezh ?
²⁸, ^{4a} pe e lec'hioù a chom kuzh da droad an
 tremener.

²¹ En em guzhat a ra diouzh lagad pep
 buhezeg ;
 skoachet eo da evned an neñvou.
²² An Islonk hag an Ankoù a lavar :
 Hon divskouarn o deus klevet keloù
 diouti !
²³ Doue avat en deus merzet he hent,
 Eñ eo a anavez he chomadur ;
²⁴ rak sellout a ra betek pennoù pellañ an
 douar
 hag e wel kement a zo dindan an neñvou.
²⁵ Pa roe d'an avel he fouez
 ha pa vente gant ur muzul donder an
 dourioù,
²⁶ Pa roe ul lezenn d'ar glav
 hag un hent da ruilhadez ar c'hurun,
²⁷ neuze e welas anezhi hag e jedas he friz,
 e welas he zalvoudegezh hag e soteas
 anezhi.

²⁸ Had e lavaras da vibien an den :
 Doujañ an Aotrou, setu ar furnez,
 ha pellañ diouzh an droug, setu ar
 veizegezh !

Diwezhañ prezegenn Job.

29 ¹ Job a gendalc'has da zibunañ e
 varzhoneg hag a lavaras :

² Piv a roio din bezañ en-dro evel er mizioù
 a-wechall,
 evel en deizioù ma veze Doue ouzh a
 diwall,
³ pa lakae e lamp da lugerniñ 'us d'am fenn
 ha pa dreuzen an deñvalijenn gant sikour e
 sklaerder ?
⁴ Evel ma oan e deizioù va diskar-amzer,
 pa veze Doue o c'houderiñ va zeltenn,
⁵ pa veze c'hoazh an Hollec'halloudeg ganin,
 ha pa veze va faotred en-dro din ;
⁶ pa souben va zreid e-barzh al laezh,
 ha pa skuilhe ar roc'h din riolennoù-eoul.

⁷ Neuze pa-z aen er-maez ouzh dor-vras kêr
 ha pa lakaen va c'hador war ar blasenn,
⁸ ar re yaouank ouzh va gwelout a yae d'en
 em guzhat
 hag ar re gozh a save hag a chome en o
 sav.
⁹ An uhelidi a zalc'he war o c'homzoù
 hag a lakae o dorn war o genou ;
²⁸, ¹⁹ Koush : bro Etiopia.

¹⁰ mouezh ar briñsed a vane mouget
hag o zeod a chome peg ouzh o staon.
(11-20 goude 21-25)

²¹ Va selaou a raent hag e vanent digomz,
en ur c'hortoz diganin va ali ;

²² Ha goude ma 'm boa komzet ne enebent
ket,
takenn ha takenn warno e kouezhe va
lavaroù ;

²³ va gortoz a raent evel ma c'hortozer ar
glav,
digeriñ a raent o genou d'ar c'hlebiadenn-
se a nevezamzer.

²⁴ Pa vousehoarzhen outo ne felle ket
dezho en krediñ,
ne lezent ket sklaerder va dremm da
gouezhañ.

²⁵ Dibab a raen an hent dezho
hag ez azezen en o fenn,
kadoriet evel ur roue e-touez e soudarded,
ha d'al lec'h ma kasen anezho
en em lezent da vont.

¹¹ Ar skouarn am c'hleve
am disklerie evurus,

hag al lagad am gwele a roe testeni din :
¹² Rak dieubiñ a raen ar paour o c'harmiñ
hag an emzivaded skoazell.

¹³ Bennozh ar reuzeudig a zeue warnon
hag e roen levez da galon an intañvez.

¹⁴ Ar reizhder am boa gwisket warnon
ha va gwiskañ a rae,

evel ur vantell hag un talgen
e veze warnon va justis.

¹⁵ Daoulagad e oan evit an den dall
ha treid evit ar re gamm ;

¹⁶ un tad e oan evit ar beorien,
hag e studien gant evezh kaoz an den
dianav.

¹⁷ Terriñ a raen dent-krog an den direizh
hag eus e garvanoù e tiskrapen e breizh ;

¹⁸ hag e lavaren : "Mervel a rin em
c'hozhni,
deizioù em bo ken niverus hag an traezh.

¹⁹ Va gwrizioù en em astenno war-zu an
dour,
hag ar glizh gant an noz a ziskenno war va
skourradur.

²⁰ Va c'hlod a vo bepred nevesaet ennon,
ha va gwareg a zeuio da yaouankaat em
dorn".

(21-25 goude 10)

30 ¹ Ha bremañ ez on danvez a
c'hoap,

29, 24 sklaerder va dremm, d.l.e., va grad-vat.

evit tud yaouankoc'h egedon,
int hag a zisprizen o zadoù betek re,
pa lakaen anezho gant chas va zropelloù.

² Ha da betra en divije servijet din nerzh o
daouarn,

peogwir e oa kollet ganto o holl greñvder,
³ en abeg d'o dienez ha d'an naonegezh
doanuis.

Krignat a raent gwrizioù ar gouelec'h,
o mamm a oa ur vro a wastadur

hag a vantradur,

⁴ lec'h ma kutuilhent delioù ar c'haol-
gwenn,

ha ma raent o bara eus gwrizioù ar balan.

⁵ Eus a-greiz an dud e vezent argaset ;
huchet e veze war o lerc'h evel war-lerc'h
laeron,

⁶ en doare m'o devoa o chomadur ouzh tor
ar froudoù-dour,
e toulloù ar pri hag ar roc'h.

⁷ Hinnol a raent e-touez ar bodennoù,
dindan an askol en em vernient ;

⁸ mibien an astud, mibien tud dizanv,
dispartiet e oant diouzh ar vro.

⁹ Ha bremañ eo me a zo danvez o son,
me an hini a vez ganto fablet warnon !

¹⁰ Euzhiñ a reont ganin, pellaat diouzhin,
ha d'am bizaj n'espermont ket o c'hrañch.

¹¹ Rak Eñ en deus distegnet va gwareg
ha va izelaet ;

ha neuze dirazon e tistaolont diouto
gwekenn o genou.

¹² A-zehoù din e sav un noueañs a dud,
a glask pakañ va zreid en o lasoù ;
kempenn a reont en-dro din o hentoù a
walleur ;

¹³ dispenn a reont va gwenodenn d'am
diskar,

pignat a reont hep den ebet da herzel outo ;

¹⁴ dont a reont evel dre un toull-freuz ledan,
en em silañ a reont dindan an dismantrou.

¹⁵ Spouronoù a zo en em droet ouzhin,
skubet eo va esper evel gant avel-dro ;
evel ur goumoulen eo tremenet kuit va
silvidigezh.

¹⁶ Ha bremañ ennon en em skuilh va ene,
deizioù a reuz a zo krog ennon :

¹⁷ E-kerz an noz e vez treuzet va eskern,
ha va gwazhied ne gouskont ket ken.

¹⁸ Eñ gant nerzh bras en deus kroget em
dilhad,

stardañ a ra warnon dre c'houzougenn va
29, 18 an traezh, pe ar feniks, pe ar balmezenn.

zoneg ;

¹⁹ va stlapet en deus er fank,
hag heñvel on ouzh poultr ha ludu.

²⁰ Krial a ran war-zu ennout
ha ne respontez ket,
en em ziskouez a ran dirazout
ha ne daolez ket pled ;

²¹ garv out deut da vezañ em c'heñver,
gant holl nerzh da zorn ec'h heskinez
ac'hanon.

²² Va c'has a rez kuit a-c'haoliad war an
avel,
ha va lakaat a rez da deuziñ en arnev.

²³ Ya, hen gouzout a ran,
va degas a rez d'ar marv,
da lec'h ar c'hen-emgav evit an holl re vev.

²⁴ Ha koulskoude hag-eñ n'em bez ket roet
dorn d'ar reuzeudig,
p'en devez garmet en e walleur war-zu
ennon ?

²⁵ Hag-eñ n'em bez ket leñvet war an hini
'zo kalet e vuhez,
hag-eñ ne veze ket glac'haret va ene o
welout ar paour ?

²⁶ Eurvad a esperen ha deut eo ar gwalleur,
sklerijenn a c'hortozen ha setu teñvalijenn.

²⁷ Va bouzelloù a verv hep ehan,
degouezhet ez eus warnon devezhioù a
reuz.

²⁸ Kerzhout a ran teñval va fenn, hep heol,
sevel a ran er vodadeg hag e c'harman :

²⁹ Setu-me deut da vezañ breur ar
bleizlouarned
ha kumpagnun ar struskañvaled ;

³⁰ Va c'hroc'hen a zo duaet warnon
ha va eskern a zo goret gant an derzhienn.

³¹ Va lourenn ne servij ken nemet d'an
hirvoud,
ha va fleüt nemet da vouezh al leñverien.

31 ¹ Un emglev am boa divizet gant
va daoulagad :

Chom hep teurel pled ouzh gwerc'hez
ebet !

² Petra eo al lod roet eus krec'h gant Doue
hag ar rannad kaset gant an
Hollc'halloudeg eus e uhelderioù ?

³ Hag-eñ ne vefe ket ar reuz

evit an torfedour,
hag an droug-chañs
evit an droug-obererien ?

⁴ Daoust neuze ha ne welo ket va hentoù
ha ne raio ket ar gont eus va holl

gammedoù ?

⁵ Hag-eñ em eus kerzhet gant hent ar gaou,
hag-eñ eo d'ober direizhder en deus hastet
va zroad ?

⁶ Ra bouezo ac'hanon e balañsoù ar justis,
ra anavezo Doue va onestiz !

⁷ Mar o deus va c'hammedoù diroudet
eus an hent,
mar he deus kerzhet va c'halon
da heul va daoulagad,
mar d-eo peg ur saotradur bennak
ouzh va daouarn,

⁸ Ra vo din da hadañ
ha d'unan all da zebriñ !
Ha va diskennidi da vezo diwrizienet !

⁹ Mar d-eo bet hoalet va c'halon
gant ur vaouez,
ma 'm eus gedet ouzh dor va nesañ,
¹⁰ ra droio va gwreg-me ar maen-milin
evit un all

ha ra servijo da reoù all !
¹¹ Rak un torfed eo an dra-se,
ur pec'hed hag a zo e beli ar varmerien.

¹² Rak un tan ez eo a bulluc'hfe
betek an Abaddon,
va holl drevad, e lonkañ a rafe !

¹³ Mar em bez disprizet gwir va servijer,
pe gwir va matezh,
p'o devez bet ur breud ganin,

¹⁴ petra 'rin pa savo Doue,
ha pa raio enklask, petra respontin ?

¹⁵ An hini en deus va graet en askre
hag-eñ n'en deus ket graet an askre ivez,
hag-eñ n'eo ket Eñ nemetañ en deus hor
stummet er c'horf ?

¹⁶ Hag-eñ em bez nac'het o goulenn
d'ar beorien
ha lezet da langisañ
daoulagad an intañvez ?

¹⁷ Hag-eñ em bez debret va-unan-penn
va zamm bara
hep reiñ dioutañ d'an emzivad ?

¹⁸ Me hag en deus Doue va desavet
evel un tad a-dal va yaouankiz,
ha blieniet adalek korf va mamm !

¹⁹ Pa welen ur paour-kaezh
hep gwiskamant,
ur reuzeudig

n'en devoa netra warnañ e-unan,
²⁰ hag-eñ n'o devez ket va benniget e

lounezhi,
 hag-eñ n'eo ket bet tommet
 gant gloan da deñved ?
²¹ Mar em bez savet va dorn
 a-enep un emzivad,
 dre ma welen e vefen skoazellet
 gant al lez-varn,
²² ra gouezho va skoaz eus va choug,
 ha ra 'n em zistago va brec'h diouzh va ilin.
²³ Neuze eo an aon
 rak Doue a grogfe ennon
 ha dirak e veurded n'hellfen ket derc'hel.
²⁴ Mar em bije lakaet e-barzh an aour va
 fiziañs,
 mar em bije lavaret d'an aour glan :
 Va surentez out-te !
²⁵ Mar em bije kemeret levenez
 gant braster va finvidigezh,
 o vezañ m'en devoa va dorn
 gounezet kalz a vadoù ;
²⁶ mar em bije, pa welen an heol o skediñ,
 pe al loar o vale ken lugernus,
²⁷ lezet va c'halon da vezañ
 lorbet e kuzh ganto
 ha lakaet va dorn da gas pokoù dezho,
²⁸ hennezh eo c'hoazh ur pec'hed
 e beli ar varnerien,
 em bije dinac'hed Doue an nec'h.
²⁹ Mar em bije kemeret plijadur
 gant drougeur va enebour,
 ha lakaet stad ennon
 pa skoe ar reuz outañ...

³⁰ Met n'eo ket !
 N' em eus ket lezet va staon da bec'hiñ,
 dre c'houlenn gant un droukpedenn
 e vuhez.
³¹ Hag-eñ ne lavare ket tud va zeltenn :
 Piv n'en deus ket bet e walc'h eus e gig ?
³² Un estrañjour
 biskoazh n'en deus kousket e-maez va zi,
 d'ar beajour e chome va dor.

(33-37 goude 38-40)

³⁸ Mar d-emañ
 va douarou o c'harminñ a-enep din,
 ha va irvi o leñvañ a-gevret,
³⁹ O vezañ ma 'm bije debret
 eus o frouezh hep paeañ,
 pe ma 'm bije lakaet o ferc'henned

31, 11 ar gwerzad-mañ a zo moarvat un notenn-
 displegan.

31, 12 an Abaddon eo ar Sheol, bro ar re varv.

31, 24 va surentez : heb.va esper.

31, 35 'Sinañ a ran' : Prezegenn diwezhañ Job, gant
 ar pennadoù 29-31, a zo bet un diskleriadur eus e

da goll o buhez,
⁴⁰ Ra ziwano enno drez e-lec'h gwinizh,
 hag e-lec'h heiz louzoù-flaer.

³³ Hag-eñ em bije, evel tud 'zo,
 goloet va mankoù
 ha kuzhet va faziou em askre,
³⁴ Dre ma 'm beze doan rak brudoù an dud
 ha ma 'm beze aon
 rak dismegañs an tiegezhioù,
 en doare ma chomen neuze dilavar,
 hep mont er-maez eus va zreuzoù...

³⁵ A ! Ma kavfen unan bennak
 d'am selaou !
 Sinañ a ran !
 D'an Hollc'halloudeg da respont !
 Evit ar pezh a sell ar skrid-tamall savet
 gant ar gostezenn-enep,
³⁶ ac'hanta ! E zougen a rin war va skoaz,
 e skoulmañ a rin war va zal evel un talgen.
³⁷ Niver va c'hammedoù,
 hen diskleriañ a rin dezhañ,
 uhel va fenn e tostain dirazañ.
(38-40 etre 32 ha 33)
 Amañ ez echu komzoù Job.

Diskleriadurioù Elihou.

32 ¹An tri den-mañ a baouezas da
 respont da Job o vezañ ma seblante
 reizh d'o daoulagad. ²Neuze en em entanas
 kounnar Elihou, mab Barakeel, eus Bouz,
 eus tiegezh Ram. A-enep Job e flammas e
 gounnar, dre m'en em lakae reizh dirak
 Doue. ³Hag a-enep e dri mignon e
 flammas e gounnar o vezañ n'o devoa ket
 kavet ur respont, ha m'o devoa neuze
 kondaonet Doue. ⁴Keit ha m'o devoa
 komzet ouzh Job en devoa gortozet Elihou
 dre ma oant koshoc'h egetañ. ⁵Hogen pa
 welas Elihou n'o devoa an tri den-se
 respont ebet ken en o genou e flammas e
 gounnar.

Prezegenn gentañ Elihou.

⁶Elihou, mab Barakeel, eus Bouz,
 en em lakas da gomz hag a lavaras :

onestiz, en un doare emsell war e vuhez. Sinañ a ra
 bremañ e ziskleriadur. Evit ar pezh a sell ar rebechoù
 graet dezhañ n'en deus mez h eget ganto, nag aon ;
 d'an holl da welout.

32, 1 o daoulagad, pe : e zaoulagad.

Yaouank ez on c'hoazh,
ha c'hwi karget a vloavezhioù,
setu perak em eus bet aon,
abaf evel ma-z on,
da ziskleriañ deoc'h va skiantegezh.

⁷ Lavarout a raen ouzhin va-unan :
An oad a gomzo,
niver bras ar bloavezhioù
a lakay ar furnez da anaout !

⁸ Evit gwir, eo ar spered en un den,
alan an Hollc'halloudeg,
a ro dezhañ skiantegezh ;

⁹ N'eo ket ar re oadetañ a vefe ar re furañ,
nag ar re gozh a zezvarnfe petra 'zo reizh.

¹⁰ Setu perak e lavaran : Va selaouit 'ta,
ma tiskouezin va skiantegezh, me ivez !

¹¹ Setu ma 'm eus gortozet ho lavarou
ha taolet pled ouzh hoc'h arguzennoù :
Tra ma oac'h o klask gerioù,

¹² Em eus staget ouzhoc'h va evezh,
ha setu n'eus bet den barrek
da enebiañ ouzh Job,
hini ebet o respont d'e gomzoù.

¹³ Na lavarit ket eta :
Kavet hon eus ar furnez,
Doue eo an hini hor c'helenn,
n'eo ket un den !

¹⁴ Gant se n'eo ket gerioù
evel ho re a zibunin-me,
n'eo ket gant komzoù
evel ho re e klaskin eilgeriañ.

¹⁵ Mantret int bremañ,
ne respontont ket ken ;
ar gerioù a ra diouer dezho.

¹⁶ Gortozet em eus...
Hogen peogwir ne gomzont ket ken,
peogwir o deus paouezet,
hep respont pelloc'h,

¹⁷ e respontin me ivez eus va ferzh,
displegañ a rin va deskamant, me ivez.

¹⁸ Rak leun on a c'herioù,
bountet on gant ur c'hwezh em diabarzh.

¹⁹ Ya, va diabarzh a zo
evel ur gwin hep digor dezhañ,
a laka da darzhañ ar seier-lêr nevez.

²⁰ Me a fell din komz evit bezañ disammet,
digeriñ a rin va muzelloù ;
respont a fell din !

²¹ O ! N'en em stagin ket ouzh ur gostezenn
bennak,

33, 4-7 Adurzhiet en doa MG ar gwerzadoù er
stumm-mañ : 2, 3, 6, 4, 7, 5, 8.

33, 18 ger evit ger diouzh an tremen d'ar Sheol, pe

na ne ziskouezin lubanerezh da zen ebet,
²² rak n'ouzon ket ober stad eus an dud ;
a-hent-all, e berr amzer,
e vefen diskrapet kuit gant va C'hrouer.

33 ¹ Neuze 'ta, Job, selaou va frezeg,
ha d'am holl lavarou taol evezh da
zivskouarn !

² Setu ma tigoran va genou,
ha va zeod a ya da gomz em staon :

³ Va c'halon a skuilho
komzoù a skiantegezh,
va muzelloù a zisklerio ar wirionez c'hlan.

⁴ C'hwezh Doue en deus graet ac'hanon,
alan an Hollc'halloudeg
en deus roet buhez din.

⁵ Ma c'hellez, e responti din ;
bez prest, hag en em zalc'h dirazon !

⁶ Setu, me 'zo evelhout dirak sell Doue :
Gant pri ez on bet mezet me ivez ;

⁷ ne glaskin ket bezañ ur spontailh
evit da spouronañ,
na pouezañ warnout gant va dorn.

⁸ Ya, n'ac'h eus graet nemet azlavarout se
d'am divskouarn,

klevet em eus son da gomzoù :
⁹ "Glan ez on, hep pec'hed,
naet ez on, hep mank ebet !

¹⁰ Met Eñ eo an hini
a gav digarezioù a-enep din,
va sellout a ra evel un enebour dezhañ.

¹¹ Lakaat a ra va zreid en hualoù,
sparlañ a ra va holl gammedoù !"

¹² Ac'hanta ! a respontin dit,
aze n'emañ ket ar gwir ganit,
rak brasoc'h eo Doue eget mab-den.

¹³ Perak tamall anezhañ,
o vezañ na respont ket d'az holl lavarou ?

¹⁴ En ur stumm e komz Doue,
hag en ur stumm all,
met ni ne daolomp ket evezh.

¹⁵ Dre un huñvre, ur weledigezh-noz,
pa gouezh ar morzadur war an dud,
ha pa vezont moredet war o gwele,

¹⁶ neuze en em ziskuilh da vibien Adam,
hag o spontañ ma a ra
gant gweledigezhioù,

¹⁷ evit distreiñ an den diouzh e oberoù fall,
ha diskar lorc'hentez Mab-Adam,

¹⁸ evit diwall e ene diouzh ar foz,
hag e vuhez diouzh an tremenvan.

diouzh ar ganol dindan douar.

33, 4 c'hwezh, pe : anal.

¹⁹ Gant ar boan ivez e kelenn anezhañ
war e c'hourvezenn,
pa 'n em lak e eskern da grenañ hep ehan,
²⁰ ken e heug e vuhez ouzh ar bara,
hag e ene ouzh meuzioù saourus.
²¹ Steuziañ a ra e gig diouzh sellad an dud,
hag e eskern treutaet n'eus mui anezho,
²² tostaat a ra e ene ouzh ar bez,
hag e vuhez ouzh ar re dremenet.

²³ Mar befe un Ael e-kichen an den,
ur jubennour diwar mil,
evit diskuliañ dezhañ e zevel,
²⁴ unan en devezfe truez outañ
hag a lavarfe :
"Ro kuitez dezhañ na ziskenno ket er foz ;
Kavet em eus gwerzh-daspren evitañ !"
²⁵ Neuze e gig a adkavfe
freskter ar yaouankiz,
distreiñ a rafe da zeizioù e oad-krenn.
²⁶ Pediñ a rafe Doue,
hag hemañ a adrofe dezhañ e c'hrad-vat ;
gwelout a rafe sklerijenn e zremm
gant levenez ar pare,
ha Doue a rafe d'an den justis en-dro ;
²⁷ kanañ a rafe neuze dirak an dud
en ur lavarout :
"Pec'het em boa o warañ ar gwir,
met n'en deus ket va faet diouzh va fazi ;
²⁸ kuitezet en deus va ene diouzh ar foz,
ha bremañ e wel va buhez ar sklerijenn !"
²⁹ Sed ar pezh a ra Doue,
div wech, teir gwech, e-keñver an den,
³⁰ evit addegas e ene eus ar bez,
ma vo goulaouet gant sklerijenn ar re vev.
³¹ Bez war evezh, Job, selaou !
Tav ha me a gomzo !
³² Mar ac'h eus tra da lavarout,
eilger din, komz,
rak plijout a rafe din lakaat ar gwir ganit.
³³ A-hent-all, va selaou,
tav, ha me a zesko dit ar furnez.

Eil displegadur Elihou.

34 ¹ Elihou en em lakaas da gomz hag
a lavaras :
² Tud fur, selaouit va frezeg,
ha c'hwí, tud skiantek,
kosteziit ho skouarn d'am c'hlevout :
³ Rak gant ar skouarn
e vez dezvarnet al lavarou,

33, 32-33 ster arvarus. Reoù all a gompren, evit 33 :
"Daoust hag ez eo hervez da zoare da welout e tlefe
rentañ dit, goude ma'c'h eus disprizet e gentel ?

evel ma-z eo gant ar staon
e vez tañvaet ar boued.
⁴ Klaskomp dibab petra 'zo reizh,
gouezomp etrezomp petra 'zo mat.
⁵ Rak Job en deus lavaret : Just on-me !
Doue avat en deus distaolet va gwir.
⁶ Daoust d'am gwir e c'houzañvan poan ;
dibare eo va gouli
daoust din bezañ dibec'h !

⁷ Ha peseurt den eo Job,
evit lonkañ goapaerezh evel dour,
⁸ eñ hag a gerzh
a-gvret gant oberourien ar gaou,
hag a vale gant ar re fallakr ?
⁹ Rak lavaret en deus :
Ne servij ket d'an den,
klask ober youl Doue !

¹⁰ Ac'hanta, tud a galon vat, va selaouit !
Pell diouzh Doue emañ an drougiezh,
ha diouzh an Holle'halloudeg ar fals-varn !
¹¹ Rak hervez ober an den
e vez paeet gantañ
hag hervez labour daouarn pep unan
e ra outañ.
¹² Nann e gwirionez,
Doue ne ra ket ar gwall,
nag an Holle'halloudeg
n'emañ ket o falsañ ar gwir.

¹³ Piv en deus fiziet ennañ an douar,
ha piv an hini en deus karget anezhañ
eus an hollved ?
¹⁴ Eñ pa sach en-dro e alan davetañ e-unan,
pa denn e c'hwezh diouto d'e gaout en-dro,
¹⁵ e varv war un dro an holl re vev,
ha Mab-den a zistro neuze d'ar poultr.

¹⁶ Te mar ac'h eus skiantegezh,
selaou kement-mañ,
stou da skouarn da son va lavarou :
¹⁷ Daoust hag un enebour d'ar reizhder
a c'hellfe chom o ren,
hag ez eo an hini reizh, an Holle'halloudeg,
an hini a gondaonfes ?
¹⁸ Eñ hag en deus lavaret d'ur roue :
Tra didalvez !
Ha da briñsed : Pezhioù drouk !
¹⁹ Eñ ha ne ra ket stad eus an dud uhel,
Ha na sell ket ouzh ar pinvidig muioc'h
egret ouzh ar paour,

Peogwir eo te a zo dindan e aprou ha n'eo ket me,
lavar eta ar pezh a ouzout-te !". Maodez Glanndour
a lak ar gwerzadou-mañ goude 35, 1.

pa-z int an eil hag egile
oberenn e zaouarn :

²⁰ En ur momed e varvont e-kreiz an noz,
skeiñ a ra ouzh ar brifised
hag e steuzient kuit,
disteurel a ra an tirant
hep sikour dorn ebet.

²¹ Rak e zaoulagad a daol pled
ouzh hentoù an den
ha gwelout a ra e holl gammedoù :

²² Teñvalder ebet na dic'houlouù,
d'an droug obererien d'en em guzhat enno !

²³ Rak Doue ne verk ket d'an den
un emgav,
evit dont gantañ dirak ul lez-varn bennak.

²⁴ Terriñ a ra an dud vras,
hep ezhomm a enklask,
hag e lak reoù all en o flas.

²⁵ Evel-se Doue a anavez o oberoù,
o diskar a ra e-pad an noz,

²⁶ Ha setu ar re fallakr
flastret war an dachenn ;
reiñ a ra dezho fasadoù

en ul lec'h a-wel d'an holl,
²⁷ o vezañ m'o deus tec'het

a ziwar e roudoù
ha n'o deus ket komprenet e holl hentoù,

²⁸ m'o deus lakaet garm an den gwan
da sevel davetañ
ha kriadenn ar reuzeudien
da vezañ klevet gantañ.

²⁹ Ma chom Eñ da repoziñ,
piv hejo anezhañ ?

Ma vouch e zremm, piv e welo ?
Met eveshaat a ra ouzh ar broadoù
hag an dud,

³⁰ Evit na vo o ren den ebet dizoue
ha na vo ket paket ar bobl e pechoù.

³¹ Hogen ma lavar unan bennak da Zoue :
"Touellet on bet, ne rin ken an droug ;

³² ar gwall na welan ket,
teurvez hen diskouez din ;
mar em eus graet un direizher,
ne rin ket ken en-dro !

³³ Neuze, hervezout, daoust hag e rento
Doue kement-all dezhañ ?

Met te, peogwir emaut oc'h abegiñ,
ar pezh a ouzout, hen lavar 'ta !

³⁴ An dud poellek a lavaro din,
ha pep den fur ouzh va selaou :

³⁵ "Job a gomz evel un den digentel,
e lavarout a vank a boellegezh !" ³⁶ Ac'hanta !

Ra vo Job sellet outañ penn-da-benn,
evit bezañ respontet evel an dud dizoue ;
³⁷ rak ouzhpenn pec'hiñ

emañ o 'n em sevel,
emañ dirazomp o nac'hañ e fazi
hag o lieskementiñ e gomzoù enep Doue.

Trede displegadur Elihou

35 ¹ Elihou a gendalc'has da gomz
hag a lavaras :

² Daoust hag e kredez ez eo a-walc'h
evit kaout ar gwir ganit,
lavarout : Me 'zo reizh dirak Doue !

³ Pa ziskleriez : Da betra e servij se din ?
Petra 'c'hounezan o chom hep pec'hiñ ?

⁴ Ez an-me da respont dit
ha d'az mignoned ganit-te.

⁵ Sell ouzh an neñvoù ha gwel,
arvest ar c'hoabr
penaos ez int uheloc'h egedout :

⁶ Mar pec'het,
peseurt droug a rez gant se dezhañ ?
Petra a resevfe eus da zorn ?

⁸ Met war an den e-unan eo
e kouezh e fallagriez,
hag ez eo da Vab-Adam e-unan
e servij e reizhder.

⁹ Pa vezer re wasket e c'harmer,
dindan drouk-nerzh an dud vras
e krier forzh ;

¹⁰ met ne vez ket lavaret :
Pelec'h emañ Doue hon oberour,
Eñ hag a ro deomp nerzh en-dro
gant an noz,

¹¹ a ro deomp kentel dre loened an douar,
ha furnez dre evned an neñv ?

¹² Pa c'harmer hep ma teufe da respont,
pa vezer dindan lorc'hentez ar re fallakr,

¹³ Pegen sot lavarout ne glev ket Doue
ha ne daol an Hollc'halloudeg evezh ebet !

¹⁴ Pa ziskleriez : Ne sell ket ouzhimp !
Emañ dija da gaoz dirazañ,
gortoz anezhañ eta !

sevel e touzmac'h hag o teurel d'an traoñ, hep kann,
an tirant".

34, 27 linenn arvarus.

34, 19a heb. Eñ ne sav ket dremmoù : d.l.e. Doue n'a
ket a-du gant.

34, 20 kompren marteze : "En ur momed e varvont
hag e tremenont : e-kreiz an noz sed ur bobl a dud o

¹⁵ A-dal bremañ, mar d-emañ e gounnar o kastizañ an drougiezh, eo dre ma anavez an diheñchadurioù.

¹⁶ Evel-se eo evit komzoù goullo e tigor Job e c'henou, hag ez eo gant diskiantegezh ma ro astenn d'e gomzoù.

Pevare displegadur Elihou.

36 ¹ Elihou a gendalc'has da gomz hag a lavaras :

² Gortoz c'hoazh ur pennadig ma kelennin ac'hanout, rak c'hoazh ez eus da gomz a-du gant Doue :

³ Tennañ a rin eus a bell bras va gouiziegezh, ha justis a rentin d'an Hini en deus va c'hrouet.

⁴ Rak evit gwir va lavarou n'int ket gevier, ur mestr a skiantegezh eo an hini 'zo dirazout !

⁵ Ya, Doue a zo galloudek ha nerzhus, met ne zispriz ket neb a zo reizh a galon ;

⁶ ne lez ket an den fallakr da vevañ, hogen d'ar reuzeudien e rent justis ; ne zistro ket e zaoulagad diouzh an den reizh.

⁷ Kadoriañ a ra ar rouaned war o zron hag o lakaat a ra da goazezañ da viken ; nemet pa-z en em uhel-savont,

⁸ e vezont dalc'het e chadennoù ha nasket e kerdin ar reuzeudigezh.

⁹ Diskuliañ a ra neuze dezho petra o deus graet, peseurt torfedoù o deus sevenet en o lorc'h ;

¹⁰ digeriñ a ra o skouarn d'ar gentel, en ur c'hourc'hennenn dezho distreiñ diouzh an droug.

¹¹ Mar selaouont gant sujidigezh, ec'h echuint o deizioù en eurvad hag o bloavezhioù en dudioù.

¹² Mar ne selaouont ket e tremenint dre ar marv hag e varvint dre faot a skiantegezh.

¹³ Evit ar c'halonoù fallakr

35, 11 kompren marteze : "Hon laka desketoc'h eget loened an douar ha furoc'h eget evned an neñv". E meur a lec'h evit gwir eo arvarus an destenn hag he ster, met n'hellez ket en lavarout bep gwech.

36, 3 pe "Lakaat a rin va skiantegezh da sevel d'an uhel", pe c'hoazh : "Degas a rin va gouiziegezh d'ar

hag a chom en o c'hounnar, hep goulenn pardon pa vezont chadennet, ¹⁴ e varvo o eneoù e-kreiz o yaouankiz, hag o buhez en o oad-krenn.

¹⁵ Met salviñ a ra ar paour dre e baourentez hec'h-unan, ha dre e reuzeudigezh e tigor e zivskouarn ;

¹⁶ Evel-se da denañ e raio, te ivez, eus genou an anken, evit reiñ dit frankiz ha da ziwall diouzh an dienez, gant un daol kempennet mat ha karget a veuzioù fonnus.

¹⁷ Barner e vi e prosez an den fallakr hag ar justis az po etre da zaouarn ;

¹⁸ met diwall na vefes lorbet gant ul largentez bennak ha na vefes diheñchet gant braster ar gounid.

¹⁹ Lak ar priñs war an hevelep pazenn hag an den hep arc'hant hag ar re c'halloudus a-gevatal gant ar re baour.

²⁰ Na zifenn ket kostezenn ar rener, gant aon na vefe gwasket ar bobl dindanañ.

²¹ Diwall d'en em dreiñ etrezek an droug, rak en abeg da se eo ma 'c'h eus gouzañvet gwallleur.

²² Ya sur ! Doue a zo an holl-uhel dre E c'halloud,

piv 'zo mestr eveltañ ?

²³ Piv en deus gourc'hennennet dezhañ E labour,

ha piv en deus lavaret dezhañ : Direizh eo ar pezh a rez !

²⁴ Az pezh soñj da uhel-veuliñ E oberenn, hi hag a vez kanet gant an dud.

²⁵ Pep den a arvest anezhi, daoust da Vab-Adam he gwelout eus a bell.

²⁶ Ya sur ! Uhel-meurbet eo Doue, a-us da bep anaoudegezh, ha disontus eo niver E vloavezhioù.

²⁷ Eñ eo an hini a sun eus ar mor an takennoù dour

hag a lak ar glav da aezhenniñ ha da vorenniñ,

²⁸ ma vo skuilhet gant ar c'hoabr ha ma vo strilhet war an dud ; pellañ".

36, 17 pe "Na zifenn ket kaoz ar re zrouk ha bez un harper da wir an emzivad".

36, 18-19 : Diaes eo dizoleiñ d'ar gwarzadoù-mañ ur ster komprenus, ha n'eus ket daou viblour o reiñ dezho un dalvoudegezh heñvel.

³¹ rak drezañ e ro magadur d'ar pobloù
hag e pourchas bevañs dezho gant
fonnusted.

²⁹ Piv a gompreno emled ar c'houmoul
ha strakadennoù E lochenn ?

³⁰ Setu m'en deus astennet E gambrouù uhel,
ha lakaet ur ouel war gwizioù ar mor ;
(lenn 31 goude 28)

³² a-leizh-dorn en deus lakaet E luc'hedenn
da sevel,

en ur c'hourc'hemenn he fal dezhi ;

³³ E gurun a ro keloù diwar E benn,
an arnev a embann E gounnar.

37 ¹ Setu perak e kren va c'halon hag
e lamm er-maez eus he flas.

² Selaouit, selaouit strakadennoù e vouezh
hag ar soroc'h a zeu er-maez eus e c'henou !

³ Dindan an holl oabloù e tichadenn anezhi,
E luc'hedenn a ya betek termenou an
douar.

⁴ War he lerc'h e kroz ur vouezh,
E vouezh veurdeus o taranal,
ha ne zalc'h ket war E foeltr,
pa lak E vouezh da vezañ klevet.

⁵ Doue hol laka da welout burzhudoù,
Eñ hag a ra brasterioù digomprenus,

⁶ pa lavar d'an erc'h :
Kouezh war an douar !

Ha d'ar barradoù-glav : Kouezhit stank !

⁷ War zorn pep den e laka neuze ur siell,
d'an holl dud anavezout e oberenn,

⁸ tra ma tistro al loen-gouez d'e ched,
da chom e goudor e vodenn.

⁹ Eus kambr ar Su e teu ar gorventenn,
hag eus avelioù an Norzh, ar yenien ;

¹⁰ gant c'hwezh Doue e vez krouet ar skorn,
ha gorread an dourioù a galeta.

¹¹ Ya, e gwirionez,
trubuilhañ a ra ar c'hoabr,
ober a ra d'ar c'houmoul
strewiñ gant e sklaerder.

¹² Ober a ra dezho treiñ-distreiñ,
ouzh o ren evit o labour :

Holl bezh a gemenn dezho
war-c'horre ar bed, war an douar.

¹³ Pe d'ober e volontez dre gastizañ,
pe da dizhout e bal evit ur madober.

¹⁴ Tro da skouarn da selaou kement-se, Job,

36, 33b d.l.e. raksantout a reont an arnev o tont.

36, 28 MG a ginnig lenn ar gwerzad 31 goude 28.

37, 3 e sklaerded, pe : e luc'hed.

37, 7 d.l.e. e lak da baouez labour an den gant an

chom a-sav hag arvest burzhudoù Doue.

¹⁵ Ha gouzout a rez penaos Doue
a c'hourc'hemenn dezho,

ha penaos e laka da lugerniñ
sklerijenn ar c'hoabr ?

¹⁶ Ha kompren a rez kempouez ar
c'houmoul,

burzhud a skiant barfet,

¹⁷ te hag a zo tomm da zilhad,
pa ziskuizh an douar da greisteiz,

¹⁸ hag-eñ e c'hellfes-te

ledañ eveltañ ar c'hoabrennoù,
kalet evel ur melezour a vetal teuzet ?

¹⁹ Va laka da c'houzout
petra a lavarimp dezhañ ?

Arabat rendaeliñ pelloc'h !
Derc'hel a raimp war hor c'homzoù !

²⁰ Evit gwir, pa gomzan,

hag-eñ eo ret hel lavarout dezhañ ?

Pa brezeg un den,

hag-eñ eo ret en kemenn dezhañ ?

²¹ Diouzhtu ne oa ket gwelet ar sklerijenn,
teñvalaet ma oa gant kourmoul,

met un avel 'zo tremenet
en ur skubañ anezho :

²² Hag eus an Norzh
e teu ur sklaerder aour !

En-dro Doue e ren ur veurded spouronus,

²³ an Hollc'halloudeg,

n'hellomp ket e dizhout,

Eñ uhel e c'halloud hag e varnedigezh,

Eñ mestr a justis hep bec'hiañ den ebet.

²⁴ Setu perak Eñ 'zo doujet gant an dud,
dezhañ azaouez an holl dud fur a galon !

Respontou an Aotrou.

38 ¹ Hag an Aotrou a respontas da
Job eus a-greiz ar gorventenn hag
a lavaras :

² Piv eo an hini a daol teñvalijenn
war va skiantegezh,

gant gerioù o vankout a boellegezh ?

³ Gouriz eta da lounezhi evel ur gouron :

Ober a rin ouzhit goulennou,
ha kenteliet e vin ganit !

⁴ Pelec'h e oas pa ziazezen an douar ?

Hen diskouez din,

mar anavezez ar veizegezh !

amzer fall ma rank an dud chom er gêr d'en em
soñjal.

37, 9 eus ar Su : heb. eus ar Gambr.

37, 10 c'hwezh Doue, pe : anal Doue.

⁵ Piv en deus divizet e vuzulioù,
mar hen gouezez,
pe piv en deus stegnet warnañ ar
gordennig ?
⁶ E petra eo bet sanket e sichennoù,
pe piv en deus pozet e vaen-korn ?
⁷ Pa gane a-strollad stered ar mintin
ha pa youc'he holl vibien Doue !
⁸ Piv en deus gant daou stalaf serret
war ar mor,
pa strinke o tiflupañ eus an askre ?
⁹ Pa lakais dezhañ ar c'hoabr da wiskamant
hag ur goumoulenn da vezañ e vailhurenn.
¹⁰ Treset en eus dezhañ e dermen,
pozet dezhañ morailhoù ha dorioù,
¹¹ Ha lavaret em eus :
Betek amañ ez i, n'eo ket larkoc'h,
amañ e vo torret lorc'hentez da houl !
¹² Hag-eñ ac'h eus biskoazh
gour'hemennet d'ar mintin,
ha divizet e blas da darzh an deiz,
¹³ dezhañ da gregiñ e kornioù an tir,
evit hejañ diwarnañ ar re fallakr,
¹⁴ pa zeu an douar da gaout liv ar pri da
siellañ ha da vezañ livet
evel ur gwiskamant,
¹⁵ pa vez d'ar re zrouk nac'het o sklerijenn
ha torret ar vrec'h drouk-savat.

¹⁶ Hag-eñ ac'h eus tizhet betek
mammennoù ar mor
ha baleet e strad an islonk ?
¹⁷ Hag en em ziskouezet
o deus dit dorioù ar Marv,
ha gwelet ac'h eus porzhierien an
deñvalijenn ?
¹⁸ Hag en em soñjet ac'h eus war
ec'honderioù an douar ?
Hen diskouez eta,
mar anavezez kement-se holl !
¹⁹ Pehini eo an hent da di ar sklerijenn,
hag an teñvalderioù,
pelec'h emañ o chomadur ?
²⁰ Evidout d'o degas d'o domani,
evidout da spisaat gwenodennoù o zi !
²¹ Hen gouzout a rez moarvat,
rak ganet e oas neuze,
ken bras ma-z eo niver da zeizioù !

²² Hag antreet out e mirlec'hioù an erc'h,
ha porzhioù-dastum ar c'hazarc'h,
ha gwelet ac'h eus anezho ?
²³ Ar re am eus lakaet a gostez

38, 3 gouriz da louezhi, d.l.e. en em zalc'h prest da
stourm.

evit amzer an enkreuz,
evit deiz ar stourm hag an emgann !
²⁴ Dre be hent en em strew ar sklerijenn
hag en em led avel ar Reter war an douar ?
²⁵ Piv en deus digoret ur san d'ar barrad-
glav
hag un hent da ruilhadez ar c'hurur,
²⁶ evit lakaat dour da gouezhañ war an
douar digenvez,
war ar gouelec'h
ha n'eus den o chom ennañ,
²⁷ evit dourañ gwastadur ha mantradur
ha lakaat leton da ziwan war ar stepenn ?
²⁸ Daoust hag un tad a zo d'ar glav,
hag ar glizhennoù,
piv en deus engehentet anezho ?
²⁹ Eus askre piv e tifluk ar skorn,
ha frim an neñvoù, piv a c'han anezhañ,
³⁰ pa galeta an dourioù evel maen
ha pa sklask dremm an islonk ?

³¹ Ha te eo a skoulm liammoù ar Seizh
steredenn,
pe a zistag ar c'herdin diwan Orion ?
³² Ha te eo a lak ar Werelaouen
da vont er-maez en he c'houlz,
hag a vlegn an Arzhez gant he re vihan ?
³³ Hag anaout a rez lezennoù an Neñv,
hag urzhiañ a rez o galloud war an douar ?
³⁴ Hag-eñ e savez da vouezh betek an oabl,
evit bezañ goloet gant ur pilad-dour ?
³⁵ Hag-eñ e c'hellez kas al luc'hed war-raok,
ma lavaront dit : Setu-ni !

³⁶ Piv en deus lakaet furnez en ibiz,
piv en deus roet skiant d'ar c'hog ?
³⁷ Piv a gont gant ampartiz niver ar
c'houmoul,
ha piv a lak war o c'hostez seier-lêr an
neñv,
³⁸ ma teu ar poultr da galetaat
Hag ar mouded da dolzennañ ?

³⁹ Hag-eñ e chaseez ur preizh
evit al leonez,
ha reiñ a rez o gwalc'h
da naon he leonedigou,
⁴⁰ pa vezont souchet en o bod,
pa vezont war-c'hed er strouezh ?
⁴¹ Piv a aoz pourvez-boued d'ar vran,
pa vez he re vihan o c'harmiñ etrezek Doue
hag o charigellat dre vank a vevañs ?

38, 33b pe : Hag-eñ e lakaez da dalvezout war an
douar ar pezh a zo skrivet enno ?

39 ¹Hag anavezout a rez-te penaos e vez nodet gant an antiloped-roc'h, hag an heizezed o koleniñ, hag-eñ ec'h evezhiezh outo ?

²Ha kontañ a rez ar mizvezhioù ma tleont mirout, ha gouzout a rez ar c'houlz ma troont ?
³Kluchañ a reont, kaout o re vihan, lakaat o nodad war an douar ;
⁴o re vihan a greñva, kreskiñ a reont er maezioù, betek ma-z eont kuit hep distreiñ etrezek enno.

⁵Piv en deus lakaet an onagr da vont en e frankiz, piv en deus diskoulmet ereoù an azen gouez,
⁶en ur verkañ dezhañ ar stepenn evel ti hag evel chomlec'h an douar sall ?
⁷Godisal a raourni ar gêr vras, ha ne glev ket safaradennoù en azener ;
⁸met ergerzhout a ra ar menezioù evel peurvan, en ur gestal e pep lec'h ar glazur.

⁹Hag-eñ ez asanto ar bual servijañ dit, hag-eñ e tremeno an noz e-kichen da graou ?
¹⁰Hag-eñ e stagi ar gordenn en e c'houzoug, evit ma tramilho dit da irvi war da lerc'h ?
¹¹Ha fiziout a ri ennañ dre ma-z eo bras e nerzh, evit lezel da labour war e gont ?
¹²Ha kontañ a ri warnañ evit distreiñ d'ar gêr ha degas da c'hreun en-dro d'az leur ?

¹³Sardik eo divaskell ar struskañvaled, mistr o fluñv ha stuc'h dezho !
¹⁴Pa zilez ar barez he vioù d'an douar, da vezañ tommet er poultr,
¹⁵ez ankounac'ha e c'hellfent bezañ flastret gant treid 'zo, e c'hellfe ul loen gouez bennak o mac'hañ.
¹⁶Kalet eo ouzh he re vihan evel pa ne vijent ket dezhi ; ne vern dezhi e chomfe didalvoud he foan.
¹⁷Rak Doue en deus nac'het outi ar furnez, n'en deus ket lodennet dezhi ar skiantegezh :
¹⁸Hag evelato pa sav da gemer he lañs da nijal,

e ra fae ouzh marc'h ha marc'heger !

¹⁹Ha te eo a ro e nerzh d'ar marc'h hag a wisk e c'houzoug gant ur voue ?
²⁰Ha te eo a ra dezhañ sailhañ evel ul lamperez ?
 E c'hwirinadenn c'hlorius a ro spont ;
²¹pavata a ra en draonienn en ur dridal en e greñvder, en em lañsañ ar ra en arbenn d'an armoù,
²²en ur ober goap ouzh ar spont, dizaon-kaer :
 Ne gil ket dirak ar c'hleze.
²³Warnañ e stirlink ar c'hlaouier, e lugern ar goaf hag ar spig :
²⁴Skrijañ a ra, birviñ, ha ruflañ an douar, ha ne zalc'h ket ken pa son an drompilh.
²⁵Gant tregern ar c'horn e lavar : Ac'ha !
 Hag eus a-bell e c'hwesha an emgann, mouezh-kurun ar pennoù-brezel ha garmadeg ar stourm.

²⁶Hag-eñ eo gant da veizegezh e kemerfe ar falc'hun e nij, e tisplegfe e zivaskell war-zu ar c'hreisteiz ?
²⁷Hag-eñ eo diwar da urzh e savfe an erer d'an nec'h, e pozfe e neizh war an uhel ?
²⁸War ar roc'h emañ e repu da dremen an noz, war dant ur roc'hell, un tour serzh :
²⁹Alese e c'hed e breizh, en ur barañ da bell e zaoulagad.
³⁰Eno e re vihan en em gargo a wad, rak e-lec'h ma-z eus reoù lazhet, eno emañ ivez.

Respont Job

40 ¹Hag e komzas c'hoazh an Aotrou da Job hag e lavaras :
²An hini a vreuta gant an Hollc'halloudeg oc'h ober kentel dezhañ, an hini a gav abeg e Doue, hag-eñ e responto da se ?
³Ha Job a respontas d'an Aotrou hag a lavaras :
⁴Ya, me ken dister, petra eilgerin ? Lakaat a rin va dorn war va genou.
⁵Ur wech em eus komzet, ha ne rin ket ken, Div wech, ha ne rin ket en-dro !

Eil respont an Aotrou

⁶ Hag an Aotrou a respontas da Job eus a-greiz ar gorventenn hag a lavaras :

⁷ Gouriz 'ta da lounezhi evel ur gouron, goulennoù a rin ouzhit, ha te a gentelio ac'hanon !

⁸ Daoust hag e fell dit dispenn va barkedigezh, va c'hondaoniñ evit ma vo ar gwir ganit ?

⁹ Hag-eñ ac'h eus ur vrec'h par da hini Doue,

ur vouezh evit taranal evel E hini ?

¹⁰ En em fard neuze a lorc'h hag a vraster, en em wisk a uhelded hag a splannder ;

¹¹ Iez da gounnar da zic'hlannañ, ha sell ouzh ar re lorc'hus d'o izelaat ;

¹² sell ouzh kement 'zo balc'h d'hen diskar, hag ar re fallakr, flastr anezho war an dachenn.

¹³ Plant anezho holl e-barzh an douar, serr anezho holl en toull-bac'h.

¹⁴ Ha me va-unan neuze, me az meulo, o vezañ ma vi bet trec'h gant da zorn dehoù.

¹⁵ Sell aze dirazout Behemot am eus graet-me !

debrñ a ra glazur evel un ejen.

¹⁶ Sell 'ta na pegement a nerzh en deus en e lounezhi,

na pegen kreñv eo kigennoù e gof !

¹⁷ Reudiñ a ra e lost evel ur wezenn-sedrez, nervennoù e ziv vorzhed a zo skoulmek ;

¹⁸ e eskern a zo tuellennoù arem, e izili evel barrennoù-houarn.

¹⁹ Hemañ eo ar c'hentañ e-touez labourioù Doue,

eñ hag a zo bet krouet evel tirant e gumpagnuned.

²⁰ Rak ar menezioù a zoug o zrevad evitañ, hag an holl loened gouez oc'h ebatall eno a zegas dezhañ truj.

²¹ Gourvez a ra dindan al lotuz, e sekred ar c'horz hag ar paludoù ;

²² ar raoskl a c'holo anezhañ gant o skeud, haleg an draonienn a sav war e dro.

²³ Ha pa vefe feuls ar froud-dour, ne vo ket chalet ;

chom a ra sioul

40, 15 Behemot : al loen dreist, an dourvarc'h. Ar ger heb. a dalv da lavarout : Ar pezh gouez, loen al loened.

40, 24 : Behemoth eo an dourvarc'h. Ar ger hebraek a dalv da lavarout : Ar pezh gouez, loen al loened.

40, 25 Al Leviatan eo anv euzhvil ar mor, dragon

ha pa strinkfe ar Yordan betek e c'henou.

²⁴ Piv a bako anezhañ dre greviñ dezhañ e zaoulagad ;

piv a doullou e fronelloù gant ur speg ?

²⁵ Ha pesketa a ri al Leviatan

gant un higenn,

pe liammañ anezhañ

gant ur gordenn en e deod ?

²⁶ Ha tremen e ri un nask en e fronelloù, treuz-toullañ e javed gant ur c'hrog ?

²⁷ Hag-eñ e raio dit ur bern aspedennoù, hag-eñ e lavaro dit komzoù tener ?

²⁸ Hag-eñ e skoulmo un emglev ganit, ma kemberi anezhañ

evel da servijer a-hed buhez ?

²⁹ Ha c'hoari a ri gantañ evel gant ul labous, ha stagañ a ri anezhañ

evit da vrec'hedigoù ?

³⁰ Hag-eñ e kavi kenseurted

da drokañ anezhañ ganit,

evit dibezhiañ anezhañ

d'e lodennañ etre marc'hadourien ?

³¹ Ha kargañ a ri e groc'hen a zaredoù,

hag e benn gant treantoù-pesketa ?

³² Laka 'ta da zorn warnañ,

hag az po soñj eus an emgann,

kuit d'ober en-dro !

41 ¹ Kerse en devezfe en e fiziañs re-
veur, ouzh E welout hepken e vefe
diskaret !

² N'eus den hardizh a-walc'h evit daciañ
anezhañ,

ha piv eo an hini a zalc'hfe dirazañ ?

³ Piv 'zo aet outañ hep pakañ e gont ?

Den ebet dindan an holl oabloù !

⁴ Ne davin ket diwar-benn e izili,

lavarout a rin e nerzh dreist-par :

⁵ Piv en deus dizoloet brennidenn e
wiskamant,

piv a dreant e hobregon doubl ?

⁶ Piv a zigor stalafioù e c'henou ?

Ur spont eo gwelout tro-dro e zent !

⁷ E gein eo un aridennad a skoedoù,

bet startaet ha siellet kalet :

⁸ Emaint a-stok an eil ouzh egile,
c'hwezh-avel ebet ne dremen etrezo ;

⁹ peg ez int,

mojjennal an dour, en heb. : ar gourglazard.

41, 1 war-lerc'h an eil gwerzad e lak MG ar gwerzad kentañ.

41, 3 pe : Piv en deus roet din hag em bije da rentañ ? Dindanennoù an neñv a-bezh a zo din.

pep-unan kenstag gant ar re all,
en em zerc'hel a reont, hep disparti ebet !

¹⁰ E streviadennoù a zo strinkadur-tan,
e zaoulagad a zo evel malvennoù tarzh an
deiz ;

¹¹ eus e c'henou e tifoup flammerennoù,
fulennoù-tan a strink dioutañ ;

¹² eus e fronelloù e sav moged,
evel eus ur gaoter o virviñ a vouilhadoù ;

¹³ e alan a entan ar glaou,
ur flamm a zifluk er-maez eus e c'henou.

¹⁴ En e c'houzoug emañ e nerzh,
ha dirazañ e lamm ar spont.

¹⁵ Kigennoù e gorf en em zalc'h a-unan,
soudet en ur pezh, n'heller ket o dispenn.

¹⁶ Kalet eo e galon evel ar roc'h,
kalet evel en ur vilin ar maen-dindan.

¹⁷ Pa 'n em lak en e sav
e kren ar c'hoummoù,
hag e krog spouron e gwagennoù ar mor :

¹⁸ Pa skoer outañ ne vez ket dantet
gant ar c'hleze,

na gant ar goaf, na gant ar speg,
na gant ar bir.

¹⁹ An houarn evitañ a zo kenkoulz
ha plouz,

an arem kement ha koad brein ;
²⁰ mab ar wareg

ne lak ket anezhañ da dec'hout,
ha mein ar vatalm a zo pailhur evitañ.

²¹ An horzh a seblant dezhañ ur blouzenn,
ha fae a ra ouzh c'hwitelladenn an dared.

²² Dindanañ ez eus plakennoù lemm,
astenn a ra e stlejadenn war ar fank :

²³ Lakaat a ra an donderioù da virviñ
evel ur gaoter,
hag ar mor da zivogediñ evel ur c'hleuzeur.

²⁴ War e lerc'h e lugern ur roudenn a dan,
ma vije lavaret en deus an islonk blev
gwenn.

²⁵ War an douar n'en deus ket e bar,
eñ hag a zo bet krouet dispont-kaer.

²⁶ Dacañ a ra kement a zo dichek ha balc'h,
eñ hag a zo roue war an holl loened ferv.

Diwezhañ respont Job d'an Aotrou.

42 ¹ Job a respontas d'an Aotrou hag a

41, 6 e c'henoù, pe e c'heol.

41, 7 skoedoù : skant.

41, 26 heb. war holl vibien al lore'h, d.l.e. war ar re
lore'husañ eus al loened.

lavaras :

² Gouzout a ran e c'hellez pep tra
ha n'eus diviz ebet na c'hellfes seveniñ.

^{3b} Ya, komzet em eus hep kompren
eus traoù burzhudus a-us din,
traoù n'anavezen ket.

⁵ Diwar glevout hepken
ez anavezen ac'hanout,
met bremañ eo va lagad en deus da welet.

⁶ Setu perak e tianzavan va c'homzoù
hag e ran pinijenn,
war ar poultr ha war al ludu !

Klozadur.

⁷ Goude bezañ diskleriet ar c'homzoù-se da
Job e lavaras an Aotrou kement-mañ da
Elifaz eus Teman : "Entanet eo bet va
c'hounnar a-enep dit hag a-enep da zaou
vignon, dre n'hoc'h eus ket komzet diwar
va fenn kenkoulz ha va servijer Job. ⁸ Met
bremañ, it da gerc'hat seizh kole ha seizh
maout, hag it da gaout va servijer Job.
Kinnig a reot un holokost evidoc'h hoc'h-
unan, ha va servijer Job a bedo a-du
ganeoc'h. Ober a rin stad eus e bedenn, ha
ne lakain saotradur ebet da zont warnoc'h
goude n'hoc'h eus ket komzet reizh diwar
va fenn evel va servijer Job".

⁹ Neuze ez eas Elifaz eus Teman, Bildad
eus Shouac'h, Sofar eus Naama d'ober evel
ma lavare dezho an Aotrou, hag an Aotrou
a selaoas gant grad-vat pedenn Job.

¹⁰ Hag an Aotrou a adlakaas Job en e stad
gentañ, o vezañ m'en devoa pedet evit e
vignoned : an Aotrou a reas kreskiñ d'an
doubl kement en devoa Job. ¹¹ E holl
vreudeur, e holl c'hoarezed, e holl
vignoned a zeuas d'e gaout, hag a zebras ar
bara gantañ en e di. Trueziñ outañ a rejont
hag e frealziñ evit an holl reuz en devoa
kaset an Aotrou warnañ. Ha reiñ a rejont
dezhañ pep a bezh arc'hant ha pep a
walenn aour.

¹² Hag an Aotrou a vennigas stad nevez Job
muioc'h eget e stad a-gent. Bez' en devoe
parvezek mil dañvad ha seizh mil kañval,
mil koublad ejened ha mil azenez. ¹³ Bez'
en devoe seizh mab ha teir merc'h. ¹⁴ Da
unan e roas Koulmenn da anv, d'an eil an
anv a Ginamom, d'an deirvet an anv a

42, 3b N'eus ket da virout en destenn penn kentañ ar
gwerzad, na ra nemet adlavarout 38, 2. Hevelep tra
evit ar gwerzad 4 a zo un adlavar eus 38, 3, na glot
ket amañ gant ar gendestenn.

Gorn-a-borfum. ¹⁵Ne veze ket kavet dre ar vro a-bezh merc'hed ken kaer ha merc'hed Job. Hag o zad a roas dezho ul lod eus an hêrezh a-gevret gant o breudeur.

¹⁶Goude-se e vevas Job c'hoazh kant daou-ugent vloaz, hag e welas e vibien, ha mibien e vibien, pevar rummad.

¹⁷Hag e varvas Job en e gozhni goude bezañ bet e walc'h a zeizioù.

Levr Job betek amañ.

Ar Salmoù.

Levrenn gentañ (Salmoù 1-41).

SALM 1

An daou hent.

- ¹ Evurus an den na gerzh ket
hervez kuzul ar re fallakr
n'a ket gant hent ar bec'herien
n'azez ket e bodadeg ar c'hoapaerien,
² Met en em blij e lezenn an Aotrou,
a vouskan anezhi deiz ha noz.
³ Evel ur wezenn plantet war ribl an dour
e toug e frouezh en e vare,
morse ne vez gweñvet e zelioù,
kement a ra a dro gantañ da vat.
⁴ Met n'eo ket se stad ar re fall, n'eo ket se,
evel plouz e vezont skubet gant an avel.
⁵ Neuze da zeiz ar varn ne bado ket an dud
difeiz,
ne chomo ket ar bec'herien e bodadeg ar
re vat ;
⁶ rak an Aotrou a ziwall hent an dud reizh,
tra ma kas d'an emgoll hent ar re fall.

SALM 2

Ar Mesiaz, sin a enebiezh, ha roue an hollved.

- ¹ Perak e ragach ar Broadoù,
e kroz ar pobloù gant komzoù goullo ?
² En em sevel a ra rouaned an douar, +
hag ar briñsed en em stroll a-unan
a-enep an Aotrou hag a-enep e Grist :
³ "Torromp diwarnomp o liammoù,

En heb. ez eo ar Salmoù "Levr ar Meuleudiou". Ar Gristenien, war-lerc'h o mestr, n'o deus ket kavet gwelloc'h dastumadenn a bedennoù evit dougen o c'halon hag o spered da enoriñ, da lidañ, da gehelañ, da bediñ an Aotrou. Doue an hollved. E gr., psalmoi a dalvez barzhonegoù. 150 salm a zo, rannet e pemp kevrenn. Lakaet int bet war gont ar roue David (sell. 2 Sam 1, 19-27 ; 3, 33-34 ; 22 ha 23). Melezour holl drivliadoù kalon mab-den eo ar salmoù. A-bell ez eo an implijetañ eus levrioù an Emglev kozh : e penn-diazezh Liderezh an euriou emaint. Amañ hon eus lakaet taolenn ar c'henklotadurioù evit an niverennadur.

Ar salmoù 1 ha 2 a zo un doare raklavar d'ar Salmeg a-bezh ; gant an salm 1 hon eus ur geennadurezh diwar-benn ar reizhder, ha gant an salm 2 eo an esperañs er Mesiaz evit kas da benn ar reizhder-se hag hel lakaat da ren war ar bed a-bezh.

1, 1 ar re fallakr, ar bec'herien, ar c'hoapaerien : d.l.e.

diframmomp diouzhip o naskoù !"

- ⁴ C'hoarzhin a ra an Hini a dron en
Neñvoù,
an Aotrou a ra goap anezho.
⁵ Setu ma komz outo gant kounnar
hag en e fulor e spont anezho :
⁶ "Me eo am eus sakret va Roue
war Sion, va menez santel !"
⁷ Embann a rin mennad an Aotrou,+
lavaret en deus din : "Va mab ez out-te,
me eo am eus da c'hanet hiziv.
⁸ Goulenn, hag e roin dit ar broadoù da lod,
hag an douar a-bezh evit da zomani,
⁹ O freuzañ a ri gant ur walenn houarn,
o bruzañ a ri evel listri poderezh !"
¹⁰ Ha bremañ, komprenit mat, Rouaned,
mistri an douar, tennit kentel eus an ali.
¹¹ Servijit an Aotrou gant doujañs,
pokit d'e dreid en ur grenañ.
¹² Kemerit kentel gant aon na gounnarfe
ha n'ho kasfe da goll,
rak e fulor hepdale a flammo.
Evurus ar re holl a lakaio o fiziañs
ennañ.

SALM 3

Pedenn an den reizh e-kreiz enebourien.

¹ *Salm David. Pa dec'he a-zirak Absalom,
e vab.*

- ² Aotrou, pegen niverus eo va enebourien,
pegen stank ar re a sav a-enep din,
³ pegen stank ar re a lavar diwar va fenn :
"Silvidigezh ebet evitañ e Doue".

ar re na heuilhont ket Lezenn an Aotrou.
2 gwerzadoù eus ar salm-mañ a adkavomp en Testamant Nevez diwar-benn ar C'hrist, Ob. 13, 33, Heb. 1, 5 ha 5, 5, Disk 2, 27 ; 12, 5 ; 19, 15. Kredin a rae an Israeliz e donedigezh ur "Roue a c'hloar", roue war an Hollved. A-hed an T.K. ez aer tamm-ha-tamm eus ur Mesiaz penn-brezel d'ur Salver zielek.
2, 2 e Grist, pe e Olevad : roue Israel.

2, 7 Mab Doue eo Jezuz : Mzh 3, 17. Gw. Ivez 1 Dan 17, 11-14 ; 2 Sam 7, 12-16.

2, 11 pokit : d.l.e. doujit d'ar mab, pe azeulit an Olevad. Kompren marteze "Servijit an Aotrou gant doujañs ha levenez hag en ur grenañ stouit dirazañ".

3 Gant an Tadoù eus an Iliz eo bet lakaet ar salm-mañ war gont hor Salver o tasorec'hiñ, daoust na gomz ket an destenn war-eeun diwar-benn ar Mesiaz. Met talvezout a ra evit Jezuz e mintin Pask kentoc'h c'hoazh eget evit kement hini en em fiz e reizhder Doue.

⁴Met C'hwi, Aotrou, a zo va difenner,
va gloar,
C'hwi a lakaio va fenn da sevel en-dro.
⁵A-bouez-penn em eus kriet war-zu an
Aotrou,
respontet en deus din eus e Venez santel.

⁶Me 'zo bet em gwele
ha kousket mat em eus,
savet on adarre,
rak va nerzh eo an Aotrou.
⁷N'em eus ket aon rak an dud-se a viliadoù
a vez en-dro din o c'hedal d'am diskar.

Savit, va Doue, ha va salvit !
⁸Skeiñ a rit fasadoù gant va enebourien,
d'ar re zrouk e torrit o dent.
⁹Doue salver, bennigit ho pobl.

SALM 4 **Pedenn a fiziañs e gwarez an Aotrou.**

¹*D'ar mestr-kaner. War delennoù. Salm David.*
²Gervel a ran, va respontit, Doue, va difenner !
distardit va anken, ho pet truez ouzhin,
selaouit va fedenn.
³Tudoù, betek pegoulz e vo pounner ho kalonoù,
o klask an didalvoud hag o karout ar gaou ?
⁴Gouezit e ra Doue burzhudoù evit e vignon,
an Aotrou am selaou pa grian war-zu ennañ.
⁵Krenit, na bec'hit ken, komzit en ho kalonoù,
ha war ho kwele bezit er peoc'h.
⁶Profit sakrifisoù reizh
hag ho pet fiziañs en Aotrou.
⁷Kalz a lavar : "Piv 'ta a roio deomp an curvad ?".
C'hwi, Aotrou, lakait ho sklerijenn
da skediñ warnomp !

⁸Roet hoc'h eus d'am c'halon muioc'h a levez,
egret pa vez ganto gwinizh
ha gwin nevez e-leizh.
3, 5 e venez santel : menez Sion, e-lec'h m'eo savet Templ an Aotrou.

⁹Kerkent hag em gwele e kouskan leun a beoc'h, +
rak C'hwi, Aotrou, C'hwi hepken,
am laka da chom e surentez.

SALM 5 **Pedenn un den e-kreiz enebourien didruez.**

¹*D'ar mestr-kaner. Evit ar fleitoù. Salm David.*
²Aotrou, taolit evezh ouzh va c'homzoù ;
selaouit va c'hlemmadenn.
³Taolit evezh ouzh mouezh va fedenn,
o ! Va Roue ha va Doue.

Rak C'hwi eo an hini a bedan, ⁴Aotrou,
beure mat e klevit va mouezh ;
beure mat e tisklerian deoc'h va goulenn,
hag e choman da c'hortoz.

⁵N'oc'h ket un Doue a blij dezhañ an drougiezh,+
ne zegemerit ket an den fall en ho ti ;
⁶an dud diroll n'o deus ket o chomadur
e sklerijenn ho taoulagad.

Kasaat a rit oberourien an drougiezh,
⁷distrujañ a rit an dud gaouiat ;
an den a wad hag a widre, hennezh, a dra sur,
a zo un euzhadenn evit an Aotrou.

⁸Me avat, a drugarez d'ho madelezh divent,
me a antre en ho ti santel ;
ha stouiñ a ran etrezek ho neved
leun a zoujañs en ho keñver.

⁹Aotrou, va renit en ho reizhder
en abeg d'ar re a c'hed a-enep din
kompezit hoc'h hent dirazon
en abeg d'am enebourien.

¹⁰Rak n'eus tamm lealded ebet en o genou,
soñj o c'halon eo an torfed.
Ur bez digor n'eo ken o c'horzailhenn,
hag o zeod ur mel tromplus.

¹¹O c'hastizit, Aotrou Doue, ra gouezhint
diwar-bouez o mennadoù :
Evit o zorfedoù diniver, argasit anezho,

a-enep deoc'h en em savont.

¹² Roit levezet d'ar re en em repu ennoc'h,
levezet peurbadel.

Gwarezit anezho, hag ennoc'h e trido,
ar re a gar hoc'h anv.

¹³ Rak C'hwi, Aotrou, a vennig an den
reizh,
ho madelezh, evel ur skoed,
a enkelc'h anezhañ.

SALM 6

Pedenn un den klañv taget gant enebourien.

¹ *D'ar mestr-kaner. Gant telennoù.
War an delenn dek kordenn. Salm David.*

² Aotrou, n'am c'hastizit ket en ho kounnar,
na skoit ket ouzhin en ho fulor :

³ Ho pet truez, Aotrou, dre ma-z on divi ;
va fareit, rak strafuilhet eo va eskern.

⁴ Trubuilhet holl em diabarzh eo va ene,
ha C'hwi, Aotrou, betek gouzout ?

⁵ Distroit, Aotrou, dieubit va ene,
va salvit en abeg d'ho trugarez.

⁶ Rak er marv n'eus ket soñj ac'hanoc'h,
piv a gan ac'hanoc'h e bed an Ankoù ?

⁷ Diviet on dre forzh huanadiñ, bemnoz e
c'hlebian va gwele ;
gant va daeroù e trempan va golc'hed.

⁸ Gant va glac'har eo koeñvet va
daoulagad,
setu-me koshaet
gant kement a enebourien.

⁹ Pellait diouzhin, c'hwi holl, micherourien
an direizhder,
rak an Aotrou en deus selaouet
mouezh va daeroù :

¹⁰ An Aotrou en deus selaouet va goulenn,
an Aotrou a zegemer va fedenn.

¹¹ Setu divarc'het, leun a spouron, va holl
6, 1 heb. war an eizhvedenn. Troet hon eus : War an
delenn dek kordenn, M. Glanndour va verk : Evit un
isvouezh. Diaes eo gouzout petra dalv amañ an heb.
6, 6b er Sheol, e chomadur ar re varv. Ar re-mañ a
veze skeudennet evel morzet, o kousket, disoñj ha
digomz.
6, 7b g.e.g. "Gant va gouelvan bemnoz e trempan va
gwele...".

⁷ Testenn ar salm-mañ en em ziskouez diaes ha
diasur meur a wech ; ret eo d'erc'hel kont eus an

enebourien ;
kilañ a reont, a daol-trumm, eilpennet.

SALM 7

Galvadenn da varnedigezh Doue.

¹ *Gwerz David, a ganas d'an Aotrou en
abeg da Gous, ar Benjaminriad.*

² Aotrou, va Doue, ennoc'h emañ va
goudor,
va salvit eus va holl heskinerien,
va dieubit !

³ Na vin ket dispennet ganto evel gant ul
leon,
na diframmet,
hep na ve den d'am dieubiñ !

⁴ Aotrou, va Doue, mar em eus graet
kement-se,
mar d-eus fallagriezho ouzh va daouarn,

⁵ mar em eus rentet an droug d'am
madoberour,

mar em eus espernet ar gwasker direizh,
⁶ ra redo war va lerc'h an enebour d'am
fakañ,+

ra flastro va buhez ouzh an douar,
ra vreso va c'halon er poultr !

*

⁷ Savit, Aotrou, en ho kounnar !+
Savit sonn a-enep da fulor va gwaskerien
ha dihunit, o va Doue,
gourc'hemennit ur varn.

⁸ Ra 'n em vodo en-dro deoc'h ar pobloù,
ha C'hwi, azezit a-us dezho :

⁹ An Aotrou eo barner ar pobloù !
Justis evidon, Aotrou,
dre ma-z on digablus,
dre ma-z on direbech, Doue meurbet-uhel.

¹⁰ Ra baouezzo fallentez ar fallakred ;
adnerzhit an den reizh,+
C'hwi hag a furch kalonoù ha lounezhi,
o Doue ar justis !

¹¹ Ar skoed am golo eo Doue,
droidigezh c'hresianek, hag ivez eus lusk ar soñjoù.
Degemeret hon eus ar reizhadenoù a vez graet
peurliesañ d'an destenn vadoradek.
7, 1 Kous, ar Benjaminriad : marteze an den a gasas
keloù d'ar roue David eus marv Absalom (2 Sam
18,31).
7, 9a a seblant terriñ lusk ar soñjoù.
7, 10 kalonoù : sez ar soñjoù hag ar menozioù ;
lounezhi : sez an trivliadoù.

- a salv an dud reizh o c'halon.
¹² Ur barner just eo Doue,
 leun a c'halloud, hag a basianted,
 met un Doue bemdez o c'hourdrouz
¹³ an neb na zistro ket outañ.
 *
- Ma tro an enebour da lemmanñ e gleze,
 ma stegn e wareg en ur vizañ,
¹⁴ e kempenn Doue daredoù marvus enep
 dezhañ,
 en ur ober skodoù-tan eus e viroù.
- ¹⁵ Sed an den fall o tougen drougiezh en e
 galon ;
 goude koñsev ar gwallober
 e c'hano e walleur ;
¹⁶ toullet en deus ur foz ha donañ anezhi,
 kouezhañ a ray er poull kleuzet gantañ.
- ¹⁷ E fallentez a adkouezho war e benn,
 e zrougiezh a zistroio
 da skeiñ ouzh e glopenn.
¹⁸ Me avat a veulo an Aotrou evit e justis ;
 salmiñ a rin da anv an Aotrou,
 an Uhel-meurbet.

SALM 8
Madelezh an Doue-krouer e-keñver an den.

¹ *D'ar mestr-kaner. War ar C'hitiadez.*
Salm David.

² Aotrou, hon Doue, +
 na pegen estlammus eo hoc'h anv dre an
 douar a-bezh :
 C'hwi a ren en ho kalloud
 a-us d'an Neñvoù.

³ Eus genoù ar vugaligoù hag ar
 magadelled
 hoc'h eus kempennet ur veuleudi
 a-enep d'hoc'h enebourien,
 evit lakaat da devel an enebour,
 an dispac'her.

8, 1 War ar C'hitiadez : an ton, moarvat, a servije da ganañ ar salm.

8, 2 ar gwerzad-mañ a zo un diskan a gavomp en-dro e fin ar salm ; pe gentoc'h hon eus daou ziskan, notet an eil war-lerc'h egile, da vihanañ mar komprenomp evel-se al linenn 2k ha goude se ar gwerzad 3 : evit hemañ hon eus dalc'het kont eus an troidigezhioù kozh hag eus an destenn meneget gant Mazh. 21, 16. N'eus forzh penaos, e chom ar ster dre vras heñvel a-

⁴ Pa sellan ouzh an Neñvoù, oberenn ho pizied,
 ouzh al loar hag ar stered
 hoc'h eus stummet,
⁵ petra 'ta eo an den ma soñjit ennañ,
 petra eo mab Adam m'hoc'h eus soursi
 anezhañ ?

⁶ E c'hraet hoc'h eus izeloc'hik eget an Aeled,
 e gurunennet hoc'h eus
 gant gloar ha gant enor :

⁷ Roet hoc'h eus galloud dezhañ war
 oberenn ho taouarn.
 Lakaet hoc'h eus pep tra dindan e dreid.

⁸ An deñved, an ejened holl a-gevret,
 evel ivez anevaled ar maeziou,
⁹ evned an neñv kenkoulz ha pesked ar
 mor,
 ha kement a ya dre hentoù an dourioù.

¹⁰ Aotrou, hon Doue, na pegen estlammus
 eo hoc'h anv dre an douar a-bezh !

SALM 9
Ur rentañ-grasoù

¹ *D'ar mestr-kaner. War an ton "Marv ur mab". Salm David.*

Alef

² Ho meuliñ a rin, Aotrou, a-greiz va
 c'halon,
 displegañ a rin hoc'h holl vurzhuoù.
³ Laouenaat a fell din ha tridal ennoc'h,
 ha kanañ d'hoc'h anv,
 Doue meurbet-uhel.

Bet

⁴ Rak setu ma kil va enebourien en ur
 strebotiñ,
 en ur vont da goll a-zirak ho selloù.
⁵ Va c'haoz ha va gwir hoc'h eus kemeret
 en ho torn,
 aet oc'h da azezañ war ho kador

walc'h.

Ar salmoù 9 ha 10 eus an destenn heb. n'int nemet un hevelep salm lizherennek. An troidigezhioù gresianek ha latin o deus miret undet ar salm avat : ac'hano en em gavont bremañ gant un niverenn war-lerc'h an heb.. En ur stad fall a-walc'h emañ testenn ar salm 9-10. Mankout a ra poz al lizherenn Dalet.

da varn en ho justis.

Ghimel

⁶ Gourdrouzet hoc'h eus ar Baganed, kollet ar re fallakr :

o anvioù hoc'h eus rasket da virviken !

⁷ An enebour a zo peur-rivinet da viken, ar c'hêrioù hoc'h eus dispennet e vo kollet ar soñj anezho.

He

⁸ An Aotrou avat a chom da virviken, startaet en deus e gador-veur evit ar varn,

⁹ Eñ hag a varn an hollved gant justis, hag a zoug gant reizhder e setañ war ar ploù.

Yav

¹⁰ Ur repu eo an Aotrou evit an den gwasket,

ul lec'h a zifenn da goulz an anken :

¹¹ Ra fizio ennoc'h ar re a anavez hoc'h anv, rak ne zilezit ket ar re ho klask, Aotrou.

Zain

¹² Kanmeulit an Aotrou hag a zo o chom e Sion, embannit e daolioù-kaer e-touez ar broadoù.

¹³ Rak dic'haouer ar gwad skuilhet en deus bet soñj, n'en deus ket ankounac'haet garmadeg ar beorien.

Het

¹⁴ Truez ouzhin, Aotrou, gwelit va doan dre gasoni an dud,

C'hwi a c'hell va zennañ eus galloud an Ankoù,

¹⁵ ma-z embannin hoc'h holl veuleudioù ouzh dorioù Kêr Sion, ha ma tridin a levenez en ho silvidigezh.

Tet

¹⁶ Setu kouezhet ar baganed er foz o devoa toullet,

el las bet kuzhet ganto, paket eo bet o zreid.

¹⁷ An Aotrou en em ziskouez evel renter ar justis ; rouedet eo bet ar pec'her e labour e zaouarn.

9, 6 ar baganed, pe : ar Broadoù. 6k : Pe marteze "D'ar re o deus c'hoant anezhi e tegasan silvidigezh ".

Iod

¹⁸ Ra zistroio ar bec'herien da vro ar Marv, an holl Baganed-se oc'h ankounac'haat Doue.

Kaf

¹⁹ Rak ne vo ket dilezet ar paour evit atav ; fiziañs ar reuzeudig ne vo ket koll da virviken.

²⁰ Savit, Aotrou, evit na drec'ho ket an den ; ganeoc'h, ra vo barnet ar baganed.

²¹ Aotrou, lakait ar spont da gouezhañ warno, ra ouezo ar Baganed ned int nemet tud.

SALM 10 (Vg 9, 22-39)

Fiziañs divrall an den reizh e Doue.

Lamed

¹ Perak e chomit pell, Aotrou,

perak en em guzhit en amzer an anken ?

² Leun a lorc'h eo an dud fall, hag ar paour a zo en tan, pa vez paket er pechoù bet ijinet ganto.

³ Ar pec'her a vrabañs en e c'hoantegezhioù, ar skrafer a wallgomz hag a ra fae war an Aotrou.

Noun

⁴ En e fouge e lavar an den fall : "Ne gastizo ket, n'eus Doue ebet".

Setu e holl soñjezoù ;

⁵ emañ bepred oc'h ober berzh en e hentoù.

Evitañ eo re uhel ho pardedigezhioù ; e holl enebourien, o disprizout a ra.

⁶ Hag en e galon e lavar : "Ne vrasëllin morse, morse ne vin skoet gant an drougeur".

Pe

⁷ E c'henou a zo leun a dromplezon hag a wall-ijin, war e deod n'eus nemet droug ha falloni.

⁸ Chom a ra da c'hedal e-kichen ar c'hêriadenoù, evit lazhañ e kuzh an den dinamm.

Hain

⁹ E zaoulagad a c'hed ar reuzeudig ;
emañ o spiañ e kuzh
evel ul leon en e doull.

Emañ o spiañ evit tagañ an den bihan,
evit e skrapañ hag e sachañ gantañ.

Tsade

¹⁰ Kluchañ a ra, souchañ d'an douar,
an dud keizh a gouezh en e grabanoù.

¹¹ Hag en e galon e lavar : "Emañ Doue
oc'h ankounac'haat,
treiñ a ra e zaoulagad, ne wel netra".

Kof

¹² Savit, Aotrou, savit ho torn, o Doue,
n'ankounac'hait ket da viken ar beorien.

¹³ Perak an den difeiz a rafe goap eus
Doue ?

en ur lavarout en e galon :
"Ne c'houlenn kont ebet".

Resh

¹⁴ C'hwi avat eo an hini a sell ouzh ar boan
hag an enkrez,
evit o c'hemerout en ho taouarn.

Ya, deoc'h-C'hwi en em erbed an den
paour,
rak C'hwi eo skoazell an emzivad.

Shin

¹⁵ Torrit brec'h ar pec'her, ar fallakr ;
kastiz e zrougiezh na vo ken anezhi.

¹⁶ An Aotrou a ren evit atav ha da viken :
skarzh e vo ar Baganed
a-ziwar e zouar.

Tav

¹⁷ Selaou a rit, Aotrou, pedenn an dud izel,
hag e tigorit ho skouarn
da glemmoù o c'halonoù

¹⁸ evit difenn gwirioù an emzivad, an den
mac'het,
ma paouezo an den douarel
gant e diranterezh.

SALM 11 (10)**Fiziañs divrall e reizhder an Aotrou.**

¹ *D'ar mestr-kaner. Eus David.*

E Doue em eus lakaet va fiziañs,

11, 7 pe : e zremm a sello ouzh an dud eeun.

penaos e lavarit d'am ene :

"Dinij evel ul labous d'ar menezioù ?

² Rak setu ma stegn an dud fall o gwareg,
en ur gempenn ar bir war ar gordenn,
evit skeiñ en deñvalijenn
ouzh an dud reizh.

³ Pe'o dismantret diazezoù an urzh,
petra a c'hell ober an den just ?".

⁴ Met an Aotrou a zo en e balez santel,
an Aotrou a dron en Neñvoù.

E zaoulagad a sell ouzh an dud,
hag a furch kalonoù bugale Adam
⁵ Doue a sont an den just hag an den
difeiz ;

kasaat a ra an neb a gar ar fallagriezh.

⁶ Teurel a raio war an dud fall glaouennoù
tan ha soufr,

un avel dêvus a vo roet dezho evit o lod.

⁷ Rak just eo an Aotrou a gar ar justis,
an dud reizh a arvesto e splander.

SALM 12 (11)**Galv d'an Aotrou enep an douellerien.**

¹ *D'ar mestr-kaner. War an delenn eizh
kordenn. Salm David.*

² Va sikourit, Aotrou, rak n'eus ken a dud
reizh,

n'eus ken a lealded
e-touez mibien Adam.

³ Ne ra pep unan nemet tromplañ e nesañ,
gant muzelloù flour
met gant ur galon doubl.

⁴ An Aotrou da denno kuit ar muzelloù
gaouiata,

teodoù lorc'hus ha brabañser an dud-se,

⁵ hag a lavar : "Gant hon teodoù ez omp
gwazed,

hor muzelloù hon eus ;
piv 'ta 'zo mestr warnomp ?"

⁶ "En abeg da enkrez an dud keizh ha da
c'harm ar beorien+

e savan-me bremañ, eme an Aotrou ;
d'ar re a zo disprizet
e tegasan silvidigezh".

⁷ Komzoù gwirion ha pur eo komzoù an
Aotrou,

arc'hant teuzet er forn,

12, 6 pe : d'an neb a hiraezh dezhi.

seizh gwech puraet.

⁸ C'hwi, Aotrou, eo an hini hon diwallo,
C'hwi hor miro diouzh ar rummad-se
da virviken.

Rak an dud dizoue a gerzh a bep tu en ur
rodal,
hag emañ al lastez eus ar bobl
o sevel hag o ren.

SALM 13 (12)

**Fiziañs e madelezh Doue an den just
heskinet.**

¹ *D'ar mestr-kaner. Salm David.*

² Betek pegoulz, Aotrou, perak da viken va
ankounac'haat ?

Betek pegoulz chom o kuzhat
ho tremm ouzhin ?

³ Betek pegoulz e vagin anken em ene,+
glac'har em c'halon a-hed an deiz ?

Betek pegoulz e trec'ho warnon
an ebour ?

⁴ Sellit, va selaouit, Aotrou, va Doue.
Sklerijennit va daoulagad

evit na gouskin ket er marv,

⁵ ha na lavaro ket va ebour : "Trec'het em
eus warnañ !" ;

na lezit ket va argaderien da dridal
ouzh va gwelout o kouezhañ.

⁶ P'em eus lakaet va fiziañs en ho
madelezh, Aotrou,+
ra drido va c'halon dre m'hoc'h eus va
salvet,

ra ganin an Aotrou
evit ar vadelezh en deus bet ouzhin.

SALM 14 (13)

Sotoni an den dizoue.

¹ *D'ar mestr-kaner. Eus David.*

Lavaret en deus an diskiant en e galon
"N'eus Doue ebet".

Brein eo an dud hag euzhus o doareoù ;
n'eus den a rafe ar mad.

14 : Ar salm-mañ a zo da genveriañ ouzh ar salm 53,
nemet eo disheñvel ar gwerzadoù 5-6. Peurliesañ e
tifazier an destenn hebraek diouzh an troidigezhioù
kozh. ar gwerzad 7 a zo en diavaez da skrivadur
kentañ ar salm : degaset eo bet, e-pad an harlu
moarvat, e-giz un echuadenn, rak tu a vefe ivez da

² Eus lein an Neñv e stou an Aotrou etrezek
mibien an dud,

evit gwelout hag-eñ e vefe unan,
unan fur o klask Doue.

³ An holl, gwitibunan, a zo diroudennet,
dirollet int gwitibunan ;
nann, n'eus den a rafe ar mad,
nann, n'eus ket unan.

⁴ Hag-eñ ne raio ket pinijenn ar re-se,
oberourien a fallentez,
int hag a vez o lonkañ tud va fobl,
'vel ma tebrer bara ?

Ne bedont ket Doue, ⁵ ha setu ma krenont,
rak Doue a zo gant an dud reizh.

⁶ C'hwi a fell deoc'h ober goap eus an den
izel,

met an Aotrou a zo e warez.

*

⁷ Ra zeuio eus Sion ar silvidigezh da
Israel ! +

Pa gemmo an Aotrou planedenn e boblad,
e trido Jakob, e vo levenez gant Israel.

SALM 15 (14)

Vertuzioù an den fidel

¹ *Salm David.*

¹ Aotrou, piv a vo degemeret en ho
teltenn ?

Piv en em zalc'ho war ho menez santel ?

² An hini a gerzh en hent dinamm

hag a zo reizh e oberoù,

a vag ar wirionez en e galon,

³ ha na lez ket e deod da zroukkomz,

an hini na ra ket gaou d'e nesañ,
na daol ket dismegañs war e amezeien.

⁴ An hini a sell an den fall evel disprizus,
met a enor an dud a zoujañs Doue.

An den na dorr ket e ledoued,

zoken ma teu da goll diwarnañ,

⁵ na brest ket arc'hant evit kaout gounid,

dreiñ gant : pa zegaso an Aotrou en-dro d'ar gêr e
brizonidi, e trido Jakob... pe c'hoazh : pa gemmo an
Aotrou planedenn e bobl.

15, 1 en ho Teltenn : d.l.e. en ho Templ ; Menez
santel : Menez Sion.

na zegemer ket profoù
a-enep an den digablus.

An hini en em ren evel-se,
ne vo distroadet morse.

SALM 16 (15)

An Aotrou, lod-hêrezh an eurvad.

¹ *Miktam. Eus David*

Va mirit, Aotrou Doue,
rak ennoc'h e klaskan va goudor.

² D'an Aotrou e lavaran : "C'hwi eo va
Aotrou,

n'eus eurvad ebet evidon
nemet ennoc'h".

³ Da santualioù ar vro, kaer-dispar evidon,
eo dezho em eus roet va holl garantez.

⁴ Ar re avat a red war-lerc'h an idoloù,
ar re-se a lakaio o foanioù da greskiñ.
Nann, n'in ket da skuilhañ gwad d'an
doueoù,
ha ne savo ket o anvioù d'am muzelloù.

⁵ Aotrou, C'hwi eo va lod, va c'haliriad :
C'hwi an hini a zalc'h
va flanedenn en ho taouarn.

⁶ Ar gordenn he deus muzuliet din un
dachenn a zudi ;
ya, va lod-hêrezh a zo evidon
levenez vras.

⁷ Bennigañ a rin an Aotrou a ro din e
guzulioù ;
zoken e-pad an noz
am c'heleñn va c'halon.

⁸ An Aotrou am bez dalc'hmat dirak va
sell ;
emañ a-zehou din, ne vrañsellin ket.

⁹ Gant se eo laouen va c'halon hag e trid va
ene ;
va c'horf zoken a ziskuizho e surentez.

¹⁰ Rak ne zilezot ket va buhez e dalc'h ar
marv,
ne lezot ket ho sant
da welout ar vreïnadurezh.

16, 1 Miktam, ger dianav e ster, a vez troet, hervez
an dud, gant :
" A vouezh vouget", pe "Barzhoneg kuzh e ster", pe
"Barzhoneg aour "...

¹¹ Diskouez a reot din hent ar vuhez,+
leunder al levenez en ho splannder,
plijadurezh a-zehou deoc'h da virviken.

SALM 17 (16)

**Pedenn an den didamall o c'houleñn
skoazell Doue.**

¹ *Pedenn. Eus David.*

Va selaouit, Aotrou, rak just eo va c'haoz,
taolit pled ouzh va garmadenn.
Digorit ho skouarn da glevout va fedenn,
rak n'eo ket gevier a lavaran.

² Rentit ho pardedigezh diwar va fenn,
ho taoulagad a wel petra a zo reizh.

³ C'hwi a c'hell furchal em c'halon,
ha va gweladenniñ en noz ;
C'hwi a c'hell va amprouiñ en tan,
ne gavot ennon netra fallakr.

Va genou n'en deus ket pec'hed ⁴ da heul an
dud, +

miret em eus lavar ho muzelloù,
en em viret em eus
diouzh hentoù an den feuls.

⁵ En hent ho lezenn em eus dalc'het va
c'hammedoù,
n'o deus ket brallet va zreid
en ho kwenodennoù.

⁶ Ho kervel a ran, rak C'hwi am selaou,
Aotrou Doue ;
stouit ho skouarn
da glevout va c'homzoù.

⁷ Diskouezit din leunder ho trugarez,+
C'hwi hag a salv diouzh o enebourien
ar re a glask repu dindan ho torn.

⁸ Va diwallit evel mab al lagad,
va gwarezit dindan skeud ho tivaskell,

⁹ a-enep an dud fallakr o sevel ouzhin gant
drouk-nerzh.

Va enebourien bodet
en-dro din d'am lazhañ.

¹⁰ Gant o druzoni eo palastret o c'halonoù ;
ha gant rogentez e komz o genou.

¹¹ Va gedal a reont, emaint ouzh va
enkel'hiañ,

16, 3-4 troidigezh diasar.

16, 7 va louezhi : d.l.e. va c'halon, va emskiant.

16, 10 e dalc'h ar marv, g.e.g. : e dalc'h ar Sheol ;
breïnadurezh : heb. ar foz.

o daoulagad a spi
evit va diskar d'an douar.
¹² Heñvel ouzh ul leon, mall gantañ da
ziframmañ,
ul leon yaouank puchet en e guzhiadell.

¹³ Savit, Aotrou, kerzhit outañ, pladit
anezhañ ;

gant ho kleze dieubit va buhez
diouzh an den dizoue,

¹⁴ gant ho torn, o lakait da vervel, Aotrou,
lazhit an dud a ra o lod
eus ar vuhez-mañ.

Leugnit o c'hofoù gant ar gwalleur a virit
dezho, +
ha roit c'hoazh o gwalc'h d'o bugale,
en ur lezel ur restad d'o bugale vihan.

¹⁵ Me avat e vo justis evidon pa 'n em
ziskouezo din ho splannder,
d'am dihun em bo va gwalc'h
gant ar gwel ac'hanoc'h.

SALM 18 (17) Meulgan d'an Doue trec'her.

*¹ D'ar mestr-kaner. Gant servijer an
Aotrou, David, a lavaras d'an Aotrou
komzoù ar c'han-mañ, en deiz ma voe
tennet gantañ eus dorn e holl enebourien
hag eus dorn Saoul. ² Hag e lavaras :*

Ho karout a ran, Aotrou, C'hwi va nerzh,
Va dieuber hag am salv eus an droug.
³ Aotrou, va difenn ha va repu
ha va silvidigezh, va Doue,

C'hwi eo ar roc'h a gavan bod enni,
va skoed ha va silvidigezh nerzhus.

⁴ Pedet em eus anv meulus an Aotrou,
ha va distrobet en deus
diouzh va enebourien.

⁵ Kelc'hiet e oan gant gwagennoù ar marv,
froudoù an droug am sponte.

⁶ Lasoù an Ankoù am starde,
paketa e oan e rouedoù ar marv.

⁷ Em anken em eus galvet an Aotrou,
garmet em eus etrezek va Doue ;

17, 14 da skouer a zo arvarus-kenañ e dalvoudegezh.
18 Ar salm-mañ en cm gav ivez e 2 Sam 22, 2-51,
gant munudoù disheñvel a servij ur wech an amzer
da reizhañ an destenn. Sklaer eo ar ster : ur rentañ-

hag eus e dempl en deus selaouet va
mouezh,
betek e zivskouarn eo savet
va garmadenn dirazañ.

⁸ An douar a horjellas hag a grenas ;+
diazezoù ar menezioù a voe strafuilhet,
hejet e voent dre ma oa entanet
e gounnar.

⁹ Eus e fronelloù e savas ur maged,+
ur flamm dêvus a strinke eus e c'henou ;
teurel a ra e glouennoù entanet.

¹⁰ Lakaat a reas an oabl war e gostez evit
diskenn,
ur goumoulenn deñval
a oa dindan e dreid.

¹¹ Douget war ar Geroubined e nije,
o plavañ war eskell an avel.

¹² Gwiskañ a reas en-dro dezhañ an
deñvalijenn,
evel ur vantell, an dourioù du,
ar malkennoù tev.

¹³ Dirak lugern e zremm e kerzhe ar
c'houmoul,
en ur strinkañ grizilh ha broudoù-tan.

¹⁴ Hag eus an Neñv an Aotrou a dalmas e
gurunoù,

an Uhel-meurbet a daolas e vouezh :

¹⁵ Bannañ a reas, strewiñ a reas e viroù,
hag e stlapas a bep tu luc'hed e-leizh.

¹⁶ Gwele dourioù ar mor en em ziskouezas,
dizoloet e voe diazezoù an douaroù,
gant nerzh ho kourdrouz, Aotrou,
gant c'hwezh avel ho kounnar.

¹⁷ Astenn a reas e zorn ha kregiñ ennon,
va zennañ a reas eus an doueier bras ;

¹⁸ va dieubiñ a reas eus va enebour
gallodus,
eus an dud am c'hasae,
hag int ar re greñvañ.

¹⁹ Va zagañ a raent e deiz va gwalleur,
met an Aotrou 'zo bet va difenner ;

²⁰ va dieubet en deus ha roet din frankiz,
va salvet en deus
dre m'en deus va c'haret.

grasoù hon eus amañ, lakaet war vuzelloù David.
Skeudenn donedigezh Doue evel mestr an arnev
spouronus a zo kustum en Testamant kozh.
18, 2 Al linenn-mañ n'emañ ket e Vulgata.

²¹ Hervez va reizhder-me en deus graet
ouzhin an Aotrou,
daskoret en deus din
hervez va dinammded,
²² Rak miret em eus hentoù an Aotrou,
n'em eus ket pellaet diouzh va Doue
gant ar pec'hed.

²³ E holl c'hourc'hemenoù am bez dindan
va sell,
n'em eus ket distaolet diouzhin
e lezennoù ;

²⁴ dibec'h avat ez on chomet dirazañ,
ha diwallet em eus diouzh ar pec'hed.

²⁵ Hervez va reizhder-me en deus daskoret
din an Aotrou,
hervez va dinammded
dirak e zaoulagad.

²⁶ Gant an den mat em em ziskouezet mat,
ha didamall gant an den didamall ;

²⁷ ha gant an den glan en em ziskouezet
glan,
met gwidreüs gant an den korvigellek.

²⁸ Rak C'hwil a salv an dud vihan
tra ma tiskarit an daoulagad lorc'hus.

²⁹ Aotrou, C'hwil a ro lugern d'am
goulaouenn ;
va Doue, sklerijennit va zeñvalijenn.

³⁰ En ho nerzh e redan ouzh ar bagadoù
enebour,
gant skoazell va Doue e tremenan
dreist ar voger.

³¹ Doue, a zo didamall en e hentoù,
komz an Aotrou 'zo amprouet en tan ;
Eñ 'zo ur skoed hag un difenn
evit kement hini a glask ennañ goudor.

³² Piv a zo Doue nemet an Aotrou ?
Ha piv a zo ur roc'h nemet hon Doue ?

³³ Eñ hag a lakaio e nerzh da vezañ va
gouriz
hag e reizhder da vezañ va hent.

³⁴ Eñ a ro skañvder d'am zreid evel d'an
heizezed
hag am laka sonn war an uhelennoù.

³⁵ Eñ a gelenn va daouarn evit an emgann,
ha va divvrec'h da stegnañ
ar wareg arem.

³⁶ Va goleiñ a rit gant ho skoed salvus,+
ho torn dehou am doug,
ho preder evidon am laka da greskiñ.

³⁷ Ledanaat a rit an hent evit va
c'hammedoù,
va zreid n'o deus ket trabidellet.

³⁸ Argas a ran va enebourien hag o fakañ,
ne zistroan ket hep bezañ o distrujet.

³⁹ O dispenn a ran, ne c'hellint ket adsevel,
emaint a-led o c'horf dindan va zreid.

⁴⁰ Va gourizañ a rit gant nerzh evit an
emgann,
pladañ a rit dindanon va dizarbennerien.

⁴¹ Va holl enebourien a lakait da dec'hout,
kas a rit da netra an dud am c'hasae.

⁴² Krial a reont, ha den ebet d' o salviñ,
etrezek an Aotrou,
hag e chom hep respont.

⁴³ O skubañ a ran evel poultr en avel,
o flastrañ a ran evel fank ar straedoù.

⁴⁴ Va dieubiñ a rit eus rendaeloù ar bobl,
ha va lakaat a rit e penn ar broadoù.
Pobloù dianav din a zeu d'am servijañ,
⁴⁵ ken buan ha klevet
o deus sentet ouzhin.

Mibien an estrenien a lavar din komzoù
meulus, +

⁴⁶ mibien an estrenien o deus kollet kalon,
e-maez o lec'hioù-kreñv
e teuont en ur grenañ.

⁴⁷ Bevet an Aotrou, ra vo benniget va
Difenner,
ra vo mil-meulet Doue, va salver.

⁴⁸ An Doue a ra din tennañ dic'haou diouto,
a laka ar pobloù da soublañ dindanon.

Eus va enebourien hoc'h eus va dieubet ;+
⁴⁹ a-us d'am argaderien hoc'h eus va savet,
diouzh an den a zrouk-nerzh
hoc'h eus va distrobet.

⁵⁰ Gant se, Aotrou, me ho meulo e-touez ar
broadoù,
me a gano en enor d'hoc'h anv,

⁵¹ C'hwil hag hoc'h eus roet an trec'h d'ho
roue,+

ha diskouezet ho madelezh
e-keñver hoc'h olevad,
e-keñver David hag e lignez da virviken.

SALM 19 (18)

Doze, krouer an neñvoù ha gwir heol an eneoù.

¹ *D'ar mestr-kaner. Salm. Eus David.*

² An Neñvoù a embann gloar Doue,
hag an oabl a ziskler braster e oberenn.

³ An deiz a gas keloù eus an dra-se d'an deiz,
hag an noz hen displeg ivez d'an noz.

⁴ N'int ket lavaroù, n'int ket komzoù
a c'hellfe chom hep bezañ klevet :

⁵ O mouezh a ya war-raok dre an douar a-bezh,
hag o c'homzoù
betek pennoù pellañ ar bed.

Eno en deus Doue plantet e deltenn d'an heol,+

⁶ hag hemañ 'vel ur pried o sevel eus e wele,
a drid evel ur ramz
da beur-redek e hent.

⁷ Sevel a ra en ur penn eus an Neñvoù+
hag e red a-dizh betek ar penn all,
ha n'eus tra ebet en em laerfe
diouzh e dommder.

*

⁸ Peurvat eo Lezenn an Aotrou,
buhez evit an ene,
gwirion eo testeni an Aotrou,
furnez evit an dud eeun.

⁹ Reizh eo gourc'hemenoù an Aotrou,
levenez d'ar galon,
glan eo urzhioù an Aotrou,
sklerijenn evit an daoulagad.

¹⁰ Pur eo doujañs an Aotrou,
divrall da holl viken,
gwirion eo divizoù an Aotrou,
ken reizh an eil hag egile,

¹¹ da c'hoantaat muioc'h eget an aour,
eget aour fin e-leizh,
c'hwekoc'h eget mel ar ruskenn,
eget chug an terenoù.

19 Daou salm hon eus amañ e gwirionez, disheñvel o stumm, nemet ez int kenstrollet gant ar soñj ez eo an neñvoù danvezel skeudenn ar bed speredel, an eil hag egile renet gant lezenn Doue. 20 Ar salm-mañ ez eo aes gwelout ennañ ur bedenn eus liderezh an Templ, da vont gant un holokost evit ar roue. Evidomp e c'hell bezañ ur ganenn a joa da lidañ ar

¹² Rak-se ho servijer a daol evezh outo ;
hag a bled d'o mirout.

¹³ Koulskoude, piv a anavez e vankoù ?
Va glanait diouzh va fec'hedoù kuzh.

¹⁴ Ha diouzh al lorec'hentez mirit ho servijer,
na drec'ho ket warnon.
Neuze e vin dinamm ha didamall
diouzh ur bras a bec'hed.

¹⁵ Ra blijo deoc'h lavaroù va genou, +
ha mouskan va c'halon, dirazoc'h,
Aotrou, va difenner, va dasprener.

SALM 20 (19)

Pedenn evit ar roue a-raok an emgann.

¹ *D'ar mestr-kaner. Salm David.*

² An Aotrou d'az selaouo e deiz an anken,
anv Doue Jakob d'az tiwallo.

³ Eus lein e santual ra gaso dit e sikour,
hag eus Sion ra vo aze d'az skoazellañ.

⁴ R'en devo soñj eus da holl brofoù,
ra vo plijus dezhañ da holokost.

⁵ Ra bourchaso dit diouzh goulenn da galon,
ra gaso da benn-mat da holl vennadoù.

⁶ Ra c'hellimp youc'hal a joa evit da drec'h+
sevel hor bannieloù en anv hon Doue ;
an Aotrou da gaso da wir
da c'houlennoù.

*

⁷ Anavezout a ran mat en deus an Aotrou
roet a-vremañ an trec'h d'e olevad :
E selaou a ra eus lein e Neñv santel,
gant nerzh trec'hus e zorn dehou.

⁸ D'ar re-mañ o c'hirri, d'ar re-se o c'hezeg,
ni avat, hor rekour eo anv an Aotrou.

⁹ Setu-int o plegañ, setu-int o kouezhañ,
ni avat a chom start en hor sav.

¹⁰ Aotrou, roit an trec'h d'ar Roue,
hor selaouit en deiz m'ho kalvomp.

C'hrist, ar gwir Olevad, evit e drec'h war c'halloudoù an droug hag ar pec'hed, dre en em brofañ e-unan da holokost.

20, 6 da drec'h, d.l.e. an trec'h a roio dit an Aotrou, pe : da silvidigezh. ar gwerzad 6k a c'hellfe bezañ un diskan ; un eilstumm eus 5b ned eo ken.

SALM 21 (20)**Madelezh an Aotrou e-keñver ar roue.**

¹ *D'ar mestr-kaner. Salm. Eus David.*

² Aotrou, en ho kalloud e trid ar Roue a levenez,
en abeg d'ho skoazell,
na pegen bras e joa.

³ Hervez c'hoant e galon hoc'h eus roet dezhañ,
n'hoc'h eus ket distaolet
goulenn e vuzelloù.

⁴ Deuet oc'h en arbenn dezhañ gant bennozhioù a briz,
o lakaat war e benn
ur gurunenn aour fin.

⁵ Ar vuhez a c'houlenne hag he roet hoc'h eus dezhañ,
gant devezhioù o padout
hep fin ha da viken.

⁶ Setu m'eo bras e c'hloar a drugarez d'ho nerzh,
splannijenn ha galloud
hoc'h eus lakaet warnañ ;

⁷ ober a rit anezhañ ur vennozh da viken,
e laouenaat a rit
gant sklerijenn ho tremm.

⁸ Ar roue a dra sur, a lakaio e fiziañs en Aotrou :
dre vadelezh an Uhel-meurbet
ne vallo ket.

*

⁹ Ra gouezho pouez ho torn war hoc'h enebourien,
ho prec'h da skeiñ
gant ar re o deus kasoni ouzhoc'h.

¹⁰ O lakait da flammañ evel flamm un tantad,
kerkent ha taolet ho selloù warno.

An Aotrou d'o fulluc'ho en e gonnar,
ha gwrez an tan da lonko anezho.

¹¹ Raskit o mibien a-ziwar an douar,
hag o lignez a-dre bugale an dud.

¹² Mar o deus itriket an droug a-enep deoc'h

eo troioù goulo o deus ijinet.

¹³ Rak o lakaat a rit da dreiñ kein da dec'hout,
stegnañ a rit ho kwareg e-kreiz o fas.

¹⁴ Savit, Aotrou, en ho kalloud hag en ho nerzh,
ma kanimp ha ma lidimp
ho taolioù-kaer.

SALM 22 (21)**Diwaskoù ha goanag an den reizh.**

¹ *D'ar mestr-kaner. War don 'Heizez ar gouloù-deiz'. Salm. Eus David.*

² Va Doue, va Doue, perak hoc'h eus va dilezet ?
chom a rit pell diouzh va fedenn,
diouzh mouezh va yudadenn.

³ Va Doue, a-hed an deiz e krian, ha ne respontit ket,
a-hed an noz, ha ne sellit ket ouzhin.

⁴ C'hwï koulskoude a zo o chom er santual,
C'hwï, Doue santel, meuleudi Israel.

⁵ Ennoc'h o deus esperet hon tadoù,
esperet o deus hag o dieubet hoc'h eus ;

⁶ kriet o deus etrezek ennoc'h ha salvet int bet,
ennoc'h o deus esperet,
ha n'int ket bet mezhekaet.

⁷ Hogen me 'zo ur preñv, n'on ket un den,
dismegañs an dud
ha distaoladenn ar bobl.

⁸ Kement hini am gwel a ra goap ouzhin,
risignat a reont hag hejañ o fenn :

⁹ "Lakaet en deus e fiziañs en Aotrou :
dezhañ d'e zieubiñ,
dezhañ d'e salviñ, pa gar anezhañ".

¹⁰ Ya, C'hwï hoc'h eus va zennet eus korf
va mamm,
ha va lakaet e surentez ouzh he c'halon.

vuzelloù p'en deus kriet ar gwerzad kentañ eus lein ar Groaz (Mzh 27, 46 ; sell. Mzh 27, 35, 43, 46 ; Mk 15, 34 ; Ynn 19, 24 ; Hebr 2, 12).

22, 2 Jezuz a lavaro an dra-se : Eli, Eli, lama sabachtani ? (Mzh 27, 45).

22, 8-9 Graet e vo goap ouzh Jezuz : Mzh 27, 31.

21 Div lodenn hon eus amañ ; ul lodenn gentañ 1-8 a zo ur rentañ grasoù evit bennozhioù resevet gant ar Roue ; an eil lodenn a bed Doue evit an amzer da zont.

22 Komzoù ar salm-mañ a zo da dostaat ouzh Iz 52-53. Rak-taolennañ a ra Pasion ar C'hrist en un doare souezhus, ha Jezuz en deus lakaet anezhañ war e

¹¹ Etre ho taouarn on bet taolet kerkent ha ganet,

adalek korf va mamm,

C'hwi an hini 'zo va Doue.

¹² Na chomit ket pell diouzhin, dre ma-z on enkrezet,

rak n'eus den d'am skoazellañ.

¹³ Enkelc'hiet on gant e-leizh a goleoù, tirvi Basan am gwask a bep tu.

¹⁴ A-enep din e tigoront o geol, evel al leon e tiskolpont en ur yudal.

¹⁵ Me 'zo evel dour o teverañ, ha diframmet eo va holl eskern.

Va c'halon a zo deuet da vezañ evel koar, emañ o teuziñ e-kreiz va c'horf.

¹⁶ Disc'het eo va c'horzailhenn evel un darbod-pri,

ha va zeod a beg ouzh va staoñ.

¹⁷ Ya, ur vandenn chas a gelañ ac'hanon, ur bagad hailhoned am arsailh a bep tu.

Toullet o deus va daouarn ha va zreid,

^{16k} va gourvezet o deus e poultr ar marv.

¹⁸ Emaint o kontañ va holl eskern :

O selloù a stagont ouzhin

gant evezh ha dismegañs ;

¹⁹ lodennañ a reont va dilhad kenetrezo ha war va zoneg e tennont ar sord.

²⁰ C'hwi avat, Aotrou, na chomit ket pell diouzhin,

C'hwi, va sikour, hastit va skoazellañ.

²¹ Eus ar c'hleze dieubit va ene, ha va buhez eus krabanoù ar c'hi.

²² Va salvit diouzh geol al leon, me, reuzeudik, diouzh kerniel ar bualed.

*

²³ Embann a rin neuze hoc'h anv d'am breudeur,

ho meuliñ a rin e-kreiz ar vodadeg.

²⁴ C'hwi hag a zouj an Aotrou, kanmeulit anezhañ,+ c'hwi holl diskennidi Jakob, rentit gloar dezhañ.

Krenit holl dirazañ, bugale Israel,

22, 13 Basan : peurvanoù e reter ar Yordan.

22, 17 Toullet e vo dezhañ e dreid hag e zaouarn : Mzh 27, 31.

22, 19 Dilhad Jezuz a voe tennet d'ar sord : Yann 19, 23-24.

22, 26 heb. diganeoc'h va meuleudi : d.l.e. un abeg a veuleudi ez oc'h evidon.

²⁵ rak n'en deus ket disprizet un den paour,

n'en deus ket heuet

ouzh e reuzeudigezh ;

n'en deus ket distroet e sell dioutañ, e selaouet en deus pa c'harme davetañ.

²⁶ Deoc'h-C'hwi va meuleudi er vodadeg vras ;

va gouestloù a fell din seveniñ

dirak ho tud fidel.

²⁷ Ar beorien a zebro hag o gwalc'h o devo+ ar re a glask an Aotrou a veulo anezhañ :

O c'halonoù da vevo da viken !

²⁸ Soñj o devo ha davet an Aotrou en em droio

broioù pellañ an douar,

dirazañ e stouo gant doujañs

holl rummadoù ar broadoù.

²⁹ Rak d'an Aotrou eo ar rouantelezh,

Eñ a ren war an holl vroadoù.

³⁰ E adoriñ a ray holl dud uhel an douar ; dirazañ e soublo

ar re holl a zistro d'ar poultr.

Ha va ene a vevo evitañ, ³¹ tud va lignez hen servijo.

Komz a raint eus an Aotrou

d'ar rummad da zont,

³² Komz a raint eus e justis d'ar bobl a vo ganet :

"Sed ar pezh en deus graet an Aotrou !"

SALM 23 (22)

Ar Pastor mat.

¹ *Salm. Eus David.*

Va fastor eo an Aotrou,

n'eus tra ebet o vankout din :

² War bradeier leton glas

em laka da c'hourvez.

Va ren a ra d'an dourioù diskuizhus,

³ da advevaat va ene.

Va bleinañ a ra dre hentoù ar Reizhder

evit enor e anv.

23 Da varn diouzh ar gwerzad diwezhañ : Va chomadur a vo ti an Aotrou... hor befe emañ meulgan ul Leviad o'n em ouestlañ da servij an Templ. Taolennañ a ra e levezeg gant div skeudenn kustum en Testamant kozh : Doue mesaer Israel, Doue mager e bobl. An eil skeudenn-mañ en em zispleg er werzad 5 dindan stumm ur banvez-lid.

⁴Ha pa gerzhin dre stankenn ar marv,
n'em bo aon rak droug ebet,
C'hwil em c'hichen, gant ho pazh hag ho
kammell,
a laka dinec'h va ene.

⁵Evidon ec'h aozit ur pred
a-dal d'am enebourien ;
war va fenn e skuilhit ho c'hwezh-vat,
va c'halir 'zo leun-barr.

⁶Madelezh ha gras a gerzho ganin
a-hed deizioù va buhez,
va chomadur a vo ti an Aotrou
a-hed an holl amzer.

SALM 24 (23)

Ar Roue a c'hloar en e Santual.

¹*Eus David. Salm.*

D'an Aotrou eo an douar hag e holl
bobladur,
ar bed a-bezh ha kement a zo ennañ.

²Rak, Eñ en deus e ziazezet a-us d'ar
morioù,
Eñ en deus e startaet a-us d'ar stêrioù.

³Piv a bigno da venez an Aotrou,
ha piv a chomo en e di santel,

⁴An den a zo glan e zaouarn ha dinamm e
galon,+
an hini na ro ket e spered d'an traoù gouloù,
ha na dou ket d'e nesañ evit touellañ.

⁵Hennezh a vo benniget gant an Aotrou,
ha gopret gant e Salver, e Zoue.

⁶Honnezh eo gouenn ar re a glask anezhañ,
ar re a glask ho tremm, Doue Jakob.

⁷O Porzhioù kozh, digorit bras ho torojou,+
digorit, o Porzhioù kozh,
ma teuio-tre Roue ar C'hloar.

⁸Ha piv eo Roue ar C'hloar ?+
An Aotrou kadarn ha galloudek,
an Aotrou galloudek en emgannoù.

24 Moarvat hon eus amañ ur ganenn evit ul lidambrougaded, ar bobl o sevel gant an Arc'h evit antren en Templ. Goude ur meulgan berr da Zoue, krouer ar bed, e kouvier an dud d'en em c'hilanaat evit antren e ti Doue ; ha pa veze tizhet dorioù an Templ, — a veze digoret moarvat dre sevel d'an nech o fanellou ponner, — e veze kanet an trede lodenn, ur ganenn gozh da Yahve, difenner Israel.

⁹O Porzhioù kozh, digorit bras ho torojou,+
digorit, o Porzhioù kozh,
ma teuio-tre Roue ar C'hloar.

¹⁰Ha piv eo Roue ar C'hloar ?+
Aotrou ar galloudoù an hini eo,
hennezh eo Roue ar C'hloar.

SALM 25 (24)

Pedenn un den reizh o c'houlell santelezh ha buhez hir.

¹*Eus David.*

Alef

Etrezek ennoc'h, Aotrou,
e savan va ene, ²va Doue,

Bet

ennoc'h e fizian : n'am bo ket a vezh,
ha ne drido ket va enebourien
diwar va fenn,

Gimel

³nann, an neb a esper ennoc'h n'en devo
ket a geuz,
tra ma vo diskaret
an dreitourien didalvez.

Dalet

⁴Aotrou, deskit din hoc'h hentoù,
ha kelennit din ho kwenodennoù.

He

⁵Va heñchit en ho kwirionez, va c'henteliit,
rak C'hwil eo, Doue, va silvidigezh,

Vav

hag ennoc'h ec'h esperan dalc'hmat,
^{7k}dre benn ho madelezh, Aotrou.

Zain

⁶Ho pet soñj eus ho trugarez, Aotrou,
eus ho karantez a zo bet a viskoazh.

Het

⁷N'ho pet ket soñj eus pec'hedoù va
follentez ;

ho pet soñj ac'hanon hervez ho trugarez,

Tet

⁸Madelezhus ha reizh eo an Aotrou,

25 Ar salm lizherennek-mañ a ziskouez unander a-walc'h. Pedenn un den e unan-penn, eo deuet da vezañ ur bedenn evit ar bobl a-bezh, evel m'hen diskouez ar gwerzad 22, bet staget outi diwezhatoc'h. Evel-se, hep diaezamant e tremener er salmoù eus ur bedenn hiniennel d'ur bedenn hollek.

25, 3 an dreitourien : ar re a zilez an Aotrou.

Eñ a ziskouez an hent mat
d'ar bec'herien ;

Yod

⁹bleinañ a ra an dud izel en e reizhder,
deskiñ a ra d'an dud paour e wenodenn.

Kaf

¹⁰Holl wenodennoù an Aotrou a zo gras ha
fealded

evit ar re a vir e emglev
hag e c'hourc'hemennoù.

Lamed

¹¹Evit enor hoc'h anv, Aotrou,
pardonit va fec'hed,
daoust ma-z eo bras.

Mem

¹²Pehini eo an den hag a zouj an Aotrou ?
Dezhañ e kelenno
peseurt hent en deus da zibab.

Noun

¹³E-kreiz an eurvad e chomo, e-unan,
hag e lignez a berc'henno ar vro.

Samek

¹⁴An Aotrou a zigor e sekredoù d'ar re a
zouj anezhañ,
diskuliañ a ra dezho splannder e emglev.

Hain

¹⁵Va daoulagad a chom stag dalc'hmat
ouzh an Aotrou,
rak Eñ a denno va zreid eus ar roued.

Pe

¹⁶Sellit ouzhin, ho pet truez ouzhin,
dre ma-z on va-unan ha reuzeudik.

Tsade

¹⁷Distardit anken va c'halon,
va zennit eus va holl enkrezioù.

Kof

¹⁸Gwelit va reuzeudigezh ha va zrevell
ha pardonit din va holl bec'hedoù.

Resh

¹⁹Sellit ouzh va enebourien, pegen niverus
ez int,
ha pegen garv ar gasoni
a vagont ouzhin.

Shin

⁹Diwallit va ene ha va dieubit,
n'am bo ket a geuz
o vezañ klasket ennoc'h va repu.

25, 17 troidigezh all : digoret o deus an enkrezioù va spered.

26 Pedenn ul Levriad a soñjer kaout amañ, en abeg d'ar gwerzadoù 6-8. N'eus ket da welout en e

Tav

²¹Ho tinamded hag ho reizhded d'am
diwallo,
rak esperout a ran ennoc'h.

Pe

²²O, Doue, dieubit Israel
diouzh e holl enkrezioù.

SALM 26 (25)

**Pedenn an den reizh o c'houlenn
santelezh ha buhez hir.**

¹*Eus David*

En ho justis va barnit, Aotrou,+
rak kerzhet em eus en hent didamall
ha fiziet em eus ennoc'h hep brallañ.

²Furchit ennon, amprout ac'hanon,
purait va c'halon dre an tan.

³Dirak va daoulagad emañ bepred ho
trugarez,

hag en ho kwirionez e kerzhan.

⁴Ne azezan ket e-touez an dud faos,
ne lakaan ket va zreid
e-mesk an dud gaouiat.

⁵Kasaat a ran kompagnunezh ar re fallakr,
ned an ket da azezañ
gant an dud dizoue.

⁶En dinamded e walc'han va daouarn
hag e ran an dro d'hoc'h aoter, Aotrou,

⁷en ur embann a vouezh uhel ho meuleudi,
hag en ur ziskleriañ
hoc'h holl vurzhudoù.

⁸Aotrou, karout a ran ho ti santel,
al lec'h a zo chomadur ho kloar.

⁹Na zilamit ket va ene gant hini ar
bec'herien,

na va buhez gant hini an dud a wad,

¹⁰ar re a zo karget o daouarn a dorfedoù,
hag a vergn en o c'hichen
ar profoù resevet.

¹¹Me avat kerzhet em eus en hent,
didamall,

va dieubit, Aotrou,

hag ho pet truez ouzhin.

¹²Rak chomet eo va zroad war an hent

gomzoù, emskiant rok un den a gredfe dezhañ bezañ
direbech, met kentoc'h ur mennad a santelezh hag ur
bedenn.

26, 10 ar profoù difennet gant al Lezenn (Erm 23, 8).

reizh,
en E vodadegoù e vennigin an Aotrou.

SALM 27 (26)
Fiziañs asur e Doue.

¹ *Eus David.*

Va sklerijenn ha va silvidigezh eo an
Aotrou,
piv am lakfe da spontañ ?
Difenn va buhez eo an Aotrou,
piv am lakfe da grenañ ?

² Pa sav ar re fallakr a-enep din,
evit va lonkañ en-bev,
va enebourien ha va heskinerien eo int-i
ar re a vrañsell hag a gouezh.

³ Ha pa vezo un arme o kampañ a-dal din,
ne sponto ket va ene ;
ha pa savo brezel a-enep din,
neuze zoken em bezo fiziañs.

⁴ Un dra a c'houlennan digant an Aotrou,
sed ar pezh a glaskan :
ma vin o chom e ti an Aotrou
a-hed deizioù va buhez,
ma tañvain douser an Aotrou,
en ur servijañ en e Dempl.

⁵ Rak va c'huzhat a raio en e repu,
e deiz ar gwalleur.
Va skoachañ a raio e sekred e deltenn,
evit va adsevel war ar roc'hell.

⁶ Ya, setu ma adsav din va fenn
a-us da gelc'hiad va enebourien.
Kinnig a rin dezhañ en e deltenn
sakrifis va meuleudi,
kanañ a rin,
salmiñ a rin d'an Aotrou.

*

⁷ Selaouit, Aotrou, va mouezh pa ho
kalvan,
ho pet truez, va selaouit.

⁸ Deoc'h-C'hwi e lavar va c'halon :
"Va daoulagad ho klask !"

Ho sklerijenn, Aotrou, eo an hini a
glaskan.

⁹ N'en em guzhit ket ouzhin,
na zistaolit ket ho servijer gant kounnar.
rak skoazell ez oc'h-C'hwi.

N'am dilezit ket, n'am argasit ket,
O Doue, va salver.

¹⁰ Ha pa vezin dilezet gant va zad ha va
mamm,
Eñ, an Aotrou, am degemero.

¹¹ Deskit din hoc'h hent santel, Aotrou,
va lakait da vont gant ar Reizhder,

¹² N'am roit ket da gounnar va enebourien ;
^{11k} d'ar re a glask va diskar.

^{12b} Rak testoù gaouiat a zo savet a-enep
din,
ha ne c'hwezont nemet an droug.

¹³ Krediñ a ran e welin madelezh an Aotrou
e douar ar re bev.

¹⁴ Esper en Aotrou, bez kalonek ha start,
ya, esper en Aotrou.

SALM 28 (27)
An Aotrou, va nerzh ha va skoed.

¹ *Eus David.*

Davedoc'h e krian, Aotrou, va difenner,
na chomit ket bouzar ouzhin,
gant aon na vefen heñvel, mar ne selaouit
ket,
ouzh ar re a ziskenn e poull ar foz.

² Selaouit ouzh mouezh va fedenn,
pa grian davedoc'h,
pa savan va daouarn, Aotrou,
etrezek ho neved santel.

³ N'am dilamit ket gant ar bec'herien,
gant oberourien an droug,
a lavar komzoù a beoc'h d'o nesañ,
p'emañ an touellerezh en o c'halon.

⁴ Rentit dezho hervez o zorfedoù
hervez fallagriezho o drougoberoù ;

27 Div lodenn a zo er salm-mañ : 1-6, ur bedenn leun
a surentez e skoazell Doue ; 7-14, ur goulenn
ankeniet a-walc'h e-kreiz trubuilhoù o waskañ.
Unander an div lodenn a zo en esperañs asur
diskleriet c'hoazh gant ar gwerzad diwezhañ. Hemañ

a dlee bezañ un diskan evit an eil lodenn-se ; diskan
al lodenn gentañ o vezañ fin ar gwerzad 6 : Kanañ a
rin, salmiñ a rin d'an Aotrou !
27, 5 en e repu : en e dempl.

paeit anezho diouzh labour a daouarn,
rentit dezho ar pezh o deus graet.

⁵Rak ne daolont ket pled ouzh labour an
Aotrou
nag ouzh oberenn e zaoarn :
An Aotrou d'o diskaro da virviken,
hep o lezel ken da sevel en-dro !

*

⁶Ra vo benniget an Aotrou,
dre m'en deus selaouet
mouezh va daspedenn ;
⁷va nerzh ha va difenn eo an Aotrou,
ennañ en em fizi va c'halon,
va sikouret en deus, hag e vleugn va
c'halon en-dro,
e vennigañ a ran en ur ganañ.

⁸Un nerzh eo an Aotrou evit e dud,
un difenner hag ur salver
evit e bobl santel.

⁹Salvit ho tud, ha benniget ho tomani,
bezit o fastor hag o renit da virviken.

SALM 29 (28)

Meurdez an Aotrou.

¹*Salm David.*

Rentit d'an Aotrou, Aeled Doue,
rentit d'an Aotrou klod ha galloud.

²Rentit d'an Aotrou ar c'hlod dleet d'e anv,
azeulit an Aotrou en e balez santel.

³Mouezh an Aotrou war an doureier bras,
Aotrou ar c'hloar o taranal.

⁴Mouezh an Aotrou gant galloud,
mouezh an Aotrou gant tregern.

⁵Mouezh an Aotrou a dorr ar sedrez,
an Aotrou a frigas sedrez al Liban.

⁶Lakaat a ra al Liban da lammat evel ul
leue,
hag ar Sirion evel ur bual yaouank.

28, 8-9 Ar gwerzadoù-mañ a ziskouez c'hoazh ur
bedenn hiniennel o treiñ da vezañ ur c'halvadenn evit
silvidigezh ar bobl a-bezh.

28, 8b, g.e.g. un difenn a silvidigezh evit e Olevad.
En abeg d'ar c'henheñvelder gant 8a hon eus troet
gant : evit e bobl santel ; tu a vefe koulskoude da
gompren dindan ar ger Olevad : ar roue, pe c'hoazh an
arc'heleg.

29 Gant ar barzhoneg-mañ hon eus unan eus re
goshañ eus ar Salmeg. Skeudenn an Aotrou o tronañ
war an arnev a zo kustum, met en em zisplegañ a ra

⁷Mouezh an Aotrou o teurel flammou-tan,+
⁸mouezh an Aotrou oc'h hejañ ar
gouelec'h,

an Aotrou a laka da grenañ
gouelec'h Kades.

⁹Mouezh an Aotrou a laka ar gwez derv da
droiata,
an Aotrou a ziwisk ar c'hoadeier.

En e balez emañ an holl o youc'hal :
Klod hag enor d'E anv !

¹⁰An Aotrou a dron war an dour-beuz,
an Aotrou a dron, roue peurbadel.

¹¹An Aotrou a roio nerzh d'e bobl,
an Aotrou a skuilho
war e dud ur vennozh a beoc'h.

SALM 30 (29)

Bennozh da Zoue evit bezañ bet tennet eus ar marv.

¹*Salm. Kan evit dedi an Ti. Eus David.*

²Ho kanmeuliñ a ran, Aotrou, dre m'hoc'h
eus va adsavet,
ha n'hoc'h eus ket laouenaet
va enebourien diwar va c'houst.

³Aotrou, va Doue, war-zu ennoc'h em eus
kriet,

garmet em eus ha va fareet hoc'h eus.

⁴Aotrou, salvet hoc'h eus va ene eus ar
marv,

ha va zennet
eus a-douez ar re a ziskenn er foz.

⁵Kanit gloar d'an Aotrou, c'hwi holl, e dud
fidel,

rentit bennozh d'e anv santel,

⁶rak ne bad e gounnar nemet ur momed,
e drugarez avat a chom a-hed ur vuhez.

Gant ar serr-noz e teu an daerou,
hogen gant ar beure,
ar youc'hadenn a joa.

amañ gant ur nerzh dibar.

29, 1 Aeled Doue a zo g.e.g. en destenn "Mibien
Doue".

29, 2 "En e balez santel", pe "En ho tilhad santel".

Ar Sirion eo menez Hermon en hanternoz Palestina.

29, 5 mouezh an Aotrou : kurun an Aotrou.

29, 8 gouelec'h Kades : e kreisteiz Beersheva.

29, en heb., 9a Mouezh an Aotrou a lak an

heizezed da c'henel, 9b hag ar givri-gouez da gaout o
menned.

30, 5 e anv santel : g.e.g. eñvoradur e santelezh.

- ⁷ Ha me a lavare em surentez :
"Divrall e vin da virviken".
- ⁸ Rak en ho krad-vat, Aotrou, ho poa roet din
enor ha galloud ;
met ho fas hoc'h eus kuzhet ouzhin,
ha strafuilhet on bet.
- ⁹ Davedoc'h e krian, Aotrou,
pediñ a ran trugarez va Doue.
- ¹⁰ Peseurt gounid a vo deoc'h pa vin marv,
pa vin diskennet e toull ar bez ?
Daoust hag ar poultr ho meulo,
hag embann a ray ho fealded ?
- ¹¹ Selaouet en deus an Aotrou ha truez en
deus bet ouzhin,
an Aotrou a zo bet va skoazeller :
¹² Kemmet en deus va c'hlemmgan e
dañsadenn, +
tennet diwarnon an dilhad-kañv
ha va gwisket a levenez.
- ¹³ Va c'halon ho kano hep tevel biken ken.
Aotrou, va Doue,
da virviken e fell din ho meuliñ.

SALM 31 (30)**Pedenn a fiziañs e-kreiz an trubuilhoù.**

¹ *D'ar mestr-kaner. Salm. Eus David.*

- ² Ennoc'h, Aotrou, e klaskan va goudor,+
grit na vin morse divarc'het ;
en ho reizhder va difennit, va dieubit.
- ³ Stouit ho skouarn war-zu ennon,
hag hastit va skoazellañ.

Bezit evidon ur roc'hell a repu,
ur c'hreñvlec'h a silvidigezh.

- ⁴ Rak C'hwi a zo va goudor ha va difenn,
evit enor hoc'h anv va bleinit ha va renit.
- ⁵ Va zennit eus ar roued bet kuzhet d'am
fakañ,
rak va surentez oc'h-C'hwi, Aotrou.
- ⁶ Etre ho taouarn e lakaan va spered ;
Aotrou, C'hwi an hini am daspreno,
Doue a wirionez.
- ⁷ C'hwi a gasa ar re a zouj an idoloù goullo,
me avat en Aotrou em eus fiziañs.

30, 9-10 seloù ar salmer amañ n'eont ket pelloc'h
egret ar vuhez douarel-mañ. Ar re varv, d'e soñj,
kousket ha mut er bez, n'hellont ket meuliñ Doue ;
n'eus ket c'hoazh amañ, anat eo, esperañs an
dasorc'h. sell. salm 6, 6.

- ⁸ Tridal a rin a levenez dre benn ho
madelezh,
rak sellet hoc'h eus
ouzh va truezeudigezh ;
va skoazeller hoc'h eus en anken va ene,+
⁹ n'hoc'h eus ket va lakaet etre daouarn an
enebour ;
frankiz hoc'h eus roet d'am zreid.

*

- ¹⁰ Truez ouzhin, Aotrou, dre ma-z on
ankeniet
^{12k} dirak kement a enebourien,
Gant ar glac'har eo klañv va daoulagad,
va ene ha va c'halon.
- ¹¹ Ya, en doan e steuz va buhez,
ha va bloavezhioù en hirvoudoù ;
va nerzh a drabidell gant an enkreiz,
ha drastet eo va holl eskern.

- ¹² Setu ma-z on danvez a zismegañs
evit va holl enebourien,
un euzhadenn evit va amezeien,
ur spont evit va mignoned :

Ar re am gwel er-maez war ar straed
a dec'h pell diouzhin.

- ¹³ Evel un den marv ez on rasket eus soñj
an dud ;
evel ur pod torret ha taolet kuit.
- ¹⁴ Ya, klevout a ran sourradoù an dud :
ur spont evidon a bep tu ;
pa 'n em vodont da guzuliañ a-enep din,
da dennañ diganin va buhez.

- ¹⁵ Me avat am eus esper ennoc'h,
Aotrou ;
lavaret em eus : "Va Doue ez oc'h-C'hwi,
¹⁶ etre ho taouarn amañ va flanedenn".
Va salvit eus va enebourien
eus ar re-se o redek war va lerc'h ;

- ¹⁷ lakait ho sklerijenn da splannañ war ho
servijer,
va salvit en ho madelezh.

- ¹⁸ Na vin ket kerseet goude bezañ ho pedet,
hogen ra vo divarc'het ar re fallakr.

Stanket o genoù ra ziskennint da vro ar
marv,

- ¹⁹ Ra vo serret ar muzelloù gaouiat,

31 Aes a-walc'h e c'hellfemp gwelout amañ daou
salm disheñvel, 2-9 ha 10-25 : mentadar al lodenn
gentañ a seblant bezañ disheñvel.

31, 6 va spered : heb. va c'hwzhadenn, d.l.e. va
buhez. gw. Lukaz 23, 46.

A zroukkomz divergont a-enep an den reizh
gant lorc'hentez ha dismegañs.
*

²⁰ Pegen bras ar madelezhioù, Aotrou,
a virit evit ho tud fidel,
a bourchasit d'ar re en em repu ennoc'h,
a-zirak bugale an den.

²¹ O diwall a rit e gwarez ho fas
pell diouzh itrikoù an dud ;
o c'huzhat a rit en ho teltenn
pell diouzh argad an teodoù.

²² Ra vo benniget an Aotrou, dre m'en deus
diskouezet

trugarez vurzhudus em c'heñver.

²³ Me avat a lavare em zrubuilhoù :
"Distaolet on pell diouzh ho sell".
C'hwi koulskoude a selaoue mouezh va
fedenn,
pa oan o krial war-zu ennoc'h.

²⁴ Karit an Aotrou, c'hwi-holl e dud santel :
rak diwall a ra e fideled
met reiñ a ra paeamant diouzh an druilh
d'ar re a ra o zud vras.

²⁵ Kreñvait, adnerzhit ho kalon,
c'hwi holl hag a esper en Aotrou.

SALM 32 (31)

Levenez da neb a anzav e bec'hed.

¹ *Eus David. Barzhoneg.*

Evurus an den a zo pardonet dezhañ e
zrougiezh,
a zo diverket e bec'hed.

² Evurus an den na damall an Aotrou
dezhañ fazi ebet ken,
an hini n'eus ken touellerezh en e spered
na tromplezon en e galon.

³ Keit ha ma taven e veze drastet va eskern,
hag e hirvouden a-hed an deiz.

⁴ Rak deiz-ha-noz ho torn deoc'h-C'hwi

31, 22 a zo lec'hiet gwelloc'h goude 24 : an destenn a
seblant strafuilhet tamm pe damm.

32, 1 Ar ger Maskil a lenner e talbenn ar salm a dalv,
moarvat,

barzhoneg-kelenn, kelennadur, ha kement-se a
respont d'ar gwerza-doù 8-9, lec'h ma weler Doue o
tont da gelenn e ziskibl ; pardonet : heb. diverket, pe
goloet.

32, 7b testenn berraet hag adaozet un tammig.

32, 9 n'hon eus ket miret en destenn lodenn diwezhañ

a boueze pouner warnon,
dêvet e veze va nerzh em c'hreiz
evel gant tommder an hañv.

⁵ Neuze em eus anzavet ouzhoc'h va
fec'hed,

n'em eus ken kuzhet va faot.

Lavaret em eus : "Anzav a rin a-enep din
va fallagriezh d'an Aotrou".

Ha C'hwi hoc'h eus va diskarget eus va
fec'hed,
ha pardonet din va fazi.

⁶ Gant se ho pedo an den deol
en amzer an anken.

Ma teu an doureier bras da zic'hlannañ
ne savint ket betek ennañ.

⁷ C'hwi eo va goudor, C'hwi am miro
diouzh an enkreiz ;
va laouenaat a reot gant ho silvidigezh.
*

⁸ Ya, da gelenn a rin o tiskouez dit an hent
da vont gantañ ;

da genteliañ a rin

en ur barañ warnout va daoulagad.

⁹ Na vez ket evel ar marc'h,
evel ar mul diboell,

gant gwaskell ha kabestr e vez dalc'het
warno
anez-se e lammont warnout.

¹⁰ Kalz a c'hlac'har a gouezh war an den
fall,

met e c'hras a zo tro-dro

d'ar re a esper en Aotrou.

¹¹ Bezit laouen en Aotrou ha tridit, c'hwi
tud just,

youc'hit a joa, c'hwi holl,

an dud reizh a galon.

SALM 33 (32)

Meulgan da Zoue, krouer madelezhus ha rener just ar bed.

¹ Youc'hit d'an Aotrou, c'hwi an dud reizh ;
evit ar re just eo un dever e veuliñ.

ar gwerzad 9 "Anez da se ne dostaont ket ouzhit", a
seblant bezañ un notenn-displegañ.

33 N'eus en destenn talbenn ebet d'ar c'hantik-mañ o
veuliñ galloud ha rakwelerezh an Doue krouer.
Daoust ma n'eo ket ur salm lizherennek ez eus 22
werzad ennañ, kement hag a lizherennoù en heb. :
n'eus ket da vezañ souezhet eta mar d-eo laosk un
tammig frammadur ar menozioù, pal ar bedenn o
vezañ da gentañ bezañ hollvedel dre niver ar
gwerzadoù, kenkoulz ha dre zanzev ar veuleudi.

- ² Rentit bennozh d'an Aotrou war ar gitar,
salmit dezhañ
war an delenn dek kordenn.
- ³ Kanit dezhañ ur ganenn nevez,
ha gant ar mouezhioù
lakait ar binvioù da genseññ.
- ⁴ Rak gwirion eo lavar an Aotrou,
e fealded en em ziskouez
en e holl oberoù.
- ⁵ Karout a ra ar justis hag ar reizhder ;
leun eo an douar
gant madelezh an Aotrou.
- ⁶ Gant lavar an Aotrou eo bet graet an
neñvoù,
ha gant c'hwezhe e c'henou
armead ar stered.
- ⁷ Dastumet en deus evel en ur gibell ar
morioù,
serret en deus en o islonkoù an doureier.
- ⁸ An douar a-bezh da zoujo d'an Aotrou,
ra greno dirazañ holl bobladoù ar bed.
- ⁹ Rak komzet en deus ha setu graet an
traoù,
gourc'hemennet en deus
ha setu ma oant krouet.
- ¹⁰ An Aotrou a ziskar mennad ar Baganed,
kas a ra da netra ratozhioù ar pobloù.
- ¹¹ Met diviz an Aotrou a chom da virviken,
mennadoù e galon a bad
a rummad da rummad.
- ¹² Evurus ar vroad eo an Aotrou a zo he
Doue,
ar Bobl en deus dibabet evit e zomani.
- ¹³ Eus lein an Neñvoù e sell an Aotrou,
evit gwelout holl vugale an dud.
- ¹⁴ Eus al lec'h ma tron emañ oc'h eveshaat
ouzh an holl dud a chom war an douar,
¹⁵ Eñ hag en deus stummet kalonoù an dud,
a sell pizh ouzh ar pezh a reont.
- ¹⁶ N'eo ket un arme vras a ro an trec'h d'ar
roue,
n'eo ket braster e nerzh
a salv ar brezelour.
- ¹⁷ Touellus eo ur marc'h evit en em dennañ,
n'eo ket a-walc'h e greñvder
- 33, 1 e veuliñ pe : ar veuleudi, an hini a zo dleet d'an
Aotrou.
33, 22b Pe "hervez ma-z esperomp ennoc'h", pe
zoken "evel m'en esperomp diganeoc'h".
34 Ar salm lizherennek-mañ a zo ur c'helennadur

- evit bezañ salvet.
- ¹⁸ Met war e dud fidel e par daoulagad an
Aotrou,
war an dud a esper en e garantez,
¹⁹ evit tennañ o eneoù eus ar marv,
hag evit o bevañ en amzer ar gernez.
- ²⁰ Hon ene a esper en Aotrou,
Eñ a zo hor skoazell hag hon difenn ;
²¹ ya, ennañ emañ levenez hor c'halon,
en e anv santel e fiziomp.
- ²² Ra vezo warnomp ho karantez, Aotrou,
evel m'hon eus esperañs ennoc'h.

SALM 34 (33)**An Aotrou salver an den just
ha kastizer an den fallakr.**

¹ *Eus David, pa gemmas e spered dirak
Ac'himelek hag argaset gantañ ez eas kuit.*

Alef

Bennigañ a rin an Aotrou e pep amzer,
dalc'hmat e vezo e veuleudi em genou.

Bet

³ Rak en Aotrou emañ gloar va ene,
ra glevo, ra vo laouen an dud vihan.

Gimel

⁴ Kanmeulit ganin braster an Aotrou,
holl a-gevret, enoromp uhelder e anv.

Dalet

⁵ Klasket em eus an Aotrou ha va selaouet
en deus,
eus va holl spontoù en deus va dieubet.

He

⁶ Sellit outañ ha sklerijennet e vezot,
ha n'ho po ket da ruziañ gant ar vezh.

Zain

⁷ Galvadenn ar paour, an Aotrou he selaou,
hag eus e holl ankenioù e tenn anezhañ.

C'het

⁸ Ael an Aotrou a zo o kampiñ
en-dro d'e zoujerien evit o dieubiñ.

Tet

⁹ Tañvait ha gwelit pegen dous eo an
Aotrou ;
evurus an den en em c'houder ennañ.

hervez stumm ar C'hrennlavarioù. Mar ne sav ket
sellad an oberour en tu-hont d'ar gopradur douarel, e
c'hellomp adlakaat al lavarennoù-mañ e sklerijenn an
Testamant Nevez, evel ma ra 1 Pêr, 3, 10-12.

Yod

¹⁰ Doujit an Aotrou, c'hwi-holl e dud santel,
rak e fideled ne vank netra dezho.

Kaf

¹¹ An dud a lorc'h a ya da baour ha da gaout
naon,

ar re a glask an Aotrou
n'eus evito diouer ebet.

Lamed

¹² Deuit, mibien, va selaouit,
deskiñ a rin deoc'h doujañs an Aotrou.

Mem

¹³ Pehini eo an den a gar ar vuhez,
a c'hoanta bevañ deizioù a eurvad ?

Noun

¹⁴ Diwall da deod diouzh an droug,
da vuzelloù diouzh ar c'homzoù gaouiat.

Samek

¹⁵ En em zistro diouzh ar gwall evit ober ar
mad,
klask ar peoc'h ha kerzh war e lerc'h.

Pe

¹⁷ Rak an Aotrou a dro e selloù enep an
drougerourien,
evitaskañ a-ziwar an douar an eñvor
anezho.

Hain

¹⁶ Hogen war an dud reizh e par daoulagad
an Aotrou,
hag e zivskouarn a glev o garmadennoù.

Tsade

¹⁸ Krial a reont, hag o selaou a ra an
Aotrou,
o dieubiñ a ra eus o holl enkrezioù.

Kof

¹⁹ Tost emañ an Aotrou d'ar re brevet o
c'halonoù,
ar speredoù mantret, o salviñ a ra.

Resh

²⁰ Poanioù e-leizh en devez an den just,
met diouto holl e vezo dieubet gant an
Aotrou.

Sin

²¹ An Aotrou a ra gward war e holl eskern,
ne vo torret hini ebet anezho.

34, 13-17, ar gwerzad 17 a zo sur-mat da lenn a-raok
16. ar gwerzad Vav a vank en destenn.

34, 23 ne vo ket drouk-skoet : heb. ne benedo ket
d.l.e. n'o devo ket da c'houzañv.

35 Ar salm-mañ a zo da dostaat ouzh ar salmoù 55,

Tav

²² An drougiezh a gas an den fall d'ar marv,
kastizet e vezo enebourien an den just.

Pe

²³ Met an Aotrou a zieub e servijerien,
nann, ne vo ket drouk-skoet an neb en
em repu ennañ.

SALM 35 (34)

**Pedenn un den reizh enep an
heskinerien didruez.**

¹ *Eus David.*

Stourmit, Aotrou, ouzh ar re a stourm
ouzhin ;

argadit a-enep va argaderien.

² Krogit en ho skoed, kemerit hoc'h armoù
ha savit d'am skoazellañ.

³ Bannit ho koaf ha stankit an hent
d'am enebourien o redek war va lerc'h.

Aotrou, lavarit d'am ene :

"Da silvidigezh ez on-me".

⁴ Ra vo divarc'het ha distroadet ar re-se
a glask diskar va buhez.

Ra gilo war-dreñv, leun a vezh,
ar re a ijin va gwalleur.

⁵ Ra vezint evel pell er barr-avel
gant Ael an Aotrou ouzh o skarzhañ.

⁶ Ra vezo o hent teñvalijenn ha riskladenn
gant Ael an Aotrou war o lerc'h.

⁷ Rak hep abeg o deus stegnet o roued a-
enep din

ha kleuzet ur foz d'am fakañ.

⁸ Ra gouezho warno ar gwalleur,
ur rivin dic'hortozet.

Ar roued o deus kleuzet ra vint paket ganti,
ar foz o deus kleuzet, ra gouezhint enni.

⁹ Va ene neuze a drido en Aotrou,
levenez en devo gant e silvidigezh.

¹⁰ Va holl eskern a lavaro :

"Aotrou, piv a zo par deoc'h-C'hwi ?

Evit dieubiñ ar reuzeudig eus dorn ar

59, 69, 109. Diasur a-walc'h eo an destenn e meur a
lec'h, displann he ster a-wechoù, pe e vefe sellet ouzh
an hetareg, pe ouzh an troidigezhioù kozh.

35, 1 stourmit : heb. prosezit, pe tamallit, breutait.

35, 7 evit va fakañ : heb. evit kaout ac'hanon.

galloudeg,

an den kaezh eus kraban ar forbann".

¹¹ Testoù kounnaret a zo en em savet ouzhin,

evit tamall din traoù n'anavezan ket ;

¹² rentañ a reont din an droug evit ar mad, spiañ a reont a-enep va buhez.

¹³ Me avat, pa oant klañv, me a wiske an dilhad-kañv,

kastizañ a raen va ene gant ar yun, skuilhañ a raen pedennoù em c'halon.

¹⁴ Evel pa vije bet evit ur mignon pe ur breur e kerzhen, trist evel un den o ouelañ d'e vamm, krommet ha mantret.

¹⁵ Ha bremañ p'emaon o kouezhañ ez int laouen ;

a-enep din en em vodont,

skeiñ a reont ganin n'ouzon perak.

Va drailhañ a reont dibaouez.

¹⁶ Va argadiñ a reont en ur c'hoarzhin goap, o dent a skrignont ouzhin.

*

¹⁷ Aotrou, betek pegoulz e chomot da sellout ? +

Dieubit va ene eus dent ar yuderien, eus geol al leoned ar vuhez n'am eus nemeti.

¹⁸ Grasoù a rentin deoc'h er vodadeg vras, ho meuliñ a rin e-kreiz engroez an dud.

¹⁹ Grit na c'hoarzh ket warnon va enebourien direizh,

na wigno ket gant o lagad

ar re am c'hasa hep abeg.

²⁰ Rak n'eo ket komzoù a beoc'h a lavaront :

a-enep tud sioul ar vro

ez itrikont taolioù ganas.

²¹ O genoù a zigoront ledan a-enep din,

en ur lavarout : Ac'ha !

Gwelet o deus hon daoulagad !

²² Gwelet hoc'h eus-C'hwï, Aotrou, na chomit ket digomz ;

35, 11 Tamallet e vo Jezuz e gaou (Mzh 26, 59-60).

35, 12b heb. bukañ a reont va ene.

35, 18 a seblant lec'hiet gwelloc'h e dibenn ar salm.

Tu a zo ivez d'ober anezhañ un diskan.

36 Teir lodenn a zo er salm-mañ. 1-5 fallagriezhañ don ar pec'her ; rag-enep da se, gant ar gwerzadoù 6-10,

Aotrou, na chomit ket pell diouzhin.

²³ Dihunit ha savit da zifenn va c'haoz, da stourm evit va gwir, Aotrou, va Doue.

²⁴ Rentit justis din en ho reizhder, Aotrou, n'o devo ket levezet diwar va c'houst,

²⁵ Na lavarint ket en o c'halon : mat eo ! Hor c'horzailhenn he deus lonket anezhañ !

²⁶ Ra vo diskaret ha mezhekaet, holl war un dro,

ar re o deus plijadur gant va gwalleur, Ra vo gwisket a zismegañs hag a vezh ruz ar re a sav a-enep din.

²⁷ Met ra drido a levezet mignoned va justis,

ha ra zalc'hint bepred da lavarout :

"Na pegen bras eo an Aotrou a blij dezhañ silvidigezh e servijer".

²⁸ Ya, va zeod a vouskano da lidañ ho justis,

ha d'ho meuliñ bemdez va buhez-pad.

SALM 36 (35)

Drougiezh ar pec'her e-keñver madelezh Doue.

¹ *D'ar mestr-kaner. Eus servijer an Aotrou, David.*

² An drougiezh a gomz ouzh an den fall en e galon ;

n'emañ ket doujañs Doue

dirak e zaoulagad.

³ Rak en e soñj emañ bepred o vrabañsal, en ur grediñ ne vo ket dizoloet na kasaet e bec'hed.

⁴ N'eus en e c'henou nemet torfed ha tromplerezh,

n'eus ken gantañ na furnez na reizhder.

⁵ En e wele emañ bepred oc'h itrikañ fallagriezhañ, +

derc'hel a ra gant an hent divat,

ne zistro ket diwar an droug.

Doue mammenn pep reizhder ha pep buhez ; ha gant ar gwerzadoù 11-13, ur bedenn evit trec'h ar justis ha fin an droug.

Diwar-benn Doue, mammenn an dourioù bev, sell. Jer. 2, 13 ; 17, 13 ; Ez 47, 1-2 ; Yann 4, 10-15 ; Disk. 22, 1 ; 21, 6.

*

⁶ Aotrou, betek an neñv e sav ho trugarez,
ken uhel hag ar c'hoabr ho fealded ;
⁷ ho reizhder a zo bras evel ar menezioù,
ho pardedigezhioù ken don hag ar mor :

Salviñ a rit, Aotrou, an dud hag al loened.

⁸ Pegen prizius eo ho trugarez !
Davedoc'h ec'h hirvoud bugale Adam,
dindan skeud hoc'h eskell
o deus goudor.

⁹ O gwalc'h a gavont gant madoù ho ti,
gant stêr vras ho tudi e torront o sec'hed.

¹⁰ Rak ennoc'h emañ feunteun ar vuhez,
hag en ho sklerijenn eo
hon eus sklerijenn.

¹¹ Skuilhit ho kras war an dud hoc'h
anavez,
hag ho justis war an dud reizh a galon.

¹² Grit na drec'ho ket warnon troad an den
lorc'hus,
na vin ket difrapet gant dorn ar pec'her.

¹³ Setu kouezhet oberourien ar fallagriez, h,
diskaret int hep na c'hellint adsevel ken.

SALM 37 (36) Tonkad an den reizh hag an hini direizh

¹ *Eus David.*

Alef

Na gounnar ket en abeg d'ar re fall,
n'a ket d'aviañ oberourien an droug,
² rak evel foenn e tisec'hint gwall-vuan,
hag e weñvint evel geot ar pradeier.

Bet

³ En em fiz en Aotrou ha gra ar mad,
evit chom war an douar o tañva
surentez.

⁴ Laka da blijadurezh en Aotrou,
hag e roio dit diouzh goulenn da galon.

Gimel

37 : salm lizherennek. Evel en aozadurioù a seurt-se n'eus ket da glask emañ un urzh re strizh e menozioù ar salmer, met un emsoñj en-dro d'un nebeut gwirionezioù, bepred an hevelep re. War e spered emañ. kudenn gopradur an den just e-kenver an den dizoue. Sklaer eo evitañ ez eo Doue mestr ar bed, perc'henn buhez an den ; sklaer eo n'hall ket an droug kas d'ar vuhez, nag ar mad d'ar maro, hag e rank justis Doue dic'haouifi. an den mat evit ar boan

⁵ Fiz en Aotrou da blanedenn, esper ennañ,
ha lez anezhañ d'ober ;

⁶ lakaat a raio da reizhder da barañ evel ur sklerijenn,
ha justis da gaoz
evel an heol da greisteiz.

Dalet

⁷ Asant d'an Aotrou ha gortoz anezhañ,
na gounnar ket
en abeg d'an den a ra berzh,
evitañ da vezañ oc'h ijinañ drougiezh.
^{14b} evit diskar ar paour, ar reuzeudig,

He

⁸ Dilez da fulor, ro distan d'az kounnar,
n'a ket da sodiñ
gant aon d'ober an droug ;
⁹ rak an drougobourien a vezo distrujet,
tra ma perc'hennno an douar
ar re a esper en Aotrou.

Vav

¹⁰ Un nebeut c'hoazh ha ne vo ken eus an
den fall,
mar sellez ouzh al lec'h ma oa,
n'emañ ken eno.

¹¹ Met an dud vat a berc'hennno an douar,
hag o devo dudi gant ur peoc'h dizehan.

Zain ¹

² Emañ an den fall oc'h itrikañ a-enep an
den just

en ur skrignal e zent a-enep dezhañ.
¹³ Met an Aotrou a ra goap anezhañ,
dre ma wel emañ e zeiz dezhañ o tont.

C'het

¹⁴ Ar re fall a denn o c'hleze hag a stegn o
gwareg,

evit lazhañ ar re a gerzh en hent reizh ;
¹⁵ Met o c'hleze a sanko en o c'halonou,
hag o gwaregoù a vo torret.

Tet

¹⁶ Gwelloc'h eo an nebeut perc'hennet gant
an den reizh

kemeret gantan. Met o vezañ ma chom e spered gant menoz ur gopradur douarel hepken, ne zeu ket a-benn eus an diaezamantou-se re anat, a zo eurvad ha buhez hir tud fall a zo, buhez berr ha gwallevrus tud vat a zo. Ret e eo gortoz amploc'h kelennadurezh ha kompren ar gerioù buhez ha douar war ur bazenn uheloc'h.

37, 13 e zeiz, d.l.e. deiz marv ar pec'her, pe deiz kastiz an Aotrou.

eget e vadoù bras d'an den dizoue,
¹⁷ rak divvrec'h an den fallakr a vo torret dezhañ,
 met ar re vat eo an Aotrou
 ur skoazell evito.

Yod

¹⁸ An Aotrou a gemer preder gant deizioù an dud dibec'h,
 hag o lignez a bado da virviken.
¹⁹ Ne vint ket distroadet en amzer ar gwalleur,
 hag o gwalc'h o devo e mare ar gernez.

Kaf

²⁰ Ar re fall avat a ya da goll,
^{25k} na tud e lignez o klask o bara.
^{20b} Enebourien an Aotrou, evel kinkladur ar pradeier,
 a ya da goll hag a dro e moged.

Lamed

²¹ An den fall a amprest arc'hant hag a chom hep rentañ,
 an den just avat a zo largentezus
 hag a ro donezon.
²⁶ Emañ bepred oc'h ober aluzon hag o prestañ,
 ya, ra vo benniget e lignez.

Mem

²³ An Aotrou eo an hini a starta dezhañ e gammedoù,
 hag a gemer dudi gant e zoare.
²⁴ Mar deu da gouezhañ ne vo ket a-led e gorf,
 rak an Aotrou a zalc'h anezhañ dre e zorn.

Noun

²⁵ Yaouank on bet ha setu ma-z on kozh dija,
 biskoazh n'em eus gwelet
 an den reizh dilezet.
²² Rak ar re benniget gant Doue a berc'hunno an douar,
 ar re mallozhet gantañ a vo distrujet.

Samek

²⁷ Distro diouzh an droug ha gra ar mad,
 evit chom o terc'hel da virviken,
²⁸ rak an Aotrou a gar ar reizhder,
 37, 35 evel ur sedrezenn eus al Liban : heb. evel ur blantenn vividik.

ha ne zilez ket e fideled.

Hain

Ar bec'herien a vo distrujet da viken,
 troc'het kuit e vo lignez an dud fallakr,
²⁹ tra ma vo ar re vat o perc'hennañ an douar,
 hag o chom warnañ da holl viken.

Pe

³⁰ Genou an den reizh a vouskan ar furnez,
 hag e deod a gemenn ar reizhder ;
³¹ en e galon emañ lezenn e Zoue,
 divrall e chom e gammedoù.

Tsade

³² An den fall a daol evezh ouzh an den reizh
 en ur glask e lakaat d'ar marv ;
³³ met an Aotrou ne zilez ket hemañ etre e zaouarn,
 ne lez ket anezhañ,
 pa vez barnet, da vezañ kondaonet.

Kof

³⁴ Esper en Aotrou ha mir e hentoù,
^{40b} ha da zieubiñ a ray eus an den fall,
^{34b} da sevel a raio da berc'hennañ an douar ;
 hag ez po joa da welout
 diskar ar re fallakr.

Resh

³⁵ Gwelet em eus an den fall e-kreiz e nerzh oc'h en em astenn
 evel ur wezenn-sedrez war al Liban,
³⁶ tremenet on en-dro ha setu ne oa ken anezhañ,
 e glasket em eus
 ha n'em eus ket e gavet.

Shin

³⁷ Sell ouzh an den dibec'h, taol pled ouzh an den reizh,
 ya, ul lignez a zo evit an den a beoc'h.
³⁸ Ar bec'herien avat a vez diouennet holl a-gevret,
 hag e vez troc'het kuit
 lignez ar re fallakr.

Tav

³⁹ Ar re vat e ro an Aotrou dezho silvidigezh,

o gouror ez eo en amzer an anken.

⁴⁰ An Aotrou a sikour, hag a zieub anezho,
o salviñ a ra dre m'en em repuont ennañ.

SALM 38 (37)

Pedenn e-kreiz trubuilh ur c'hleñved.

¹ *Salm David. Evit eñvoriñ.*

² Aotrou, na damallit ket ac'hanon en ho
kounnar,

n'am c'hastizit ket en ho fulor,

³ rak ho piroù a zo sanket ennon,
ha warnon eo kouezhet pouez ho torn.

⁴ Netra dic'houlit em c'horf gant ho
puanegezh,

netra yac'h em eskern abeg d'am fec'hed.

⁵ Rak va mankoù, beuzet on dindano,
hag evel ur bec'h pounner
e pouezont warnon.

*

⁶ Flaer ar breinadur a sav eus va goulioù,
setu frouezh va follentez.

⁷ Daoubleget on ha mantret a-grenn ;
a-hed an deiz e kerzhan
gant ur penn teñval.

⁸ Rak terzhienn ez eus ganin leizh va
c'horf,

n'eus ken netra yac'h ennon.

⁹ Dinerzhet on ha brevet ha divi,
garmiñ a ran evel ul leonez o yudal.

¹⁰ Aotrou, dirazoc'h emañ va holl
c'hoantoù,

ouzhoc'h n'eo ket kuzh va hirvoud.

¹¹ Va c'halon a dalm, va nerzh am dilez,
ha zoken gouloù va daoulagad
a ya kuit diganin.

¹² Va mignoned a chom pell diouzh va
gouli,

ha va zud kar ne dostaont ket.

¹³ Korvigellerezh a ijiner a-enep va buhez,
+

ar re a glask va gwalleur a c'hourdrouz ar
marv din,

a-hed an deiz ez itrikont taolioù ganas.

38, 1 "Evit ober memor" pe "Evit an askarah", sell.
Leviagezh 2, 2 h.a. ha 24, 7-8.

38, 6 va follentez, pe va pec'hed.

38, 12 e vignoned a selle a bell ouzh an darvoudoù
(Luk 23, 49).

38, 13b a seblant bezañ un adstaganenn.

*

¹⁴ Me avat, evel un den bouzar, ne glevan
ket,

me a zo evel un den mut

na zigor ket e veg ;

¹⁵ tremen a ran evit un den na glev ket,
unan ha n'en deus respont ebet
en e c'henoù.

¹⁶ Rak C'hwi, Aotrou, eo an hini a esperan
ennañ,

C'hwi a responto, Aotrou, va Doue.

¹⁷ Lavaret em eus : "Grit na c'hoarzh ket
ar re-se diwar va fenn ;
pa vank din va zroad,
n'o lezit ket da drec'hiñ !"

¹⁸ Rak setu-me dare da gouezhañ,
dalc'hmat emañ va foan dirazon.

¹⁹ Va fallagriezh, hec'h anzav a ran,
enkrezet on en abeg d'am fec'hed.

²⁰ Galloudus eo ar re am dizarbenn hep
abeg,

gwall stank eo ar re am c'hasa en-gaou,

²¹ ar re a rent din an droug evit ar mad,
a damall ac'hanon
dre ma klaskan ar reizhder.

²² N'am dilezit ket da viken, Aotrou ;
va Doue, na chomit ket pell diouzhin.

²³ Hastit, deuit buan d'am skoazellañ,
C'hwi, va Aotrou, ha va salver.

SALM 39 (38)

Ar berrbad ma-z eo ar vuhez.

¹ *D'ar mestr-kaner. Da Iditun. Salm David.*

² Lavaret em boa : "Eveshaat a rin ouzh va
hentoù,

evit chom hep pec'hiñ gant va zeod ;

lakaat a rin ur minwask d'am genou,
par ma vo an den fall dirazon".

³ Chomet on digomz ha mut, met hep
gounid ebet,

rak gwashaet eo bet din va nec'h.

⁴ Va c'halon a oa un tan em askre,+

39 Ar brederiadenn-mañ war verrentez buhez an den
a zo da dostaat ouzh lavarennoù 'zo eus Job hag eus
Kohélet. Displann e chom amañ planedenn an den
goude ar marv (Koh 9, 5, 10). Evurusoc'h omp pa
c'hellomp gant an esperans kristen sklaeraat
c'hwervoni an daolenn-mañ.

ar flamm am dêve seul vui ma prederien.
⁵Hag ar gomz a zo savet d'am muzelloù :
 "Va lakait, Aotrou, da anaout va zermen ;+
 ha peseurt muzul a zo d'am deizioù,
 ma ouezin pegen berrbad ez on".

⁶Lec'hed an dorn, setu muzul va buhez,+
 va deizioù, un netra dirazoc'h.
 Ur c'hwezhadenn nemetken eo an den.
⁷Ya, evel ur skeud e tremen mab-den.+
 En aner e fourgas da verniañ teñzorioù,
 pa ne oar ket piv o dastumo da c'houde.

⁸Ha bremañ, petra gedal, Aotrou ?
 War-zu ennoc'h en em dro va fiziañs.
⁹Eus va holl bec'hedoù va dieubit,
 n'am roit ket da c'hoapaerezh an diskiant.
¹⁰Tevel a ran, ne zigoran ken va genoù,
 rak C'hwi eo an hini en deus graet se.
¹¹Distroit diouzhin ho taolioù :
 gant kounnar ho torn e vezan pulluc'het.

¹²Skeiñ a rit ouzh an den gant kastiz e
 bec'hed,+
 ha krignat a rit evel un tartouz e vuhez
 prizius.
 Ur c'hwezhadenn nemetken eo an den.
¹³Selaouit va fedenn, Aotrou,+
 digorit ho tivskouarn d'am galvadenn.
 Na chomit ket bouzar ouzh va daeroù.
 Rak en ho ti amañ ned on nemet un
 ostiziad,
 un tremener evel va holl dadoù.
¹⁴Distroit diouzhin ho sell, ma c'hellin
 tennañ va anal,
 a-raok din mont kuit
 ha na vin ken amañ.

SALM 40 (39)

Trugarekadenn ha goulennoù nevez.

¹*D'ar mestr-kaner. Eus David. Salm.*

²Esperet, esperet em eus en Aotrou,+
 ha stouet en deus war-zu ennon.
³Klevet en deus va galvadenn.

Va zennet en deus eus poull ar marv,
 eus bouilhenn ar fankigell ;
 kadarnaet en deus va zreid war ar roc'hell,
 startaet va c'hammedoù.

⁴Lakaet en deus em genou ur ganaouenn

40, 5 disuj, pe dirollet : heb. an dud lorc'hus.

nevez,
 ur veuleudi d'hon Doue.
 Ha kalz hen gwelo hag o devo estlamm
 hag a lakay o fiziañs en Aotrou.

⁵Evurus an den en deus diazezet
 e esperañs war an Aotrou
 ha na dro ket a-du gant an dud dirollet
 a ya war-lerc'h an idoloù.
⁶Kalz hoc'h eus graet, Aotrou, va Doue, a
 vurzhuoù,
 hag a vennadoù evidomp :
 n'eus den a-renk ganeoc'h.
 Me a venn o lavarout, o displegañ,
 re stank ez int da vezañ kontet.

⁷Na sakrifis na brofadenn n'int bet plijet
 deoc'h-C'hwi,
 met digoret hoc'h eus din va divskouarn.
 Ne c'houlennit nag holokost na lazhiadenn,
⁸neuze em eus lavaret : "Setu-me amañ.

Evel m'eo bet skrivet e rolled al levr diwar
 va fenn,
⁹evit ober ho polontez.
 O va Doue, va holl dudi eo ho lezenn,
 e-kreiz donañ va c'halon".

¹⁰Embannet em eus ho reizhder hag ho
 silvidigezh
 e-kreiz ar vodadeg vras ;
 nann, n'em eus ket serret va muzelloù,
 ha C'hwi hen goar ervat, Aotrou.

¹¹N'em eus ket kuzhet ho reizhder em
 c'halon,
 diskleriet em eus ho fealded.
 N'em eus ket tavet war ho madelezh
 na war ho kwirionez
 dirak ar vodadeg vras.

¹²Ha C'hwi Aotrou, ho trugarezioù,
 n'o mirit ket pell diouzhin,
 ra vo bepred aze ouzh va diwall
 ho madelezh, ho fealded.

¹³Rak drougoù o deus va enkelt'hiet,
 drougoù diniver ;
 va fec'hedoù am stard ken kreñv,
 ma ne c'hellan gwelout netra ken.
 Fonnusoc'h int eget blev va fenn,
 ma vank em c'hreiz va c'halon.

40, 8 e rolled al levr, d.l.e. el Lezenn.

- ¹⁴ Ra blijo deoc'h, Aotrou, va dieubiñ ;
hastit, Aotrou, dont d'am harpañ.
¹⁵ Ra vo divarc'het an holl dud-se
a glask lemel diganin va buhez.

Ra gilo dispennet, mezhekaet,
ar re o deus plijadur gant va gwalleur.

- ¹⁶ Ra dec'ho kuit goloet a vezh
ar re a lavar ouzhin : Gwell a se !

- ¹⁷ Ra drido ennoc'h e barr al levenez
kement hini ho klask ;
ra lavaro bepred : "Klod d'an Aotrou",
an hini a c'hoanta ho skoazell.

- ¹⁸ Me avat, reuzeidik ha paour evel ma-z
on,
an Aotrou en deus preder ouzhin.
Va skoazell ha va dieuber ez oc'h-C'hwil ;
na zaleit ket, o va Doue.

SALM 41 (40)

Pedenn evit ar pare.

¹ *D'ar mestr-kaner. Eus David.*

- ² Evurus an hini a bled gant an den
ezhommek ha paour,
an Aotrou e salvo en deiz ar gwalleur.

³ An Aotrou e viro e buhez,
evurus war an douar,
e ziwall a raio diouzh c'hoant e
enebourien.

- ⁴ An Aotrou e skoazello war e wele a
boan ;
hag en e gleñved e teuio d'e bareañ.

- ⁵ Me avat am eus lavaret : "Aotrou, ho pet
truez ouzhin ;
va salvit, rak pec'het em eus ouzhoc'h".

- ⁶ Va enebourien a gomz a walleur diwar va
fenn :

"Pegoulz e varvo ha ne vo ken anv
anezhañ ?".

- ⁷ Pa zeu unan d'am gweladenniñ e lavar din
komzoù goull ;
met e galon en em garg a soñjoù fallakr,
d'o dibunañ er-maez.

- ⁸ Holl a-gevret emañ ar re am c'hasa o

kuzulikat a-enep din ;
ne reont nemet droukkomz
a-enep d'am buhez.

- ⁹ "Ur vosenn ifern, emezo, a zo aet ennañ,
setu-eñ war e wele, ne savo ken en-dro".

- ¹⁰ Va c'heneil zoken hag em boa fiziañs
ennañ,
eñ hag a zebre eus va bara,
en deus savet e droad d'am flastrañ.

- ¹¹ Met C'hwil, Aotrou, ho pet truez ouzhin,
va lakait da adsevel ma rentin se dezho.

- ¹² Anaout a rin neuze e karit ae'hanon,
pa ne vrabañso ket va enebour
diwar va fenn.

- ¹³ Ya, va mirout a reot e buhez,
va startaat a reot en ho kras da virviken.

Doksologiezh-dibenn al levrenn gentañ

- ¹⁴ Ra vo benniget an Aotrou, Doue Israel
a holl viskoazh da holl viken.
Amen, Amen !

40, 14-18 a zo bet kemeretdistag en eil levrenn ar
Salmoù, d'ober ar salm 70.

41, 4b Nemet e vefe da gompren : Hag en e gleñved
e kempenn dezhañ e wele.

41, 9 ifern : heb. Belial, d.l.e. marvus, grevus.

41, 10 Trubardet e vo Jezuz (Mzh 10, 4).

41, 13 pe Va souten a reot dre ma-z on didamal1, va
startaat a reot dirak ho fas da virviken.

Eil levrenn (Salmoù 42-72).**SALM 42 (41)****O hiraezhiñ da Di an Aotrou.**

¹ *D'ar mestr-kaner. Barzhoneg.
Eus mibien Kore.*

² Evel ma hirvoud an heizez
etrezek an dourioù bev,
evel-se emañ va ene
ouzh ho c'hoantaat, Aotrou Doue.

³ Sec'hed en deus va ene a Zoue,
a Zoue ar vuhez ;
pegoulz ez in da welout
splanner Doue ?

⁴ Va bara, deiz ha noz,
eo va daeroù,
pa lavarer ouzhin hep paouez :
"Pelec'h emañ da Zoue ?".

⁵ Soñj am eus hag em c'halon
en em skuilh va eñvorioù ;
penaos e kerzhen e penn an dud
ouzh o bleinañ da di Doue,
e-kreiz meuleudioù a levenez,
gant an engroez en e drivli.

⁶ Perak emaut mantret, va ene,
ha perak hirvoudiñ ?
Esper e Doue, rak e veuliñ a fell din,
Eñ va salver ha va Doue.

*

⁷ Mantret em c'hreiz e vez va ene ;
pa soñjan ennoc'h
eus douar ar Jordan hag an Hermon,
eus ar menez Misar.

⁸ An islonk a c'halv an islonk
gant trouz ho lammdourioù ;
holñ donnoù ha gwagennoù ho lanv
'zo tremenet warnon.

⁹ Ra blijo gant Doue reiñ din e c'hras
'hed an deiz, 'hed an noz.
Hag e kanin deoc'h hag ho meulin,
Doue va buhez.

¹⁰ D'am Doue e lavaran : Va roc'hell ez
oc'h-C'hwi,

42-43 Ar salmoù-mañ a seblant bezañ un hevelep
barzhoneg gant un hevelep diskan. Klevout a reomp
emañ huanadoù ul Leviad, harluet e bro mammennoù

perak va ankounac'haat ?
Perak e kerzhan en dristidigezh,
kalemarc'het gant an enebour ?
¹¹ Va eskern ennon 'zo brevet,
gant dismegañsoù va gwaskerien,
pa c'houlennont ouzhin a-hed an deiz :
"Pelec'h emañ da Zoue ?".

¹² Perak out mantret, va ene,
ha perak hirvoudiñ ?
Esper e Doue, rak e veuliñ a fell din,
Eñ, va salver ha va Doue.

SALM 43 (42)**Doue, va minic'hi.**

¹ Va barnit en ho justis, Aotrou Doue,+
ha difennit va c'haoz
a-enep ur bobl didruez ;
eus an dud gaouiat ha fallark
va dieubit ha va salvit.

² Rak C'hwi, Doue, 'zo va goudor ;
perak va disteurel ?
Perak e kerzhan en dristidigezh
kalemarc'het gant an enebour.

³ Kasit din ho sklerijenn hag ho kwirionez ;
int am bleino, int am reno
betek ho menez santel,
betek ho tabernakloù.

⁴ Ha sevel a rin ouzh hoc'h aoter,
Doue va levenez.
Hag ho meuliñ a rin war an delenn,
Aotrou, va Doue.

⁵ Perak out mantret, va ene,
ha perak hirvoudiñ ?
Esper e Doue, rak e veuliñ a fell din,
Eñ, va salver ha va Doue.

SALM 44 (43)**Klemmagan war ar vro
diskaret ha faezhet.**

¹ *D'ar mestr-kaner. Eus mibien Kore.
Barzhoneg.*

ar Yordan, e-kreiz paganed a ra goap outañ.
C'hoantaat a ra gant hiraezh gallout kemer perzh en-
dro e lidoù kaer an Templ.

² O ! Doue, klevet o deus hon divskouarn ;
danevellet o deus deomp hon tadoù
an oberenn hoc'h eus kaset da benn en o
deizioù,
en amzer a-wechall.

³ Gant ho torn evit o flantañ ho poa
skarzhed kuit ar pobloù,
evit reiñ dezho frankiz
ho poa skubet ar broadoù.

⁴ Rak n'eo ket o c'hlezeier o devije aloubet
ar vro,
n'eo ket o brec'hioù
o devije o lakaet da drec'hiñ ;
met ho torn dehou hag ho prec'h deoc'h-
C'hwi
ha sklerijenn ho fas, pa garec'h anezho.

⁵ C'hwi, va Roue ha va Doue, eo an hini
a c'hourc'hemenne an trec'h evit Jakob.

⁶ Ganeoc'h hon eus dispennet hon
enebourien,
hag en hoc'h anv
hon eus mac'het hon argaderien.

⁷ Nann, n'eo ket em gwareg em eus bet va
fiziañs,

nann n'eo ket va c'hleze
en deus va lakaet da drec'hiñ.

⁸ Met C'hwi eo hoc'h eus hon salvet diouzh
hon enebourien,

C'hwi eo hoc'h eus diskaret
an holl dud hor c'hasae.

⁹ E Doue dalc'hmat hon eus lakaet hol
levenez,
hag hoc'h anv hon eus kanmeulet
da virviken.

*

¹⁰ Ha koulskoude hoc'h eus hon distaolet ha
sammet a vezh,
ne gerzhit ken war-raok
e penn hon armeoù.

¹¹ Hol lakaet hoc'h eus da gilañ dirak hon
enebourien,
hag ar re hor c'hasae
o deus hon dibourc'het.

¹² Graet hoc'h eus ac'hanomp deñved mat
da lazhañ,
hon dasstrewet hoc'h eus
e-mesk ar broadoù.

¹³ Evit netra hoc'h eus gwerzhed ho pobl,
n'eo ket diwar he friz
oc'h bet pinvidikaet.

¹⁴ Graet hoc'h eus ac'hanomp un dismegañs
evit hon amezeien,
un danvez a c'hoap hag a c'hoari
evit an dud en-dro deomp.

¹⁵ Lakaet hoc'h eus ar Baganed da
fablenniñ war hon divoud,
tud ar pobloù a hej o fenn
ouzh hor gwelout.

¹⁶ A-hed an deiz emañ va dizenor dirak va
daoulagad,

ha ruzder ar vezh a c'holo va fas,
¹⁷ pa griont ouzhin o dismegañs, o
c'hunujenoù,
pa welan kasoni an enebour.

*

¹⁸ An dra-se a c'hoarvez ganeomp, hep
n'hor bije hoc'h ankounac'haet,
hep n'hor bije treitouret hoc'h emglev.

¹⁹ Nann, n'eo deus ket hor c'halonoù en em
droet diouzhoc'h,
hon treid n'eo deus ket tec'het
diwar ho kwenodenn.

²⁰ Perak hor breviñ bremañ gant an anken,
perak hor goleiñ
gant teñvalijenn ar marv ?

²¹ Mar hor bije ankounac'haet anv santel
hon Doue,

astennet hon daouarn
etrezek un doue estren,
²² ne vije ket chomet an dra-se kuzh da
Zoue,

rak Eñ a anavez sekredoù ar galon.

²³ Met en abeg deoc'h e vezomp muntret
bemdez,
ha sellet evel deñved mat da lazhañ.

²⁴ Savit neuze ! Perak kousket, Aotrou ?
Dihunit, ha n'hon distaolet ket
da holl viken.

²⁵ Perak e kuzhit ouzhimp ho fas,
hag ankounac'haat a rit hor reuz
hag hor gwaskidigezh ?

²⁶ A-stok hor c'horfoù emaeomp astennet er
poultr,
hor c'hofoù a chom peg ouzh an douar.
Savit, Aotrou, deuit d'hon skoazellañ,
hag hon dieubit abalamour d'ho
trugarez.

SALM 45 (44)**Kan-eured evit ur roue.**

¹ *D'ar mestr-kaner. War 'al lili'. Eus mibien Kore. Barzhoneg. Kan a garantez.*

² Va c'halon a virvilh gant komzoù priziuz,
+
va barzhoneg a ginnigan d'ar Roue,
va zeod a red
evel pluenn ur skriver mibin.

³ Te 'zo kaer dreist-holl vibien an dud,+
ar goantiz a vleugn war da vuzelloù,
setu perak en deus Doue
da venniget da virviken.

⁴ War da vorzhed, o Brezelour, stag da
gleze,
lugermus ha roueel, ⁵ kae war-raok,
marc'heka,
da stourm evit ar wirionez,
ar vadelezh hag ar reizhder.

Stegn da wareg gant da zorn spouronus :+
⁶ lemm eo da viroù, - dindanout e kouezh
ar pobloù -
enebourien ar Roue a goll kalon.

⁷ Da dron, Aotrou Doue, a vo da holl
vikien ;+
ur vazh a reizhded eo da vazh-roue.

⁸ Ar justis a garez, an droug a gasaez.
Setu perak en deus Doue, da Zoue, da
sakret,+
gant un eoul a levezeg a-us d'az mignoned.
⁹ Mir, aloez ha kasia a borfum da zilhad.

Eus diabarzh da balezioù olifant, an
tellennoù

a zegas dit levezeg gant o son.
¹⁰ Merc'hed rouaned a zeu d'az tiambroug ;
a-zehou dit emañ ar Rouanez
kinklet gant aour Ofir.

¹¹ Selaou, va merc'h, sell ha stou da
skouarn,
ankounac'ha da bobl ha tiegezh da dad ;

¹² rak ar Roue a zo kouezhet e karantez

45 Ar barzhoneg-mañ, bet savet moarvat da gentañ
evit eured ur roue eus Israel, a zo bet komprenet ivez
gant hengoun ar Yuzeviezh ha goude-se gant ar
Gristeniezh, evel ur meulgan o lidañ eured ar Mesiaz
gant e bobl, Israel.

45, 10 ar rouanez, pe an Itron : mamm ar roue,
moarvat.

gant da gened,
stou dirazañ peogwir eo da Aotrou.

¹³ Ha poblad Tir ivez a zeuio gant profoù ;
he fennoù bras a glasko da c'hrad-vat.

¹⁴ Skedus-holl e teu-tre merc'h ar roue,
gwiadennoù aour eo danvez he dilhad.

¹⁵ En he sae liesliv e kinniger anezhi d'ar
Roue,
war he lere'h ar gwerc'hezeg,
he mignonezed.

¹⁶ O degas a reer gant trid ha levezeg,
antren a reont e palez ar Roue.

¹⁷ Da vibien a gemero lec'h da dadoù ;
o diazezañ a ri da briñsed
war an douar a-bezh.

¹⁸ Degas a raint soñj eus da anv a rummad
da rummad ;
d'ar pobloù d'az kanañ
a gantved da gantved.

SALM 46 (45)**An Aotrou a zo ganeomp.**

*D'ar mestr-kaner. Eus mibien Kore. War
'ar merc'hed yaouank'. Kan.*

² Doue a zo evidomp ur repu hag un
difenn,
ur skoaell bepred ganeomp e pep anken.

³ Gant se n'hor bez ket aon pa vez eilpennet
an douar,

pa drabidell ar menezioù e-kreiz ar mor,
⁴ pa sav e wagennoù o yudal hag o virviñ,
pa gren ar menezioù
gant nerzh e darzhioù.

Diskan :

Aotrou ar galloudoù a zo ganeomp,
hon difenner eo Doue Jakob.

⁵ Gwazhioù ur stêr vras a ro levezeg da Gêr
veur Doue,

, chomadur santelañ an Uhel-meurbet.

⁶ En he c'hreiz emañ Doue ha divrall e
chomo ;

45, 13 a vefe marteze lec'hiet gwelloc'h a-raok 17.

46 An diskan a adkemer ul lavarenn kozh-meurbet,
"Emmanuel, Doue ganimp !" a ra Izaïas ganti en
arroudoù brudet 7, 14 ha 8, 10.

46, 5 Evit an dourioù, skeudenn gras Doue, oc'h ober
eus Jeruzalem un Eden nevez, sell. Ezekiel 47, 1-12 ;
Joel 4, 17 ; Zak, 18, 1 ha 14, 8.

eno emañ Doue d'he sikour
da darzh an deiz.

⁷ Ar pobloù a groz, ar rouantelezhioù a
virvilh ;

met sevel a ra e vouezh
ha setu an douar o teuziñ.

⁸ Aotrou ar galloudoù a zo ganeomp,
hon difenner eo Doue Jakob.

⁹ Deuit ha gwelit oberoù an Aotrou,
an taolioù sebezus
en deus graet war an douar.

Lakaet en deus ar brezel da baouez betek
penn pellañ ar bed,+

¹⁰ torret en deus ar gwaregoù, bruzunet ar
goafioù,
dêvet en deus ar skoedoù en tan.

¹¹ Paouezit hag anavezit ez eo me a zo
Doue,
a drec'h war ar broioù,
a drec'h war an douar.

¹² Aotrou ar galloudoù a zo ganeomp,
hon difenner eo Doue Jakob.

SALM 47 (46)

Doue, roue an hollved.

¹ *D'ar mestr-kaner Eus mibien Kore. Salm.*

² C'hwi, pobloù holl, stlakit ho taouarn,
meulit Doue
gant youc'hadegoù a levez,ez,

³ rak an Aotrou eo an Uhel-meurbet, ar
spouronus,
ar Roue-meur war an douar a-bezh.

⁴ Sujet en deus ar pobloù dindanomp,
lakaet ar broadoù dindan hon treid.

⁵ Dibabet en deus un douar da vezañ
deomp hon domani,
ur Gêr da vezañ gloar Jakob
e vuiañ-karet.

⁶ Sevel a ra Doue e-kreiz ar youc'hadegoù,
hag an Aotrou e sonadeg an trompilhoù.

⁷ Kanit da Zoue ha kanit,
sonit d'hor Roue ha sonit.

47 Goude un trec'h en un emgann, emañ Arc'h Doue
o sevel en-dro d'an Templ e kreiz youc'hadegoù ar
bobl ha sonadeg an trompilhoù. Implijet e vez ar
salm-mañ gant liderezh an Iliz diwar-benn ar C'hrist,
arc'h santel al Lezenn nevez, evit kanañ dreist-holl e
bignidigezh da Santual an Neñv hag e drec'h

⁸ Rak Doue 'zo roue an douar a-bezh,
sonit dezhañ d'e azeuliñ.

⁹ Doue a ren war an holl vroadoù,
Doue a zo azezet war e gador santel.

¹⁰ Priñsed ar pobloù a zeu d'en em strolañ
gant pobl Doue Abraham,
rak Doue a zo mestr war vistri an douar :
sevel a ra a-us d'an holl c'halloudoù.

SALM 48 (47)

An Aotrou, gwarezher Kêr Sion.

¹ *Kan. Salm. Eus mibien Kore.*

² Bras eo an Aotrou ha meulus-kenañ
e Kêr-veur hon Doue.

³ E vevz santel a sav en e splannder,
levezet an douar a-bezh.

Menez Sion e donder an hanternoz,
a zo Kêr vras ar Roue-meur.

⁴ Doue en em ziskouez en he c'hastelloù-
kreñv
evel un difenn asur.

⁵ Rak, setu ma oa en em unanet ar
Rouaned,
evit argadiñ a-gevret.

⁶ A-vec'h m'o deus gwelet int bet spontet,
strafuilhet-holl o deus tec'het.

⁷ Neuze e krogas enno ur grenijenn,
evel gwentloù ur vaouez.

⁸ Evel pa c'hwezhañ avel vras ar reter
o vruzunañ listri Tarsis.

⁹ Ar pezh hor boa klevet hon eus gwelet
e keoded Aotrou ar galloudoù,
e Kêr-veur hon Doue ;
Doue d'he startaio da viken.

¹⁰ Ho trugarez, Aotrou, a eñvoromp en-dro
e diabarzh ho templ.

¹¹ Evel hoc'h anv, o Doue,
ho meuleudi da vont betek harzoù an
douar.

Ho torn dehou a zo leun a justis.

peurbadel.

47, 10 da glokaat moarvat diouzh ar salm 97, 9.

48 Diaes eo gouzout evit peseurt darvoud eus istor
Israel eo bet savet ar ganenn-mañ, pe 2 Dan 32, 21,
pe 2 R 16, 5 (Iz 7, 1-9), pe 2 Dan 20.

48, 8 listri Tarsis : listri bras da vont en donvor.

¹² Ra vo laouen menez Sion,
ha ra drido kêrioù Bro Youda
dre benn ho parnedigezhioù.

¹³ Grit an dro eus Sion, heuilhit he
mogerioù,
ha kontit he zourioù.

¹⁴ Sellit ouzh he murioù-difenn
arvestit ouzh he c'hreñvlec'hioù.

Evit diskleriañ d'ar rummadoù da zont,
¹⁵ eo ken bras-se Doue,
hon Doue-ni a gantvedoù da gantvedoù,
hag hor rener da virviken.

SALM 49 (48)

Didalvoudegezh ar madoù.

¹ *D'ar mestr-kaner. Eus mibien Kore. Salm.*

² Selaouit kement-mañ, poblou-holl,
digorit ho tivskouarn, holl dud ar bed ;
³ c'hwi, tud izel, kenkoulz ha tud uhel,
pinvidien ha peorien, holl a-unan.

⁴ Rak va genou a ya da ziskleriañ furnez,
ha traoù leun a skiant
a zo e mouskan va c'halon.

⁵ Stouïñ a ran va skouarn da selaou un
diougan,
ha displegañ a ran va c'hudenn
war an delenn.

⁶ Perak em befe spont en deizioù ar
gwalleur,
p'emañ drougiezh ar re fall
ouzh va gronnañ ?

⁷ Int hag a lakaio o fiziañs e braster o
madoù
hag a denn lorc'h
eus puilhentez o finvidigezh.

⁸ Rak n'eus den hag a c'hellfe en em
zasprenañ eus ar marv ;
n'eus hini evit pacañ da Zoue
priz e vuhez.

⁹ Re ger e koust, n'eus pacamant ebet,
¹⁰ evit chom da viken
hep gwelout ar marv.

¹¹ Ya, pep unan hen gwelo, rak ar re fur a
varv,+

50, 1 Doue an doueoù, d.l.e. an Doue a zo dreist d'an holl zoueoù.

ha kenkoulz all an den diboell, ar genaoueg,
en ur lezel da reoù all e deñzorioù.

¹² O bezioù, setu tiez an dud da virviken ;+
o chomadur da virviken a remziad da
remziad,
ha goude m'o devije laket war zouaroù
bras o anvioù.

¹³ An den en e splannder ne gompren ket an
dra-se ;
heñvel eo ouzh al loened
a zistro da vezañ mut.

*

¹⁴ Honnezh eo planedenn an dud a zo
diboell o fiziañs,
honnezh eo finvez ar re a vrapañ
en o c'homzoù.

¹⁵ Evel ur bagad deñved mêsaet gant an
Ankoù,
e tiskennont war-eeun da vro an Anaon.

Buan e vez skarzhet kuit o skeudenn,
hag o chomadur eo poull ar bez.

¹⁶ Doue avat a zieubo va ene eus dalc'h ar
marv,
va zennañ a raio eus kraban an Ankoù.

¹⁷ Bez dinec'h p'emañ an den o pinvidikaat,
p'emañ lorc'haj e di o terc'hel da greskiñ,

¹⁸ rak pa varvo ne vo kaset netra gantañ,
e binvidigezh ne ziskenno ket er bez
war e lerc'h.

¹⁹ Kaer en devo bet e-pad e vuhez en em
ziskleriañ evurus
ha kaout ar vrud da gemer e blijadur,
²⁰ e ranko evelkent mont da gaout e dadoù
kozh,
ha na welint biken ken ar sklerijenn.

²¹ An den en e splannder ne gompren ket an
dra-se ;
heñvel eo ouzh al loened
a zistro da vezañ mut.

SALM 50 (49)

An azeulerezh plijus da Zoue.

¹ *Salm. Asaf.*

Doue an doueoù en deus komzet
ha galvet an douar eus ar sav-heol
betek ar c'huzh-heol.

² Eus Sion, kêr a splannder, e teu Doue da barañ,

³ dont a ra hon Doue ha ne davo ket.

Un tan pulluc'hus a gerzh dirazañ,
ar gorventenn en em ziroll
en-dro dezhañ.

⁴ Gervel a ra an neñvou eus an nec'h
hag an douar evit barnedigezh e bobl.

⁵ "Bodit en-dro din tud va fobl santel,
ar re o deus siellet gant ur sakrifis
o emglev ganin".

⁶ An Neñvou a gemenn justis Doue,
rak mont a ra da zougen e setañs.

⁷ "Selaou, va fobl, rak mont a ran da gomz ;

mont a ran, Israel,
da zougen testeni a-enep dit :

Doue, da Zoue eo me an hini eo.

^{21k} Da damall a rin en ur zisplegañ
pep tra dindan da sell.

⁸ N'eo ket evit da sakrifisoù em eus
rebechoù d'ober ;
rak dirazon emañ bepred da holokostoù.

⁹ Met n'em eus ket ezhomm eus kole
yaouank da di,
n'em eus netra d'ober
gant bouc'hed da dropelloù.

¹⁰ Rak din-me eo holl anevaled ar
c'hoadeier,

ar miliadoù a loened war ar menezeier.

¹¹ Anavezout a ran holl evned an oabloù,
ha chatal ar maeziou a zo tra din ivez.

¹² Mar em befe naon ne lavarfen ket dit ;
rak din-me eo an hollved
hag e holl bobladur.

¹³ Daoust ha debriñ a ran eus kig an tirvi,
daoust hag evañ a ran
eus gwad ar bouc'hed ?

¹⁴ Kinnig da Zoue ur sakrifis a veuleudi,
prof ar sakrifisoù ac'h eus prometet
d'an Uhel-meurbet ;

¹⁵ ha neuze asped ac'hanon e deiz da
enkreiz :
"da zieubiñ a rin, ha va meuliñ a ri-te".

¹⁶ D'ar pec'her avat e lavar Doue :+
50, 21k a seblant lec'hiet gwelloc'h goude 7.
51, 1 sell. 2 Sam 12.
51, 7 ar gwerzad-mañ a zo moarvat da gompren eus

"Perak bezañ o tibuniñ va goure'hemennou
ha komz kement-all eus va emglev ?

¹⁷ Pa 'c'h eus kasoni ouzh va reizhadurioù,
pa zistaolez a-drek da gein va c'homzoù.

¹⁸ Ma welez ul laer e redez gantañ,
hag e vezez kumpagnun an avoultrerien.

¹⁹ Da c'henoù a laoskez d'ober an droug,
ha gant da deod ez itrikez tromplezonoù.

²⁰ Azezañ a rez evit komz a-enep da vreur,
hag evit dizenoriñ mab da vamm.

²¹ Setu ar pezh a rez, ha tevel a rafen ?
Soñjal a rez e vefen evel dout ?

²² Taolit evezh, c'hwi ar re a ankounac'ha
Doue,

gant aon na rogen ha na ve den
evit ho salviñ.

²³ Va enoriñ a ra kement hini a brof din e
veuleudi,
an neb a vir ar reizhder, eo dezhañ
e tiskouezin va silvidigezh".

SALM 51 (50)

Truez evit ar pec'her o piniñ.

¹ *D'ar mestr-kaner. Salm David.*

² *Pa zeus ar profed Natan d'e gaout,
goude ma oa bet gant Betsabea.*

³ Ho pet truez ouzhin, Aotrou Doue,
hervez braster ho madelezh ;
hag hervez ho trugarez divent
tennit kuit va fallagriez.

⁴ Va gwalc'hit da vat eus va zorfed,
va glanait eus va fec'hed.

⁵ Rak anaout a ran va fallentez,
dirazon emañ dalc'hmat va fec'hed.

⁶ A-enep deoc'h hepken em eus pec'het,
graet em eus ar pezh a zo
drouk dirazoc'h,
en doare ma-z oc'h just en ho setañs
ha direbec'h en ho barnedigezh.

⁷ E-kreiz an droug ez on bet ganet,
ha pec'her ez on bet krouet
gant va mamm.

⁸ C'hwi avat a c'houlenn lealded,
an tech d'an droug en deus an den evel dre natur, sell.
Gen 8, 21 ; Jer 17, 9 ; Krenn 20, 9.
51, 8b e don va spered, pe : em c'houstiañs.

hag e don va spered e teskit din
ho furnez

⁹ Skuilhit warnon ho tour santel ma vin
glanaet ;

va gwalc'hit hag e vin gwennoc'h
eget an erc'h.

¹⁰ Va lakait da glevout levez ha dudi,
ma trido en-dro an eskern
hoc'h eus brevet.

¹¹ Distroit ho sell diouzh va fec'hedoù,
ha diverkit va holl dorfedoù.

¹² Krouit ennon ur galon dinamm, Aotrou
Doue,
hag a-nevez lakait ennon
ur spered nerzhus.

¹³ N'am argasit ket pell diouzhoc'h,
ha na dennit ket diganin ho Spered
Santel.

¹⁴ Roit din en-dro levez ha silvidigezh,
ha lakait ennon ur galon divrall.

¹⁵ Neuze e teskin hoc'h hentoù d'ar re
zianket,
ha davedoc'h e tistroio ar bec'herien.

¹⁶ Va dieubit eus ar c'hastiz, o Doue, va
salver,
ha va zeod a drido da veuliñ ho reizhder.

¹⁷ Aotrou, digorit va muzelloù,
ha va genoù a embanno ho meuleديوù.

¹⁸ Ne blij ket deoc'h ar sakrifisoù-loened,
mar kinnigan un holokost, n'houllit ket
anezhañ.

¹⁹ Va sakrifis-me, Aotrou Doue, eo ur
spered mantret,
ur galon brevet ha glac'haret
ne zisprizit ket.

²⁰ En ho madelezh bezit trugarezus ouzh
Sion,
hag adsavit murioù Jeruzalem.

51, 9 g.e.g. "Va naetait gant izopez ma vin glanaet ".
An izopez, pe sikadez, a zo ur blantenn a veze
implijet evit sparfañ an dour e lidoù-puraat a zo, Erm
12, 22 ; Lev 14, 4-7 ; Niv. 19, 6.

51, 14 levez ha silvidigezh, d.l.e. al levez ha
vezañ salvet ganeoc'h.

51, 16 g.e.g. "Va dieubit eus ar gwad", komprenet e
vez peurliesañ : eus ar c'hastiz dleet evit ar gwad
skuilhet.

51, 18 troidigezh all : Ne blij ket deoc'h an aberzhoù
a roan, un holokost, n'e zegemerit ket.

51, 20-21 An daou werzad-mañ a seblant bezañ bet
staget ouzh ar salm goude an harlu, pa chome

²¹ Neuze e plijo deoc'h ar sakrifisoù a
reizhder,+

holokost, profadenn beurlvat,
neuze war an aoter
e vezo kinniget deoc'h kojened.

SALM 52 (51)

Kastiz an den gaouiat ha dizoue.

¹ *D'ar mestr-kaner. Barzhoneg. Eus David.*

² *Pa zeuas Doeg, an Edomad, da reiñ
keloù da Saoul o lavarout dezhañ : "Aet eo
David da di Abimelek".*

³ Perak fougeal gant da zrougiezh,
o tirant dizoue ?

⁴ Hag a-hed an deiz itrikañ fallagriezh,
oberour a drubardiezh ?

⁵ Gwell eo ganit an droug eget ar mad,
ar gaou eget ar gwir.

⁶ Karout a rez an holl gomzoù tagus,
o teod a douellerezh.

⁷ Gant-se Doue az tistrujo da viken ;
da lemel a raio kuit,
da ziframpañ a raio eus douar ar re vev,
da ziskrapañ eus da deltenn.

⁸ Ar re vat a welo hag aon o devo,
ha diwar e benn e c'hoarzhint :

⁹ "Sed an den n'en deus ket kemeret
an Aotrou Doue da zifenner,
met en deus bet fiziañs e braster e vadoù,
ha fougeet gant e binvidigezh".

¹⁰ Me avat evel un olivezenn o c'hlasveziñ
e porzhioù ti Doue,
en em fizian e karantez an Aotrou
da viken, da holl viken.

¹¹ Ho meuliñ a rin da virviken
evit ar pezh hoc'h eus graet,
esper am eus en hoc'h anv,

dismantret c'hoazh mogerioù Jeruzalem.

52, 2 sell. 1 Sam 22, 9-10.

52, 4 ar gwerzad goude ar gerioù : itrikañ fallagriezh,
a lavar "Lemm eo da deod evel un aotenn ". Pe
marteze e vefe da dreiñ "Perak fougeal gant da
zrougiezh a-hed an deiz, hag itrikañ fallagriezh ? -
Lemm eo da deod evel un aotenn, - oberour a
drubardiezh".

52,10 N'eus meneg ebet e vije bet plantet gwelz-olivez
e leurennoù an Templ : ur skeudenn ha netra ken hon
eus amañ, eus eurvad an den just dindan goudor
Doue.

52, 11 esper am eus, pe : embann a rin.

dre benn ho madelezh,
e-keñver ho fideled.

SALM 53 (52)**Follentez an den dizoue.**

¹ *D'ar mestr-kaner. War fleütoù.
Barzhoneg. Eus David.*

Lavaret en deus an diskiant en e galon :
« Doue n'eus ket anezhañ ! »

² Brein eo an dud hag euzhus o doareoù ;
n'eus den a rafe ar mad.

³ Eus lein an Neñv e stou an Aotrou
etrezek mibien an dud,
evit gwelout hag-eñ e vefe unan,
unan fur o klask Doue.

⁴ An holl, g'witibunan, a zo diroudennet,
dirollet int, g'witibunan ;
nann, n'eus den a rafe ar mad,
nann n'eus ket unan.

⁵ Hag-eñ ne raio ket pinijenn ar re-se,
an oberourien a fallentez,
int hag a vez o lonkañ tud va fobl
'vel ma tebrer bara ?

Ne bedont ket Doue ⁶ ha setu ma krenont,
pa n'eus ket lec'h da spontañ.
Rak Doue a zispenn eskern an dud-se
a heskine ac'hanout.
Setu-int disec'het ha goloet a vezh,
Doue en deus o distaolet.

⁷ Ra zeuio eus Sion ar silvidigezh da Israel,+
pa gemmo an Aotrou planedenn e boblad,
e trido Jakob, e vo levenez gant Israel.

SALM 54 (53)**Galvadenn d'an Aotrou e-kreiz an enebourien.**

¹ *D'ar mestr-kaner. War gerdin.
Barzhoneg. Eus David.*

² *Pa zeuas tud Zif da lavarout da Saoul :*

53 Ar salm-mañ a zo un eilstumm eus ar salm 14.
N'eus nemet ar gwerzad 6 a vefe disheñvel un
tammig.

54, 2 sell. 1 Sam 23, 19.

54, 5 n'emañ ket Doue dirak o selloù, d.l.e. ne reont
ket van ouzh Doue.

*"Ha n'emañ ket David kuzhet en hon
touez ?"*

³ E nerzh hoc'h anv va salvit, Aotrou Doue,
hag en ho kalloud difennit va c'haoz.

⁴ Aotrou Doue, selaouit va fedenn,
digorit ho skouarn
da gomzoù va genou !

⁵ Rak tud a lorc'h a zo savet d'am diskar,+
tud kriz a glask distrujañ va buhez,
n'emañ ket Doue dirak o selloù.

⁶ Met setu ma teu Doue d'am skoazellañ,
an Aotrou eo sikour va ene.

⁷ Lakait o drougiezh da adkouezhañ
warno :
en o kwirionez distrujit va enebourien.

⁸ A-greiz kalon e profin deoc'h sakrifisoù,
hag e veulin, Aotrou, madelezh
hoc'h anv,

⁹ dre m'hoc'h eus va zennet eus va holl
ankenioù,
va lagad a ra fae war va enebourien.

SALM 55 (54)**Pedenn an den gwallgaset.**

¹ *D'ar mestr-kaner. War gerdin.
Barzhoneg. Eus David.*

² Aotrou Doue, digorit ho skouarn d'am
fedenn,

na droit ket ho kein d'am galvadenn ;
³ taolit evezh ouzhin, respontit din.

Ankeniet on ken e klemman.

Strafuilhet on ⁴ gant kriadennoù an
enebour,

gant kunujennoù ar pec'her.
Skeiñ a reont drougiezh ganin,
va zamall a reont gant kounnar.

⁵ Va c'halon 'zo gwasket em c'hreiz,
enkreuz ar marv 'zo warnon.

⁶ Spont ha krenijenn 'zo diskennet ennon,
dalc'het on gant ar spouron.

54, 9 g.e.g. "Va lagad a wel va enebourien", gant un
dalvoudigezh c'hwezhet d'ar ger gwelout, d.l.e. a wel
gant joa, a sell gant dispriz...

55 N'eo ket peursur an destenn, ha meur a reizhadur a
vez graet ha kinniget ; ret eo d'erc'hel kont eus an
troidigezhioù kozh.

⁷ Ha lavarout a ran : "M'am bije divaskell
ar goulm

'vit dinijal ha diskuizhañ,

⁸ setu ma tec'hjen da bell-vro

ha ma-z ajen da chom er gouelec'h.

*

⁹ Ha prestik e kavfen evidon ur repu
a-enep an avel diroll, ar gorventenn".

¹⁰ Grit dezho stonkañ, Aotrou,
kenluziañ o zeodoù,

Rak ne welan ken nemet drouknerzh
ha dizunaniezh e kêr.

¹¹ Hed an deiz, 'hed an noz e reont an dro-
ward
war-lein he mogerioù.

¹² En diabarzh emañ ar muntr hag an
torfed ;

en he c'hreiz ar Rivin,

ha ne dec'h ket a-ziwar he flasenn
ar gaou hag an touell.

¹³ Ma vije c'hoazh un enebour am
dismegañsje

e c'helljen hen gouzañv ;

ma vije en em savet ouzhin an hini am
c'hasa,
ez ajen da guzhat dioutañ.

¹⁴ Met te, un den a renk ganin,
mignon va sekredoù,

¹⁵ te hag am boa dudi o taremprediñ ganit,
ti santel Doue !

*

¹⁶ Ra blaouio ar marv warno,
^{15c} ra dec'hint strafuilhet ;

^{16b} Ra ziskennint d'ar bez eus a greiz o
nerzh
dre m'emañ an droug
o chom en o c'halonoù.

¹⁷ Me avat a c'harm war-zu Doue :
Ra 'm salvo an Aotrou.

¹⁸ Da serr-noz, diouzh ar beure ha da
greisteiz
e hirvoudan hag e huanadan.

Klevout a raio va galvadenn, ¹⁹ va salviñ a
raio,

55, 24 e poull ar foz, heb. e foz ar c'hondon, d.l.e. e
toull ar bez.

56 An destenn emañ ivez a zo arvarus a-walc'h e
meur a lec'h. N'eo ket souezhus e vefe komprenet ur
ger bennak e doareoù disheñvel emañ hag aze ;

en ur reiñ ar peoc'h d'am ene,
va dieubiñ a raio eus ar re a ra brezel din,
va enebourien niverus.

²⁰ An Aotrou Doue d'am selaouo, Doue d'o
diskaro,

Eñ hag a dron a holl viskoazh.

Rak n'eus enno kemm ebet da wellaat,
ne zoujont ket Doue.

²¹ Hennezh a astenn e zorn enep e
vignoned,
terriñ a ra e ledoued.

²² Dousoc'h eget dienn e vez lavarou e
vuzelloù,

met n'eus nemet brezel en e galon.
Flouroc'h eget eoul e vez komzoù e
c'henoù,

met klezeier noazh ez int.

²³ Disamm da vec'h war an Aotrou,
hag Eñ az skoazello ;

ne c'hell ket lezel an den reizh
da vezañ hejet-dihejet da viken.

²⁴ C'hwi, Aotrou Doue, a lakay anezho
da ziskenn e poull ar foz.

An dud a wad hag a douellerezh +
ne dapint ket an hanter eus o buheziou ;
me avat, ennoc'h
emañ va fiziañs, Aotrou.

SALM 56 (55)

Fiziañs e Doue e-kreiz an eneberezh.

¹ *D'ar mestr-kaner. War "Durzhunell an
dervennoù pell". Eus David. Barzhoneg,
pa grogas ar Filistiz e Gat.*

² Ho pet truez ouzhin, Aotrou Doue, rak
flastret on gant an den,
a-hed an deiz emañ va enebour
ouzh va gwaskañ.

³ A-hed an deiz e vezan kalemarc'het
ganto,

rak niverus eo ar re a stourm a-enep din.

⁴ Doue meurbet-uhel ! E deiz ar spouron,
e lakaan va fiziañs ennoc'h-C'hwi.

⁵ Doue a ganmeulin evit gwirionez e lavar,

56, 1 sell. 1 Sam 21,11-16.

56, 3 meurbet-uhel : heb. e-krec'h.

56, 5 a seblant bezañ un diskan damveneged goude 8
gant ar ger Doue, hag o vankout da vat goude 14.

e Doue 'm eus fiziañs, n'em eus spont ebet ken !

Petra 'c'hellfe an den a-enep din ?

⁶ A-hed an deiz e lavaront din komzoù flemmus,

o holl venozioù a ijin va gwalleur.

⁷ En em strolañ a reont e kuzh, evit spiañ va c'hammedoù.

Rak va buhez eo an hini

a glaskont diskar.

⁸ En abeg d'o fallagriez, silvidigezh ebet dezho.

En ho konnar, distrujit ar baganed-se.

(Doue a ganmeulin evit gwirionez e lavar,+ e Doue em eus fiziañs ;

n'em eus spont ebet ken :

petra a c'hellfe an den a-enep din ?)

⁹ Aotrou Doue, displeget em eus deoc'h va zrubuilhoù :+

kutuilh it en ho sac'h-dour va daeroù ;

hag-eñ n'int ket merket

en ho levr-kontoù ?

¹⁰ Emañ va enebourien o vont da gilañ, en deiz ma c'halvin ac'hanoc'h :

gouzout mat a ouzon emañ Doue a-du ganin.

¹¹ Va c'homzoù a rento meuleudi da Zoue,

Doue a ganmeulin evit gwirionez e lavar,+

¹² e Doue em eus fiziañs ;

n'em eus spont ebet ken :

petra a c'hellfe an den a-enep din ?

¹³ Deoc'h e tlean, Aotrou Doue, ar

gouestloù am eus graet ;

kinnig a rin deoc'h sakrifisoù a veuleudi,

¹⁴ rak salvet hoc'h eus va ene eus ar marv

ha diwallet va zreid

diouzh an drouklamm,

ma vin evit kerzhout dirazoc'h, Aotrou

Doue,

e sklerijenn ar vuhez.

(Doue a ganmeulin evit gwirionez e lavar,+ e Doue em eus fiziañs ;

n'em eus spont ebet ken :

petra a c'hellfe an den a-enep din ?)

56, 6 a vez troet alies : A-hed an deiz emaint o tistresañ va lavarou.

57, 1 sell. 1 Sam 22,1-2 pe 1 Sam 24, 1-9. Buhez kantrous David, n'hall ket bezañ kemeret re strizh pa

SALM 57 (56)

Galvadenn a fiziañs e Doue e-kreiz an heskinerezh.

¹ *D'ar mestr-kaner. "Na zistruj ket". Eus David, barzhoneg, pa dec'has dirak Saoul d'ar vougez.*

² Ho pet truez ouzhin, Aotrou Doue, ho pet truez ouzhin,

rak ennoc'h en em repu va ene,

ha dindan skeud ho tivaskell e klaskan va goudor,

ken na vo tremenet ar c'haouad.

³ Krial a ran war-zu Doue, an Uhelmeurbet,

an Doue leun a vadelezh em c'heñver.

⁴ Eus an Neñvoù ra gaso din e silvidigezh ;+ ra ziskaro va holl heskinerien.

Ra gaso e c'hras hag e wirionez.

⁵ Setu-me gourvezet e-touez leoned naon ganto da lonkañ bugale an dud.

O dent a zo goafioù ha biroù,

hag o zeod ur c'hleze nevez lemmet.

⁶ Savit, O ! Aotrou Doue, a-us d'an Neñvoù,

ho kloar da barañ war an douar a-bezh.

⁷ Stegnet o devoa ur roued dindan va c'hammedoù,

gwaskañ a raent war va buhez ;

kleuziet o devoa un toull-trap dirazon, ha setu-int kouezhet e-barzh.

⁸ Start eo va c'halon, O ! Aotrou Doue, start eo va c'halon ;

⁹ Kanañ a rin, kanañ a rin ur meulgan.

Dihun, o va ene,

dihunit, telenn ha kitar,

ma tivoredin ar gouloù-deiz.

¹⁰ Ho meuliñ a rin e-touez ar pobloù, Aotrou,

ha kanañ a rin deoc'h

e-mesk ar Broadoù,

¹¹ rak bras eo ho madelezh, ken bras hag an Neñvoù,

uhel evel an oabl ho fealded.

¹² Savit, O ! Aotrou Doue, a-us d'an Neñvoù,

ziskouez ar gwerzad 10 ul lec'hiadur disheñvel. Ar gwerzadoù 8-12 a zistro gant kemmoù bihan er salm 108, 2-6. Ur bedenn-veure kaer-kenañ ez int. 57, 9 va ene heb. va gloar.

ho kloar da barañ war an douar a-bezh.

SALM 58 (57)

A-enep ar varnerien direizh.

¹ *D'ar mestr-kaner. "Na zistruj ket". Eus David. Barzhoneg.*

² Ha rentañ a rit justis ervat, tud doueel,
ha barn a rit
gant reizhded mibien Adam ?

³ Ne rit ket ! Met ar gaou a ziskleriit a
galon,
war ar vro eo an drouknerzh
a lakait da bouezañ.

⁴ Adalek korf o mamm eo diheñchet an dud
fallakr,
a-raok bezañ ganet eo diroudet
an dud gaouiat.

⁵ O binim a zo evel hini an naer-wiber,
hini an naer vouzar a serr he divskouarn,

⁶ Evit chom hep klevout mouezh ar
strobinnellour,
an achantour akuit oc'h achantañ.

⁷ O Doue, torrit o dent en o genoù,
bruzunit dent al leoned, Aotrou !

⁸ Ra dremenint evel dourioù o tiriilhañ
kuit,
ra weñvint evel geot kalemarc'het
an hentoù.

⁹ ra vint evel ur velc'hwedenn a deuz en ur
ruzañ,
evel ar golladenn a chom
hep gwelout an heol !

¹⁰ A-raok d'o fod-houarn santout flamm an
tan,
ra zeuy ar gorventenn
da ziframmañ spren hag askol.

¹¹ An den a laouenaio pa welo an dial :
Gwelc'hiñ a ray e dreid
e gwad an den fallakr !

¹² Hag e vo lavaret : Ya, ur gounid a zo evit

58 Tud doueel, g.e.g. : doueed ; kement-se diwar-
benn ar briñsed hag ar pennoù bras a glot gant
arroudoù heñvel eus ar Skritur, Erm 21, 6 ; 22, 7 ; 2
Sam 14, 17 ; salm 45, 7. Hag-eñ ne zeu ket eus Doue
galloud ar renerien ? Ac'hano e komprer ar galv-
mañ da justis uheloc'h Doue, gant hetoù taer ha
semitek-meurbet a-enep ar varnerien direizh. ar
gwerzad 10 en deus kement a droidigezhioù hag a
droerien, rak digomprenus eo evel m'emañ. Dalc'het
hon eus war-bouez nebeut d'ar ster degemeret

an den reizh,
ya, un Doue a zo oc'h ober justis
war an douar !

SALM 59 (58)

Galv d'ar skoazell a-enep enebourien dizoue.

¹ *D'ar mestr-kaner : "Na zistruj ket". Eus David. Barzhoneg. Pa gasas Saoul sperien da eveshaat ouzh e di evit e lazhañ.*

² Va dieubit eus va enebourien, o va Doue,
va diwallit diouzh ar re am argad.

³ Va dieubit eus oberourien ar fallentez,
hag eus an dud a wad va salvit

⁴ Rak setu ma spiont a-enep va buhez,
tud galloudus en em stroll a-enep din.

⁵ N'eus ennon koulskoude na torfed na
pec'hed ;
hep na vijen kablus e redont
da stourm ouzhin.

Dihunit, deuit d'am skoazellañ ha gwelit,
⁶ C'hwi, Aotrou, Doue ar galloudoù,
Doue Israel !

Savit evit kastizañ an holl baganed,
bezit didruez ouzh an holl drubarded-se.

⁷ Da serr-noz e teuont en-dro en ur harzhal
evel chas,

hag e Kêr e kantreont a bep tu,
⁸ gant gourdrour leizh o genoù, flemmad-
ennoù war o muzelloù,
piv 'ta c'hellfe chom d'o c'hlevout ?

⁹ C'hwi avat, Aotrou, a ra goap anezho,
godisal a rit an holl baganed-se.

¹⁰ O C'hwi, va nerzh, davedoc'h e sellin ;
rak C'hwi, Doue, eo va moger-difenn.

¹¹ Ra zeuio gant e c'hras Doue d'am
skoazellañ,
d'am laouenaat gant diskar
va enebourien.

peurliesañ.

59, 1 sell. 1 Sam 19, 11-17. Dleout a reomp gwelout
amañ pedenn enkrezet un den deol, pe zoken ur
bedenn a-stroll, en ur c'houlz m'emañ Kêr Jeruzalem
(?) dalc'het gant enebourien. N'eo ket splann bepred
an destenn heb., hag he reizhañ a reer peurliesañ
diwar kentelioù an troidigezhioù kozh. Dreist-holl ar
gwerzadoù 12-13 a c'houlenn un adreizhadur bennak.
59, 6 an holl baganed : heb. an holl vroadoù.

^{12a} Lazhit-i, Aotrou Doue, na vo ken ur skoilh evit va fobl

^{13a} pec'hed o genoù ha komz o muzelloù.

^{12b} En ho nerzh-c'hwi, stlabezit, diskarit anezho,

rak C'hwi eo va difenn, Aotrou Doue !

^{13b} Ra vint taget gant o lorh'e u-nan, gant an droukkomzoù hag ar gevier a zibunont.

¹⁴ Distrujit-i en ho kounnar, Aotrou, distrujit-i na vo ken anezho, ma vo anat eo Doue a zo an uhel vestr war Jakob ha betek harzoù an douar.

¹⁵ Da serr-noz e teuont en-dro en ur harzhal evel chas

hag e Kêr e kantreont a bep tu ;

¹⁶ treiñ-distreiñ a reont en ur glask o boued, ha dre ma n'o devez ket o gwalc'h e yudont.

¹⁷ Me avat a gano ho kalloudegezh ha gant ar mintin e veulin ho madelezh, rak C'hwi a zo bet evidon ur voger-difenn, ur repu evidon e deiz va anken.

¹⁸ O va nerzh, C'hwi an hini a ganmeulin,+ rak C'hwi, Aotrou Doue, 'zo va moger-difenn,

Aotrou va Doue, 'zo trugarezus ouzhin.

SALM 60 (59)

Pedenn goude un emgann kollet.

¹ *D'ar mestr-kaner. War don "Lilienn an testi". Barzhoneg David. Evit kelenn.*

² *Pa vrezelas enep Aram-Naharaim hag Aram-Soba, pa zistroas Joab, pilet Edom gantañ, daouzek mil den e traonienn an holen.*

³ Aotrou Doue, hon distaolet, hon dispennet hoc'h eus, kounnaret e oac'h. Distroit davedomp !

⁴ Hejet hoc'h eus ar vro ha faoutet anezhi ; adresit he frailhoù, rak o kouezhañ emañ.

60, 2 sell. 2 Sam 8, 3-8 ha 10, 6-19. N'eus ket surmat da zerc'hel kont eus an notenn-mañ e penn kentañ ar salm. "Aram an div stêr", an Tigris hag an Eufrates, d l e Mezopotamia. Rouantelezh e kreisteiz Siria.

60, 8 en e santual, pe : dre e santelezh.

60, 10 ar Mor Marv ma oa Moabiz o chom war e ribloù eo skeudenn ar gwerzad-mañ.

⁵ Lakaet hoc'h eus ho pobl da welout darvoudoù kalet,

roet hoc'h eus deomp

da evañ ur gwin mezevellus.

⁶ Daoust hag ho poa roet ur banniel d'ar re ho touj,

evit tec'hout gwelloc'h a-zirak ar wareg ?

⁷ Deuit da zieubiñ ho re vuiañ-karet, hor salvit gant ho torn dehou ha respontit.

*

⁸ Doue en deus komzet en e santual :+

"Tridal a ran, lodennañ a rin Sikem, ha muzuliañ traonienn Soukot.

⁹ Din-me emañ Galaad ha din-me Manase,+ Efraim a zo tokarn va fenn,

Youda va bazh-roue.

¹⁰ Moab eo ar gibell en em walc'han enni.

Ouzh Edom e taolan va sandalenn,

ha war Filistia e trec'han en ur youc'hal".

*

¹¹ Piv am bleino betek e-barzh ar Gêr-greñv ?

Piv am reno betek e-kreiz Edom ?

¹² C'hwi hepken, o Doue, hag hoc'h eus hon distaolet,

C'hwi hag a zo chomet

hep kerzhout ken e penn hon armeoù.

Roit deomp ho skoazell enep an enebour, rak didalvoud eo sikour an den.

¹³ Hogen gant nerzh Doue e sevenimp taolioù kadarn,

Eñ a vac'ho hon enebourien

dindan e dreid.

SALM 61 (60)

Pedenn un den en harlu.

¹ *D'ar mestr-kaner. War gerdin. Eus David.*

² Aotrou Doue, selaouit va c'hlemmadenn ; taolit evezh ouzh va fedenn.

³ Eus penn pellañ an douar e krian davedoc'h,

61 Pedenn un harluad o c'houlenn distreiñ e Jeruzalem hag antren war roc'hell Sion e Templ Doue. Hag-eñ e vefe ar gwerzadoù 7-8 un etrelakadur degaset da c'houde ? Diaes eo hel lavarout ; rak ur seurt pedenn a c'hell bezañ komprenet war vuzelloù un Israelad kar-e-vro, hep kontañ e c'hellfemp gwelout enni ur soñj mesiazel.

p'emañ va c'halon o semplañ.

Va degasit en-dro war ar roc'hell !

Hag eno va lakait da ehanañ.

⁴ Rak C'hwi a zo ur repu evidon,
un tour kreñv enep an enebour.

⁵ Gras din da chom en ho teltenn da
virviken,

goudoret dindan ho tivaskell,

⁶ rak C'hwi, Doue, a selaou va gouestloù,
reiñ a rit o mennad
d'ar re a zouj hoc'h anv.

⁷ Roit d'ar Roue deizioù ur vuhez hir,
ra bado e vloavezhioù
a rummad da rummad.

⁸ Ra drono da viken dirazoc'h, Aotrou
Doue ;
kasit d'e ziwall ho madelezh, ho fealded.

⁹ Kanmeuliñ a rin neuze hoc'h anv da
viken,
en ur seveniñ bemdez va gouestloù.

SALM 62 (61)

Hor goanag e Doue hepken.

¹ D'ar mestr-kaner. War "Iditoun". Salm.
Eus David.

² E Doue hepken emañ diskuizh va ene,
ennañ emañ va silvidigezh.

³ Eñ hepken a zo va roc'hell ha va goudor,
va c'hastell-kreñv ha va repu divrall.

⁴ Betek pegoulz, c'hwi holl, munterrien
ac'hanoc'h,
en em daolot
ouzh ar paour kaezh den ez on,
evel ouzh ur voger dija kostezet,
ouzh ur vur o vont da gouezhañ ?

⁵ Ya, ne soñjont nemet va c'has d'an traoñ ;
o flijadur a zo distagañ gevier.
O genoù a ra van da vennigañ
pa n'eus nemet mallozhioù en o c'halon.

⁶ E Doue hepken, diskuizh o va ene,
ennañ emañ va esperañs.

⁷ Eñ hepken a zo va roc'hell ha va goudor,
62, 1 Iditun heb. Yedoutoun : ul Leviad karget da ren
ar c'han, sell. 1 Dan 16, 41.
62, 10 "Mibien Adam" moarvat an dud dister ; ha

va c'hastell-kreñv ha va repu divrall.

*

⁸ E Doue emañ va silvidigezh ha va gloar ;
va roc'h nerzhus eo Doue.

⁹ Fiziit ennañ dalc'hmat,
c'hwi, tud ar bobl,
diskleriit dirazañ mennadoù ho kalon ;
hon diwaller eo Doue.

¹⁰ Bugale Adam n'int nemet ur
c'hwezhadenn,
bugale an den nemet touell.
Ya sur, er balañsoù ma lakaer anezho,
ne bouezont ket holl ur mouchig avel.

¹¹ Na lakait ket ho fiziañs er mac'homerezh,
nag er skraperezh ur goanag-toull ;
mar deu ho pinvidigezhioù da greskiñ
na stagit ket ho kalon outo.

¹² Ur wech en deus komzet Doue,
ha daou dra am eus klevet :
ez eo ar galloud tra Doue,

¹³ hag ar c'hras ivez
ho tra deoc'h, Aotrou ;
C'hwi eo an hini a rento
da bep unan hervez e oberoù.

SALM 63 (62)

Sec'hed an ene.

¹ Salm. Eus David. Pa oa e gouelec'h
Youda.

² Aotrou Doue, va Doue ez oc'h-C'hwi,
C'hwi, an hini a glaskan
kerkent ha gouloù-deiz.
Sec'hed ac'hanoc'h en deus va ene,
ha va c'horf a langis etrezek ennoc'h.

Evel un douar kras, disec'het ha dizour,
³ setu ma sellan ouzhoc'h en ho santual,
gant ar spi da welout
ho kloar hag ho kalloud.

⁴ Gwell eo ganin ho kras eget ar vuhez,
va muzelloù a c'houlenn ho meuliñ.

⁵ Ho pennigañ a fell din va buhez-pad,
ha sevel va daouarn en enor d'hoc'h anv.

⁶ ha va c'halon he devo he gwalc'h a
levenez,
neuze mibien an den", an dud uhel, sell. Salm 49, 3.
63, 1 sell. 1 Sam 23 ha 2 Sam 15.

va genou ho meulo gant diweuz o tridal.

⁷ Ya, soñj am bez ac'hanoc'h war va gwele,
a-hed beilhoù an noz

e vez va spered ganeoc'h-C'hwi,

⁸ va skoazeller ez oc'h bet a-holl viskoazh,
dindan ho tivaskell e tridan a levez.

⁹ Ouzhoc'h en em stard va ene,
ho torn dehou am dalc'h hag am souten.

¹⁰ Met ar re a vez o klask distrujañ din va
buhez

a ziskenno e donderioù an douar.

¹¹ Skoet e vezint gant barvenn ar c'hleze
ha distaolet evel boued d'ar chas gouez.

¹² Ar roue avat en devo levez e Doue :+
Gloar en devo kement hini a dou drezañ,
tra ma vo stanket
d'an dud gaouiat o genoù.

SALM 64 (63)

A-enep ar fals-tamallerien.

¹ *D'ar mestr-kaner. Salm. Eus David.*

² Selaouit, Aotrou, mouezh va
c'hlemmadenn,
diwallit va buhez

diouzh spont an enebour.

³ Va difennit diouzh bagad an dud fallakr,
diouzh irienn an drougouberourien.

⁴ Lemmañ a reont o zeodoù evel klezeier,
skeiñ a reont begadoù binimus,

⁵ evit tizhout dre guzh an den dinamm.

a-daol trumm e tennont warnañ
hep tamm aon ebet,

⁶ en em gennnerzhañ a reont evit taolioù fall.
Kuzhatal a reont evit stegnañ pechoù,
hag e lavaront : "Piv a welo ?".

⁷ Itrikañ a reont gwallitrikoù, ijinet mat-tre,
pebezh ijin !

Diabarzh an den, e galon a zo gwall zon.

63, 12 ar gwerzad diwezhañ-mañ a seblant bezañ bet adstumm et da vezañ ur bedenn evit ar roue ; diaes eo lavarout petra c'hellfe bezañ bet da gentañ, marteze "Va ene avat...".

64, 7. 9a. ret-mat eo bet kempenn ar gwerzadoù diasur-mañ. Tu 'zo da dreiñ ivez "O zeodoù o-unan a gempenn o rivin ". An dud a hej o fenn evit merkañ o spont hag o dispriz outo, sell. salmoù 22, 8 ; 44, 15 ; 109, 25.

⁸ Met setu Doue o teurel outo e viroù ;
a-daol trumm

setu ma-z int tizhet gantañ,

⁹ o distroadañ a ra en abeg d'o zeodoù.

Hag an dud ouzh o gwelout
a hejo o fenn.

¹⁰ Ha doujañ a raio an holl dud ;+
hag e tanevellint oberoù Doue,
kompren a raint neuze e oberenn.

¹¹ An den just en devo e Doue levez ha
repu,

ha gant se en em veulo
an dud reizh o c'halonoù.

SALM 65 (64)

Meulgan-trugarekaat d'an Aotrou evit e vadoberoù.

¹ *D'ar mestr-kaner. Salm. Eus David. Kan.*

² Deoc'h eo dleet, Aotrou Doue,
ar veuleudi e Sion ;

deoc'h e vez akuitet ar gouestloù,

³ C'hwi hag a selaou ar pedennoù.

Davedoc'h e tistro pep krouadur
gant e samm a walloberoù.

⁴ Hor pec'hedoù a vec'h ac'hanomp,
met C'hwi a bardon anezho.

⁵ Evurus an hini a zibabit,
hag a lakait da chom en ho porzhioù.

Ra gavimp hor gwalc'h eus madoù ho ti,
eus santelezh ho Templ.

⁶ Ho reizhder a respont deomp gant
burzhudoù,

Aotrou Doue, hor salver,
esperañs broioù pellañ an douar,
esper an inizi.

⁷ Gant ho nerzh e startait ar menezioù,
e braster ho kalloud.

⁸ C'hwi eo a sioula kroz ar morioù,+

65 Ar salm-mañ a zo ennañ div lodenn disheñvel a soñj hag a stumm. Sellad an 9 gwerzad kentañ a zo hollvedelour diouzh spered Izaïas 17, 12 ; 26, 15 ; 66, 19-23. An eil lodenn avat, 10-14, a zo un taolennadur eus birvilh ha strujusted an nevez-amzer e Palestina ; degaset eo bet marteze en abeg d'ar gwerzad 5b.

65, 2 heb. Evidoc'h peoc'h, meuleudi, Doue, e Sion. Ar ger peoc'h a dalvez amañ siouled, parfeded, a zere ouzh ar bedenn.

storlok ar gwagennoù
ha ragach ar pobloù.

⁹ Dirak ho purzhudoù o devez estlamm
pobloù an douaroù pellañ ;
dirak ho taolioù e trid a levez
broioù ar beure hag ar serr-noz.
*

¹⁰ Gweladennet hoc'h eus an douar ha
douret anezhañ ;
skuilhet hoc'h eus warnañ pinvidigezh.
Leuniet hoc'h eus gwazh-dour an neñv ;
kempennet ar gwinizh,
hag aozet an douar.

¹¹ Douret hoc'h eus e antoù, plaenaet e
havregoù ;
e wakaet hoc'h eus gant glaveier,
benniget e gellidoù.

¹² Kurunennet hoc'h eus ar bloaz gant ho
madoù,
war ho roudoù e splann ar strujusted.

¹³ Peurvanoù ar gouelec'h a youc'h gant ar
joa,
an torgennoù a zo leun a levez.

¹⁴ Ar pradecier a zo goloet a dropelloù,+
an traoniannoù a zo gwisket a winizh ;
setu ma youc'hont, setu ma kanont.

SALM 66 (65) Meulgan-trugarekaat.

¹ *D'ar mestr-kaner. Kan. Salm.*

Youc'hit da Zoue, tud an douar a-bezh,
² kanit da glod e anv,
rentit dezhañ meuleudi splann.

³ Lavarit da Zoue :
"Pegen estlammus hoc'h oberoù !
Dre benn braster ho kalloud
e pleg hoc'h enebourien
ouzh ho kwelout.

⁴ Dirazoc'h e stou an douar a-bezh, d'hoc'h
azeuliñ,
ra ganint deoc'h, ra ganint hoc'h anv".

66 Div lodenn a zo er salm-mañ, 1-12 ha 13-20 ; al lodenn gentañ a gomz en un doare hollek evit ar bobl a-bezh, an eil a sell kentoc'h ouzh un den e-unan-penn. Met kement-mañ a zo kentelius : ar bobl a c'hell bezañ aroueziet gant unan hepken, ar roue da skouer ; un den e-unan-penn a c'hell pediñ en anv an holl hag evito.

66, 2 rentit dezhañ meuleudi, pe : lakait ho kloar d'e veuliñ.

66, 6a a gomz eus an dremenadeg dre ar Mor Ruz, ha

⁵ Deuit ha sellit ouzh taolioù-meur Doue,
graet en deus burzhudoù
e-keñver mibien an dud.

⁶ Kemmet en deus ar mor e douar kalet,
treizhet hon eus ar stêr
hep glebiañ hon treid.

Lakaomp eta hol levezenn ennañ.

⁷ Ren a ra war bep tra
en e c'halloud peurbad,
e zaoulagad a daol evezh ouzh an holl
vroadoù ;
arabat d'ar pobloù disuj
en em sevel enep dezhañ.

⁸ C'hwï eta, Broadoù, benniget hon Doue,
embannit e glod, kanit e veuleudi ;

⁹ rak miret en deus ac'hanomp e buhez,
n'en deus ket hol lezet
da vezañ distroadet.

¹⁰ Moarvat hoc'h eus hon amprouet,
Aotrou,
hol lakaet da buraat evel arc'hant en tan.

¹¹ Hon degaset ho poa da vezañ paket er
roued,
karget ho poa war hor choug
ur bec'h pouner.

¹² Lakaet ho poa an dud da vac'hañ deomp
hor penn,+
tremenet omp dre an tan, dre an dour,
met roet hoc'h eus deomp frankiz en-dro.
*

¹³ Antren a ran en ho ti evit holokostoù ;
evit seveniñ ar gouestloù
am eus graet deoc'h,

¹⁴ ar re am eus digoret evito va muzelloù,
hag en deus va genoù diskleriet
em anken.

¹⁵ Kinnig a ran deoc'h holokostoù loened
lart +
gant moged an tourzed o sevel davedoc'h,
aberzhiñ a ran deoc'h ejened
ha bouc'hed.

6b eus an dremenadeg dre greiz ar Yordan.

66, 7 "Arabat..." pe : an dispac'herien, ne vo ket an trec'h ganto.

66, 12 an trec'her a lakae e droad war gilpenn an hini faezhet.

66, 15k Ne vez anv eus sakrifis bouc'hed nemet evit ar briñsed, cf. Niv 7, 11, 88 ; ar gouestloù ez eus amañ meneg anezho a zo neuze re ur penn-brezel, pe re ar roue.

- ¹⁶ Deuit, ha selaouit, hag e kontin, deoc'h
holl hag a zouj Doue,
an holl gement en deus graet evit va ene.
- ¹⁷ Davetañ em eus kriet gant va genoù,
ha war va zeod
em boa lakaet e veuleudi.
- ¹⁸ Mar en devije gwelet fallentez em
c'halon,
n'en devije ket va selaouet an Aotrou.
- ¹⁹ Met Doue en deus selaouet va goulenn,
taolet en deus evezh
ouzh mouezh va fedenn.
- ²⁰ Meuleudi da Zoue, rak n'en deus ket
argaset va fedenn,
n'en deus ket nac'het ouzhin e vadelezh.

SALM 67 (66)**An holl bobloù da veuliñ an Aotrou.**

- ¹ *D'ar mestr-kaner. War gerdin. Salm. Eus David.*
- ² Doue da gaout truez ouzhimp ha da reiñ
deomp e vennozh ;
da lakaat e sklerijenn
da splannañ warnomp,
- ³ ma vo anavezet e hent war an douar,
hag e silvidigezh e-touez an holl bobloù.
- ⁴ Deoc'h, o Doue, meuleudi ar bobloù ;
deoc'h-C'hwí, meuleudi an holl bobloù.
- ⁵ Ra drido a levenez ar Broadoù,+
dre ma varnit ar bobloù gant reizhded,
dre ma c'houarnit broadoù an douar.
- ⁶ Deoc'h, o Doue, meuleudi ar bobloù,
deoc'h-C'hwí, meuleudi an holl bobloù.
- ⁷ An douar en deus roet e frouezh ;
Doue, hon Doue, en deus hor benniget,
- ⁸ Doue d'hor bennigo,
ha da vezo doujet
betek broioù pellañ an douar.

67 Ar meulgan-mañ a servije e liderezh an Templ evit klozadur an eost pe ar vendem "An douar en deus roet e frouezh ". Ar sellad anezhañ a zo hollvedelour-meurbet, evel m'hen diskouez an diskan a dlee ivez distreiñ goude ar gwerzad 8, evel m'hon eus merket anezhañ. Bremañ e talv da vezañ meulgan an Iliz o c'hervel an holl bobloù d'an eost speredel er C'hrist, hag Eñ o vezañ pennañ frouezhenn an douar.

67, 3 e hent, d.l.e. an doare en deus da ober e-keñver Israel.

68 Meulgan a lid da c'hloar Doue, emañ ar salm-mañ o skeudenniñ kerzhadenn drec'hus Doue e penn e bobl, o tennañ anezhi eus an Egipt betek antren e

SALM 68 (67)**Kerzhadenn c'hlorius an Aotrou.**

- ¹ *D'ar mestr-kaner. Eus David. Salm. Kan.*
- ² Sevel a ra an Aotrou Doue, ha setu
stlabezet e holl enebourien ;
tec'hout a ra dirak e zremm
ar re o deus kasoni outañ.
- ³ Evel ma vez gwentet moged ez int bet
dispennet ;+
evel ma teuz koar dirak an tan,
e steuz ar bec'herien dirak dremm Doue.
- ⁴ An dud reizh avat a drid gant al levenez,
e barr al levenez e kanont dirak Doue.
- ⁵ Salmit da Zoue ha meulit e anv ; +
digorit an hent da Varc'heger ar c'hoabr ;
an Aotrou eo e anv.
Youc'hit holl dirazañ.
- ⁶ Tad an emzivadad ha difenner an
intañvezed
eo Doue en e balez santel.
- ⁷ Eñ a ro d'an dud dilezet un ti da chom
ennañ, +
Eñ a zigor dor an eurvad d'ar brizonidi,
e-pad ma van an dud disuj
en douar kras.
- ⁸ Doue, p'edoc'h o vont er-maez e penn ho
pobl,
o kerzhout war-raok
a-dreuz d'ar gouelec'h,
- ⁹ e skrijas an douar, e teuzas an oabloù,
e krenas ar Sinai dirak Doue,
Doue Israel.
- ¹⁰ Glav ho largentez hoc'h eus neuze
skuilhet war ho tud,
pa oant divi hoc'h eus adnerzhet anezho.
- ¹¹ Eno hoc'h eus roet, Aotrou Doue, ur
vodenn d'ho teñved,

Sion, evit ren ac'hano war an douar a-bezh.

Koulskoude diaezamantoù e-leizh a zo e munudoù an destenn-mañ, ken kaer koulskoude dre binvidigezh he zaolenoù ha dre nerzh he lusk. Alies e ranker adreizhan muioc'h pe nebeutoc'h, hag evel just, martezeadou disheñvel a vez graet gant an droerien. Dibabet hon eus ar re dostañ d'an heb., en ur gemmañ an nebeutañ ar gwellañ.

68, 5b "Marc'heger ar c'hoabr", n'eo ket peursur amañ al lavarenn-se a respont koulskoude d'an hini a gavomp er werzad 34 "Marc'heger an neñvou ". Troet e vez alies gant "An hini a gerzh dre ar gouelec'h", pezh a glot ivez gant ster ar gendestenn,

- en ho madelezh hoc'h eus aozet
pourvez d'ar reuzeudig.
*
- ¹² An Aotrou a ro da glevout ur c'heloù
mat ;
hag un armead laouen a verc'hed
hen kemenn :
¹³ "Tec'hout, tec'hout a ra rouaned an
armeoù,
ha gwrazez an ti a ra lodennoù
gant ar skrapadur.
¹⁴ Repoz bremañ e klozioù an deñved : +
ha pleg da zivaskell, o koulmig arc'hantet,
da bluñv a lugern evel an aour.
¹⁵ Evel-se pa zibourc'he an Hollc'halloudeg
ar rouaned,
evel an erc'h war ar Salmon".
¹⁶ Ur menez doueel eo menez Basan,
ur menez serzh-meurbet, menez Basan.
¹⁷ Menezioù serzh, perak kaout gwarizi, +
ouzh ar menez en deus c'hoantaet Doue
evit e di ?
An hini ma chomo warnañ da virviken.
¹⁸ Kirri Doue a zo milmiliadoù anezho :
eus ar Sinai emañ Doue
o vont d'e santual.
¹⁹ Pignet oc'h war an uhel o tegas ganeoc'h
prizonidi ; +
resev a rit truj digant an holl,
zoken digant ar re a oa savet
a-enep deoc'h, o Doue.
²⁰ A zeiz da zeiz ra vezo benniget an
Aotrou ;
Eñ, Doue, hor salver,
en deus kemeret hor samm war e choug.
²¹ Hon Doue a zo bet evidomp un Doue a
frankiz ;
an Aotrou, hon Doue,
en deus hon tennet eus ar marv.
²² Ya, Doue a flastr o fennoù d'e
enebourien,
klopenn blevek ar re a gerzh er pec'hed.
²³ Lavaret en deus an Aotrou : "Da zegas a
ran eus Basan,
da zegas a ran eus donderioù ar mor,
68, 14-15 Gwerzadoù anavezet o diaester hag a vez
troet disheñvel a-walc'h hervez ar viblourien. Ar
Salmon menezet er gwerzad 15 ne die ket bezañ ar
menez anavezet dindan an anv-se e Samaria, Bam 9,
48, met menezioù an Haoran e Bro Basan (Batanea),
sell. ar gwerzad war-lerc'h.

- ²⁴ ma c'helli soubañ da dreid en o gwad,
m'o devo teodoù da chas
o lod eus an enebourien".
*
- ²⁵ Setu ma weler, Aotrou Doue,
lidambrougadeg ho trec'h,
kerzhadeg va Doue, va Roue,
betek ar santual.
²⁶ Er penn a-raok emañ ar ganerien, ha war
o lerc'h ar sonerien,
hag e-kreiz, ar merc'hed yaouank
o seniñ taboulinig.
²⁷ "En ho strolladoù-kan benniget Doue,
benniget an Aotrou, bugale Israel".
²⁸ Eno emañ Benjamin, ar yaouankañ, o
kerzhout da gentañ, +
war e lerc'h priñsed Youda gant o bagadoù,
priñsed Zabulon, priñsed Neftali.
*
- ²⁹ Aotrou Doue, gourc'hemennit en ho
kalloudegezh,
startait, Aotrou,
ar pezh hoc'h eus graet evidomp.
³⁰ Eus lein ho neved santel a-us da Gêr
Jeruzalem, +
³¹ Gourdrouzit, Aotrou Doue, loen ar
raoskl,
deoc'h-C'hwil ar rouaned
a zegaso donezonoù.

- Bandenn an tirvi gant leueoù ar pobloù,
ra zeuint da soublañ
en ur ginnig arc'hant.
Dispennit ar pobloù en em blij er brezel.+
³² Eus donder bro Egipt e teuo ar briñsed,
hag Etiopia hec'h-unan a astenno
he daouarn war-zu Doue.
³³ Rouantelezhioù an douar, kanit da Zoue,
salmit en enor d'an Aotrou,
³⁴ marc'heger an Neñvoù, an Neñvoù kozh ;
setu ma sav e vouezh, e vouezh nerzhus.
³⁵ Anavezit galloudegezh Doue, hag e
splanner war Israel,
e nerzh a lugern en oabloù.
³⁶ Spouronus eo Doue eus donder e santual,+
Eñ a ro d'E bobl nerzh ha galloud.
Ra vo benniget Doue !

68, 16 menez doueel, g.e.g. Menez Doue, gant ar ster
Menez uhel-meurbet.
68, 19 war an uhel : war menez Sion.
68, 31 Loen ar raoskl eo Faraon an Egipt, bandenn an
tirvi eo rouaned ar pobloù gouez ha ferv.

SALM 69 (68) Gouelvan an den reizh heskinet.

¹ *D'ar mestr-kaner. War "al lili". Eus David.*

² Va salvit, Aotrou, va Doue,
rak an dourioù a sav betek em genoù.

³ Sankañ a ran e fank an islonk,
n'em eus netra d'en em harpañ warnañ ;
antren a ran e donder an dourioù,
ha beuzet on gant al lanv.

⁴ Skuizh on dre forzh garmiñ,
emañ an tan em c'horzailhenn.
Va daoulagad a zo klañv dre forzh spiañ
etrezek ennoc'h, va Doue.

⁵ Niverusoc'h eget blev va fenn eo ar re-se,
a vag ouzhin kasoni hep abeg.
Kreñvoc'h egedon va-unan eo ar re-se
a implij ar gaou a-enep din ;
ar pezh n'am eus ket laeret,
daoust hag e tlein en rentañ ?

⁶ Aotrou Doue, C'hwi a anavez va
follentezioù,

va mankoù n'int ket kuzh evidoc'h.
⁷ Grit n'o devo ket mezher abeg din,
ar re a esper ennoc'h, Doue ar galloudoù.
Grit n'o devo ket da ruziañ en abeg din,
ar re a glask ac'hanoc'h, Doue Israel.

⁸ Rak mar d-on dismeganset ez eo en abeg
deoc'h,

mar klasker va goleiñ a vezhegezh ;
⁹ mar d-on un estren evit va breudeur,
un diavaeziad evit mibien va mamm.

¹⁰ Rak debret on gant ar gred evit ho ti,
ha kunujennoù ar re ho kunujenn
a gouezh neuze warnon.

¹¹ Ma vresan va ene gant ar yun,
e troont se d'am dismeganñsiñ.

¹² Ma kemeran ar gwiskamant a binijenn,
ez on evito un danvez a c'hoap.

¹³ An dud azezet ouzh dorioù-kêr
a fistilh diwar va fenn,

ha sevel a ra al lonkerien gwin
kanaouennoù a-enep din.

69 Evit kompren mat an destenn-mañ e tleer derec'hel kont eus Jeremias 38, 6, hag ivez eus pennadoù Izaïas diwar-benn ar servijer, 52, 13 hag all. Ac'hano an implij a zo bet graet eus ar salm-mañ gant an Testamant nevez ha goude-se gant an Tadoù eus an Iliz, evit skeudenniñ gantañ Pasion ar C'hrist : Mzh

*

¹⁴ Va fedenn avat a sav davedoc'h, Aotrou,
en amzer an drugarez, o Doue.
En ho madelezh divent, va selaouit,
e gwirionez ho silvidigezh.

¹⁵ Va zennit eus ar vouilhenn, na vin ket
beuzet,
eus donder an dourioù.

¹⁶ Grit na vin ket skrapet gant al lanv,
na vin ket lonket gant an islonk,
na serro ket ar puñs e c'henoù warnon.
^{15b} va dieubit eus ar re am c'hasa,

¹⁷ Aotrou, selaouit ouzhin e madelezh ho
kras ;
en ho drugarez divent
en em droit war-zu ennon.

¹⁸ Na guzhit ket ho sell ouzh ho servijer,
em anken, hastit respont din.

¹⁹ Tostait ouzh va ene, va dasprenit,
en abeg d'am enebourien va dieubit.

²⁰ C'hwi a anavez va dismeganñs, va mezher,
va dizenor.

Dirazoc'h emañ va holl enebourien ;
²¹ an dismeganñs he deus frailhet va c'halon,
gouli hep pare.

Gortozet em eus truez, met netra,
frealzerien n'em eus ket kavet.

*

²² Lakaet o deus ampoezon em boued,
ha gwinegr o deus roet din em sec'hed.

²³ Ra zeuy o zaol-debriñ da vezañ ur pech,
o banvezioù sakr, ur roued d'o fakañ.

²⁴ Ra vo dallet o daoulagad hep gwelout
mui ken ;
lakait o lounezhi da drabidellañ da viken.

²⁵ Skuilhit ho konnar warno,
tan ho fulor da grogo enno.

²⁶ Ra vo gwastet o chomadur,
na vo den ebet ken dindan o zeltlennoù.

²⁷ Rak heskinet o deus an hini ho poa skoet
outañ,
kresket e boan d'an hini ho poa gloazet.

²⁸ Sammit warno pec'hed war bec'hed,
ra vo stouvet outo hent ar pardon.

27, 34, 48 ; Yann 2, 17 ; 15, 25 ; Ob 1, 20 ; Rom. 11, 9-10 ; 15, 3.
69, 5 diabeg e vo kasaet Jezuz (Yann 15, 25).
69, 22 Sec'hed en devo Jezuz (Yann 19, 28 ; Mzh 27, 34).

- ²⁹ Ra vint rasket a-ziwar Levr ar re vev,
na vint ket enskrivet e-touez ar re just.
*
- ³⁰ Ha me reuzeudik ha doaniet evel ma-z
on,
ho skoazell, Aotrou Doue, d'am diwallo.
- ³¹ Ha meuliñ a rin anv Doue gant ur
ganenn,
e lidañ a rin ouzh e drugarekaat.
- ³² Hag an dra-se a blijo da Zoue muioc'h
eget ur c'hole,
ur c'hole yaouank kornek hag ivinek.
- ³³ Gwelit, tud vihan, hag ho pet levenez,
c'hwi, klaskerien Doue,
ra vevo a-nevez ho kalonoù,
- ³⁴ rak an Aotrou a selaou ar beorien,
ne zilez ket e brizonidi.
- ³⁵ Ra youc'ho dezhañ an neñv hag an douar,
ar morioù ha kement a fiñv enno.
*
- ³⁶ Rak Doue a salvo Sion, adsevel a raio
kêrioù Youda,
ma vezint evidomp ur chomadur,
ur berc'henniezh.
- ³⁷ Gouenn e servijerien he devo anezho da
zomani,
ar re a gar e anv o devo anezho
da chomadur.

SALM 70 (69)**Galvadenn d'ar skoazell en argoll.**

¹ *D'ar mestr-kaner. Eus David. Evit
eñvoriñ.*

- ² Aotrou Doue, ra blijo deoc'h va dieubiñ ;
hastit, Aotrou dont d'am harpañ.
- ³ Ra vo divarc'het an holl dud-se
a glask lemle diganin va buhez.

Ra gilo dispennet, mezhekaet,
ar re o devez plijadur gant va gwalleur.

⁴ Ra dec'ho kuit, goloet a vezh,
ar re a lavar ouzhin : "Gwell a se".

⁵ Met ra drido ennoc'h e barr al levenez,
kement hini ho klask,
ra lavar o bepred : "Klod da Zoue",
an hini a c'hoanta ho skoazell.

69, 36-37 n'int ket eus ar salm kentañ. Staget int bet a-c'houdevezh evit implij an destenn e lidoù an Templ, er pedennoù evit ar vroard, ar servijer a zo neuze ar bobl a-bezh, gwallgaset, ha tost da vezañ skubet kuit eus an douar.

- ⁶ Me avat, reuzeudik ha paour evel ma-z
on,
hastit, Aotrou, va skoazellañ.
Va sikour ha va dieuber ez oc'h-C'hwi,
na zaleit ket, o va Doue.

SALM 71 (70)**Pedenn fizius ur c'hoziad**

- ¹ Ennoc'h, Aotrou, e klaskan va goudor,
grit n'am bo morse kerse.
- ² En ho reizhder va disammit, va dieubit ;
stoutit ho skouarn davedon ha va salvit.

³ Bezit evidon ur roc'hell a repu, +
ul lec'h da vont di bepred ; urzhiet hoc'h
eus va salvit,

rak C'hwi eo va roc'hell,
va skoazell ha va repu.

⁴ Va Doue, va dieubit eus dorn an den
fallakr,
eus kraban an den drouk ha digar.

⁵ Rak C'hwi 'zo va goanag, o va Doue ;
va fiziañs, Aotrou, adal va yaouankiz.

⁶ Warnoc'h en em harpan adal va
ganedigezh,
adal barlenn va mamm,

C'hwi 'zo va diwaller ;
ennoc'h va meuleudi bepred.

⁷ Da galz a dud en em seblantet sebezus,
ya, C'hwi 'zo bet va goudor nerzhus.

⁸ Gant ho meuleudi eo leun va genoù,
gant enor ho kloar, a-hed an deiz.

⁹ N'am distaolit ket en amzer ar gozhni ;
pa ya kuit va nerzh, n'am dilezit ket.

¹⁰ Rak va enebourien a gomz a-enep din,
ar re a glask va diskar,
a zo en em guzuliet ;

¹¹ "Doue en deus e zilezet, emezo, redomp
war e lerc'h,
pakomp anezhañ,
rak n'eus den d'e zifenn".

¹² Aotrou Doue, na chomit ket pell
diouzhin ;

va Doue, hastit dont d'am skoazellañ.

70 Salm tost-tre d'ar salm 40,14-18.

71 Savet eo bet ar salm-mañ gant eñvoradurioù eus
meur a salm all : 31, 2-3 ; 35, 4. 8. ; 22, 12 h.a. ; 33,2 ;
38, 22-23.

¹³ Ra vo divarc'het, diskaret enebourien va buhez ;
ra vo goloet a zismegañs hag a vezh,
ar re a glask va gwalleur.

¹⁴ Me avat goanag dibaouez am bez ennoc'h,
ho meuliñ a rin mui-oc'h-mui bemdez.

¹⁵ Va genoù a embanno ho reizhder,
a-hed an deiz ho sikourioù,
n'ouzon ket o niver.

¹⁶ Kemenn a rin galloudegezh an Aotrou ;
degas a rin soñj eus ho justis dreist-hini.

¹⁷ Aotrou Doue, C'hwil hoc'h eus va c'helennet adal va yaouankiz,
ha betek bremañ
em eus embannet ho purzhudoù.

¹⁸ Zoken em c'hozhni, dindan va blev gwenn,
Aotrou Doue, va Doue, n'am dilezit ket,
ma kemennin nerzh ho prec'h d'ar rummad-mañ,
hag ho kalloud d'ar remziadoù da zont.

¹⁹ Ho justis, Aotrou Doue, uhel evel an Neñvoù, +
C'hwil hoc'h eus eus graet ganti traoù ken bras :
piv a zo eveldoc'h, Aotrou Doue ?

²⁰ Va lakaet hoc'h eus da welout kalz a enkreuz hag a walleur ;
met rentañ a reot din buhez en-dro,
eus donderioù an douar va lakait da sevel en-dro.

²¹ Roit din brasoc'h gloar,
va frealzit a-nevez.

²² Ha me a ganmeulo war an delenn, ho fealded, Aotrou Doue ;
salmañ a rin evidoc'h war ar gitar,
Doue santel Israel.

²³ Va muzelloù a drido pa ganin deoc'h,
hag ennon va ene
hag hoc'h eus dasprenet ;

²⁴ va zeod a-hed an deiz a gano ho justis,
rak setu divarc'het, diskaret,
ar re a glasse va gwalleur.

72 N'eus forzh petra eo bet ar salm-mañ en e stumm kentañ, eo deuet da vezañ ur meulgan d'ar Mesiaz da zont hag ur bedenn evitañ, hervez Izaïas 9, 5 ; 11, 3 ; Zakarias 9, 9 h.a.

72, 3 Ar menezioù, an torgennoù... moarvat, tud uhel

SALM 72 (71) Ar roue-Mesiaz prometet.

¹ *Eus Salomon.*

Aotrou Doue, roit d'ar Roue ho reizhded evit barn,
hag ho spered a justis da vab ar Roue ;
² dezhañ da ren ho pobl gant ceuned,
hag ho peorien hervez ar Reizhder.

³ Ar menezioù da zegaso ar peoc'h d'ar bobl,
hag an torgennoù, ar justis.

⁴ Rentañ a ray o gwir d'an dud vihan,
salmañ a raio bugale an dud reuzeudik,
hag e flastro ar mac'homer.

⁵ Hag e pado evel an heol hag evel al loar,
a rummad da rummad.

⁶ Diskenn a raio evel glav war al leton,
evel ur c'hlebiadenn o tourañ an douar.

⁷ Ar justis a vleunio en e zeizioù
ha leunder ar peoc'h,
keit ha ma pado al loar.

⁸ Ha ren a ray eus an eil mor d'egile,
eus ar stêr betek fin an douar.

⁹ Dirazañ e stouo e holl enebourien,
en ur lipat ar poultr.

¹⁰ Rouaned Tarsis ha re an Inizi
a brofo dezhañ roadoù.

Rouaned Arabia ha re bro Saba
a zegaso donezonoù.

¹¹ An holl rouaned a soublo dirazañ,
an holl vroadoù e servijo.

*

¹² Rak dieubiñ a ray an den paour o c'hervel,

an ezhommeg diskoazell.

¹³ Truez en devo ouzh an den gwan ha reuzeudik,

saveteiñ a ray buhez ar beorien.

¹⁴ O dieubiñ a ray eus ar mac'homerezh,
o gwad a vo prizius dirak e zaoulagad.

¹⁵ Bevañ a raio ha profet e vo dezhañ
eus aour bro Saba,
dalc'hmat e vo pedet evitañ ;

ar vro.

72, 10 An inizi : ar broioù war ribl ar Mor Kreizdouarel. Tarsis : er Spagn ? Saba : en Arabia pe Etiopia.

bemdez e vezo benniget.

¹⁶ Ha fonnusted a winizh a vezo war an douar,
betek war gern ar menezioù ;
ma sourro ar pennoù-ed evel gwez al Liban,
ken stank ha geot an douar.

¹⁷ Da viken e vo benniget e anv,
e vrud a bado keit hag an heol.
Ennañ e vo benniget holl veuriadoù an douar,
an holl vroadoù en disklerio evurus.

Meulidigezh-dibenn an eil levrenn eus ar Salter.

¹⁸ Ra vo benniget an Aotrou, Doue Israel,
a ra burzhudoù, e-unan hepken.

¹⁹ Ra vo benniget da viken e anv a splannder,
ra vo leun gant e c'hloar
an douar a-bezh. Amen, amen.

Trade levrenn (Salmoù 73-89).**SALM 73 (72)****Berzh-mat ar re fall ne bad ket.***¹ Salm. Eus Asaf.*

Na mat eo Doue evit an den reizh,
evit an neb a zo glan e galon !

² Ha koulskoude eo bet va zreid war var da
vankout din,
va c'hammedoù

eo bet darbet dezho strebotiñ,
³ dre ma sellen gant gwarizi ouzh an dud
fall,

dre ma welen eurvad ar bec'herien.

⁴ Rak warno ne gouezh ket an enkreiz,
yac'h ha lart e vez bepred
an doare anezho.

⁵ N'o devez ket o lod eus reuzeudigezh
mab-den,
ne vezont ket gwallskoet evel ar re all.

⁶ Setu perak e vez al lorc'h ganto en o
c'herc'hen,
an daerijenn warno da wiskamant.

⁷ Eus o druzoni e tifluk ar fallagriezh,
hag ar soñjoù drouk
eus don o c'halonoù.

⁸ En ur c'hoarzhin e taolont o c'hunujennoù,
war an ton bras
e tistagont o gourdrouzoù.

⁹ O genoù a gomz taer a-enep an Neñv,
hag o zeodoù en em zirioll
war-c'horre an douar.

¹⁰ Setu perak e tro tud va fobl daveto,
hag e lonkont a-builh eus an dour-se,

¹¹ en ur lavarout : "Doue n'en deus skiant
ebet,

an Uhel-meurbet
n'en deus anaoudegezh eus netra !"

¹² Sellit penaos emañ ar bed gant ar
bec'herien,
didrabas bepred
e verniont pinvidigezhioù.

*

¹³ Neuze da betra e talv din mirout pur va
c'halon,

73, 4a pe : N'int ket nec'het gant o marv.
73, 7 Diflukañ, pe : dont ; o c'halonoù : heb. o lagad.
73, 9 abeg a gavont ouzh Doue (en Neñv) hag ouzh
an dud (war an douar).

ha naetaat ar pec'hed diwar va daouarn
¹⁴ peogwir e vezan, daoust da se,
gwallskoet bemdez,

hag e c'houzañvan kastiz en-dro,
bep beure.

¹⁵ Hogen m'am bije lavaret : "Komz a rin
evelto",
em bije dinac'het gouenn ho pugale.

¹⁶ Prederiet em eus eta evit kompren ;
hag un dra labourus eo bet evidon,

¹⁷ betek ma-z on antreet e sekredoù Doue
ha m'am eus taolet evezh
ouzh ar finvezh anezho.

¹⁸ Ya, war un hent rampus e kasit anezho,
o lakaat a rit da gouezhañ en o foull.

¹⁹ Setu en ur momed ez eont da netra,
steuziet ha skubet kuit e-kreiz ar spont.

²⁰ Evel un hunvre skarzhet gant an dihun,
e tistaolit ar skeudenn anezho
pa zihunit, Aotrou.

*

²¹ Neuze 'ta pa veze va c'halon o trenkañ,
pa veze broudet va ene gant an nec'h,

²² e oan diboell ha pout a spered :
ul loen pounner ne oan ken
en ho keñver-c'hwi.

²³ Me avat a fell din chom bepred en ho
kichen,

ganeoc'h-C'hwi krog em dorn dehou.
²⁴ Va bleinañ a reot gant ho kuzulioù,
betek erfin va degemer en ho kloar.

²⁵ Piv am eus en Neñv estregodoc'h ?
Ha ganeoc'h

n'em eus c'hoant ebet ken war an douar.

²⁶ Steuziañ a ra kuit va c'horf ha va buhez,
met repu va c'halon
ha va lod eo Doue da viken.

²⁷ Ya, setu ma-z a da get an neb a bella
diouzhoc'h,

distrujañ a rit ar re a zo disfeal
en ho keñver.

²⁸ An eurvad evidon eo bezañ tost da Zoue,
lakaat va fiziañs e Doue, va Aotrou.

Ya, diskleriañ a rin hoc'h holl oberennoù
ouzh dorioù Kêr Sion.

73, 10 An heb. amañ a rank bezañ adreizhet un
tammig.

73, 28 "ouzh dorioù kêr Sion" n'emañ ket en destenn
heb.

SALM 74 (73)**Kunuc'henn war an Templ gwastet.**

¹ *Barzhoneg. Eus Asaf.*

Perak, Aotrou Doue, hoc'h eus hon
distaolet da virviken,
perak e flamm ho kounnar
enep deñved ho tropell ?

² Ho pet soñj eus ar Bobl hoc'h eus prenet
deoc'h gwechall-gozh,+
hoc'h eus dasprenet da vezañ ho meuriad
deoc'h-C'hwi,

eus Menez Sion
hoc'h eus savet ho ti warnañ.

³ Kasit ho kammedoù betek an dismantr-se
peurbadel :
an argader en deus drastet
pep tra en ho santual.

⁴ Yudet o deus hoc'h enebourien e-kreiz
lec'h ar vodadeg,
staget o deus o bannieloù
war dalbenn ar porched.

⁵ Evel koadourien o skeiñ, e-kreiz ur c'hoad
bras,

⁶ o deus drailhiet pep tra,
gant an horzh hag ar vouc'hal.

⁷ C'hwezhet o deus an tan en ho santual, o
Doue,
disakret o deus,
distaolet d'an douar tabernakl hoc'h anv.

⁸ En o c'halon e lavarent : "O distrujomp
holl war un dro,
dévomp dre ar vro e holl santualioù".

⁹ N'eus ken a sin, ha n'eus ken a brofed,
ha ne oar den en hon touez
betek pegoulz.

¹⁰ Betek pegoulz, Aotrou Doue, e vallozho
an enebour ?

Daoust hag e tismegañso hoc'h anv
da viken ?

¹¹ Perak e talc'hit kuzh ho torn diouzhip,
perak e virit ho torn dehou
dindan ho mantell ?

¹² C'hwi koulskoude, Aotrou Doue, va roue
a wechall-gozh,

C'hwi a zo bet evidomp ur salver

74, 13-14 Meneg eus treizhadeg ar Mor Ruz, Erm
14, 30, ha faezhidigezh arme ar Faraon, sell. Iz 51, 9-
10.

74, 14 al Leviatan : anv un aerouant mojennel.

74, 15 sell. burzhudoù an Ermaeziadeg, Erm 17, 6,

dre an douar.

¹³ C'hwi hoc'h eus disrannet ar mor en ho
kalloud,
ha frailhet en dourioù
pennoù an dragoned.

¹⁴ C'hwi hoc'h eus flastret pennoù al
Leviatan,
hag hen roet da voued
da euzhviled ar mor.

¹⁵ C'hwi hoc'h eus digoret feunteun ha
froud-dour,
ha disec'het ar stêrioù diheskus.

¹⁶ Deoc'h eo an deiz ha deoc'h eo an noz,
C'hwi hoc'h eus diazezet an heol
hag ar stered.

¹⁷ C'hwi hoc'h eus divizet termenoù an
douar,
an hañv hag ar goañv hoc'h eus stummet.

¹⁸ Ho pezet soñj, en deus an enebour ho
tismegañset, Aotrou,
hag he deus ur bobl diskiant
kunujennet hoc'h anv.

¹⁹ Na roit ket d'ar sparfell buhez ho
turzhunell,

buhez ho peorien
n'ankounac'hait ket da viken.

²⁰ Taolit pled ouzh ho tud e-kreiz
teñvalijenn,

ouzh ar vro-mañ
deuet da vezañ un toull-laeron.

²¹ Na lezit ket an den gwasket da vezañ
goloet a vezh,

ma c'hello ar reuzeudig hag ar paour
kanmeuliñ hoc'h anv.

²² Savit, Aotrou Doue, ha difennit ho kaoz ;
ho pezet soñj
eus kunujennoù dibaouez an dud dizoue.

²³ N'ankounac'hait ket yudadeg hoc'h
enebourien,

kriadeg hoc'h argaderien
o sevel hep ehan.

Niv 20, 11, ha treizhadeg ar Yordan, Jos. 3, 15.

74, 19 ho turzhunell d.l.e. ho pobl Israel, sell. Ozea 7,
11 ; 11, 11.

74, 20 gwerzad diaes resisaat e ster.

SALM 75 (74)**Doe, mestr ha barner reizh.**

¹ *D'ar mestr-kaner. "Na zistruj ket". Salm. Eus Asaf. Kanenn.*

² Ho pennozhiañ a reomp, Aotrou Doue ; ho pennozhiañ a reomp,
kanmeuliñ a reomp hoc'h anv,
ha dezrevell ho purzhudoù.

³ D'ar c'houlz em bo divizet, eme an Aotrou Doue,

e varnin-me hervez ar gwir justis.

⁴ An douar a c'hell brallañ gant e holl bobladur,
me eo am eus startaet e golonnennoù.

⁵ Lavarout a ran d'an dud a lorc'h : "Na fougeit ket !"

ha d'ar re fallakr : "Na savit ket ho penn !"

⁶ Na savit ket ho penn ken uhel-se ;
na gomzit ket enep Doue gant rogoni".

⁷ Rak n'eo ket eus ar reter, n'eo ket eus ar c'hornog,
n'eo ket eus gouelec'h ar menezioù.

⁸ Doue avat eo an hini a varn,
o tiskar hemañ hag o sevel hennezh.

⁹ Rak e dorn an Aotrou emañ ar c'halir
ma verv ennañ ar gwin mezevellus.
Ha skuilhañ a ra dioutañ betek ar ouelezenn,
ma vo lipet gant holl dud fall an douar.

¹⁰ Me avat, me a drido da virviken,
salmañ a rin evit Doue Jakob.

¹¹ Rak breviañ a raio galloud ar re fallakr,
hag adsevel e benn d'an den reizh.

SALM 76 (75) Meulgan da Zoue-trec'her.

¹ *D'ar mestr-kaner. War gerdin. Salm. Eus Asaf. Kanenn.*

² Doue a zo en em ziskleriet e Youda,
en Israel eo bras e anv.

75, 2 Gant ar gwerzad-mañ hon eus marteze un diskan.

75, 7 [...] e teuiu kastiz pe sikour deoc'h, met eus an Neñv.] = ster al lavarenn diechu-mañ.

³ E Salem emañ e deltenn,
hag e chomadur e Sion.

⁴ Eno en deus brevet ar biroù luc'hedus,
ar skoed, ar c'hleze, an armoù.

⁵ Deuet oc'h-C'hwi eus ar menezioù peurbadel,
leun a splannder ha galloudek.

⁶ Dibourc'h et eo bet ar vrezelourien galonek, +

e-pad ma oant o kousket,
ar re gadarn o deus kollet o nerzh.

⁷ Gant ho kourdrouz, Doue Jakob,
eo chomet saouzanet ar c'hirri ar c'hezeg.

⁸ Spouronus oc'h-C'hwi, ha piv a c'hell padout,
dirak nerzh ho kounnar ?

⁹ Eus an Neñv hoc'h eus kemennet ho setañs ;

an douar spontet a zo chomet dilavar,

¹⁰ p'eo savet Doue evit rentañ justis,
evit salviañ holl dud vihan an douar.

¹¹ Rak fulor an dud a ya d'ho meuliñ,
ha gant an nemorant a fulor
en em c'hourizit.

¹² Grit gouestloù, akuitit anezho d'an Aotrou ho Toue,
degasit profoù d'ar Spouronus,
c'hwi-holl en-dro dezhañ,

¹³ Eñ hag a dorr lorc'hentez ar Briñsed,
Eñ, spouronus evit rouaned an douar.

SALM 77 (76)**O prederiañ war veuroberoù an Aotrou.**

¹ *D'ar mestr-kaner. War "Iditoun". Eus Asaf. Salm.*

² Va mouezh a sav etrezek Doue, krial a ran ;

va mouezh etrezek Doue, ra selaouo.

³ E deiz va anken e klaskan an Aotrou,+
e-pad an noz e astennan va daouarn hep skuizhañ.

Va ene a zinac'h ar frealz ;

⁴ soñjal a ran e Doue hag e laoskan huanadoù,

prederiañ a ran hag e sempl va spered.

76, 3 Salem : Jeruzalem ; e deltenn : e dempl.

76, 11 gwerzad digomprenus en heb., testenn martezeet.

- ⁵ Dere'hel a ran digor malvennoù va
daoulagad ;
ken trubuilhet e vezan
ma n'on ket evit komz.
- ⁶ En deizioù a wechall e soñjan
an amzerioù tremenet a gounaan.
- ⁷ En noz e prederian em c'halon,
en em atersañ a ran ha va spered a glask.
- ⁸ Hag-eñ eo da viken en deus hon distaolet
an Aotrou,
hag-eñ ne vo ken trugarezus ouzhimp ?
- ⁹ Ha steuziet eo e c'hras da virviken,
hag echu eo gant e bromesa evit atav.
- ¹⁰ Hag ankounac'haet en deus Doue kaout
truez,
ha serret ouzhimp e drugarez
en e gounnar ?
- ¹¹ Ha lavarout a ran : "Setu va doan,
gwelout eo kemmet
dorn dehou an Uhel-meurbet".
- ¹² Soñjal a ran e oberoù an Aotrou,
ya, kounaat a ran ho purzhudoù
a-wechall.
- ¹³ War hoc'h holl labourioù e prederian,
war ho taolioù-kaer en em soñjan.
- ¹⁴ Aotrou Doue, santel-meurbet eo hoc'h
hentoù ;
piv a zo Doue bras evel hon Doue-ni ?
- ¹⁵ C'hwï eo an Doue a ra burzhudoù,
diskouezet hoc'h eus ho kalloud
e-touez ar pobloù.
- ¹⁶ Roet hoc'h eus gant nerzh ho prec'h
frankiz d'ho pobl,
bugale Jakob ha Jozef.
- ¹⁷ An dourioù o deus ho kwelet, o Doue,+
an dourioù o deus ho kwelet ha krenet o
deus,
an islonkoù zoken o deus skrijet.
- ¹⁸ Ar c'houmoul a skuilhas o doureier,+
ar malkennoù a daolas o mouezh,
hag ho piroù a nijas a bep tu.
- ¹⁹ Ho kurunoù a dregerne er gorventenn,+
ho luc'hed a sklerijenno ar bed,
an douar a grenas hag a vrallas.
- ²⁰ Er mor e voe hoc'h hent, ho kwenodenn+
en doureier meur ;
ha ne voe den evit anavezout
roud ho kammedoù.

77, 11 setu va doan, pe : klañv on.
77, 18 ho piroù : d.l.e. ho luc'hed.

- ²¹ Bleinet hoc'h eus ho pobl evel ur bagad-
deñved
dre zorn Moizez hag Aaron.

SALM 78 (77) Madoberoù an Aotrou ha dianaoudegezh Israel.

¹ *Barzhoneg. Eus Asaf.*

- Selaou, o va Fobl, va c'heleennadurezh ;
digor da skouarn da gomzoù va genou.
- ² Emaon o vont da ziskleriañ setañsoù,
da zisplegañ ar misterioù a-wechall.
- ³ Ar pezh hon eus klevet ha desket,
ar pezh o deus danevellet deomp
hon tadoù.
- ⁴ Ne guzhimp ket anezhañ ouzh o bugale,
hen diskleriañ a raimp
d'ar rummad da zont
taolioù-kaer an Aotrou hag e c'halloud-
egezh,
ar burzhudoù bet sevenet gantañ.
- ⁵ Rak setu ar reolenn en deus divizet evit
Jakob,
al lezenn en deus diazezet en Israel ;
ar gourc'hemennoù en deus diskleriet d'hon
tadoù :
reiñ e vuzhudoù da c'houzout
d'o bugale.
- ⁶ Ma vezint desket gant ar rummad da zont,
hag anavezet gant ar vugale a vo ganet.
D'ar re-mañ ivez da sevel ha d'hen lavarout
d'o bugaligoù,
⁷ ma lakaint o fiziañs e Doue.
Dezho da chom hep ankounac'haat oberoù
meur an Aotrou,
ha da virout avat e c'houre'hemennoù.
- ⁸ Na vezint ket evel o zadoù, ur rummad
tud disuj ha disent ;
ur rummad tud hedro a galon,
ha n'eo ket bet o spered feal da Zoue.
- ⁹ Mibien Efraim, gwaregerien ampart,
o deus troet kein e deiz an emgann.
- ¹⁰ N'o devoa ket miret emglev Doue,
nac'het o devoa heuliañ e lezenn.
- ¹¹ ankounac'haet o deus e daolioù-kaer,
78, 2 dre barabolennoù e komze Jezuz Mzh 13, 34.

- an traoù burzhudus
bet diskouezet dezho.
- ¹² An oberoù estlammus en devoa graet
dirak o zadoù,
e bro Egipt, e maezioù Tanis.
- ¹³ Pa zaouhantere ar mor dezho da
dreizhañ,
pa zalc'he an dourioù evel stanket.
- ¹⁴ Pa ziskoueze an hent dezho gant ur
goabrenn en deiz,
ha gant ur sklerijenn-dan e-pad an noz.
- ¹⁵ Pa faoute ar reier er gouelec'h,
evit terrin o sec'hed gant dourioù puilh.
- ¹⁶ Pa lakae gwazhioù-dour da strinkañ eus
ar roc'h,
ha dourioù da zeverañ evel stêrioù.
*
- ¹⁷ Met pec'hiñ a rejont adarre a-enep
dezhañ,
sevel a rejont er gouelec'h
enep an Uhel-meurbet.
- ¹⁸ Temptañ a rejont Doue en o c'halonoù,
o c'houlenn boued
hervez o c'hoantegezh ;
- ¹⁹ komz a rejont enep Doue en ur lavarout :
"Ha gallout a raio Doue reiñ deomp
er gouelec'h da zebriñ ?".
- ²⁰ Skoet en deus ouzh ar roc'h hag an dour
en deus strinket,
ar froudoù a zo redet er-maez.
"Daoust hag e c'hello c'hoazh reiñ deomp
bara
ha pourvezañ kig da dud e bobl ?".
- ²¹ Setu perak pa glevas an Aotrou e
kounnaras, +
tan a grogas ennañ enep Jakob,
fulor a savas ennañ enep Israel,
- ²² o vezañ n'en devoa ket feiz e Doue,
ha n'en devoa ket fiziañs en e skoazell.
- ²³ Gourc'hemenn a reas neuze ouzh
koabrennoù an nec'h,
ha digeriñ a reas dorioù an neñvoù ;
- ²⁴ lakaat a reas da c'hlaviañ warno ar
Manna da vevañs,
reiñ a reas dezho gwinizh an neñvoù :
²⁵ an den a zebras bara an Aeled galloudek ;
o gwalc'h a vagadurezh
o devoe digant Doue.
- ²⁶ Lakaat a reas da sevel avel ar sav-heol en
neñvoù,
en e c'halloud e tegasas
avel ar c'hreisteiz ;
- ²⁷ ha kig a lakaas da ziskenn warno evel
glav,
evned askellek ken stank
ha grouan ar mor :
- ²⁸ O lakaat a reas da gouezhañ e-kreiz ar
c'hamp,
a bep tu en-dro d'o zeltennoù.
- ²⁹ Debriñ a rejont hag o gwalc'h o devoe,
servijet e voent hervez o c'hoantoù.
- ³⁰ Hogen n'o devoa ket c'hoazh distanet o
c'hoantegezh,
chom a rae c'hoazh ar boued en o genoù,
³¹ ma save kounnar Doue a-enep dezho, +
ma lazhe ar re greñvañ en o zouez,
ma tiskare tud yaouank Israel.
*
- ³² Daoust da gement-se e pec'hjont adarre,
ha ne gredjont ket en e vurzudoù ;
- ³³ ma lakaas o deizioù da steuziañ evel ur
c'hwezhadenn,
hag o bloavezhioù da finvezañ
a daol-trumm.
- ³⁴ Tra ma lazhe anezho e tistroent outañ,
ha neuze e klaskent anezhañ en-dro ;
- ³⁵ soñj o devoa ez eo Doue o roc'hell,
hag o salver an Doue meurbet-uhel.
- ³⁶ Met e douellañ a raent gant o genoù,
ha gant o zeodoù
e lavarent gevier dezhañ ;
- ³⁷ o c'halon ne oa ket stag outañ,
n'o devoa ket feiz en e emglev.
- ³⁸ Eñ koulskoude, trugarezus ha truezus,
a bardone o fec'hed ha n'o distruje ket.
Meur a wech en deus gwasket war e
gounnar,
ha n'en deus ket lezet e fulor da sevel.
- ³⁹ Soñj en deus bet ne oa ant nemet korf,
ur c'hwezhadenn-vuhez
a ya kuit hep distreiñ en-dro.
*
- ⁴⁰ Na pet gwech ez int en em savet enep
dezhañ er gouelec'h,
na pet gwech o deus e lakaet
da gounnariñ en dezerzh !

⁴¹ Adarre en em lakaent da demptañ Doue,
ha da hegasñ Doue santel Israel.

⁴² N'o devoa ket soñj eus nerzh e zorn,
eus an deiz m'en devoa o dasprenet
eus kraban an enebour ;

⁴³ m'en devoa sevenet e sinoù e bro Egipt,
hag e vuzhudoù e maezioù Tanis.

⁴⁴ Neuze en devoa troet e gwad o stêrioù
bras

hag o gwazhioù-dour,
evit na c'hellfent ken evañ.

⁴⁵ Kaset en devoa kelien-marc'h d'o debrññ,
ha gleskered da wastañ pep tra.

⁴⁶ Roet en devoa o zrevadoù d'al lamperez,
ha frouezh o labour d'ar c'hilhog-raden.

⁴⁷ Distrujet en devoa o gwini gant ar
grizilh,

hag o skav-gwrac'h gant ar frim.

⁴⁸ Roet en devoa o chatal d'ar vosenn,
hag o loened d'an derzhienn.

⁴⁹ Neuze gant tan e gounnar en devoa skoet
outo, +

gant fulor, taerijenn hag anken,
gant ur bagad servijerien a reuz.

⁵⁰ Lezet en devoa e gounnar da vont ; +
n'en devoa ket miret o eneoù diouzh ar
marv,

met roet en devoa o buhez d'ar vosenn.

⁵¹ Skoet en devoa ouzh re gentañ-ganet bro
Egipt,

ouzh kentañ frouezh
ar vuhez e teltennoù Kam.

⁵² Bleinet en devoa e bobl er-maez evel ur
bagad-deñved,

evel un tropell

en devoa o renet d'ar gouelec'h.

⁵³ O gouarn a rae e surentez ha dizaon,
tra ma veuze o enebourien er mor.

⁵⁴ O degas a reas d'un douar santel,
betek ar menez-se bet gounezet
gant e zorn dehou.

⁵⁵ Argas a reas dirazo ar broadoù pagan,
ha lodennañ o douar da zomani dezho,
hag e teltennoù ar Baganed
e lakaas da chom meuriadoù Israel.

*

⁵⁶ Met temptañ ha daeañ a rejont an Doue
meurbet-uhel,

ne virjont ket e c'houre'hemennoù.

⁵⁷ Disuj ha disent e voent evel o zadoù,
en em dreññ a rejont
evel ur wareg tromplus.

⁵⁸ Gant o lec'hioù-uhel ec'h hegasjont
anezhañ,
gant o idolennoù e vroudjont e warizi.

⁵⁹ Doue a glevas hag a voe fuloret,
heugiñ a reas a-grenn ouzh Israel.

⁶⁰ Dilezel a reas chomadur Silo,
an deltenn en devoa savet
e-touez an dud.

⁶¹ Lezel a reas arc'h e c'halloud da vezañ
skrapet,

ha skeudenn e c'hloar
etre daouarn an enebour.

⁶² Reiñ a reas e bobl da vezañ skoet gant ar
c'hleze,
kounnariñ a reas enep tud e zomani.

⁶³ Un tan a lonkas o zud yaouank,
hag o gwerc'hezed

ne voe ket lidet o dimeziñ

⁶⁴ O beleien a gouezhas dindan ar c'hleze,
hag o intañvezed
ne zougjont ket o c'hañv.

*

⁶⁵ Neuze an Aotrou a zihunas evel a-greiz e
gousk,

evel ur brezelour bet mezvet

gant ar gwin,

⁶⁶ evit skeiñ en o c'hein gant e enebourien,
ha teurel warno dismegañs peurbadel.

⁶⁷ Disteurol a reas teltennoù Jozef,

ne zibabas ket meuriad Efraim,

⁶⁸ meuriad Youda eo an hini a zilennas,
menez Sion eo an hini en deus karet,

⁶⁹ evit sevel eno e santual uhel evel an
neñv,

divrall evel an douar diazezet da viken.

⁷⁰ Ha dibabet en deus David e servijer,

eus klozioù an deñved en deus e dennet,

⁷¹ eus a-dreik an dañvadezed en deus e
c'halvet :

evit bezañ pastor e bobl Jakob,
eus Israel, e zomani.

⁷² Henezh en deus o renet gant ur galon
reizh,
gant daouarn fur en deus o miret.

SALM 79 (78)**Klemmagan war an Templ distrujet.**¹ *Salm. Eus Asaf.*

Aotrou Doue, gant ar Baganed eo bet
aloubet ho tomani, +
saotret o deus ho Templ santel,
gant Jeruzalem o deus graet
ur bern atredoù.

² Taolet o deus korfoù ho servijerien da
zebriñ da evned an neñv,

kig ho tud fidel da loened an douar.

³ Skuilhet o deus ar gwad anezho evel dour
en-dro da Jeruzalem,

ha den ebet evit o douarañ.

⁴ Un euzhadenn omp deuet da vezañ evit
hon amezeien,

ur fent hag ur c'hoariell
evit ar pobloù en-dro deomp.

⁵ Betek pegoulz, Aotrou, e chomot
kounnaret ?

Daoust hag e flammo da viken
ho kalonad ?

⁶ Skuilhit ho fulor war ar Baganed n'hoc'h
anavezont ket,

war ar rouantelezhioù
na bedont ket hoc'h anv.

⁷ Int-i hag o deus lonket Jakob,
int-i hag o deus gwastet e chomadur.

⁸ Na virit ket soñj a-enep deomp, eus
pec'hedoù hon tadoù, +
en ho trugarez, deuit buan d'hor skoazellañ,
rak setu-ni gwall-reuzeudik.

⁹ Hor sikourit, Doue hor silvidigezh, +
evit enor ho kloar hon dieubit ;
ha pardonit hor pec'hedoù
abalamour d'hoc'h anv.

¹⁰ Perak e lavarje ar Baganed : "Pelec'h
emañ o Doue ?". +
Dindan hon daoulagad lakait ar Baganed
da zeskiñ

pegen ker e werzhit
gwad skuilhet ho servijerien.

¹¹ Ra savo betek ennoc'h hirvoud ar
prizoniad ;

79, 8 rak setu-ni gwall-reuzeudik, pe : rak ezhomm
bras hon eus.

79, 11 ar re kondaonet d'ar marv, heb. bugale an
Ankou.

80, 3 Efraim, Benjamin ha Manase a zo eus
diskennidi Rachel.

gant nerzh ho prec'h dichadennit
ar re kondaonet d'ar marv.

¹² Talvezit d'hon amezeien seizh gwech
muioc'h

an dismegañs o deus taolet
ouzhoc'h, Aotrou.

¹³ Ha ni, ho pobl, deñved ho tropell, +
a rento grasoù deoc'h bepred ha da viken ;
a rumm da rumm
e tiskleriimp ho meuleudi.

**SALM 80 (79) Pedenn evit adsaveidigezh
Israel.**

¹ *D'ar mestr-kaner : War "Al lili". Testeni.
Gant Asaf. Salm.*

² Pastor Israel, taolit pled da selaou,
C'hwi hag a ren bugale Jozef
evel un tropell-deñved.

C'hwi azezet war ar Geroubined, parit
³ dirak Efraim, Benjamin ha Manase.

Dihunit en ho kalloudegezh,
ha deuit d'hor salviñ.

⁴ Doue ar galloudoù, adsavit ac'hanomp,+
lakait sklerijenn ho fas da splannañ
warnomp,
ha salvet e vimp.

⁵ Aotrou Doue ar galloudoù, betek pegoulz
e viot kounnaret

goude m'emañ ho pobl ouzh ho pediñ ?

⁶ Gant bara ar glac'har hoc'h eus he maget,
ha roet dezhi daeroù a-builh da evañ.

⁷ Hon lakaet hoc'h eus da zanvez a dabut
evit hon amezeien,
hon enebourien a ra goap ouzhimp.

⁸ Doue ar galloudoù, adsavit ac'hanomp,+
lakait sklerijenn ho fas da splannañ
warnomp,
ha salvet e vimp.

⁹ Ur winienn ho poa tennet gwechall eus
bro Egipt,

ha skarzhet ho poa ar broadoù
evit he flantañ.

80, 4 Marteze goude ar gwerzadoù 12 ha 16 ez eus
ivez da zegas an diskan (gwerzad 4). Penn-kentañ an
diskan en em ziskouez e-unan dindan tri stumm un
tamgig disheñvel : Doue... gwerzad 4 ; Doue ar
galloudoù... gwerzad 8 ; Aotrou, Doue ar galloudoù,
gwerzad 20 ; dibabet hon eus "Doue ar galloudoù".

- ¹⁰ Kempennet ho poa an dachenn eviti,
ha leizh an douar
he devoa sanket he gwrizioù.
¹¹ Gant he skeud e oa goloet ar menezioù,
hag ar sedrez uhel gant he skourroù ;
¹² astenn a rae betek ar mor he brankoù,
ha betek ar Stêr he bountadennoù.
¹³ Perak hoc'h eus freuzet he moger,
ma skrap diwarni an holl dremenerien ?
¹⁴ Ma tismantr anezhi hoc'h gouez ar
c'hoadeier,
ha ma lonk diouti loened ar maezioù ?
¹⁵ Doue ar galloudoù, distroit,
stout eus lein an Neñvoù ha sellit,
ha deuit d'ober ur gwel d'ar winienn-se.
¹⁶ Hag he diwallit, hi hag a oa bet plantet
gant ho torn dehou,
ar mab hoc'h eus kennerzhet evidoc'h.
¹⁷ Met ar re o deus skoet tan enni, evel e
loustoni,
ra vint kaset da get gant gourdrouz ho fas.
¹⁸ Ra vo aze ho torn da skoazellañ den ho
prec'h dehou,
ar mab hoc'h eus kennerzhet evidoc'h.
¹⁹ Ne fell ket deomp pellaat diouzhoc'h ken
da virviken,
roit deomp buhez en-dro
hag e kanmeulimp hoc'h anv.
²⁰ Doue ar galloudoù, adsavit ac'hanomp,+
lakait sklerijenn ho fas da splannañ
warnomp,
ha salvet e vimp.

SALM 81 (80)**Meulgan evit gouel an Teltennoù.**

¹ *D'ar mestr-kaner : War delenn Gat. Gant Asaf.*

- ² Youc'hit gant levezeg da Zoue, hor
skoazeller,
gant ar brasañ levezeg,
meulit Doue Jakob.
³ Skoit evit ar c'han war an daboulinig,
stokit ouzh an delenn heson
hag al litenn.
⁴ Sonit gant ar c'horn evit al loar nevez,
evit al loargann, evit hon deiz-gouel.
80, 11 heb. sedrez Doue : sedrez uhel-meurbet ha
meurdeuz.
80, 12 ar Stêr : ar stêr Eufrates.

- ⁵ Sed un dra bet divizet evit Israel,
ur gourc'hemenn a-berzh Doue Jakob,
⁶ Ur reolenn diazezet evit Jozef,
pa-z eas er-maez eus douar bro Egipt.

Klevet az poa ur yezh n'anavezes ket :
⁷ "Met ar bec'h am eus tennet
diwar da chouq ;
da zaouarn am eus diskroget diouzh ar
baner.
⁸ Pa gries a-greiz da anken
em eus da zieubet.

Respontet em eus dit, kuzhet er c'hurunoù,
da amproutet em eus e dourioù Meriba.
⁹ Selaou, va fobl, ar c'hemenn a roan dit,
o Israel, ma c'hellfes va selaou !

- ¹⁰ Arabat dit kaout ganit doueoù estrañjour,
na stouñ dirak un doue diavaeziat.
¹¹ Me eo an Aotrou, da Zoue,
am eus da dennet eus douar bro Egipt ;
digor da c'henoù, hag e leuniañ a rin.
¹² Met va fobl n'he deus ket selaouet va
mouezh,
Israel n'en deus ket sentet ouzhin.
¹³ Hag o lezet em eus da heuliañ kaleter o
c'halonoù,
ha da gerzhout hervez o mennadoù.

- ¹⁴ A, mar plijfe d'am fobl selaou ac'hanon,
ma kerzhfe Israel gant va hentoù !
¹⁵ En un taol e tiskarfen e enebourien
ha war e waskerien e kouezhfe va dorn.
¹⁶ Ar re o deus kasoni ouzh an Aotrou a
rafe ardoù dezhañ,
ha spouronet e chomfent da viken ;
¹⁷ Eñ avat, gant flour ar gwinizh e vagfen
anezhañ,
hag eus mel ar roc'hell
e rofen e walc'h dezhañ".

SALM 82 (81)**A-enep ar varnerien direizh.**

¹ *Salm. Eus Asaf.*

Doue a zo en e sav en e guzul doueel,
evit dougen barnedigezh war ar briñsed.

80, 18 den ho prec'h dehou : Israel.
81, 6 pa-z eas er-maez (Doue) : d.l.e. pa zivizas mont.

- ² "Betek pegoulz e varnot enep ar gwir,
hag en em lakaiot a-du gant ar re fall ?
³ Rentit e wir d'an den moustret ha d'ar
minor,
difennit kaoz an den bihan ha reuzeudik.
⁴ Dieubit an den gwasket, an ezhommeg,
e dennit a-dre daouarn ar re fallakr".
⁵ Hogen hep furnez ha meiz e kerzher en
deñvalijenn ;
e brall emañ holl ziazezoù an douar.
⁶ Lavaret em boa : "Doueed ez oc'h-c'hwi
mibien an Uhel-meurbet oc'h-c'hwi holl".
⁷ Met n'eo ket : Evel pep den, c'hwi ivez a
varvo,
evel an dud korfel
c'hwi a gouezho ganto.
⁸ Savit, Aotrou Doue, barnit an douar,
rak C'hwi a zo mestr
war an holl vroadoù.

SALM 83 (82)**A-enep enebourien Israel.**

- ¹ *Kan. Salm. Eus Asaf.*
² Aotrou Doue, na chomit ket dilavar,
na vanit ket mut na diseblant, o Doue,
³ rak setu ma verv hoc'h enebourien,
ma sav o fenn ar re
o deus kasoni ouzhoc'h.
⁴ A-enep ho pobl ez itrikont ur gwall-daol,
en em guzuliañ a reont
a-enep ar re a warezit.
⁵ "Deuit, emezo, raskomp anezho eus a-
douez ar pobloù
na vezet soñj ebet ken eus anv Israel !"
⁶ Rak en em glevet o deus a galon unvan,
skoulmet o deus un emglev a-enep deoc'h,
⁷ teltennoù Edom ha tud Israel,
Moab ha bugale Hagar.
⁸ Gebal, Ammon gant Amalek,
Filistia gant annezerien Tir ;
⁹ Asour zoken a zo en em strollet ganto
evit dougen dorn da vibien Lot.

82, 6 doueed : galloudeien, priñsed.
83, 9 mibien Lot : Amon ha Moab, sell. Gn 19, 37-38.
83, 10 Madian : sell. Barn 7 ; Sisara ha Jabin : sell. Barn 4.

- ¹⁰ Grit outo evel ouzh Madian ha Sisara,
evel ouzh Jabin e froud-dour Kison,
¹¹ hag a zo bet lazhet en En-dor,
hag o deus servijet da deil d'an douar.
¹² Grit gant o fennoù bras evel gant Oreb ha
Zeb,
gant o friñsed
evel gant Sebac'h ha Salmona,
¹³ int hag a lavare : Deomp 'ta !
Lakomp hor c'hrabanou
war zomaniou Doue.
¹⁴ Va Doue, o lakait evel greun-askol en
avel-dro,
evel tammoù plouz er gorventenn.
¹⁵ Evel ma oar an tan pulluc'hañ ur goadeg,
hag ar flamm dêviñ ar menezioù,
¹⁶ evel-se, redit war o lerc'h gant ho parrad,
ha gant ho korventenn
spouronit anezho !

- ¹⁷ Goloit o fas dezho gant ar vezhegezh,
ma troid da glask hoc'h anv, Aotrou !
¹⁸ Ra chomo warno da viken ar vezh hag ar
spouron,
ra vint diskaret ha dispennet evit atav,
¹⁹ ma teskit eo C'hwi hepken a zo an
Aotrou hoc'h anv,
C'hwi hepken an Uhel-meurbet
war an douar a-bezh.

SALM 84 (83)**Kan laouen ar pirc'hirin etrezek
Jeruzalem.**

- ¹ *D'ar mestr-kaner. War ar guittit. Eus
mibien. Kore. Salm.*
² Pegen karet eo ho ti santel,
Aotrou ar galloudoù !
³ Langisiñ a ra va ene gant ar c'hoant
da welout porzhioù sakr an Aotrou.
Tridal a ra va c'halon ha va c'horf
a levenez etrezek an Doue bev.
⁴ Ar golvan zoken a gav ur repu,
hag ar wennili un neizh evit he re vihan :
hoc'h aoterioù, Doue ar galloudoù,
va roue ha va Doue.

84, 2 Ar werzenn gentañ a zo moarvat amañ un
diskan, evel ar gwerzad diwezhañ. Pe an eil diskan pe
egile a c'helle distreiñ da vezañ kanet gant an holl
goude pep poz miret d'ur c'haner solo.

- ⁵ Evurus ar re a zo chom en ho ti :
dalc'hmat ouzh ho meuliñ.
- ⁶ Evurus an den a lakaio e nerzh ennoc'h,
hag a venn ober ar beajoù santel.
- ⁷ Goude tremen dre draonienn ar sec'hor+
ec'h evo dour eus ar feunteun,
ar glav kentañ a ro e vennozh.
- ⁸ Sevel a reer a bazenn da bazenn,
betek gwelout an Aotrou e Sion.
- ⁹ Aotrou Doue, selaouit va fedenn ;
digorit ho skouarn, Doue Jakob.
- ¹⁰ C'hwi, hon diwallour, gwelit, o Doue,
sellit ouzh an hini hoc'h eus sakret.
- ¹¹ Gwelloc'h un deiz hepken en ho
porzhioù,
eget mil devezh e lec'h all,
gwelloc'h eo din menel war dreuzoù ti va
Doue
eget bevañ e teltenn ar bec'herien.
- ¹² Rak ur skoed hag un difenn eo Doue,
gras ha gloar, setu donezon an Aotrou ;
rak ne zinac'h ket an evurusted
ouzh ar re a gerzh en dinammed.
- ¹³ Aotrou ar galloudoù, evurus an den
a lakaio ennoc'h e fiziañs.

SALM 85 (84)**Reizhder ha peoc'h en em vriata.**

- ¹ *D'ar mestr-kaner. Eus mibien Kore. Salm.*
- ² Diskouezet hoc'h eus, Aotrou, ho trugarez
ouzh ho touar,
adroet hoc'h eus da Jakob an eurvad.
- ³ Pardonet hoc'h eus pec'hed ho pobl,
goloet hoc'h eus hec'h holl vankoù.
- ⁴ Sioulaet hoc'h eus hoc'h holl fulor,
roet hoc'h eus distan d'ho kounnar.
- ⁵ Hon adsavit, o Doue, hor salver,
ha paouezet da vagañ droug
en hor c'heñver.
- ⁶ Hag-eñ eo da viken e vefec'h kounnaret
ouzhimp,
ha chom a rafec'h fuloret
a rummad da rummad ?
- ⁷ Met kentoc'h eo buhez a root deomp en-

84, 6-8 Testenn arvarus-kenañ. Ar beajoù santel a zo ar Pignadurioù : sell. salmoù 120-134. ar gwerzad 7 a vez reizhet disheñvel gant pep biblour pe dost. Er werzad 8, e-lec'h kompren "a bazenn da bazenn", e

- dro,
ma kavo tud ho pobl o levenez ennoc'h.
- ⁸ Diskouezet deomp, Aotrou, ho trugarez,
ha roit deomp ho silvidigezh.
- ⁹ Me a fell din selaou lavarou an Aotrou,
a dra sur eo komzoù a beoc'h a lavaro
evit e bobl, evit e dud fidel,
evit ar re o tistreiñ outañ a galon.
- ¹⁰ Ya, tost eo e silvidigezh d'ar re a zouj
anezhañ,
setu ma teu ar c'hloar
da chom war an douar.
- ¹¹ Gras ha fealded a ya d'en em gaout an eil
gant eben,
reizhder ha peoc'h en em vriata.
- ¹² Ar fealded a ziwano eus an douar,
hag ar reizhder a stouo eus an neñvoù.
- ¹³ An Aotrou a skuilho e vennozh,
hag an douar a daolo e frouezh.
- ¹⁴ Dirazañ e kerzho ar reizhder,
hag ar peoc'h da heul e gammedoù.

SALM 86 (85)**Pedenn a-greiz an enkreiz.**

¹ *Pedenn. Eus David.*

- Stouit ho skouarn, Aotrou, ha respontit din,
rak un den paour ha reuzeudik ez on-me.
- ² Diwallit va ene dre ma-z on feal deoc'h ;
salvit ho servijer en em fizi ennoc'h.
- ³ C'hwi a zo va Doue, ho pet truez ouzhin,
Aotrou,
rak davedoc'h e krian a-hed an deiz.
- ⁴ Roit levenez da ene ho servijer,
pa savan va spered davedoc'h, Aotrou.
- ⁵ Rak C'hwi, Aotrou, a zo mat ha pardonus,
ha leun a vadelezh evit ar re ho ped.
- ⁶ Aotrou, digorit ho skouarn d'am fedenn,
taolit evezh ouzh kri va galvadenn.
- ⁷ E deiz va enkreiz e c'harman davedoc'h,
ya, va selaou a reot, Aotrou.
- ⁸ N'eus hini e-touez an doueoù a ve hañval
ouzhoc'h,
nag ouzh ho labourioù n'eus netra heñvel.
vez lennet gant lod "a nerzh da nerzh", d.l.e. gant
nerzh-kalon o kreskiñ...
85, 2 b Evit eil lodenn ar gwerzad-mañ e c'hellfed
treiñ "Addegaset hoc'h eus d'ar gêr prizonidi Yakob".

⁹ An holl bobloù hoc'h eus graet, Aotrou,
a zeuio da stouiñ dirazoc'h

evit dougen klod d'hoc'h anv,

¹⁰ dre ma-z eo bras, dre ma rit burzhudoù,
C'hwi an Doue nemetañ.

¹¹ Diskouezit din hoc'h hentoù, Aotrou, ma
kerzhin en ho kwirionez ;

douguit va c'halon da zoujañ hoc'h anv.

¹² Ho meuliñ a rin, va Doue, a-greiz va
c'halon,

dougen a rin klod d'hoc'h anv da virviken,

¹³ rak bras eo bet ho madelezh em c'heñver,
salvet hoc'h eus va ene eus puñs ar marv.

¹⁴ Aotrou Doue, tud lore'hus 'zo en em
savet a-enep din, +

ur vandennad tud rok a glask diskar va
buhez,

n'eo ket C'hwi a zo dirak o selloù.

¹⁵ C'hwi avat, Aotrou, Doue ar garantez hag
an druez,

gorrek da gounnariñ ha leun a fealded,

¹⁶ en em droit war-zu ennon,

ho pet truez ouzhin.

Roit ho nerzh d'ho servijer ha salvit mab
ho matezh.

¹⁷ Diskouezit em c'heñver

ur sin eus ho krad-vat,

ma welo 'vit o brasañ mezha ar re o deus
kasoni ouzhin,

ezi oc'h-C'hwi, Aotrou,

va skoazell ha va frealz.

SALM 87 (86)

Sion, mamm an holl bobloù.

¹ *Eus mibien Kore. Salm. Kanenn.*

He diazez a zo war ar menezioù santel,+

² karout a ra an Aotrou dorjoù Sion
dreist da holl chomlec'hioù Jakob.

³ Komzoù a glod a vez lavaret diwar da
benn,

o Te, Kêr-veur Doue.

⁴ Kontañ a rin Rac'hab ha Babilon

e-touez ar re am anavez ;

87 Keñveriañ soñjoù ar salm-mañ ouzh Iz 2, 3 ; 49, 22 ; 66, 19. An destenn avat a zo deuet betek ennomp mastaret a-walc'h, ha ret eo dere'hel kont eus an troidigezhioù kozh. N'eus forzh penaos e chom diaes ar gwerzad 7 a c'hell bezañ komprenet e daou stumm

setu Filistia, bro Dir hag Etiopia,
eno ez int bet ganet.

⁵ An holl a lavaro Mamm da Sion
rak an holl a zo bet ganet enni ;
an Uhel-meurbet eo an Hini
en deus startaet anezhi.

⁶ An Aotrou a enskriv e levr ar bobloù :
"Ar re-mañ ivez a zo bet ganet enni".

⁷ Hag e vo kanet en ur goroll :

"Ennout emañ va holl feunteunioù".

SALM 88 (87)

Garmadenn un den en argoll.

¹ *Kan. Salm. Eus mibien Kore. D'ar mestr-kaner. War fleitoù. o tiskanañ. Barzhoneg. Eus Hemam an Ezrahiad.*

² Aotrou Doue, va salver, a-hed an deiz e
krian

hag en noz e hirvoudan dirazoc'h.

³ Ra savo va fedenn betek ennoc'h,
digorit ho skouarn d'am galvadenn.

⁴ Rak faezh eo va ene gant re-vec'h a
boanioù,

war vord ar bez emañ va buhez.

⁵ Kontet ez on dija e-touez ar re a ziskenn
er foz,

setu ma-z on evel un den echu gantañ.

⁶ E-mesk ar re varv on dija gourvezet,
evel an dud divuhez astennet en o bez ;
ar re n'hoc'h eus ken soñj anezho,
hag hoc'h eus lezet da vont kuit
eus ho torn.

⁷ E donder ar puñs hoc'h eus va lakaet,
en deñvalijenn, e strad an islonk.

⁸ Warnon e pouez ho kounnar,
ha gant ho taolioù-mor
hoc'h eus va brevet.

⁹ Va mignoned hoc'h eus pellaet diouzhin,
graet hoc'h eus ac'hanon
un euzhadenn evito ;

serret eo bet warnon ha ne c'hellan ket
mont kuit,

¹⁰ gant ar glac'har e tizeri va daoulagad.

Ho kervel a ran, Aotrou, a-hed an deiz,

disheñvel : marteze ez eus da virout an eil doare hag egile da gaout ur poz diwezhañ, evel m'hon eus graet. Rac'hab a zo un aerouant mojennel flastret gant an Aotrou pa grouas ar bed, ha deut da vezañ lesanv an Egipt.

- davedoc'h e astennan va daouarn.
- ¹¹ Daoust hag ez eo evit ar re varv e rafec'h burzhudoù,
daoust hag an Anaon a sav
evit ho meuliñ ?
- ¹² Daoust hag eñ e komzer eus ho madelezh e poull ar bez,
hag eus ho fealded e bro an Ankoù ?
- ¹³ Hag-eñ en em ziskouez ho purzhudoù en deñvalijenn,
hag ho madelezhioù
e douar an ankounac'h ?
- ¹⁴ Me avat, Aotrou, a gri war-zu ennoc'h,
a-dal ar beure e sav davedoc'h va fedenn.
- ¹⁵ Perak, Aotrou, e tistaolit va ene,
perak e kuzhit ho tremm ouzhin ?
- ¹⁶ A-dal va bugaleaj, reuzeudik ma-z on, e vezan o vervel,
gouzañvet em eus ho spontoù bras
ken ez on divi.
- ¹⁷ Warnon eo tremenet ho fulorioù,
hag ho spouronoù o deus va brevet.
- ¹⁸ Beuzet e vezan bemdez enno evel en ur mor,
va gwaskañ a reont holl a-gevret.
- ¹⁹ Keneiled ha kompagnuned hoc'h eus pellaet diouzhin,
an deñvalijenn a zo va mignonez.

SALM 89 (88)
Meulgan ha pedenn d'an Doue feal.

- ¹ *Barzhoneg. Eus Etam an Ezrahiad.*
- ² Trugarezioù an Aotrou a fell din kanañ da viken,
a rummad da rummad me a venn
embann ho kwirionez gant va muzelloù.
- ³ Hen lavarout a ran : "Diazezet hoc'h eus ho madelezh evit atav",
divrall emañ ho fealded en Neñvoù.
- ⁴ "Skoulmet em eus un emglev gant an den am eus dibabet,
touet em eus ul le da Zavid va servijer :
- ⁵ Diazezañ a ran da lignez evit atav,
startaat a ran da dron
evit an holl remziadoù".

- ⁶ An Neñvoù, Aotrou, a ganmeul ho purzhudoù,
ha bodadeg an Aeled
a embann ho fealded.
- ⁷ Rak, piv en oabloù a vefe par d'an Aotrou,
piv a zo heñvel ouzh an Aotrou
e-touez mibien Doue ?
- ⁸ Spouronus eo Doue evit kuzul bras an Aeled,
doujus-meurbet
evit an holl a zo en-dro dezhañ.
- ⁹ Aotrou, Doue an Armeoù, piv a zo evelloc'h ?
Galloudus ez oc'h, Aotrou,
gwisket a fealded.
- ¹⁰ C'hwi a c'hourc'hemenn da lorc'hentez ar mor,
doñvaat a rit e donnoù dirollet.
- ¹¹ C'hwi hoc'h eus flastret Rac'hab d'ar marv,
ha dispennet hoc'h enebourien
gant ho prec'h galloudek.
- ¹² Deoc'h-C'hwi eo an neñv ha deoc'h-C'hwi an douar,
ar bed hag e holl bobladur
hoc'h eus diazezet.
- ¹³ An hanternoz hag ar c'hreisteiz a zo bet krouet ganeoc'h,
an Tabor hag an Hermon
a youc'h en enor d'hoc'h anv.
- ¹⁴ Deoc'h-C'hwi eo ar vrec'h-se galloudus :
kadarn eo ho torn,
savet uhel ho torn dehou.
- ¹⁵ Justis ha reizhder a zo diazez ho tron,
madelezh ha fealded a gerzh dirazoc'h.
- ¹⁶ Evurus ar Bobl a oar youc'hal en enor deoc'h,
a gerzh e sklerijenn ho tremm, Aotrou,
- ¹⁷ ar re a gav bepred o levenez en hoc'h anv,
hag en ho reizhder an nerzh da adsevel.
- ¹⁸ C'hwi a ro dezho splannder ha galloud,
diwar-bouez ho krad-vat
e sav uhel o nerzh.
- ¹⁹ Ya, hor skoed-difenn eo an Aotrou,
hon roue-ni eo Doue santel Israel.
- *
- ²⁰ Gwechall en ur weledigezh d'ho tud santel

88, 11 an Anaon, pe : ar skeudoù.
89, 2 trugarezioù : heb. madelezhioù.

89, 4 un emglev : ar bromesa graet da Zavid dre ar profed Natan (2 Sam 7).

hoc'h eus komzet ha diskleriet :
 "Lakaet em eus ur gurunenn war benn un den kadarn,
 uhel-savet em eus an hini
 am eus dibabet a-douez ar Bobl.
²¹ Kavet em eus David va servijer,
 e sakret em eus gant va eoul santel.
²² Va dorn a vo bepred aze ouzh e skoazellañ,
 ha va brec'h da reiñ nerzh dezhañ.
²³ Ne vo ket an enebour evit e douellañ,
 nag an torfedour evit trec'hiñ warnañ.
²⁴ Flastrañ a rin dirazañ e holl enebourien,
 ha skeiñ a rin gant ar re
 o deus kasoni outañ.
²⁵ Va fealded ha va madelezh a vo gantañ,
 ha dre nerzh va anv e kresko e c'halloud.
²⁶ Astenn a rin e zorn betek ar mor,
 ha betek ar stêrioù bras e zorn dehou.
²⁷ Eñ am galvo : "Va Zad oc'h-C'hwi,
 va Doue ha roc'h va silvidigezh".
²⁸ Ha me neuze hen lakaio da vab henañ,
 da uhel-meurbet
 a-us da rouaned an douar.
²⁹ Va gras a virin gantañ da viken,
 ha va emglev a chomo feal en e geñver.
³⁰ Diazezañ a rin e lignez evit atav,
 hag e dron a bado
 keit ha deizioù an Neñv.
 *
³¹ Mar bez dilezet gant e vibien va lezenn,
 mar ne heuliont ket va gourc'hemennoù,
³² mar torront va divizoù,
 mar ne vironn ket va urzhioù.
³³ e kastizin o fec'hed gant ar walenn,
 hag o fallagriezh dre skeiñ warno.
³⁴ Nemet ne dennin ket va gras digantañ,
 ne vankin ket d'am fealded.
³⁵ Ne dorrin ket va emglev,
 ne gemmin netra e lavar va muzelloù.
³⁶ Rak en touet em eus da Zavid war va santelezh-me :
 nann, ouzh David ne vin ket gaouiat.
³⁷ Da viken e pado e lignez,
 hag e dron a chomo dirazon
 keit hag an heol,
³⁸ keit hag al loar o terc'hel da viken,
 evel un test feal en oabloù".
 *

³⁹ C'hwi koulskoude hoc'h eus hon argaset
 ha distaolet,

gwall-gounnaret oc'h bet
 enep hoc'h Olevad ;
⁴⁰ disprizet hoc'h eus emglev ho servijer,
 gwallet ha diskaret
 e gurunenn d'an douar.
⁴¹ Dismantret hoc'h eus e holl vogerioù,
 roet hoc'h eus
 e gastelloù-kreñv d'ar rivin.
⁴² An holl dremenerien o deus skrapet
 diwarnañ,
 un danvez a c'hoap eo bremañ
 evit e holl amezeien.
⁴³ Lakaet hoc'h eus e enebourien da
 drec'hiñ warnañ,
 leuniet hoc'h eus a joa
 ar re a oa savet outañ.
⁴⁴ Dallet hoc'h eus dremm e gleze,
 ha n'hoc'h eus ket e skoazellet
 en emgann.
⁴⁵ Ar vazh-roue hoc'h eus tennet eus e zorn,
 ha diskaret hoc'h eus e dron d'an douar.
⁴⁶ Berraet hoc'h eus deizioù e yaouankiz,
 goloet hoc'h eus anezhañ a zismegañs.
 *
⁴⁷ Betek pegeit, Aotrou, e chomot kuzhet,
 hag-eñ e flammo ho fulor
 evel un tan da viken ?
⁴⁸ Ho pet soñj, Aotrou, pegen berr eo hor
 buhez,
 ha pegen bresk hoc'h eus krouet
 mibien Adam !
⁴⁹ Piv a c'hell bevañ hep gwelout ar marv,
 piv a c'hell tennañ e vuhez
 eus kraban an Ankoù ?
⁵⁰ Pelec'h emañ, Aotrou, ho krasoù a
 wechall,
 ho poa touet da Zavid war ho fealded ?
⁵¹ Ho pet soñj, Aotrou, eus dismegañs ho
 servijerien,
 eus an holl gomzoù drouk a zougan
 em c'halon a-berzh ar Baganed,
⁵² eus ar c'hunujennoù a daol ouzhimp
 hoc'h enebourien, Aotrou,
 ar c'hunujennoù a daolont
 ouzh kammedoù hoc'h Olevad.

Meulidigezh-dibenn an trede levrenn

⁵³ Ra vo benniget an Aotrou da virviken.
 Amen, amen.

Pevar levrenn (Salmoù 90-106).**SALM 90 (89)****Doue peurbad e-keñver an dibad ma-z eo an den.**

¹ *Pedenn. Eus Moizez, den Doue.*

Aotrou, C'hwil 'zo bet evidomp ur repu
a rummad da rummad.

² A-raok d'ar menezioù bezañ savet,
d'an douar ha d'ar bed bezañ ganet,
a viskoazh da viken ez oc'h-C'hwil,
Aotrou Doue.

³ Addegas a rit an den d'ar boutrenn,
pa lavarit : "Distroit, bugale Adam".

⁴ Rak mil bloaz dirak ho taoulagad 'zo evel
un devezh,
evel ur veilhadenn eus an noz.

⁵ O c'has a rit ganeoc'h ken bresk hag un
hunvre :
heñvel eo an dud ouzh ar geot a dremen,

⁶ a vleugn hag a sav gant ar beure,
hag a vez gant an noz gweñvet
ha disec'het.

⁷ Ya, pulluc'het vezomp gant ho kounnar,
ha spouronet gant ho fulor,

⁸ pa lakait hor pec'hedoù dirak ho sell,
hor sekredoù e sklerijenn ho fas.

⁹ Dre nerzh ho kounnar e steuz hor buhez,
amzer un huanad
ha setu fin hor bloavezhioù.

¹⁰ Deizioù hor buhez dek vloaz ha tri-
ugent,
evit ar re greñvañ pevar-ugent,
ha c'hoazh al lod brasañ anezho a zo poan
ha labour,
gwall-vuan e tremenont
ha kuit e tinijomp-ni.

¹¹ Piv a anavez galloud ho kounnar,
ha piv en deus aon a-walc'h
gant ho fulor ?

¹² Deskit deomp kontañ mat niver hon
deizioù,
evit gounit furnez ar galon.

¹³ Distroit, Aotrou, betek pegoulz ?
Bezit leun a d'ruet ouzh ho servijerien.

90 Soñjoù ar salm-mañ a zo da geñveriañ gant Adl 32. En abeg da se moarvat eo bet lakaet war gont Moizez.

¹⁴ Roit deomp gant ar beure hor gwalc'h
eus ho trugarez,
ma tridimp ha m'hor bo joa
a-hed hon deizioù.

¹⁵ Roit deomp levenez en digoll eus an
deizioù a gastiz,
hag eus ar bloavezhioù
m'hon eus gwelet ar gwalleur.

¹⁶ Ho labour d'en em ziskouezo d'ho
servijerien,
ha splannder ho kloar d'ho pugale.

¹⁷ Ra baro warnomp madelezh an Aotrou,
hon Doue, +
roit deomp ho skoazell
evit labour hon daouarn,
ya, skoazellit labour hon daouarn.

SALM 91 (90)**Fiziañs an den reizh dindan warez Doue.**

¹ Te hag a c'houlenn chom e goudor an
Uhel-meurbet,

hag en em repu
dindan skeud an Hollc'halloudeg,
² lavar d'an Aotrou : "Va difenner ha va
gwarez,
va Doue, ennoc'h emañ va fiziañs".

³ Ya, da dennañ a raio eus roued ar chaseer
eus ur vosenn a reuzioù.

⁴ Da wareziñ a raio gant e zivaskell,
dindan e bluñv e kavi ur goudor ;

⁵ N'az po ket aon rak spouronoù an noz,
na rak ar bir o nijal en deiz,

⁶ na rak ar vosenn a gerzh en deñvalijenn,
na rak ar walenn a lazha greisteiz.

⁷ Pa gouezho mil a-gleiz dit-te
ha dek mil a zehou dit,
te avat ne vi skoet gant droug ebet.

^{4k} e fealded a vo evidout ur skoed
hag un difenn.

⁸ N'az po d'ober nemet sellout gant da
zaoulagad,

hag e weli kastiz ar re fallakr :
⁹ Te hag ac'h eus graet eus an Aotrou da
c'houder,
ha dibabet an Uhel-meurbet evit da

repu.

¹⁰ Ne gouezho ket warnout an drougeur,
na reuz ebet ne dostaio ouzh da deltenn :

¹¹ gourc'hemennet en deus evidout d'e
Aeled,

d'az tiwall e pep unan eus da hentoù.

¹² Da zougen a raint en o daouarn,
gant aon na skofe beg da droad
ouzh ur maen.

¹³ Kerzhout a ri war al loupard hag an naer-
wiber,

hag e flastri al leon yaouank
hag an dragon.

¹⁴ Peogwir en em stag ouzhin e salvin
anezhañ ;

e ziwall a rin dre ma-z anavez va anv.

¹⁵ Va gervel a raio, ha me a responto,
en e anken, me 'vo gantañ.

E salviñ a rin ha gloar a roin dezhañ.+

¹⁶ E lakaat a rin da welout buhez hir,
ha va silvidigezh a ziskouezin dezhañ.

SALM 92 (91)

Meuleudi d'an Aotrou evit e vadoberoù.

¹ *Salm. Kan. Evit deiz ar Sabad..*

² Mat eo dougen klod d'an Aotrou,
ha kanañ meuleudi d'hoc'h anv,
Doue meurbet-uhel,

³ embann ho madelezh gant ar beure,
hag ho fealded e-pad an noz,

⁴ war an delenn dek kordenn hag al lirenn,
gant son liesdoare ar gitar.

⁵ Rak levenez am eus, Aotrou, gant gwel
hoc'h oberoù,
tridal a ran dirak labour ho taouarn.

⁶ Na bras ha dispar eo kement hoc'h eus
graet, Aotrou,
na pegen don eo ho soñjoù.

⁷ An den diskiant ne anavez netra diouto,
an den diboell ne gompren ket anezho.

⁸ Setu ma sav an dud fallakr evel geot,
ha ma vleugn an drougoberourien,

diskaret e vezint a ziskar peurbadel,

⁹ rak C'hwi, Aotrou,

92, 1 1 eoul nevez : arouez a fonnusted.

93, 1 pe c'hoazh "Kempennet en deus e c'houriz en-
dro d'e zargreiz ".

93, 5 ho tivizadurioù, pe hoc'h urzhioù, ho testenioù :

eo an Uhel-meurbet da virviken.

¹⁰ Setu hoc'h enebourien, Aotrou, +
setu ma-z a da goll hoc'h enebourien,
setu dispennet oberourien an droug.

¹¹ Met adsevel a rit va c'herniel-me evel re
ur bual,

eoul nevez hoc'h eus skuilhet warnon.

¹² Va lagad a ra fae war an dud a c'hede va
gwalleur,

va skouarn a glev keloù laouen
diwar-benn va enebourien.

¹³ An den just a vleugn evel ur wezenn-
balmez,

hag e kresk evel ur sedrezenn
war al Liban.

¹⁴ Ar re blantet e ti an Aotrou,
a zispak o bleunioù

e leurioù templ hon Doue.

¹⁵ Betek en o c'hozhni e talc'hont da zougen
frouezh,

leun a struj ha glasvezek,

¹⁶ evit embann pegen just eo an Aotrou,
va repu divrall, va difenner peursur.

SALM 93 (92)

An Aotrou, roue an hollved.

¹ An Aotrou a ren ! Gwisket eo a
splander ; +

gwisket a nerzh eo an Aotrou,
gourizet en deus e zargreiz gant galloud.
Diazezet hoc'h eus an hollved, ne vrallo
ket.+

² Ho tron hoc'h eus startaet a holl viskoazh,
a-vepred ez eus ac'hanoc'h, o Doue.

³ Ar stêrioù bras a sav, Aotrou, +
ar stêrioù bras a sav o mouezhioù,
ar stêrioù bras a sav en ur grozal.

⁴ Kreñvoc'h eget mouezh an doueier bras,+
galloudusoc'h eget tarzhoù ar mor,
eo galloudus an Aotrou en Neñvoù.

⁵ Sur-meurbet ha divrall en ho
tivizadurioù ; +

ar santelezh, Aotrou, a zo dleet d'ho ti,
e padelezh an amzerioù.

ar pezh hoc'h eus diskuliet dre ar brofeded).

93, 17 bro ar marv, heb. bro an didrouz : d.l.e. er
Sheol.

SALM 94 (93)**Galvadenn da justis Doue.**

- ¹ Doue ar c'hastiz, Aotrou,
Doue ar c'hastiz, en em ziskouezit.
- ² Savit, o barner an douar,
roit o c'hont d'an dud lorc'hus.
- ³ Betek pegoulz e vo ar re fallakr, Aotrou,
betek pegoulz e vo ar re fallakr
o trec'hiñ,
- ⁴ e fougeo gant komzoù divergont,
e vrapañso oberourien an droug ?
- ⁵ Flastrañ a reont ho Pobl, Aotrou,
hag e vac'hont tud hoc'h hêrezh.
- ⁶ Lazhañ a reont an intañvez hag an estren,
hag e vuntront an emzivad.
- ⁷ Ha goude-se e lavaront : "An Aotrou ne
wel netra,
Doue Jakob ne daol ket evezh".

- ⁸ Diwallit eta, tud sot ar Bobl,
c'hwi, tud diboell, pegoulz ho po skiant ?
- ⁹ An hini en deus graet ar skouarn ne
glevfe ket,
an hini en deus stummet al lagad
ne welfe ket ?
- ¹⁰ Eñ a gastiz ar broadoù, ha ne skofe ket
ganeoc'h,
Eñ a gelenn an den,
ha n'en defe ket gouiziegezh ?
- ¹¹ An Aotrou a anavez soñjezonoù Mab-
den,
gouzout a ra ned int nemet avel.
- ¹² Evurus an den a gentiliit, Aotrou,
hag a zeskit gant ho lezenn,
- ¹³ evit e zivall en deizioù ar gwalleur,
tra ma vez kleuziet e foz d'ar pec'her.
- ¹⁴ Rak an Aotrou ne zilezo ket e Bobl,
ne zistaolo ket tud e zomani.
- ¹⁵ Met hervez ar justis e vo barnet erfin,
a-du gant an dud reizh
a heulh anezhi.

- ¹⁶ Piv a savo a-du ganin enep an
drougourien,
piv am skoazello enep an dud fallakr ?

94, 23 "An Aotrou, bon Doue, o distrujo" a c'hellfe
bezañ un diskan ; n'eus ket anezhañ e gr.

95 Dre ziv wech ez omp kouviet amañ da azeuliñ an
Aotrou, rak daou abeg a zo : An Aotrou eo krouer ar
bed, an Aotrou eo rener ha salver e bobl. Roomp
degemer d'e gomz mar ne fell ket dimp bezañ
distaolet evel an Tadoù er gouelec'h (Erm 11, 1-7 ;

- ¹⁷ Mar ne vije ket deuet an Aotrou d'am
sikour,

buan e vije aet va ene da chom
e bro ar marv.

- ¹⁸ Pa lavarar : "Emañ va zroad o strebotiñ",
neuze ho madelezh, Aotrou,
a zeu d'am harpañ.

- ¹⁹ pa-z eus em c'halon re holl a anken,
ho frealz a ro en-dro joa d'am ene.

- ²⁰ Ha C'hwi a rofe dorn da lez-varn an
torfed,

a implij al lezenn evit gwallgas an dud ?

- ²¹ Tagañ a reer buhez an den just,
kondaoniñ a reer ar gwad didamall.

- ²² Evidon avat, va difenner eo an Aotrou,
va Doue a zo roc'hell va repu ;

- ²³ o lakaat a raio da baeañ o zorfed, +
o distrujañ a raio dre o fallagriez,

²⁴ an Aotrou, hon Doue, o distrujo.

SALM 95 (94)**Kouviadenn da veuliñ an Aotrou.**

- ¹ Deuit ha kanomp gant joa d'an Aotrou ;
youc'homp en enor da Zoue, hor Salver.
- ² En em ziskouezomp dirazañ gant
meuleudioù,
ha rentomp klod dezhañ gant hor salmoù.
- ³ Rak un Doue bras eo an Aotrou,
ar roue-meur a-us d'an holl doueoù.
- ⁴ En e zorn e talc'h donderioù an douar,
ha dezhañ eo lein ar menezioù.
- ⁵ Dezhañ eo ar mor, graet en deus anezhañ,
an douar sec'h,
stummet eo bet gant e zaouarn.
- ⁶ Deuit eta, stouomp hag azeulomp,
ha daoulinomp
dirak an Aotrou, hor c'hrouer,
- ⁷ rak, Eñ a zo hon Doue,
ha ni ar Bobl maget gantañ
hag an deñved renet gant e zorn.

- ⁸ Ra vefec'h hiziv evit selaou e vouezh : +
"Na galedit ket ho kalonoù, ⁹ evel e
Meriba,

Niv. 20, 2-13), mar fell dimp antren en e ziskuizh, rak
digor e chom dimp an diskuizh-se, emañ an hiziv-se
aze bepred, evel ma lavar al Lizher d'an Hebreed 3, 7
- 4, 13.

95, 8 e Meriba, pa c'hrozmolaz mibien Israel enep an
Aotrou (Er 17, 1-7).

evel er gouelec'h da zeiz Masa,
e lec'h m'on bet temptet hag amprouet
gant ho tadoù :
evito da vezañ gwelet va oberoù.

¹⁰ E-pad daou-ugent bloavezh on bet
heuet gant ar rummad-se +
ha lavaret em eus : Pobl dianket a galon !

¹¹ An dud-se ne anavezont ket va hentoù ;
ha neuze em eus touet em fulor :
Nann, morse n'antreint em diskuizh !

SALM 96 (95)

Meuleudi d'an Aotrou, roue ha barner an hollved.

¹ Kanit d'an Aotrou ur ganenn nevez,
kanit d'an Aotrou, tud an douar a-bezh.

² Kanit d'an Aotrou, benniget e anv,
a zeiz da zeiz embannit e silvidigezh.

³ Disklerit e c'hloar e-touez ar broadoù,
e vurzudoù e-touez an holl bobloù

⁴ Rak bras eo an Aotrou, ha din-meurbet a
veuleudi,
ha spouronus dreist an holl doueoù.

⁵ Idolennoù kleuz n'eo ken holl doueoù ar
Broadoù,
an Aotrou eo avat

en deus graet an neñvoù

⁶ Gloar ha splannder a gerzh dirazañ,
nerzh ha galloud a chom en e santual.

⁷ Degasit d'an Aotrou kerentiadoù a
bobloù,

degasit d'an Aotrou galloud hag enor,

⁸ roit d'an Aotrou ar c'hlod dleet d'e anv.
Kinniget ar brofadenn,
it e-barzh e leurennoù.

⁹ Azeulit an Aotrou gant gwiskamantoù
sagr.

Krenit dirazañ, tud an douar a-bezh,

¹⁰ lavarit e-touez ar broadoù : "An Aotrou a
ren !"+

Startaet en deus ar bed, ha ne vrasello ket ;
gouarn a raio ar pobloù gant reizhded.

17,1-7).

95, 11 em diskuizh : d.l.e. er vro ma felle din reiñ
diskuizh dezho.

96, 9 gant gwiskamantoù sagr, pe : gant sked ar
santelezh.

96, 13 pe marteze "Emañ o tont da varn an douar,

¹¹ Ra vo joa gant an Neñv, ha ra drido an
douar,

ra louen ar mor gant kement a vev ennañ ;

¹² ra laouenaio ar maezioù ha kement a zo
enno.

Hag holl wez ar c'hoadeier
da youc'ho a levenez

¹³ dirak an Aotrou, rak emañ o tont,
emañ o tont da ren an douar.

Ren a raio an hollved gant justis,
hag ar pobloù hervez e wirionez.

SALM 97 (96)

Gourzrec'h an Aotrou war an idoloù.

¹ An Aotrou a ren ! Ra drido an douar,
ra vo levenez gant bed an inizi.

Koumoul ha koabr ez eus en-dro dezhañ,
justis ha gwir a zo diazez e dron.

³ An tan-flamm a gerzh dirazañ
hag a bulluc'h a bep tu e holl enebourien.

⁴ E luc'hed a sklerijenn ar bed,
hag an douar a gren ouzh o gwelout.

⁵ Evel koar e teuz ar menezioù dirak Doue,
dirak mestr an douar a-bezh.

⁶ An Neñvoù a skrij oc'h embann e
reizhder,
an holl bobloù a wel splannder e c'hloar.

⁷ Ra vo goloet a vezh servijerien an idoloù,+
ar re a denn lorc'h eus o skeudennoù.

Stout dirazañ, c'hwi an holl doueoù.

⁸ Sion a glev hag en em laouena,
tridal a ra kêrioù bro Youda
abalamour d'ho pardedigezhioù, Aotrou.

⁹ Rak C'hwi eo an Aotrou, an Uhel-meurbet+
an hini a ren war an hollved,
a zo a-us d'an holl doueoù.

¹⁰ C'hwi a gar an Aotrou, kasait an droug ;+
diwall a ra buhez e dud fidel,
o zennañ a ra eus daouarn ar re fall.

¹¹ Ur sklerijenn a bar evit an den just,
al levenez evit an dud reizh o c'halonoù.

¹² Tud just, ho pet levenez en Aotrou,
ha kanmeulit santelezh e anv.

barn a ray..."

97 Ar ger "doueoù" eus ar gwerzadoù 7 ha 9 a'hell
bezañ komprenet eus an Aeled, evel m'o deus graet ar
Septuaginta.

97, 10a pe c'hoazh : C'hwi hag a gar an Aotrou, kasait
an droug".

SALM 98 (97)**An Aotrou, barner ar bed.**¹ *Salm.*

Kanit d'an Aotrou ur ganenn nevez,
dre m'en deus graet burzhudoù.

Gounezet en deus an trec'h gant e zorn
dehou,

ha gant e vrec'h santel.

² An Aotrou en deus diskouezet e
silvidigezh,

diskleriet en deus e reizhder
d'an holl vroioù.

³ Soñj en deus bet eus e vadelezh hag eus e
fealded

e-keñver tiegezh Israel.

Gwelet o deus broioù pellañ an douar
silvidigezh hon Doue.

⁴ Youc'hit d'an Aotrou, c'hwi an holl
zouaroù,

tridit gant levenez ha kanit.

⁵ Salmit d'an Aotrou war an delenn,
war an delenn ha gant son ar gitar ;

⁶ gant an drompilh ha gant mouezh ar
c'horn,

youc'hit d'an Aotrou, ar roue.

⁷ Ra voudo ar mor gant kement a zo ennañ,
an hollved ha kement a zo warnañ.

⁸ Ra stlako ar stêrioù bras o daouarn,
ra drido a-unan ar menezioù.

⁹ Dirak an Aotrou, dre m'emañ o tont
emañ o tont da varn an douar.

Barn a raio an hollved gant justis,
hag ar pobloù gant ceunded.

SALM 99 (98)**Meulgan da santelezh Doue.**

¹ An Aotrou a zo roue ! Ra greno ar
pobloù ; +

tronañ a ra war ar Geroubined
hag e trabidell an douar.

² Bras eo an Aotrou e Sion,
uhel-meurbet a-us d'an holl bobloù.

³ Ra vo meulet hoc'h anv bras ha
spouronus,

rak santel eo, ha galloudus.

⁴ C'hwi eo ar roue a gar ar reizhder : +
ar gwir hag ar justis hoc'h eus diazezet ;
C'hwi a lakaio ar reizhder da ren
war Jakob.

⁵ Meulit braster an Aotrou, hon Doue, +
ha stouit ouzh skabell e dreid,
rak santel eo an Aotrou, hon Doue.

⁶ Moizez hag Aaron a oa e-touez e veleien,+
ha Samouel e-touez ar re a bede e anv.

An Aotrou a bedent
hag Eñ a responte dezho,

⁷ er golonenn-goabr e komze outo.+
Hag int a zalc'he d'e c'hourc'hemennoù
ha d'al lezennoù en devoa urzhiet dezho.

⁸ Aotrou, hon Doue, C'hwi a responte
dezho ; +
un Doue trugarezus oc'h bet en o c'heñver,
met ivez ur c'hastizer evit o fec'hedoù.

⁹ Meulit braster an Aotrou, hon Doue,+
ha stouit ouzh e venez santel,
rak santel eo an Aotrou, hon Doue.

SALM 100 (99)**Meulgan evit dont-tre en Templ.**¹ *Salm a drugarez.*

² Kanmeulit d'an Aotrou, tud an hollved, +
servijit an Aotrou gant levenez ;
deuit betek ennañ, en ur youc'hal a joa.

³ Gouezit eo an Aotrou a zo Doue ; +
gantañ ez omp bet graet hag e dra ez omp,
e bobl ha deñved e dropell.

⁴ Antreit en e borzhioù gant meuleudioù,+
en e leurioù gant kanennoù santel,
enorit anezhañ, benniget e anv.

⁵ Rak madelezhus eo an Aotrou, +
e garantez a bad da virviken,
a rummad da rummad e fealded.

98 Heñvel eo ar salm-mañ ouzh 96. Amañ ivez e-
lec'h ar ger "ren" er werzad 9, e c'hellfemp treiñ gant

ar ger "barn".
99, 5 skabell e dreid : d.l.e. menez Sion, pe an Arc'h.

SALM 101 (100)**Pennpatrom ar rouaned.**¹ *Eus David. Salm.*

Ar reizhder hag ar justis a fell din kanañ ;
deoc'h, Aotrou, e fell din salmiñ.

² E hent ar furnez e fell din kerzhout ;
pegoulz e teout betek ennon ?

En em ren a rin gant reizhded a galon,
e diabarzh va zi.

³ Ne c'houzañvin dirak va daoulagad
fallagriezh ebet.

An dud diroll a gasaan o doareoù,
n'o devo ket krog warnon.

⁴ An den fall e galon, ra bellaio diouzhin,
ne fell ket din anaout an droug.

⁵ An neb a zroukkomz e kuzh a-enep e
nesañ,
hennezh a gasin da goll ;
an den lorc'hus e selloù ha c'hwezhet e
galon,
ne c'houzañvin ket anezhañ.

⁶ Va daoulagad a glask an dud vat eus ar
vro,
d'o lakaat da ren ganin ;
an hini a gerzh en hent ar reizhder,
hennezh a vo va servijer.

⁷ Tamm plas ebet e-touez va zud, evit an
den a douellerezh ;
an neb a zo gaouiat ne chomo ket
dirak va daoulagad.

⁸ Beure goude beure e kasin da get holl dud
fallakr ar vro,
evit tennañ kuit eus kêr an Aotrou
holl oberourien an droug.

SALM 102 (101)**Pedenn e-kreiz ar gwallleur.**

¹ *Pedenn un den kaezh digalonekaet,
pa vez dirak an Aotrou, o skuilhañ e
glemmvan.*

101, 2 peur e teout, pe : pa zeout.

101, 8 Bep beure e veze rentet ar justis gant ar roue,
dirak dorioù Kêr.

102, 13-23 Al lodenn-mañ a zo disheñvel e-keñver

² Aotrou, selaouit va fedenn,
ha ra savo betek ennoc'h va garmadenn.

³ Na guzhit ket ho tremm ouzhin ;
da zeiz va enkrez,
stouit ho skouarn war-zu ennon.
En deiz m'ho kalvan, respontit buan.

⁴ Rak va c'horf a steuz evel moked,
ha va eskern a vez dêvet
evel gant un tan.

⁵ Skoet eo va c'halon, disec'het evel geot,
ankounac'haat a ran debrîñ va bara.

⁶ Dre forzh teurel va garmadenn,
e peg va c'hroc'hen ouzh va eskern.

⁷ Heñvel on ouzh pelikan ar gouelec'h,
heñvel ouzh kaouenn an dismantrou.

⁸ Ne gouskan mui ken hag e hirvoudan,
evel ur golvan e-unan-penn
war an doenn.

⁹ A-hed an deiz, va enebourien a ra
dismegañs din,
ar re am enore gwechall a daol warnon
o mallozh.

¹⁰ Setu ma tebran ludu e-giz bara,
ha gant va evaj e veskan va daeroù,

¹¹ en abeg d'ho fulor ha d'ho kounnar,
dre m'hoc'h eus va distroadet
ha distaolet.

¹² Deizioù va buhez a ya war ziskar evel ar
skeud,
Evel geot o tisec'hañ emeon.

*

¹³ C'hwi avat, Aotrou, a dron da virviken,
hag ho meuleudi a bad
a rummad da rummad.

¹⁴ C'hwi a savo, truez ho po ouzh Sion,
rak ar c'houlz a zo deuet,

¹⁵ rak ho servijerien a gar mein he rivinoù,
un druvez eo dezho
gwelout he dismantrou.

¹⁶ Ar broadoù neuze o devo doujañs ouzh
anv an Aotrou,

hag holl rouaned an douar
a anavezo e c'hloar,

¹⁷ pa savo an Aotrou Kêr Sion a-nevez,
pa 'n em ziskouezo enni en e splannder ;

¹⁸ pa 'n em droio war-zu pedenn ar
reuzeudig,

stumm ha soñjoù diouzh peurrest ar salm. Gant ar
gwerzad 24 hepken ec'h adkaver kendalc'h al lodenn
gentañ. Lec'hiet hon eus ar gwerzad 29 goude 21,
evel ma vez kinniget gant kalz.

pa ne zisprizo ket ken e c'houlenn.

¹⁹ Ra vezo skrivet se evit ar rummadoù da zont,

d'ar bobl nevez da veuliñ an Aotrou ;

²⁰ rak an Aotrou en deus stouet e benn eus lein e santual,

eus an neñv en deus sellet

ouzh an douar,

²¹ evit klevout klemmoù ar prizoniad, evit dieubiñ ar re ouestlet d'ar marv ;

²² evit adlavarout e Sion anv an Aotrou, hag e Jeruzalem e veuleudi ;

²³ pa 'n em strollo an holl bobloù a-gevret, hag ar rouantezhioù da servijout an Aotrou.

*

²⁴ Setu va nerzh brevet e-kreiz va hent, krennet hoc'h eus, Aotrou Doue, diwar va deizioù.

Lavaret em eus : "Va Doue, ²⁵ na dennit ket va buhez diganin e-kreiz va amzer, tra ma talc'h ho ploavezhioù-C'hwï a rummad da rummad.

²⁶ Diazezet hoc'h eus an douar en amzer gentañ,

hag an neñv a zo labour ho taouarn.

²⁷ Int a yelo da goll, C'hwï avat a chomo, int-i holl a uzo evel ur gwiskamant, evel ur pezh-dilhad a ziwisker e tennot anezho.+

²⁸ E-pad ma chomot an hevelep hini, ha na vo fin ebet d'ho ploavezhioù.

²⁹ Mibien ho servijerien a chomo da virviken, hag o lignez a bado dirak ho tremm".

SALM 103 (102)

Bennozh da Zoue evit e vadelezhioù.

¹ *Eus David.*

O va ene, bennig an Aotrou, kement tra a zo ennon da vennigo e anv santel.

² O va ene, bennig an Aotrou, ha n'ankounac'ha hini ebet eus e vadelezhioù.

³ Eñ a bardon dit da holl bec'hedoù,

Eñ a bare dit da holl gleñvedoù ;

⁴ Eñ a denn da vuhez eus poull ar marv,

Eñ az kurunenn gant gras ha trugarez ;

⁵ Eñ a leugn da ene gant madoù e-leizh : nevesaat a ra da yaouankiz evel hini an erer.

⁶ An Aotrou a zo justis e oberenn, rentañ a ra o gwir da gement den a vez mac'homet.

⁷ Diskouezet en deus e hentoù da Voizez, hag e oberoù meur da vugale Israel.

*

⁸ Trugarezus ha tener eo an Aotrou, gorrek da gounnariñ, largentezus da reiñ.

⁹ Ne zalc'ho ket gant e rebechoù da virviken,

ne chomo ket gant e gounnar evit atav.

¹⁰ Ne raio ket deomp hervez hor mankoù, ne rento ket deomp hervez hor pec'hedoù.

¹¹ Rak kement ha m'emañ an neñv a-us d'an douar,

eo ken bras-se e vadelezh e-keñver e dud fidel ;

¹² keit-all ha m'emañ ar reter diouzh ar c'hornog, ez argas diouzhimp hor pec'hedoù.

¹³ Evel ma-z eo an tad tener ouzh e vibien, ez eo tener an Aotrou e-keñver e dud fidel.

¹⁴ Rak gouzout a ra gant petra ez omp bet stummet,

soñj en deus ez omp-ni poultrenn.

¹⁵ An den a zo heñvel ouzh ar geot e zeizioù,

evel bleuñv ar maezioù, evel-se e splannder.

¹⁶ Met deuet warnañ c'hwezh an avel, n'eus ken anezhañ,

ha ne vez ket ken anavezet al lec'h m'edo.

*

¹⁷ Met gras an Aotrou a chom a viskoazh da viken

war ar re a zouj anezhañ ;

hag e fealded en em astenn war vugale ar vugale,

¹⁸ war ar re a vir e emglev, ar re o devez soñj eus e urzhioù evit o seveniñ.

¹⁹ An Aotrou en deus diazezet e dron en Neñvoù,

hag e c'halloud-roue en em led
war bep tra.

²⁰ Bennigit an Aotrou, c'hwi-holl e Aeled, +
harozed galloudus a sent ouzh e urzhioù,
prest da respont da son e lavaroù.

²¹ Bennigit an Aotrou, c'hwi-holl e armeoù,
a zo en e servij evit ober e volontez.

²² Bennigit an Aotrou, c'hwi-holl e oberoù,
+
e kement lec'h m'en em astenn e rouantel-
ezh.

O va ene, bennig an Aotrou !

SALM 104 (103)

Meulgan d'an Doue krouer.

¹ *Bennig, va ene, an Aotrou !*

O va ene, bennig an Aotrou.

Na bras oc'h-C'hwi, Aotrou Doue !

Gwisket oc'h a lugern hag a veurded,

² ha mantellet gant splannder
ar sklerijenn.

*

Ledet hoc'h eus an neñvoù evel un deltenn,

³ war zoureier an oabl hoc'h eus savet
ho palez.

Kemer a rit ar c'houmoul da garr-reder,
war zivaskell ar gorventenn e valeit.

⁴ Eus an avelioù e rit ho kannaded,
eus ar flammennoù-tan ho servijerien.

⁵ Startaet hoc'h eus an douar war e
ziabezoù,

evit ma chomo divrañsellus da virviken.

⁶ Gant ar mor, evel gant ur gwiskamant, ho
poa e c'holoet,

a-us d'ar menezioù en em zalc'he
an doureier.

⁷ Met diwar ho kourdrouz e tec'hjont,
dirak mouezh ho kurunoù
en em dennjont.

⁸ Ar menezioù a savas, an traoniennoù a
ziskennas,

hag an dour a redas d'al lec'h
ho poa divizet dezhañ.

⁹ Hag un harz hoc'h eus laket d'ar mor na
dremeno ket pelloc'h,
na zistroio ket da c'holeiñ an douar.

¹⁰ Er c'haniennoù e lakait an eien da
strinkañ,

ha dinaou a reont etre ar menezioù,

¹¹ o dour a zegasont da holl loened ar
maezeier,

an onagred a dorr o sec'hed enno.

¹² War o ribloù e teu da chom laboused an
neñv,

ha dindan ar c'hlasvez e tispakont
o c'han.

¹³ Eus ho palez uhel e tourait ar menezioù,
gant frouezh hoc'h oberoù e vez leuniet
an douar.

¹⁴ Ar geot a lakait da ziwan evit ar chatal
hag ar plant da servijout d'an den,
evit ma tenno e vara eus an douar

¹⁵ ha ma vo sederact e galon gant ar gwin ;
ma lakaio e dal da lugerniñ gant an eoul,
ha ma vo kennerzhed e galon
gant ar bara.

¹⁶ Maget fonnus e vez gwez an Aotrou,
sedrez al Liban bet plantet gant e zorn.

¹⁷ Eno emañ an evned o neizhiañ,
war ar beg anezho e lakaio
ar c'hwiboned o zi.

¹⁸ D'ar givri gouez eo ar menezioù uhel,
ha d'an damaned repu ar reier.

¹⁹ Graet hoc'h eus al loar evit mentañ an
amzerioù,

an heol a oar ampoent e guzh.

²⁰ Degas a rit teñvalijenn ha setu an noz,
ma kantre enni holl loened ar c'hoadeier,

²¹ al leoned yaouank a yud war-lerc'h o
freizh,

en ur c'houlenn o magadur digant Doue.

²² An heol a sav, setu m'en em dennont
kuit,

evit mont da c'hourvez en o zoullou.

²³ Ha tro an den eo da vont er-maez evit e
labour,
evit e drevell betek ar serr-noz.

²⁴ Na pegen niverus hoc'h oberoù, Aotrou !+
Gant furnez hoc'h eus savet an holl draoù,
leun eo an douar gant kement
hoc'h eus krouet.

²⁵ Setu ar mor bras oc'h en em astenn a bep
tu : +

ennañ loened o virviñ diniver,

disheñvel a-wechoù "Ar menezioù a savas hag an
dour a ziskennas gant an traoniennoù d'al lec'h ho poa
divizet dezhañ".

103, 22k Diskan a addegas penn-kentañ ar gwerzad-
où 1 ha 2.

104, 8 Gwerzad diaes, a vez komprenet un tammig

anevaled bras ha bihan ;
²⁶ eno e kerzh ar bigi, +
 hag al Leviatan hoc'h eus stummet
 da c'hoari en dour.

²⁷ Kement a vev a c'hortoz diganeoc'h,
 e rofec'h e koulz o bevañs dezho.
²⁸ En reiñ a rit, hag e pakont anezhañ,
 pa zigorit ho torn o deus o gwalc'h a
 vadoù.
²⁹ Met pa guzhit ho tremm ez cont da goll ;
 +
 pa dennit o alan diouto e varvont
 hag e tistroont en o foultr.
³⁰ Met addegasit ho spered hag e vo
 adkrouet ar bed,
 ha nevesaet dremm an douar.

³¹ Gloar an Aotrou da bado da viken ;
 levezet d'an Aotrou gant e holl oberoù.
³² Ur sell anezhañ ouzh an douar ha setu
 ma kren,
 ur stok ouzh ar menezioù
 hag e tivogedont.

³³ Kanañ a rin an Aotrou keit ha ma vevin,
 salmiñ a rin d'am Doue keit ha ma vin.
³⁴ Ra vo plijus dezhañ komzoù va
 c'hanaouenn,
 rak va joa din-me eo an Aotrou.
³⁵ Ra vo skubet ar bec'herien a-ziwar an
 douar
 hag an dud fall na vezet ken anezho.
 O va ene, bennig an Aotrou.
 Allelouia !

SALM 105 (104)

Madoberoù an Aotrou evit e bobl.

¹ Allelouia. Rentit klod d'an Aotrou ha
 pedit e anv,
 embannit e oberoù meur
 e-touez ar pobloù.
² Kanit e vraster ha salmit dezhañ,
 danevellit e holl vurzhuoù.
³ Lakait ho kloar en e anv santel,
 ra drido kalon ar re a glask an Aotrou.

104, 26 Leviatan : n'eo ket moarvat an aerouant (S
 74, 141 met kentoc'h ur morvil bennak, evel e levr
 Job 40, 25 ; "da c'hoari en dour", pe "da c'hoari
 outañ".

104, 35k Adkavout a reomp amañ an diskan hon eus
 gwelet dija gant ar salm 103, hag a verke penn
 kentañ ar salm.

⁴ Klaskit an Aotrou ha braster e c'halloud,
 klaskit dalc'hmat arvestiñ
 ouzh e splannder.
⁵ Ho pet soñj eus ar burzhuoù en deus
 graet,
 eus e daolioù kaer,
 eus urzhioù e c'henou,
⁶ c'hwi diskennadur e servijer Abraham,
 c'hwi bugale Jakob, ar re dibabet gantañ.

⁷ Rak Eñ eo an Aotrou, ho Toue,
 a c'houarn an douar a-bezh
 gant e urzhioù.
⁸ Mirout a ra soñj eus e Emglev da
 virviken,
 eus ar bromesa en deus graet
 evit ur mil a rummadoù,
⁹ eus an emglev en deus diazezet gant
 Abraham,
 eus al le en deus touet da Izaag.

¹⁰ Rak divizet en deus bezañ ur
 gourc'hemenn evit Jakob,
 da vezañ un emglev peurbadel
 gant Israel,
¹¹ p'en deus lavaret : "Dit e roan bro
 Ganaan,
 ho lod hêrezh e vo."
¹² Pa ne oa nemet nebeut anezho c'hoazh,
 un dornad tud, diavaezidi er vro,
¹³ pa dremenent a vroad da vroad,
 hag eus ur rouantelezh d'eben ;
¹⁴ ne lezas den ebet d'o gwaskañ,
 hag en abeg dezho e kastizas rouaned ;
¹⁵ "Na stokit ket ouzh ar re am eus sakret,
 ha na rit ket a zroug d'am frofeded.
 *"

¹⁶ Gervel a reas ar gernez war ar vro,
 lemel a reas kuit pep sikour bara.
¹⁷ Kas a reas neuze un den dirazo,
 Jozef a voe gwerzhet da sklavour.
¹⁸ E dreid a voe gwasket er chadennoù,
 hag e c'houzoug a voe dalc'het
 en houarnoù,
¹⁹ betek ma teuas da wir ar pezh en devoa
 diouganet,
 goude bezañ bet amproutet
 gant lavar an Aotrou.
²⁰ Ar roue a gasas tud d'e zuebiñ,
 105, 4 klaskit an Aotrou, d.l.e. strivit da anavezout ha
 da seveniñ e youl.
 105, 15 ar re am eus sakret, heb. va olevidi : d.l.e. va
 rouaned, va beleien.
 105, 16 ar bara a zo evel ur vazh o harpañ buhez an
 den.

pennrener ar pobloù a roas urzh
d'e zichadennañ,
²¹ evit e ziazezañ da vestr war e di,
da c'houarnour war e holl zomaniou,
²² evit reiñ d'e briñsed deskadurezh,
ha kelenn d'ar re gozh ar furnez.
 *

²³ Neuze Israel a antreas e bro Egipt,
ha Jakob a zeuas da chom e douar Kam.
²⁴ Doue a lakaas e dud da vezañ niverus,
da vezañ kreñvoc'h eget o enebourien.
²⁵ Met e kalon ar re-mañ e savas kasoni
ouzh e bobl,
hag itrikañ a rejont troioù kamm
enep e servijerien.
²⁶ Neuze e kasas Moizez, e servijer,
hag Aaron, bet dibabet gantañ.
²⁷ Ha drezo e reas sinoù dirazo,
e vurzhuoù war zouar Kam.
²⁸ Kas a reas an deñvalijenn hag e voe an
noz-dall,
met ne daoljont ket evezh
ouzh e gomzoù.
²⁹ Treiñ a reas e gwad o dourioù,
hag e lakaas o fesked da vervel.
³⁰ O douar a verve gant raned e-leizh,
betek e kambroù ar rouaned.
³¹ Gourc'hemenn a reas hag e teuas un
arread c'hwibu,
astuz war o douar a-bezh.
³² E-lec'h glav e roas dezho grizilh,
flammoù-tan war o bro.
³³ Hag e skoas gant o gwini hag o fiez,
hag e torras gwez o douar.
³⁴ Gourc'hemenn a reas hag e teuas
lamperezed,
a-unan gant c'hwiled diniver,
³⁵ a douzas ar geot a-ziwar o douar,
a lonkas frouezh o maeziou.
³⁶ Ha gant ar re kentañ-ganet en o bro e
skoas erfin,
gant kement a oa frouezh kentañ
o nerzh.
³⁷ Hag e kasas e dud er-maez karget gant
arc'hant hag aour,
hag en o meuriadoù ne oa den o
trabidellañ.
³⁸ Ha bro Egipt a voe laouen pa-z ejont
kuit,
dre ma oa kouezhet ar spouron warno.
³⁹ Ledañ a reas ur goabrenn evel ur ouel d'o
goleiñ,

evel un tan d'o sklerijennañ
e-pad an noz.

⁴⁰ Goulenn a rejont hag e kasas koailhed
dezho,
o gwale'h a roas dezho eus bara an neñv.
⁴¹ Digeriñ a reas ar roc'h hag e redas an
dour,
evit mont, evel ur stêr,
a-dreuz ar gouelec'h.
⁴² Rak soñj en devoa eus e lavar santel,
eus ar ger en devoa roet
da Abraham e servijer.
⁴³ Lakaet en deus e bobl da vont er-maez
gant levenez,
hag e dud dibabet
gant youc'hadegoù a joa.
⁴⁴ Douaroù ar broadoù en deus roet dezho,
o lakaet en deus da berc'hennañ
madoù ar pobloù,
⁴⁵ dezho da virout e c'houre'hemenoù,
ha da heuliañ e lezennoù. Allelouia !

SALM 106 (105)

Lid a binijenn. Pobl Israel dianaoudek.

¹ Allelouia.
Lavarit bennozh d'an Aotrou evit e
vadelezh,
en abeg d'e drugarez bezañ peurbadel.

² Piv a zanevello oberoù meur an Aotrou,
ha piv a embanno e holl veuleudioù ?

³ Evurus ar re a vir ar pezh a zo reizh,
a zalc'h e pep amzer
gant ar pezh a zo just.

⁴ Ho pet soñj ac'hanomp, Aotrou, ho pet
soñj +

en ho madelezh e-keñver ho pobl,
deuit d'hor gweladenniñ evit hor salviñ.

⁵ ma vimp evit tañva eurvad ho tibabidi, +
evit bezañ laouen eus levenez ho pobl,
evit kaout ar c'hloar a zo hini ho tud.
 *

⁶ Pec'het hon eus evel hon tadoù,
fallentez hon eus graet ha kablus ez omp.

⁷ Evel hon tadoù e bro Egipt,
ha n'o devoa ket komprenet
ho purzhudoù,

n'o devoa ket soñj eus niver bras ho
madelezhioù,

hag en em savas e-kichen ar Mor Ruz
 enep an Uhel-meurbet.
⁸ O salviñ a reas abalamour d'e anv,
 evit diskouez nerzh e c'halloudegezh.
⁹ Gourdrouz a reas ar Mor Ruz hag e voe
 disec'het,
 o lakaat a reas da vont dre an dour
 evel dre zouar kras.
¹⁰ O salviñ a reas eus dalc'h an heskiner,
 o dieubiñ a reas eus dorn an enebour.
¹¹ An dourioù a veuzas o argaderien,
 ha ne chomas hini ebet anezho.
¹² Ha neuze e kredjont en e gomzoù,
 hag e kanjont e veuleudioù.
¹³ Met prestik goude o devoa ankounac'haet
 e oberoù,
 mont a raent diouzh o fenn
 hep gortoz e guzوليو.
¹⁴ En em reiñ a rejont er gouelec'h d'ar
 c'hoantegezh,
 ha temptañ a rejont Doue
 en ur vro digenvez.
¹⁵ Reiñ a reas dezho diouzh o goulenn,
 kas a reas dezho peadra da heugañ.
¹⁶ Er c'hamp goude-se o devoe gwarizi
 ouzh Moizez,
 ouzh Aaron, sant an Aotrou.
¹⁷ An douar a zigoras evit lonkañ Datan,
 goleiñ a reas bagad Abiram.
¹⁸ Un tan a grogas a-enep o strollad,
 ur flamm a gзумas an dud fallakr.
¹⁹ Ober a rejont ul leue en Horeb,
 hag e stoujont dirak un idolenn aour ;
²⁰ treiñ a rejont gloar Doue
 e skeudenn ur c'hole o tebriñ foenn.
²¹ Ankounac'haat a rejont Doue, o salver,
 en devoa graet taolioù kaer e bro Egipt,
²² burzhudoù meur e douar Kam,
 traoù spouronus e-tal ar Mor Ruz.
²³ Komz a reas eus o distrujañ,
 paneve Moizez, e zibabad,
 en em lakaas dirazañ d'e bediñ,
 da virout ouzh e fulor d'o dispenn.
 *
²⁴ Ha disprizout a rejont un douar a zudi,
 ne gredjont ket en e lavar.
²⁵ Grozmolat a rejont en o zeltlennoù,
 ne sentjont ket ouzh mouezh an Aotrou.
²⁶ Neuze, o sevel e zorn e toas a-enep

106, 13 e guzوليو, e alioù, pe : e vennadoù.
 106, 27 e stlabezfe, e tiskarfe, pe e strewfe.

dezho
 e tiskarfe anezho er gouelec'h,
²⁷ e stlabezfe o gouenn e-touez ar Broadoù,
 e tispennfe anezho dre zouarou ar bed.
²⁸ Ha goude-se en em stajont ouzh Baal-
 Fegor,
 ha debriñ a rejont eus ar sakrifisoù
 d'an doueoù divuhez.
²⁹ Lakaat a rejont droug ennañ gant o
 zorfedoù,
 hag ur walenn a gastiz
 en em strinkas warno.
³⁰ Nemet e savas Pineas d'ober justis,
 ma paouezas ar walenn a gastiz,
³¹ ha kement-se a zo bet lakaet war e anv
 evel un dra gaer,
 a rummad da rummad, da virviken.
³² Goude-se e kounnarjont anezhañ e
 dourioù Meriba,
 hag e c'hoarvezas droug
 da Voizez en abeg dezho,
³³ rak hegasañ a rejont e spered,
 hag e vuzelloù a gomzas a-dreuz.
 *
³⁴ Ne voe ket distrujet ganto ar pobloù,
 evel m'en devoa gourc'hemennet
 an Aotrou dezho.
³⁵ En em veskañ a rejont gant ar broadoù,
 hag e teskjont ober evelto.
³⁶ servijout a rejont o idolennoù,
 hag e teuas ar re-mañ
 da vezañ ur pech evito.
³⁷ Aberzhiñ a rejont dezho o mibien,
 ha lazhañ o merc'hed d'an diaouled.
³⁸ Skuilhañ a rejont ar gwad didamall,
 gwad o mibien hag o merc'hed
 a voe lazhet ganto e sakrifis da idolennoù
 Kanaan,
 ma voe gwallet ar vro gant ar gwad,
³⁹ en em louzañ a rejont gant o oberoù,
 en em lastezañ a rejont gant o zorfedoù.
⁴⁰ Ha neuze e flammas kounnar an Aotrou
 enep e bobl,
 heuget e voe gant tud e zomani.
⁴¹ O droukreiñ a reas etre daouarn ar
 baganed,
 ha trec'het e voent gant ar re
 o devoa kasoni outo.

106, 39 heb. avoultriñ, d.l.e. mont war-lerc'h an
 idoloù.

⁴² O enebourien a waskas anezho,
ha moustret e voent dindan o c'hrabanoù.

⁴³ Lies gwech en deus dieubet anezho ;
int avat, disent ouzh e guzulioù,
a sanke en o fazioù.

⁴⁴ Sellout a rae gant truez ouzh o anken,
pa gleve o garmadennoù.

⁴⁵ Soñj en devoa en o c'heñver eus e
Emglev,
en e drugarez vras en devoa truez outo.

⁴⁶ Ha lakaat a rae d'ober gant madelezh
outo
ar re holl o dalc'he da sklaved.

*

⁴⁷ Hor salvit, Aotrou, hon Doue,
hon advodit eus a-douez ar broadoù,

ma c'hellimp lavarout bennozh d'hoc'h anv
santel
ha klask hor gloar ouzh ho meuliñ.

Meulidigezh-dibenn ar pevare levrenn

⁴⁸ Ra vo benniget an Aotrou, Doue Israel,
a holl viskoazh da virviken.
Ha ra lavaro ar bobl a-bezh :
"Amen, amen".

Pempvet levrenn (Salmoù 107-150).**SALM 107 (106) Meulgan da Zoue.
Salver an dud.**

¹ Allelouia.

Lavarit bennozh d'an Aotrou evit e vadelezh,

abalamour d'e drugarez a zo peurbadel.

² Ra lavarit an re salvet gant an Aotrou,
ar re en deus tennet
a-dre daouarn an enebour,

³ ar re en deus advodet eus an holl vroioù,+
ar sav-heol hag ar c'huzh-heol,
an hanternoz hag ar c'hreisteiz.

*

⁴ Kantren a raent er gouelec'h, en digenvez,
ne gavent hent ebet
war-zu ur gêr da chom enni.

⁵ Krignet gant an naon, taget gant ar
sec'hed,
e santent o c'halonoù o semplañ.

⁶ A-greiz o enkreiz o deus kriet war-zu an
Aotrou,
hag Eñ en deus o zennet eus o anken.

⁷ O bleinet en deus dre an hent eeun,
da gaout ur Gêr da chom enni.

⁸ Ra lavarint bennozh d'an Aotrou evit e
drugarez,

evit e vurzhusoù e-keñver bugale Adam,
⁹ rak d'ar gorzailhenn sec'hedik en deus
roet he gwalc'h,
ha karget a vadoù ar galon naoniek.

*

¹⁰ Ar re a oa o chom en deñvalijenn, en noz
dall,

chadennet er reuzeudigezh
hag en houarnoù,

¹¹ dre m'o devoa disentet ouzh lavarou
Doue

ha m'o devoa disprizet
kuzul an Uhel-meurbet :

¹² Ar re en devoa sujet d'ar boan o
c'halonoù,

ar re a gouezhe d'an douar
hep kaout den d'o sikour :

¹³ A-greiz o enkreiz o deus kriet war-zu an
Aotrou,
hag Eñ en deus o zennet eus o anken.

¹⁴ Eus an deñvalijenn, eus an noz dall en
deus o zennet,

107, 11 ouzh lavarou, ouzh alioù, ouzh mennadoù.

torret en deus o chadennoù.

¹⁵ Ra lavarint bennozh d'an Aotrou evit e
drugarez,

evit e vurzhusoù e-keñver bugale Adam,
¹⁶ rak torret en deus an dorjoù arem,
ha bruzunet ar morailhoù dir.

*

¹⁷ Tud diskiant gant o doareoù fallakr,
gwall-skoet e oant bet
en abeg d'o fec'hedoù ;

¹⁸ heugñ a rae o c'halonoù ouzh ar boued,
hag e oant a-stok ouzh toull-dor ar marv.

¹⁹ A-greiz o enkreiz o deus kriet war-zu an
Aotrou,
hag Eñ en deus o zennet eus o anken.

²⁰ Kaset en deus e gomz evit o fareañ,
evit o diwall diouzh poull ar bez.

²¹ Ra lavarint bennozh d'an Aotrou evit e
drugarez,

evit e vurzhusoù
e-keñver bugale Adam ;

²² ra ginnigint sakrifisoù a drugarez,
ra zisklerint e oberoù-meur
gant youc'hadegoù laouen.

*

²³ Ar re a ziskenn en o bagoù war ar mor,
d'ober kenwerzh war an dourioù bras,

²⁴ ar re-se o deus gwelet oberoù-meur an
Aotrou,

hag e vurzhusoù en donvor.

²⁵ Diwar e c'hourc'hemenn e oa savet avel
diroll,

a zibrade uhel ar gwagennoù.

²⁶ D'an oabl e pignent ha d'an islonk e
tiskennent,

o c'halon a oa diaes gant an anken.

²⁷ Mezevellet e vran sellent evel un den
mezv,

hag o ampartiz a oa aet diganto.

²⁸ A-greiz o anken o deus kriet war-zu an
Aotrou,

hag Eñ en deus o zennet eus o anken.

²⁹ Terriñ a reas d'ar gorventenn ma teuas
kalmijenn,

ha ma tavas houlennoù ar mor.

³⁰ Ha laouenaet e voent o welout ar
sioulder,

o degas a reas d'ar porzh a c'hoantaent.

³¹ Ra lavarint bennozh d'an Aotrou evit e
drugarez,

evit e vurzhusoù e-keñver bugale Adam,

³² ra ganint anezhañ e bodadeg ar bobl,

ra veulint anezhañ e kuzul ar Gozhidi.

*

³³ Troet en devoa ar stêrioù-dour e gouelec'h

hag ar mammennoù e douar sec'h,

³⁴ ar vro strujus e douar sall,

en abeg da fallagriez

an dud a oa o chom enni.

³⁵ Met troet en deus ar gouelec'h en ur stankad dour,

hag ar mammennoù e douar sec'h.

³⁶ Evit lakaat ar re naoniek da vevañ eno,

ha da sevel ur Gêr da chom enni.

³⁷ Hadet o deus e douar ar maeziou, plantet gwini,

ha bet o deus frouezh o eastoù.

³⁸ O benniget en deus ha deuet int da vezañ niverus,

roet en deus dezho e-leizh a chatal.

³⁹ Met goude-se int bet digresket hag izelaet

dindan wask ar gwalleur hag an anken.

⁴⁰ Hogen an hini a skuilh an dispriz war ar briñsed,

hag o laka da gantreal

en ur gouelec'h hep hentoù,

⁴¹ eo an hini a adsav ar paour eus e reuzeudigezh,

hag a ro d'an tiegezhioù niverusaat

evel tropelloù-deñved.

⁴² An dud reizh a wel hag a vez laouen,

hag an dud fallakr a chom

stouvet o genoù.

⁴³ An neb a zo fur da daolo pled ouzh

kement-se,

ra gompreno mat trugareziou an Aotrou.

SALM 108 (107)

Kan a drugarez ha pedenn.

¹ *Kan. Salm. Eus David.*

² Start eo va c'halon, Aotrou Doue,

start eo va c'halon,

kanañ a rin, kanañ a rin ur meulgan.

Dihun, o va ene !

³ Dihunit, telenn ha kitar,

ma tivoredin ar gouloù-deiz.

107, 32 e kuzul (pe sened) ar Gozhidi, d.l.e. ouzh dorioù kêr, e-lec'h ma varent.

⁴ Ho meuliñ a rin e-touez ar poblou, Aotrou,

ho kanañ a rin e-mesk ar broadoù,

⁵ rak bras eo ho madelezh, betek an neñvoù,

betek an oabl ho fealded.

⁶ Savit, Aotrou Doue, a-us d'an neñvoù,

ho kloar da barañ war an douar a-bezh.

⁷ Deuit da zieubiñ ho re vuiañ-karet,

hor salvit gant ho torn dehou ha respontit.

⁸ An Aotrou Doue en deus komzet en e santual : +

"Tridal a ran, lodennañ a rin Sikem,

ha muzuliañ traonienn Soukot ;

⁹ din-me eo Galaad ha din-me Manase, +

Efraim a zo tokarn va fenn,

Youda va bazh-roue.

¹⁰ Moab eo ar gibell en em walc'han enni :+ ouzh Edom e taolan va sandalenn,

ha war Filistia e trec'han en ur youc'hal".

¹¹ Piv am bleino betek e-barzh ar Gêr-greñv ?

Piv am reno betek e-kreiz Edom ?

¹² C'hwï hepken, Aotrou Doue, hag hoc'h eus hon distaolet,

C'hwï hag a chom hep kerzhout ken

e penn hon armeoù.

¹³ Roit deomp ho skoazell enep an enebour,

rak didalvoud eo sikour an den.

¹⁴ Nemet gant nerzh Doue e sevenimp taolioù kadarn,

Eñ a vac'ho hon enebourien

dindan e dreid.

SALM 109 (108)

Galvadenn da Zoue

a-enep enebourien didruez.

¹ *D'ar mestr-kaner. Eus David. Salm.*

Doue va meuleudi, na chomit ket dilavar

² rak an den drouk

ha gaouiat a zigor enep din e c'henoù.

Gant muzelloù touellus e vez komzet ouzhin,

³ va gronnañ a reer

gant lavarou a gasoni.

Hep abeg e reer brezel din,

⁴ va zamall a reer, evidon da bediñ ;

108 sell. Salm 57, 8-12 ha Salm 60, 7-14.

⁵ An droug a renter din evit ar mad,
ar gasoni evit va c'harantez.

⁶ Lakait 'ta unan drouk da sevel enep
dezhañ,
un tamaller en e sav a-zehoù dezhañ :

⁷ Ra vezo kondaonet dirak al lez-varn,
hag e c'halv d'an drugarez
da vezo kontet dezhañ evel pec'hed.

⁸ Ra vo berraet dezhañ niver e zeizioù,
hag unan all da gemero e garg.

⁹ Ra zeuio e vugale da vezañ emzivaded,
hag e wreg da vezañ intañvez.

¹⁰ Ra vo e vibien o kantren en ur glask o
bara,
ra vint taolet e-maez o ziez dismantret.

¹¹ Ra lammo an uzulier war e holl beadra,
ha ra wasto an estrenien
frouezh e labour.

¹² Na vezet den o virout trugarez outañ,
na vezet den o kaout truez
ouzh e vinored.

¹³ Ra vo gouestlet e lignez d'an distruj,
na vo ket ken eus e anv
gant an eil remziad.

¹⁴ Ra vo miret soñj eus fallagriezh e dadoù,
ha ra chomo pec'hed e vamm
hep bezañ diverket.

¹⁵ Ra vezint atav dindan sell an Aotrou,
dezhañ da dennañ kuit
eus an douar an eñvor anezhañ.

¹⁶ Rak n'en deus ket bet soñj d'ober gant
trugarez,+
heskinet en deus an den paour hag
ezhommek,
an den mantret, klasket en deus e lazhañ.

¹⁷ karet en deus ar vallozh, ra zeuio
warnañ,
ne felle ket dezhañ a vennozh,
ra bellaio dioutañ.

¹⁸ Ar vallozh en deus gwisket warnañ evel
ur sae :+
ra 'n em silo bremañ en e ziabardh evel
dour,
betek en e eskern, evel coul.

109, 5 Hejañ a raent o fenn. Mzh 27, 39.
109, 10 eus o rivinoù : d.l.e. eus o ziez diskaret.
109, 23 Al lamperezed, krog er gwez, a veze hejet
diwar ar brankoù, evit o lakaat da gouezhañ hag o

¹⁹ Ra vo evitañ evel ur gwiskamant ouzh e
bakañ,
evel ur gouriz bepred ouzh e stardañ.

²⁰ Ra vo hennezh a-berzh an Aotrou gopr ar
re am zamall,
ar re a lavar droug a-enep din.

²¹ Met C'hwi, Aotrou, difennit va c'haoz 'vit
enor hoc'h anv,
e madelezh ho kras va salvit.

²² Rak paour ha reuzeudik ez on-me,
ha bloñset ennon eo va c'halon.

²³ Steuziañ a ran kuit evel ur skeud o hiraat,
skubet on er-maez evel ul lamperez.

²⁴ Va daoulin a drabidell dre forzh yunañ,
ha va c'horf 'zo kastizet-divi.

²⁵ N'on evito nemet danvez a zismegañs ;
ouzh va gwelout e hejont o fenn.

²⁶ Va sikourit, Aotrou, va Doue,
va salvit en ho trugarez divent.

²⁷ Ra ouezint ez eo ho torn deoc'h-C'hwi,
ez eo C'hwi, Aotrou, en deus graet kement-
se.

²⁸ Int a sko o mallozh, C'hwi avat a
vennigo ;
va enebourien da gaout mez,
hag ho servijer levenez.

²⁹ va zamallerien da vezañ gwisket a
zismegañs,
da vezañ goloet a vezh
evel gant ur vantell.

³⁰ Kanañ a rin a vouezh uhel meuleudi d'an
Aotrou,

embann a rin e c'hloar e-kreiz
engroez an dud,

³¹ o vezañ m' en em zalc'h a zehoù d'an
ezhommeg
evit e salviñ diouzh e gondaonerien.

SALM 110 (109)

Ar Mesiaz, roue ha beleg.

¹ *Eus David. Salm.*

Lavaret en deus an Aotrou d'am Aotrou :
"Azez a-zehou din,

flastrañ.

109, 27 en deus graet kement-se : d.l.e. en deus va
skoazellet ha salvet.

ken na rin eus da enebourien
ur skabell evit da dreid".

² An Aotrou a astenno eus Sion
da veli a roue ;
gour'hemenn gant galloud
e-kreiz da enebourien.

³ Te 'zo priñs e deiz da c'hanedigezh,
e sked ar santelezh,
eus va c'halon a-raok gouloù-deiz
me am eus da c'hanet.

⁴ Hen touet en deus an Aotrou,
ha keuz n'en devo ket :
"Te 'zo beleg da viken
hervez urzh Melkisedek".

⁵ A-zehou dit emañ an Aotrou,
da zeiz e fulor e flastr ar rouaned.

⁶ Barn a raio ar Broadoù
en ur verniañ korfoù marv.

Flastrañ a raio ar pennoù bras
dre holl war an douar.

⁷ War e hent ec'h evo eus ar froud,
ha rak-se eo e adsavo e benn.

Yod da virviken en devo soñj
eus e Emglev.

Kaf ⁶ Diskouezet en deus d'e bobl
galloud e oberoù,

Lamed dre reiñ dezho da zomani
madoù ar broadoù ;

Mem ⁷ gwirion ha reizh eo
labour e zaouarn.

Noun Ha divrall e holl
c'hourc'hemennoù,

Samek ⁸ diazezet evit atav ha da viken,
Hain ha sevenet gant ecunded ha
gwirionez.

Pe ⁹ Kaset en deus d'e Bobl ar
silvidigezh,+

Tsade ha divizet ganti
un emglev peurbadel.

Qof Na santel ha spouronus eo e anv.

Resh ¹⁰ Penn-kentañ ar furnez
eo doujañs an Aotrou,+

Shin ha skiant-vat a zo
gant kement en em stag outi ;

Tav meuleudi an Aotrou
a bado da viken.

SALM 111 (110)

Madoberoù an Aotrou e-keñver e bobl.

Alef ¹ Allelouia !
Kanmeuliñ a rin an Aotrou
a greiz va c'halon,
Bet e kuzul an dud reizh
hag en o bodadeg.

Gimel ² Bras eo oberoù an Aotrou,
Dalet un enklask didermen
evit an neb a gar anezho.

He ³ Splander ha galloud eo e labour,
Vav hag e reizhder a bad da virviken.

Zain ⁴ Savet en deus ul lid-eñvor
eus e vurzhusoù,
C'het na trugarezus
ha c'hwek eo an Aotrou.

Tet ⁵ Roet en deus ur vagadurezh
d'e dud feal,

110, 3 Degemeret hon eus evit ar gwerzad-mañ
testenn ar gr. hag ar Peshito siriek, a ginnig stummoù
koshoc'h moarvat eget an heb. deuet betek ennoomp.
110, 4 Jezuz eo ar beleg-meur : gw. He 3, 1

SALM 112 (111)

Eürusted an den reizh.

Alef ¹ Allelouia. Evurus an den a zouj
an Aotrou,

Bet a lakaio e blijadur en e
c'hourc'hemennoù.

Ghimel ² Galloudus e vo e lignez
war an douar,

Dalet bugale an dud reizh
a vezo benniget.

He ³ Madoù ha pinvidigezh a vo en e di,
Vav e eurvad a bado da holl viken.

Zain ⁴ Evel ur gouloù e par en
deñvalijenn evit ar re just,
Het gant e vadelezh, e drugarez hag e
reizhder.

Tet ⁵ Evurus an den a vez digor e galon
hag e yalc'h,

Iod an hini a renk e aferioù gant

111 Salm lizerennek ha salm a furnez evel ar salm
112 war-lerc'h. Ul lid-eñvor eus e vurzhusoù : sell.
Erm. 12, 14 ; 23, 14 ; 34, 18 ; Adl 16, 1. 3. h.a.
111, 10k meuleudi, pe : Gloar.

onestiz :
Kaf ⁶ morse ne vezo distroadet.
Lamed Ar soñj anezhañ a bado da viken.
Mem ⁷ n'en deus ket aon gant keloù a walleur.
Nun Divrall eo e galon o fiziout en Aotrou,
Samek ⁸ dinec'h ha dispont eo e galon :
Ain a-benn ar fin e raio goap ouzh e enebourien.

Pe ⁹ Gant largentez e ro aluzon d'ar beorien, +
Tsade e justis a bado da virviken,
Kof e dal a splanno leun a c'hloar.

Resh ¹⁰ An den fall ouzh e welout a vo droug ennañ, +
Shin skrignal a ra e zent, disec'hañ war e dreid,
Tav rak mennad ar re fall a droio da netra.

SALM 113 (112)**Meuleudi d'an Aotrou, Doue an dud izel.**

¹ Allelouia ! Meulit, servijerien an Aotrou, meulit anv an Aotrou.
² Ra vo benniget anv an Aotrou, a-vremañ da holl viken.
³ Adalek ar sav-heol ha betek ar c'huzh-heol ra vezo meulet anv kaer an Aotrou.
⁴ A-us d'an holl bobloù emañ an Aotrou, a-us d'an neñvou e c'hloar.
⁵ Piv a zo par d'an Aotrou, hon Doue, a dron azezet war an uhel,
⁶ hag a stou evit treiñ e selloù trezek an neñv hag an douar ?
⁷ Adsevel a ra eus ar boultrenn an ezhommeg, diwar an teil e tenn ar reuzeudig,
⁸ evit e lakaat da dronañ gant ar briñsed, gant pennoù bras ha priñsed e bobl.
⁹ Hag e ra d'ur vaouez divugel chom en un ti mamm laouen gant e-leizh a vugale.

113 Ar salmoù 113-118 a oa anezho an Hallel a veze kanet pe lavaret gant ar gouelioù bras hag e koan ar Pask.

113, 3 g.e.g. Adalek tarzh an deiz betek ar serr-noz :

SALM 114 (113A)**Burzhudoù an Ermaeziadeg.**

¹ Allelouia ! pa-z eas Israel er-maez eus bro Egipt,
 tiegezh Jakob eus a douez ur bobl barbar,
² e reas gant Youda E santual,
 eus Israel e zomani ;

³ Ar mor a welas hag a dec'has,
 ar Jordan a zistroas war e giz ;
⁴ ar menezioù a lammas evel maouted,
 an tosennoù evel deñvedigoù.

⁵ Petra c'hoarvez ganit, o Mor, pa dec'hez kuit,
 ha ganit, Jordan, pa zistroez war da giz ?
⁶ Petra, menezioù, pa lammit evel maouted,
 ha c'hwi, torgennoù, evel deñvedigoù ?

⁷ Dirak an Aotrou, kren o douar,
 dirak splannder Doue Jakob,
⁸ a dro ar garreg en ur vammenn-dour,
 hag ar roc'h en ur stivell.

SALM 115 (113B)**Galloud an Aotrou, dic'halloud an idoloù.**

¹ N'eo ket deomp-ni, Aotrou, n'eo ket deomp-ni, +
 met d'hoc'h anv roit enor,
 en abeg d'ho madelezh, d'ho fealded.
² Perak e lavarfe ar broadoù :
 "Pelec'h emañ o Doue ?".
³ Hon Doue-ni a zo en neñvou,
 seveniñ a ra kement a fell dezhañ.

⁴ Met o idolennoù arc'hant hag aour,
 a zo labour daouarn an den.
⁵ Ur genou o deus ha ne gomzont ket,
 daoulagad o deus ha ne welont ket.
⁶ Divskouarn o deus ha ne glevont ket,
 ur fri o deus ha ne c'hwesaont ket.
⁷ Daouarn o deus ha ne stokont ket ganto, +
 treid o deus ha ne gerzhont ket ;
 o c'horzailhenn n'eus enni mouezh ebet.
⁸ Ra vo evelto ar re a sav anezho,
 ar re a lakaio o fiziañs enno.

d.l.e. e pep lec'h hag e pep amzer.

114, 2 e santual : santual an Aotrou.

114, 7 kren, pe : trid.

⁹ Tieghez Israel, lakaio da fiziañs en Aotrou :

Eñ a zo da skoazell ha da warez.

¹⁰ Tieghez Aaron, lakaio da fiziañs en Aotrou :

Eñ a zo da skoazell ha da warez.

¹¹ C'hwi hag a zouj an Aotrou, lakait ho fiziañs en Aotrou :

Eñ a zo ho skoazell hag ho kwarez.

¹² Soñj ac'hanomp en devo an Aotrou, hor bennigañ a raio :

bennigañ a raio tieghez Israel, bennigañ a raio tieghez Aaron,

¹³ bennigañ a raio ar re a zouj an Aotrou, ar re vihan evel ar re vras.

¹⁴ An Aotrou da roio deoc'h kreskidigezh, deoc'h-c'hwi ha d'ho pugale.

¹⁵ Ra viot benniget gant an Aotrou, oberour an neñv hag an douar.

¹⁶ An Neñv eo Neñv an Aotrou, met roet en deus an douar da vugale Adam.

¹⁷ N'eo ket ar re varv a veulo an Aotrou, nag ar re a ziskenn e bro ar re vut,

¹⁸ ni avat, ar re vev, bennigomp an Aotrou, ha bremañ ha da holl viken.

SALM 116 (114, 1-9 ; 115) Meulgan a drugarez.

¹ Allelouia. An Aotrou a garan dre m'en deus selaouet

mouezh va daspedennoù.

² Stout en deus e skouarn davedon, en deiz m'am eus e c'halvet.

³ Stardet e oan dija gant lasoù ar marv, + paket e oan e roued an Ankoù.

Anken ha trubuilh am dalc'he ;

⁴ neuze em eus pedet anv an Aotrou :
"A ! Aotrou, salvit va buhez".

⁵ Madezhus ha reizh eo an Aotrou,

116 Ar salm-mañ en em gav daouhanteret e gr. ar Septua-ginta hag er Vulgata, ar gwerzad 9 oc'h ober evel un echuadenn d'al lodenn gentañ. Gwelloc'h eo koulskoude adlec'hiañ ar gwerzad 9 a-raok pe goude 17, e-lec'h m'en em gav gant gwelloc'h ken-destenn. Notennoù-resisaat a zo war a seblant, er werzad 3 : Anken ha trubuilh am dalc'he, er werzad 8 : Va zreid eus an drouklamm.

Ouzhpenn-se ez eus doubladurioù gant ar gwerzad 14, a adlavar ar gwerzad 18, gant ar gwerzad 16

trugarezus eo hon Doue.

⁶ An Aotrou a ziwall an dud eeun a galon ; p'edon e-kreiz ar reuz en deus va salvet.

⁷ Sioula bremañ, o va ene, rak an Aotrou en deus graet vad dit-te ;

⁸ tennet en deus va ene eus ar marv, + va daoulagad eus an daeroù, va zreid eus an drouklamm.

⁹ Hag e kerzhin dirak an Aotrou, war zouar ar re vev.

*

¹⁰ Fiziañs em boa, zoken pa lavaren : "Re bounner eo va reuz".

¹¹ Ha pa lavaren em strafuilh : "Pep den 'zo tromplerezh".

¹² Petra a rentin d'an Aotrou evit an holl vad en deus graet din ?

¹³ Sevel a rin kalirad ar silvidigezh en ur bediñ anv an Aotrou.

¹⁴ Seveniñ a rin va gouestloù d'an Aotrou dirak holl dud e boblad.

¹⁵ Prizius-meurbet evit an Aotrou eo marv e dud fidel.

¹⁶ Aotrou, me ho servijer, ha mab ho servijerez.

Torret hoc'h eus din va liammoù :

¹⁷ profañ a rin deoc'h ur sakrifis a veuleudi, pediñ a rin anv an Aotrou.

¹⁸ Seveniñ a rin va gouestloù d'an Aotrou dirak holl dud e boblad,

¹⁹ e porzhioù sakr ti an Aotrou, e-kreiz da vogerioù, Jeruzalem.

SALM 117 (116) An hollved da veuliñ an Aotrou.

¹ Allelouia !

Meulit an Aotrou, c'hwi, an holl vroadoù, youc'hit dezhañ, c'hwi, an holl bobladoù.

² Rak divrall eo warnomp E drugarez,

astennet hag a zeu da vezañ : A Aotrou, o vezañ ma-z on ho servijer, me ho servijer ha mab ho servijerez, hoc'h eus torret va liammoù. N'hon eus ket miret an doubladurioù en destenn.

116, 11 Pep den 'zo tromplerezh : heb. an holl dud a zo gaouiat, d.l.e. ar fiziañs en dud a zo touellus.

116, 15 hervez an heb. e ranker kompren ez eo un dra goustus evit an Aotrou gwelout e vignoned o vervel.

117, 2 warnomp, pe : evidomp.

fealded an Aotrou a bad da virviken !

SALM 118 (117)

Meulgan evit al lid-ambroug d'an Templ.

¹ Allelouia.

Rentit gloar d'an Aotrou evit e vadelezh,
ya, da virviken e pad e drugarez.

² Ra lavaro tiegezh Israel,
ya, da virviken e pad e drugarez.

³ Ra lavaro tiegezh Aaron,
ya, da virviken e pad e drugarez.

⁴ Ra lavaro ar re a zouj an Aotrou,
ya, da virviken e pad e drugarez.
*

⁵ Eus kreiz va anken em eus galvet an
Aotrou,

va selaouet, va dieubet en deus

⁶ Ganin emañ an Aotrou, n'em eus tamm
aon ebet,

petra c'hellfe an den a-enep din ?

⁷ Ganin emañ an Aotrou va skoazeller-me,
gwelout a rin va enebourien diskaret.

⁸ Gwelloc'h eo en em repuiñ en Aotrou
eget fiziout e mab-den.

⁹ Gwelloc'h eo en em repuiñ en Aotrou
eget fiziout er briñsed.

¹⁰ An holl baganed o devoa va enkelc'hiet,
en anv an Aotrou em eus o dispennet.

¹¹ A bep tu o devoa va enkelc'hiet,
en anv an Aotrou em eus o dispennet.

¹² Va enkelc'hiet o devoa evel un hadad
gwesped +

met flammet int bet evel drein en tan,
en anv an Aotrou em eus o dispennet.

¹³ Bountet-divountet on bet ganto da
gouezhañ,

met an Aotrou en deus va skoazellet.

¹⁴ Va nerzh ha va galloud eo an Aotrou,
ur salver eo bet evidon.

¹⁵ Youc'hadegoù a levenez hag a drec'h
e teltennoù an dud reizh :

¹⁶ "Dorn dehou an Aotrou en deus va

118 Gant ar salm-mañ hon eus echuadenn an Hallel a oa krog gant ar salm 113. Ur meulgan evit ur Brosesion hon eus amañ gant diskanou (sell. 1-4 Ya, da virviken e pad e drugarez ! ha pelloc'h 10-12 : En anv an Aotrou em eus o dispennet !). Koriou disheñvel a seblant respont an eil d'egile, a bep eil : ar bobl, ar penrener, ar veleien. Implijet e c'hellfe bezañ bet evit gouelioù evel hini Neh. 9, 15 h.a. ; pe

adsavet ;

dorn dehou an Aotrou en deus graet un
taol-nerzh !"

¹⁷ N'eo ket mervel a rin, met bevañ
hag ec'h embannin oberoù meur an
Aotrou.

¹⁸ Va c'hastizet, va c'hastizet en deus an
Aotrou

met n'en deus ket va roet d'ar marv.

¹⁹ Digorit evidon an dorojoù santel ;
ma-z antrein drezo da drugarekaat an
Aotrou.
*

²⁰ Houmañ eo dor an Aotrou ;
drezi ez antre an dud reizh.

²¹ Ho trugarekaat a ran dre m'hoc'h eus va
selaouet,

dre ma-z oc'h bet evidon ur salver.

²² Ar maen bet distaoulet gant ar saverien,
a zo deuet da vezañ maen-uhel ar
c'horn ;

²³ gant an Aotrou eo bet graet se,
tra estlammus d'hon daoulagad.

²⁴ Hemañ eo an deiz en deus graet an
Aotrou :

tridomp ennañ gant levenez.
*

²⁵ A ! Aotrou, roit deomp silvidigezh ;
A ! Aotrou, roit deomp evurusted.

²⁶ Ra vo benniget an hini a zeu en anv an
Aotrou.

Ho pennañ a reomp eus ti an Aotrou.

²⁷ Doue eo an Aotrou en deus roet
sklerijenn deomp. +

Urzhiit an ambrougadeg bodoù glas en ho
torn

tre betek kernioù an aoter.
*

²⁸ Va Doue ez oc'h-C'hwi hag ho
trugarekaat a ran,

va Doue, ho kanmeuliñ a fell din.

²⁹ Rentit klod d'an Aotrou evit e vadelezh,
ya, da virviken e pad e drugarez.

c'hoazh Zak 14, 16 h.a. ; Esdras 3, 4, 11.

118, 13 da gouezhañ, d.l.e. evit ober din kouezhañ.

118, 14 sell. Erm 15, 2.

118, 25 "Roit dimp silvidigezh !" a zo tremenet en Testamant nevez dindan ar stumm gre. "Hozanna !" a vez implijet evit ar Mesiaz, maen-korn gwirion, o ren an Israel nevez, betek santual an Neñvoù en un ambrougadeg en hollamzerel.

SALM 119 (118)

Meulgan d'al Lezenn.

¹ Allelouia.

Alef

Evurus ar re a zo dinamm o hent,
a gerzh gant lezenn an Aotrou.

² Evurus ar re a vir e urzhioù,
a glask anezhañ a greiz o c'halonou.

³ Ar re na reont ket an droug,
a gerzh avat gant e hentoù.

⁴ Roet hoc'h eus deomp hoc'h urzhioù
ma virimp anezho gant aked.

⁵ Ra vo neuze divrall va c'hammedoù
o terc'hel d'ho kemennadurioù !

⁶ Nann, n'em bo ket a geuz,
o teurel evezh ouzh hoc'h holl
c'hourc'hemennou.

⁷ Ho meuliñ a rin e reizhder va c'halon,
pa zeskin justis ho pardedigezhioù.

⁸ Ho kemennadurioù, me fell din o mirout,
n'am dilezit ket da virviken.

Bet

⁹ Penaos eo an den yaouank a viro dinamm
e gammedoù ?

Dre zerc'hel d'ho komzoù.

¹⁰ A greiz va c'halon ho klaskan,
n'am lezit ket da vont er-maez eus ho
kourc'hemennoù.

¹¹ E don va c'halon e viran ho lavar,
gant aon da bec'hiñ a-enep deoc'h.

¹² Benniget oc'h-C'hwi, Aotrou,
deskit din ho kemennadurioù.

¹³ Gant va muzelloù e tibunan
holl varnedigezhioù ho kenou.

¹⁴ Gant hent ho testenioù e kavan muioc'h a
levenez

egret gant holl deñzorioù ar bed.

¹⁵ War hoc'h urzhioù e fell din prederiañ
ha stagañ va sell ouzh hoc'h hentoù.

¹⁶ En ho tivizoù e kavan va dudi,
ne fell ket din ankounac'haat ho
komzoù.

Gimel

¹⁷ Grit al levenez-mañ d'ho servijer, va
lakait da vevañ ma virin ho komzoù.

¹⁸ Digorit va daoulagad,
ma-z arvestin pegen burzhudus eo ho

119, Al Lezenn eo an diskuliadur graet gant Doue da Israel, hag ar c'hemennadurioù roet dezhañ evit mirout an Emglev. E pep gwerzad eus ar salm-mañ ez eus un termen heñvelster ouzh ar ger lezenn :

lezenn.

¹⁹ Un tremeniad ez on war an douar,
na guzhit ket ouzhin ho kourc'hemenn

²⁰ Debret eo va ene gant ar c'hoant
d'en em stagañ dalc'hmat ouzh ho
pardedigezhioù.

²¹ Gourdrouz a rit an dud lorc'hus,
ar re villiget a dro diwar ho
kourc'hemenn.

²² Pellait diouzhin ar vezh hag an
dismegañs,
rak miret em eus ho testenioù.

²³ P'emañ ar brifised o tivizout a-enep din,
emañ spered ho servijer gant ho
kemennadurioù.

²⁴ Ya, va dudi eo ho testenioù,
ha va c'huzulierien, ho kemennadurioù.

Dalet

²⁵ Ouzh ar poultr eo peg va ene ;
va lakait da advevañ gant ho lavar.

²⁶ Va hentoù am eus diskleriet deoc'h ha va
selaouet hoc'h eus,
deskit din ho kemennadurioù.

²⁷ Va lakait da gompren hent ho
mennantezioù,
ma prederiin war ho purzhudoù.

²⁸ Va ene a skuilh daerou en e c'hlaç'har ;
va adsavit gant ho lavar.

²⁹ Va distroit diouzh hent ar gaou,
roit din ar c'hras da zerc'hel d'ho lezenn.

³⁰ Hent ar wirionez am eus dibabet,
en em dreññ a ran ouzh ho
pardedigezhioù.

³¹ Ouzh hoc'h urzhioù en em stagan,
Aotrou ;

n'am lezit ket da gaout keuz.

³² En hent ho kourc'hemennoù e redan,
pa roit nerzh d'am c'halon.

He

³³ Deskit din, Aotrou, hent ho
kemennadurioù,
ma virin anezhañ betek ar penn.

³⁴ Roit din furnez ma talc'hin d'ho lezenn,
ma chomin stag outi a greiz va c'halon.

³⁵ Va renit e gwenodenn ho
kourc'hemennoù,
rak enni emañ va flijadur.

³⁶ Dougit va c'halon war-zu ho testenioù,
ha n'eo ket etrezek an arc'hant.

Rannet eo ar salm e 22 goublad a eizh gwerzad pep hini, hag ar gerioù-mañ a gaver e pep koulblad : lezenn, urzhioù, kemennadurioù, reolennoù, gourc'hemennoù, setañoù, lavarioù, hentoù.

³⁷ Distroit va daoulagad diouzh an
touelladurioù,
va lakait da vevañ en hoc'h hentoù.

³⁸ Evit ho servijer kasit da benn ho
promesa,
an hini hoc'h eus graet d'ar re a zouj
deoc'h.

³⁹ Pellait diouzhin an dismegañs am eus
aon razi,

rak ho parnedigezhioù a zo va dudi.

⁴⁰ Setu m'am eus c'hoant bras da seveniñ
hoc'h urzhioù,
hervez ho justis roit din buhez.

Vav

⁴¹ Ra zeuio warnon ho madelezh, Aotrou,
ho silvidigezh hervez ho promesa.

⁴² Hag e respontin d'ar re am dismegañs,
rak fiziañs am eus en ho lavar.

⁴³ Na dennit ket eus va genou ar gomz a
wirionez,
rak en ho parnedigezhioù emañ va esper.

⁴⁴ Mirout a rin ho lezenn atav,
dalc'hmat ha da viken.

⁴⁵ Kerzhout a ran er frankiz,
dre ma klaskan ho mennantez.

⁴⁶ Embann a rin ho testenioù dirak ar
rouaned
hep tamm mezh ebet.

⁴⁷ En ho kourc'hemennoù emañ va dudi,
enno emañ va holl garantez.

⁴⁸ Sevel a rin va daouarn war-zu ho
kourc'hemennoù,
ha war ho kemennadurioù e prederiin.

Zain

⁴⁹ Ho pet soñj eus ho lavar d'ho servijer,
hoc'h eus roet din esper gantañ.

⁵⁰ Setu va frealz e-kreiz va glac'har,
e tegas ho lavar buhez din.

⁵¹ An dud lorc'hus a ra goap ac'hanon leizh
o genou,
met ne ziheñchan ket diwar ho lezenn.

⁵² Eus ho parnedigezhioù a-wechall em eus
soñj, Aotrou,
ha setu-me frealz et.

⁵³ Fulor a grog ennon pa welan ar re fallakr
o tilezel ho lezenn.

⁵⁴ Ho kemennadurioù a zo kanennoù
evidon

er vro-mañ ma tremenan enni pirc'hirin.

⁵⁵ En noz em bez soñj eus hoc'h anv,
ya, sentiñ a ran ouzh ho lezenn.

119, 37b Kentoc'h eget "Roit din buhez hervez (gant ?) ho lavar.

⁵⁶ Sed emañ un dra a zo din-me :
mirout bepred ho polontez.

Het

⁵⁷ Va lod, hel lavaret em eus, Aotrou,
eo mirout ho komzoù.

⁵⁸ A holl galon e pedan ho madelezh ;
ho pet truez ouzhin hervez ho promesa.

⁵⁹ Teurel a ran evezh ouzh an hent a heulian
evit mirout va zreid en ho testenioù.

⁶⁰ Hastañ a ran, hep termal,
kas da benn ho kourc'hemennoù.

⁶¹ An dud fallakr a glask va fakañ en o
lasoù,
met n'ankounac'haan ket ho lezenn.

⁶² E-kreiz an noz e savan d'ho meuliñ
evit reizherd ho parnedigezhioù.

⁶³ Keneil ez on da gement hini a zouj
deoc'h,
da gement hini a vir hoc'h urzhioù.

⁶⁴ Gant ho madelezh, Aotrou, eo leun an
douar ;
deskit din ho kemennadurioù.

Tet

⁶⁵ Graet hoc'h eus vad d'ho servijer,
hervez ho lavar, Aotrou.

⁶⁶ Deskit din skiant-vat ha furnez,
rak feiz am eus en ho kourc'hemennoù.

⁶⁷ A-raok anaout ar glac'har em boa kerzhet
a-dreuz ;

bremañ avat e talc'han d'ho lavar.

⁶⁸ C'hwï a zo mat ha madelezhus,
deskit din ho kemennadurioù.

⁶⁹ Tud faeüs a glask va stlabezañ gant o
gevier,

me avat, a-greiz kalon a vir hoc'h
urzhioù.

⁷⁰ Stouvet eo o c'halonou ha c'hwezhet gant
an druzoni,

me avat, en ho lezenn emañ va dudi.

⁷¹ Un dra vat eo bet evidon anaout ar
glac'har,

ha deskiñ justis ho kemennadurioù.

⁷² Evidon eo prziusoc'h lezenn ho kenou
eget aour hag arc'hant a-vernioù.

Yod

⁷³ Ho taouarn o deus graet ha stummet
ac'hanon ;

roit din skiant-vat da zeskiñ ho

kourc'hemennoù.

⁷⁴ Ho tud fidel a vez laouen ouzh va

gwelout,
 dre m'am eus fiziañs en ho lavar.
⁷⁵ Gouzout a ran, Aotrou, eo just ho
 pardedigezhioù,
 hag ez eo gant gwir abeg hoc'h eus va
 c'hastizet.
⁷⁶ Met bremañ, en ho madelezh, va frealzit,
 hervez ho promessa d'ho servijer.
⁷⁷ Ra zeuio din ho trugarez da rentañ din
 buhez,
 rak ho lezenn a zo va dudi.
⁷⁸ Mez h d'an dud lorc'hus a sko ganin o
 gevier,
 me hag a breder war ho mennantezhioù.
⁷⁹ Ra 'n em droio war-zu ennon ho tud
 fidel,
 ar re a anavez ho testenioù.
⁸⁰ Ra chomo va c'halon peurvat en ho
 kemennadurioù,
 evit n'am bo morse da ruziañ.

Kaf

⁸¹ Kľañv eo va c'halon dre forzh c'hoantaat
 ho skoazell,
 en ho lavar emañ va esper.
⁸² Kľañv eo va daoulagad dre forzh
 c'hoantaat ho promessa :
 "Pegoulz e teuiot d'am frealziñ ?".
⁸³ Me a zo evel ur sac'h-lêr o tisec'hañ er
 moked ;
 met evit se n' ankounac'haan ket ho
 kemennadurioù.
⁸⁴ Pegeit e lezot ho servijer da c'hortoz ?
 Pegoulz ho pardedigezh a-enep d'am
 heskinerien ?
⁸⁵ Tud lorc'hus o deus toullet foziou
 dirazon,
 ar re na sentont ket ouzh ho lezenn.
⁸⁶ Hogen hoc'h holl c'hourc'hemennoù a zo
 gwirionez ;
 pa-z on heskinet e gaou, va sikourit.
⁸⁷ War-bouez nebeut o divije va skubet a-
 zivar an douar,
 me avat n'em eus ket dilezet hoc'h
 urzhioù.
⁸⁸ Hervez ho madelezh va dalc'hit e buhez,
 ma virin reizhadurioù ho kenou.

Lamed

⁸⁹ Da holl viken, Aotrou,
 e chom ho lavar digemm en Neñvoù.
⁹⁰ A rummad da rummad e chom ho
 fealded ;

diazezet hoc'h eus an douar, hag e talc'h.
⁹¹ Hervez ho tivizoù e pad kement a zo,
 rak ar bed a-bezh a zo en ho servij.
⁹² Panevez d'ho lezenn bezañ bet va dudi,
 e vijen aet da goll em reuzeudigezh.
⁹³ Nann, biken n'ankounac'hain hoc'h
 urzhioù,
 rak ganto e roit din buhez.
⁹⁴ Deoc'h ez on, va salvit, Aotrou,
 rak hoc'h urzhioù a glaskan.
⁹⁵ An dud fallakr am ged d'am c'has da
 goll ;
 met bepred e taolan evezh ouzh ho
 testenioù.
⁹⁶ Ur fin a welan da gement a zo peurglok,
 n'eus nemet ho kourc'hemenn a vefe
 didermen.

Mem

⁹⁷ Na karout a ran ho lezenn, Aotrou ;
 a-hed an deiz e prederian warni.
⁹⁸ Furoc'h eget va enebourien ez on-me,
 rak ganin emañ bepred ho
 kourc'hemennoù.
⁹⁹ Poellekoc'h eget va holl gelennerien ez
 on-me,
 rak ho testenioù a zo danvez va emsoñj.
¹⁰⁰ Poellekoc'h eget an dud kozh ez on-me,
 dre ma talc'han d'hoc'h urzhioù.
¹⁰¹ Distreñ a ran va zreid diouzh hentoù an
 droug,
 evit mirout ho lavarioù.
¹⁰² Ne ziroudan ket diwar ho
 pardedigezhioù,
 rak C'hwi eo an hini am c'helenn.
¹⁰³ Pegen c'hwec'h d'am staoñ eo ho lavar,
 c'hwec'h eget mel d'am genoù.
¹⁰⁴ Gant ho kourc'hemennoù e teuan
 speredek ;
 setu perak e kasaan holl hentoù ar gaou.

Noun

¹⁰⁵ Ul lamp eo ho lavar evit va
 c'hammedoù,
 ur gouloù evit va gwenodenn.
¹⁰⁶ Ul le am eus graet ha derc'hel a rin
 dezhañ ;
 mirout holl varnedigezhioù ho justis.
¹⁰⁷ Pa vezan glac'haret dreist-muzul,
 Aotrou,
 rentit buhez din hervez ho lavar.
¹⁰⁸ Aotrou, degemerit profadenn va fedenn,
 ha deskit din ho pardedigezhioù.

- ¹⁰⁹ Va buhez a vez dalc'hmat en argoll,
met n'ankounac'haan ket ho lezenn.
¹¹⁰ Tud fallakr o deus stegnet evidon o
lasoù,
met ne ziheñchan ket diwar hoc'h
urzhioù.
¹¹¹ Va hêrezh da holl viken eo ho testenioù.
int hag a zo levezeg va c'halon.
¹¹² Douget em eus va c'halon da seveniñ ho
kemennadurioù
da holl viken betek ar fin.

Samek

- ¹¹³ Kasaat a ran ar c'halonoù daoudu,
karout a ran ho lezenn.
¹¹⁴ C'hwi eo va repu ha va difenn,
esper am eus en ho lavar.
¹¹⁵ Pellait diouzhin, c'hwi holl, oberourien
an droug,
me a fell din mirout gourc'hemennoù va
Doue.
¹¹⁶ Va skoazellit hervez ho lavar ma vevin,
ha na vin ket mezhekaet em goanag.
¹¹⁷ Va sikourit hag e vin salvet,
hag e stagin va sell ouzh ho
kemennadurioù.
¹¹⁸ Disprizout a rit ar re a bella diouzh ho
kourc'hemennoù,
rak o itrikoù n'int nemet tromplerezh.
¹¹⁹ Ul lastez evidoc'h eo holl dud fall an
douar,
setu perak e karan ho testenioù.
¹²⁰ Va c'horf a gren gant aon razoc'h,
spontañ a ran rak ho parnedigezhioù.

Ain

- ¹²¹ Pleustret em eus ar reizhder hag ar
justis ;
n'am lakait ket etre daouarn va
gwaskerien.
¹²² Bezit gwarant eurvad ho servijer ;
griot na vin ket breset gant an dud
lorc'hus.
¹²³ Dizeriañ a ra va ene o c'hoantaat ho
silvidigezh,
o c'hoantaat ar justis a brometit.
¹²⁴ Grit hervez ho madelezh e-keñver ho
servijer,
ha deskit din ho polontezioù.
¹²⁵ Ho servijer ez on ;
roit din skiant-vat ma anavezin ho
testenioù.
¹²⁶ Poent eo deoc'h plediñ ganti, Aotrou ;

- gwallet e vez ho Lezenn.
¹²⁷ Dreist pep tra e karan ho
kourc'hemennoù,
muioc'h eget an aour, an aour glanañ.
¹²⁸ Setu perak en em renan hervez hoc'h
urzhadurioù,
kasaat a ran holl hentoù ar gaou.

Pe

- ¹²⁹ Souezhus-epar eo ho testenioù,
ha va ene neuze en em stag outo.
¹³⁰ Diskleriadur ho komz a zo gwir
sklerijenn,
skiantegezh d'an dud izelek a galon.
¹³¹ Digeriñ a ran va genoù da dennañ va
anal,
kement em eus c'hoant eus ho
kourc'hemennoù.
¹³² Troit war-zu ennon, ho pet truez ouzhin,
evel ma rit ouzh an dud a gar hoc'h anv.
¹³³ Startait va c'hammedoù en hent ho
lavaroù,
na lezit ket an direizhder da drec'hiñ
warnon.
¹³⁴ Va dieubit eus gwaskerezh an dud,
ma virin hoc'h urzhioù.
¹³⁵ Lakait ho sklerijenn da splannañ war ho
servijer,
ha deskit din ho kemennadurioù.
¹³⁶ Va daoulagad a skuilh daeroù dourek,
o vezañ na virer ket ho lezenn.

Tsade

- ¹³⁷ Na just oc'h-C'hwi, Aotrou,
na reizh ho parnedigezhioù !
¹³⁸ Gourc'hemennet hoc'h eus ho testenioù
gant reizhder
ha gant pep gwirionez.
¹³⁹ Dêvet on gant ar gred evit ho ti,
pa welan va enebourien oc'h
ankounac'haat ho komzoù.
¹⁴⁰ Amprout-meurbet eo ho lavar,
hag ho servijer a gar anezhañ.
¹⁴¹ Ha goude ma-z on bihan ha disprizet,
n'ankounac'haan ket hoc'h urzhioù.
¹⁴² Ho reizhder a zo reizhder peurbadel,
hag ho lezenn, startijenn.
¹⁴³ Anken ha trubuilh a zo kouezhet
warnon,
met plijadur am eus gant ho
kourc'hemennoù.
¹⁴⁴ Justis peurbadel eo ho testenioù,
va lakait d'o c'hompren ma vevin.

Kof

¹⁴⁵ A greiz kalon ho kalvan, va selaouit,
Aotrou ;
me a fell din dere'hel d'ho
kemennadurioù.
¹⁴⁶ Ho kervel a ran, Aotrou, va salvit,
me a fell din mirout ho testenioù.
¹⁴⁷ A-ziaraok gouloù-deiz e vezan ouzh ho
pediñ,
esperout a ran en ho komzoù.
¹⁴⁸ Va daoulagad a chom digousk e-pad an
noz,
evit prederiañ war ho lavarou.
¹⁴⁹ En ho madelezh, Aotrou,
selaouit va mouezh,
hervez ho promessa roit din buhez.
¹⁵⁰ Tostaat a ra an dud am heskin gant
trubarderezh,
pell emaint diouzh ho lezenn.
¹⁵¹ Met C'hwi a zo tost ivez, Aotrou,
hag hoc'h holl c'hourc'hemennoù a zo
gwirionez.
¹⁵² A bell 'zo e ouzon diwar-benn ho
kourc'hemennoù,
eo da viken hoc'h eus o diazezet.

Resh

¹⁵³ Gwelit va reuzeudigezh ha va dieubit,
rak n'em eus ket ankounac'haet ho
lezenn.
¹⁵⁴ Difennit va c'haoz ha va dasprenit,
rentit buhez din gant ho lavar.
¹⁵⁵ Pell diouzh an dud fallakr emañ ar
silvidigezh,
rak ne bledont ket gant ho
kemennadurioù.
¹⁵⁶ Bras eo ho trugarez, Aotrou,
roit buhez din hervez ho parnedigezhioù.
¹⁵⁷ Tud e-leizh am bres hag am heskin,
met ne ziroudan ket diwar ho testenioù.
¹⁵⁸ Heuget ez on gant gwel ar renavied,
dre na vironet ket ho lavarou.
¹⁵⁹ Gwelit pegement e karan hoc'h urzhioù,
en ho madelezh, Aotrou, diwallit va
buhez.
¹⁶⁰ Diazez ho lavar eo ar wirionez,
ha peurbadel eo holl varnedigezhioù ho
reizhded.

Sin

¹⁶¹ Aotrounez vras o deus va gwallgaset
hep abeg,

120, 1 pe kanenn evit ar pignidigezhioù, d.l.e. ur
ganenn a veze kanet gant mibien Israel pa bignent da

met ne spont va c'halon nemet rak ho
komzoù.
¹⁶² Ho lavar am leugn a levez,
evel un den kavet gantañ preizhadur
bras.
Kasaat a ran ar gaou, euzh am eus outañ,
¹⁶³ ho lezenn eo an hini a garan.
¹⁶⁴ Seizh gwech en devezh e lavar
meuleudi deoc'h,
en abeg da reizhder ho parnedigezhioù.
¹⁶⁵ Kalz a beoc'h a zo d'ar re a gar ho
lezenn,
n'eus netra a vefe ur maen-skoilh evito.
¹⁶⁶ Esperout a ran en ho silvidigezh,
Aotrou,
kas a ran da benn ho kourc'hemennoù.
¹⁶⁷ Va ene a vir ho testenioù,
o karout a ran dreist-muzul.
¹⁶⁸ Dere'hel a ran d'hoc'h urzhioù ha d'ho
testenioù,
dindan ho sell emañ va holl obererezh.

Tav

¹⁶⁹ Va garmadenn da sevel betek ennoc'h,
Aotrou ;
gant o lavar roit din skiant-vat.
¹⁷⁰ Ra savo va fedenn betek ennoc'h,
va dieubit hervez ho lavar.
¹⁷¹ Va muzelloù da embanno ho meuleudi,
rak desket hoc'h eus din ho
kemennadurioù.
¹⁷² Ra gano va zeod ho lavarou,
dre ma-z eo reizh hoc'h holl
c'hourc'hemennoù.
¹⁷³ Deuet ho torn d'am skoazellañ,
rak hoc'h urzhioù am eus dibabet.
¹⁷⁴ C'hoantaat a ran ho silvidigezh, Aotrou,
en ho lezenn emañ va dudi.
¹⁷⁵ Ra vevo va ene 'vit ho meuliñ,
hag ho parnedigezhioù d'am skoazello.
¹⁷⁶ Dianket e oan evel un dañvad kollet,+
klaskit o servijer,
rak n'em eus ket ankounac'haet ho
kourc'hemennoù.

SALM 120 (119)**A-enep an teodoù fall.**

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*

Etrezek an Aotrou, pa vezan en anken, e

Jeruzalem ha d'an Templ evit ar pirc'hiradennoù.

krian,
ha va salviñ a ra.

² Aotrou, va salvit eus ar muzelloù treitour,
hag eus an teod gaouiat.

³ Peseurt kastiz a vo lakaet warnout,
o teod gaouiat ?

⁴ Lemm eo biroù ar Brezelour,
dêvus evel glaouennoù banal.

⁵ Na reuzeidik ez on-me pa vevan e
Mosok,
e-kreiz teltennoù Kedar !

⁶ Re bell eo manet va ene
e-touez enebourien ar peoc'h.

⁷ Ar peoc'h a fell din ;
met kerkent ha ma komzan eo ar brezel
a glaskont.

SALM 121 (120) Diwaller Israel.

¹ *Kanenn birc'hirinded.*

Sevel a ran va daoulagad war-zu ar
meneziou,
e teüo diouto va sikour.

² Va sikour din eo an Aotrou,
oberour an neñv hag an douar.

³ Ne lezo ket da droad da strebotiñ,
ne gousko ket da ziwaller.

⁴ Nann, morse ne vored na ne gousk,
diwaller Israel.

⁵ An Aotrou eo da ziwaller, an Aotrou da
warez,
emañ a-zehou dit-te.

⁶ E-pad an deiz ne skoio ket an heol ouzhit,
nag al loar e-pad an noz.

⁷ An Aotrou az tiwall diouzh pep droug,
diwall a ra da ene.

⁸ Diwall a raio da vonedone
bremañ evel da holl viken.

120, 3-4 Gwerzadoù diaes da dreiñ, daoust ma-z eo sklaer ar ster. ar gwerzad 3 a zo g.e.g. "Petra a lakaio (Doue) warnout, ha petra ouzhpenn..." hervez al lavarenn-droukpediñ "Doue d'ober se dit hag ouzhpenn, mar... ". Doue e-unan eo ar Brezelour meneget amañ.

120, 5 Mosok e Bro ar C'haokaz pe Frigia (Gn 10,2) : pobladoù en arvor ar Mor-Du ; Kedar (Gn 25,13) e gouelec'h Siria, a zo amañ oc'h aroueziañ ar

SALM 122 (121) Salud da Jeruzalem.

¹ *Kanenn birc'hirinded. Eus David.*

Na laouen on bet p'eo bet lavaret din :
"Deomp da di an Aotrou".

² Ha setu bremañ hon treid o chom a-sav
e-harz da zorojoù, Jeruzalem.

³ Jeruzalem bet savet evel ur Gêr vras,
a zo pep tra unanet-start enni.

⁴ Betek enni e pign ar meuriadoù,
meuriadoù an Aotrou,
ur c'hustum eo en Israel,
evit meuliñ anv an Aotrou.

⁵ Rak eno eo bet diazezet kadorioù ar
justis,
kadorioù tiegezh David.

⁶ Pedit eta evit eurvad Jeruzalem :
"Ra vo surentez d'ar re az kar !

⁷ An eurvad dit etre da vogerioù,
ar peoc'h evit da baleziou !"

⁸ Abalamour d'am breudeur, d'am
mignoned,
e c'houlennan ar peoc'h warnout.

⁹ Dre ma-z out ti an Aotrou, ti hon Doue
e pedan evit da eurvad.

SALM 123 (122) Pedenn an dud reuzeidik.

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*

Sevel a ran va daoulagad war-zu ennoc'h,
C'hwi o chom en Neñvoù.

² Setu-int evel daoulagad servijerien
etrezek daouarn o mistri.

Evel daoulagad ur vatezh
etrezek daouarn he mestrez,
evel-se hon daoulagad war-zu an Aotrou,
hon Doue,
o c'hortoz m'en devo truez ouzhimp.

varbariezh hag ar ouezoni.

121, 1 war-zu ar meneziou, d.l.e. etrezek an uhelderioù, an neñvoù, pe etrezek Jeruzalem hag an Templ.

121, 8 da vonedone : d.l.e. da holl hentoù, da vuhez a-bezh.

122, 4 ur c'hustum, pe ur reolenn.

122, 6 Ar peoc'h evit da holl diez, pe : Ra vo surentez d'ar re az kar.

³ Ho pet truez, Aotrou, ho pet truez
ouzhimp,
rak ouzhpenn hor gwalc'h a zismegañs
hon eus bet da lonkañ ;
⁴ ouzhpenn e walc'h en deus lonket hon ene+
eus goapaerezh ar vondianed,
eus dismegañs an dud lorc'hus.

SALM 124 (123)**An Aotrou, dieuber e bobl.**

¹ *Kanenn a birc'hirinded. Eus David.*

Pa ne vije ket bet an Aotrou a-du ganeomp,
r' hel lavaro Israel,
² pa ne vije ket bet an Aotrou a-du
ganeomp,
p'o doa en em savet an dud a-enep
deomp :
³ neuze o divije hol lonket en bev,
e tan o fulor ouzhimp.
⁴ Neuze an doureier o divije hor beuzet,
ar froud en divije hor goloet ;
⁵ neuze o divije hor beuzet en-bev
an doureier o virviñ.
⁶ Ra vo benniget an Aotrou, ha n'en deus
ket hol lezet
da vezañ drailhet gant o dent.
⁷ Evel ul labous eo diflipet hon ene
eus roued an evnetaer :
setu torret roued ar chaseer,
ha ni dinijet kuit.
⁸ Hor skoazell a zo en anv an Aotrou,
oberour an neñv hag an douar.

SALM 125 (124)**Fiziañs divrall en Aotrou.**

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*

Ar re a fizi en Aotrou a zo evel Menez
Sion
ha ne c'hell ket trabidellañ :
Divrall da virviken eo.² Kêr Jeruzalem,
gant he menezioù en-dro dezhi,
evel-se e vo an Aotrou en-dro d'e bobl
evel bremañ da holl viken.
³ Nann, ne chomo ket galloud an dud
fallakr
war zomani an dud reizh,
127, 2 o kousket, pe : ar c'houked.

gant aon n'astennfe ar re just
o daouarn etrezek an droug.

⁴ Grit gant madelezh, Aotrou, ouzh ar re
vat,

ouzh ar re reizh o c'halonou.
⁵ Met ar re a ziroud war hentoù an droug,
an Aotrou d'o dilamo kuit,
ra skubo anezho gant an dorfedourien.
Peoc'h war Israel !

SALM 126 (125)**Kanenn an distro eus an harlu.**

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*

Pa zegase an Aotrou d'ar gêr harluidi Sion,
e oamp evel en un huñvre.
² En hor genou neuze e sone
c'hoarzhadegoù,
ha war hon teodoù kanerezh.
Neuze e-touez ar broadoù e lavarent :
"An Aotrou en deus graet evito
burzhudoù".
³ Ya, burzhudoù en deus graet evidomp an
Aotrou ;
hol lakaet en deus e barr al levez.
⁴ Aotrou, kemmit adarre hor planedenn,
evel ar gouelec'h gant dourioù-red.
⁵ Ar re a daol an had en ur skuilh daerou,
a ved e-kreiz al levez.
⁶ Mont ha mont a ra en ur ouelañ
douger had an here ;
dont ha dont a ra en ur ganañ
douger an drammoù-ed.

SALM 127 (126)**En Aotrou, andon an holl vadoù.**

¹ *Kanenn a birc'hirinded. Eus Salomon.*

Mar n'eo ket an Aotrou a savfe an ti,
ne dalv netra labour ar vañsonerien.
Mar n'eo ket an Aotrou a ziwallfe ar gêr-
greñv,
ne dalv netra evezh ar gedour.

² Ne dalv netra deoc'h sevel a-raok gouloù-
deiz,

pe da noz daleañ da gousket,
ha debriñ bara ul labour kalet,
pa ro Doue o gwalc'h d'e vignoned o
kousket.

- ³ Setu donezon an Aotrou, ar vugale,
ur gopr eo frouezh an dimeziñ.
⁴ Evel biroù etre daouarn ar brezelour,
evel-se mibien ar yaouankiz.
⁵ Evurus an den en deus leuniet
e glaouier gant seurt biroù :
n'en devo tamm mez ebet en deiz ma
tabuto
gant e enebourien ouzh dorioù kêr.

SALM 128 (127)

Eurvad e tiegezh an den reizh.

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*

Evurus out-te a zoug an Aotrou,
a gerzh gant e hentoù.

- ² Diwar frouezh da labour en em vagi,
evurus, en aezamant.
³ Da wreg evel ur winienn frouezhus
e diabarzh da di ;
da vibien evel plant yaouank olivez
en-dro d'az taol.
⁴ Setu penaos e vo benniget an den
hag a zoug an Aotrou.
⁵ An Aotrou d'az pennigo eus Sion, +
ra weli eurvad Jeruzalem
holl deizioù da vuhez ;
⁶ ha ra weli bugale da vugale.
Ar peoc'h war Israel !

SALM 129 (128)

A-enep enebourien Sion.

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*

Re o deus va gwallgaset o deus a-dal va
yaouankiz,
r' hel lavaro Israel,
² re o deus va gwallgaset a-dal va
yaouankiz,
met warnon n'o deus ket trec'het.

129, 6 Pe marteze "a zisec'h kent evit bezañ tennet".
130, 4 Pe "ma vezot gwelloc'h servijet".
130, 6-7 N'hon eus ket lezet en destenn ar gwerzad
6k - 7a, a seblant bezañ un doubladur "Muioc'h eget

- ³ War va c'hein o deus aret an arerien,
hag astennet o irvi.
⁴ Met reizh eo an Aotrou
hag en deus torret ereoù an dud fallakr.
⁵ Ra vo mezhekaet, dizarbennet
ar re-se holl a zo enebourien da Sion.
⁶ Ra vint evel geot an toennou,
a zisec'h kent eget bezañ tennet ;
⁷ n'eo ket diwarno e leugn ar meder e zorn,
nag an endrammer e zivvrec'h.
⁸ Nann, ne lavaro ket dezho an
dremenerien :
"Bennozh an Aotrou warnoc'h,
ho pennigañ a reomp
en anv an Aotrou".

SALM 130 (129) "De profundis".

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*

Eus donder an islonk e krian davedoc'h,
Aotrou ;

² Aotrou, selaouit va galvadenn.
Digorit ho tivskouarn da deurel evezh
ouzh va mouezh o pediñ.

- ³ Mar dalc'hit kont eus hor pec'hedoù,
Aotrou,
piv 'ta a c'hello padout ?
⁴ Met C'hwi eo an hini a bardon,
evit bezañ doujet ganeomp.
⁵ Esperout a ran en Aotrou, esperout a ran,
fiziañs am eus en e gomzoù.
⁶ Va ene a gont suroc'h war an Aotrou
eget ar gedour-noz war heol ar beure.

Muioc'h eget ar gedour-noz war heol ar
beure

⁷ e kont Israel war an Aotrou,
rak an Aotrou 'zo leun a drugarez,
largentezus d'hon dasprenañ.

⁸ Eñ eo a zaspreno Israel
eus e holl bec'hedoù.

SALM 131 (130)

Fiziañs hag izelded a galon.

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*

ar gedour war ar beure e kont Israel war an Aotrou".
Hiniennou a vir hepken 7a en ur dreñ "Ra espero Is-
rael en Aotrou", pe "Israel, lak da fiziañs en Aotrou".
131 evit ar galon a vamm, sell. Oz 11, 4, Iz 66, 12-13.

Aotrou, n'eo ket lorc'hus va c'halon,
 ha n'eo ket balc'h va daoulagad ;
 ne glaskan ket traoù re vras,
 na re uhel diouzhin-me.

² Daoust ha n'em eus ket plaenaet
 ha sioulaet va ene ?
 Evel ur bugelig war vrennid e vamm,
 evel ur bugelig va c'halon ennon-me.

³ A Israel, esper en Aotrou
 bremañ evel da holl viken.

SALM 132 (131)
Adgalv d'ar promesaoù graet da Zavid.

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*
 Ho pet soñj, Aotrou, en ho madelezh evit
 David,
 eus e holl zoujañs en ho keñver,
² eus al le en devoa touet deoc'h, Aotrou,
 eus e ouestladenn da Zoue Jakob :

³ "Ne antrein ket e teltenn va zi,
 ne savin ket da c'hourvez war va gwele,
⁴ ne roin ket kousked d'am daoulagad,
 na diskuizh d'am malvennoù,
⁵ ken n'am bo kavet ul lec'h evit an Aotrou,
 ur chomadur evit Doue Jakob".

⁶ Setu m'hor boa klevet edo an Arc'h en
 Efrata,
 he c'havet hon eus e maezioù Jac'har.
⁷ Deomp eta betek al lec'h m'emañ ennañ,
 stouomp e-harz skabell e dreid.

⁸ Savit, Aotrou, da vont da lec'h ho
 tiskuizh,
 C'hwï hag Arc'h ho splannder.
⁹ Ho peleien da wisko warno ar santelezh,
 hag ho tud fidel da drido gant ar joa.
¹⁰ En abeg da Zavid ho servijer,
 na argasit ket hoc'h olevad.

¹¹ Touet en deus an Aotrou da Zavid
 ur bromesa divrall ha na dorro biken :
 "Ur mab dit-te, unan eus da wad
 a lakain da roue war da dron.
¹² Ma vir da vibien va emglev
 hag ar gourc'hemnoù a gelennin
 dezho,
 neuze, o mibien ivez da virviken

132, 2b pe Galloudeg Jakob, d.l.e. Doue (Gn. 49,24).

a azezo war an tron a zo dit-te".

¹³ Rak an Aotrou en deus dibabet Sion,
 he c'hoantaet en deus evit e chomadur :
¹⁴ "Sed amañ lec'h va diskuizh da virviken ;
 amañ e vin o chom p'am eus karet
 anezhi.
¹⁵ He zud reizh a vennigin gant
 bennozhioù,
 hag o gwalc'h a vara a roin d'he feorien.
¹⁶ He beleien a wiskin a silvidigezh,
 hag he fideled a youc'ho gant ar joa.

¹⁷ Eno e lakain da ziwanañ ur mab
 galloudus da Zavid,
 ul lamp a gempennin e tiegezh va
 olevad.
¹⁸ E holl enebourien a c'holoin a
 vezhegezh,
 met war e benn e splanno va
 c'hurunenn".

SALM 133 (132)
Eurvad ar vreudeur unanet.

¹ *Kanenn a birc'hirinded. Eus David.*

Gwelit pegen mat ha pegen dous evit
 breudeur
 eo bezañ o chom a-gevret :
² evel un eoul c'hwez-vat war ar penn, +
 o teverañ war ar barv, barv Aaron,
 war c'houzougenn e sae ;
³ evel ur glizh o tont eus an Hermon,
 o teverañ war Venez Sion,
 rak aze e ro an Aotrou e vennozhioù,
 ar vuhez da virviken.

SALM 134 (133)
Benniget an Aotrou !

¹ *Kanenn a birc'hirinded.*

Bremañ eta, benniget an Aotrou,
 c'hwï-holl, servijerien an Aotrou,
 hag a zo o chom e ti an Aotrou
 e-pad an noz.

² Savit ho taouarn etrezek ar santual,
 ha benniget an Aotrou.

³ Eus Sion ra 'z pennigo an Aotrou,
oberour an neñv hag an douar.

SALM 135 (134)

Meuleudi d'an Aotrou.

¹ Allelouia !

Meulit anv an Aotrou,
e veulit, servijerien an Aotrou,

² c'hwi-holl oc'h ofisañ e ti an Aotrou,
e porzhioù Ti hon Doue.

³ Meulit an Aotrou evit e vadelezh,
salmit d'e anv evit e zouster.

⁴ Rak an Aotrou en deus dibabet Jakob,
dilennet Israel da vezañ e zomani.

⁵ Gouzout mat a ran eo bras an Aotrou,
emañ o ren a-us d'an holl doueoù.

⁶ Kement a fell dezhañ, hen ober a ra,+
en neñv ha war an douar,
er morioù hag en holl islonkoù.

⁷ Eus penn pellañ an douar e tegas ar
c'houmoul, +
hag e taol e luc'hed d'ober ar glav,
hag eus e lec'hioù-mir e tenn ar
gorventenn.

⁸ Eñ hag en deus skoet gant re gentañ-ganet
bro Egipt

adalek an den betek ar chatal.

⁹ Diskouezet en deus ennout, Egipt, sinoù
ha burzhudoù,

enep Faraon hag e holl servijerien.

¹⁰ Skoet en deus gant kalz a vroadoù
ha lazhet rouaned galloudus :

¹¹ Sehon, roue Amoriz, hag Og, roue
Basan,

hag holl rouantelezhioù Kanaan,

¹² evit reiñ o douar da zomani,
da zomani d'e bobl Israel.

¹³ Aotrou, hoc'h anv a bad da virviken,
ar soñj ac'hanoc'h a rummad da rummad.

¹⁴ Rak an Aotrou a rent justis d'e bobl,
truez en deus ouzh e servijerien.

¹⁵ Met idolennoù ar broadoù, arc'hant hag
aour,

a zo labour daouarn an den :

¹⁶ ur genoù o deus ha ne gomzont ket ;

135. 1 servijerien an Aotrou : al Levidi hag ar
veleien. Tu zo da dreiñ "Oc'h ofisañ e ti an Aotrou",

daoulagad o deus ha ne welont ket ;
¹⁷ divskouarn o deus ha ne glevont ket ;
n'eus ket anal en o genoù.

¹⁸ Ra vo evelto ar re a stumm anezho,
kement a lakaio o fiziañs enno.

¹⁹ Tiegezh Israel, benniget an Aotrou,
tiegezh Aaron, benniget an Aotrou ;

²⁰ Tiegezh Levi, benniget an Aotrou,
c'hwi doujerien an Aotrou, benniget an
Aotrou.

²¹ Eus Sion ra vo benniget an Aotrou,
Eñ hag a zo o chom e Jeruzalem.
Allelouia !

SALM 136 (135)

Meulgan d'an Doue, krouer ha salver.

¹ Allelouia !

Rentit grasoù d'an Aotrou evit e vadelezh,
rak da viken e pad e drugarez.

² Rentit grasoù da Zoue an doueed,
rak da viken e pad e drugarez.

³ Rentit grasoù da Aotrou an Aotrounez,
rak da viken e pad e drugarez.

⁴ Eñ an hini nemetañ en deus graet
burzhudoù bras,

rak da viken e pad e drugarez ;

⁵ en deus graet an Neñvoù gant furnez,
rak da viken e pad e drugarez ;

⁶ en deus astennet an douar war an dourioù,
rak da viken e pad e drugarez.

⁷ Eñ hag en deus graet ar goulaoueroù bras,
rak da viken e pad e drugarez. ;

⁸ an heol evit ren war an deiz,
rak da viken e pad e drugarez ;

⁹ al loar hag ar stered evit ren war an noz,
rak da viken e pad e drugarez.

¹⁰ Eñ a skoas gant Egiptiz en o re gentañ-
ganet,

rak da viken e pad e drugarez.

¹¹ A lakaas Israel da vont er-maez eus o
metoù,

rak da viken e pad e drugarez ;

¹² gant un dorn galloudek hag ur vrec'h
astennet,

rak da viken e pad e drugarez.

¹³ Eñ a zisrannas ar Mor Ruz e div lodenn,
pe g.e.g. "O 'n em zerc'hel (en ho sav) e ti an Aotrou"
... evel gwarded pe soudarded sakr o seveniñ o ofis.

- rak da viken e pad e drugarez.
¹⁴ A lakaas Israel da dremen dre e greiz,
 rak da viken e pad e drugarez.
¹⁵ A eilpennas er Mor Ruz ar Faraon hag e
 arme,
 rak da viken e pad e drugarez.
¹⁶ Eñ a vleinas e bobl dre ar gouelec'h,
 rak da viken e pad e drugarez.
¹⁷ A skoas gant broadoù bras,
 rak da viken e pad e drugarez ;
¹⁸ hag a lazhas rouaned galloudus,
 rak da viken e pad e drugarez.
¹⁹ Sehon, roue Amorig,
 rak da viken e pad e drugarez ;
²⁰ hag Og, roue Basan,
 rak da viken e pad e drugarez.
²¹ Evit reiñ o douar da zomani,
 rak da viken e pad e drugarez ;
²² da zomani d'e bobl Israel,
 rak da viken e pad e drugarez.

- ²³ Eñ en deus bet koun ac'hanomp pa oamp
 gwall-izel,
 rak da viken e pad e drugarez ;
²⁴ hag en deus hon tennet eus dalc'h hon
 enebourien,
 rak da viken e pad e drugarez.
²⁵ Eñ a ro bara da gement a zo bev,
 ak da viken e pad e drugarez.
²⁶ Rentit grasoù da Zoue an Neñvou,
 rak da viken e pad e drugarez.

SALM 137 (136) Gwerz an harluad.

- ¹ War ribloù stêrioù bras Babilon,
 e vanemp azezet,
 hag eno e skuilhemp daeroù
 o soñjal e Sion.
² Ouzh haleg an trowardroioù
 hor boa skourret hon telennoù.
³ Ha neuze ar re o devoa hon harluet
 a c'houlenne ur ganaouenn ;
 Hor bourevien a c'houlenne diganimp
 ur ganaouenn laouen :
 "Kanit deomp, a lavarent,
 eus kanennoù Sion".

- ⁴ Penaos kanañ eus kanennoù an Aotrou
 war un douar pagan ?

- ⁵ Mar kollan soñj ac'hanout-te, Jeruzalem,
 ra zisec'ho va dorn dehou ;

- ⁶ Ra chomo peg va zeod ouzh va staoñ,
 mar kollan soñj ac'hanout-te,
 mar ne ran ket mui eus Jeruzalem
 va levenez dreist-par.

- ⁷ Ho pet koun, Aotrou, enep mibien Edom
 eus deiz Jeruzalem,
 pa lavarent : Distrujit, distrujit,
 betek he diazezoù.

- ⁸ Merc'h Babilon, o gwasterez,
 gwastet e vi !
 Evurus an hini a raio dit-te
 ar pezh ac'h eus graet deomp-ni !
⁹ Evurus an hini a grogo ez pugaligoù
 evit o flastrañ ouzh ar roc'h.

SALM 138 (137) Meulgan a drugarez.

¹ *Eus David.*

- Ho pennigañ a rin, Aotrou, a-greiz va
 c'halon,
 dre m'hoc'h eus selaouet komzoù va
 genoù.
 Dirak sell an Aeled e kanin deoc'h
 meuleudi,
² en ur stouñ war-zu ho Templ santel.

- Hoc'h anv a vennigin evit ho madelezh hag
 ho fealded,
 rak savet hoc'h eus a-us da bep tra gloar
 ho promesa.
³ En deiz m'am eus ho kalvet hoc'h eus va
 selaouet ;
 lakaet hoc'h eus an nerzh da greskiñ em
 ene.

- ⁴ Ho pennigañ a ray, Aotrou, holl rouaned
 an douar,
 diwar glevout lavaroù ho kennoù.
⁵ Ha lidañ a raint hentoù an Aotrou :
 na bras eo gloar an Aotrou ;
⁶ nag uhel eo an Aotrou, a daol evezh ouzh
 an dud izel,
 met a sell a bell ouzh an dud lorc'hek.

- ⁷ Ma vezan o kerzhout e-kreiz an anken,
 C'hwï am mir e buhez ;

a-enep kounnar va enebourien, e astennit
ho torn,
ho torn dehou am savete.

⁸ An Aotrou a gaso da benn-mat
ar pezh en deus graet em c'heñver ;
ho madelezh, Aotrou, 'zo peurbadus :
ne zilezot ket oberenn ho taouarn.

SALM 139 (138)
Meulgan d'an Doue
holl-vezant hag hollouizieik.

¹ *D'ar mestr-kaner. Eus David. Salm.*

Aotrou, va amprouet hoc'h eus ha va
anavezet, +

² gouzout a rit pa azezan ha pa adsavan.
Eus a bell e welit diabarzh va soñjòù,
³ pa gerzhan ha pa ziskuizhan e sellit.

Ouzh va holl hentoù e taolit evezh,
⁴ n'emañ ket c'hoazh ar gomz war va zeod,
setu ma anavezit, Aotrou, va holl
lavaroù.

⁵ Va stardañ a rit a-ziadreñv, a-ziaraok,
lakaet hoc'h eus ho torn warnon.

⁶ O ! skiant vurzhusus, ne c'hellan ket he
c'hompren,
ken uhel ma ne c'hellan ket he zizhout.

⁷ Pelec'h ez afen da bellaat diouzh ho
spered,
pelec'h da dec'hel diouzh ho sellid ?

⁸ Mar pignan en Neñv emao'h eno,
mar gourvezan e bro ar marv, setu-c'hwi
en-dro.

⁹ Mar kemerfen divaskell ar gouloù-deiz,
mar d-afen da chom war harzoù ar mor,

¹⁰ eno c'hoazh eo ho torn am degasfe,
ho torn dehou an hini am dalc'hfe.

¹¹ Mar lavaran : "Ra vin beuzet en
deñvalijenn,
hag an noz dall d'am goloio",
¹² an deñvalijenn ne guzh netra d'ho sell, +
hag an noz evidoc'h a zo ken splann hag an
deiz,
- an deñvalijenn evel ar sklerijenn -.

¹³ C'hwi an hini en deus stummet va
lounezhi,
C'hwi hoc'h eus va gwiaadet e korf va

mamm.

¹⁴ Ho meuliñ a ran ken souezhus m'on bet
furmet,
ken burzhodus ma-z eo hoc'h oberoù.

Va ene hoc'h eus peur-anavezet.

¹⁵ Ne oa ket kuzh evidoc'h va eskern,
pa oan furmet er sekred,
pa oan steuñvet e donder an askre.

¹⁶ Me diziorreet c'hoazh, ho taoulagad o
deus va gwelet ;
en ho levr e oant skrivet holl,
divizet ha kontet, va deizioù,
a-raok ma vefe bet unan anezho.

¹⁷ Evidon avat, na diaes eo ho soñjòù,
Aotrou Doue ;
na divent eo an niver anezho.

¹⁸ Da gontañ ez int niverusoc'h eget traezh
an aod ;
ha pa zeufen a-benn anezho, em befe
c'hoazh d'hoc'h anaout.

¹⁹ Aotrou Doue, plijet ganeoc'h lazhañ an
den disakr,
ra bellaio diouzhin an dud a skuilh ar
gwad :

²⁰ Rak e-enep deoc'h en em savont gant
falsentez,
gant treitouriezh en em zougont da
stourm ouzhoc'h.

²¹ Daoust ha ne dlean ket kasaat ar re ho
kasa, Aotrou,
bezañ heuged gant ar re a sav a-enep
deoc'h ?

²² O c'hasaet em eus gant kasoni leizh va
c'halon,
enebourien int deuet da vezañ evidon.

²³ Furchit ennon, o ! Doue, hag anavezit va
c'halon ;

va amprouit hag anavezit va soñjòù :
²⁴ gwelit hag-eñ e kerzhan war hent an
dirollerezh,
ha va bleinit en hent peurbadel.

SALM 140 (139)
Skoazell a-enep ar re fall.

¹ *D'ar mestr-kaner. Salm. Eus David.*

² Va dieubit, Aotrou, diouzh an den fallakr,

- va mirit diouzh an den a zrouknerzh.
³ Diouzh ar re a soñj an droug en o c'halon,
 a laka bemdez brezel da sevel.
⁴ Int hag a lemm o zeod evel an naer-wiber,
 a zo binim aspig dindan o muzelloù.
⁵ Va salvit, Aotrou, eus daouarn an den
 fallakr,
 va mirit diouzh an den a zrouknerzh,
 diouzh an dud a soñj va distroadañ,
⁶ an dud lorc'hek-se a guzh un toull-trap
 dindan va zreid,
 hag a stegn o lasoù d'am fakañ,
 a laka pechoù war va hent.
⁷ Lavaret em eus d'am Aotrou : "C'hwi eo
 va Doue ;
 selaouit, Aotrou, kri va fedenn".
⁸ Aotrou, va Doue, va silvidigezh, a ro
 nerzh,
 C'hwi a c'holo va fenn e deiz an emgann.
⁹ Aotrou, na roit ket e vennad d'an den fall,
 na lezit ket e c'hoant da zont da vat.
¹⁰ Mirit ouzh ar re am enkelc'h da sevel o
 fennoù,
 ra vint gwasket gant an droug o deus
 lavaret enep din.
¹¹ Ra ziskenno warno ur barrad a vroudou-
 tan,
 Ra gouezhint e islonkoù na c'hellint ket
 mont diouto.
¹² An teod fall, arabat e padfe war an douar,
 an den kriz, ra vo taget a-daol-trumm
 gant an droug.
¹³ Gouzout a ran e tifenn an Aotrou gwiriou
 ar reuzeudig,
 gouzout a ran e rent justis d'ar beorien.
¹⁴ Ya sur, an dud reizh a veulo hoc'h anv,
 an dud vat a vo bepred o chom en ho
 sklerijenn.

SALM 141 (140)**Pedenn en enkrezh hag en heskinerezh.**¹ *Salm. Eus David.*

140, 5 an den fallakr, an den direizh, pe an den a
 feulster.

140, 12a An teod fall g.e.g. paotr-e-deod. 12b g.e.g
 paotr e daolioù fall da vezo skarzhet kuit.

141, 5-7 Ar gwerzadoù-mañ a zo digomprenus en
 destenn hebraek evel m'emañ bremañ. Zoken, goude
 en em harpañ war an troidi-gezhioù kozh, e ranker
 martezeañ muioc'h pe nebeutoc'h a-benn tizhout ur

Ho kervel a ran, Aotrou, hastit va
 skoazellañ,
 selaouit va mouezh pa grian war-zu
 ennoc'h.

² Va fedenn da vont betek ennoc'h evel
 moked an ezañs,
 va daouarn da sevel evel aberzh an
 abardaez.

³ Aotrou, lakait ur gward ouzh va genoù,
 ur gedour ouzh dor va muzelloù.

⁴ Na zouguit ket va c'halon
 da zrougover
 na d'en em reiñ d'ar fallagriezh, gant an
 dorfedourien ;
 na da dañva morse eus o flijadurioù.

⁵ Pa skoio ganin un den reizh e vo din ul
 levezeg,
 p'am gourdrouzo e vo d'am fenn un eoul
 a c'hwezh-vat ;
 met eoul ar re fallakr ne skedo ket war va
 blev,
 rak bepred e pedin a-enep o fallentez.

⁶ Setu-int stlapet etre daouarn o barner,
 hag e klevint va c'homzoù, rak flour ez
 int :

⁷ Setu ma frailh ha ma tigor an douar
 dindano,
 ha ma vez lonket o eskern gant genou ar
 Marv.

⁸ Davedoc'h, Aotrou, eo troet va
 daoulagad ;
 e nnoc'h, va Doue, e klaskan va goudor.

⁹ Va diwallit diouzh al lasoù o deus stegnet
 din,
 diouzh pechoù an dud a fallagriezh.

¹⁰ Ra gouezho an dud fall en o rouedoù o-
 unan,
 e-keit ma vin-me salvet.

**SALM 142 (141) Pedenn all un den
 heskinet.**¹ *Kanenn. Eus David, pa oa er vougev.*

ster dereat. Gwelloc'h eo ivez lenn ar gwerzad 4b
 goude 8 ; gant se e c'heller stummañ ingal poziou
 peder gwerzenn.

142 Ar bedenn-mañ, heñvel a-walc'h ouzh hini ar
 salm war-lerc'h, leun a fiziañs hag a emzilez etre
 daouarn Doue, a zo bet lakaet war vuzelloù ar C'hrist
 o c'houzañv e Basion hag e varv.

Pedenn.

² A vouezh kreñv e krian etrezek an Aotrou,

a vouezh kreñv e aspedan an Aotrou ;

³ Dirazañ e skuilhan va c'hlemmadenn, dezhañ e tisklerian va anken.

⁴ Gwall strafuilhet eo va spered ennon, met C'hwi a oar an hent a zo va hini. Gouzout a rit o deus kuzhet evidon o lasoù en hent a gerzhan gantañ.

⁵ Sellout a ran a-zehou din hag e welan, n'eus den evit bezañ a-du ganin. N'eus evidon repu ebet, n'eus den ebet nec'het gant va buhez.

⁶ Davedoc'h e krian, Aotrou ; ha deoc'h e lavaran :

"Aotrou, C'hwi eo va repu, va lod e douar ar re rev.

⁷ Taolit evezh ouzh va garmadenn, rak setu-me dinerzh-meurbet. Va dieubit eus va heskinerien, rak kreñvoc'h ez int egedon.

⁸ Tennit ac'hanon eus an toull-bac'h ma rentin grasoù d'hoc'h anv ; hag an dud vat a raio en-dro din ur gurunenn, evit meuliñ ho madelezh em c'heñver".

SALM 143 (142)

Aspedenn uvel a-greiz an enkrez.

¹ *Salm. Eus David.*

En ho fealded, Aotrou, selaouit va fedenn,+ digorit ho skouarn d'am goulenn ; en ho reizhder va respontit.

² Na c'halvit ket ho servijer dirak ho lez-varn, rak n'eus den ebet a vije dibec'h dirazoc'h.

³ An ebour a red war va lerc'h da dizhout va buhez, va flastrañ a ra dija ouzh an douar,

142, 4 "Met c'hwi oar an hent zo va hini", pe marteze "Met c'hwi a chom bepred an hent a heulian".

142, 5 "Sellout a ran a-zehou din". War du dehou an den tamallet en em lakae an difenner, an alvokad ; sell. salm 109, 6 ; 110, 5 ; 121, 5.

143, 3 emañ ouzh va c'has : g.e.g. ouzh va bountañ en a-dreñv.

emañ ouzh va c'has da vro an deñvalijenn, etrezek an dud marvet a bell 'zo.

⁴ Santout a ran ennon va spered o semplañ, ha va c'halon o yenaat em c'hreiz.

⁵ koun am eus avat eus an deizioù a-wechall, + soñjal a ran en hoc'h holl oberoù, prederiañ a ran war labour ho taouarn.

⁶ Davedoc'h e astennan va daouarn, dirazoc'h emañ va ene evel un douar kras.

⁷ Hastit va selaou, Aotrou, emañ va buhez o vont diganin. Na guzhit ket ho sklerijenn ouzhin, na vin ket heñvel ouzh ar re a ziskenn er bez.

⁸ Va lakait buan da santout ho karantez, rak ennoc'h en em fizian. Diskouezit din an hent am eus da vont gantañ, rak davedoc'h e savan va ene.

⁹ Va dieubit diouzh va enebourien, Aotrou, rak ennoc'h e klaskan va repu.

¹⁰ Deskit din ober ho mennantez, pa-z eo C'hwi eo va Doue.

Ra zeuio din ho spered a reizhder d'am bleinañ war un hent diskoasell ;

¹¹ evit enor hoc'h anv va mirit e buhez, Aotrou.

En ho justis, tennit va ene eus an enkrez.

¹² En ho trugarez, kasit da goll va enebourien, distrujit holl heskinerien va ene, rak ho servijer ez on-me.

SALM 144 (143)

Meulgan evit goulenn an trec'h ha berzh-mat.

¹ *Eus David.*

Ra vo benniget an Aotrou, va roc'hell, a zesk an emgann d'am daouarn, hag ar stourm d'am bizied.

143, 6 un douar kras dirazoc'h, pe : un douar skuizh (ouzh ho kortoz).

144 Evel ma soñj hiniennoù hon eus marteze gant al lodenn gentañ 1-11 pedenn ar Roue pe ur penn-brezel o c'houlenn an trec'h ; gant an eil lodenn 12-15 pedenn ar bobl o c'houlenn peoc'h ha bleuniusted.

² Va madoberour ha va moger-difenn,
va c'hastell-kreñv ha va dieuber ;
Eñ ar skoed am goudor hag am diwall,
an hini a suj ar pobloù dindanon.

³ Petra eo an den, Aotrou, ma pledit gantañ,
petra eo mab an den ma soñjit ennañ ?

⁴ Heñvel eo an den ouzh ur mouchig-avel,
hag e zeizioù evel ur skeud o tremen.

⁵ Stout an Neñvoù, Aotrou, ha diskennit,
stokit ouzh ar menezioù ma tivogedint.

⁶ Dare'havit ho luc'hed ha dispennit an dud-
se ;
skoit ho taredoù evit o stlabezañ.

⁷ Eus an nec'h astennit ho torn ; +
va dieubit ha va salvit eus an doureier bras,
eus daouarn mibien an estrañjour,

⁸ a lavar gevier o genoioù,
a dou e faos o dornioù dehou.

⁹ Ur c'han nevez a fell din kanañ deoc'h,
Aotrou Doue,

ho meuliñ war an delenn dek kordenn :

¹⁰ C'hwï an hini a ro an trec'h d'ar rouaned,
C'hwï hag hoc'h eus salvet David ho
servijer.

Eus ar c'hleze marvus. ¹¹ Va dieubit ha va
salvit

eus daouarn mibien an estrañjour,
a lavar gevier o genou,
a dou e faos o dorn dehou.

*

¹² Setu hor mibien heñvel ouzh plantennoù
o deus kresket en o yaouankiz ;
hor merc'hed evel kolonnennoù-korn,
skultet evit ur palez.

¹³ Hor solieroù leun-barr,
karget a bep seurt eostoù ;

hon deñved a-viliadoù,+

dek-milieroù war hor maezioù,

¹⁴ hor saout sammet gant o bec'h.

Toull ebet en hor mogerioù, harlu ebet,
na garmadeg ebet war hor plasennoù.

¹⁵ Evurus ar bobl emañ ar bed evel-se ganti,
evurus ar bobl eo an Aotrou 'zo he Doue.

SALM 145 (144)

Meuleudi d'an Aotrou, hor Roue.

¹ Meuleudi. Eus David.

Alef Kanmeuliñ a rin deoc'h, va Doue ha
va Roue,
hag hoc'h anv a vennigin,
ataw ha da viken.

Bet ² Bemdez e lavarin bennozh deoc'h
hag hoc'h anv a ganmeulin
ataw ha da viken.

Gimel ³ Bras eo an Aotrou ha din-meurbet
a veuleudi,
rak e veurded a zo dreist-muzul.

Dalet ⁴ An eil remziad a gan hoc'h oberoù
d'egile,
embann a reont ho taolioù
galloudus.

He ⁵ Lavarout a reont ho kloar hag ho
splanner
degemenn a reont ho purzhudoù.

Vav ⁶ Diskleriañ a reont hoc'h oberoù
estlammus,
danevellañ a reont ho praster.

Zain ⁷ Ra vo miret soñj eus ho
madelezh dispar,
ra vo youc'het en enor d'ho
reizhder.

C'het ⁸ Trugarezus ha tener a galon eo
an Aotrou,
gorrek da gounnariñ, largentezus
da reiñ.

Tet ⁹ Mat ouzh an holl eo an Aotrou,
ha trugarezus e-keñver e holl
grouadurien.

Yod ¹⁰ Yoc'h holl grouadelezh, Aotrou,
da ganañ en hoc'h enor,
hag ho tud fidel d'ho pennigo.

Kaf ¹¹ Ra lavarint splanner ho
roueelezh,
ra ziskleriint ho kalloudegezh,

Lamed ¹² da lakaat bugale an den da anaout
ho taolioù kaer,
gloar ha splanner ho
rouantelezh.

Mem ¹³ Ho kalloud oc'h en em astenn war
an holl amzerioù,
hag ho mestroniezh a rummad da
gant an holl evel un diskan goude pep gwerzad pe
pep poz.

144, 6 evit stlabezañ an enebourien.

145 Moarvat ar gerioù : Ataw ha da viken ! a gavomp
er gwer-zadoù 1-2 hag e fin ar salm, a veze kanet

rummad.

Noun Feal eo an Aotrou en e holl lavaroù,

ha santel en e holl oberoù.

Samek ¹⁴ An Aotrou a sikour kement hini a ya da gouezhañ,
digrommañ a ra kement hini a zo daoubleget.

Hain ¹⁵ Daoulagad an holl a zo en gortoz,
da gaout diganeoc'h o magadur e koulz mat.

Pe ¹⁶ Digeriñ a rit ho torn,
hag e roit o gwalc'h da gement a vev.

Sade ¹⁷ Reizh eo an Aotrou en e holl hentoù,

ha leun a vadelezh en e holl oberoù.

Kof ¹⁸ Tost emañ an Aotrou da gement hini a bed anezhañ,
da gement hini a bed anezhañ gant fealded.

Resh ¹⁹ Reiñ a ra o mennad d'ar re o deus doujañs outañ,
selaou a ra o garm hag e salv anezho.

Shin ²⁰ An Aotrou a ziwall an neb a gar anezhañ,

Tav ²¹ Va genoù da embanno meuleudi an Aotrou, +
kement a vev da vennigo e anv santel
ataw ha da viken.

SALM 146 (145)

Ar fiziañs en Aotrou.

¹ Allelouia !

O va ene, meul an Aotrou ; +

² me a fell din meuliñ an Aotrou va buhez pad,

me a fell din kanañ d'am Doue keit ha ma vevin.

³ Arabat deoc'h fiziout en dud uhel,
nag e mab Adam dre na c'hell ket salviñ.

⁴ Pa-z a digantañ e anal ez a en-dro da boultrenn,

145, 13kd al lizherenn 'noun', tremenet en heb., a gaver e gr.

146, 1-2 Marteze, daou ziskan disheñvel. 1 heb.

hag e holl vennadoù a ya neuze da netra.

⁵ Evurus an hini a zo Doue Jakob e skoazeller,

a lakaio e esperañs en Aotrou, e Zoue,

⁶ Eñ hag en deus graet an neñv hag an douar,
ar mor, ha kement a zo enno ;

An Aotrou a zalc'h d'e c'her da virviken,

⁷ rentañ a ra justis d'ar re wasket,

bara a ro d'ar re naoniek.

An Aotrou a dorr o chadennoù d'ar brizonidi,

⁸ An Aotrou a zigor daoulagad an dalled,+
an Aotrou a zigromm an dud daoubleget,

an Aotrou a gar an dud reizh.

⁹ An Aotrou a ziwall ar veajourien, +
Eñ a sikour ar minor hag an intañvez
met diroudañ a ra mennadoù an dud fall.

¹⁰ An Aotrou a ren, roue da virviken,
da Zoue, o Sion, a rummad da rummad.

SALM 147 (146-147)

Meulgan d'an Hollc'halloudeg.

147 A

¹ Allelouia !

Meulit an Aotrou evit e vadelezh, kanit d'hon Doue

evit e zouster dezhañ eo dleet meuleudi.

² An Aotrou a adsav Jeruzalem,
advodañ a ra harluidi Israel.

³ Eñ a bare ar c'halonoù brevet,
lienañ a ra o goulioù ;

⁴ Eñ a gont niver ar stered,
hag a c'halv pep unan anezho dre hec'h anv.

⁵ Bras eo hon Aotrou ha galloudus e nerzh,
ha d'e furnez n'eus muzul ebet.

⁶ An Aotrou a adsav an dud izel a galon,
hag a ziskar d'an traoñ ar re fallakr.

⁷ Kanit d'an Aotrou en ur rentañ grasoù,
salmit d'hon Doue war an delenn.

⁸ Eñ a c'holo an neñvoù gant ar c'houmoul,
hag a bourchas ar glav d'an douar.

Allelouia, d.l.e. meulit an Aotrou. 2b ma vevin : ma padin, ma vezin.

Eñ a lakaio ar geot da ziwan war ar menezioù

hag ar plant da servijout d'an den.

⁹ Eñ a ro magadur d'ar chatal
ha da re vihan ar vran o c'hervel
anezhañ.

¹⁰ N'eo ket e nerzh ar marc'h e lakaio e blijadur,
na kennebeut-all e divvrec'h ar
brezelour.

¹¹ Met plijadur an Aotrou eo ar re a zouj
anezhañ,
ar re a esper en e vadelezh.

147 B

¹² Jeruzalem, meul an Aotrou ;
kan da Zoue, o Sion.

¹³ Rak startaet en deus morailhoù da zorioù,
ha benniget ennout da vugale.

¹⁴ War da harzoù en deus suraet ar peoc'h
da vagañ a ra gant flour ar gwinih.

¹⁵ Degemenn a ra e gomz d'an douar,
buan ha prim e red e lavar.

¹⁶ Ledañ a ra an erc'h evel gloan,
strewiñ a ra ar frim evel ludu.

¹⁷ Teurel a ra e c'hrizilh evel bruzun,
dirak e frim piv a zalc'ho ?

¹⁸ Nemet e kas e lavar hag e teuz anezho,
c'hwezhañ a ra E avel hag e red an
dourioù.

¹⁹ Diskuliet en deus e lavar da Jakob,
e lezennoù hag e urzhioù da Israel.

²⁰ Evit pobl all ebet n'en deus graet kement-
se,
n'eo ket da reoù all en deus diskleriet e
zivizioù. Allelouia.

SALM 148 Meuleudi hollvedel.

¹ Allelouia !

Meulit an Aotrou eus lein an Neñvoù,
e veulit en uhelderioù.

² E veulit, c'hwi-holl e Aeled,
e veulit, c'hwi-holl e Armeoù.

³ E veulit, heol ha loar,
ha c'hwi holl, stered lugernus.

147 B Komz Doue a ren pep tra, en natur amzerioù
ar bloaz, e bed an eneoù kalonou an dud, en istor
Israel, bleunierzh goude kastiz.

⁴ E veulit, Neñvoù an Neñvoù,
ha c'hwi holl, doureier a-us d'an oabloù.

⁵ Ra veulint anv an Aotrou,
rak gourc'hemennet en deus ha krouet
int bet ;

⁶ o diazezet en deus da virviken
dindan ul lezenn na dremenno ket.

⁷ Meulit an Aotrou, c'hwi-holl eus an
douar,

dragoned ha donderioù ar mor,

⁸ tan ha grizilh, erc'h ha latar,
avel diroll a sent ouzh e lavar,

⁹ menezioù ha torgennoù holl,
gwez-frouezh ha c'hwi, gwez-sedrez,

¹⁰ loened gouez ha chatal,
ruzerien hag evned o nijal.

¹¹ Rouaned an douar ha pobloù-holl,
pennoù bras ha priñsed an douar,

¹² paotred ha merc'hed yaouank,
tud kozh ha krennarded,

¹³ ra veulint anv an Aotrou,
rak e anv hepken a zo uhel-meurbet.

A-us d'an douar ha d'an neñvoù

emañ o ren en e splannder,

¹⁴ adsavet en deus nerzh e bobl.

Danvez a veuleudi evit e dud fidel,

danvez a veuleudi evit Israel,

evit ar bobl a zo tost d'e galon.

Allelouia !

SALM 149

Kan a drec'hliid.

¹ Allelouia !

Kanit d'an Aotrou ur ganenn nevez ;
ra sono e veuleudi e bodadeg e fideled.

² Israel da laouenaat abalamour d'e grouer,
bugale Sion da dridal abalamour d'o
Roue.

³ Meuleudi d'e anv en o dañsadegoù,
taboulin ha telenn da seniñ evitañ,

⁴ rak an Aotrou a lakaio e blijadur en e
bobl,
reiñ a ra sked an trec'h d'an dud izel.

⁵ Ra drido en o gloar e fideled,
ra youc'hint a levenez en o diskuizh.

147, 18 e avel, pe : e anal.

148, 4 Neñvoù an Neñvoù d.l.e. an neñvoù uhelañ.

⁶ Ra sono en o genou meuleudioù Doue,
 ra lugerno en o dorn ar c'hleze
 divzremmet,
⁷ evit tennañ dic'haou eus ar broadoù,
 evit skeiñ ar c'hastiz war ar pobloù,
⁸ evit eren o rouaned gant chadennoù,
 hag o fennoù bras gant hualoù,
⁹ evit seveniñ enep dezho ar varnedigezh
 skrivet :
 sed an enor a vo hini e dud fidel.
 Allelouia !

SALM 150**Meuleudi d'an Aotrou.**

¹ Allelouia !
 Meulit an Aotrou en e santual,
 meulit-Enñ hag a dron en Neñvoù.
² E veulit evit e oberoù-meur,
 e veulit evit e splannder dispar.
³ E veulit gant tregern an drompilh,
 e veulit war an delenn hag ar gitar.
⁴ E veulit war an daboulinig en dañsadek,
 e veulit war al lud hag ar fleüt.
⁵ E veulit gant simbalennoù o skiltrañ,
 e veulit gant simbalennoù o strakal :
 kement a zo buhez ennañ
 da veulo an Aotrou.
 Allelouia !

Levr ar Salmoù betek amañ.

Levr ar C'hrennlavarioù

I. Ar gouviadenn d'ar furnez (1, 1–9, 18)

Anv ha rakskrid

1 ¹ Krennlavarioù Salomon, Mab David, Roue Israel.
² Evit anaout furnez ha kelennadurezh, evit kompren ar c'homzoù skiantek,
³ evit gounit deskadurezh ha sklerijenn, reizhder, bardedigezh hag eueded,
⁴ evit reiñ poellegezh d'ar re skañbenn,
⁵ an den fur da selaou ha furoc'h e vo, an den poellek da c'hounezo ampartiz d'en em ren,
⁶ da gompren al lavarennoù, an heñveladennoù, sturiannoù ar Furien hag o setañsoù kuzh.
⁷ Doujañs an Aotrou eo penn kentañ ar skiantegezh, met ar re ziboell a zispriiz furnez ha deskadurezh.

Diwall diouzh an droug

⁸ Selaou, va mab, kelennadurezh da dad ha na zistaol ket kentel da vamm,
⁹ rak un talgen a c'hras e vo evit da benn, un dro-c'houzoug evit da gerc'henn.
¹⁰ Va mab, mar fell d'ar bec'herien da hoalañ
n'a ket d'asantiñ dezho ;
¹¹ mar lavarent : Deus 'ta ganeomp !
Bezomp war-c'hed evit skuilh ar gwad, kuzhop antelloù, hep abeg reizh, kuzh an dud dinam,

Anv al levr, Mishle en heb., a sav da war-dro 450 KHS, hag a dalv da lavarout krennlavarioù, heñveladennoù, setañsoù, un dastumad lavarennoù berr diwar-benn ar vuhezgezh, ha fiñveziou an den. En destenn c'hresianek, a zo laosk, diresis, ez eus tost da 150 krennlavar ha n'emaint ket en heb.. Se a ziskouez ez eus bet meur a adaozer : Anv Salomon a zo bet lakaet war al levr, met dre faltazi lennegel hepken eta. Div vammenn disheñvel 'zo : Furnez pobl Israel, ha furnez ar pobloù tro-dro, mibien ar Reber, Edom, ha pelloc'h an Egipt er C'hreisteiz, Soumer an hanternoz. Krennlavarioù babiloniat a zo ivez. En holl levrioù a furnez en em ziskouez kudenn gopridigezh an den. Pep unan, a respont ar C'hrennlavarioù, a vez gopraet gant Doue evit ar pezh a ra, 12, 14b ; 11, 31 ; ur menoz a vo sellet gant Job ha Kohelet evel dislavaret gant ar fedoù ; ar C'hrennlavarioù avat a zalch' bepred dezhañ 11, 21a. Hogen evit ar C'hrennlavarioù, n'eus c'hoazh esper ebet evit an Tu all eus ar vuhez-mañ : teñval eo pep tra. Evit an anaon, n'eus nemet kousked ar marv,

¹² lonkomp anezho, bev-buhezek, evel ar Sheol,
holl, en o fezh,
evel tud o tiskenn er poull-bez ;
¹³ a bep seurt madoù priziuz hor bezo diwarno,
hon tiez a leugnimp gant o dibourc'hiou ;
¹⁴ tennañ a ri plouz berr ganeomp evit kaout da lod,
un hevelep yalc'h a vo evidomp holl...
¹⁵ N'a ket, va mab, da gerzhout ganto, distro da dreid diouzh o gwenodenn,
¹⁶ rak o zreid a red d'ober an droug,
hasañ a reont skuilh ar gwad.
¹⁷ En aner e taoler ar roued dirak ar re divaskellek,
¹⁸ int avat a zo war-c'hed a-enep o gwad o-unan
kuzhat a reont pechoù a-enep o buhez-int :
¹⁹ houmañ eo fin an dud youlek da skrapañ, ar c'hoantegezh diroll a gas d'an emgoll he mignon.

Galvadennoù ar Furnez

²⁰ Ar Furnez a laosk kriadennoù dre ar straedoù ;
lakaat a ra he mouezh da sevel war ha plasennoù ;
²¹ gervel a ra e korn ar c'hroazhentou, e kichen an dorioù hag e-barzh kêr ez embann he c'homzoù
²² betek pegoulz, skañbenneien, e plijo deoc'h mibiliachou ?
Betek pegoulz e plijo goapaerezh d'ar c'hoapaerien
hag e kasaio an dud diboell

teñvalijenn ar bez, kenkoulz evit ar re vat hag evit ar re fall. A-vec'h ma klever e Job ur griadenn a esperañs etreze un tonkadur disheñvel. Ar pezh a zo souezhus eo e vefe chomet ken asur all da sell ar Furien, skiant ha justis Doue, e vestroniezh war vuhez an holl, e reizhder hag e c'halloudegezh, diarvar daoust da bep tra. Hep mar ebet, doue en e c'halloudegezh a lak e justis da drechiñ.
1, 2 kelennadurezh : ar ger hebraek a dalvez da lavarout : deskamant, stummadur, diorroader, kemennadur ha betek kastizadur.
1, 4 skañbenn pe : diskiant, amoet, silhek.
1, 5 d.l.e. an tu a gavo d'en em ren e-unan hag ivez marteze da henchañ ar re all.
1, 8 kentel, en heb. "Tora", a vez troet troet a-hent-all gant Lezenn.
1, 12 Sheol : annez ar skeudoù, d.l.e. ar re varv.
1, 19 d.l.e. ar skraperezh a skrap o buhez digant ar skraperien.
1, 23 va lavarout, pe : va c'hemennadur.

ar skiantegezh ?

²³ Diwar glevout va rebech en em droit,
setu ma-z an da skuilh va spered warnoc'h
ha d'ho lakaat da gompren va lavarou.

²⁴ Met peogwir e c'harman
hag e nac'hit va selaou,
peogwir e astennan va dorn
ha n'eus den o teurel pled,
²⁵ peogwir e tisprizit va c'huzulioù
ha ne fell ket deoc'h eus va gourdrouz,
²⁶ e c'hoarzhin me ivez
pa welin ho kwalleur
hag e rin goap
pa zeuio warnoc'h ar spouron,
²⁷ pa 'n em daolo warnoc'h ar spont
hag ar gorventenn,
pa 'n em ziroлло warnoc'h ar reuz
hag ar barr-avel,
pa gouezho warnoc'h estrenvan hag anken.
²⁸ Neuze e c'halvint ha ne respontin ket,
va c'hlask a raint ha n'am c'havint ket.
²⁹ Dre m'o deus kasaet ar skiantegezh
ha m'o deus ket karet doujañs an Aotrou,
³⁰ dre n'eo ket bet plijet dezho va c'huzulioù
ha m'o deus disprizet va holl grozadurioù
³¹ neuze ra zebrint eus frouezh o faziou,
ha ra gavint o gwalc'h
gant frouezh o mennadoù !
³² Rak dibollegezh ar skañbennein
a lazha anezho
ha dibreder ar re ziskiant o c'has da goll ;
³³ met an neb am selaou a chomo er peoc'h,
hag a vevo sioul, hep aon rak droug ebet !

Erbedadenn war dalvoudegezh ar furnez

2 ¹ Va mab, mar degemerez va
c'homzoù,
mar mirez ennout va reizhadurioù,
² o reiñ da skouarn da selaou ar furnez
o stouñ da galon etrezek ar skiantegezh,
³ ya, d'ar skiant-poell ma rez galv,
d'ar vezouriezh ma roez da vouezh,
⁴ mar klaskez anezhi evel arc'hant,
evel evit ur guzhiadell mar toulezh eviti,
⁵ neuze e kompreni doujañs an Aotrou,
hag anaoudegezh Doue a gavi.
⁶ Rak an Aotrou eo a ro furnez,
eus e c'henou e teu anaoudegezh ha skiant-
poell.

2, 2 da galon : e yezh ar Bibl, emañ sez ar poell er
galon, an emskiant hag ar youl.
2, 9 raventou ar mad, pe : an hent a gas d'an eurvad.

⁷ Mirout a ra evit an dud eeun e skoazell,
ur skoed eo evit ar re a gerzh didamall ;
⁸ diwall a ra gwenodennoù ar reizhder,
ha hent e vignoned a zifenn.
⁹ Neuze e kompreni reizhdred ha lealded,
hag ceunded hag holl raventou ar mad.

¹⁰ Pa yelo ar furnez ez kalon,
an deskadurezh d'az ene a vo c'hwek,
¹¹ ar poellataerezh a eveshao warnout,
ar skiant-poell az tifenno,
¹² ouzh da dennañ diouzh an hent fall,
diouzh an dud a gomz a-dreuz,
¹³ a zilez ar gwenodennoù eeun
evit mont gant an hentou teñval
¹⁴ a vez laouen oc'h ober an droug,
a vez stad enno oc'h ober troioù fall
¹⁵ O gwenodennoù o vezañ kildroennek,
ha korvigellek o raventou ;
¹⁶ ouzh da dennañ diouzh ar wreg estren,
an diavaeziaez he c'homzoù flour,
¹⁷ he deus dilezet pried he yaouankiz,
hag emglev he Doue ankounac'haet ;
¹⁸ war zinaou ar marv emañ he zi,
war-zu an Anaon emañ he raventou.
¹⁹ Neb a ya ganti ne zeu ket war e giz,
ne zegouezh ket war hentou ar vuhez.
²⁰ Evel-se e kerzhi gant hent ar re vat,
ha gwenodennoù an dud reizh a viri.
²¹ Rak an dud eeun a chomo war an douar,
an dud didamall a vano warnañ,
²² met ar re fallakr
eus an douar a vo falc'het,
an drubarded, diframmet diwarnañ.

Furnez ha doujañs da Zoue.

3 ¹ Va mab, va c'helennadurezh
n'ankounac'hai ket,
va gourc'hemenoù a zalc'hi ez kalon,
² rak hirder a zeizioù
va bloavezhoù a vuhez,
ha peoc'h a vo kresket evoidout.
³ Na lez ket an drugarez
hag ar fealded da vont diouzhit.
Stag anezho ouzh da c'houzoug, engrav
anezho ez kalon,
⁴ hag e c'houtezi neuze grad ha brud-vat
dirak Doue ha dirak an dud.
⁵ En em fiz en Aotrou a greiz da galon
ha n'en em harp ket war da boellegezh-te.
⁶ Az pezh soñj anezhañ ez holl gammedoù

2, 16 an diavaeziaez, d.l.e. an avoultrez.
2, 21 war an douar, pe : er vro.
3, 4 intent mat, pe : brud mat.

hag e kompezo dit an hent.

⁷ Na vez ket fur d'az taoulagad,
douj an Aotrou

hag en em zistro diouzh ar gwall,

⁸ hag e vo an dra-se yec'hed evit da gorf,
freskadurezh 'vit da eskern.

⁹ Rent enor d'an Aotrou gant da vadou,

gant preveudi da holl eostou,

¹⁰ hag e vo leun-kouch a ed da c'hgrignolioù,

hag e vo leun-barr a win nevez
da bentonioù.

¹¹ Va mab, na zispri ket skourjez an Aotrou,
n'a ket da heugñ ouzh e c'hourdrouz,

¹² rak an Aotrou a gastiz

an den karet gantañ

evel un tad mab e galon.

¹³ Evurus an den en deus kavet ar furnez

hag en deus gounezet ar boellegezh,

¹⁴ rak gwelloc'h gounit eo hennezh

eged dastum arc'hant

ha gwelloc'h splet eget perc'hennañ aour.

¹⁵ Hi a zo prziusoc'h eget ar perlez,

ha n'eus brageriz ebet a ve kement hag hi.

¹⁶ En he dorn dehou e tegas buhez hir,

en he dorn kleiz, pinvidigezh hag enor ;

¹⁷ hec'h hentoù a zo leun a zudi

hag e gwenodennoù a zo leun a beoc'h.

¹⁸ Ur wezenn a vuhez ez eo

evit ar re en em stag outi,

hag evurus ar re a berc'henn anezhi.

¹⁹ Dre ar furnez en deus an Aotrou

diabezet an douar

ha gant ar veizegezh

en deus startaet an neñvou :

²⁰ dre e ouiziegezh

en deus digoret eien an islonkou

ha lakaet drezi ar c'houmoul

da strilhañ o glizh.

Ar furnez a zo mammenn a garantez hag a levenez.

²¹ Mir, va mab, ar furnez hag an emsoñj,

ra chomint bepred dindan da zaoulagad,

²² hag e vint buhez evit da ene

ha brageriz evit da gerc'henn.

²³ Kerzhout a ri neuze er surentez

hep ma strebotefe da droad

²⁴ pa-z i da gousket n'az po ket da grenañ,

3, 22 evit da ene, pe : evit da gorzailhenn.

hag ur wech gourvezet e vo dous da hun.

²⁵ N'az po ket da zoujañ

spontadenn dic'hortoz

nag un argadenn a-berzh an dud fallakr,

²⁶ rak an Aotrou a vo da surentez

ha diwall a ray da droad diouzh pep traped.

²⁷ Na nac'h ket ur madober

ouzh an neb hen goulenn

pa vez ez kalloud en grataat dezhañ.

²⁸ Na lavar ket d'an nesañ : Kae !

Dont a ri en-dro,

arc'hoazh e roin dit pa c'hellez hen ober.

²⁹ Na itrik ket an droug a-enep da amezeg

tra m'emañ o chom,

leun a fiziañs, ez kichen.

³⁰ N'a ket da rendaeliñ hep abeg

ouzh den ebet

pa n'en deus graet gaou ebet ez keñver.

³¹ N'a ket da aviañ an den a zrouknerzh

na da zibab hini ebet eus e droioù.

³² Rak an dud a widre a zo un euzhusted

'vit an Aotrou,

tra ma vir e vignoniezh d'an dud eun.

³³ War di an den fallakr emañ

mallozh an Aotrou,

met e vennoz a zo

war annez an dud reizh.

³⁴ Ober a ra goap ouzh ar c'hoapaerien

evit grataat e c'hrasoù mat d'an dud izelek.

³⁵ Ar c'hlod a vo lod ar re fur,

hogen an droukrañs

a vo hêrezh an dud diboell.

Ar gounid a zeu d'an den dre ar furnez.

4 ¹ Selaouit, va mibien, kelennadurezh
un tad,

ha taolit evezh evit deskiñ ar boellegezh :

² rak kentelioù yac'h eo ar re a roan deoc'h,

na zilezit ket va c'helennadurezh.

³ Ur mab on bet me ivez evit va zad,

ur bugel tener ha karet

e-kichen va mamm ;

⁴ va c'henteliañ a rae er stumm-mañ :

da galon da gompreno va lavarou,

mir va gourc'hemennoù hag e vevi ;

⁵ gounez ar furnez, gounez ar skiantegezh,

n'ankounac'ha ket,

n'en em zistro ket diouzh alioù va genou.

⁶ Na zilez ket anezhi, hag hi az tiwallo,

kar anezhi hag hi az kwarezo.

4, 6 diouti : diouzh ar furnez.

⁷ Penn-kentañ ar furnez : Pren ar furnez,
pren ar skiantegezh gant da holl beadra ;
⁸ en em stag outi hag hi az uhelaio,
hi a vezo da c'hloar pa-z po he briataet ;
⁹ lakaat a raio war da benn
un daledenn a c'hras
grataat a raio dit ur gurunenn a c'hloar.

¹⁰ Selaou, va mab, degemer va c'homzoù,
ha bloavezhoù da vuhez
a vezo kresket o niver.

¹¹ Hent ar vuhez a gentelien dit-te,
dre wenodennoù ar reizhder
az lakan da vale.

¹² Mar kerzhez enno,
ne vo ket da gammedoù war an enk,
mar redez enno, ne streboti ket.

¹³ Dalc'h d'ar gelennadurezh,
na ziskrog ket diouti,
mir anezhi, rak hi a zo da vuhez.

¹⁴ Diwall da vont e arroudenn ar re zrouk,
na gerzh ket en hent an dud fallakr.

¹⁵ Pell dioutañ, n'a ket da vont gantañ,
en em zistro dioutañ, tremen hebiou.

¹⁶ Rak ne c'hellont ket kousket
hep bezañ graet an droug,
an hun a dec'h diouto mar n'o deus ket
taolet unan bennak d'an traoñ.

¹⁷ Ar fallentez eo ar bara a zebront,
an daerijenn, ar gwin a evont.

¹⁸ Hogen hent ar re reizh
a zo evel ar gouloù-deiz
a ya e sked war gresk
betek ar sklerijenn splann ;

¹⁹ hent ar re fall a zo evel teñvalijenn,
ne welont ket ar pezh o lakaio da strebotiñ.

²⁰ Va mab, bez evezhiiek ouzh va c'homzoù,
digor da skouarn da glevout va lavarou ;

²¹ gra na bellaint ket diouzh da zaoulagad,
mir anezho e kreiz da galon ;

²² rak buhez ez int evit ar re a gav anezho,
yec'hed evit o c'horf.

²³ Diwall da galon gant pep evezh
rak diouti e tarz mammennoù ar vuhez.

²⁴ Kas pell diouzh da c'henou ar c'homzoù
gwidilus,
ha dizarbenn an drubardiezh diouzh da
ziweuz,

²⁵ ra sello da zaoulagad war-eeun,
da sell da vo troet reizh dirazout.

²⁶ Taol evezh ouzh an hent a lakaez da
dreid ennañ,

5, 3 he staoñ, d.l.e. he genou, pe he c'homzoù.

ra vo eeun bepred da gammedoù.

²⁷ Na ziroud nag a-zehou nag a-gleiz,
ha distro da dreid diouzh an droug.

Furnez ha priedelezh

5 ¹ Va mab, bez evezhiiek ouzh va
furnez,

ro da skouarn da glevout va foellegezh,
² evit mirout emsoñj ennout

ha derc'hel gouiziegezh war da ziweuz.

³ Rak muzelloù an diavaeziazez a strilh
mel

ha flouroc'h eget an eoul eo he c'homzoù,

⁴ met en diwezh eo c'hwervoc'h eget an
huelenn,

lemmoc'h eget ur c'hleze div-zremmek.

⁵ Etrezek ar marv e tiskenn he zreid,

ha war-zu ar Sheol e sko he c'hammedoù ;

⁶ pell diouzh teurel evezh ouzh hentoù ar
vuhez

ez a he roud da ziankañ ne oar ket da
belec'h.

⁷ Ha bremañ, mibien, va selaouit,
na zistroit ket diouzh komzoù va genoù.

⁸ Pella da hent diouti,

na dosta ket ouzh dor he zi,

⁹ betegout nan afe gant un all yaouankiz da
nerzh

ha da vloavezhioù gant un den kriz,

¹⁰ betegout na zebrfe ar re all o gwalc'h eus
da vadou,

na dremenfe gant estrenien frouezh da
labour,

¹¹ betegout na hirvoudfes a-benn ar fin,
pa vo bet kuzumet da gig ha da gorf,

¹² ha na lavarfes : Penaos ! Kasaet em eus
ar reizhadurezh,

ha va c'halon he deus disprizet

ar rebechoù ?

¹³ N'em eus ket selaouet mouezh va mistri,
na roet va skouarn da glevout
va c'helennerien ?

¹⁴ War vetek nebeut e oan kouezhet
e goueled an drougeur

e-kreiz bodadeg ar bobl hag ar gumuniezh.

¹⁵ Ev dour eus da buñs da-unan,

eus stivell da feunteun.

¹⁶ Na lez ket da vammennoù

d'en em skuilh er-maez

na da wazhioù-dour

5, 8 diouti : diouzh an estrañjurez, pe an avoultrerez.

da vont dre ar plasenoù.

¹⁷ Ra chomint evidout da-unan,
na vint ket kenlodet gant tud an diavaez.

¹⁸ Ra vo benniget da eienenn !

Kav da levezeg gant gwreg da yaouankiz,

¹⁹ heizez da garantez, gazeleñn vistr,
ra vevo dalc'hmat ganit !

Ra vi mezvet bepred gant he divronn,
dreaet atav gant he c'haranteziou.

²⁰ Perak en em dommañ ouzh un estrenez
ha pokat da vrennid un diavaeziadez ?

²¹ Rak an Aotrou a zo stag e zaoulagad
ouzh hentoù Mab-den,
sellout a ra pizh ouzh e holl wenodenoù.

²² Paket e vo an den fallakr
e roued e zrougiezh,
dalc'het e vo e lasoù e bec'hed.

²³ Mervel a ray diwar vank a reizhder,
dihañchet e vo gant e re-veur a follentez.

Arabat mont da gred evit un all

6 ¹ Va mab, m'ac'h eus en em lakaet
gwarant evit un all,

m'ac'h eus tonket gant da zorn
evit an diavaeziad,

² mar-d out ereet gant komzoù da vuzelloù,

³ gra 'ta kement-mañ, va mab :

En em denn ac'hano,
peogwir ez out kouezhet

etre daouarn da nesañ,
kae buan, en em daol ouzh e dreid ;

⁴ na ro kousked ebet d'az taoulagad,
diskuizh ebet d'az malvennoù :

⁵ en em denn evel ur c'hazelenn
diouzh ar roued,

evel ul labous diouzh traped an evnetaer.

A-enep al leziregezh

⁶ Kae da welout ar merien, den lezirek,
sell pizh ouzh o doare
ha deus da vezañ fur.

⁷ N'o deus rener ebet,
nag ensellerien, na pennroue ;

⁸ ha kempenn a reont boued-mir en hañv,
dastum a reont o bevañs e-pad an cost.

⁹ Ha te, lochore !

Betek pegeit e chomi gourvezet,
pegoulz e savi diwar da gousk ?

¹⁰ Ur pennadig hun, ur pennadig mored,
kroaziañ ur pennadig an divrec'h da

gousket,

¹¹ hag evel ul laer e teu ar baourentez,
evel un den a vrezel, an dienez !

A-enep an trubarderezh

¹² Un den didalvez, un hailhevod,
henezh hag a gerzh war-raok,

yudazerezh en e c'henoù,
¹³ O wilc'hañ gant e lagad,

o komz gant e droad,
oc'h ober sin gant e vizied.

¹⁴ N'eus nemet trubardiezh en e galon :
emañ bepred oc'h ijinañ fallagriezh,
o lakaat tabutoù da sevel.

¹⁵ Setu perak e vo diskaret a greiz holl,
torret en un taol-trumm ha diremed.

Ar seizh euzhusted

¹⁶ C'hwec'h a zo a vez kasaet
gant an Aotrou,

ha seizh zoken en deus rukun outo :

¹⁷ an daoulagad balc'h, an teod gaouiat,
an daouarn a skuilh ar gwad didamall,

¹⁸ ar galon a itik mennadoù fallakr,
an treid a hast redek d'ober gwalleur,

¹⁹ an test faos o tistagañ gevier,

hag an den oc'h hadañ
dizunvaniezh etre vreudeur.

A-enep an avoultrerezh

²⁰ Va mab, mir kemennadur da dad,
na zistaol ket kelennadurezh da vamm :

²¹ dalc'h anezho bepred liammet
ouzh da galon,

diwall anezho ouzh da gerc'henn.

²² Da vleniañ a raint pa vi o kerzhout,
da ziwall a raint pa vi o kousket,

ha ganit e tivizint pa zihuni.

²³ Rak ul lamp eo ar gourc'hemenn,
ur sklerijenn eo al lezenn,

un hent a vuhez eo rebech ar reizhadurezh,
²⁴ evit da ziwall diouzh ar vaouez fallakr,

diouzh teod lubanus an estrenez.

²⁵ Na c'hoanta ket he c'hened ez kalon,
n'en em lez ket da vezañ paket

gant he malvennoù,

²⁶ Rak evit un orgedenn
e vezer rentet d'un tamm bara,
hag ar wreg avoultr a dap

en he c'hrog ur vuhez prizius.

²⁷ Daoust hag e c'heller kuzhat tan er grubuilh

hep ma ve devet an dilhad ?

²⁸ Daoust hag e c'heller kerzhout war glaou bev

hep ma ve losket an treid ?

²⁹ Evel-se evit an hini a red

da gaout gwreg e nesañ ;

ne chomo ket digastiz an neb a stok outi.

³⁰ Ne zisprizer ket un den o laerezh

evit kargañ e gof p'en devez naon,

³¹ ha koulskoude, mar bez paket,

e restaolo seizh kement-all,

e raio kement a zo en e di.

³² Met an den oc'h avoultriñ

a zo dibourvez a skiant,

fellout a ra dezhañ en em goll

pa ra an dra-se :

³³ ne zastumo nemet gloazioù

ha dismegañs,

hag e vezhegezh ne vo ket diverket

diwarnañ :

³⁴ rak ar warizi a lak an ozhac'h da fuloriñ,

ha didruez e vo en deiz an dial ;

³⁵ ne raio van ouzh priz-daspren ebet,

ne blego dirak netra, ha pa ginnigfes dezhañ roadoù war roadoù.

7 ¹ Va mab, mir va c'homzoù,

ha dalc'h ganit va gour'hemennoù,

² sent ouzh va reoliadurioù hag e vevi,

mir va c'helennadurezh evel mab al lagad :

³ Stag anezho ouzh da vizied,

engrav anezho war daolenn da galon,

⁴ lavar d'ar Furnez : Va c'hoar out-te !

Hag anv ar boellegezh : Va mignonez !

⁵ Ma tiwallint ac'hanout

diouzh ar vaouez estren,

diouzh an diavaeziadez flour he c'homzoù.

⁶ Dre doull prenestr he zi

he deus sellet a-dreuz ar glouedenn,

⁷ hag e-touez ar skañbenneien

he deus taolet pled

ouzh un denig yaouank dibourvez a skiant.

⁸ Edo o tremen dre ar straed

e-kichen ti ar plac'h-se

evit distreiñ d'ar gêr :

⁹ ar serr-noz e oa, diskar an deiz,

an eur ma teu teñvalijenn an noz ;

¹⁰ ha setu ma tosta outañ ar vaouez,

gwisket e-giz un oriadez, paket en ur ouel :

¹¹ birvilh a zo enni, dirollet eo,

he zreid ne badont ket er gêr ;

¹² bremañ war ar straed,

ha bremañ war ar blasenn,

e pep korn emañ o c'hedal...

¹³ En em deurel a ra warnañ, pokat dezhañ,

ha divergont he neuz e lavar dezhañ :

¹⁴ dleout a raen kinnig sakrifisoù a beoc'h,

hag hiziv am eus akuitet va gouestloù.

¹⁵ Setu perak on aet er-maez en arbenn dit

evit da glask, ha da gavet em eus.

¹⁶ Aozet em eus va gwele gant pallennoù

ha ledet warnañ lien fin eus Egipt ;

¹⁷ skuilhet em eus mir war va gwele,

Aloes ha kinamom.

¹⁸ Deus, en em vezvomp a garantez

betek ar beure,

en em roomp da c'hwekter ar blijadurezh ;

¹⁹ rak va ozhac'h n'emañ ket er gêr,

aet eo kuit evit ur veaj da bell

²⁰ en ur gemer gantañ yalc'h an arc'hant :

ne zistroio nemet d'al loargann !

²¹ War-bouez hec'h ampartiz

e teu a-benn d'e zistreiñ,

e sachañ a ra dre lubanerez he muzelloù

²² en e strafuilh ez a war he lerc'h,

evel un ejen a gaser d'al lazhti,

evel ar c'harv en em strink er rouedoù

²³ betek d'ur bir dont da doullañ e avu ;

evel al labous en em daol el lasoù

hep gouzout ez eus kaoz eno eus e vuhez.

²⁴ Ha bremañ, va mab, va selaou,

taol evezh ouzh komzoù va genoù :

²⁵ Arabat d'az kalon mont d'en em goll

en he hentoù

n'en em ziank ket en he gwenodennoù.

²⁶ Rak niverus eo ar re

he deus gloazet d'ar marv,

tud kreñv e oant ar re-se,

holl int bet lazhet ganti :

²⁷ he zi a zo hent ar Sheol,

diskenn a ra da gambroù an Ankoù.

Eil galvadenn ar Furnez

8 ¹ Ar Furnez, hag-eñ n'emañ ket o c'hervel ?

Ar Skiantegezh, hag-eñ ne ro ket he mouezh da glevout ?

² War-lein ar c'hrec'hiennoù, war an hent,

er c'hroazhentoù emañ o c'hedal,

³ E-kichen tourioù Kêr, tost d'an dorioù,

e antre ar straedoù emañ o youc'hal :

7, 6 Troet hon eus amañ hervez ar gr. An heb. a lak ar verboù d'ar gour kentañ : "Dre doull prenestr va zi em eus sellet... em eus gwelet..."

⁴ Tудоù, c'hwі eo ar re a c'halvan.
 Va mouezh en em dro
 war-zu mibien Adam.
⁵ Skañbenneien ! Deskit ar boellegezh,
 tud diskiant, deskit ar veizegezh !
⁶ Selaouit, rak traoù kaer-dispar
 am eus da lavarout,
 ne vo nemet reizhder o tont eus va diweuz.
⁷ Rak va genoù a embann ar wirionez
 ha va muzelloù o deus heug
 ouzh ar fallagriezh
⁸ reizh eo holl lavarouù va genoù,
 n'eus enno netra faos, netra korvigellek.
⁹ Sklaer ez int
 evit an neb en deus meizegezh,
 eeun evit ar re o deus gounezet ar skiant.
¹⁰ Klaskit ar gelennadurezh
 ha n'eo ket an arc'hant.
 Prizit ar skiantegezh
 kentoc'h eget an aour fin,
¹¹ rak gwell eo furnez eget perlez,
 ha n'eus bravig ebet a dalv anezhi.
¹² Me, ar Furnez, am eus ar boellegezh
 da vignonez ganin,
 ar skiant-vat
 hag an evezhiegezh da vitizhien.
¹³ Doujañ an Aotrou eo argas an droug :
 lorc'haj, rogentez, hent fallakr,
 genoù gaouiat, setu ar pezh a gasaan.
¹⁴ Din-me ar c'huzul hag an ampartiz,
 din-me ar reiz, din-me ar galloud ;
¹⁵ drezon e ren ar rouaned,
 drezon e c'hourc'hemenn ar briñsed
 hervez ar gwir ;
¹⁶ drezon e c'houarn ar pennoù bras,
 an dud e karg, holl varnerien an douar.
¹⁷ Karout a ran ar re am c'har,
 kement hini am c'h'lask a galon
 a gavo ac'hanon,
¹⁸ pinvidigezh ha klod a zo ganin,
 ar madoù padus hag ar reizhder,
¹⁹ priziuc'h eo va frouezh eget an aour,
 an aour purañ
 ha gwell ar splet a roan
 eget an arc'hant ar glanañ.
²⁰ Kerzhout a ran e hent ar reizhder,
 e gwenodennoù an eueuded,
²¹ evit pourchas madoù d'ar re am c'har,
 evit leuniañ o zeñzorioù.

Eus Doue e teu ar Furnez

²² An Aotrou en deus va ferc'hennet

e penn-kentañ e hentoù,
 a-raok ober netra en deroù.
²³ A holl viskoazh an bet diazezet,
 a-dal ar penn-kentañ,
 a-raok g nivelezh an douar,
²⁴ an islonkoù ne oa ket c'hoazh anezho
 ma oan-me ganet,
 pa ne oa ket c'hoazh tarzhet an eien-dour ;
²⁵ a-raok an torgennoù e oan-me ganet ;
²⁶ pa n'en devoa ket c'hoazh graet an tir
 hag ar maezioù,
 nag elfennoù kentañ poultr an hollved ;
²⁷ pa gempenne an Neñvoù e oan eno,
 pa drese ur gelc'hienn
 war-c'horre an islonk,
²⁸ pa startae ar c'houmoul war grec'h,
 pa reizhe mammennoù ar c'hondon ;
²⁹ pa verke d'ar mor e harzoù
 nan afe an dourioù en-tu-hont d'ar ribloù,
 pa ziazeze fontoù an douar,
³⁰ e oan en e gichen 'vel ur bugel karet,
 e levezed bemdez e oan,
 o c'hoari dibaouez dirazañ,
³¹ o c'hoari war-c'horre an douar
 hag o kaout va dudi e-touez bugale an dud.

³² Ha bremañ, va mibien, va selaouit :
 evurus ar re a zalc'h da vont
 gant va hentoù !
³³ Selaouit ar gelennadurezh
 evit dont da vezañ fur,
 arabat deoc'h he disprizañ !
³⁴ Evurus an den a selaou ouzhin,
 a vez o veilhañ bemdez ouzh va dorioù,
 oc'h ober gward war bannoù va forzhioù.
³⁵ Rak an hini am c'h'av a gav ar vuhez,
 hag a c'hounez grad-vat an Aotrou.
³⁶ Met an hini a bec'h ouzhin
 a c'hloaz e ene ;
 kement den am c'hasa
 eo ar marv an hini a gar.

Danvez ar Furnez hag hini ar Follentez

9 ¹ Ar Furnez he deus savet un ti dezhi
 hec'h-unan
 ha kizellet ar seizh kolonenn anezhañ ;
² lidlazhet he deus he loened, mesket he
 gwin,
 ha kempennet he zaol-pred.
³ Kaset he deus he mitizhien
 da youc'hal eus lein uhelennoù-kêr :

8, 30 "evel ur bugel karet" kentoc'h eget : "evel mestr an oberenn" pe "evel ur mestr-oberour" : kelennet, pe ti-saver.

⁴ D'an neb a zo ceun da antren amañ !
 Ha lavarout a ra d'an neb a zo diskiant :
⁵ Deus, debr eus va bara,
 hag ev eus ar gwin am eus mesket !
⁶ Dilez ar sotoni hag e vevi,
 ha kerzh eeun en hent ar skiant-vat !

⁷ Neb a damall ur goapaer a sach
 goapaerezh warnañ e-unan
 hag an neb a c'hourdrouz un den fall a
 denn war e benn kunujennoù.
⁸ Na zivank ket ur goapaer, da gasaat a
 rafe,
 skandal an den fur, da gaout a raio ;
⁹ kelenn an den fur ha furoc'h c'hoazh e
 vezo,
 ro kentel d'an den mat hag e veizegezh a
 gresko.
¹⁰ Mammenn ar furnez eo doujañs an
 Aotrou,
 skiant ar Sant, setu ar boellegezh.

¹¹ Rak drezon e kresko niver da zeizioù
 hag astennet e vo dit bloavezhioù da
 vuhez.
¹² Mar-d out fur e tenni gounid eus da
 furnez,
 mar-d out ur goapaer e tougi samm da
 c'hoapaerezh.

¹³ An Itron Follentez a zo plac'h birvidik,
 lorberezh divergont.
¹⁴ War he c'hoazez emañ war dreuzoù dor
 he zi
 pe o tronañ war uhelennoù-kêr
¹⁵ evit gervel an dremenerien
 o vont rag-eeun gant o hent :
¹⁶ d'an neb a zo skañvbenn da zont dre
 amañ !
¹⁷ An dourioù laeret e kuzh a zo ar re
 zousañ,
 ha bara ar mister eo an hini c'hwekañ !
¹⁸ Hag hennezh ne oar ket ez eus eno
 Spesoù,
 hag emañ dija he c'houvidi
 e donderioù ar Sheol !

II. An dastumad salomoniat (10,1 - 22,16)

Krennlavarioù Salomon.

10 ¹ Ur mab fur, levezet e dad, Ur
 mab diboell, tristedigezh e vamm.

² Teñzorioù drouk-gounezet
 na servijont da netra,
 met ar reizhder a denn an den eus ar marv.

³ An Aotrou ne lez ket an den reizh
 da gaout naon,
 met dizarbenn a ra droukc'hoantoù
 ar re fall.

⁴ Paouraat a ra ar palv lezirek,
 met an den oberiant a binvidika.

⁵ Neb a zastum en hañv a zo mab poellek,
 neb a gousk e-pad an east,
 ur paotr mezhus.

⁶ Bennozhioù an Aotrou
 a zo war benn an den just,
 met ar marv a-raok koulz
 a serr genoù ar re fall.

⁷ Ar memor eus an den just a vez benniget,
 met anv ar re fall a gouezh e breinadur.

⁸ An den fur a galon a zegemer an alioù,
 hogen an den diboell,
 e vuzelloù a red d'an emgoll.

⁹ Neb a vale reizh a vale diriskl ;
 neb a glask ar c'hildroioù
 a vo dizoloet buan.

¹⁰ Neb a sell dre zindan
 a zo penn-kaoz a nec'h,
 neb a damall gant lealded
 a zegas ar peoc'h.

¹¹ Ur vammenn a vuhez
 eo genoù an den reizh :
 met diweuz an den fall
 e tic'hlann diouto drasterezh.

9, 10 Skiant ar Sant, d.l.e. Anaoudegezh Doue.
 9, 18 spesoù, d.l.e. tud varv.
 10, 1 sell. 15, 20
 10, 2 sell. 11, 4
 10, 3 un den reizh : heb. un ene reizh.

10, 6 Troidigezh hervez ar gr. An heb. a lavar : Met
 genoù ar re fall a zo goloet a fallagriez.
 10, 10b hervez ar Septuaginta. An heb. a lavar : Met
 d'an emgoll ez a an den diboell e vuzelloù ; sell. 10,
 8.

¹² Ar gasoni, un entanerez a rendaeloù ;
ar garantez avat a guzh an holl vankoù.

¹³ War vuzelloù an den poellek
'mañ ar furnez o ren,
war gein an den diboell eo ar vazh.

¹⁴ Ar re fur a oar mirout ar furnez,
met genoù an den sot a zo rivin dizale.

¹⁵ Evit ar pinvidig
ez eo e vadou bras ur c'hastell-kreñv
evit an ezhommeg
ez eo e baourentez ur rivin.

¹⁶ Oberoù an den reizh a denn d'ar vuhez,
evel labour an den fall, d'an dismantr.

¹⁷ Hent ar vuhez
eo mirout ar gelennadurezh,
disprizout ar rebechoù a zo koll e roud.

¹⁸ An neb a guzh ar gasoni, ur beg trubard,
hag an neb a laosk tamalloù faos,
ur penn diboell.

¹⁹ Komzoù e-leizh n'eont ket hep pec'hed,
an neb a zalc'h war e glapez a zo poellek.

²⁰ Lavaroù an den reizh
a zo arc'hant a briz ;
met kalon an den fall
ne dalv ket kalz a dra.

²¹ Muzelloù an den fur a voueta tud e-leizh,
met ar re sot a varv e-kreiz ar baourentez.

²² Bennozh an Aotrou
eo an hini a binvidika,
ar boan a gemerer ouzhpenn
ne zegas netra.

²³ Itrikañ an droug,
setu c'hoari an den diboell,
evel ar furnez evit an den skiantek.

²⁴ Ar pezh en deus an den fall aon razañ a
zegouezh gantañ,

10, 13 Gouzout tevel a vez kenteliet d'an den fur
alies. Sell. 10, 19 ; 17, 27-28.

10, 14 sell. 24, 6.

10, 15 sell. 18, 10.

10, 16 Disheñvel eo amañ ar gr., ha diskouez a ra
daou grennlavar e-lec'h unan : Ar vaouez hegarat a
zegas enorioù d'he gwaz, met ar wreg a gasa ar
reizhder a zo un tron a zizenor. – D'an dud lezirek e

tra ma vez roet d'an den reizh e c'hoantad.

²⁵ Tremenet ar barrad,
n'eus ken eus an den fall,
ar just avat a zo diazezet outi atav.

²⁶ Evel gwinegr d'an dent,
moged d'an daoulagad,
evel-se al lochore a gaser en hent.

²⁷ Doujañ an Aotrou a hira buhez an den,
met berraet e vez bloavezhioù ar re fall.

²⁸ Goanag ar re vat a zo joa,
met esper ar re fall a ya da netra.

²⁹ Ur c'hreñvlec'h evit an den reizh
eo justis an Aotrou,
ur rivin
eo avat evit oberourien an drougiezh.

³⁰ Morse ne vranello an den reizh,
ar re zrouk avat ne bado ket o annez er vro.

³¹ Genoù an den reizh a zoug frouezh ar
furnez,
hogen an teod gaouiat a vo troc'het kuit.

³² Muzelloù an den reizh
a strilh an drugarez,
evel genoù ar re fall, an drougiezh.

11 ¹ Ar balañsoù faos, un euzhusted
'vit an Aotrou !
Met ur blijadur evitañ eo ar pouez just.

² War-lerc'h ar rogentez e teuo an dispriz ;
gant an dud izelek 'mañ ar furnez.

³ Onestiz an dud reizh a vlegn mat anezho,
met gwidre ar re fall o reno d'ar rivin.

⁴ Didalvoud eo ar binvidigezh
evit deiz ar gounnar,
met ar reizhder a denn an den eus ar marv.

⁵ Reizhder an den just

ra diouer armadoù ; met ar re galonek a c'hounez
pinvidigezh.

10, 21 "e-kreiz ar baourentez", hervez ar gr.. An heb.
a lavar : "dre vank a boellegezh".

10, 26 Al lochore kaset d'ober ur gefridi evidoc'h
11, 4 ar gounnar, d.l.e. kounnar an Aotrou, sell. 10, 2
b. Deiz ar gounnar eo deiz ar c'hastiz a-berzh Doue.

a zo un hent kompez evit e gammedoù,
met an den fall
a gouezh e toull-trap e fallagriez.

⁶ Reizhder an dud onest a salv anezho ;
met paket e vez an dud displeal en o zroioù.

⁷ Pa varn an den fall e varv e esper ;
goanag ar re zrouk a dro da netra.

⁸ Eus an enkreiz e vez tennet an den reizh
tra ma kouezh e-barzh, en e lec'h, an den
fall.

⁹ Gant e gomzoù, an den fall
a zo rivin ar re all ;
met dre o skiant vat
e vez salvet an dud reizh.

¹⁰ Gant eurvad an dud reizh
'zo levenez e Kêr,
ha gant emgoll ar re fall,
youc'hadegoù a joa.

¹¹ Pa ra berzh an dud reizh
emañ Kêr o sevel,
met distrujet e vez gant genoù ar re fall.

¹² Diskiant eo an neb a zispriz e nesañ,
rak an den poellek a oar tevel.

¹³ Ur beg bras o redek,
un diskulier sekredoù ;
met ar galon feal a guzh an aferioù.

¹⁴ Pa n'eus ken a renerien eo diskar ar bobl,
met gant kalz a dud a guzul mat,
he silvidigezh.

¹⁵ An neb a ya da gred
evit un all en devez bec'h,
met e surentez emañ an neb a gasa tonkañ.

¹⁶ D'ar vaouez hegarat an enorioù,
evel d'an den oberiant ar binvidigezh.

¹⁷ An den madelezhus
a ra vad ivez dezhañ e-unan,
tra ma vez an den kriz bourev e gorf.

¹⁸ An den fallakr a ra labour tromplus,
11, 7b pe marteze : Ar goanag lakaet er binvidigezh a
ya da goll.
11, 21 A dra sur : heb. dorn evit dorn.
11, 23 An droidigezh c'hresianek he deus lennet un
destenn disheñvel en ur gompren : Esper ar re vat a

Met hader ar justis en devo eost asur.

¹⁹ Derc'hel gant ar reizhder
a gas d'ar vuhez,
redek war-lerc'h an droug, d'ar marv.

²⁰ Ar c'halonoù korvigellus,
un euzhusted 'vit an Aotrou,
met e c'hrad-vat a zo evit an dud reizh en o
hentoù.

²¹ A dra sur, ne chomo ket an den fall
digastiz,
met lignez ar re vat a vo salvet.

²² Evel ur walenn-aour e fri ur porc'hell,
evel-se eo koantiz ur plac'h diboell.

²³ C'hoant ar re vat eo ar mad hepmuiken,
met ar pezh a glask ar re zrouk
eo an drouknerzh.

²⁴ Goude reiñ largentezus
hennezh a ya war binvidikaat,
hag hemañ oc'h espern dreist-muzul
ne ra nemet paouraat.

²⁵ Ar galon vrokus he devez ivez
he gwalc'h :
neb a ro dour a vo दौरaet.

²⁶ Mallozh ar bobl
war an den a vir pizh e ed,
met bennozh ar bobl
war gwerzher e c'hreun.

²⁷ Neb a glask ar mad
a dizho ar c'hrad-vat ;
neb a glask an droug
e kouezh hemañ war e choug.

²⁸ An neb a fiz en e binvidigezh a gouezho,
met an dud reizh, evel glasvez, a gresko.

²⁹ Strafulher e di, un dastumer-avel ;
An den foll a vez sklav ar fur.

³⁰ Frouezh ar reizhder
eo gwezenn ar vuhez,
met a-raok koulz
'vez diskrapet ar re fallakr.
gas anezho d'an eurvad ; met goull eo goanag ar re
fallakr.
11, 30 Troidigezh hervez ar gr.. An heb. evit 30b a zo
diasur da vat.

³¹ Mar resev an den reizh
e bae war an douar,
Na pegement muioc'h
an den fallakr hag ar pec'her.

12 ¹ An neb a gar ar gelennadurezh
a gar ar skiant-vat ;
an neb a gasa ar rebechoù 'zo ur penn sot.

² An den mat a c'hounez
grasoù mat an Aotrou,
rak Doue a gondaon ar gwall-itriker.

³ Ne zeu ket an den da startaat
dre ober fallentez,
met ne vo ket diskogellet gwrizienn
an den reizh.

⁴ Ur vaouez vertuzius eo kurunenn he den,
met ur vaouez divezh, ur breinadur ene
eskern.

⁵ Mennadoù an dud reizh a zo lealentez,
itrikoù ar re zrouk, treitouriezh.

⁶ Komzoù an dud fallakr a zo pechoù
gwadus,
met genoù an dud reizh a oar ober respont
salvus.

⁷ Kouezhet ar re fall n'eus ken roud anezho.
Tiegezh ar re vat a zalc'h da chom en e sav.

⁸ Hervez e skiant-vat e vez enoret an den,
ar galon widreüs avat a vez disprizet.

⁹ Gwelloc'h bezañ bilen o 'n em zibab gant
e labour
eget ur paotr a lorc'h a vank bara dezhañ.

¹⁰ An den just en devez preder gant
ezhommou e loened,
met didruez eo bouzelloù an dud fallakr.

¹¹ An neb a labour o bark en devo e walc'h
a vara,
met diskiant eo an hini a ra war-dro
sorc'hennou.

12, 9 "o 'en em zibab gant e labour" hervez ar gr.. An heb. a lavar : "en deus ur sklav d'e servijiñ".
12, 12 Testenn ha ster diasur. Ar gr. a lavar : Drouk eo c'hoantoù an dud disakr ; gwrizioù an dud deol a sank en douar start.

¹² D'an den drouk e plij jiboez ar re fall,
met skosenn an dud reizh a zoug he
frouezh.

¹³ E gevier e vuzelloù e vez rouedet an den
fallakr,
met an den reizh en em denn eus an
enkrez.

¹⁴ Gant furnez e c'henoù e kav an den e
walc'h a vadoù,
ha gopraet e vez pep unan gant labour e
zaouarn.

¹⁵ An diskiant a gav dezhañ eo poellek e
zoare,
met an den fur a oar selaou an alioù.

¹⁶ An diskiant a ziskouez war an taol e
zroukrañs,
met an den fur a chom diseblant dirak an
dismegañs.

¹⁷ An test gwirion a gomz hervez ar justis,
hag an test gaouiat, hervez an droug.

¹⁸ Komzoù al labenner a zo taolioù kleze,
met teod ar re fur a zegas ar pare.

¹⁹ Ar muzelloù gwirion a bado da viken,
hogen an teod gaouiat,
ur serr-lagad hepken.

²⁰ E kalon itrikerien an droug
emañ ar c'hwerventez,
met en hini ar guzulierien a beoc'h,
al levenez !

²¹ An den reizh ne c'hoarvez gantañ
gwalleur ebet,
an dud fall avat
o devez o bec'h a reuzioù.

²² Ar muzelloù gaouiat,
un euzhadenn 'vit an Aotrou,
E blijadur avat eo lavarerien ar wirionez.

²³ An den poellek a dav war e ouiziegezh,
met kalon ar re sot 'embann o sotoni.

12, 14 Gwerzad displann e ster c'hoazh. Marteze ez eus da gompren en ur ster danvezel : Dre labour e c'henoù (e chagelloù) en devez (kalon) an den e walc'h a (voued) mat... pezh a glot ivez gant eil lodenn ar gwerzad.

²⁴ D'an den oberiant eo bezañ o ren,
d'an dorn lezirek, paeañ truj.

²⁵ Ar glac'har a vantr kalon an den,
met ur gomz vat he laouena.

²⁶ Un den reizh,
un heñcher mat 'vit e nesañ ;
met ar re zrouk a dro da ziankañ.

²⁷ An diegi n'he deus ket jiboez da rostañ,
gwellañ rekour an den eo an oberiantiz.

²⁸ E hent ar reizhder emañ ar vuhez,
met an hent gwidilus a gundu d'ar marv.

13 ¹ Ur mab fur a gar digant e dad
kelennadur,
met ar goapaer ne selaou ket ar rebechoù.

² Gant labour e c'henoù en em vag an den
eus ar pezh a zo mat,
met kalon ar re zrouk en em vag
a zrouknerzh.

³ An neb a ziwall war e c'henoù
ne vougo ket dezhañ e c'horzailhenn,
met an neb a zigor e vuzelloù da gomz re,
a ya d'an emgoll !

⁴ Lezirek a c'hoanta hep pakañ netra,
diouzh o c'hoant o devez an dud oberiant.

⁵ Ar just a gasa ar gomz a dromplerezh,
met ar fallakr a daol war ar re all
dizenor ha mezhegezh.

⁶ Ar reizhder a ziwall hent an den direbech,
an drougiezh avat
a gas ar pec'her d'ar rivin.

⁷ Hemañ a ra e binvidik,
hag eñ paour-razh ;
hennezh a ra e baour, hag eñ pinvidik-bras.

⁸ Pinvidigezh un den,
ur priz-daspren 'vit e vuhez !
Met ar paour n'eus netra
o c'hourdrouz anezhañ !

13, 8 Displann eo ar ster amañ. 8b a vez troet ivez :
Met ar paour ne glev ket ar rebech, pe : n'anav ket ar
gourdrouz.

13, 13 hervez ar gr. An heb. a lavar : Doujer ar
gourc'hemenn a resevo e c'hopr.

⁹ Lugerniñ 'ra laouen
sklerijenn an dud reizh
tra ma voug goulaouenn ar re zrouk.

¹⁰ Eus rogoni ne zeu nemet rioterezh,
gant an dud izelek emañ ar furnez.

¹¹ Pinvidigezh prim, buan a vihana,
neb a zastum difonn, hennezh 'binvidika.

¹² Gant esper ampellet, kalonad ;
Met ur c'hoant sevenet, ur wezenn a vuhez.

¹³ Disprizer ar gomz en em gollo,
doujer ar gourc'hemenn en em salvo.

¹⁴ Kelennadur ar fur 'zo mammenn a vuhez
evit en em ziwall diouzh pechoù an Ankoù.

¹⁵ Skiantegezh a zegas grad-vat ;
un hent kalet avat, hini an dud gaouiat.

¹⁶ An neb 'zo skiantek a labour
gant poellegezh ;
hogen ar pampez a ra stal a follentez.

¹⁷ Kannad fallakr a zegas reuz,
kannad feal, pareidigezh.

¹⁸ Reuzeudigezh ha mezh d'an neb a zistaol
ar gelennadurezh ;
enor d'an neb a ra e vad eus ar rebechoù.

¹⁹ C'hoantadenn sevenet,
un douster d'an ene ;
euzhus eo d'ar sodien
tec'hout diouzh an droug !

²⁰ Darempred ar re fur ha furaat a ri
met henter ar re sot, fallaat a raio.

²¹ War-lerc'h ar pec'her e red ar gwallleur ;
met gopr ar re vat eo an eurvad.

²² An den mat a lez e hêrezh
gant mibien e vibien ;
met d'an den reizh eo miret
pinvidigezh ar bec'herien.

²³ Park difraostet a ro d'ar paour

13, 23 N'eo ket peursklaer na peursur an destenn
hebraek. Aozerien ar Septuaginta o deus lennet pe
martezeet un dra all : Ar re vat a vev pell amzer er
binvidigezh, tra ma-z a da goll ar re fall a daol-
trum.

bevañs e-leizh ;
met tud 'zo hag a varv dre faot a reizhder.

²⁴ Neb a espern e vazh
n'eo ket mignon d'e vab ;
neb a gar anezhañ a glask e gastizañ.

²⁵ An den reizh en devez
e walc'h da zebriñ ;
met kof ar re fall en devez naon du.

14 ¹ Furnez ar wreg a ro sav d'he zi,
met gant he daouarn en diskar ar
sotoni.

² Neb a gerzh er reizhder,
hennzh a zouj Doue,
neb a gantre a-dreuz a zispriz anezhañ.

³ E genoù an den sot emañ ar wialenn
'vit e gastiz,
met diweuz ar re fur a ziwall ar re-mañ.

⁴ Ejen ebet, grignol c'houllo ;
kole nerzhus, trevad fonnus.

⁵ Gant test leal, lealentez,
gant test gaouiat, gevierzh.

⁶ En aner e klask ar goapaer ar furnez ;
met d'an den poellek eo tra aes
ar skiantegezh.

⁷ Tec'h a-zirak an diskiant,
rak ne glevi gantañ tra fur ebet.

⁸ Furnez an den fur eo teurel evezh ouzh e
hent,
sotoni ar re sot a zo dirouderezh.

⁹ An dud fallakr e ra Doue goap anezho,
met war an dud reizh emañ e c'hrad-vat.

¹⁰ Pep kalon a anavez
he doan dezhi hec'h-unan,
evel n'hall ket un all kaout lod eus he joa.

¹¹ Distrujet e vo ti ar re fall
e-keit ma chomo start teltenn ar re vat.

¹² Hentoù 'zo a seblant ceun d'an den,
met o fenn diwezhañ a gundu d'ar marv.

¹³ Zoken er c'hoarzh e kav ar galon anken,
ha diwezh al levenez 'zo glac'har.

¹⁴ An ene disuj a dañvaio e walc'h
eus frouezh e oberoù,
evel an den mat e walc'h
eus frouezh e labour.

¹⁵ An den diboell a gred kement a glev,
met an den fur a daol pled
ouzh e gammedoù.

¹⁶ An den fur en deus aon
rak an droug hag a dec'h ;
ar penn-sot a ya taer outañ, hep disfiz.

¹⁷ An den o kounnariñ,
un embreger a sotoniou ;
an den evezhiant a oar gouzañv poan.

¹⁸ Diboellegezh, lod al loukez ;
skiantegezh, kurunenn ar fur.

¹⁹ Dirak ar re vat e stou ar re fallakr,
hag ouzh dorioù ar just, an dud disakr.

²⁰ Evit e amezeg zoken
eo kasaus ar reuzeudig ;
met keneiled e-leizh a zo d'ar pinvidig.

²¹ Pec'her eo an hini a zispriz e nesañ,
Met evurus an den
en deus truez ouzh ar beorien.

²² Itrikañ an droug,
hag-eñ n'eo ket diroudañ ?
Met trugarez ha grad
d'ar re a bleustr gant ar mad.

²³ Gant pep labour, gounidigezh,
nemet gant flapach, dienez.

²⁴ Kurunenn ar furien, o skiantegezh ;
taledenn ar sodien, o follentez.

²⁵ Un test gwirion, ur salver buhezioù :
hogen un distrujer, neb a zistag gevier.

14, 3 Testenn diasur. An heb. a lavar : e genoù an diskiant ez eus ur wialenn a lorc'h ; pe marteze : ur wialenn evit e lorc'h. Reoù all a ginnig en ur reizhañ an destenn : ur wialenn evit e gain.

14, 24 Testenn hervez ar gr. An heb. a lavar : Ar binvidigezh a zeu da gurunenniñ ar re fur, met sotoni ar re ziskiant a chom bepred sotoni.
14, 25 "Un distrujer", martezeaden.

²⁶ E doujañs an Aotrou
ez eus surentez vras,
evit e vugale, Eñ a zo ur repu.

²⁷ Ur vammenn a vuhez
eo doujañs an Aotrou
evit en em zivall diouzh pechoù an Ankoù.

²⁸ Gant poblañs niverus,
klod uhel d'ar roue ;
nebeut a sujidi, rivin evit ar priñs.

²⁹ Un den gorrek da gounnariñ,
unan leun a skiantegezh,
unan aes da fuloriñ,
un den leun a ziboelegezh.

³⁰ Peoc'h ar galon a zo buhez evit ar c'horf,
met ar c'hoantegezh, ur c'hriagn eskern.

³¹ Mac'homañ ar paour
eo dismegañsñ ar C'hrouer,
met trueziñ ouzh ar geizh a zo E enoriñ.

³² Gant e zrougiezh e-unan
e vez diskaret ar pec'her,
met an den mat a gav en e onestiz ur repu.

³³ E kalon an den fur e repoze ar furnez,
met ne c'hell ober mann e askre ar sodien.

³⁴ Ar reizhder a ro sav d'ar broioù ;
hogen ur vezh evit ar pobloù eo ar pec'hed.

³⁵ D'ar servijer poellek ez a grasoù mat ar
roue,
met e gounnar d'an hini 'zo ur vezh evitañ.

15 ¹ Ur respont hegarat 'zo distan d'ar
gounnar,
ur gomz kalet avat, un atiz d'ar fulor.

² Eus teod ar re fur e tiver gouiziegezh,
eus genou ar re sot e tic'hlann follentez.

³ E pep lec'h daoulagad an Aotrou
a sell pizh ouzh ar re fall hag ar re vat.

⁴ Douster an teod a zo ur wezenn a vuhez,
met ar fallagriez, ur frailh-kalon.

14, 27 sell. 13, 14.

14, 32 "en e onestiz", hervez ar gr. ; an heb. a lavar :
"en e varv".

⁵ An den diboell a zispriz kelennadur e dad,
selaouer ar rebech en em ziskouez fur.

⁶ Madoù e-leizh a zo e ti an den reizh,
met ar reuz a gouezh
war drevad an den fall.

⁷ Muzelloù an den fur
a skuilh ar boellegezh,
met ne ra ket kenkoulez kalon an diskiant.

⁸ Sakrifis ar re zrouk, un euzhadenn
'vit an Aotrou ;
met dudi evitañ eo pedenn an dud reizh.

⁹ Hent ar fallakr, un euzhadenn
'vit an Aotrou ;
met pleustrer ar justis a vez karet gantañ.

¹⁰ D'an neb a dec'h diwar an hent,
kastiz garv ;
d'an neb a gasa reizhadurezh, ar marv !

¹¹ Sheol hag Abaddon 'zo dizolo
da sell an Aotrou ;
¹² Ne blij ket d'ar goapaer
klevout tamalladur,
ha gant se ne gar ket darempred ar re fur.

¹³ Da galon laouen, dremm lirzhin ;
da galon doaniet, doare mantret.

¹⁴ Kalon poellek a bleustr ar skiantegezh,
met genou an dud difur
a blij dezhañ ar follentez.

¹⁵ 'Vit an den reuzeudik
eo fall an holl deizioù ;
'vit ar galon joaus eo fest peurbadus.

¹⁶ Gwelloc'h eo nebeut
gant doujañs an Aotrou
eged un teñzor bras gant trubuilhoù.

¹⁷ Gwelloc'h eo ur pladad legumaj
gant mignoniez
eged fest ejen lart gant kasoni.

¹⁸ An den taer, un atizer rendaeloù ;
an den habask, un distaner tabotoù.

¹⁹ Hent an den lochore
15, 11 ifernioù, pe islonk : heb. Abaddon : bro ar
gollidigezh.

'zo strouezh ha drein,
gwenodenn an dud reizh
'vel un hent kompezet.

²⁰ Ur mab fur, levez e dad ;
un den diboell, disprizer e vamm.

²¹ Diduell an den diboell, ar follentez ;
met an den skiantek
'ya war-raok war-eeun.

²² Dre faot kemer ali e c'hwit ar
mennadoù ;
gant e-leizh a guzulierien e troont da vat.

²³ Ur joa evit an den,
ober ur respont c'hwek ;
pegen plijus ur gomz o kouezhañ rik.

²⁴ Hent ar vuhez, 'vit an den fur,
a sav d'an nec'h,
'vit pellaat anezhañ
diouzh poull-don ar marv.

²⁵ An Aotrou a ziskar ti an dud lorc'hek,
met adsevel a ra mein-bonn an intañvez.

²⁶ Ar mennozhioù fallakr :
un euzhusted 'vit an Aotrou !
Met ar c'homzoù hegar
'zo glan dirak e sell.

²⁷ Ar skraeper dizonest
a zegas trubuilh d'e di,
met buhez hir en devo
neb a gasa profadennoù.

²⁸ Kalon an den just
en em soñj a-raok respont,
met genou ar re fall
a zislonk diouzhtu drougiezhoù.

²⁹ Diouzh ar re zrouk emañ pell an Aotrou,
met selaou a ra pedenn an dud just.

³⁰ Ur sell leun a sklaerder
'zo dudi d'ar galon,
ur c'heloù mat, buhez 'vit an eskern.

³¹ Neb a selaou gant pled
ar rebechoù salvus
en deus e-touez ar re fur e chomlec'h.

³² Neb a zistaol ar geennadurezh
a zispriz e ene ;
neb a selaou ar reizhadurezh
a c'hounez poellegezh.

³³ An doujañs-Doue a zo skol a furnez :
a-raok ar c'hloar eo ret izelegezh.

16 ¹ D'an den eo sevel mennadoù en
e galon,
met eus an Aotrou e teu an disentez.

² Pep den a gav dezhañ ez eo glan e hentoù,
nemet eo an aotrou a bouez ar c'halonoù.

³ Erbed ouzh an Aotrou da holl ober,
hag e troio da vat da vennadoù.

⁴ An Aotrou en deus graet pep tra
diouzh e finvez,
ha zoken an den drouk
evit deiz ar gwallleur.

⁵ Un euzhusted 'vit an Aotrou
eo ar galon lorc'hus,
sur-mat, ne chomo ket digastiz !

⁶ Gant madelezh ha fealded
e tic'haouer ar pec'hed,
ha gant doujañs an Aotrou
en em zistroer diouzh an droug.

⁷ Pa gav an Aotrou plijadur
gant hentoù un den
e oar peoc'haat outañ
e holl enebourien zoken.

⁸ Gwelloc'h eo un nebeud gant eeunded,
eget leveoù bras hep onestiz.

⁹ Kalon an den eo an hini a zibab an hent,
met an Aotrou an hini
a nerzhusa e gammedoù.

¹⁰ Diouganerezh a zo
war vuzelloù ar Roue ;
e lavarou, pa varn, ne faziont ket.

¹¹ Balañs ha skudelloù
a zo tra d'an Aotrou :
holl bouezioù ar sac'h a zo dezhañ.

¹² E rouaned, ober an droug tra kasaus :
rak ar reizh eo an hini
a lak o zron divrañsellus.

¹³ Gras ar roue
a ya d'an dud gwirion o muzelloù,
plijout a ra dezhañ an neb
a zo feal en e gomzoù.

¹⁴ Fulor ar Roue 'zo kannad a varv,
met an den fur a oar e habaskaat.

¹⁵ Gant sklerijenn dremm ar Roue
ez eus buhez ;
'vel ur glav a nevezamzer, e c'hrad-vat.

¹⁶ Gwelloc'h gounit furnez
eged pinvidigezh,
gwelloc'h gounit skiant eget arc'hant.

¹⁷ Hent an den reizh en em zistro
diouzh an droug,
neb a daol pled ouzh e zoare
a ziwall e vuhez.

¹⁸ A-raok ar rivin, lorc'hentez,
a-raok an dismantr, uhelegezh !

¹⁹ Gwell eo bevañ dilorc'h
e-touez reuzeudien
eged bezañ lodek e preizh al lorc'heien.

²⁰ Neb a daol pled ouzh ar gomz
a gavo an eurvad,
evurus eo an neb en em fiz en Aotrou.

²¹ Neb 'zo fur a galon 'vez anvet skiantek,
ha douster e gomzoù a gresk o foellegezh.

²² Ar skiant-vat 'zo mammenn a vuhez
evit he ferc'henned,
kastiz an dud diboell eo o diboellegezh.

²³ Kalon an den fur a laka poellegezh
en e c'henou
ha war e vuzelloù gouiziegezh da skediñ.

²⁴ Ar c'homzoù mat a zo terenoù-mel,
un douster d'an ene, ur yec'hed d'an eskern.

²⁵ Hentoù 'zo hag a seblant eeun d'an den,
met o fenn diwezhañ a gundu d'ar marv.

²⁶ Naon ar micherour a labour evitañ,
rak ezhomm e c'henou eo a vroud anezhañ.

²⁷ An den didalvez, un oberour a walleur,
rak un tan pulluc'hus a zo war e ziweuz.

²⁸ An den korvigellek, un atizer rendaeloù,
ar flatrer, un disranner mignonned.

²⁹ An den taer, lorber e nesañ,
e sachañ a ra d'an hent gwashañ.

³⁰ An neb a serr e zaoulagad
'vit itrikañ yudazerezh,
stardet gantañ e vuzelloù,
en deus dija kaset an droug da benn.

³¹ Gwennder ar blev 'zo kurun a enor,
war hentoù ar reizhder pa vez kavet.

³² Gwelloc'h eo pasianted eget harozegezh,
ha gwell eo bezañ mestr war e gounnar
'vit aloubiñ kêrioù.

³³ Taolet e vez ar sord e pleg ar sae,
an disentez avat a zo tra an Aotrou !

17 ¹ Gwelloc'h eo gant ar peoc'h un
tamm kreun bara sec'h
eged un ti leun a festoù gant tabutoù.

² Trec'h eo d'ar mab mezhus
ar servijer poellek,
gant ar vreudeur en devo lod
eus an hêrezh.

³ An teuzlestr d'an arc'hant
hag ar fornez d'an aour,
evel-se eo an Aotrou
'zo amprouer ar c'halonoù.

⁴ An den drouk a daol pled
ouzh an diweuz fallakr,
ar gaouiad a selaou an teodoù binimus.

⁵ Ober goap ouzh ar paour
a zo dismegañsiñ e grouer :
ne chomo ket digastiz
an neb a gemer fent gant ar gwalleur.

⁶ Kurunenn ar re gozh eo bugale o bugale,
hag enor kaer ar vibien, o zadoù.

⁷Ne zere ket ouzh un den droch
komzoù war an ton bras,
nebeutoc'h c'hoazh
un teod tromplus ouzh ur priñs.

⁸Un tilsam eo ar prof evit an neb hen ro,
war gement tu ma tro e ra berz gantañ.

⁹Neb a guzh ur fazi c'hounez mignoniezh,
ar flapenner avat 'zistrann ar geneiled.

¹⁰Efedusoc'h eo ur rebech
war un den skiantek
eget kant taol bazh war gein un den sot.

¹¹Ne glask an den fallakr
nemet dispac'herezh :
ur c'hannad kriz a vo kaset enep dezhañ.

¹²Kentoc'h eo kejañ gant un arzez
tennet diouti he re vihan
eget gant un den foll en ur barr-follentez.

¹³An neb a rent an droug evit ar mad
ne bellaio ket an drougeur diouzh e di.

¹⁴Kregiñ gant ur brosez
eo dichaozeriañ d'an dour,
a-raok ma tigor, tec'h kuit eta !

¹⁵Didamallat un den kablus,
kondaoniñ un den reizh,
o daou, un euzhusted da sell an Aotrou.

¹⁶Da betra an arc'hant
etre daouarn un den sot ?
Da brenañ ar furnez ?
Met n'en deus ket skiant !

¹⁷Ur gwir vignon a zo mignon e pep mare,
ganet eo evit en em ziskouez ur breur
e deiz an drougeur.

¹⁸Diskiant eo an den a donk en dorn
o'n em lakaat da gredour evit e nesañ.

¹⁹Neb a gar rendaeliñ a gar pakañ taolioù :

17, 8 un tilsam, d.l.e. ur maen prizius, ur maen a zegas chañs.

17, 11 "ur c'hannad kriz", ael kounnar an Aotrou, evel m'en deus komprenet ar gr., 'zo ur c'hastiz a berzh Doue ; pe hepken, ofiser ar Roue karget da gastizañ ar re gablus.

17, 15 Absolverezh an torfeder eo kondaonidigezh ar barner, eme ur c'hrennlavar latin.

17, 17 pe c'hoazh : "Hag ur breur a zo ganet a-benn

neb a glask al lorc'haj a brient a rivin.

²⁰Ar galon gwidreüs ne gav ket evurusted ;
an teod gwidilus a gouezh er gwalleur.

²¹Engehenter ur sod en devez doan :
n'eus joa ebet evit tad ul loukez !

²²Ur galon laouen, ar gwellañ louzoù !
Ur spered mantret, un disec'h eskern !

²³An den fallakr a zegemer
gwerzh-butun eus ar godell
evit gwariañ linenn ar justis.

²⁴An den poellek en deus
ar furnez dindan e sell ;
met daoulagad an den sot
a bled gant pennoù pell ar bed.

²⁵Mab diskiant, glac'har e dad,
c'hwervoni evit ar vamm he deus en ganet.

²⁶N'eo ket un dra vat lakaat
war un den just un dell-gastiz,
met skeiñ gant an dudjentil
a zo dreist ar gont.

²⁷Muzulier e gomzoù
a zo den a skiantegezh,
hag an hini 'zo yen a spered
a zo paotr a veizegezh.

²⁸Zoken an den diboell, ma chom digomz,
a vo lakaet da fur,
da zen skiantek, ma serr e vuzelloù.

18 ¹Neb a vev en e bart a heuilh e
blijadur,
ha brouezañ a ra enep pep ali fur.

²An diskiant ne glask ket kompren
met staliañ hepken e soñjoù.

³Gant ar fallagriezh e teu an disprizañs,
ha gant ar viloni, an dismegañs.

deiz ar gwalleur".

17, 24 d.l.e. An den sod a bled gant pep tra, nemet an traoù tost, evel e di hag e labour.

18, 1 Ster diasur. Disheñvel eo ar gr. a lavar : An neb a glask an disparti a glask an digarez da se ; hag a-enep da bep ali en em dro da gounnariñ.

18, 2 Un tammig disheñvel eo ar gr. : Dourioù don eo komzoù an den fur, ur froud o tic'hlanñañ, ur stivell a vuhez.

⁴ Dour don eo lavaroù genou an den ;
ur froud-dour o virviñ eo stivell ar furnez.

⁵ N'eo ket mat kosteziñ
a-du gant an den drouk
evit treiñ d'ober gaou o
uzh gwirioù an den reizh.

⁶ Diweuz an den diboell a enaou ar rendael,
hag e c'henou a ro lañs d'an taolioù.

⁷ Genou an diskiant a zo kaoz e rivin ;
e vuzelloù, ur pech evit e vuhez.

⁸ Komzoù a flastrer a zo tammoù lipous
hag a ziskenn betek e foñs ar bouzelloù.

⁹ An den abalamour en e labour
a zo gwir vreur d'an distrujer.

¹⁰ Un tour kreñv eo anv an Aotrou
ma red dezhañ an den just
da vezañ en disgwail.

¹¹ Madoù ar pinvidig a zo e gastell-kreñv,
ha d'e soñj, ez o ur voger dreist-diraez.

¹² A-raok ar rivin, lorc'hentez
gant kalon an den ;
met kent ar c'hloar emañ an izelegezh.

¹³ Neb a respont a-raok selaou,
ar sod ma-z eo ! Dezhañ ar vezh.

¹⁴ Spered an den a souten anezhañ
pa vez klañv,
met ur spered mantret, piv e adsavo ?

¹⁵ Ar galon speredek a bren deskadurezh,
ha divskouarn ar fur a glask gouiziegezh.

¹⁶ Un donezon a zigor deoc'h an holl dorioù
hag a vlegn ac'hanoc'h betek an dud uhel.

¹⁷ Ar prosezter kentañ
emañ bepred ar gwir gantañ,
met gant an eil o tont
e ranker ober enklask.

¹⁸ Tennañ d'ar sord
a ro termen d'ar rendaeloù

18, 6 pe marteze kompren gant ar gr. : Diweuz an den diboell en sach er riotoù, hag e c'henou a denn warnañ e-unan an taolioù.
18, 11 sell. 10, 15

hag a zezvarn etre an dud uhel.

¹⁹ Ur breur feuket a zo gwashoc'h
eget ur gër-greñv,
hag ar rendaeloù 'zo
'vel morailhoù un tour-difenn.

²⁰ Eus labour ar genoù
en em leugn ar stomok,
ha gant frouezh e ziweuz
e kav an den e walc'h.

²¹ Marv ha buhez a zo e galloud an teod,
neb a gar ober gantañ
a zebro eus e frouezh.

²² Neb a gav ur wreg a gav an curvad,
gounezet en deus grad-vat an Aotrou.

²³ An den paour a gomz en ur aspediñ,
hogen ar pinvidik a respont gant rustoni.

²⁴ Mignoned a zo hag a gas d'ar rivin,
ha mignoned a zo a chom stagetoc'h
eget breudeur.

19 ¹ Gwelloc'h ur paour direbech en e
hent
eget ur pinvidig kamm
e ziweuz ha diskiant.

² Anez en em soñjal n'eo ket mat difraeañ,
an neb a ya re brim a fazi war e hent.

³ Follentez an den eo an hini
a wast e vuhez e-unan,
met a-enep an Aotrou ez eo
ma fulor e galon.

⁴ Ar binvidigezh a lak
ar vignoned da greskiñ,
hogen ar paour
e vez kollet gantañ e vignon nemetañ.

⁵ Ne chom ket digastiz
an test faos ha trompler,
n'achapo ket disgwail neb a lavar gevier.

⁶ An den uhel 'zo niverus e lidourien,
d'an den largetezus e vez mignon an holl.

18, 12 sell. 12, 33 ha 16, 18.

18, 15 sell. 15, 14.

18, 20 sell. 12, 14 ha 13, 2. Ar ster a zo kement-mañ :
an den en em gav mat pe fall eus e gomzoù e-unan.

⁷ Holl vreudeur ar paour
o deus kasoni outañ,
na pegen muioc'h
e tec'ho dioutañ e vignoned !
Kestall a ra komzoù hegarat, ha ne gav ket !

⁸ Prenañ skiant-vat eo en em garout e-unan,
neb a vir poellegezh a c'hounez an eurvad.

⁹ Ne chom ket digastiz
an test faos ha trompler :
mont a raio da goll neb a lavar gevier.

¹⁰ Ne zere ket ouzh un den sot
bevañ 'kreiz madoù bras,
nebeutoc'h c'hoazh ouzh ur sklav
gouarn ar pennoù bras.

¹¹ Derc'hel war e gounnar
'zo poellegezh evit an den,
e c'hloar a zo tremen hebiou d'ar gunujenn.

¹² Fulur ar roue, yudadenn ul leon !
Met evel glizh war ar geot, e c'hrad-vat !

¹³ Un den diboell a zo ur reuz evit e dad,
hag ur wreg tabutus,
un noed-glav bepred o tiverañ.

¹⁴ Ti ha danvez a heriter digant an tadoù,
met ur vaouez poellek
a zo un donezon a-berzh an Aotrou.

¹⁵ An diegi a laka da gouezhañ
er morgousked,
un ene lezirek en devo naon.

¹⁶ Mirout ar goure'hemenn
eo diwall e vuhez,
disprizer an hent reizh a gavo ar marv.

¹⁷ Trueziñ ouzh ar paour
eo prestañ d'an Aotrou :
Eñ eo a rento deoc'h ho madober.

¹⁸ Kastiz da vab e-keit ma-z eus esper,
met n'ez ket betek e lakaat da vervel.

¹⁹ An den feuls en e gounnar
a bako kastiz diwarni :

19, 13 sell. 27, 15

19, 22 c'hoantegezh un den, d.l.e. ar pezh a
c'hoantaer en den.

19, 23 Testenn ha ster diasur ; sell. 14, 27.

19, 28 sell. 15, 28 a seblant reiñ un destenn welloc'h.

ma kuitezer anezhañ
ne ray e dech nemet kreskiñ.

²⁰ Degemer ar gentel, selaou an alioù,
ma vezi fur e heuliad an deizioù.

²¹ Niverus eo mennadoù kalon an den,
met diviz an Aotrou
eo an hini a vez sevenet.

²² Ar pezh a blij en un den, e fealded :
gant-se, gwelloc'h ur paour
egget ur gaoüiad.

²³ An doujañs-Doue a zegas d'ar vuhez :
pourvezet-mat ne vezer ket neuze
gweladennet gant an drougeur.

²⁴ An den lezirek a spluj e zorn er plad
ha ne vez ket evit hen degas en-dro d'e
c'henou.

²⁵ Sko ouzh ar goapaer, ma furaio,
mar bez didroidell ;
skandal an den poellek,
eñ a gompreno ar gentel.

²⁶ Gwallgaser e dad, argaser e vamm,
ur mab mezhus, ur pezh vil.

²⁷ Paouez, mab, da selaou ar gelennadurezh
a c'hellfe da bellaat
diouzh komzoù ar furnez.

²⁸ An test treitour
ne vern dezhañ barnerezh reizh :
genou ar re fallakr a zislonk an drougiezh.

²⁹ Graet-mat eo ar skourjez
evit ar c'hoapaerien,
evel an taolioù-bazh evit kein ar sodien.

20 ¹ Goapaer eo ar gwin ha trouzus
an evaj kreñv :
en em reiñ dezho n'eo ket fur !

² Ur yudadenn leon eo fulur ar Roue :
an neb en atiz a noaz outañ e-unan.

³ Ur c'hloar eo 'vit an den

19, 29 "Graet-mat eo ar skourjez...", hervez ar gr. An
heb. a lavar : Barnedigezhioù a zo bet aozet evit ar
c'hoapaerien.

20, 1 diwar-benn riskloù ar gwin, sell. 23, 29-35.

en em virout diouzh ar rendael,
met an den diskiant en em vount e-barzh.

⁴ Gant ar goañv, an den diek
ne labour ket e bark :
da goulz an eost e klask, met netra !

⁵ Un dour don eo an emsoñj e ene an den
ur puñs ma oar tennañ dioutañ an den fur.

⁶ Kalz a dud a lavar bezañ feal,
met un den sur, piv e gavo ?

⁷ Pa gerzh an den just gant hent ar reizhder,
evurus e vugale war e lerc'h.

⁸ azezet war gador ar reizhder, ar Roue
gant e sell 'argas an droug.

⁹ Piv a c'hell lavarout :
Va c'halon am eus puraet,
me 'zo naet eus va fec'hed !

¹⁰ Pouez ha pouez, muzul ha muzul,
daou dra ken euzhus all evit an Aotrou !

¹¹ Ar bugel zoken 'n e c'hoarioù a ziskouez
hag eñ e vo mat ha reizh e oberoù.

¹² Ar skouarn a glev, al lagad a wel,
o daou eo an Aotrou en deus graet anezho.

¹³ Na garez ket kousket
gant aon da baouraat,
digor da zaoulagad,
hag az pezh da walc'h a vara.

¹⁴ Danvez fall, danvez fall ! Eme ar prener,
met en ur vont kuit en em veul eus e daol !

¹⁵ Aour a zo, perlez e-leizh,
met ar priziusañ tra eo an diweuz skiantek.

¹⁶ Diskrap dioutañ e wiskamant !
Aet eo da gred 'vit un estren !
Evit tud a ziavaez ! Krog 'ta ennañ !

¹⁷ C'hwek eo d'an den ar bara flodet,
met war e lerc'h e vez grouan
'leizh ar genou.

20, 6 Nemet e vefe da gompren : Kalz a dud a
c'halver devot, met un den a feiz (pe : un den eeun,
didroidell), piv her c'havo ?

20, 8 "Argas an droug" pe "a went an droug", a
zistrann ar mad diouzh ar gwall.

20, 11 "En e c'hoarioù", pe "gant e oberoù".

¹⁸ Diwar ali en em starta ar mennadoù,
gra brezel eta en ur gemer kuzul !

¹⁹ Stalig ar c'helachou
a zroukwerzh sekredou,
n'ez ket d'en em stagañ
ouzh ar braer kaozioù.

²⁰ Mallozher e dad hag e vamm
e varv e lamp 'kreiz teñvalijenn don.

²¹ Ar madoù gounezet re vuan da gentañ
ne vint ket benniget d'an diwezhañ.

²² Na lavar ket : An droug-se a rentin !
En em fiz en Aotrou hag Eñ az tieubo !

²³ Kaout daou bouez,
un euzhadenn 'vit an Aotrou !
Balañsoù faos, ur gwall !

²⁴ An Aotrou a zo mestr
war gammedoù an den :
penaos 'c'hellfe an den kompren e hent ?

²⁵ Ur pech eo lavarout diwar skañv :
Ur gouestl a ran !
Ha goude ar gouestl hepken en em soñjal !

²⁶ Ur roue fur a went ar re fallakr
hag a lak ar rod da dremen warno.

²⁷ Ul lamp-Doue eo spered an den
a furch betek e foñs an esmaeoù.

²⁸ Ar vadelezh hag al lealded
a zo gwellañ gwarded ar Roue :
hag ar reizhder 'zo stabilded e dron.

²⁹ Gloar ar baotred yaouank eo o nerzh,
hag o blev gwenn, kinkladur ar re gozh.

³⁰ Ar bloñsadorioù gwadek
a zo ur remed a-enep an drougiezh,
hag an taolioù-bazh
a yac'ha betek foñs ar galon.

21 ¹ Etre dauarn doue emañ kalon ar
Roue 'vel ur wazh-dour :
he c'hosteziñ a ra war-zu al lec'h ma kar.

20, 24 sell. 16, 9 ; 19, 21 ; salm 37.

20, 30 Testenn ha ster arvarus ; komprenet e vez
ivez : Digeriñ un hesked eo pareañ an droug, evel-se
an taolioù o vont e don ar galon. diabarzh ar c'hof,
d.l.e. ar menozioù kuzhet.

² Holl hentoù an den
a zo reizh d'e zaoulagad,
met an Aotrou
eo an hini a bouez ar c'halonoù.

³ Ober ar pezh 'zo just ha reizh
a zo gwelloc'h da gwelloc'h da sell an
Aotrou eget sakrifisoù.

⁴ Daoulagad lorc'hus, kalon c'hwezhet,
flammedd ar re fall ned eo nemet pec'hed.

⁵ Labourat gant aked ne ro nemet gounid,
met hastañ a-benn-herr a gas d'an dienez.

⁶ Teñzorioù gounezet gant gevier,
lorc'hachoù dibad gant tud o klask ar marv.

⁷ Drouknerzh ar re fallakr
a skrap anezho kuit
dre ma nac'hont ober ar pezh 'zo reizh.

⁸ Korvigellek eo hent an torfedour,
met eeun eo doare an den didamall.

⁹ Gwell eo bezañ lojet e korn un doenn
eget bezañ o chom gant ur vaouez kintus.

¹⁰ Ene an den fall a c'hoanta falloni,
n'eo ket gantañ e kavfe an hentez trugarez.

¹¹ Kastizit ar goapaer, mar bez leal e furaio,
kelennit un den fur,
hag e skiant c'hoazh a gresko.

¹² Unan just a sell pizh
ouzh ti an den fallakr,
hag a oar stlepel ar re zrouk en drougeur.

¹³ An neb a van bouzar
ouzh garm an ezhommeg,
pa grio e-unan, ne gavo ket respont.

¹⁴ Un donezon e-kuzh a zistan an imor,
ur road dre zindan ar vantell
a dorr gwashañ fulor.

¹⁵ Seveniñ ar justis, levenez an den reizh,
ur spouron avat evit an drougerourien.

¹⁶ Neb a ziroud diwar hent an evezhiegezh
a ziskuizho e bodadeg ar re varv.

21, 16 ar skeudoù : ar re varv.

21, 20 ar gr. en deus komprenet en un doare spredel
ha treiñ a ra evel-hen : Un teñzor prizius a zo e

¹⁷ Neb a gar ar blijadur a chomo den didra,
neb a gar gwin ha chervad,
tamm ebet ne binvidika.

¹⁸ En eskemm d'an den reizh
'mañ an den fall,
a gempouez d'an dud leal, an treitour.

¹⁹ Gwell eo bezañ o chom
en ur gouelec'h didud
eget bevañ gant ur vaouez
krozerez ha kintus.

²⁰ Pourvez hag eoul a zo e ti an den fur,
hogen an diboell a lonk anezho.

²¹ An neb a glask justis ha fealded
a gavo buhez hag enor.

²² Kêr ar vrezelourien,
an den fur 'aloubo anezhi
hag a ziskaro ar voger a fizient enni.

²³ Ober gward war e c'henou hag e deod
a zo en em ziwall diouzh an enkreuz.

²⁴ Rok ha lorc'hus,
goapaer a vez graet anezhañ,
eñ hag en em ren
diouzh braster e zivergontiz.

²⁵ C'hoantoù an den diek a zo kaoz d'e varv
rak e zaouarn n'houllont ket labourat.

²⁶ Bepred emañ an den fall
o c'hoantaat tra pe dra,
an den reizh avat
a zalc'h da reiñ hep nac'hañ.

²⁷ Un euzhadenn eo sakrifis an dud fall ;
muioc'h c'hoazh mar bez profet
gant ur gwall-vennad.

²⁸ An test gaouiata yelo da goll,
an den a oar selaou a zalc'ho da gomz.

²⁹ An den fall a vale
gant un neuz divergont,
met an den reizh a daol evezh
ouzh ar pezh a ra.

³⁰ N'eus na furnez na poellegezh
genou an den fur, met an den diboell a foran anezhañ.
21, 28 An eil linenn ne glot ket gant an hini gentañ.
Disleberet eo moarvat an destenn.

na kuzulioù a dalvezfe ouzh an Aotrou.

³¹ Ar marc'h a baramanter
evit deiz an emgann,
an trec'h avat a zo e dalc'h an Aotrou.

22 ¹ Gwelloc'h eo brud-vat eget
madoù bras,
hag an istim eget aour hag arc'hant.

² War ur poent en em gav
ar mondan hag ar paour,
an hini en deus o graet o-daou
eo an Aotrou.

³ An den poellek,
pa wel ar reuz o tont, a ya da guzhat,
met ar re sot a zalc'h da vont
hag a vez gwasket.

⁴ Frouezh an izelegezh
eo doujañs an Aotrou,
pinvidigezh, gloar ha buhez.

⁵ Drein ha trapoù
a zo en hent an den fallakr,
neb a ziwall e vuhez a dec'h dioutañ.

⁶ Kelenn mat d'ar bugel
an hent 'zo da heuliañ,
ha zoken pa vo kozh ne dec'ho ket dioutañ.

⁷ War ar beorien
bepred e vez mestr ar mondan :
ataw an amprester a vo sklav d'ar prester.

⁸ Hader ar fall a ved ar gwall,
ha bazh e gounnar
a ya da skeiñ outañ e-un.

⁹ Benniget ra vezo an den madelezhus
dre ma ro d'ar paour eus e vara.

¹⁰ Kas kuit ar goapaer
hag ar rendael a baouezo,
tabut, kunujennoù, neuze e chano.

¹¹ An Aotrou a gar parentez ar galon :
neb en deus gras war e ziweuz

21, 30 Treiñ a reer ivez : "a dalvezfe dirak an
Aotrou" ; an eil ster hag egile a c'hellfemp mirout o
treiñ gant : "a dalvezfe rak an Aotrou".

22, 16 Soñj ar c'hrennlavar-mañ a zo moarvat
diskouez ez eo an diaezamantoù evit ar paour un atiz
da labourat ha da sevel, e-keit ma laka re a
binvidigezh da vezañ lezirek ha fouet-e-dra.

'zo mignon ar Roue.

¹² Daoulagad an Aotrou a ziwall ar furnez,
met dispenn a ra lavarouñ an treitour.

¹³ "Ul leon 'zo er-maez !" eme an didalvez,
"Hag o vont er straed e vin lazhet !"

¹⁴ Ur poull don eo genou ar serc'hed
ma kouezh ennañ
an den kasaet gant an Aotrou.

¹⁵ Ar sottoni 'zo peg ouzh kalon ar bugel,
gant bazh ar reizhadur e tispego dioutañ.

¹⁶ Gwaskañ ur paour a dro d'e binvidikaat,
ha reiñ d'ur pinvidig d'e baouraat.

III. Krennlavarioù ar furien **(22,17 – 24, 22)**

¹⁷ Lavarouñ ar Furien.

Ro da skouarn da selaou va c'homzoù,
tro da galon d'o anavezout,

¹⁸ rak dudi az po mar o mirez ez endon
ha mar dalc'hez anezho war da vuzelloù.

¹⁹ Evit ma vezo da fiziañs en Aotrou
e fell din da genteliañ, te ivez, hiziv.

²⁰ Hag eñ n'em eus ket skrivet evidout
tregont pezhig

a guzulioù hag a veizegezh,

²¹ evit deskiñ dit ar wirionez, komzoù asur,
ma responti ez reizh d'an neb a
c'houlennno ?

²² Na zibourc'h ket ar paour
o vezañ ma-z eo paour,
ha na wask ket an ezhommeg
ouzh dorioù kêr,

²³ rak an Aotrou a ziflenno e gaoz
ha digant al laeron e laero o buhez.

²⁴ N'a ket da zaremprediñ an den buanek,
n'a ket da bleustrañ an den brouezek,
²⁵ gant aon na zeufes da zeskiñ e hentoù
ha na vefent ur pech evit da vuhez.

²⁶ Na vez ket eus ar re a donk en dorn

22, 17-21 An destenn hebraek a rank amañ bezañ
adreizhet gant skoazell ar gr..

22, 17 an trede lodenn-mañ eus ar C'hrennlavarioù a
zo bet levezonet, hep mar ebet, gant labour an
Egiptad Amenemope : an heñvelderioù a zo anat.

22, 18 ez endon, d.l.e. ez tiabarzh, ez kalon, heb. ez
kof.

hag en em lak da warantiz evit dleoù :
²⁷ mar n'ac'h eus ket peadra da respont
 e vo tapet da wele a-zindanout.

²⁸ Na ziblas ket ar bonn kozh
 bet lakaet gwechall
 en e lec'h gant da dadoù.

²⁹ Gwelout a rez an den ampart
 war e vicher :
 antren a ray e servij ar rouaned,
 ne chomo ket e-touez an dud dister.

23 ¹ Ma'z ez d'azezañ ouzh taol un
 den uhel,
 en em ziwall diouzh ar pezh a vezo
 dirazout :

² lak ur gontell ez kouzoug
 mar n'out ket evit derc'hel war da naon ;
³ na c'hoantaez ket e veuzioù lipous,
 rak ur boued tromplous ez eo.

⁴ Nann n'en em skuizhez ket
 da c'hounid pinvidigezh,
 na lakaez ket da spered e kement-se.
⁵ Perak stagañ da sell
 ouzh kement a ziflip ?
 Rak ar binvidigezh a gemer divaskell
 hag evel an erer e tinij kuit d'an Neñvou.

⁶ Na zebr ket ouzh taol an den avius,
 na c'hoanta ket debrñ
 eus e veuzioù saourus :

⁷ Rak eñ a zo e gwirionez
 ar pezh a soñj en e greiz-don :
 "Debr hag ev !" emezañ,
 met e galon 'mañ ket ganit.

⁸ Dislonkañ a ri an tamm az po debret,
 ha da lavarou meulus az po kollet.

⁹ Na gomzez ket
 ouzh divskouarn an diskiant,
 disprizout a rafé poellegezh da gomzoù.

¹⁰ Na zilec'h ket ar bonn a wechall-gozh,
 n'antre ket e parkoù ar vinored :

¹¹ Rak galloudek eo o diwaller,
 difenn a ray o c'haoz a-enep dit.

¹² Stag da galon ouzh ar reizhadurezh,
 da ziskouarn ouzh komzoù a skiantegezh.

¹³ Na espern ket ar c'hefestad d'az pugel,
 ne varvo ket evit bezañ bet kelastrennet :

¹⁴ Met en ur skeiñ c'hwistad outañ
 e tieubi e ene diouzh ar marv.

¹⁵ Va mab, mar bez fur da galon
 e vo laouen ivez va c'halon-me ;

¹⁶ Va ene a drido gant ar joa
 pa gomzo da ziweuz gant reizhder.

¹⁷ Na lez ket da galon d'aviañ ar bec'herien,
 ha ra chomo bepred e doujañs an Aotrou,

¹⁸ Rak un dazont a zo
 ha da esper ned aio ket da get.

¹⁹ Va selaou, te va mab, ha furaat a ri,
 hag e reni da galon
 en hentoù reizh ha pur !

²⁰ An everien win, n'ez ket d'o fleustriñ,
 nag al lonkerien gig, d'o daremprediñ :

²¹ Rak ever ha brifer e tec'h kuit o madoù,
 hag ar mored a laka da zougen truilhoù.

²² Selaou da dad hag en deus da engehentet,
 na zispriiz ket da vamm
 goude ma vo koshaet :

²³ Pren ar wirionez
 ha n'ez ket d'he gwerzhañ,
 ar furnez, ar gelennadurezh, ar boellegezh.

²⁴ Tad un den just en devez joa vrasañ,
 ha mamm un den pollek he devez
 levenez.

²⁵ Ra 'n em laouenaio
 da dad ha da vamm diwar da benn,
 ha ra drivlio an hini he deus da c'hanet.

²⁶ Va mab, ro da galon d'am lavarou,
 da zaoulagad da viro va hentoù !

²⁷ Ur poull don eo an oriadez,
 hag an diavaeziazez, ur puñs strizh !

²⁸ Vel ul laer emañ war he spi o c'hedal,
 ha ganti 'vez touellet meur a hini.

²⁹ Evit piv ar "Gwa !",
 evit piv ar "Siwazh !",
 evit piv ar rendaeloù,
 evit piv ar c'hlemmadennoù ?
 Evit piv ar gloazioù hep abeg ?
 Evit piv an daoulagad morlivet ?

³⁰ Evit ar re a chom da straniñ e-tal ar gwin,
 evit ar re a ya da gestal gwin kemmesket !

³¹ Na sellez ket ouzh ar gwin
 pegen flamm eo,
 pegement e lugern er c'hop,
 pegen linkus e tiver !

³² A-benn ar fin e krog evel un naer,

hag e flemm evel ur sar pant !

³³ Da zaoulagad a spurmanto
neuze traoù iskis,
da galon a lavar komzoù
hep penn na lost.

³⁴ Bez e vi evel un den gourvezet
e kreiz ar mor,
pe 'vel unan o kousket e beg ur wern.

³⁵ "Skoet on bet" a lavari
"ha n'em eus droug ebet !"
"Pilet on bet, ha ne santan netra !"
"Goulz e tihunin ?"
"C'hoant am eus c'hoazh !"

24 ¹ N'ez ket d'aviañ ar re fall,
na c'hoantaez ket o daremprediñ !
² Rak o c'halon a itrik gwalldaolioù,
ha ne gomz a diweuz nemet eus torfedoù.

³ Un ti, eo gant furnez e vez savet,
ha gant ar boellegezh ez en em starta ;
⁴ dre ar skiantegezh e leunier ar c'hrignol
eus an holl vadoù priziuz hag hetus.

⁵ Gwelloc'h un den fur eget un den kreñv,
un den a skiant-poell eget un den a nerzh.

⁶ Rak brezel a rener
war-bouez skiantegezh,
hag an trec'h a c'hounezur
gant kuzulierien e-leizh.

⁷ Re uhel evit ar sod eo ar Furnez :
ouzh dorioù-kêr
ra chomo hep digeriñ e veg.

⁸ Neb a ijin drougeroù
e reer anezhañ paotr an itrikoù.

⁹ Mennad an diskiant
n'eo ken 'met pec'hed,
un euzhadenn evit an dud eo ar goapaer.

¹⁰ Mar kollez kalon e deiz an enkadenn
eo gwall-vihan da nerzh.

¹¹ Dieub ar re a stlejer d'ar marv,
ar re a ya d'ar bourev en ur drabidellañ,

24, 7 Testenn diasur. Reoù all a gompren : "Evit an
diboelleg, ar furnez a zo koural", ar pezh a lavar, a-
benn ar fin, un dra heñvel".

24, 10 Ster diasur. Reoù all a gompren : "Mar kollez
kalon e deiz ar gwallleur e vo da nerzh bihanoc'h a
se".

24, 11 Gwerzad diaes a-walc'h ; n'eus forzh penaos

salv anezho !

¹² Mar lavarez : Me n'ouien netra !

Hag eñ ne gompren ket
an Hini a bouez ar c'halonou ?
An Hini a evesha ouzh da ene,
hag eñ n'ouio ket Eñ ?
Hag eñ ne rento ket d'an den hervez e
oberoù ?

¹³ Va mab, debr mel, rak mat eo,
c'hwek eo d'ar staon an derenn-vel.

¹⁴ Evel-se anaoudegezh ar furnez
evit da ene :
mar kavez anezhi e vo evidout un dazont
ha ne vo ket tromplet da esper.

¹⁵ Na stegnez ket pechoù
a-enep ti an den reizh,
na watez ket e annez ;
¹⁶ Rak goude kouezhañ seizh gwech
ez adsav an den reizh,
met ar re zrouk a strebot er gwallleur.

¹⁷ Mar kouezh da enebour,
n'ez ket da laouenaat,
arabat d'az kalon tridal gant e ziskar,
¹⁸ Gant aon na welfe an aotrou
ha na zisplijfe dezhañ
ha na zistrote dioutañ e gounnar.

¹⁹ Na gounnarez ket en abeg d'an dud fall,
ha n'ez ket d'aviañ an drougerourien :
²⁰ Rak n'eus dazont ebet evit an den gwall,
buan e varv lamp ar re fallakr.

²¹ Va mab, az pezh doujañs
ouzh an Aotrou hag ar roue,
n'ez ket d'en em veskañ gant ar gabalerien,
²² Rak a-daol-trumm
e teuo warno ar gwallleur,
ur rivin dic'hortozet
war an eil re hag ar re all.

IV. Stagadenn da lavarou ar Furien (24, 23-34)

²³ Kement-mañ c'hoazh a zo a-berzh ar
Furien :

ez eus kaoz eus an dud kondaonet e gaou a dleer ober
pep tra evit o salviñ.

24, 21-22 Disheñvel eo un tammig ar gr. : "Va mab,
az pezh doujañs ouzh an aotrou hag ar roue, n'ez ket
d'en em sevel enep dezho ; rak a-daol-trumm e teuo
warnout ar walenn eus o ferzh, ha piv a oar peseurt
rivin a gaoz dit an eil hag egile".

Er bardedigezhioù n'eo ket mat ober
diouzh stad an dud.

²⁴ An neb a lavar d'an den fall : Te 'zo just !

Ar pobloù hen milligo
hag ar broadoù hen kasaio :

²⁵ met ar re a c'hourdrouz an den drouk
a vezo meulet,
warno e tiskenn bennozh hag eurvad.

²⁶ Evel ur pok war an diweuz
ur respont graet reizh ha diresis.

²⁷ Kas da benn da gentañ da labour
en diavaez,
laka pep tra pare ez parkeier,
ha goude-se neuze e savi da di.

²⁸ Na zoug ket testeni hep abeg
a-enep da nesañ :
aes a-walc'h e lakfes da ziweuz
da dromplañ.

²⁹ Na lavar ket :
Evel m'en deus graet din e rin dezhañ,
rentañ 'rin d'an den-se hervez e oberoù !

³⁰ Tremenet on e-kichen park an didalvez,
e-kichen gwinienn an den diboell :

³¹ Setu ! Linad dre holl a greske,
an askol 'c'holoe ar gorre,
ha kouezhet e oa ar voger-vein.

³² Sellet em eus ha prederiet,
soñjet em eus, tennet kentel :

³³ ur pennadig kousked,
ur pennadig mored,
kroaziañ un tammig an divrec'h da repositañ,

³⁴ Hag evel ul laer e teu ar baourentez,
evel un den a vrezel, an dienez !

V. Eil dastumad salomoniat

25 ¹ Setu amañ c'hoazh krennlavarioù
gant Salomon, bet diskrivet gant
tud Ezekias, roue Youda.

² Kuzhat un dra eo klod Doue,
imbourc'hiñ pep tra, klod ar rouaned.

³ Uhelder an neñv, donder an douar,
kalon ar Rouaned, traoù disontus.

25, 7b-8 Testenn ar Vulgata a ro ur ster disheñvel : ar
pezh o deus gwelet da zaoulagad, n'ez ket en ur
prosez d'en diskuliañ, gant aon na gavfes remed ebet
goude-se d'an dizener taolet ganit ouzh da vignon.

⁴ Tenn kuit eus an arc'hant ar c'hoc'hien,
hag e teuo da vezañ ul lestr kaer
evit an teuzer ;

⁵ Tenn kuit ar re fallakr a-zirak ar roue,
ha war ar reizhder en em startaio e dron.

⁶ Na rez ket da babor dirak dremm ar roue,
ha n'ez ket da gemer plasoù an dud uhel,

⁷ Rak gwelloc'h eo e ve lavaret dit :
Sav amañ 'ta !

Eget bezañ izelaet dindan sell ar priñs.

Ar pezh o deus gwelet da zaoulagad

⁸ N'ez ket re vuan da brosezañ

diwar e benn,

rak petra c'helli ober a-benn ar fin

mar deu da nesañ a-benn d'az tivarc'hañ ?

⁹ Difenn da gaoz enep da nesañ,
met n'a ket da ziskuliañ d'ar re all
da sekredoù,

¹⁰ gant aon na rafent goap ouzhit
diwar o c'hlevout

ha na golfes gant se da enor da viken.

¹¹ Evel avaloù aour war arc'hant kizellet
evel-se ur gomz lavaret e koulz mat.

¹² Ur walenn aour,
ur c'houzougenn aour fin,
evel-se ur rebech fur
d'ur skouarn evezhiek.

¹³ Evel freskter an erc'h e amzer an eost
eo ur c'hannad feal evit an neb a gas :
distanañ a ra ar soursi da galon e vestr.

¹⁴ Koabrennoù hag avel hep banne glav,
sed an den a bromet gant fouge
hep reiñ netra.

¹⁵ Dre forzh pasianted
e c'hounezer ar barner :
un teod flour a c'hell breviñ eskern.

¹⁶ Mar kavez mel, debr diouzh da c'hoant,
met arabat lonkañ re, dislonkañ a rafes.

¹⁷ Da di da amezeg n'ez ket re alies
gant aon na skuizhfè ganit
ha ma kemerfe kas ouzhit.

25, 9 Testenn diasur ; reoù all a dro diwar lenn ur
gentel disheñvel un tammig : ... Met n'a ket da
ziskuliañ sekredoù ar re all, gant aon na vefes
dismegañset gant an neb az klevfe.

¹⁸ Ur vataraz, ur c'hleze, ur bir lemm,
an neb a zoug testeni faos enep e nesañ.

¹⁹ Un dant brein, un troad kamm,
ar fiziañs en un treitour e deiz ar reuz.

²⁰ Tennañ ar vantell un deiz a amzer yen,
skuilhañ gwinegr war ur gouli,
eo kanañ sonioù d'ur galon c'hlac'haret.

²¹ Mar en deus naon da enebour,
ro dezhañ da zebriñ,
mar en deus sec'hed, ro dezhañ da evañ :
²² dastum a ri evel-se
war e benn glaou entanet,
Te avat, an Aotrou hen rento dit.

²³ Avel an hanternoz a c'han ar glav,
hag an teod kuzhmuzer dremmoù fuloret.

²⁴ Gwell eo bezañ lojet e korn un doenn
eged bezañ o vevañ
gant ur vaouez tabuterez.

²⁵ Evel dour fresk
d'ur gorzailhenn disec'het,
ar c'heloù mat o tont eus a bell.

²⁶ Ur feunteun strafuilhet,
ur vammenn-dour louzet,
un den reizh o krenañ dirak un den fallakr.

²⁷ N'eo ket mat debriñ mel betek re
na mont da grediñ komzoù lubanus.

²⁸ Ur gêr digor, dispennet he moger,
evel-se an den n'hall ket derc'hel war e
imor.

26 ¹ Nag an erc'h ne zere ouzh an
hañv, nag ar glav ouzh an eost,
na kennebeut ar c'hargoù bras ouzh un den
diskiant.

² Evel ma te ul labous,
evel ma tinij ur wennili,
ne sko ket d'he fal ur vallozh
hep abeg reizh.

25, 20b "War ur gouli", hervez ar gr. ; "war nitr" eme
an heb.. War-lerc'h ar c'hrennlavar-mañ, ar gr. a
ziskouez c'hoazh hemañ na gaver ket en heb. : "Evel
gaozan en dilhad, preñved er c'hoad, evel-se ar
glac'har a grign kalon an den".

25, 27b Ar gentel a roomp a zo diazezet war an
troidigezhioù kozh. An destenn hebraek a zo

³ Skourjez evit ar marc'h,
kabestr evit an azen,
ha bazh evit kein ar sodien.

⁴ Na respontez ket d'ar foll
hervez e follentez
gant aon d'en em heñvelaat, te ivez, outañ.

⁵ Respont d'ar foll hervez e follentez
gant aon na gredfe bezañ fur.

⁶ Troc'hañ e dreid dezhañ e-unan,
evañ c'hwervoni,
eo fiziout kanadurezh en un den diboell.

⁷ Evel amprestañ e zivhar
digant un den kamm
eo goulenn furnez digant genou un den sot.

⁸ Evel stagañ ur maen en ur vatalm
eo reiñ ur garg vras d'un den diboell.

⁹ Evel ur barr-spern e dorn ur mezhvier
ur c'hrennlavar e genou an diskiant.

¹⁰ Evel ur gwareger
o c'hloazañ an holl dremenerien,
evel-se an den a c'hopra un diskiant
'vit e servij.

¹¹ Evel ar c'hi d'e zislonkadenn
e tistro an den diboell d'e follentez.

¹² Mar gwelez un den a gav dezhañ
bezañ poellek,
esper muioc'h digant unan diboell
eged dioutañ.

¹³ Ul leon a zo war an hent !
Ul leon a zo war ar plasoù !
Setu digarez an didalvez.

¹⁴ An nor a dro war he mudurunoù
hag al lochore war e wele.

¹⁵ Al lochore a spluj e zorn er plad
ha bec'h en deus
ouzh hen degas d'e c'henou.

digomprenus.

26, 7 Testenn diasur he ster. Pe c'hoazh kompren :
Evel n'eus ket a nerzh e divhar un den seizet, n'eus
ket krennlavarioù a furnez e genou un den sot.

26, 10: Testenn diasur da vat ; disheñvel eo ar gr. hep
bezañ sklaer kennebeut-all.diasur an destenn, ha
disheñvel an troidigezhioù.

¹⁶ Al lezireg a gav dezhañ bezañ furoc'h eget seizh den o respont gant furnez.

¹⁷ Evel tapout dre e lost ur c'hi o tremen eo en em vountañ e tabut ar re all.

¹⁸ Un den tretlatet o stlepel skodoù-tan, biroù ha marv,

¹⁹ Evel-se an den a lavar gevier d'e nesañ, hag a ziskler goude-se : Evit farsal e oa !

²⁰ Dre faot a goad e varv an tan : dre faot a flatrer e varv an tabut.

²¹ Koad war an tan ha glaou war ar regez, evel-se ar rendaeler 'vit atizañ tabut.

²² Komzoù an droukkomzer 'zo 'vel tammoù lipous hag a ziskenn betek e foñs ar bouzelloù.

²³ Rikamanoù arc'hant war ur pod pri eo muzelloù flour gant kalon fall.

²⁴ An den a gasoni 'zo goloet e lavaroù, met en e ziabarzh emañ e fallagriez.

²⁵ Mar komz flour ouzhit, n'en em fiz ket ennañ, en e galon ez eus seizh euzhusted :

²⁶ Ar gasoni a c'hell en em guzhat dindan ar widre, he drougiezh en em ziskouezo er vodadeg.

²⁷ An neb a gleuz ur poull a gouezh ennañ ; an neb a ruih ur maen e tiruilh warnañ.

²⁸ An teod faos a gasa e berc'henn e-unan, ar genou lubanus en em gas d'ar rivin.

27 ¹ N'en em veul ket eus an deiz warc'hoazh rak n'ouzout ket petra c'hano an deiz-se.

² Un all d'az meulo ha n'eo ket da c'henou, un estren, ha n'eo ket da vuzelloù !

³ Pounner ar maen ha pounner traezh an aod

26, 25 seizh euzhusted : d.l.e. ur bern euzhusterioù.
26, 28 Troidigezh vartezeüs un destenn diasur. An heb., evel m'emañ bremañ, a lavar : "An teod faos a gasa ar re lazhet gantañ, ar genou lubanus a bourchas ar rivin", ar pezh n'eo ket na splann na kempouezet mat.

27, 8 diouzh e neizh : heb. diouzh ar gêr, eus e vro.

met pounneroc'h c'hoazh buanegezh ur sod.

⁴ Didruez eo ar fulor ha taer-bouilh ar gounnar, met dirak ar warizi piv a c'hello harpañ ?

⁵ Gwell eo rebechoù dizolo eget karantez digomz.

⁶ Gloazioù a-berzh mignon, merkoù a fealded ; met gaouiat eo pokoù an enebour.

⁷ Stomok leun a ra fae war ar mel : stomok kleuz, ar c'hwerv zoken a zo dous dezhañ.

⁸ Evel un evn o tec'hout pell diouzh e neizh an den o tec'hout pell diouzh e vro.

⁹ Evel d'an eoul-frond da laouenaat ar galon, alioù ur mignon 'zo douster d'an ene.

¹⁰ Na zilez ket da vignon na mignon da dad, nag e deiz ar gwalleur n'ez ket da gaout da vreur : gwell eo un amezeg tost eget ur breur pell.

¹¹ Bez fur, va mab, laouena va c'halon, hag e c'hellin respont d'am c'hunujenner.

¹² An den poellek, pa wel ar reuz o tont, a glask en em guzhat, met ar re sot a zalc'h da vont hag a vez gwasket.

¹³ Kemer e wiskamant ! Aet eo da gred 'vit un estren, 'vit tud a ziavaez, krog 'ta ennañ !

¹⁴ An neb a daol a vouezh uhel, a-dal goulou-deiz, bennozhioù war e nesañ, eo evel pa vallozhfe anezhañ.

¹⁵ Ur c'han-dour o tiverañ a-hed un devezh-glav

27, 9b Diasur eo an eil linenn-mañ.
27, 14 An Talmoud a gelenn ne dleer saludiñ den ebet a-raok bezañ graet ar bedenn vintin, rak an enor kentañ a zo da rentañ da Zoue. Ar pezh a argas ar c'hrennlavar-mañ eo eta pilpouzerezh tud 'zo a fell dezho mallozhiñ e-skued lavarou deol.

hag ur vaouez tabuterez 'zo tra heñvel :

¹⁶Herzel outi a zo herzel ouzh an avel,
pe kemer eoul gant an dorn.

¹⁷Houarn en em lemm ouzh houarn,
hag an den dre zaremprediñ den.

¹⁸Neb a ziwall e fiezenn
a zebr ar frouezh diouti
neb a ra gward da ziwall e vestr
a denn enor dioutañ.

¹⁹Evel ma respont en dour
un dremm d'an dremm,
evel-se kalon an den da galon an den.

²⁰Ar Sheol hag an Abaddon
n'o devez ket o gwalc'h,
na daoulagad an den
ne vezont dinaoniet nepred.

²¹An teuzlestr d'an arc'hant
hag ar fornez d'an aour,
evel-se gant ar vrud 'vez aprouet an den.

²²Ha pa bilfes ar sod en ur mortez
e-giz ma flastrer ar greun gant ar pilouer,
ne vefes ket evit disrannañ dioutañ
e follentez.

²³Taol pled ouzh stad da zeñved
ha doug evezh ouzh da dropell,
²⁴Rak n'eo ket hollbadus ar binvidigezh,
un teñzor ne zalc'h ket da dremen
a rumm da rumm.

²⁵Troc'het ar geot, adsavet ar gwim,
e vez dastumet foenn ar menezioù :

²⁶ha neuze az po oanet d'en em wiskañ,
ha bouc'hed evit prenañ ur park,
²⁷laezh-gavr a-walc'h evit da voued,
evit da di hag evit bevañs da vitizhien.

28 ¹An den fall a dec'h kuit goude na
vefe den o redek war e lerc'h,
met an den reizh a zo ken dispont hag ul
leon.

²Gant meur a rener,
bro e-kreiz dirollerezh ;

27, 19 Troidigezh c'hresianek ar Septuaginta he deus
kompenet en un doare kontrol : "Evel ne vez ket
heñvel dremm ha dremm, evel-se eo disheñvel
kalonoù an dud", pezh a zo ivez ken gwir all.

27, 20 an Abaddon : an islonk, sell. 15,11.

27, 22 An eil linenn n'eus ket anezhi e gr. ; un notenn
diskleriañ hepken ez eo moarvat.

gant unan fur ha poellek
e chom divrall an urzh.

³Un den paour o vac'homañ tud reuzeudik
a zo kement ha dour-beuz,
oberour a gerez.

⁴Neb a zilez al lezenn
a dro da veuliñ an den fall,
neb a vir al lezenn a gemer kounnar outañ.

⁵An dud troet gant ar fall
ne gomprenont ket ar reizhder,
ar re a glask an Aotrou a intent pep tra.

⁶Gwell eo ur paour o vevañ en onestiz
eget un den o vont gant hentoù kamm,
hag eñ pinvidik.

⁷Mirer ar gelennadurezh
a zo mab skiantek,
darempreder an dud diroll 'zo mezh e dad.

⁸Neb a gresk e vadoù diwar uzulierezh
o dastum evit unan brokus ouzh ar beorien.

⁹Neb a stouv e skouarn
ne glevo ket ar gentel,
e bedennoù zoken a zo un euzhusted.

¹⁰Neb a ziroud an dud reizh
e hent an droug
a gouezho e-unan er foz toullet gantañ.
An dud vat a berc'henno an eurvad.

¹¹Ar pinvidig a lavar bezañ fur
met ar paour skiantek a zivaskl anezhañ.

¹²Pa ra berzh an dud reizh
ez eus levenez vras,
pa 'n em sav ar re fall
en em guzh pep unan.

¹³An neb a guzh e bec'hedoù
ne raio ket berzh,
met an neb o anzav evit o disteurel
a gavo trugarez.

¹⁴Evurus an den a vir bepred ennañ an
28, 2 Troidigezh diasur un destenn hebraek displann.
Ar gr. a zegas un dra disheñvel a-grenn : "Diwar
droug un den feuls e sav rioterezh, met un den a
furnez a voug anezhañ".

28, 5 ar re a glask an Aotrou d.l.e. ar re a glask
anavezout ha seveniñ youl an Aotrou.

doujañs ouzh Doue,
met an hini a galeta e galon
a gouezho en drougeur.

¹⁵ Ul leon o yudal, un arz war yun,
sed ar gouarmer fall o ren war dudoù paour.

¹⁶ Rener diboell, mac'homer bras.
Neb a gasa gounid dizonest
a hira deizioù e vuhez.

¹⁷ Un den sammet gant gwad e nesañ
betek toull ar bez a dec'ho :
lezit-eñ da vont !

¹⁸ Neb a gerzh er reizhder
a gav silvidigezh,
pleustrer an hentoù kamm
a gouezho en douflez.

¹⁹ Labourer e zouar
en devo e walc'h a vara,
ar c'hlasker sorc'henoù, e walc'h a zienez.

²⁰ An den leal
en devo e walc'h a vennozhioù,
an neb a hast pinvidikaat
ne chomo ket digastiz.

²¹ Tra fallakr eo barn diouzh doare an dud,
met evit ur genaouad bara
e reer ar mestaol.

²² An den gwarizius a hast pinvidikaat
hep gouzout emañ an dienez
war-nes plaouiañ warnañ.

²³ Addresser e nesañ
a gavo gras vat a-benn ar fin
muioe'h eget paotr e deod flour.

²⁴ An neb a laer e dad hag e vamm
'n ur lavarout : N'eo ket ur pec'hed !
A zo kenseurt d'ar forbidden.

²⁵ An den gwarizius a lak tabut da sevel,
met an neb en em fiz en Aotrou
a raio berzh.

²⁶ An neb en em fiz en e skiant vat
a zo den diskiant,

28, 14 a galeta e galon d.l.e. a chom bouzar ouzh komzoù an Aotrou.
28, 16 Ar gr. a zo disheñvel un tammig : "Rener dibourvez, mac'homer bras..."

neb a gerzh er furnez a vo salvet.

²⁷ Evit an neb a ro d'ar paour,
n'eus ket a gernez,
met an hini a serr e zaoulagad
a vo sammet a vallozhioù.

²⁸ Pa 'n em sav ar re fall
en em guzh pep unan,
pa-z eont da get e kresk niver an dud reizh.

29 ¹ An den a reuta e chouk dindan ar
rebechoù
souden a vo brevet, diremed.

² Tud vat a ren, leveez gant ar bobl,
tud fall da vistri, huanadoù.

³ Kariad ar furnez, levez e dad,
mab merc'hetaer, foraner e vadoù.

⁴ Ur roue reizh, saver e vro,
diskarer ar vro, ar saver-tailhoù.

⁵ Klufaner e nesañ,
stegner lasoù dindan o zreid.

⁶ Ur pech a zo, 'vit an den fall,
en e bec'hed,
met an den reizh a red dilu e dreid.

⁷ An den reizh a daol evezh
ouzh kaoz an dud baour,
met an den fall ne sell ket outi.

⁸ Ar c'hoapaerien a c'hwezh tan e kêr,
met ar re fur a zistan ar gounnar.

⁹ Pa rendael un den fur gant unan diskiant,
pe fuloriñ, pe farsal, netra d'ober.

¹⁰ An dud a wad a gasa an den dinamm,
met ar re reizh a gemer preder
gant e vuhez.

¹¹ An den sot a zispak e holl gounnar,
met an den fur a oar derc'hel warni
d'he mougañ.

¹² Pa zigor ur mestr e zivskouarn
d'ar gwall-gaozioù

28, 20 pe c'hoazh "... ne chomo ket didamall".
29, 1 a reuta e chouk, d.l.e. a nac'h sentiñ ouzh an Aotrou.
29, 8 an tan d.l.e. an disranniez.

e tro e servijerien holl da vezañ fall.

¹³ Ur paour hag un uzulier
en em gav an eil gant egile :
an Aotrou eo an hini a ro sklerijenn d'o
daoulagad o-daou.

¹⁴ Ur roue o varn gant reizhder
kaoz ar beorien
a startaio e gador-roue da virviken.

¹⁵ Kelastrenn ha kastiz 'zo mistri a furnez,
krennard lezet en e roll
a zegas mezh d'e vamm.

¹⁶ Bep ma kresk niver an dud fall
e kresk hini an torfedoù,
met ar re vat a vezo test eus o diskar.

¹⁷ Kastiz da vab ha diskuizh a lezo dit,
hag e vo dudi da ene !

¹⁸ Dre faot a brofeded e vez diroll ar bobl,
met an neb a vir al lezenn,
evurus hennezh !

¹⁹ N'eo ket gant komzoù
e vez adreset ur sklav,
rak zoken mar kompren,
ne responto ket gant e ober.

²⁰ Hag eñ e welez un den
en deus hast da gomz ?
Muioc'h a zo da c'hortoz digant ur sod
egret digantañ !

²¹ Ur sklavour kaezhiget a-dal e yaouankiz
en em gred, a-benn ar fin, par da vab an ti.

²² An den taer, un atizer tabutoù ;
un den kounnaret, ur severer faziou.

²³ Al lorc'hentez a gas d'an diskar,
evel d'ar c'hloar, an izelegezh.

²⁴ Bezañ lodek gant al laer
a zo en em gasaat,
klevout a reer an droukpedenn ha ne
ziskulier netra.

²⁵ Ur pech eo kaout doujañs an dud,
met diriskl eo an den en em fiz en Aotrou.

²⁶ Kalz a dud a glask grad-vat ar priñs,
met an Aotrou eo an hini a rent justis
da bep hini.

²⁷ Ur rukun evit an dud reizh, an den fall !
Ur rukun evit an dud fall, an den leal !

VI. Komzoù Agour

30 ¹ Lavarioù Agour, mab Iake,
diougan an den-se da Eteel ha da
Ouc'hal.

² Daoust ha ma-z on beioc'h eget den,
ha ne gomprenan den,

³ ha n'em eus ket desket ar furnez,
skiant ar sent a anavezant.

⁴ Piv a zo pignet d'an neñv ha diskennet ?
Piv en deus dastumet avel a vozadoù ?
Piv en deus serret dour en e vantell ?
Piv en deus diazezet holl zibennoù an
douar ?

Pe anv en deus ? pe anv e vab ?
Hen gouzout a rez ?

⁵ Holl gomzoù Doue a zo amproutet,
ur skoed eo evit ar re a warez ennañ.

⁶ Ne laki ket war e lavarioù,
gant aon bezañ rebechet evel gaouiat.

⁷ Daou dra a c'houlennan digant,
n'o dinac'h ket ouzhin a-raok ma varvin.

⁸ Falsentez ha lavar gaouiat ra bellai
diouzhin,
paourente na pinvidigezh na ro ket din,
met pourvez din ar bara am eus ezhomm,

⁹ gant aon, o kaout re, trubard,
na lavarfen : "Piv eo an Aotrou ?"
pe re baour, na laerfen,
o tisakrañ Anv va Doue.

¹⁰ Teodata ur servijer e-kichen e vestr,
na ra ket,
gant aon n'az milligfe,
ha na vefes, te, kablus.

¹¹ Ur ouenn ez eus hag a villig he zad,
ha na vennig ket he mamm ;

¹² ur ouenn c'hlan ouzh he daoulagad
hag eus he lastez n'eo ket saotr ;

¹³ ur ouenn....pegen balc'h eo he daoulagad
hag he malvennoù, pegen uhel !

¹⁴ ur ouenn ez eo klezeier he dent,
ha kontilli he c'hildent,

evit debriñ an dud kaezh eus ar vro,

³⁰, ³ skiant ar sent, pe skiant ar Sant, pe ar skiant
santel.

an ezhommeien eus an dud !

VII. Krennlavarioù niverennek
(30, 15-33)

¹⁵ Ar c'helaouenn he deus div verc'h :
Degas ! Degas !

Tri a zo ha n'heller ket o dic'hoantañ,
pevar zoken ha ne lavaront kammet :
A-walc'h !

¹⁶ Ar Sheol, an askre divugel,
an douar lonk-an-dour,
hag an tan na lavaront kammet : A-walc'h !

¹⁷ Al lagad hag a ra goap ouzh e dad
hag a zispriiz kozhni e vamm,
brini an dour-red en freuzo,
reoù vihan an erer en debro !

¹⁸ Tri a zo a-us d'am spered,
pevar zoken ha n'hellan ket o anavezout :

¹⁹ roud an erer en oabl,
roud an naer war ar roc'h,
roud ar vag e-kreiz ar mor,
roud an den en ur plac'h yaouank.

²⁰ Sed amañ doare an avoultrerez :
debrññ, torchañ he genou ha lavarout :
"N'em eus graet droug ebet !"

²¹ Tri a zo hag a lak an douar da grenañ,
pevar zoken na c'hell ket o dougen :

²² ur sklavour o tont da roue,
un den diskiant leun e gof a vara,
²³ ur plac'h disprizet o tont da bried,
hag ur vatezh o tizorniañ he mestrez.

²⁴ Pevar bihan-meurbet a zo war an douar,
hag i fur e-touez ar re fur :

²⁵ ar merien, poblad dinerzh,
int-i a gempenn e-pad an hañv o bevañs,

²⁶ an damaned, poblad dic'halloudek,
hag o deus o ched e-touez ar rec'hier,
²⁷ ar c'hilherien-raden

ha n'o deus ket jeneraled
hag a ya war-raok evel-se evel rejimantouñ,

²⁸ ar glazard
hag a c'hellez tapout gant da zorn

30, 15-33 An dastumad berr-mañ a seblant disheñvel diouzh Komzoù Agour. Bez' hon eus amañ, evit al lodenn vrasañ, krennlavarioù niverennek, gant un doug da notañ traoù marzhus an natur hag ijin al loened.

30, 19 e-kreiz ar mor d.l.e. en donvor.

hag a zarempred evelkent
palezioù ar Roue.

²⁹ Tri a zo hag a zo kaer o bale,
pevar zoken hag a zo brav o c'herzhed :

³⁰ al leon, ar c'halonekañ eus al loened,
eñ ha na gil dirak netra,

³¹ ar c'hilhog o vale sonn e-touez ar yer,
ar bouc'h o ren an troPELL,
hag ar roue p'emañ e penn e arme.

³² Mar dout foll a-walc'h
evit mont da daerññ,
mar en em soñjez un tamm,
laka da zorn war da c'henou !

³³ Rak gwaskañ laezh a ro amann,
gwaskañ ar fri a lak ar gwad da strinkañ,
ha gwaskañ ar gounnar a laka tabut da sevel.

VIII. Komzoù Lamouel (31, 1-9)

31 ¹ Komzoù Lamouel, roue Masa,
hag en devoa desket digant e vamm.

² Petra, va mab ! Petra, mab va c'halon !
Petra, mab va gouestloù !

³ Na ro ket da nerzh d'ar merc'hed
na da galon d'ar re a goll ar rouaned.

⁴ N'eo ket tra rouaned, Lamouel,
n'eo ket tra rouaned evañ gwin,
n'eo ket diouzh ar briñsed

en em reiñ d'an evajoù kreñv,
⁵ Gant aon na zeufent, war-bouez evañ,
da ankounac'haat al lezenn

ha da gammañ ar gwir
e-keñver ar reuzeudien.

⁶ Roit likorioù kreñv
d'an neb a ya da vervel,
ha gwin d'an den a zo e galon
leun a c'hwervder,

⁷ Ra evo !
Dezhañ da ankounac'haat e gaezhnezh
ha da chom hep soñjal en e boan.

⁸ Digor da c'henou evit ar mud,

30, 26 An damañed a zo konikled-menez, huneganed-menez o vevañ er reier, hag a zo loened dias da dapout.

30, 31 An droidigezh a roomp amañ a zo diwar ar gr., an destenn hebraek a zo mastaret.

31, 8 heb. holl vibien an dilezidigezh. An Tour-Tan a dro : an holl vugale emzivat.

evit kaoz an holl dud dilezet ;
⁹ digor da c'henou
 evit rentañ setañsoù reizh,
 evit difenn gant justis ar reuzeudig
 hag ar paour.

IX. Barzhoneg pennlizherennek :
Ar wreg eus an dibab (31, 10-31)

Alef

¹⁰ Ur wreg kalonek, piv he c'havo ?
 He friz a zo dreist da hini ar perlez.

Bet

¹¹ Enni en em fiz kalon he fried,
 ha ganti n'eo ket ar gounid a vanko dezhañ.

Gimel

¹² Hi a ra e eurvad, ha n'eo ket e walleur
 a-hed holl deizioù e vuhez.

Dalet

¹³ Klask a ra kaout gloan ha lin
 evit o labourat gant daouarn mibin.

He

¹⁴ Heñvel eo ouzh listri bras ur marc'hadour
 hag a zegas bevañs eus a bell.

Vav

¹⁵ Sevel a ra pa vez noz anezhi c'hoazh
 evit reiñ boued d'he ziegezh
 ha lodennañ o labour d'he mitizhien.

Zain

¹⁶ Soñjal a ra en ur park hag en prenañ,
 diwar gounid he daouarn e plant ur winieg.

C'het

¹⁷ Gourizañ a ra gant nerzh he c'hroazlez
 ha startaat he divrec'h 'vit al labour.

Tet

¹⁸ Anavezout a ra talvoudegezh he zrevell,
 ne lazhe ket he gouloù e-pad an noz.

Yod

¹⁹ Lakaat a ra he dorn er gegel
 hag he bizied a grog er werzhid.

Kaf

²⁰ Digeriñ a ra he boz d'an ezhommeg,
 hag astenn he divrec'h d'ar reuzeudig.

31, 11 gounid, pe : preizh.

31, 14 he bevañs, pe : he bara.

Lamed

²¹ N'he deus aon rak an erc'h
 evit he ziegezh,
 rak hec'h holl dud o deus dilhad doubl.

Mem

²² Ober pallennoù eviti hec'h-unan,
 lin moan ha skarleg eo danvez he dilhad.

Noun

²³ Ouzh dorioù-kêr e reer stad eus he fried
 pa-z a d'azezañ gant henaoured ar vro.

Samek

²⁴ Gwiadiñ a ra lin hag en gwerzhañ,
 pourchas a ra gourizoù d'ar marc'hadour.

Hain

²⁵ Nerzh ha kened a zo he gwiskamant,
 c'hoarzhin a ra laouen
 ouzh an deizioù da zont.

Pe

²⁶ Gant furnez e tigor he genou,
 war he diweuz ez eus komzoù a vadelezh.

Tsade

²⁷ Teurel a ra pled ouzh monedone tud he zi,
 ne zebr ket bara oc'h ober he didalvez.

Qof

²⁸ He mibien a sav
 evit he diskleriañ evurus,
 hag he fried evit reiñ dezhi meuleudi.

Resh

²⁹ "Kalz a verc'hed a zo bet kalonek,
 Te avat a zo trec'h dezho-holl".

Shin

³⁰ Touellus eo koantiri
 ha dibad eo braventez,
 ar vaouez a zoujañs doue,
 hounnezh a zo da veuliñ.

Tav

³¹ Roit enor dezhi evit frouezh he labour,
 ha dirak dorioù-kêr,
 hec'h oberoù a zegaso dezhi meuleudi.

Levr ar C'hrennlavarioù betek amañ.

31, 30 touellus, pe moged, pe c'hoazh : avel.

Ar Prezeger

1 ¹Lavaroù ar Prezeger, mab da Zavid, roue e Jeruzalem.
²Avel an avelioù, eme ar Prezeger. Avel an avelioù ! Avel eo pep tra !
³Peseurt gounid a zo d'an den gant an holl boan a vez poaniet ganti dindan an heol ?

Distro diziwezh an traoù

⁴Ur rumm o vont, ur rumm o tont, hag an douar a chom dalc'hmat. ⁵An heol a sav, an heol a ya da guzh, ha termal a ra betek al lec'h ma adsavo c'hoazh dioutañ. ⁶An avel a ya d'ar c'hreisteiz, treiñ a ra d'an hanternoz, treiñ-distreiñ a ra, hag adkregiñ en-dro gant he redadennoù. ⁷An holl stêrioù a ya d'ar mor, hag ar mor ne vez ket leuniet ; ha war-zu al lec'h ma-z cont e kendalc'h ar stêrioù da redek. ⁸Skuizh eo an holl draoù, n'hall ket an den lavarout pegement ! An daoulagad n'o devez ket o gwalc'h dre forzh gwelout, nag an divskouarn ne vezont ket leuniet dre forzh klevout. ⁹Rak ar pezh a zo bet eo ar pezh a vo ; ar pezh a vez graet eo ar pezh a vezo graet en-dro, ha n'eus mann ebet nevez dindan an heol. ¹⁰Lakaomp un dra bennak e vije lavaret diwar e benn : "Dalc'h 'ta ! Sed amañ un dra nevez !" N'eo ket ! Dija er c'hantvedoù tremenet ez eus bet anezhañ. ¹¹Nemet ne van ket soñj eus an traoù a-wechall ; evel kennebeut-all, en amzer da zont, n'o devo ket soñj ar re a zeuio diwezhatoc'h.

Buhez kerseüs Salomon

¹²Me, ar Prezeger, a zo bet roue war Israel e Jeruzalem ; ¹³ha staget em eus va c'halon da imbourechiñ ha da furchal dre ar furnez kement a vez graet dindan an neñv. Ya ! Ur gwall-labour eo henezh, en deus Doue roet da vugale Adam da bleidiñ gantañ.

Er Bibl gresianek, ar Septuaginta, emañ e-touez al levrioù a furnez, peurliesañ etre ar C'hrennlavarioù ha Kanenn ar C'hanennoù. An urzh-se eo an hini bet degemeret gant troidigezh latin ar Vulgata. Kohelet a zo an anv-orin en heb., bet troet gant ar gresianeg ha goude-se gant al latin dre ar ger Ekleziastes, a dalvez 'ar Prezeger', an hini a gomz e bodadeg an dud. Moarvat ez eus da amzeriñ ar Prezeger war-dro 300 a-raok Hor Salver, goude Job (Ivezon Job a zo anat amañ meur a wech), met a-raok Ben Sirak. Ur goullenn eo "ar Prezeger", n'eo ket ur respont. Daoust ha pal an Testamant Kozh ne vefe ket da gentañ sevel

¹⁴Sellet em eus ouzh kement a vez graet dindan an heol, ha setu ! Avel eo pep tra, redadenn war-lerc'h avel !

¹⁵Kement a zo kamm n'hall ket bezañ eeun, Hag ar pezh a vank, n'hall ket bezañ kontet.

¹⁶Komzet em eus ennon-me va-unan, ha lavaret : Setu ma 'm eus-me dastumet ha berniet kalz a furnez ken ez on trec'h war neb hini a zo bet em raok e Jeruzalem. Pleustret em eus em c'halon war furnez ha skiant e-leizh. ¹⁷Studiet em eus gant aked ar furnez hag an anaoudegezh, ar sotoni hag ar follentez. Met komprenet em eus eo kement-se ivez redadenn war-lerc'h avel, ¹⁸rak :

Kalz a furnez a zo kalz a zoan ;

Seul vuioe'h a skiant, seul vuioe'h a boan.

Kerse ar blijadur

2 ¹Ha lavaret em eus-me em c'halon : Deus 'ta ! Ma lakain ac'hanout d'en em arnodiñ gant ar blijadur ! Tañva evurusted ! Met avelaj eo se ivez. ²Diwar-benn ar c'hoarzh em eus lavaret : Diboellegezh ! Diwar-benn ar blijadur : Da betra e talv ! ³Divizet em eus reiñ va c'horf d'ar gwin, tra ma chomfe va c'halon oc'h heuliañ ar furnez ; divizet em eus en em stagañ ouzh ar follentez, kement ha gwelout petra zo mat da vibien Adam d'ober dindan an neñv e-pad deizioù o buhez. ⁴Sevenet em eus traoù bras. Savet em eus din palezioù, plantet em eus din gwiniegoù. ⁵Aozet em eus din liorzhoù ha gwerjeoù, ha lakaet em eus enno gwez-frouezh a bep seurt. ⁶Kempennet em eus din stankoù-dour evit dourañ va flanterisoù. ⁷Prenet em eus sklaved ha mitizhien : servijerien e-leizh am eus bet em zi, troelloù, ejened, deñved, muioe'h eget den ebet araezon e Jeruzalem. ⁸Berniet em eus din arc'hant hag aour, pinvidigezhioù ar rouaned hag ar goullenoù, pozañ kudennoù ? Diwezhatoc'h e teuo ar respont, un tammig dija gant Lev'r ar Furnez, met dreist-holl gant ar Salver.

Eno 'mañ talvoudegezh hor skrid, hep kontañ e vo viken komzoù ar fur-mañ ur gentel a zoare, mat bepred d'hon ene he selaou, da zeskiñ digantañ ned eo ar bed-mañ nemet moged ha skeud dibad.

1, 2. Avel (heb. hébel : c'hwhez, alan) a vez implijet amañ gant ar ster a gerse, venadurezh sell. 4, 7.

1, 8 skuizh, pe : enoëtis.

1, 13 va c'halon d.l.e. va spered.

rannvroioù. Pouchaset em eus din kanerien ha kanerezed, ha plijadurezhioù mibien Adam, priñsezed ha priñsezed. ⁹Ha deuet on da vezañ bras a-us da gement den a oa bet em raok e Jeruzalem. Ha chom a rae ganin va furnez. ¹⁰A gement o deus c'hoantaet va daoulagad n'em eus nac'het tra ebet dezho ; n'em eus ket lezet va c'halon da ziuoerñ ur blijadur bennak. Ha laouen eo bet va c'halon gant va holl labour ; rak honnezh eo bet va stad e kement tra am eus embreget. ¹¹Hogen p'am eus prederiet-me war holl oberoù va daouarn ha war ar boan am boa sammset ganto, setu ! Avel eo pep tra ha redadenn war-lerc'h avel ! N'eus gounid ebet dindan an heol !

Kerseüs eo labourat evit ur warlerc'hiad

¹²Neuze em eus troet va sell-me da brederiañ war ar furnez, ar sotoni hag ar follentez. Gwelomp ! Petra 'raio warlerc'hiad ar roue ? Ar pezh a zo bet graet dija. ¹³Gwelet em eus eta ez eo ar furnez trec'h war ar follentez, kement hag an deiz war an noz, ¹⁴rak :
An den fur en deus daoulagad en e benn,
Met an den diskiant a gerzh en deñvalijenn.

Hogen me oar-me ivez penaos o deus an eil hag egile un hevelep fin. ¹⁵Ha lavaret em eus em c'halon : Tonkadur an den diskiant eo an hini a vo va zonkadur ; neuze da betra e talv din bezañ furoc'h egetañ ? Ha lavaret em eus em c'halon ez eo kement-se avel ha kerse. ¹⁶Rak ne bad ket da bell koun an den fur, ne chom ket muioc'h eget hini an den diskiant : o-daou, en deizioù da zont, a vezo ankounac'haet. Petra 'ta ? Kenkoulz hag an diskiant e varv an den fur ! ¹⁷Kaz am eus ouzh ar vuhez, rak fall eo, a gav din, ar pezh a vez graet dindan an heol, rak avel eo pep tra ha redadenn war-lerc'h avel. ¹⁸Kaz am eus ouzh kement labour am eus labouret warnañ dindan an heol hag a zilezin d'am warlerc'hiad. ¹⁹Rak piv oar hag eñ e vo fur pe foll ? Mestr e vo war va holl labourioù, war gement em eus lakaet ennañ poan ha furnez d'en seveniñ dindan an heol. Ya ! Kement-se ivez a zo kerse ! ²⁰Ha deuet on da gaout dic'hoanag em c'halon evit an holl

labour em eus strivet evitañ dindan an heol. ²¹Rak sed un den en deus poaniet gant furnez, skiant-vat hag ampartiz, pa lez e labour da hêrezh, d'un all, eo d'un den n'en deus ket poaniet d'e sevel : kement-se ivez a zo avel ha poan vras !

²²Petra a van gant an den eus an holl drevell, eus an holl breder en deus en em skuizhet ganto dindan an heol ? ²³E holl zeizioù a zo poan, e holl drevell a zo glac'har ; en noz zoken e chom digousk e galon. Avel eo ivez kement-se !

²⁴Ne vije neuze evit an den netra gwelloc'h eget debriñ hag evañ, ha reiñ amzer vat d'e ene e-kreiz e labour ! Rak gwelet em eus-me e teu ivez kement-se eus dorn Doue : ²⁵Piv a c'hell heptañ debriñ hag evañ ? ²⁶D'an den a blij dezhañ e ro furnez, skiant ha joa ; met lakaat a ra war ar pec'her ar garg da zastum ha da zaspugn evit an hini a blij da Zoue ! Kement-se c'hoazh a zo avel ha redadenn war-lerc'h avel !

Marvusat pep tra

3 ¹Da bep tra e goulz, hag evit ober pep tra ur mare dindan an neñv :

²Ur mare evit genel

hag ur mare evit mervel ;

ur mare evit plantañ

hag ur mare evit displantañ.

³Ur mare evit lazhañ,

hag ur mare evit pareañ ;

ur mare evit diskar

hag ur mare evit adsevel.

⁴Ur mare evit gouelañ

hag ur mare evit c'hoarzhin ;

ur mare evit hirvoudiñ

hag ur mare evit ebatal.

⁵Ur mare evit teurel mein

hag ur mare evit o dastum.

Ur mare evit pokat

hag ur mare evit chom hep pokoù.

⁶Ur mare evit klask

hag ur mare evit koll ;

ur mare evit mirout

hag ur mare evit disteurel.

⁷Ur mare evit fregañ

hag ur mare evit gwriat ;

ur mare evit tevel

hag ur mare komz.

⁸Ur mare evit karout

hag ur mare evit kasaat.

Ur mare evit ar brezel
hag ur mare evit ar peoc'h.

⁹ Peseurt gounid a zo d'an den gant ar boan a vez kemeret gantañ ? ¹⁰ Sellout a ran ouzh ar vicher a ro Doue d'ober da vibien Adam. ¹¹ Graet en deus pep tra va vont en e goulz, met dirak an amzervezh a-bezh, ne gompren ket Petra 'ra Doue eus ar penn kentañ betek ar fin.

¹² Anavezet em eus n'eus ket gwelloc'h evit an den eget kaout levenez hag eurvad e-pad e vuhez ; ¹³ debriñ hag evañ ha tañva eurvad e-kreiz e labour, kement-se a zo donezon digant Doue.

¹⁴ Anavezet em eus e pad labourioù Doue da virviken ; enno n'eus netra da zegas en tu-hont, netra da lemel kuit. Hag ar pezh a glask Doue en ur ober e oberoù eo ma vo doujet. ¹⁵ Ar pezh a zo a zo bet dija, ar pezh a vo a zo aze dija ; hag ar pezh a venn Doue eo e vennad.

¹⁶ Sellet em eus c'hoazh ouzh ar pezh a dremen dindan an heol : gwelet em eus war gador ar Reizh, an Drougiezh ; war gador ar Justis, ar Fallagriez. ¹⁷ Ha lavaret em eus-me em c'halon : Doue a varno an den reizh hag an den fallakr, rak un amzer a zo aze evit pep tra hag ur varnedigezh evit pep labour. ¹⁸ Ya, lavaret em eus-me em c'halon diwar-benn mibien an den penaos e fell da Zoue amprouiñ anezho hag o lakaat da welout ez int, i o-unan, kement ha loened. ¹⁹ Evit gwir, un hevelep planedenn eo hini an den hag hini al loen : an eil a varv hag ivez egile ; un hevelep buhez evit o-daou. D'an den, trec'h ebet war al loen ; rak tra dibad eo pep tra. ²⁰ Mont a ra pep tra d'un hevelep lec'h ; pep tra a zo deuet eus ar poultr, ha pep tra a zistro d'ar poultr. ²¹ Piv oar hag-eñ e sav d'an nec'h alan an dud, hag-eñ e tiskenn d'an traoñ, dindan an douar, alan al loened ?

²² Ha gwelet em eus n'eus netra gwelloc'h evit an den eget en em laouenaat gant e oberoù ; rak honnezh eo e lodenn. ²³ Piv eta a gaso anezhañ da welout Petra 'vo war e lerc'h ?

3, 11 Gwerzad diaes da gompren ha da dreiñ. Sed ar ster da vihanañ : Doue en deus roet d'an den kompren Petra eo an amzer, met n'hall ket an den dizoleiñ Petra 'ra Doue gant an amzervezh a-bezh.

3, 15 gwerzad diaes a vez troet e kalz doareoù disheñvel. Ar pezh a zo a zo bet dija : an tremened ?

Doareoù kerseüs ar gevredigezh

4 ¹ Ha troet em eus-me adarre da sellout ouzh an holl waskerezh a vez kaset da benn dindan an heol : setu daeroù ar re voustret ha den ebet d'o frealziñ ; e tu o mac'homerien emañ an nerzh, ha den ebet evit o frealziñ ! ² Meuliñ a ran neuze ar re varv dija marv kentoc'h eget ar re vev atav o vevañ. ³ Hag evurusoc'h eget an eil re hag ar re all, an hini n'eo ket bet c'hoazh ha n'en deus ket gwelet c'hoazh ar fallagriezha a vez sevenet dindan an heol.

⁴ Gwelet em eus-me an dra-mañ ivez, ned eo pep strivadenn-den ha pep ijin en ul labour nemet gwarizi an eil ouzh egile. Ha se c'hoazh a zo avel ha redadenn war-lerc'h avel.

⁵ Ar foll a groaz e zivrec'h hag en em zebr e-unan, a lavarar, met ivez :

⁶ Gwell eo ur vozad a ziskuizh eget div vozad leun a boan hag a redadenn war-lerc'h avel.

⁷ Hag adarre em eus gwelet-me ur venadurezh all dindan an heol. ⁸ Lakaomp un den e-unan-penn, hep mab na breur ; ha koulskoude n'echu ket da boaniañ ; e zaoulagad, morse, n'o deus o gwalc'h a binvidigezh. Evit piv neuze, emezañ, e labouran hag e tioueran eurvad d'am ene ? Kement-se c'hoazh a zo avel ha gwall vicher.

⁹ Gwell eo bezañ daou eget bezañ an-unan-penn, rak evel-se ez eus muioc'h a splet el labour. ¹⁰ Mar kouezh unan e c'hell egile e adsevel ; met gwazh a se d'an den a zo e-unan-penn hag a zeufe da gouezhañ, den ebet neuze evit e adsevel ! ¹¹ Ha mar kousker daou a-gevret en em dommer ; met un den e-unan-penn, penaos e vefe tomm dezhañ ?

¹² Unan bennak a c'hell trec'hiñ war un all mar bez e-unan-penn, met daou a zalc'ho a-enep dezhañ. Ur fun tri gor a vec'h a dorrer.

¹³ Gwell eo ur c'hampinod paour ha fur eget ur roue kozh ha sot, ha na oar ken kemer kuzul.

¹⁴ Rak hennezh a c'hell mont er-maez eus e 3, 20-21 Ne vo ket ken garv doare-lavarout al lev er dibenn : 12, 7.

4,7 Venadurezh : tra ven, goullou.

4,13 Ur c'hampinod, ul lampon.

brizon ha dont da vezañ roue, evitañ da vezañ bet ganet paour er rouantelezh. ¹⁵Gwelet em eus an holl dud a gerzh dindan an heol o vont a-du evit al lampon yaouank a save da gemer plas egile ; ¹⁶un engroez diniver a dud eo ar re a oa er penn anezho. Gwazh a se mar n'eus ket goude-se da vezañ laouen gantañ ! A dra sur, se 'zo kerze, ha redadenn war-lerc'h avel !

¹⁷Taol evezh ouzh da gammedoù pa-z i da di Doue. Tosta evit selaou : se 'zo gwelloc'h eget sakrifis ar re ziskiant, ha n'ouzont ket e reont ar gwall.

5 ¹Na hastez ket da gomz, na rez ket buan da venoz d'ober gouestlòu dirak Doue : rak Doue 'zo en Neñvou, ha te war an douar. Na vo ket stank eta da gomzoù :

²Rak eus trabas e-leizh e tiwan hurlinkoù, hag eus e-leizh a gomzoù, lavarou diskiant.

³Mar grez ur gouestl da Zoue, na zale ket d'en seveniñ, rak Doue ne gar ket an dud diboeil ; ar pezh az po gouestlet, hen gra !

⁴Kentoc'h eo evidont chom hep ober gouestlòu eget ober hep o seveniñ.

⁵Na lez ket da c'henoù d'az kas da bec'hiñ, ha n'a ket goude-se da lavarout da gannad Doue n'a'h eus ket graet a-zevri-kaer ! Perak reiñ tro da Zoue da gounnariñ a-enep da gomzoù, ha da rivinañ oberoù da zaoarn ?

⁶Ober rakdivizoù e-leizh a zegas kerse, Evel re a gomzoù a zo amzer gollet.

Setu perak, az pezh doujañs ouzh Doue.

⁷Mar gwelez en ur rannvro ar paour mac'homet, ar reizh hag ar justis torret, na vez ket souezhet ! Rak a-us d'ur penn bras ez eus ur penn bras all o teurel evezh outañ, hag evel-se penn-da-benn. ⁸Lavaret e vo dit ivez ez eo mad ar vro, mad an holl ivez, hag e tle ar vro servijout d'ar roue...

Da betra e servij an arc'hant ?

⁹An neb a gar an arc'hant n'en devo morse e walc'h a arc'hant. Hag an neb a gar ar binvidigezh, n'en devo morse leve a-walc'h. Sed aze c'hoazh avel ha kerse !

¹⁰Diouzh ma kresk ar madoù e kresk ivez niver ar grignerien. Ha peseurt gounid evit

4,16 Troidigezh arvarus.

4,17 Ar re ziskiant ha n'ouzont ket e reont ar gwall, pe : ar re ziskiant ha n'ouzont ober nemet ar gwall, pe n'ouzont ket petra a zo fall.

ar perc'henn ? Dudi evit e zaoulagad ?

¹¹Dous eo kousked al labourer, pe nebeut pe galz e tebrfe ; met kalon stambouc'h an den pinvidik ne lez ket anezhañ da gousket.

¹²Ur gwall-dra a welan c'hoazh dindan an heol : pinvidigezhioù miret gant o ferc'henn evit e walleur ; ¹³lakaomp e kollfe ar madoù-se en un afer fall bennak ; neuze, mar bez ganet ur mab dezhañ, ne chomo netra etre daouarn hemañ. ¹⁴Evel ma oa deuet er-maez eus korf e vamm, en noazh, evel-se e tistro ; hag eus e labour ne chom netra a virfe etre e zaoarn.

¹⁵Drougeur doanuis evitañ distreiñ da vezañ ken dibourc'h ha m'eo deuet er bed ! Peseurt gounid en deus o vezañ labourer evit netra ? ¹⁶Ha tremenet en devo e holl zeizioù e kreiz teñvalijenn, glac'har, tregas, kleñved, kounnar.

¹⁷Sed eta petra am eus gwelet-me : an eurvad evit an den eo debrisñ, evañ, ha kemer joa, e kreiz an holl boan en deus da boaniañ ganti dindan an heol, bep m'en em zibun deizioù ar vuhez roet dezhañ gant Doue, rak hennezh eo e lod. ¹⁸Ha pa ro Doue d'an den pinvidigezhioù ha teñzorioù, pa lak anezhañ barrek d'o zañva, da gaout diouto e damm dudi, ha da dennañ plijadur eus e boan, eo kement-se un donezon digant Doue. ¹⁹Rak neuze ne soñj ket an den e deizioù e vuhez, tra m'emañ Doue o treiñ e galon da dañva ar joa.

6 ¹Ur gwalleur all c'hoazh am eus gwelet dindan an heol hag a zo bras evit an den. ²Lakaomp un den en deus Doue roet dezhañ pinvidigezhioù, teñzorioù, enorioù ; na vank netra d'e galon a gement a c'hellfe c'hoantaat. Met Doue ne lez ket anezhañ da dennañ dudi diouto, hag un estren eo an hini en em vata ganto.

Sed aze kerse ha doan fall ! ³Pe lakaomp c'hoazh un den en divije bet kant mab ha kement-all a verc'hed, en divije bevet bloavezhioù e-leizh. Met ken niverus ha ma vije bet deizioù e vloavezhioù, mar n'en deus ket bet e ene e walc'h a

5, 6 Gwerzad martezeüs a vez komprenet e meur a zoare dishenvel, evel da skouer : "Un aner eo ober re a labour, evel m'eo tra c'houllo re a gomzoù".

5, 7 ur rannvro : e Youda.

5, 8 diasur-tre eo al lavarenn-mañ.

evurusted, mar n'en deus ket zoken ur bez evitañ e-unan, hel lavarout a ran neuze, ur sioc'hana a zo gwell egetañ ! ⁴Hemañ a zo deuet en deñvalijenn, hag en deñvalijenn eo aet kuit, hag an deñvalijenn a c'holo e anv ! ⁵N'en deus ket gwelet an heol, n'en deus ket en anavezet. Hemañ en deus muioc'h a ziskuih eget hennezh ! ⁶Ha goude bevañ div wech mil bloaz, mar ne dañva ket an eurvad, petra 'dalv ? Daoust ha ne da ket an holl dud d'an hevelep lec'h ?

⁷Ne labourer nemet evit kargañ ar genou, met ar poull-kalon ne gav kammed e walch. ⁸Hag aze, peseurt gounid a zo gant an den fur war an den diboeil ? Peseurt trech gant an ezhommeg a oar dirak an dud ober an neuz da vezañ pinvidik ? ⁹Daoust ha gwelloc'h e vefe an neuz eget stad ar stomok ? Kement-se c'hoazh 'zo avel ha redadenn war-lerc'h avel !

¹⁰Ar pezh a zo bet dija, a vez anvet dija dre e anv. Ha gouzout a reer petra eo an den ha penaos ne c'hell ket mont a-enep kreñvoc'h egetañ. ¹¹Komzoù e-leizh a zo e-leizh a gerse, neuze da betra e talv d'an den ? Rak piv oar petra 'zo mat d'an den en e vuhez, tra ma 'n em zibun e zeizioù a avel ha ma tremen evel ur skeud ? Ha piv a zisklerio d'an den petra a c'hoarvezo war e lerc'h dindan an heol ?

Raklavar d'an eil lodenn

7 ¹Gwell eo brud vat eget porfum prizius ; ha gwell eo deiz ar marv eget deiz ar c'hanedigezh. ²Gwell eo mont da di ar c'hañv eget da di ar banvez, rak eno e weler pehini eo fin an dud, ha war-se en em soñj an den bev. ³Gwell eo ar glac'har eget ar c'hoarzh, hag un neuz garv pa zegas yec'hed d'ar galon. ⁴Ar re fur a vez o soñjal e ti ar c'hañv, hag ar re ziskiant e ti ar joa. ⁵Gwell eo selauo kroadenn an den fur eget kanaouenn an dud diboeil. ⁶Rak evel strakadennoù an drein dindan ar chaodouron eo c'hoarzhadenn an den diskiant. Ha kement-se a zo avel ha kerse !

6, 7 e boull-kalon, pe : e c'hoant, e c'hourlañchenn, e ilboed : e ene.

6, 8 g.e.g. an ezhommeg a oar kerzhout, en em ren, e-touez ar re bev, d.l.e. a oar diskouez un arvez uhel daoust d'e baourentez.

7, 1a brud... porfum : shem... shemen, en heb.

⁷Ar c'hoarzh a lak ar fur da ziskiantañ hag ar joa a vrein ar galon.

⁸Gwell eo diwezh un dra eget e benn kentañ ; gwell eo kaout pasianteg eget rogni. ⁹Na hast ket en em chalañ ez spered, rak an trabas a gav e chomadur e kalon ar re ziskiant. ¹⁰Na lavar ket : perak e oa gwelloc'h an deizioù a wechall eget ar re a vremañ ? Ne vefe ket ur goulenn a furnez. ¹¹Mat eo ar furnez kement hag un herzh ; ur gounid ez eo evit ar re a wel an heol. ¹²Rak goudor ar furnez a dalv goudor, an arc'hant : hag ar pezh a c'hounezer diwar skiantegezh eo kement-mañ : ar furnez a salv an hini a biao anezhi !

¹³Sell ouzh labour Doue : piv a c'hell digammañ ar pezh en deus krommet ? ¹⁴E deiz an eurvad, bez laouen ; hag e deiz ar gwalleur, taol evezh ! Ober a ra Doue an eil kenkoulz hag egile, evit ma n'ouio ket an den petra a c'hoarvezo war e lerc'h.

¹⁵Kement-mañ am eus gwelet em buhez a gerse : an den reizh o vervel daoust d'e reizhder, hag an den fall o chom bev daoust d'e zrougiezh.

¹⁶Neuze na vez ket reizh betek re, ha na vez ket fur dreist-kont ! Perak en em voureviañ ? ¹⁷Na vez ket drouk en tu-hont d'ar muzul, na vez ket diskiant, perak klask mervel a-raok da amzer ?

¹⁸Ar pezh a zo mat d'ober eo derc'hel da gement-mañ hep diskregiñ da zorn diouzh kement-se, rak an neb en deus doujañs Doue a oar kempouezañ an eil gant egile.

¹⁹Reiñ a ra ar furnez d'an den fur muioc'h a nerzh eget dek penn-rener en ur gêr. ²⁰Met n'eus hini ebet war an douar a ve reizh a-walc'h evit ober ar mad atav hep pec'hñ morse. ²¹Ouzhpenn-se, na daol ket evezh ouzh ar vrud a red gant aon na glevjes da servijer o kaout abeg ennout ! ²²Rak te, da galon a oar pet gwech ac'h eus kavet abeg er re all.

²³Kement-se holl, en aprouet em eus dre ar furnez. Lavaret em eus : me 'venn bezañ fur ! Met kement-se 'zo chomet din dreist-diraez. ²⁴Re bell emañ ar pezh a zo ! Don, don ez eo ! Piv c'hell e dizoleiñ ?

7, 7 Ster diasur. Treiñ a reer ivez hervez an heb. : Ar galloud-mac'homañ a lak ar fur da ziskiantañ, hag an donezoù a vrein e galon. Ar 'joa' a zo en heb. "an donezoù".

7, 16b g.e.g. "perak en em zistrujañ ?"

Ha traoù kerseüs a zo e-leizh

²⁵ Adarre em eus en em lakaet a galon da eveshaat, da furchal, da imbours'hiñ ar furnez hag abegoù an traoù, hag anavezet em eus ez eo an drougiezh ur sotonni, hag an diskiantegezh ur follentez. ²⁶ Ha kavet em eus c'hwervoc'h eget ar marv : ar plac'h, dre ma-z eo ur pech, hag he c'halon ur roued, hag he divrec'h ereoù ! An neb a blij da Zoue a ziflipo diouzh he dalc'h, met ar pec'her a vezo paket ganti.

²⁷ Gwel petra 'm eus kavet, a lavare ar Prezeger, en ur sellout ouzh an traoù unan hag unan evit anavezout an abegoù ; ²⁸ sed ar pezh a glask dalc'hmat va ene, hep dont a-benn da gavout : un den e-touez mil am eus kavet ; ur plac'h e-touez an holl, n'em eus ket !

²⁹ Koulskoude sed amañ petra 'm eus kavet : Doue en deus graet an den krouadur reizh, int avat o deus klasket a bep seurt gwalldroioù.

8 ¹ Piv 'zo evel an den fur, ha piv a anavez diskoulmañ ar c'hudennoù ? Furnez an den a ro lugern d'e zremm, ha setu kemmet garvder e neuz.

² Lavarout a ran : Mir urzhioù ar roue, en abeg d'al le graet dirak Doue. ³ Na hast ket pellaat dioutañ, na n'a ket d'en em lakaat en ur wall-enkadenn ; rak kement a fell dezhañ a c'hell ober. ⁴ Mestr war pep tra eo komz ar roue, ha piv a lavaro dezhañ : Petra 'rez eta ? ⁵ An neb a vir ar gourc'hemenn ne anavezo diaezamant ebet ; rak kalon ar fur a oar ez eus mare ha barnedigezh. ⁶ Ya, evit pep tra ez eus mare ha barnedigezh.

Met bras eo an droug a zo war an den, ⁷ o vezañ n'oar ket petra c'hoarvezo ; piv a ziskuilho dezhañ penaos e vo an traoù ?

⁸ N'eus den a vefe mestr war e alan evit gallout he derc'hel, na mestr war deiz e varv. N'eus den a vefe diskarget eus an emgann-se, nag ar fallagriez n'hall ket salviñ he faotr.

⁹ Kement-se am eus gwelet dre zerc'hel va c'halon da eveshaat ouzh kement a vez graet dindan an heol en amzer m'emañ an den o vestroniañ war an den, evit ober droug dezhañ. ¹⁰ Ha gant se em eus gwelet reoù fallakr beziet gant enor ; ha tud o vont

7, 29 int, pe : ar re-mañ, d.l.e. an dud.

8, 8 Gwerzad diaes. Tu 'zo ivez da dreññ evel-hen :

er-maez eus al lec'h santel en ur ganañ e kêr meuleudi ar re-se, en ur ankounac'haat petra o devoa graet ! Kerse eo c'hoazh kement-se ! ¹¹ Dre ma ne vez ket sevenet diouzhtu ar setañs a-enep an drougberoù, e vez kalon an dud leun a c'hoant da zrougober ; ¹² rak petra bennak ma ra ar pec'her kant gwech ar gwall, e talc'h koulskoude da vevañ. O ! An dezenn, moarvat, a anavezan-me, penaos e teu an eurvad d'ar re a zouj Doue dre ma kehelont e zremm, ¹³ ha penaos n'eus ket a eurvad evit an den fall ; evel un tasmant n'en devo ket deizioù hir, o vezañ na zouj ket dremm Doue. ¹⁴ Met darvoudoù kerseüs a zo war an douar : tud reizh a zo e c'hoarvez ganto ar pezh a verit oberoù ar re reizh. Hel lavarout a ran : an dra-se 'zo kerse !

¹⁵ Dre-se eta em eus-me meulet ar joa, o vezañ n'eus eurvad ebet evit an den dindan an heol, nemet debriñ, evañ, hag ebatal. D'an dra-se da vezañ gantañ e-kreiz e labour e-pad deizioù ar vuhez a ro Doue dezhañ dindan an heol !

An digomprenus ma-z eo tonkadur an den

¹⁶ Ha pa 'm eus troet va c'halon da anaout ar furnez ha klasket spisaat ar vicher a reer war an douar - rak evit an den n'eus diskuizh ebet d'e zaoulagad na deiz na noz - ¹⁷ neuze em eus anavezet diwar-benn holl labour Doue, n'hall ket an den dizoleiñ an oberenn a vez sevenet gantañ dindan an heol ; ha goude m'en em skuizhfe an den o klask, ne gavo ket ! Zoken ma lavarfe an den fur : Hogen gouzout a rin ! Ne c'hell ket kavout.

9 ¹ A dra sur em eus prederiet war gement-se holl, ha komprenet em eus emañ ar re reizh, ar re fur hag o labourioù, e dorn Doue. Met an den-eñ ne anavez ket an diforc'h a zo etre karantez ha kasoni, rak an eil hag eben a zo tra c'houllou evitañ. ² Rak un hevelep tonkadur a zo d'an holl, d'an den reizh ha d'an den fallakr, d'an den glan ha d'an den dic'hlan, d'an hini a brof sakrifisoù ha d'an hini na ra ket ; evel-se un hevelep planedenn a zo evit an den mat hag ar pec'her, evit an den a ra leoù hag an hini en deus aon d'ober leoù. ³ Setu perak e vez leun a zrougiezh kalon an den, setu "En un emgann n'eus distenn (arsav) ebet". He faotr : g.e.g. he friedoù, he ferc'henned, he dalc'herien.

perak ez ijiner follentezioù e-pad ar vuhez, pa-z eer goude-se da gaout ar re varv. ⁴Keit ha ma chomer stag ouzh ar re vev, e viret esper, rak gwel eo ur c'hi bev eget ul leon marv. ⁵Ar re vev a oar da vihanañ e varvint; ar re varv avat n'ouzont netra. N'eus evito gopridigezh ebet, rak ankounac'haet eo an eñvor anezho; ⁶o c'haranteziou, o c'hasoniou, o gwarizioù a zo dija aet holl da netra; n'o devo lod ebet biken ken e kement a vez graet dindan an heol.

⁷Kae eta, debr er joa da vara, hag ev da win a galon laouen, rak Doue en deus kavet mat da oberoù. ⁸Ra vo gwenn da zilhadr, ha gra na vanko ket an eoul d'az penn. ⁹Tenn joa eus ar vuhez gant ar wreg a garez e-pad deizioù ar vuhez-mañ a gerse roet dit gant Doue dindan an heol, pegwir eo hennezh da lod e kreiz ar poanioù a boagn ganto dindan an heol. ¹⁰Kement a gavez d'ober, en gra tra ma vevez, rak n'eus na oberenn, na preder, na skiant, na furnez e chomadur ar re varv m'emaout o vont etrezek ennañ.

Hep kontañ froudennoù ar chañs

¹¹Kement-mañ c'hoazh am eus gwelet dindan an heol: n'eo ket ar re skañvañ a vez trec'h er redadeg, nag ar re greñvañ er stourm; ha n'eo ket d'ar re fur ez a ar bara; na d'ar re boellek ar binvidigezh; na d'ar re ouizieker ar c'hrad vat, rak chañs ha dichañs a c'hoarvez gant an holl. ¹²Ha ne oar ket an den peur e teui e amzer: evel ar pesked paket er roued treitour, evel an evned tapet el lasoù, evel-se e vez paket mibien Adam gant ar gwallour pa gouezh warno a daol-trumm

Furnez pe follentez

¹³Gwelet em eus c'hoazh e sell eus ar furnez kement-mañ dindan an heol, hag a zo, a gav din, un dra gwall-grevus. ¹⁴Ur gêr vihan a oa, nebeut a dud enni. A-enep dezhi e teuas ur roue bras, a sezizas anezhi, a savas outi labourioù bras. ¹⁵Met enni en ⁹, 3 Arroud diaes, a c'hell bezañ ivez: Un droug ez eo ne vefe nemet un hevelep tonkadur evit an holl e kement a vez graet dindan an heol, e vefe kalon an den leun a boan, e ve ijinet follenteziou evit ar re vev e-pad o buhez, ha da c'houde-se, evit ar re varv. ⁹, 5 d.l.e. evel ankounac'haet gant Doue. ⁹, 17 Pe c'hoazh: lavarou habask ar re fur a vez

em gavas un den paour hag a oa fur hag a saveteas ar gêr gant e furnez. Hogen n'eus ket bet miret soñj eus an den paour-se. ¹⁶Ha lavaret em eus neuze: gwelloc'h eo moarvat furnez eget nerzh, met disprizet e vez furnez ar paour ha ne vez ket selaouet e gomzoù.

¹⁷Lavaroù habask ar re fur a zo gwelloc'h o selaou eget kriadennoù roue an dud diboell. ¹⁸Gwell eo furnez eget binvioù-brezel; met a-walc'h eo ur pec'her evit lakaat kalz a dud da vezañ kollet.

10 ¹Kelien marv a gontamm ur c'hopad a borfum. Muioe'h eget furnez hag enor e pouez ur c'hreunenn a follentez.

²Kalon an den fur a zo en tu dehoù, ha kalon an den foll a zo en tu kleiz. ³Neuze pa vez an den foll o vont gant an hent e vank dezhañ skiant vat, hag e lavar diwar-benn pep unan: ur foll ez eo!

⁴Mar sav a-enep dit kounnar ar roue, na guita ket da blas; rak chom habask a vir diouzh brasoc'h faziou.

⁵Ur gwall a zo am eus gwelet dindan an heol, evel ur fazi a-berzh ar penn-rener: ⁶ar follentez savet d'an enorioù uhelañ, ha tud pinvidik o chom e kargoù izel; ⁷gwelet em eus sklaved o vont war varc'h, ha priñsed o kerzhout war o zreid evel sklaved. ⁸An neb a gleuz ur foz a gouezh e-barzh; an neb a ziskar ur voger a vez flemmet gant an naer. ⁹An neb a zistag mein a vez gloazet ganto, an neb a faout skirioù a c'hell tapout droug diouto. ¹⁰Mar bez dall ar vouc'hal dre faot n'eo ket bet lemmet he dremm, e ranker skeiñ div wech kreñvoc'h; met gant furnez e reer berzh. ¹¹Mar flemm an naer dre faot n'eo ket bet achantet, n'eus ket a c'hounid gounid evit an achantour.

¹²Komzoù genoù an den fur a zegas gradvat dezhañ; met muzelloù an den foll a goll anezhañ. ¹³Sotoni eo penn kentañ lavarou e c'henou, ha follentez rik o fenn diwezhañ. ¹⁴An den diskiant a vergn komzoù war gomzoù, met ne oar ket an selaouet muioe'h eget kriadennoù ur penn-brezel e-kreiz tud diskiant.

¹⁰, 1 muioe'h: heb. keroc'h.

¹⁰, 2-3 Ar pezh a dalv da lavarout: An den fur a ya war-raok war-eeun, an den foll a gerzh a-dreuz. Pa gav unan bennak war an hent e tiskouez diouzhtu e sotoni o tamall d'ar re all bezañ foll.

den petra c'hoarvezo gantañ ; ha petra a c'hello diskuliañ dezhañ ?

Labour ha leziregezh

¹⁵Labour an den diboell a enoe anezhañ ; ha n'hall ket mont betek kêr, pa n'anavez ket an hent.

¹⁶Gwa te, bro hag a zo ur bugel he roue hag a vez he friñsed enni o tebriñ a-dal ar beure ! ¹⁷Evurus out-te, bro hag a zo he roue mab da noblañsoù, a vez he friñsed o tebriñ p'emañ ar c'houlz, evit adkavout nerzh ha n'eo ket evit en em reiñ d'an evaj.

¹⁸Da heul leziregezh e kouezh an treust, hag gant tud didalvez e ra glav e-barzh an ti.

¹⁹Met daoust ha n'eo ket evit c'hoarzhin e reer predoù ? Hag ar gwin a laouena ar vuhez, n'eo ket 'ta ? Hag an arc'hant a respont da bep tra !

²⁰Zoken e diabarzh da soñj, na villigez ket ar roue ; zoken ez kamb-rousket, na villigez ket an den pinvidik : rak laboused a neñv a gas ar brudoù da bell, hag an divaskellerien a ziskler al labennañoù.

11 ¹Taol da beadra war zremm an dour, ha goude kalz amzer e adkavi anezhañ. ²Ro lod anezhañ da seizh pe da eizh, rak n'ouzout ket peseurt gwalleur a c'hell degouezhout war an douar. ³Pa vez karget ar c'houmoul e tiskargont o glav war an douar. Pe er c'hreisteiz pe en hanternoz e kouezhfe ar wezenn, e-lec'h ma kouezh e chom.

⁴An neb a sell ouzh an avel, ne hado ket ; hag an neb a sell ouzh ar c'houmoul ne vedo ket. ⁵Evel n'ouzout ket pe hent a zo d'an alan betek an eskern, na penaos en em stumm ar bugel e askre e vamm, evel-se n'anavezet ket labour Doue, oberour pep tra. ⁶A-dal ar beure, had da c'hreun ; ha da noz, na lez ket da zorn da ziskuizhañ. Rak n'ouzout ket petra a zeuio da vat, pe kement-mañ pe kement-se, pe daoust ha ne vint ket o-daou ken mat all.

12, 3-5 Ar skeudennoù-mañ diwar-benn ar gozgni a zo sklaer a-walc'h. Gwarded an ti eo an divrec'h hag an daouarn ; an dud nerzhus, ar choug hag an divskoaz ; ar malerezed, an dent aet da get ; ar sellerezed, an daoulagad ; an daou stalaf eo moarvat an divskouarn ; mouezh ar vilin ; mouezh an den. Ar vouezh a ya kuit, merc'hed ar c'han a baouez da c'hoari, d.l.e. ar bizid o deus kollet o mibinded war ar c'herdin... Pa vleugn ar wezenn-alamañdez, en he bleunioù gwenn ha roz, heñvel ouzh penn ar

Donedigezh ar gozgni

⁷Dous eo ar sklerijenn hag ur blijadur evit an daoulagad gwelout an heol. ⁸Ha pa chomfe bev an den bloavezhioù e-leizh, ra denno joa diouto holl, ha ra soñjo en e zeizioù a deñvalijenn, rak niverus e vint : avel ha kerse eo kement a c'hoarvez.

⁹Den yaouank, en em laouena ez yaouankiz, ha ra vo evurus da galon e deizioù da oad-flamm. Heuilh hentoù da galon ha c'hoantoù da zaoulagad ! Met gouez e vi galvet gant Doue da vezañ barnet war gement-se holl. ¹⁰Pella an doan diouzh da galon, ha kas kuit ar boan diouzh da gorf ! Met tra dibad eo yaouankiz ha oad-flamm !

12 ¹Az pezh soñj eus da Groer e deizioù da yaouankiz a-raok ma teuio an deizioù fall, ma tegouezho ar bloavezhioù ma lavari diwar o fenn : N'em eus ganto plijadur ebet ken ! ²A-raok ma teñvalaio an heol hag ar sklerijenn, al loar hag ar stered, ha ma teuio en-dro ar c'houmoul goude ar glav ;

³d'an deiz ma kreno gwarded an ti, ma krommo an dud nerzhus, ma paouezo ar malerezed a valañ, deuet ma vezint da vezañ re nebeut ; ma teñvalaio an deiz

evit ar sellerezed dre ar prenestroù,

⁴ha ma prennor war ar ru

daou stalaf an nor ; pa zigresko mouezh ar vreo,

pa baouezo geizh al labous,

pa wanaio holl verc'hed ar c'han ;

⁵d'ar c'houlz ma sponzor rak ur c'hrav

ha ma trealanor gant an hent ;

d'ar mare ma vleunio

ar wezenn-alamandez,

ma teuio al lamperez da bounneraat,

ma chomo diefed frouezh ar gapreznenn,

e-keit ma-z aio an den e

trezek e di a beurbadelezh

ha ma troio dija al leñverien er straed...

c'hoziad, e miz C'hwevrer, eo ar c'houlz ma pak ivez an den un taol grevus, pa ne zegas ket mui ar c'haprez nerzh ebet d'ar c'horf ken gwan ma-z eo deuet da vezañ, ha ma n'eus ken d'ober nemet soñjal en e interamant e-unan hag aozañ anezhañ.

12, 6 An neudenn arc'hant : neudenn ar vuhez. Moarvat n'eus ket amañ da reiñ d'ar munodoù un dalvoudegezh resis, met da welout er skeudennoù-mañ un daolenn eus breskadurezh ar vuhez.

⁶ A-raok ma torro an neudenn arc'hant,
 ma 'n em vruzhuo ar gleuzeur aour,
 ma faouto ar pod-dour er feunteun,
 ma tiskrogo ar pole 'us d'ar puñs,
⁷ ma tistroy ar poultr d'an douar
 ma-z eo deuet dioutañ,
 hag ar vuhez da Zoue en deus roet anezhi.

⁸ Avel an avelioù, eme ar Prezeger, avel eo
 pep tra !

Goude-skrid

⁹ Ouzhpenn ma voe ar Prezeger un den fur,
 en deus c'hoazh kelennet d'ar bobl ar
 furnez. Pouezet en deus, imbourc'het ha
 reizhet ur c'halz a grennlavarioù. ¹⁰ Klasket
 en deus ar Prezeger sevel komzennoù
 dudius ha skrivañ pizh soñjezonoù a
 wirionez.

¹¹ Evel broudoù eo lavaroù ar furien, hag o
 dastumadoù evel tachoù plantet-mat, done-
 zon un hevelep mesaer.

¹² Ouzhpenn-se, va mab, desk ez eo sevel
 levrioù ul labour hep diwezh, hag ez eo
 kalz a studi un dra skuizhus evit ar c'horf.

¹³ Klozadur al lavar : bet klevet pep tra,
 douj Doue ha mir e c'hourc'hemennoù, sed
 aze an holl eus an den. ¹⁴ Rak Doue a
 c'halv dirak e lez-varn an holl oberoù, gant
 kement a zo kuzh, pe vat, pe fall.

Levr ar Prezeger betek amañ.

Kanenn ar C'hanennoù.

1 ¹ *Kanenn ar C'hanennoù.*
Gant *Salomon.*

RAK-KANENN

Ar wreg nevez

² Ra boko din gant pokoù e c'henou !
Rak c'hwekoc'h eget ar gwin
eo da flourigou ;

³ Ha da anv evel ur porfum skuilhet ;
ha dre-se out karet
gant ar merc'hed yaouank.

⁴ Va sach war da lerc'h, redomp !
Ar Roue en deus va degaset
en e gambrou :

Ennout e tridomp,
ennout emañ hol levenez.

Muioc'h eget ar gwin,
kanmeulomp da garantez :
Nag abeg reizh a zo d'az karout !

BARZHONEG KENTAÑ.

Ar wreg nevez

⁵ Duardez ez on, met kenedus,
merc'hed Jeruzalem,
evel teltennoù Kedar, evel tinelloù Salma :

⁶ Na rit ket a van mard eo duat va dremm,
rak an heol en deus va rouzet.

Mibien va mamm 'zo act
e konnar a-enep din,

va lakaet o deus da ziwall ar gwiniegoù ;

Taolenn veur Dimezi Doue gant e bobl dibabet eo
Kanenn ar C'hanennoù.

An Iliz kentañ he deus degemeret ar pennennoez-se
hep douetañs diwar e benn. Nemet e vo komprenet ar
Ganenn ganti, ez eus anv eus eured kevrinus ar
C'hris gant e Iliz, an Israel nevez. Hag ac'hano, gant
ar ster, o ledanaat e vo displeget ivez diwar-benn an
Denelezh dasprenet gant ar Salver, pe c'hoazh diwar-
benn an ene en e vuhez speredel, hag erfin diwar-
benn ar Werc'hez Vari penn-patrom an Iliz hag ar
Grouadelezh glanaet.

Ret eo klask kompren ar Ganenn, koulskoude ha da
gentañ-holl evel m'eo bet intentet gant he savour. A
bouez evit-se eo gouzout war-dro pegoulz eo bet
savet al lev. Peurliesañ eo ar 5-^{vet} kantved a-raok
Hor Salver, pe marteze ar pevare, va verker da Ganenn
ar C'hanennoù. N'eus forzh penaos, en em gavomp
gant an harlu, goude freuz ha reuz sklavelezh Israel
: adskoulmet eo bet ar Gevredelzh etre Doue hag e
bobl, hep ma vefe koulskoude pep tra perverzh ha
peurvat, pell a se ; hiraezhñ a ra ar Ganenn d'ar
Mesiaz, ar Salomon gwirion, d'un eurvad klok ha
divrall, d'un nevez-amzer speredel.

Skeudenoù a gaver er Ganenn e-keñver an hengoun
biblek : ar Roue, ar pried, ar mesaer, an tropell, ar
winienn, al liorz, al Liban, bleuniadur an nevez-

met va gwinienn-me,
n'em eus ket he diwallet !

⁷ O te, karantez va c'halon, lavar din eta
da belec'h ez ez da vesa da zeñved,
pelec'h o lakaez d'ec'hoazañ da greisteiz,
evit na din ket da ziankañ
en-dro da dropelloù da gumpagnuned.

Al laz-kanañ

⁸ Mar n'ouzout ket,
o te ar gaerañ eus ar merc'hed,
kae er-maez war roudoù an deñved,
ha laka da beuriñ da venned-givri
e-kichen lochennoù ar vesacrien.

An den nevez

⁹ Ouzh ur gazeg e-touez roñsed kirri
Faraon az hañvalan, o va muiañ-karet !

¹⁰ Koant eo da zivjod e-kreiz da gleierigoù-
skouarn

ha da c'houzoug dindan da gelc'hiennoù,

¹¹ ober a raimp dit ispilhennoù-aour
ha troioù-gouzoug gant boullou-arc'hant.

Ar wreg nevez

¹² Endra ma tiskuzihe ar Roue
war e c'hourvezenn

en deus taolet va nard e c'hwezh-vat.

¹³ Ur sac'hadig mirr eo va muiañ-karet
p'emañ o repoziñ war va brennid.

¹⁴ Ur blokad frouezh henne eo va muiañ-
karet, e gwiniegoù En-Gaddi.

amzer... Kenkoulz-all, menoz an dimezi speredel e-
unan etre Doue hag Israel n'eo ket nevez ; emañ en
Ozea 2 hag all, e Jeremias 31 h.a., en Izaias 51-52..
Hep mar ebet ez eo an aergelc'h a gelenmadurezh
speredel krouet gant an Diouganerien en amzer an
Harlu ha nebeut goude, a zo bet himi ganedigezh ar
Ganenn.

1, 1 Kanenn ar C'hanennoù, d.l.e. kanenn-veur, ar
ganenn dreist-hini : doare hebraek da verkañ an derez
uhelañ, evel Doue an doueed, Roue ar rouaned, h.a.

1, 2 kemoz ar gefrisa o hiraezhñ d'he c'harantez.
Porfum skuilhet ; gant eoul e veze graet ar frondoù.
Da flourigou : da garanteziou, da flouradoù.

1, 4 ar Roue, d.l.e. ar c'hariad.

1, 5 Kedar ha Salma a dle bezañ lac'hioù en Arabia ;
teltennoù kanteerien Arabia, graet gant kreon givri, a
zo du o liv.

1, 6 va gwinienn-me, d.l.e. va c'harantez.

1, 7 Te, karantez va c'halon, d.l.e. te hag a garan.

1, 8 merc'hed Jeruzalem a respont da c'houllenn ar
gefrisa.

1, 13 Ar mirr a veze klasket evit kreñvder e c'hwezh-
vat, treantus.

1, 14 An henne a zo un doare lugustrenn o reiñ
blokadoù frondus, deuet eus Persia pe Indea, a gaver
ivez bremañ bepred e Palestina. Sell. 2, 1.

An den nevez

¹⁵ Na kaer ez out-te, va mignonez,
na kaer ez out-te !
Da zaoulagad evel koulmed !

Ar wreg nevez

¹⁶ Na kaer ez out-te, va muiañ-karet,
pegen hoalus !
Hag hor gwele a zo glazur.
¹⁷ Treustoù hon ti a zo sedrez,
hol lambruskou a zo siprez.

2 ¹ Me eo rozenn-gamm Saron, lilienn
ar saonnenoù.

An den nevez

² Evel ul lilienn e-kreiz askol,
evel-se va muiañ karet
e-touez ar merc'hed yaouank.

Ar wreg nevez

³ Evel ur wezenn-aval
e-touez gwez ar goadeg
eo va muiañ-karet
e-touez ar baotred yaouank.
Dindan e skeud
em eus bet c'hoant d'azezañ,
hag e frouezh a zo c'hwek d'am staon.
⁴ Va degaset en deus e ti ar gwin,
hag e vanniel, a-us din, eo ar garantez.
⁵ Va adnerzhit gant gwestell-rezin,
va c'hreñvait gant avaloù,
rak klañv ez on gant ar garantez :
⁶ Dindan va fenn emañ e zorn kleiz,
hag e zorn dehoù am briata.

An den nevez

⁷ Hoc'h aspediñ a ran, merc'hed Jeruzalem,
en anv gazeledd
hag heizezed ar maeziou,
na zihunit ket, na zihunit ket va c'harantez
a-raok an eur a blijo dezhi.

EIL BARZHONEG

Ar wreg nevez

- 2, 1 Saron : Arvor bro Ganaan. Lilienn ar saonnenoù,
marteze kokuloz ruz Palestina, a c'holo ar maeziou
en nevez-amzer. sell. Oz 2, 23-24 ; Iz 29, 17 ; 30, 23-
24 ; Jeremias 31, 12-14 ; Ez 34, 26-29 ; 36, 29-35 ;
47, 1-12
2, 3 e frouezh : e garantez.
2, 4 e ti ar gwin : ti-banvez.
2, 5 heb. gant gwestell rezin, d.l.e., gant kouignou.
2, 7 ar gwerzad-mañ a zistro dre deir gwech, amañ e
3, 5.
2, 8 Mouezh va c'hariad : d.l.e. klevout a ran va

⁸ Mouezh va c'hariad : Emañ o tont
en ur lammat war ar menezioù,
en ur sailhat war an torgennou.
⁹ Hañval eo va c'hariad ouzh ur c'hazelenn,
ouzh mennig un heizez.
setu-eñ a-drek hor moger :
Sellout a ra dre ar prenestr,
spiañ a ra dre ar glouedenn.
¹⁰ Va muiañ karet da sevel e vouezh,
ha da lavarout din :

An den nevez

"Sav, va c'harantez,
va hollgaer, ha deus !
¹¹ Setu aet ar goañv hebiou,
tavet ar glav ha tremenet.
¹² Difoupet eo ar bleuñv war hon douar,
setu distro mare ar c'hanennoù,
grougous an durzhunell a glever dre ar vro.
¹³ Ar fiezenn a vount he frouezh nevez
ar gwini en o bleuñv a skuilh c'hwezh-vat :
Sav, va c'harantez, va hollgaer, ha deus !
¹⁴ O va c'houlmig, e frailhoù ar roc'hell,
e gwasked ar reier serzh,
diskouez din da zremm,
va laka da glevout da vouezh,
un dudi eo da vouezh,
ur goantiz eo da zremm.

Ar vamm

¹⁵ Pakit deomp al lern,
al lern bihan drasterien ar gwiniegoù,
rak en o bleuñv emañ hor re-ni.

Ar wreg nevez

¹⁶ Va c'hariad a zo din-me ha me dezhañ,
eñ hag a vesa e dropell e-touez al lili.
¹⁷ A-raok ma c'hwezhio aezhenn an deiz
ha ma tec'ho kuit ar skeudou,
deus en-dro, va c'hariad,
heñvel ouzh ur c'hazelenn,
pe ouzh mennig un heizez
war menezioù Beter.

3 ¹ War va gwele, a-hed an noz em eus
klasket an hini 'zo karantez va ene ;

- c'hariad. Seblantout a ra ar bried bezañ er gêr en he
zi, o c'hortoz gweladenn he muiañ-karet.
2, 10 va muiañ karet, pe : va c'hoantenn.
2, 12 war hon douar, pe : dre ar vro.
2, 17 heb. menezioù Beter, g.e.g. hon eus ; "menezioù
al lidlazhiadoù troc'het dre an hanter", menezioù
kaniennet, digevret, anchet, disrannet, pe menezioù
en dremmwel... Kompren a c'heller "menezioù ar
C'hevredadar" hervez Gen 15, 10.
3, 1b d.l.e. an hini a garan.

e glasket em eus ha n'em eus ket e gavet.

² Sevel a rin eta evit mont dre Gêr,
dre ar straedoù, dre ar plasoù,
o klask an hini 'zo karantez va ene.

E glasket em eus ha n'em eus ket e gavet.

³ Ar warded o deus kejet ganin
ar re a ra o ged-noz e Kêr :
"Hag eñ hoc'h eus e welet,
an hini karet gant va ene ?"

⁴ Diouzhtu ma oan aet diouto
em eus kavet an hini 'zo karantez va ene :
Kroget em eus ennañ,
n'hen laoskin ket da vont,
ken n'am bezo e lakaet da antren
e ti va mamm,
e kamb an hini he deus va c'hoñsevet.

An den nevez

⁵ Hoc'h aspediñ a ran, merc'hed Jeruzalem,
en anv gazeleñned
hag heizezed ar maeziouñ,
na zihunit ket, na zihunit ket va c'harantez,
a-raok an eur a blijo dezhi.

TRERE BARZHONEG

Al laz-kanañ

⁶ Petra eo se a sav eus ar gouelec'h,
evel ur golonenn a voged,
o skuilh c'hwezh-vat ar mir hag an ezañs,
hag holl frondoù an estrenvro.

Ar wreg nevez

⁷ Setu leter Salomon,
tri-ugent den kadarn endro dezhañ,
an dibab eus gouroned Israel,
⁸ holl, tud ampart da c'hoari ar c'hleze,
embreget d'an emgann ;
pep unan gant e gleze ouzh e gostez
gant aon rak trapoù an noz.

⁹ Ar Roue Salomon en deus lakaet

- 3, 3 Ar warded-se a zo moarvat soudarded estren, o
tere'hel Israel dindan o bell, paganed hag idolourien.
3, 4 Ti va mamm a c'heller kompren evel an Templ,
hag ar gamb evel ar Santual, bet savet gant ar
renziadoù kozh, mamm Israel, gwallgaset bremañ
gant an estrenien.
3, 6 An trede barzhonég a zo eus an talvoudusañ, rak
ar Salomon skeudennet amañ n'eo ket hini an istor
met un arouez eus ar Mesiaz da zont, roue a beoc'h.
Gant ar pennad 4 eo neuze taolenn Rouantelezh
Doue, an eured speredel, ar gevredelzh nevez ha
peurbadus. ar gwerzad 6-mañ a skeudenn an distro
eus an Harlu, un doare Ermaeziadeg nevez : Iz 49,
52; Jer 31, 7-14 ; Ez 34, 11-16 ; 39, 17.
3, 7 al leter kaset gantañ evit deren an danvez

d'ober dezhañ ur daez
gant koad eus al Liban.

¹⁰ Ar postoù anezhañ en deus graet en
arc'hant,

ar stel en aour,
hag ar sez e limestra.
An diabarzh a zo bet brodet
gant karantez merc'hed Jeruzalem.

¹¹ Deuit da welout, merc'hed Sion,
hag arvestit ouzh ar Roue Salomon
o tougen an talgen he deus e vamm e
gurunet gantañ
da zeiz e briedelezh,
da zeiz levez e galon.

An den nevez

4 ¹ Na kaer ez out, va mignonez,
na kaer ez out-te !

Da zaoulagad a zo koulmed
a-drek da ouel !

Da vlev heñvel ouzh ur bagad givri
oc'h houlenañ
war diribinoù Menez Galaad.

² Da zent evel un troPELL dañvadezed
o tistreiñ eus ar stivell-walc'hiñ ;
pep unan o kaout gant ur menned gevell,
rak n'eus hini a ve gaonac'h.

³ Un neudenn skarlek eo da ziweuz ;
da lavarouñ 'zo hoalus.

Da zivjod, a-drek da ouel
a zo skejennoù greunadeg.

⁴ Da c'houzoug a zo evel tour David
savet evit bezañ ur c'hreñvlec'h.

Mil skoed outañ 'zo skourret,
holl skoedoù ar gadarnidi.

⁵ Da zivronn a zo daou vennig,
gevelled ur c'hazelenn,
o peuriñ e-touez al lili.

⁶ A-raok ma c'hwezho aezhenn an deiz
ha ma steuzio an deñvalded,
ez in da venez ar mir
da grec'hienn an ezañs.

rouanez da Jeruzalem.

3, 10 pe : a garantez, gant merc'hed Jeruzalem.

3, 11 sell. Iz 61-62, dreist-holl 61, 10 ; 62, 3-5.

4, 1 sell. ar S 122. Da vlev heñvel ur bagad givri : da

vlev a zo du evel givri ar vro.

4, 2 un troPELL dañvadezed, d.l.e. un troPELLad deñved

touzet.

4, 3 da lavarouñ : pe da c'henou, pe da vouezh.

4, 4 ur c'hreñvlec'h, pe evit arouezioù-trec'h.

4, 6-7 Moarvat ez eus da lenn ar gwerzad 7 araok 6.
Menez ar Mirr, Krec'hienn an ezañs, a zegas soñj eus
an Templ, ar Santual ez eo galvet ar wreg nevez da
zistreiñ betek enno, eus a bell, dezhañ ar Bried, eus
an estrenvro, al Liban, lec'h m'emañ o chom e touez
enebourien a bep seurt, leoned, louparded kriz.

⁷ Hollgaer ez out, va mignonez,
ha n'eus ennout namm ebet.

⁸ Deus ganin eus al Liban, danvez-pried,
ganin eus al Liban e teui,
eus lein an Amana,
eus lein ar Sanir hag an Hermon,
eus menezioù-repu al louparded.

⁹ Paket ac'h eus va c'halon,
o va c'hoar, va fried,
paket ac'h eus va c'halon
gant unan hepken eus da selloù,
gant unan hepken eus perlez da dro-
gerc'henn.

¹⁰ Pegen kaer eo da garantez,
o va c'hoar, va fried,
pegen c'hwek da garantezioù,
c'hwekoc'h eget ar gwin.

Ha c'hwezh-vat da frondoù
a zo trec'h d'an holl valzamoù !

¹¹ Eus da vuzelloù, o va fried,
e tever mel-terennoù ;
mel ha laezh a zo dindan da deod,
ha c'hwezh-vat da zilhad
a zo evel porfum al Liban.

¹² Ul liorz h klot-mat eo va c'hoar, va fried,
ul liorz h klot-mat, ur feunteun siellet.

¹³ Da ganouc'helloù a zegas dour
d'ul liorz a wez-greunadez
gant frouezh dispar enno, bodoù frondus.

¹⁴ Nard ha safran, kanell ha kinamona,
gwez-ezañs a bep seurt ; ar mir, an aloez,
gant ar gwez-balzam ar gwellañ.

Ar wreg nevez

¹⁵ Feunteun al liorzhoù,
mammenn a zourioù bev,
gwazh-dour o tiskenn eus al Liban.

¹⁶ Sav, avel-sterenn,
ha deus, avel-greisteiz !
C'hwezhit war va liorz,
ma 'n em skigno va balzamoù !
Ma-z antreo va muiañ karet en e liorz,
ma tañvaio he frouezhioù saourus !

An den nevez

5 ¹ Antreet on em liorz, o va c'hoar, va
fried,

4, 12 Gant skeudenn al liorz eo strujusted ha
hoalusted speredel an Israel nevez a vez taolennet.
sell. Ozea 14, 6-9; Izaïas 51,3 h.a., 61. dreist-holl 3,
11. Liorzh klot-mat, feunteun siellet, a zo war un dro
skeudennoù eus gwarizi Doue hag eus ar fealded
prometet bremañ gant ar bried.

4, 13 Testenn diasur hag arvarus. A c'hell bezañ troet
strishoc'h hervez al latin : "da vountadennoù a zo ur
baradoz evit ar greunadez, gant frouezh prizius ha
kripez frondus".

kutuillet em eus va mir ha va balzam,
debret em eus mel va zerenn,
evet em eus va gwin ha va laezh.
Debrit, keneiled, evit, en em vezvit a
garantez.

PEVARE BARZHONEG

Ar wreg nevez

² Kousket a ran, met dihun eo va c'halon :
Setu mouezh va muiañ karet !
Emañ o skeiñ.

An den nevez

"Digor din, va c'hoar, va c'harantez,
va c'houlm, va hollgaer !
Rak gleb eo va fenn gant ar glizh,
ha va blev gant takadennoù an noz.

Ar wreg nevez

³ Tennet em eus va brozh,
penaos hec'h adlakaat ?
Gwalc'het em eus va zreid,
penaos o adlouzañ ?

⁴ Va muiañ-karet en deus tremenet
e zorn dre doull an nor,
ha va c'halon em c'hreiz
a zo bet fromet holl :

⁵ Savet on da zigeriñ d'am muiañ karet,
ha diouzh va daouarn e tevere mir,
diouzh va bizied mir frondus
war dornell ar morailh.

⁶ Digoret em eus d'am c'harantez,
nemet diflipet e oa, steuziet kuit.
E dec'hadenn am lakae da semplañ.

E glasket em eus,
ha n'em eus ket e gavet endro,
e c'halvet em eus,
ha n'en deus ket respontet.

⁷ Ar warded o deus kejet ganin
en ur ober o ged-noz e Kêr :
Skoet o deus warnon, va gouliet o deus,
diframmet o deus diganin va mantell,
gwarded ar mogerioù.

⁸ Hoc'h aspediñ a ran, merc'hed Jeruzalem,
mar kavit va muiañ-karet,
petra lavarot dezhañ ?

5, 2 Ar pevare barzhoneg a zo meuleudi ar Muiañ-
karet. Digeriñ a ra gant skeudenn grasoù Doue dindan
arouez ar glizh, sell. Oz 14, 6. Met ar wreg yaouank,
eviti da garout he fried, a derm c'hoazh d'en em reiñ
holl dezhañ, ma rank gouzañv endro doan an
ensklask.

5, 7 Ar warded, droukoc'h eget a-raok, 3, 3, a
ziskouez bremañ o eneberezh.

Nemet ez on klañv a garantez.

Al laz-kanañ

⁹Ha petra en deus da vuiañ-karet en tu-hont d'ar re all,
o te ar gaerañ eus ar merc'hed ?
Da vuiañ-karet,
ha petra 'ta en deus en tu-hont d'ar re all,
evit hon aspediñ evel-se ?

Ar wreg nevez

¹⁰Va vuiañ karet, skedus ha livrin ez eo,
diforc'hadus etre dek mil.
¹¹Aour eo e benn, aour glan,
rodelloù e vlev a zo barroù-palmez,
du-bran.
¹²E zaoulagad a zo koulmed
war ribl ur wazh-dour a gouronk el laezh
hag en em boz pozet war vord un o Glenn.
¹³E zivjod a zo ul liorz gwez-balzam,
bodadoù a c'hwez-hat.
E vuzelloù a zo lili,
strilhañ 'ra diouto mir dispar.
¹⁴E zivrec'h a zo kranennoù aour
kaeraet gant maen eus Tarsis.
E gof a zo un dolzenn olifant
goloet a vein-safir.
¹⁵E zivhar a zo peulioù alabastr
diazezet war sichennoù aour pur.
E neuz a zo hini al Liban,
hollgaer ez eo evel ar sedrez.
¹⁶E gomzoù a zo leun a zouster,
ha pep tra ennañ a zo dudi.
Hennezh eo va vuiañ-karet,
hennezh eo va fried,
merc'hed Jeruzalem.

Al laz-kanañ

6 ¹Da belec'h eo aet da vuiañ karet,
o te an hini gaerañ eus ar merc'hed ?
War-du pelec'h eo tec'het da gariad
ma-z aimp d'e glask a-gevret ganit ?

Ar wreg nevez

²Va c'hariad, diskennet eo d'e liorz,
d'ar bodadoù balzam,
evit mesa e dropell em liorzhoù,

5, 10 Amañ e krog taolennadur ar Muiañ-karet gant skeudennoù divinadellus-meurbet. Nemet e seblant an oberour en em harpañ war daolennadur. an Templ, evel m'emañ e I Rouaned 6-7.
5, 11 sell. I Rouaned 16, 20-21. I Rouaned 6, 18, 20-21, 29, 32, 35.
5, 13 sell. I Rouaned 6, 29
5, 14 sell. I Rouaned 7, 15-22
5, 15 sell. I Rouaned 5, 7, 9-18.

evit kutuilh bleuñ lili.

³Me 'zo d'am vuiañ-karet,
ha va vuiañ-karet 'zo din-me,
eñ hag a vesa e dropell e-touez al lili.

PEMPVET BARZHONEG

An den nevez

⁴Kaer ez out, va mignonez, evel Tirsas,
hoalus evel Jeruzalem,
spouronus evel strolladoù-emgann.
⁵Distro diouzhin da zaoulagad,
rak va strafuilhañ a reont.
Da vlev a zo heñvel ouzh ur bagad givri
oc'h houlennañ
war diribinoù Menez Galaad.
⁶Da zent evel un tropell dañvadezed
o tistreiñ eus ar stivell-walc'hiñ ;
pep unan a zo ganti mended-gevell,
ha n'eus hini a vefe ur c'haonac'h anezhi.
⁷Evel skejennoù greunadez
da zivjod a-dreñv da ouel.
⁸Tri-ugent 'zo rouanezed
ha pevar-ugent serc'hed,
⁹n'eus nemet unan a ve va c'houlmig,
unan a ve va hollgaer.
Unverc'h he mamm ez eo hi,
hi, an hini garet ar vuiañ
gant ar vaouez he deus he ganet.
Ar merc'hed yaouank ouzh he gwelout
a ra evurus anezhi.
Ar rouanezed hag ar serc'hed
a gan he meleudi :
¹⁰Piv eo honnezh a bar evel gouloù-deiz,
kaer evel al loar, skedus evel an heol,
spouronus evel bagadoù-stourm ?
¹¹E liorz ar gwez-kraoñ on diskennet
da welout glasvez nevez ar saonenn,
da welout hag-eñ emañ
ar winienn o vroñsañ,
hag-eñ emañ ar gwez greunadez
o vleuniañ.
¹²N'ouzon ket...
met ar garantez he deus va lakaet
da bignat war girri va fobl, evel priñs !

6, 2 Al liorz eo ar vuiañ-karet hec'h-unan distroet da Zoue, sell. 4, 12.

6, 4 Ar 5-vet barzhoneg-mañ eo meleudi ar wreg nevez, rouantelezh Doue, dindan skeudennoù a nerzh hag a strujusted. Tirsas a dalv da lavarout : An hini a blij ; kêr-benn kentañ rouantelezh an hanternoz e oa bet. Tirsas, Jeruzalem, Israel a-bezh, advodet, eo mignoned Doue.

6, 12 Gwerzad arvarus-kenañ e droidigezh.

Al laz-kanañ

7 ¹Distro, distro, Soulamiadez,
distro, distro, ma sellimp ouzhit !

An den nevez

Perak e sellit ouzh ar Sulamiadez
evel en un dañsadez div vandenn ?
²Na kaer eo da dreid ez sandalennoù,
merc'h ur priñs !
Krommenn da zivlez
a zo evel un dro-c'houzoug,
oberenn ampart an arzour.
³Da vegal a zo un hanaf kelc'hiek
ha na vank ket ennañ gwin temzet-mat.
Da gof a zo ur bern gwinizh
gant bleuñv lili tro-zro.
⁴Da zivronn evel daou vennig
gevelled ur c'hazelenn.
⁵Da c'houzoug a zo un tour-olifant.
Da zaoulagad evel feunteunioù Hesbon
e-tal dor Bath-Rabbim.

Da fri a zo evel tour al Liban.
Oc'h ober ged war-du Damask.
⁶Da benn a zo warnout evel ar C'harmel ;
da vlev evel limestra

a chadenn ur roue gant o rodelloù.
⁷Na pegen kaer ez out, na pegen hoalus,
o va c'harantez, o va dud !
⁸Da vent uhel a zegas soñj
eus ur balmezenn

a vefe da zivronn he blokadoù-frouezh.

⁹Lavaret em eus :
Krapat a rin ouzh ar balmezenn
hag e krogjin en he blokadoù-frouezh.
Ra vo da zivronn evel barroù-rezin,
alan da fronelloù evel frond an avaloù.

¹⁰Da staon a zo ur gwin eus ar c'hwekañ,
o teverañ war-eeun evit ar muiañ karet,
o riklañ war e ziweuz da goulz an hun.

Ar wreg nevez

¹¹Me 'zo d'am muiañ karet
ha davedon en em dro e c'hoantadenn.

¹²Deus eta, va c'hariad,
deomp d'ar maezioù !
Tremenomp an noz er berjeoù.

¹³A-dal ar beure ez aimp d'ar gwiniegi,
hag e welimp
hag-eñ emañ ar winienn o vroustañ,
hag ar bleuñv o 'n em zispakañ
war o skourroù,

7, 1 Soulamiadez : an anv-se a dalv da lavarout 'an hini beoc'husaet'. Evel e korolladeg an daou gor : testenn amsklaer.

7, 10-11 Fonnusoc'h e teu da vezañ amañ ar

hag-eñ e tigor ar gwez-greunadez
o bleunioù.

Eno e roin dit va c'harantezioù.
¹⁴Ar mandragoned a skuilh o frond,
e-tal hon treuzoù ez eus frouezh saourus,
reoù nevez ha reoù gozh,
o miret em eus evidout, va c'hariad !

8 ¹A, perak n'out ket ur breur din-me
en divije tenet divronn va mamm !
Ouzh da gavout er-maez
e c'hellfen pokañ dit
hep na ve den evit va dismegañsiñ.
²Da zegas a rafen, da lakaat da antrenn
e ti va mamm, va c'helenn a rafes !
Ha me a rofe dit ur banne gwin balzamet,
gwin dous va avaloù greunadez.
³Dindan va fenn emañ e zorn kleiz,
hag e zorn dehoù am briata.

An den nevez

⁴Hoc'h aspediñ a ran, merc'hed Jeruzalem,
na zihunit ket, na zihunit ket va c'harantez
a-raok an eur a blijjo dezhi.

KLOZADUR

Al laz-kanañ

⁵Piv eo honnezh a bign eus ar gouelec'h
harpet ouzh he muiañ karet ?

Ar wreg nevez

Dindan ar wezenn avaloù
em eus da zihunet,
lec'h ma wilioudas ac'hanout da vamm,
lec'h ma wilioudas ac'hanout
an hini he deus da c'hanet.

⁶Va laka evel ur siell war da galon,
evel ur siell stag ouzh da vrec'h :
Rak kreñv eo ar garantez evel ar marv,
didrugar eo ar warizi evel an ifern.
He daredoù a zo daredoù-tan,
hag he flammoù, flammoù Doue.

⁷Douereir bras
ne vefent ket evit mougañ ar garantez
na stêrioù bras evit he beuziñ.

STAGADENNOÙ

Krennlavar ur fur

Ha pa rofe unan bennak holl
binvidigezhioù e di

skeudennoù a fealded a-berzh ar wreg nevez. sell. pelloc'h ouzh 14.

7, 10 da staon, pe : da bokoù, pe da lavarout.

8, 6 flammoù an Aotrou, d.l.e. un tan dreist d'ar re all.

evit prenañ ar garantez,
ne c'hounezfe netra nemet dispriz.

Flemmganenn ar c'hoar vihan.

⁸Ur c'hoar vihan hon eus,
n' he deus ket c'hoazh a zivronn :
Petra raimp-ni d'hor c'hoar
d'an deiz ma vo graet Anv anezhi ?

⁹Mar bez ur voger anezhi
e savimp warni kranelloù arc'hant.
Mar bez un nor,
e serrimp anezhi gant stalafioù sedrez.

Ar wreg nevez

¹⁰Ur voger ez on,
ha va divronn a zo tourioù,
evel-se dirak e zaoulagad ez on
an hini he deus kavet ar peoc'h.

An den nevez

¹¹Ur winieg en devoa Salomon
e Baal-Hamon :
he fiziout a reas etre daouarn gwarded,
ha pep unan anezho
a dlee degas dezhañ evit he frouezh,
mil pezh arc'hant.

¹²Va gwiniég a zo din-me,
he mirout a ran evidon.
Dit-te Salomon, ar mil pezh arc'hant,
ha daou c'hant da ziwallerien he frouezh.

¹³Te hag a chom el liorzhoù,
ouzh da vouezh e taol evezh va mignoned ;
teurvez ober ma klevin anezhi !

Ar wreg nevez

¹⁴Tec'h kuit, va c'hariad,
heñvel ouzh ur c'hazelenn
pe mennig un heizez,
war ar menezioù balzamek !

Kanenn ar C'hanennoù betek amañ.

8, 8-9 N'eo ket splann ar ster. Moarvat hon eus amañ meneg eus politikerien a gav dezho ez eo difennet fall Jeruzalem gant he mogerioù dister ; en em lakaomp en amzer ar vro goude an distro eus an harlu. Klasket e vo eta sevel labourioù koustus evit kreñvaat anezhi. Ar respont hon eus gant ar gwerzad 10 : ezhomm ebet eus politikerezh danvezel, he fealded da Zoue a zo evit Jeruzalem kement ha moger ha tourioù da ziwall ar peoc'h.

8, 11 Heñvel eo a-walc'h ster an eil flemmganenn. Dindan arouez Salomon ez eus da gompren ur penn-rener, n'ouzomp ket piv, a glaske dre e gargidi tennañ

gound eus ar bobl, dre lakaat tailhoù war an dud. Gant ar gwerzad 12 hon eus respont Doue : Eñ eo gwir berc'henn ar winieg, Israel, ha disprizout a ra an dud a arc'hant.

8, 13-14 Amañ hon eus ur c'halvadenn d'ar Furnez, sellet gant un Israelad gredus evel pried ar Ganenn, hervez Furnez 8, 2. E vignoned a zo e gumpagnuned a bedenn hag a emsoñj speredel. Ar respont a zo komzoù lakaet war gont ar Furnez, o c'hervel d'ar vuhez diabarzh dre implijout skeudenn ar gwerzad 2, 17. Nemet e vefe komprenet en un doare disheñvel.

Levr ar Furnez

Lodenn gentañ : Ar furnez ha tonkadur an den (1-5)

Clask Doue ha diwall diouzh ar pec'hed.

1 ¹ Karit ar reizhder, c'hwî gouarmerien ar bed,

ho pet menozioù reizh e-keñver an Aotrou, ha klaskit anezhañ en ecunded ho kalon ;

² rak en em lezel da vezañ kavet

gant ar re n'e demptont ket,

en em ziskuilhañ a ra

d'ar re na nac'hont ket o feiz outañ.

³ Met ar menozioù fallakr

a bella diouzh Doue,

hag an Hollc'halloudeg, mar klasker e

amprouiñ, a zistaol an dud diboell.

⁴ N'antre ket ar Furnez

en un ene drougoberus,

n'a ket da chom en ur c'horf

dalc'het gant ar pec'hed ;

⁵ rak ar Spered Santel, hor c'helenner,

a dec'h dirak an c'horvigellerezh ;

en em dennañ a ra kuit

dirak ar menozioù difur,

gwall-feuket ma-z eo

gant degouezh ar fallagriezh.

⁶ Ur spered karer an dud eo ar Furnez ;

nemet ne lezo ket digastiz ar blasfemour

evit e lavaroù ;

rak Doue 'zo arvester e lounezhi,

enseller gwirion e galon,

E gresianeg eo bet skrivet al levr-mañ ; n'eus evitañ testenn hebraek ebet. Ha dougen a ra er Septuaginta an anv a Furnez Salomon. Met anat eo ned eo anv ha paeroniezh Salomon nemet un dro-lavar lennegel, evit diskleriañ ez eo un oberenn a brederiadur hag a emsoñj speredel an hini hon eus amañ. Gant gwir abeg eta, Vulgata sant Hieronimos a ra eus al levr-mañ Liber Sapientiae, Levr ar Furnez. En Egipt ha moarvat Aleksandria edo o chom hor skrivagner ; e breder da bouezañ war darvoudoù an Ermaeziadeg, e daeroni da ziarbenn al loen-azeluzerezh - lorgnez kozh traonienn an Nil - hen diskouez anat.

Gant surentez a-walc'h e c'heller merkañ ivez ar prantad m'eo bet savet Levr ar Furnez. Savet eo bet war-dro ar bloavezhioù 100-80 a-raok H.S., goude Furnez Ben Sirak e-unan. Kentelius-kenañ eo keñveriañ soñjoù an daou levr-mañ diwar-benn kudennoù ar vuhez goude ar marv ha gopridigezh an den gant Doue. Sklaer eo e tostaer amañ d'ar C'hrist hag emañ dija o tamskediñ skleurioù kentañ an Testamant Nevez. Ar Bobl dibabet, hel lavarout a ra, eo an hini karget gant Doue da zegas d'ar bed-holl sklerijenn ha furnez gwirion. Rak doue Israel a gar an holl dud hag a c'halv an holl davetañ ; ra zilezo ar Baganed o idolouriezh euzhus evit en em reiñ, int-i

ha selaouer lavarou e deod.

⁷ Spered an Aotrou a leugn an hollved, ha peogwir emañ o terc'hel pep tra unvanet, ec'h anavez kement a vez lavaret.

⁸ N'eus hini eta eus ar re a laosk komzoù disakr a c'hellfe en em laerezh dioutañ, ar Justis dialerez ne lezo ket anezhañ da dec'hout kuit.

⁹ Enklask a vo graet

war vennadoù an den fall,

ha trouz e gomzoù a savo betek an Aotrou, ma vezo kastizet e fallagriezhoù.

¹⁰ Ur skouarn warizius a selaou pep tra ;

hiboud ar mouskomzoù zoken

n'en em guzh ket dioutañ.

¹¹ En em virit eta

diouzh ar c'hlemmoù didalvoud,

ha diwallit ho teod

diouzh an drouklavaroù ;

rak ne chom ket diefed

ar gomz ar guzhetañ,

ar genoù gaouiat a ro marv an ene.

¹² Na glaskit ket ar marv

gant diheñchadurioù ho puhez,

na sachit ket warnoc'h ar rivin

gant oberoù ho taouarn ;

¹³ Rak Doue n'en deus ket graet ar marv,

n'en em blij ket en emgoll ar re bev.

¹⁴ Krouet en deus an holl draoù

evit ma vint en o boud ;

krouadurioù ar bed a zo evit ar silvidigezh,

n'eus enno kontamm ebet a varv,

ha ne ren ket an Ankoù war an douar.

¹⁵ Rak divarvel eo ar Justis.

ivez, d'an Doue bev.

Ar Brotestanted o deus lezet anezhi er-maez eus o Bibl. Hogen n'hon eus ket da zistereul Hengoun kozh an Iliz a-dal an amzerezh abostolek, he deus sellet bepred ouz ar skrid-mañ evel awenet gant Doue, hag anavezet anezhañ evel unan eus ar re dostañ d'ar Salver, gant e gelennadurezh hag e esper.

1, 1 ar reizhder : emglev ar poell hag an ober gant youl Doue, diskleriet el Lezenn. Gouarmerien : renerien ar broioù, kefridiad evit ar barnerezh. Klaskit anezhañ : strivit evit anaout ha seveniñ youl Doue.

1, 2 Temptañ an Aotrou a zo daeañ anezhañ dre ren ur vuhez kontrol d'e youl en ur lavarout evelato e klasker anezhañ ; ur seurt emzalc'h ne c'hell nemet hegasiñ reizhder Doue.

1, 3 Diboell a zo bepred da gompren el levrioù a furnez en ur ster ledan, hini difur, dizoue, fallakr, evel m'hen diskouez an arroud.

1, 5 gwall-feuket : saouzanet, divarc'het.

1, 6 Al lounezhi a zo e yezh ar Bibl, sich an esmae, an triviadoù hag al luskadoù, ar c'hoantegezhioù diemskiant, tra ma-z eo ar galon sich an emskiant hag ar youl. E galon : e boelladoù hag e vennadoù.

1, 14 An Ankoù, an Hades en destenn, a zo amañ galloud ar marv personelaet.

Ar vuhez hervez an dud dizoue

¹⁶ An dud fallakr avat a c'halv an Ankoù gant o dorn hag o mouezh ;
hag o sellout outañ evel ouzh ur mignon en em roont dezhañ ;
gantañ e skoulmont kevredelzh dellezek ma-z int da vezañ e berc'hennadur.

2 ¹Rak en o soñjoù faos e lavaront dezho o-unan :

Berr ha trist eo hor buhez,
remed ebet pa zeu evit an den e dremenvan,
n'avezer den ebet a vefe distroet eus an Hades,

² dre zegouezh omp deuet da vezañ,
ha goude-se e vezimp evel pa ne vijemp ket bet ;
ur vogedenn eo c'hwezh hon difron,
hag hor soñj, un elienenn o strinkañ eus talmerezh hor c'halon.

³ Mar deu hi da vougañ e tistro hor c'horf da ludu hag e steuz hor spered evel un aezhenn skañv.

⁴ Gant an amzer e kouezho hon anv en ankounac'h ha den ebet ken n'en devo koun eus hon oberoù.

Tremen a ray hor buhez evel roudoù ur goumoulenn,
steuziañ a ray kuit evel ur vrumenn skarzhel kuit gant skinoù an heol ha dispennet gant an tommder.

⁵ Ya, evel tremen ur skeud eo hor buhez :
Hag hor fin a zo hep distro,
lakaet e vez ar siell,
ha n'eus den o tont endro.

⁶ Deuit 'ta !
Tennomp plijadur eus ar madoù a-vremañ ;
hastomp keit ha ma-z omp yaouank ober implij eus ar c'hrouadurioù.

⁷ En em vezvomp gant gwin a briz ha porfumot,
na lezomp ket bleunienn an nevez-amzer da dremen.

⁸ En em gurunennomp gant boutonoù-roz a-raok na weñvfent.

⁹ Ha na vezet hini ac'hanomp o vankout d'ar vezvadeg ;
lezomp dre-holl sinoù eus hon ebat,

2. 20 Evel m'o deus en gwelet an Tadoù eus an Iliz eo souezhus pegen rik e talv ar gwerzadoù-mañ evit ar Salver. Sikouret, pe gweladennet : Doue en em

rak hennezh eo hol lod,
hennezh hon tonkadur !

¹⁰ Gwaskomp ar just mard eo paour,
na espernomp ket an intañvez,
doujañs ebet evit ar c'hoziad karget a vloavezhioù.

¹¹ Hon nerzh da vezo lezenn-diazez hor justis :

Rak kement 'zo gwan, sklaer eo,
ne servij da netra.

¹² Enkomp an den reizh,
peogwir e ra diaezamant deomp,
peogwir emañ oc'h enebiñ ouzh hon doareoù

pa rebech deomp terriñ al lezenn,
pa damall deomp bezañ treitourien d'hor c'helennadurezh.

¹³ Eñ gant stad a gav dezhañ perc'hennañ anaoudegezh Doue ;
hag en em envel a ra mab an Aotrou ;

¹⁴ bepred emañ aze evel ur rebech d'hor soñjoù ;
ar gwel anezhañ zoken a zo deomp ur bec'h.

¹⁵ Rak e vuhez n'eo tamm ebet heñvel ouzh hini ar re all,
diforc'h a-grenn ez eo e zoareoù.

¹⁶ D'e soñj ned omp nemet danvez brein,
hag en em zistreiñ a ra diouzh hon hentoù evel diouzh kaoc'haj.

Uhelembann a ra ez eo evurus fin an den just,
hag en em fougeal a ra da gaout Doue da dad.

¹⁷ Gwelomp daoust ha gwir e vefe e lavarou,
arnodomp petra a vezo e dremenvan.

¹⁸ Rak mar deo an den just mab da Zoue,
e teio Doue d'e zifenn ;
e zieubiñ a raio a-dre daouarn e enebourien
¹⁹ ampruomp anezhañ

gant dismegañsoù ha boureviadur deomp da anavezout e habaskter,
ha da wiriekaat e basianted.

²⁰ Kondaonomp anezhañ d'ur marv mezhus,
peogwir, diouzh e glevout, e vo sikouret.

Drouk-fazi ar re fallakr.

²¹ Setu petra a soñjont, met fraziañ a reont,
dallet ma-z int gant o fallagriezh.

ziskouez evit skoazellañ, pe kastizañ. Amañ e teu da harpañ an den reizh.

²² N'anavezont ket sekredoù Doue,
ne c'hortozont gopr ebet evit ar santelezh,
n'houlont ket krediñ
e gounid an eneoù dinamm.

²³ Doue avat en deus krouet an den
evit an Divarvelezh,
e c'hraet en deus
da vezañ ur skeudenn eus E natur-Eñ ;

²⁴ Nemet eo dre warizi an Diaoul
ez eo antreet ar marv er bed :
Hen arnodiñ a raint,
ar re-se hag a zo dezhañ !

Tonkadur an dud reizh e-keñver an dud fall.

3 ¹ Hogen eneoù an dud reizh a zo etre
daouarn Doue,

ha ne vo gwask ebet evit tizhout anezho.

² Da sell ar re ziboell
o deus seblantet mervel ;
hag o zremenvan

en deus hañvalet bezañ ur gwalleur,

³ O disparti diouzhimp,

un distro d'an netra :

Int avat a zo er peoc'h.

⁴ Mar o deus, da sell an dud,

gouzañvet kastizadurioù,

o esper a zo leun a zivarvelezh.

⁵ En eskemm eus poanioù skañv

e resevint un eurvad bras :

rak Doue en deus amprouet anezho

hag o c'havet en deus dellezek

anezhañ e-unan ;

⁶ evel an aour en teuzlestr

en deus amprouet anezho,

evel un holokost en deus o c'havet mat.

⁷ En deiz ma teujo d'o gweladenniñ

e vezint hollskedus

evel elienennou-tan

o redek a-dreuz d'ar soul.

⁸ Barn a raint ar broadoù

hag e renint war ar pobloù,

hag an Aotrou a vezo da viken o roue.

⁹ Ar re a laka o fiziañs ennañ

a gompreno ar wirionez

2, 23 Ar beurbadelezh en deus Doue, dre natur.

3, 1 Etre daouarn Doue : dindan e warez hag en e zalc'h.

3, 4 "o esper a zo leun a zivarvelezh". Setu amañ distaolet nechamantoù Job ha Kohelet. Sur-mat, eme an oberour, ez eus evit an ene reizh levenez ha gopr peurbad e Doue, daoust ma ne vefe ket c'hoazh evit anavezout ar penaoz eus al levenez-se.

3, 9 ar wirionez : mennad an Aotrou a-zivout an dud ; gweladenniñ a ray e zilennidi.

ar re feal a chomo en e gichen er garantez :
rak e drugarez hag e c'hras
a zo evit e zibabidi.

¹⁰ Hogen ar re fall a resevo ar c'hastiz

dleet d'o mennadoù,

int hag o deus distaolet an hini reizh

ha pellaet diouzh an Aotrou.

¹¹ Ya, gwall-eyurus ar re a zispriiz ar furnez
hag ar reizhadurezh :

Un aner eo o spi, difrouezh eo o strivoù,

ha dic'hounid o labourioù,

¹² diboell eo o gwragez, diroll o bugale,

milliget o lignez !

Gwelloc'h eo bezañ divugel eget kaout lignez fallakr

¹³ Evurus ar vaouez divugel met disaotr,

an hini n'he deus ket pec'het en he

friedelezh ;

en em ziskouez a ray frouezh he buhez

e deiz gweladenn an eneoù ;

¹⁴ evurus c'hoazh an eunuk n'en deus ket

e zorn embreget fallagriez,

n'en deus ket soñjoù en-drouk

a-enep an Aotrou :

Resev a ray evit e fealded

ur gopr eus an dibab

hag ul lod hetus-meurbet

e Neved an Aotrou.

¹⁵ Rak leun a glod eo

frouezh al labourioù mat,

ha strujus da viken eo gwrizienn ar Furnez.

¹⁶ Bugale an avoultrerien, int avat,

ne raint ket berzh,

ar ouenn diwanet eus ar pec'hed

a yelo da get.

¹⁷ Zoken mar tizhont buhez hir,

e vint kontet evel netra,

hag hep enor e vo d'an diwezh, o c'hozhni.

¹⁸ Mar deu ur marv dizale,

n'o devo nag esper,

na frealz e Deiz an Diforc'h :

Ya, kriz eo fin ul lignez direizh !

3, 14 e Neved an Aotrou : en Neñvoù.

3, 16 Ar ger 'avoultrerien' a zo moarvat da gompren amañ en un doare ledan, da skouer eus ar Yuzev o timeziñ gant ur baganez, eus ar re disfeal d'o relijion, avoultrerien e-keñver an dimezi meur-se a zo unvaniezh ha kevredelezh Doue gant e bobl.

3, 18 "Deiz an Diforc'h", deiz ar varn, a zo amañ unan o c'hoarvezout war an douar, hag a vo taolennet diouzhtu gant 4, 4-5 : abretoc'h pe diwezhatoc'h e kouezh kastiz Doue war gouenn an dud fallakr.

4 ¹ Gwelloc'h eo chom hep bugale ha bevañ er vertuz :

Rak an divarvelezh en em stag ouzh an eñvor anezhi, anavezet ma-z eo gant Doue ha gant an dud.

² Bezant, e kemerer skouer diwarni, ezvezant, e huanader war he lerc'h ; er beurbadelezh e c'hounez ar gurunenn evit bezañ trec'het en emgannoù an dinamded.

³ Met gouenn ar re fall, ha goude bezañ niverus, ne c'hounez ket, gant he broustennoù bastard ne daolo ket gwrizioù don ; n'en em ziazazo ket war fontoù start.

⁴ Ha goude ma taolfe barradar evit ur pennad, krog fall ma-z eo en douar, e vezo diskogellet gant an avel diwrizienet gant nerzh ar gorventenn ;

⁵ he skourrouigoù, tener c'hoazh, a vo torret, hag o frouezh, re c'hlas evit bezañ debret, a vo didalvoud, ne servijint da netra.

⁶ Rak ar vugale ganet eus darempredoù direizh a ro testeni, e deiz an arnod, eus fallagriezhañ o c'herent.

Gwelloc'h eo mervel yaouank eget kozh ha pec'her

⁷ Hogen an den reizh, zoken mar c'hoarvez dezhañ mervel a-raok an oad, a gav an diskuizh ;

⁸ ar gozhni enorus, n'eo ket an hini a vez roet gant buhez hir, n'eus ket d'he muzuliañ gant niver ar bloavezhioù.

⁹ Rak ar Furnez evit an dud a zo kement ha blev gwenn, ur vuhez dinamm a zo kement hag un oad kaset da bell.

¹⁰ Deut da vezañ plijus da Zoue, an den just a zo karet gantañ : Hag evel ma veve e-touez pec'herien, eo bet dilamet kuit.

¹¹ Tennañ eo bet ac'hann da virout ouzh an droug da wastañ e spered, hag ouzh an tromplerezh da douellañ e ene.

¹² Rak sach an droug a deñvala splannder

4, 6 da zeiz an arnod : da zeiz ar varn.

ar mad, ha bouilh ar c'hoantegezh a eilpenn un ene dizifenn.
¹³ Deut e berr amzer da vezañ peurvat kaset en deus da benn ur redadenn hir.
¹⁴ E ene a oa plijus da Zoue hag en abeg da se eo bet tennet hep gortoz a greiz an drougiezh ;

An dud avat, o welout se, ne gomprenont ket, ha ne zeu ket en o spered ar soñj
¹⁵ Emañ gras ha trugarez Doue war e zibabidi hag E sikour war E sent.
¹⁶ An den just, gant e varv, a gondaon ar re fall chomet da vevañ ; hag ar yaouankiz echu ken buan, a gondaon kozhni an den direizh.
¹⁷ An dud a wel fin an den fur ; met hep kompren mennadoù Doue en e geñver na perak en deus an Aotrou e lakaet e surentez.
¹⁸ Gwelout a reont, hag e tiskouezont o dispri ; an Aotrou avat a raio goap oet ;
¹⁹ hep dale pell e vezint kelanoù hep enor, distaollet e-touez ar re varv en un dismegañs peurbad. An Aotrou o breso hag o stlapo d'an traoù, mut, war o fenn o diframmañ a ray diouzh o sichenn, hag e vint dispennet holl, roet d'ar boan ; hag an eñvor anezho a yelo da get.

Ar re vat hag ar re fall en deiz ar Varnedigezh

²⁰ Pa vo graet ar gont eus o fec'hedoù, e teuint leun a spouron, o zorfedoù a savo en o enep evit o zamall.

5 ¹ Neuze, gant surentez vras, en em zalc'ho an den just en e sav, a-dal d'ar re o devo breset anezhañ ha dismegañset ar boan kemeret gantañ.

² Ouzh e verzout e vint strafuilhet gant ur spouron euzhus, saouzanet holl ma vint ouzh e welout salvet a-enep d'ar pezh a c'hortozent.

³ Ha gant morc'hed bras e lavarint an eil d'egile,

4, 19 un dizenor hag ur c'hastiz e oa evit ur c'horf marv chom hep sebeliadur.

en ur hirvoudiñ e enkrez o ene :

⁴ "Hennezh eo an hini

hon eus godiset gwechall

ha kemeret evel danvez

hor flemmadennoù, diboell ma oamp !

Graet hon eus eus e vuhez ur follentez

hag eus e varv ur vezh.

⁵ Penaos enta emañ kontet

e-touez mibien Doue,

o kaout lod bremañ e-touez ar Sent ?

⁶ Ya, diroudet hon eus

diwar hent ar wirionez,

sklerijenn ar reizhder

n'he deus ket lugernet evidomp,

an heol n'eo ket bet paret warnomp.

⁷ Lonket hon eus hor gwalc'h

hag ouzhpenn e raventoù an torfed

hag an emgoll,

ha treuzet hon eus gouelec'hioù dihentoù :

Roud an Aotrou avat,

n'hon eus ket anavezet anezhañ :

⁸ Da betra en deus talvezet deomp hol

lorc'h ?

Pinvidigezh ha pompad,

petra o deus degaset deomp ?

⁹ Evel ur skeud eo tremenet kement-se,

evel ur c'heloù o redek prim ;

¹⁰ evel ur vag o regiñ an houll fiñvus

hep ma c'hellfe bezañ adkavet tres hec'h

hent

na roudenn he staon er c'houmou ;

¹¹ pe c'hoazh evel al labous

a nij a-dreuz an aer

hep lezel war e lerc'h arouez ebet

eus e dreug :

A daolioù-pluñv e flap an aezhenn skañv

ouzh he regiñ gant sourradenn nerzhus ;

mont a ra war-raok

war-bouez taolioù e zivaskell,

ha goude-se ne weler merk ebet

eus e dremen ;

¹² pe c'hoazh evel ur bir bannet

war-du e bal

dre an aer roget o tistreiñ diouzhtu

warnañ e-unan

ken na c'heller ket gouzout

dre belec'h eo aet hebiou.

¹³ Evel-se ni ivez, a vec'h ganet,

hon eus paouezet da vezañ,

ha n'hon eus da ziskouez tres ebet a vertuz,

nemet en hor fallagriez hon eus bevezet

hor buhez".

¹⁴ Ya, evel pell skubet gant an avel eo

goanag an den fall,

evel an eon skañv skrapet kuit

gant ar gorventenn,

evel moged o steuziañ er gwent,

evel eñvor dibad ostiziad un deiz.

¹⁵ Ar re reizh avat a vev da virviken :

Etre daouarn an Aotrou emañ o gopr,

an Uheñv eo an hini a breder outo :

¹⁶ Gant se e resevint digant dorn an Aotrou

ar gurunenn roueel kedesus

hag an taled kenedus.

Rak o goudoriñ a ray gant e vrec'h dehoù,

o gwaskediñ a ray dindan e gazel.

¹⁷ Da harnez-brezel e kemero

e warizi a dan,

hag armañ a ray ar c'hrouadurioù

evit dizarbenñ e enebourien ;

¹⁸ e-giz hobregon e wisko ar Justis,

hag evel tok-houarn e lakay war e benn

barnerezh peurleal.

¹⁹ Evit e skoed e kemero krog

er santelezh didrec'hus.

²⁰ Lemmañ a ray e gounnar dibleg

e-giz ur c'hleze :

Hag an hollved a-gevret gantañ a stourmo

ouzh an diskianted.

²¹ E luc'hed a darzho, dareoù heñchet mat,

hag a nijo eus ar c'houmoul betek o fal.

²² Evel gant ur vatalm e vo stlapet mein-

kazarc'h leun a gounnar.

Dourioù ar mor a fuloro en o enep,

ar stêrioù bras o beuzo didruez.

²³ Ur c'hwezh c'halloudus

a savo enep dezho

hag o skubo evel un tarzh-avel.

Evel-se ar fallagriez

a wasto an douar a-bezh,

hag an drougiezh

a ziskaro tron ar C'halloudeien.

5, ⁵ 'E-touez mibien Doue... ar Sent' : ar gerioù-mañ en Testamant kozh a ra anv eus an Aeled. An den reizh a antre e bed an Aeled hag a gav lod en o gloar.

5, 7 n'hon eus ket anavezet : n'eo ket bet fellet dimp e zaremprediñ.

5, 23 g.e.g. : un avel a c'halloud.

**Eil lodenn : Orin ha doare ar Furnez,
an hent betek enni.**

**Erbedadenn d'ar Rouaned
da c'hoantaat ar Furnez.**

6¹ Selaouit enta, Rouaned,
ha komprenit,
klevit ar geleznadurezh,
gouarnerien termenou an douar !
² Roit ho skouarn,
c'hwi mistri an engreziou,
hag a zo lorc'h ennoc'h
gant niver bras ho pobladoù !
³ An Aotrou eo an hini en deus roet deoc'h
ar galloud,
an Uhel-dreist eo a c'hrata mestroniczh ;
Eñ eo a sello pizh ouzh ho labour
hag a sonto ho mennadoù.
⁴ C'hwi eta, servijerien e rouantelezh
evel ma-z oc'h,
mar n'hoc'h eus ket gouarnet
hervez ar Reizhder,
na miret al Lezenn,
na kerzhet hervez youl Doue,
⁵ e plaouio warnoc'h spouronus
hag a daol-trumm.
Rak ar varnedigezh dizamant
a c'hortoz ar pennoù bras.
⁶ An den izel,
e c'heller dre druez pardonñ dezhañ,
hogen ar re c'halloudek
eo galloudek ma vo sellet outo.
⁷ Mestr an holl ne gil dirak den ebet,
n'eus meurded ebet en divije
selladoù eviti ;
ar re vihan hag ar re vras kenkoulz,
o graet en deus,
ha preder en deus ken-ha-ken
ouzh an eil re hag ar re all,
⁸ nemet ez eus garvoc'h enklask
o c'hortoz an dud uhel.
⁹ C'hwi eta, pennrenerien,
eo a gomzan ouzhoc'h,
ma teskot ar furnez
ha ma chomot hep kouezhañ ;
¹⁰ rak ar re a vir ar santelezh a galon santel
a vezo kavet santel,
hag ar re a vo bet kenteliet ganti
a gavo enni o difenn.
¹¹ Gant-se 'ta, c'hoantaat va c'homzoù,
en em zougit dezho : ho kelenn a raint.

Aes eo ar Furnez da gaout.

¹² Skedus eo ar Furnez
ha ne goll ket he luf,
aes da welout evit ar re a gar anezhi,
aes da zizoleiñ evit ar re a zo ouzh he
c'hlask.
¹³ Dont a ra a-benn-hent
d'ar re a c'hoanta anezhi,
hag en em ziskouez a ra dezho,
hi da gentañ.
¹⁴ An neb he c'hlask a-dal ar beure,
n'en devo ket a boan :
Kavout a ray anezhi, azezet ouzh e zor.
¹⁵ Rak prederiañ warni
a zo poellegezh peurvat,
ha beilhañ eviti
a zo en em lakaat buan e-maez a nec'h.

¹⁶ Ar re a zo dellezek anezhi
eo hi hec'h-unan a ya d'o c'hlask dre holl ;
hag en em ziskouez a ra dezho
war an hentoù gant madelezh ;
dont a ra d'o diambroug en o mennadoù.
¹⁷ Rak an deroù anezhi
eo ar c'hoant gwirion d'he deskiñ,
ha c'hoantaat he deskiñ eo karout anezhi ;
¹⁸ karout anezhi eo mirout he lezennoù,
mirout he lezennoù
a zo ur warantiz a zivarvelezh,
¹⁹ hag an divarvelezh
a ro lec'h e-kichen Doue.
²⁰ Evel-se c'hoant ar Furnez
a gas d'ar roueelezh.
²¹ Mar plij deoc'h eta kaout troniou
ha bizhier-ren, o c'hwi, mistri ar pabloù,
enorit ar Furnez
evit bezañ rouaned da viken.

**Salomon a ya da ziskleriañ petra eo ar
Furnez**

²² Petra eo ar Furnez
ha peseurt orin he deus ?
Mont a ran bremañ d'hen diskleriañ,
ne guzhin ket ouzhoc'h he sekredoù.
Heuliañ a rin he roudoù
betek anavezout he deroù,
evit lakaat e sklerijenn
petra a ouzomp diwar he fenn
hep diheñchañ diwar ar wirionez.
²³ Nann, n'in ket d'ober hent
gant ar warizi sec'h,

houmañ n'he deus netra kumun
gant ar Furnez.

²⁴ Rak un niver bras a furien
a zo silvidigezh evit ar bed,
hag ur roue poellek
a zegas stabilled d'e bobl.

²⁵ En em lezit eta da vezañ kenteliet
gant va c'homzoù,
ur gounid evidoc'h e vo kement-se.

Penaos en deus Salomon karet ar Furnez

7 ¹ Ned on me ivez, nemet un den
marvel, heñvel ouzh an holl reoù all,
o tiskenn eus an hini kentañ bet stummet
war an douar.

e askre va mamm on bet furmet e kig
² o kaletaat en he gwad e-pad dek mizvezh
diwar sper ur gwaz hag ar blijadur
kumpagnun ar c'housked.

³ Me ivez bet ganet,
em eus alanet an aer kumun ;
kouezhet on war an douar
hor resev holl en hevelep doare,
hag evel gant an holl
e voe ur gouelvan va c'hriadenn gentañ.

⁴ Desavet on bet el liennoù
gant aked bras.

⁵ Ha n'eus roue ebet en divije bet un deroù
disheñvel ;

⁶ n'eus, evit an holl nemet un hevelep doare
da antren er vuhez.
Hag un hevelep doare
da vont er-maez diouti.

⁷ Setu perak em eus pedet,
ha poellegezh a zo bet roet din,
azgoulennet em eus,
ha deuet eo din ar spered a Furnez.

⁸ Prizet em eus anezhi muioe'h
egret ar bizhier-Roue hag an tronioù,
ha kontet em eus ar binvidigezh
evel netra en he c'heñver.

⁹ N'em eus ket he lakaet e skoaz
gant ar maen priziusañ,
rak holl aour ar bed, en he feur,
ned eo nemet traezh,
hag an arc'hant, en he c'hichen,
ne dalv nemet fank.

¹⁰ He c'haret em eus muioe'h
egret yec'hed ha kened,

muioe'h eget ar sklerijenn
em eus prizet anezhi,
o vezañ nan eus en he sked digresk ebet.

¹¹ Ganti avat ez eo deuet din an holl vadoù,
ha dre he daouarn, pinvidigezhioù diniver.

¹² Ha gant an holl vadoù-se
on bet laouenaet,
peogwir eo ar Furnez a zegase anezho.
N'ouien ket koulskoude
e oa hi o mammenn.

¹³ Ha peogwir n'eo ket dre flodañ
em eus desket anezhi
e lodennan ivez anezhi d'ar re all
hep gwarizi :

Ne fell ket din derc'hel kuzh
he finvidigezh ;
¹⁴ rak un teñzor diheskus ez eo evit an dud :
Ar re a bere'henn anezhi
a c'hounez mignoniezh Doue,
erbedet ma-z int dirazañ
gant donezonoù ar gelennadurezh.

Galv da sklerijenn Doue.

¹⁵ Doue a roio din komz diwar he fenn
hervez e c'hrad
ha kaout soñjoù dellezek eus an donezonoù
am eus resevet,

peogwir eo Eñ e-unan
a zo bleiner ar Furnez ha rener ar re Fur ;
¹⁶ en e zorn emamp, ni hag hol lavarou,

hon holl boellegezh,
hag hon holl ampartiz.

¹⁷ Eñ en deus roet din
anaoudegezh difazi eus an traoù,
skiant kenaozadur ar bed
ha perzhioù an elfennoù,

¹⁸ penn-kentañ, diwezh
ha kreiz an amzerioù,
pebeiladur goursavioù an heol
ha kemmadur mareoù ar bloaz,

¹⁹ dibunadur ar bloavezh
ha lec'hiadur ar stered,

²⁰ skiant-natur an anevaled
hag ijin al loened gouez,
galloud ar speredoù, ha soñjezonoù an dud,
seurtoù disheñvel ar plant
ha vertuzioù ar gwriziennoù :

²¹ Kement a zo kuzh
ha kement a zo gwelus am eus desket ;
rak oberourez an holl draoù, ar Furnez,
eo an hini he deus va c'henteliet.

7, 2 Dek mizvezh, d.l.e. dek mizvezh-loar, hervez
doare-niveriñ ar Semited a wechall.

7, 14 anezhi (ar Furnez), pe : anezhañ (an teñzor).

Orin, obererezh ha sked ar Furnez.

²² Ar spered 'zo enni
a zo evit gwir ur spered a skiantegezh,
santel, unel, ha lies,
soutil, eskuit, lemm,
disaotr, sklaer, distrafiuilh,
karour ar mad, treantus, ²³ diharzus,
madoberus, mignon an dud,
digemm, start, dinec'h,
peure'halloudus, holl-evezhier,
trebarzher an holl speredoù,
ar re skiantek, ar re bur, ar re skañvañ.

²⁴ Rak dilu eo ar Furnez
muioc'h eget pep fiñverezh ;
treantañ ha trebarzhañ a ra pep tra
en abeg d'he glanded.

²⁵ Hi a zo ur c'hwezhadenn
eus galloud Doue,
un deveradur glan-meurbet
eus klod an Holle'halloudeg ;
ha gant-se ne c'hell netra saotret
en em silañ enni.

²⁶ Rak un dassked
eus ar sklerijenn beurbadel ez eo,
ur meleour didarzh eus obererezh Doue,
ur skeudenn eus e vadelezh.

²⁷ Eviti da vezañ hec'h-unan-penn,
e c'hell pep tra,
hag en ur chom enni hec'h-unan,
ez adnevesa pep tra.
O tremen a oadvezh da oadvezh
en eneoù santel,
e ra ganto mignoned da Zoue ha profeded ;

²⁸ rak Doue ne gar nemet
an neb a vev gant ar Furnez,

²⁹ hi hag a zo kaeroc'h eget an heol,
splannoc'h eget ar strolladoù-stered.
Keñveriet gant ar sklerijenn
ez a an trec'h ganti :

³⁰ Rak honnezh a lez he lec'h d'an noz,
e-keit ne dap ket un droug
a-enep ar Furnez.

8 ¹ Tizhout a ra he nerzh eus an eil
penn d'ar bed d'egile,
o kenurzhañ pep tra gant madelezh.

Ar Furnez a zo pep madelezh enni

² Hi eo an hini am eus karet
ha klasket a-dal va yaouankiz ;
strivet em eus d'he c'havout da bried,
ha deuet on da vezañ amourouz
he c'hened.

³ Dre m'emañ o chom gant Doue
e tiskouez uhelder hec'h orin,
rak mestr an holl vouldoù
en deus karet anezhi.

⁴ Hi evit gwir,
a zo deskoniet war skiant Doue ;
ha ren a ra labourioù an Aotrou
hervez he dibab.

⁵ Mard eo ar binvidigezh un dra
da c'hoantaat er vuhez,
petra pinvidikoc'h eget ar Furnez,
oberouez pep tra ?

⁶ Mard eo dre ar skiantegezh
e vefe sevenet labourioù,
piv a vefe muioc'h
egeti micherouez kement tra 'zo ?

⁷ Ha karout a rit ar reizhadurezh ?
Hi a zo ar vertuzioù frouezh he labour,
rak kelenn a ra kerreizhded ha poellegezh,
justis ha kalonegezh,
ar pep talvoudusañ er vuhez evit an dud.

⁸ Daoust ha c'hoantaat a rit
ledander ar skiant ?
Hi a anavez an tremened
hag a raskell ouzh an da-zont ;
hi a oar stummañ ar c'hrennlavarioù
ha dizoleiñ an divunadennoù ;
an arouezioù hag ar burzhudoù,
o anavezout a ra a-ziarok,
evel heuliad ar marevezhioù
hag an amzervezhioù.

⁹ Neuze em eus divizet ober anezhi
kumpagnunez va buhez,
o c'houzout e vefe va c'huzulierez vat
en eurvad
ha va frealz en nec'hamantoù
hag em foanioù.

¹⁰ En abeg dezhi, a soñjen,
em bo brud-vat en engroez an dud,
hag evidon da vezañ yaouank,
enor e-kichen ar gozhidi.

¹¹ Em bardedigezhioù e vin kavet lemm a
spered,

7, 22 ar perzhioù-mat staget gant an oberour ouzh ar
Furnez a zo 21 an niver anezho ; a-zevri-kaer, rak 21
a zo teir gwech an niver 7, niver doueel ha niver ar
parfeter evit ar Yuzevien hag ar C'hresianed.

8, 8 an Neñv hon eus moarvat da gompren evel gwir
dempl Doue (salm 11, 4 ; 18,7 ; Disk 3, 12) ha ned eo
Templ Jeruzalem nemet un eilskeudenn anezhañ (He
8, 2-5 ; 9, 23-24).

hag ouzh va gwelout e vo estlammet an uhelidi.

¹² Pa davin e chomint o c'hortoz ;

pa gomzin e vezint war evezh,

pa zalc'hin da gomz

e lakaint o dorn war o genoù.

¹³ Ganti e c'hounezin an divarvelezh

hag e lezin eñvor peurbad

d'ar re a zeuio war va lerc'h.

¹⁴ Gouarn a rin ar poblou,

broadoù a vo sujet din ;

¹⁵ rouaned spouronus,

dre glevout va anv hepken, o devo aon ;

en em ziskouez a rin mat gant an dud,

ha kalonek er brezel.

¹⁶ Distro d'ar gêr e tiskuzhin

en he c'hichen :

rak n'eus c'hwervder ebet

ouzh he daremprediñ,

anoaz ebet ouzh he fleustriñ,

met ganti ez eus levenez ha dudi.

Pedenn Salomon da c'houlenn ar Furnez.

¹⁷ O vezañ prederiet evel-se ennon-me

hag eveshaet em c'halon

penaos e kaver an divarvelezh

o'n em unaniñ ouzh ar Furnez,

¹⁸ plijadur uhel gant he mignoniezh,

pinvidigezhioù diheskus

gant labour he daouarn,

ar boellegezh ouzh he daremprediñ,

ar vrud-vat o tivizout ganti,

ez aen a bep tu en ur glask penaos

e c'hellfen he c'haout din da berc'henniezh.

¹⁹ Ur bugel a demz-natur mat e oan,

un ene dizrouk am boa resevet evit va lod,

²⁰ pe gentoc'h, e oan mat dre ma oan deuet

en ur c'horf disaotr ;

²¹ met o kompren ne c'hellfen gounit ar

Furnez, nemet dre zonezon Doue,

- ha se dija a zo Furnez, gouzout digant piv

e teu ar c'hras-se -

en em droen etrezek an Aotrou d'e bediñ,

hag a greiz va c'halon e lavariz dezhañ :

9 ¹ Doue hon Tadoù, Aotrou a

drugarez, Te hag ac'h eus, gant da

gomz, graet an hollved,

² Te hag ac'h eus gant da Furnez stummet

an den,

evit ma vestronio war ar c'hrouadurioù bet

8, 12 o dorn war o genoù : gant ar bam o devo ouzh va c'hlevout.

savet ganit,

³ evit gouarn ar bed er santelezh

hag er reizhder,

hag evit barn an dud en eeuned ar galon,

⁴ ro din an hini he deus lec'h war da dron

en da gichen, ar Furnez,

ha n'am argas ket er-maez eus niver da

vugale.

⁵ Rak da servijer ez on

ha mab da servijerez,

un den gwan ha berrbad e vuhez,

divarrek da intent ar reizhadurezh

hag al lezennoù.

⁶ Ha pa vije e-touez mibien an dud unan

peurvat,

ma vank dezhañ ar Furnez a zeu diganit,

e vo kontet evel netra.

⁷ Te hag ac'h eus va dibabet

da ren da bobl,

da c'houarn da vibien ha da vere'hed,

⁸ ac'h eus gourc'hemennet din

sevel un Templ war da Venez santel,

hag un aoter er gêr-se ac'h eus diazezet

enni da deltenn,

skeudenn eus an deltenn sakr ac'h eus

aozet a-dal an deroù.

⁹ Ganit emañ ar Furnez a anavez da oberoù,

dre m'edo aze ganit pa raes an hollved.

Hi a oar petra 'zo plijus d'az taoulagad,

ha petra 'zo kenson gant da

c'hourc'hemennoù.

¹⁰ Kas anezhi eus an Neñvoù santel,

he laka da ziskenn eus kador veur da glod,

evit ma 'm skoazello ha ma labouro ganin

ha ma-z anavezin petra 'blij dit,

¹¹ rak gouzout a ra pep tra, kompren a ra

pep tra.

Va bleinañ a ray gant poellegezh em

oberoù,

va diwall a ray gant nerzh he gloar.

¹² Ha plijus dit e vo neuze va labour,

gouarn a rin da bobl gant justis

ha dellezek e vin eus kador-veur va zad.

¹³ Pehini an den a c'hell anavezout

mennad Doue ?

Ha piv a c'hell meizañ

bolontez an Aotrou ?

¹⁴ Rak lent eo soñjoù an dud varvus

hag horjellus hor mennadoù ;

¹⁵ hor c'horf breinadus a bonnera hon ene,

hag an ti-annez priek-mañ

a sach d'an traoñ

9, 12 kador-veur va zad : tron David, tad Salaun.

ar spered mil-ha-mil a nec'hamantou.

¹⁶ A vec'h ma tivinomp

ar pezh a zo war an douar,

a boan ma kavomp

ar pezh a zo dindan hon dorn :

piv eta en deus dizoloet

ar pezh a zo en Neñvou ?

¹⁷ Ha da youl,

piv en divije anavezet anezhi,

mar n'az pije da-unan roet ar Furnez,

ha kaset eus an nec'h da Spered santel ?

¹⁸ Evel-se eo bet lakaet reizh

hentoù ar re a chom war an douar,

evel-se o deus desket an dud

petra 'zo plijus dit,

ha gant ar Furnez int bet salvet".

Trede lodenn : Furnez Doue e istor ar bed.

Eus Adam da Voizez.

10 ¹ Hi eo an hini a warezas Tad ar bed, an den kentañ bet stummet gant Doue

pa voe krouet e-unan-penn.

Hi eo a dennas anezhañ eus e bec'hed,

² hag a roas dezhañ nerzh

da vezañ mestr war bep tra.

³ Met pa 'n em zispartias diouti

ar pec'her en e gounnar,

ez eas d'en em goll

war-bouez e fulorioù lazh-e-vreur.

⁴ Ha pa voe beuzet an douar

en abeg d'an den fall

e voe ar Furnez a salvas c'hoazh ar bed

dre levianañ an den just

war ur prenn didalvoud.

⁵ Ha goude ma voe bet droukvesket ar

broadoù, a-unvan en o falloni,

hi eo a anavezas an den reizh,

a viras anezhañ direbec'h dirak Doue,

hag a lakaas ennañ kalonegezh

da drec'hiñ war e denerded ouzh e vab.

⁶ Hi eo a salvas an den just da zeiz

distrujadenn ar re fallakr

pa roas dezhañ tec'hout

dirak an tan o tiskenn war ar Pemp Kêr.

10, 1-2 Tad ar bed, Adam. Ar Pec'her : Kain.

10, 3 an den fall : Kain (Gen 4).

10, 4 'En Abeg d'an den fall' : diskennidi Kaïn o devoa bet e fallagriez da hêrezh a voe kastizet eta en abeg dezhañ. 'Dre levianañ an den just' : Noach hag a zo bet anvet den just e Gen. 6,9

4 an den reizh : Noah (Gen 7).

10, 5 'An den reizh' amañ eo Abraham (Gen 22).

⁷ Hag en testeni d'o fallagriez e tivoged

bepred an douar mantrus-se,

lec'h ma ro ar brousgwez frouezh

na zarevont ket,

lec'h ma sav, eñvoradur un ene difeiz,

ur golonenn hollen.

⁸ Rak o vezañ diroudet diwar hent ar

Furnez,

n'eo ket hepken gouzañv poan o deus graet an dud-se

gant koll anaoudegezh ar mad,

met lezet o deus c'hoazh d'ar re ev

un testeni eus o follentez

evit na c'hellfe ket chom kuzh e petra

o devoa manket.

⁹ Hogen ar Furnez he deus dieubet

eus o foanioù he fideled :

¹⁰ Hi a vlenias war hentoù eeun an den just

pa dec'he dirak kounnar e vreur.

Dezhañ e tiskouezas rouantelezh Doue,

en ur reiñ dezhañ anaoudegezh

eus an traoù santel ;

e binvidikaat a reas en e labourioù

hag e lakaas e strivoù da zougen frouezh ;

¹¹ e skoazellañ a reas a-enep

gwallc'hoantegezh e waskerien,

pourchas a reas dezhañ madoù bras.

¹² E ziwall a reas ouzh e enebourien,

e zifenn a reas

a-enep ar re a stegne pechoù dezhañ.

Reiñ a reas dezhañ an trec'h

en ur stourmad kallet,

evit ma teskfê ez eo an deoliezh

galloudekoc'h eget tra.

¹³ Hi ne zilezas ket an den just bet

gwerzhzet,

met e ziwall a reas diouzh ar pec'hed ;

¹⁴ diskenn a reas gantañ en e brizon,

ne zilezas ket anezhañ

e-unan-penn en e chadennoù,

betek degas dezhañ bazh ar roueelezh

hag ar vestroniezh war e vac'homerien,

betek diskouez gaouiat

ar re o devoa divrudet anezhañ,

betek reiñ dezhañ klod peurbadel.

10, 6 Amañ eo Lot a zo meneget. Ar Pemp Kêr a oa anezho Sodoma, Gomorra, Adama, Seboim ha Segor. Houmañ a voe espernet diwar bedenn Lot en em repuas enni (Gen 19).

10, 10 An den just amañ a zeu da vezañ Jakob, pa rankas tec'hout dirak Esaou (Gen 27).

10, 13 Jozef gwerzhzet gant e vreurdeur (Gen 37).

An Ermaeziadeg.

¹⁵ Hi eo a ziebas eus ur vroad waskerien ar bobl santel, ar ouenn didamall.

¹⁶ Antren a reas en ene ur servijer eus an Aotrou, ha gant burzhudou ha sinoù, e talc'has penn ouzh rouaned spouronus.

¹⁷ D'ar re santel e rentas gopr o labourioù ; o bleinañ a reas dre an hent burzhudus o vezañ evito ur goudor e-pad an deiz hag evel ur sklaerder eus ar stered e-pad an noz.

¹⁸ O lakaat a reas da dreizhañ ar Mor Ruz, o bleinañ a reas a-dreuz d'an dourioù bras,

¹⁹ e-keit ma veuze ar mor o enebourien ha ma tistaole anezho eus donder an islonk.

²⁰ Evel-se ar re reizh a zibourc'has ar re fallakr :

Lidañ a rejont, Aotrou, da anv santel hag a-unvouezh

e kanjont da zorn gwarezus ;

²¹ rak ar Furnez a zigoras o genoù d'ar vuded,

hag a zistagellas a zeod d'ar vugaligoù.

11 ¹ Renet gant dorn ur profed santel e lakaas anezho d'ober berzh.

² Treuziñ a rejont ur gouelec'h digenvez, hag e lec'hioù dizarempred e plantjont o zelttennoù.

³ Derc'hel a rejont penn ouzh o enebourien, hag e tizarbennjont o argaderien.

⁴ En o sec'hed e pedjont ac'hanout : Hag eus ur roc'h a-serzh e voe roet dourioù dezho, eus ar maen sec'h, distan 'vit o sec'hed.

An dour, kollidigezh evit an Egiptiz, silvidigezh evit Israel.

⁵ Evel-se, ar pezh en devoa servijet da gastizañ o enebourien a zeuas da vezañ evito ur mad en o enkreuz.

⁶ Ar re-se n'o devoa ken nemet dour ur stêr diheskus

strafuilhet gant gwad ha fank, Evit o c'hastizañ eus ar gourc'hemenn a ouestle ar vugale d'ar marv ;

⁷ d'az tud avat e roes a-enep da bep esper dourioù puilh,

10, 16 'Ur servijer eus an Aotrou' : Moizez oc'h enebñ ouzh ar Faraon (Erm 3, 4).

10, 17 'Gopr o labourioù', al listri hag ar podoù priziuz degaset ganto pa-z eas an Hebreed er-maez

⁸ evit diskouez dezho gant ar sec'hed a c'houzañvjont neuze gant pebezh reuz az poa kastizet o enebourien.

⁹ Gant an amrouenn-se, ha ne oa koulskoude nemet kastiz trugarezus, e komprenjont pebezh poan o devoa diwasket an dud fallakr dindan ur varnedigezh a gounnar ;

¹⁰ rak int-i, o amprouiñ a raes, evel un tad o c'hourdrouz a-ziaraok, met ar re all, o c'hastizet az poa evel ur roue garv o kondaoniñ.

¹¹ Pe a bell pe a dost da Israel e vefent eo bepred un hevelep poan o c'huzume.

¹² Rak ur glac'har doubl a grogas enno, un huanad doubl gant ar soñj eus an tremened :

¹³ Rak pa glevjont e troe da vad ar re all Ar pezh a oa bet evito o c'hastiz, ez anavezjont dorn an Aotrou.

¹⁴ Hag an hini o devoa gwechall kinniget d'ar marv ha distaolet gant dispriz, ez estlammjont dirazañ a-benn ar fin, dre m'o devoa gouzañvet sec'hed, en un doare disheñvel-kaer diouzh ar re vat.

Habaskter an Aotrou e-keñver an Egipt.

¹⁵ Diheñchet ma oant gant o soñjoù foll ha fallakr, betek mont da azeuliñ naered dispered ha loened reuzeudik,

e kasjout dezho evit o c'hastizañ un engroez a loened dispered,

¹⁶ evit deskiñ dezho e vezer kastizet gant ar pezh a bec'her drezañ.

¹⁷ Ne oa ket diaes d'az torn hollc'halloudek, en deus krouet an hollved eus an danvez distumm,

kas a-enep dezho bandennoù arzهد pe leoned dispont,

¹⁸ pe anevaled gouez dianav ha nevez, leun a gounnar,

o tialanat ur c'hwezh tanflammet, pe o tivogediñ un aezhenn flarius, pe o teurel gant o daoulagad fulennoù-tan braouac'hus,

¹⁹ mild gouest n'eo ket hepken d'o skrapat

eus an Egipt. Erm 3, 21-22 ; 11, 2-3.

11, 1 ur profed santel : Moizez.

11, 4 sell. Erm 17, 7 kemennadur roue an Egipt : sell. Erm 1,16.

ha d'o lazhañ,
 met ivez d'o lakaat da vervel
 gant ar spont hepken dirak o neuz.
²⁰ Hep kement-se zoken e c'hellent mont da
 get gant nerzh ur c'hwezhadenn hepken,
 argaset gant da justis
 ha skubet gant avel da c'halloud.
 Met urzhiet ac'h eus pep tra gant muzul,
 niver ha pouez ;
²¹ rak da c'halloud bras a zo bepred
 dindan da c'hourc'hemenn,
 ha piv a c'hell herzel ouzh nerzh da
 vrec'h ?
²² Dirazout emañ an hollved,
 evel un tamm huloc'h e pladennoù ar valañs,
 evel un dakenn glizh-beure o teverañ war
 an douar,
²³ truez ac'h eus ouzhimp
 dre ma c'hellez pep tra,
 serriñ a rez da zaoulagad
 ouzh pec'hedoù an dud
 evit ma tistroint diouto.
²⁴ Ya, karout a rez an holl voutoù,
 ha ne heugez dirak netra eus kement ac'h
 eus krouet ;
 peogwir m'az pije kasaet un dra bennak
 n'az pije ket graet anezhañ.
²⁵ Ha penaos e c'hellfe un dra bennak
 dere'hel da vout
 mar n'az pije ket en youlet ?
 Penaos e chomfe en e vout
 un dra bennak n'az pije ket galvet ?
²⁶ Met espern a rez an holl voutoù,
 dre ma-z int dit-te,
 karour an eneoù.

12 ¹ Te hag emañ da c'hwezh
 divreinus e pep tra !

² Setu perak eo tamm ha tamm e kastizez ar
 re a gouezh :
 En ur reiñ kemenn dezho,
 en ur zegas soñj dezho e petra e pec'hont,
 evit m'en em zistroint diouzh an droug
 ha ma kredint ennout, Aotrou !

Habaskter Doue e-keñver Kanaan.

³ Ya, kasoni az poa kemeret ivez ouzh
 annezerien gozh an douar santel,
⁴ en abeg d'o zorfedoù argarzhus,
 achantouriezh, lidoù disakr.
⁵ Al lazherien didruez-se a vugale,

11, 22 Un tamm uloc'h, troidigezh arvarus.

12, 4 sell. Adl 18,10.

12, 5 sell. Adl 12, 3 ; 18, 10-11, Lev 18, 21. Testeniet
 mat eo al lazherezh bugale e-touez Kanaaniz gant ar

an debrerien-se a flugez e banveziou a gig-
 den hag a wad,
 an izili-se a vreuriezhoù deskoniet e
 mezvadegoù,

⁶ ar gerent-se muntrerien tudigoù dizifenn,
 ar re-se az poa divizet o c'has da get dre
 zorn hon tadoù,
⁷ evit d'an douar-se, karet ganit etre an holl,
 resev un drevadennad dereat a vibien da
 Zoue.

⁸ Hag evelato, ar re-se zoken dre ma oant
 tud,
 ac'h eus espernet anezho,
 kaset ac'h eus outo pennmarc'hed,
 evel diaraogerien d'az arme,
 evit o distrujañ tamm-ha-tamm hepken.

⁹ N'eo ket n'az pije ket gallet lakaat ar re
 reizh
 da flastrañ an dud fallakr en un emgann,
 pe gallet kas da get ar re-mañ holl war un
 dro,

dre nerzh loened kriz,
 pe hini ur setañs groñs ;
¹⁰ met dre skeiñ outo tamm-ha-tamm e

lezes lec'h d'ar binijenn,
 daoust ne oa ket dianav dit e oa o
 fallagriezh tra-natur dezho,
 o drougiezh tra diouzh o gwad,
 ne c'hellfe biken o soñjoù kemmañ
¹¹ dre ma oant ul lignez milliget a-dal hec'h
 orin.

Ha n'eo ket kennebeut-all dre aon rak unan
 bennak

ez out bet trugarezus ouzh o fec'hedoù.

¹² Rak piv a vefe evit lavarout dit :

Petra 'c'h eus graet ?

Piv a c'hellfe enebiñ ouzh da varnedigezh ?
 Piv a c'hellfe da gas dirak ul lez-varn
 evit bezañ distrujet ar broadoù ac'h eus
 krouet ?

Piv a savo a-dal dit evel dialour tud
 kablus ?

¹³ Nann, n'eus ket e diavaez dit un Doue
 en divije preder eus pep tra,
 ma tlefas diskouez dezhañ n'eo ket direizh
 da setañsoù.

¹⁴ N'eus roue na pennrener ebet a c'hellfe
 sevel a-enep dit

evit difenn ar re a gastizez ;

¹⁵ reizh ma-z out e renez an hollved gant

Bibl e-unan (salm 105, 37-38 ; Jos. 6, 26 ; 1 R 16,
 34 ; 2 R 3, 27 ; 16, 3) ha kenkoulz all gant
 dizoloadennoù an hendraourien.

reizhder,
hag e sellez evel tra dizereat eus da
c'halloud,
kondaoniñ an neb na vije ket dleet kastiz
dezhañ.

¹⁶ Da nerzh eo an hini a zo mammenn da
justis,
ha da vestroniezh war an traoù az laka da
vezañ damantus outo.

¹⁷ Diskouez a rez da greñvder d'ar re na
gredont ket ez-peurc'halloudegezh,
hag e c'houarnez ac'hanomp gant kalz a
zamant,

¹⁸ hogen, mestr ma-z out war da nerzh,
hon barnez gant douster
hag e c'houarnez ac'hanomp gant kalz a
drugarez,
dre m'emañ bepred da c'halloud ganit
d'ober diouzh da youl.

¹⁹ Dre ober evel-se ac'h eus desket d'az
pobl
e tle an den just bezañ mignon an dud,
ha roet ac'h eus d'az mibien an esperañs
dous
e lezez, goude ar pec'hed, amzer evit ar
c'heuz.

²⁰ Rak mar ac'h eus kastizet gant kement a
arboell hag a zamant
enebourien da vugale,
ha goude ma oant gouestlet d'ar marv,
mard ac'h eus roet dezho amzer ha tu da
zistreiñ diouzh o drougiezh,

²¹ na gant pebezh evezhiegezh ne varnez
ket da vibien
ac'h eus grataet d'o zadou gant ledoued ha
feur-emglev, promesaou ken kaer ?

²² Hon adreizhañ a rez,
met en ur skeiñ mil gwech muioc'h ouzh
hon enebourien,
evit ma soñjimp ez madelezh, pa varnomp,
ha pa-z omp barnet,
m'hor bo esperañs ez trugarez.

Goude habaskter e ra Doue gant garventez.

²³ Setu perak ivez ac'h eus boureviet gant o
euzhusterioù o-unan
ar re o devoa bevet e direizhder ur vuhez
diboell ;

²⁴ evit gwir eo da re bell o devoa diheñchet
12, 23 o euzhusterioù o-unan, o idolennoù. Treiñ a ra
bremañ an oberour da damall da Egiptiz o
azeulerezh-loened.

e roudoù ar fazi betek sellout evel doueed
ar re vिलां ha dismegañsusañ eus al loened,
betek en em dromplañ evel bugaligoù hep
skiant.

²⁵ Setu perak, evel e-keñver bugale diboeall,
ac'h eus kaset warno ur c'hastiz goapaus.

²⁶ Met ar re n'o devoa ket en em adreizhet
goude ur seurt kemennadur dre c'hoari,
o deus anavezet ur varnedigezh dellezek
eus Doue :

²⁷ Peur-hegaset e voent gant ar poanioù
gouzañvet
a-berzh al loened-se o devoa kemeret evel
dooeed,

hag a droe bremañ d'o boureviañ ;
ha neuze e weljont sklaer,
ez anavezjont evel Doue gwirion
an hini o devoa nac'het a-gent e anzav :
En abeg da se e plaouias warno ar c'hastiz
diwezhañ.

Azeulerezh ar stered hag an nerzhioù- natur.

13 ¹ Ya, diboeall a-grenn eo an holl
dud

a zo chomet die'houzvez eus Doue,
ha n'int ket bet, dre sellout ouzh ar madoù
gwelus,
evit anaout an Hini-a-zo,
nag evit meizañ ar micherour diwar
arvestiñ e oberoù.

² Hogen eo an tan, an avel, an aer skañv,
ar volz stergannek, an dour feuls,
pe goulaoueroù an Neñv,
o deus sellet evel doueed ha renerien an
hollved.

³ Mard eo dre 'n abeg da vezañ boemet gant
o c'haerded
m'o deus kemeret an traoù-se evit doueed,
ra zeskind na pegement eo trec'h warno
o mestr e-unan,
rak pennoberour o c'haerded eo an hini en
deus graet anezho.

⁴ Mard eo gant o nerzh hag o oberiantiz
ez int bet estlammet,
ra gomprenint diwarno
na pegen galloudusoc'h
eo an hini en deus o stummet ;

⁵ rak braster ha kaerder ar c'hrouadurioù
a laka, dre zamheñvedigezh, da arvestiñ

12, 24 ar c'hastiz diwezhañ : marv ar re gentañ-ganet
hag islonkadur an Egiptiz er Mor Ruz.
13, 3 an Hini-a-zo : sell. Erm 3,14.

o c'hrouer.

⁶ Ar re-se koulskoude ne veritent moarvat nemet ur rebech skañv,
rak marteze ne ziroudent nemet o klask Doue hag o vennout e gavout ;
⁷ bevañ ma raent e-kreiz e oberoù e strivent d'o furchal
hag e vezent lorbet gant an diavaezioù,
ken kaer ma oa ar pezh a welent.
⁸ Evelato, kennebeut-all, ar re-se n'int ket da zigareziñ :
⁹ Mar o deus gallet gounit gouiziegezh a-walc'h evit sonteal an hollved,
penaos n'o deus ket kentoc'h dizoloet ar Mestr anezhañ ?

Azeulerezh an idolennoù

¹⁰ Hogen reuzeudik ez int, esperiñ ma reont e traoù marv,
ar re o deus anvet doueed oberennoù diwar dorn an den,
aour pe arc'hant labouret gant arz,
skeudennoù loened,
maen didalvoud benet gant un dorn a-wechall.

¹¹ Pe c'hoazh, sed ur c'hoadour,
diskaret gantañ ur wezenn aes da droc'hañ ;
gant ampartiz en deus rasket diwarni an holl rusk,
hag he stummañ a ra gant mailhoni d'ober ganti ur benveg implijus evit servij ar vuhez.

¹² Restachoù e labour, o implijout a ra da aozañ e voued ma vo torret e naon dezhañ.

¹³ Chom a ra ur blod ha ne dalv da netra,
un tamm prenn gwaret hag ulmennek ;
e gemer a ra, e skultañ a ra en e euriou vak,
e stummañ a ra gant e holl ampartiz,
evel un distenn d'e labour, en ur reiñ dezhañ neuz an den,

¹⁴ pe doare ul loen displod bennak ;
lakaat a ra warnañ ruz-tane, e bentañ gant liv tan,

13, 10 Ober skeudennoù doueed a oa un dra difennet gant al Lezenn (Erm 20). An arguzerezh a-enep an idolouriezh a zo danvez boas da levrioù ar Bibl. Amañ e seblant an oberour bezañ bet levezonet gant Adl 4, 28 ; 2 R. 19, 18 ; Jer 2, 27-28 ; 10, 3-5, ha

kuzhat e holl nammoù gant an indu.

¹⁵ Ober a ra neuze dezhañ ur chomadur a zoare ;

e lakaat a ra er voger ouzh e startaat gant un tach :

¹⁶ Kemeret en deus ar preder-se gant aon na gouezhfe,
rak gouzout a ra mat ne c'hell ket en em sikour :

Ned eo nemet ur skeudenn ha skoazell he deus ezhomm.

¹⁷ Ha koulskoude, setu ma ped anezhañ evit e vadou,
evit e zimezi, evit e vugale,
n'en deus ket mez h o komz ouzh un dra divuhez.

Evit e yec'hed Ez asped un dra dinerzh,

¹⁸ evit e vuhez, un dra marv,

evit e skoazellañ, un dra dic'halloud,

evit e veajoù, ar pezh n'hall ket mont gant e dreid,

¹⁹ evit e c'hoproù, e labourioù,

evit dibenn-mat embregadegoù e zaouarn,
e c'houlenn nerzh digant ar pezh n'en deus en e zaouarn nerzh ebet.

14 ¹ Ha sed un all a zo war-nes mont war vor

hag a venn treuzañ an houl ferv :

Aspediñ a ra un tamm-koad breskoc'h c'hoazh

eget al lestr a zoug anezhañ ;

² rak al lestr-se, eo c'hoant ar gounid en deus e ijinet,

eo furnez ar micherour he deus e savet ;

³ met da rakwelerez, o Tad, eo an hini a vlegn anezhañ,

Te hag ac'h eus digoret un hent er mor zoken,

ha war an tonnoù ur wenodenn asur,

⁴ en ur ziskoez gant se e c'hellez diwall diouzh pep riskl

an neb a ya war vor, zoken hep skiant-prenet.

⁵ Ne fell ket dit e chomfe displetus oberoù da furnez,

ha setu perak e fiz an dud o buhez zoken en un tamm-koad dister,

ha goude treizhañ an houl war ur vag vresk

dreist-holl Iz 40, 18-20, 41, 6-7 ; 44, 9-20 ; 46, 5-7.

14, 1 un tamm koad : e diaraog al listri e veze lakaet skeudenn an idolenn karget da wareziñ ar verdeadurezh.

e c'hellont douarañ salv ha disgwall.

⁶ Hag evit gwir, en amzerioù kent,
e-pad ma kases da get ar ramzed lorc'hus,
en em repuas war ur vag esperañs an
hollved ;
hag hi, leviet gant da zorn, a lezas d'ar bed
hadenn ur ouenn nevez.

⁷ Rak benniget eo ar c'hoad eo drezañ e
c'hoarvez ar reizhder ;

⁸ milliget avat an idolenn, labour daouarn
an den,
hi hag hec'h oberour,
hemañ evit bezañ graet anezhi,
hag hi, breinadus evel ma-z eo, dre ma vez
anvet Doue.

⁹ Un hevelep kasoni en deus Doue ouzh an
den direizh

evel ouzh e zireizhder :

¹⁰ Oberenn hag oberour a vo kastizet en
hevelep doare.

¹¹ Setu perak e vo skoet ar varnedigezh
ouzh idolennoù ar Broadoù,
o vezañ ma-z int deuet da vezañ e
krouadelezh Doue, un euzhusted,
un drouk-skoilh evit eneoù an dud,
ur pech evit treid an dud diseblant.

Orin an idolazeulerezh.

¹² Ar soñj d'ober idolennoù a zo bet penn-
orin ar c'hadaliezh,
o dizoloadenn he deus breinet ar vuhez.

¹³ Ne oa ket anezho er penn kentañ,
ha ne badint ket da viken.

¹⁴ Emlorc'h an dud eo an hini en deus roet
dezho dor-digor er bed ;
ha kenkoulz all eo un diwezh trumm a zo
merket dezho.

¹⁵ Un tad mantret gant ur c'hañv araok
koulz
en deus lakaet d'ober skeudenn e vugel
skrapet re abred ;
hag an hini na oa dec'h c'hoazh nemet un
den marv,
e enoriñ a ra bremañ evel un Doue.
Diazezañ evit tud e di lidoù-kuzh ha
misterioù :

¹⁶ Gant an amzer e kreñva ar c'hustum

14, 6 'Ar ramzed lorc'hus', sell. Gen. 6, 4. Ar ramzed-
se a veze dalc'het ganto ul lec'h bras e mojennoù ar
Yuzevien. 'Españs an hollved' : Noe hag e dud o
klask repu war an arc'h.

14, 11 ur welaenn : Doue en em ziskouez amañ evit

disakr-se,
ha miret e vez evel ul lezenn.

¹⁷ Pe c'hoazh eo dre urzh ar briñsed ma voe
azeulet ar skeudennoù skultet :
An dud ha n'hellent ket enoriñ o friñsed
war-eeun
dre ma oant o chom re bell anezho,
a lakaas d'ober o skeudenn
evit kaout ur poltred gwelus eus ar roue a
gehelent,
en doare ma c'hellfent diskouez o doujañs
gredus d'an ezveziad,
evel pa vije bezant.

¹⁸ Zoken e-touez ar re n'anavezent ket ar
roue
e labouras lorc'hentez an arzour da astenn
ur seurt kehelerezh :

¹⁹ Rak hemañ o c'hoantaat moarvat plijout
d'ar mestr-rener

a strivas en e arz d'ober ar skeudenn
kenedusoc'h eget ar wirionez ;

²⁰ hag an engroez,
hoalet gant kaerder an oberenn,

a sellas evel un Doue,
an hini a veze kehelet,
ne oa ket pell c'hoazh, evel un den.

²¹ Ur pech e voe kement-se evit ar re vev
ma teuas an dud, dindan levezon ar
gwalleur pe galloud ar briñsed,
da reiñ d'ur maen pe da dammoù prenn an
Anv n'hall ket bezañ lodennet.

Heuliadoù fall an idolouriezh

²² Hep dale ne voe ket a-walc'h dezho
diheñchañ e anaoudegezh Doue :
Daoust d'ar stourm garv ma voent splujet
ennañ gant o diouiziegezh,
setu-int o reiñ an anv a beoc'h da zrougoù
ken bras !

²³ Gant o sakrifisoù laz-BUGALE,
o misterioù kuzh,
o mezvadegoù feuls hag o lidoù iskis

²⁴ ne virent ken purentez ebet nag en o
buhez, nag er briedelezh ;
an eil a lazhe egile dre dreitouriezh
pe a zismegañs anezhañ gant an
avoultriezh.

²⁵ Dre holl, mesk-ha-mesk, gwad,

distrujan an idolennoù.

14, 12 gastaouerezh, pe avoultriezh, pe gadaliezh : an
disfealdet ouzh Doue hag ouzh liammoù an Emlgev.
14, 21 an Anv digehentus : ne c'hell ket Anv Doue
bezañ roet d'un all estregetañ.

muntrevezh, laeroñsi, trubardiezh,
lorberezh, dislealded, dispac'h, fals-le,
²⁶ strafuilh ar re vat, ankounac'h ar
madoberoù,
saotridigezh an eneoù,
dirollerezh enep-natur,
dizurzhioù en dimezi, avoultriezh, dizurzh.
²⁷ Rak azeulerezh an idoloù goullo
a zo penn-kentañ, penn-abeg ha diwezh
pep gwall.

²⁸ Pe en em ziduiñ a reont betek diskiantiñ,
pe e tistagont diouganoù faos,
pe e vevont en direizhder,
pe e torrout diwar skañv o leoù-touet :
²⁹ O vezañ ma lakaont o fiziañs en
idolennoù divuhez,
ne c'hortozont kastiz ebet evit o faosoni.

³⁰ Ar setañsoù reizh koulskoude
a skoio ganto
evit an torfed doubl-mañ :
O 'n em stagañ ouzh an idolennoù
n'o deus ket bet ur menoz reizh eus Doue,
hag o tismegañsiñ ar pezh a zo santel
o deus touet gant dislealded
a-enep ar wirionez.
³¹ Rak n'eo ket dre c'halloud an idolennoù
e c'helle bezañ touet,
hogen ar c'hastiz dleet d'ar bec'herien
a sko bepred ouzh torfedoù an dud fallakr.

N'eo ket Israel idolazeuler

15 ¹ Te avat, hon Doue,
te 'zo madelezhus ha feal,
gorrek da gounnariñ e c'houarnep pep tra
gant trugarez.

² Zoken mar pec'hfemp e vefemp bepred
dit-te

dre ma anavezomp da nerzh,
hogen ne fell ket deomp pec'hñ
o c'houzout ez omp kontet evel dit-te.

³ Da anavezout
a zo evit gwir ar reizhder klok,
anavezout da c'halloud
eo gwrizienn an divarvelezh.

⁴ Nann, n'omp ket bet diroudet
gant kavadennoù lorbus arz an den,
na gant labourioù goullo al liverien,
an dremmoù-se bastrouilhet
gant livioù digendoare
⁵ eo gant ar gwel anezho e vez hilliget
c'hoantegezhioù ar re ziboell

betek o lakaat da c'hoantaat neuz divuhez
ur skeudenn hep ene.

⁶ Karourien ar gwall,
dellezek eus esperañsoù seurt-se,
eo ar re a anezho,
evel ar re a ziskouez dezho karantez hag
azeulerezh.

Sotoni azeulerien an idolennoù

⁷ Setu eta ur poder o vezellañ
gant kalz labour, an douar gwak
hag o stummañ dioutañ a bep seurt listri
evit hor servij ;
eus an hevelep pri e oar tennañ
ar podoù gouestlet d'an implijoù noplañ,
evel en hevelep doare,
ar re tonket d'ar servijoù kontrol ;
met da be-hini eus an daou embreg-se
e vo dileuriet pep unan,
eo ar poder an hini a ziviz kement-se.

⁸ Ha goude-se, en ur gwall-implij
eus e boan, e vezata
eus an hevelep pri, un doue goullo,
eñ bet ganet eus an douar
n'eus ket pell c'hoazh,
hag a dle distreiñ hep dale d'an douar
m'eo bet tennet dioutañ
pa vo adc'houlennet digantañ
an ene bet prestet dezhañ.

⁹ N'en deus koulskoude nec'h ebet
gant e varv war-nes
na gant ar berr ma-z eo ar vuhez.
Pell a se : kevezañ a ra gant micherourien
an aour hag an arc'hant,
drevezañ a ra boserien an arem ;
lakaat a ra e glod da stummañ faosoni.

¹⁰ Ludu eo e galon,
ha viloc'h eget fank e esper,
truekoc'h eget pri, e vuhez !
¹¹ Rak n'en deus ket anavezet
an hini en deus e stummet,
an hini en deus c'hwezhet
ennañ un ene oberiant
ha roet dezhañ un alan a vuhez.

¹² Gwashoc'h a se ! Sellet en deus hor
buhez evel ur c'hoari-bugale,
hon amzer amañ
evel ur foar-gounid hepmuiken :
"Ret eo, emezañ,
gounit hor mad eus pep tra
ha pa vefe ar gwall !"

¹³ Hennezh eta, muioc'h eget ar re all,
a oar emañ o pec'hiñ,
eñ hag a stumm eus an hevelep pri listri
bresk ha war un dro idolennoù.

Diskiantegezh Egiptiz, mezhus o idolouriezh

¹⁴ Met diskiantekoc'h c'hoazh,
reuzedikoc'h eget ur spered a vugelig
eo enebourien da bobl,
ar re-se holl o deus mac'homet anezhi :

¹⁵ Rak sellet o deus evel doueed,
holl idolennoù ar broadoù
na c'hellont implijout
nag o daoulagad evit gwelout,
nag o difron evit alanat an aer,
nag o diskouarn evit klevout,
na bizied o daouarn evit stekiñ,
nag o zreid evit kerzhout.

¹⁶ Rak un den
eo an hini en deus graet anezho,
unan bet amprestet e alan gantañ
en deus o mezataet.

N'eus den ebet a c'hellfe stummañ un Doue
peurheñvel outañ e-unan,

¹⁷ met o vezañ marvel eo tra marv
ar pezh a ra e zaouarn direol,
evitañ da dalvezout muioc'h
eget an traoù azeulet gantañ,
rak eñ da vihanañ en devo bevet,
int avat morse !

¹⁸ Al loened ar c'hasausañ
eo dezho e rentont azeulerezh,
ar re washañ evit o dibollegezh,

¹⁹ ar re n'o deus enno netra kaer
a c'hellfe dedennañ,
en ur lakaat e vefe plijadur
o welout loened 'zo,
ar re a zo chomet er-maez eus meuleudi
ha bennigadenn Doue.

Eil keñveriadur etre an Egipt hag Israel : al loened.

16 ¹ Reizh eo eta mard int bet
kastizet gant anevaled a seurt-se,
ha boureviet gant loenedigoù a vil-vern.

² Hogen en-enep d'ar gwalennoù-se

16, 1. 'Eil keñveriadur', an hini kentañ en em gav er
pennad 11, 5 hag all. Amañ e krog an oberour gant
pemp keñveriadur all etre Israeliz hag Egiptiz ;
anevaled a seurt-se : ouzh ar re veneget uheloc'h (15,
18).

ac'h eus graet vad d'az pobl,
hag evit dinaoniañ hec'h ilboued broudus
eo ur vagadurezh souezhus, ar c'hoailhed,
ac'h eus grataet dezhi da vevañs.

³ An Egiptiz, daoust d'o c'hoant-debrin
a golle zoken o ilboued naturel,
pa welent neuziou heugus
al loened kaset enep dezho ;

met da bobl-te,
goude bezañ bet en diouer ur pennadig,
a dañvaas magadurezh estlammus.

⁴ Ret e oa e kouezhfe war ar re-se,
ar vac'homerien, dienez didruez,
pa oa a-walc'h evit ar re all diskouez dezho
penaos e oa bet boureviet e enebourien.

⁵ Ha pa gouezhas warno
kounnar euzhus loened ferv,
pa varvent diwar krog naered gwidilus,
ne badas ket da gounnar betek ar penn ;

⁶ e-pad berr-amzer hepken,
evel gant ur c'hemenn d'o ad-dresañ
eo ma voent trubuilhet ;
rak ur sin a silvidigezh o devoa,
a roe soñj dezho

eus gourc'hemenn da Lezenn,
⁷ hag an neb en em droe war-du ennañ
a veze salvet,

ne oa ket gant ar pezh a oa dindan e sell,
met ganit-te, salver an holl.

⁸ Diskouez a rejout gant-se
d'hon enebourien
eo te an hini a zieub eus pep droug.

⁹ Rak int a voe lazhet
gant krog al lamperezed hag ar c'helien
hep kaout remed evit o buhez,
dleet ma oa dezho bezañ kastizet
gant seurt loened ;

¹⁰ da vibien avat, zoken dent an naered
binimus ne voent ket evito,
dre ma teuas da drugarez
d'o skoazellañ ha d'o fareañ.

¹¹ Flemmet e voent, met yac'haet buan ivez,
evit m'o defe koun eus da lavarou
gant aon na drofent d'o disoñjal a-grenn
ha d'en em lakaat gant-se
er-maez eus da vadelezh.

¹² Rak ne voe ket ul louzoù
pe un traet bennak a salvas anezho,
met da lavar, Aotrou,

16, 2 sell. Erm 16, 9-13, Niv 11, 10-32. Ken
c'hoantek ma-z eo an oberour da veuliñ ar bobl santel,
ken ne ra meneg ebet eus he grozmoù a-enep Doue
nag eus kounnar Yahve.

16, 3 Gwalenn ar raned marvat, Erm 7, 28-29 ; 8, 2.

da lavar hag a bare pep tra !

¹³ Rak te eo ar mestr

war ar vuhez hag ar marv,
a laka da ziskenn betek dorjoù an Hades
hag da adsevel diouto.

¹⁴ An den en e fallagriez

a c'hell moarvat reiñ ar marv,
hogen ne zegas ket endro ar vuhez ur wech
aet kuit,
ne zieub ket an ene
bet resevet gant an Hades.

Trede keñveriadur etre An Egipt hag Israel : Glaveier, Kazarc'h ha Tan.

¹⁵ N'heller ket tec'hout er-maez eus galloud
da zorn.

¹⁶ An dud disakr hag a nac'he da anavezout
a zo bet kefestet gant nerzh da vrec'h,
arsailhet ma voent gant glaveier digustum,
kazarc'h, barradoù didruez,
ha kuzumet gant an tan-foeltr.

¹⁷ Met ar pep souezhusañ a voe gwelout
penaos gant an dour hag a zistan pep tra,
e troe an tan da vezañ griziasoc'h.

An hollved, evit gwir,
a stourm a-du gant ar re reizh.

¹⁸ Gwech e tave ar flamm
evit na vefe ket pulluc'het al loened kaset
a-enep an dud dizoue,
hag evit ma komprenfent, o welout se,
e veze barnedigezh Doue

o redek war o lerc'h.
¹⁹ Gwech, e kreiz an dour e-unan,
e veze kuzumet pep tra
gant nerzh kreñvoc'h eget an tan,
evit na vefe distrujet holl frouezhioù un
dour kablus.

²⁰ A-gontrol da se ac'h eus bevet da bobl
gant magadurezh an Aeled,
pourvezet ac'h eus dezhi eus an Neñv,
hep m'o devefe da skuizhañ,
ur bara peuraozet,
barrek da reiñ pep plijadurezh
ha da respont da vlizidigezh pep unan.

²¹ An danvez-se, roet ganit,
a ziskoueze da zouster e-keñver da vugale,
peogwir en em rae diouzh blizidigezh an

16, 14 a zo bet degemeret : gant Doue, pe en Hades.

16, 16 sell. Erm 9, 23-25.

16, 20 Ar Manna, anvet 'bara an Aeled' er salm 77,
25 dre ma seblante diskenn eus an neñv. Blaz ar mel
en devoa, Erm 16, 31, ar pezh a oa ur sin eus douter
Doue. Gwenn e oa evel ere'h ha skorn, ac'hano ar
gwerzad 22. Anat eo e oa kresket eston gant faltazi ar
Rabined an hengounioù diwar-benn magadurezh ar

hini hen kemere
ha ma kemme hervez ma felle da bep
unan.

²² Ere'h ha skorn,
gouzañv a rae ar flamm hep teuziñ,
ma vefe gouezet e oa hepken evit distrujañ
eostoù an enebourien
e tlee an tan devañ e-kreiz ar c'hazarc'h ha
skediñ e-kreiz ar glav,

²³ e-keit ma ankounac'hae ar flamm e
nerzh-natur
pa oa d'ober eus bevañs ar re reizh.

²⁴ Rak ar grouadelezh, o vezañ sujet dit,
he c'hrouer,
en em stegn evit kastizañ ar re fall
tra m'en em zistenn
evit mad ar re en em fiz ennout.

²⁵ Setu perak o 'n em blegañ
da gemmadurioù a bep seurt
e teue da vezañ servijerez da vadelezh
hag a vag pep tra,
hervez e c'hoant ar re o devoa ezhomm.

²⁶ Evel-se, Aotrou, e teskfê da vugale karet
n'eo ket ar seurtoù disheñvel a frouezh
a vag an den,
met da lavar eo an hini a vir
ar re a gred ennout.

²⁷ Rak ar pezh n'helle ket an tan kas
anezhañ da get
a deuze diouzhtu dindan gwrez
ur bann-heol berrbad,

²⁸ evit ma vefe gouezet gant an holl
e tleer diaraogiñ an heol
evit rentañ grasoù dit,
ha da ziambroug kerkent ha tarzh an deiz.

²⁹ Goanag an den dic'hrad a deuz evel ar
frim-goañv,
hag a zever kuit evel un dour didalvez.

Pevare keñveriadur : Teñvalijenn ha sklerijenn.

17 ¹ Ya, bras ha diveizus eo da
vamedigezhioù ;

ha gant se eneoù hep kelennadurezh
o deus faziet diwar o fenn.

² Evit bezañ kredet

gouelec'h ; en gwelout a reomp amañ gant levr ar
Furnez.

17, 2 Int : an Egiptiz. En arroud-mañ ez eus meneg
eus navet gwalenn an Egipt, Erm 10, 21-23,
danevellet dimp gant darbaroù a bep seurt, ar Bibl e-
unan, mojennoù yuzev, diskleriadurioù rabinek,
faltazi hag evezhiadennoù an oberour ; gant se hon
eus amañ ur skouer eus ar 'Midrash' rabinek.

e c'hellent moustrañ ar boblad santel,
int an dud disakr,
e voent gourvezet,
toullbac'het en deñvalijenn,
chadennet en un noz hirbad,
serret dindan o zoennou,
forbannet diouzh da ragevezh peurbadus.

³ Endra ma soñjent chom dianav
en o fec'hedoù kuzh
dindan gouel teñval an ankounac'h,
e voent distrewet en dic'houlou,
taget gant ur braouac'h euzhus,
spontet-holl gant tasmantoù.

⁴ Rak an toull-kuzh ma 'n em c'houdorent
ennañ
n'o diwalle ket diouzh an aon :
Trouzioù spouronus a dregerne war o zro,
ha spesoù kañvus, hurennek o neuz,
en em ziskoueze dezho.

⁵ Ne oa tan ebet gant nerzh a-walc'h
d'o sklerijennañ,
na lugern splann ar stered
ne oa ket evit goulaouiñ an noz euzhus-se.

⁶ En em ziskouez a rae hepken dezho
a-daol-trumm, un dolzenn-dan
oc'h enaouiñ drezi hec'h-unan,
braouac'hus ;
hag en o spouron,
ur wech steuziet ar weledigezh
e kavent gwashoc'h c'hoazh
ar pezh o devoa arvestet.

⁷ Ardou an achantourien
a oa kaset d'an traoñ ;
o arvezioù a furnez
a ziskoueze o falsentez vezhus.

⁸ Rak ar re a fougee forbannañ er-maez eus
an eneoù klañv ar spouron hag ar strafuilh
a gouezhe klañv, int ivez,
gant an hevelep aon c'hoarzhus.

⁹ Zoken pa ne oa netra efreizhus
evit o spontañ,
e oant spouronet gant ar c'hwibu o tremen,
an naered o fic'hañ,
mervel a raent dre grenañ gant ar braouac'h
en ur nac'hañ sellout ouzh an aer-se
n'hellomp ket tec'hout dioutañ.

¹⁰ Rak ar fallagriezh,
o vezañ aonik ha laosk,
en em gondaon hi hec'h-unan ;
enkrezet he c'houstiañs, emañ bepred o
c'hortoz eviti ar pep gwashañ.

¹¹ Ned eo an aon netra all nemet ur mank
eus skoazell ar poell ;

¹² seul nebeutoc'h ma konter war sikour,
seul boaniosoc'h e kaver chom dic'houzvez
eus abeg ar c'hastiz.

¹³ Int-i, e-pad an noz-se a zic'halloud
deuet eus donderioù
an Hades dic'halloudus,
pa oant o kousket en un hevelep mored,
¹⁴ e vezent heget a-wechoù
gant tasmantoù euzhus,
ha seizet gwechoù all gant fatadur o ene,
rak ur spouron trumm ha dic'hortoz
en devoa leuniet anezho.

¹⁵ Evel-se, an neb a gouezhe aze,
piv bennak e oa,
a chome peg ouzh an dachenn,
serret er prizon-se hep morailh.

¹⁶ Pe labourer-douar, pe mesaer,
pe micherour o pleidiñ e-unan-penn
gant e labour, an holl, sourprenet,
a veze dalc'het gant redi didrec'hus,
an holl a veze ereet gant an hevelep
chadenn a deñvalderioù.

¹⁷ An avel o c'hwitellat,
kan heson an evned er barroù bodennek,
trouz mentadet an dour o reded gant nerzh,
strak ar reier o kouezhañ disac'het,
¹⁸ redadenn diwelus loened o lammat,
yudadennoù an anevaled ar fervañ,
pe c'hoazh an heklek o tassoniñ
e kleuz ar menezioù,
pep tra o leunie a spouron
hag a seize anezho.

¹⁹ Rak e-keit ma skede war ar bed a-bezh
ur sklerijenn splann
ha ma c'helle an dud en em reiñ distrob
d'o labourioù,

²⁰ en em astenne warno-int hepken,
un noz ponner,
skeudenn an deñvalijenn miret dezho.
Ha c'hoazh muioc'h eget an deñvalijenn-se
e oant evito o-unan, ur bec'h hag ur samm.

18 ¹ War da re santel, evelato,
eo sklerijenn leun a skede.
An Egiptiz pa glevent o mouezh hep
gwelout o dremm,
a zisklerie anezho evurus
dre na c'houzañvent ket
an hevelep poanioù.

² Rentañ a raent grasoù dezho
o vezañ n'o c'hastizent ket
goude bezañ bet gwallgaset ganto,
hag e c'houlennent pardon

evit o eneberezh digar.

³ E-lec'h an teñvalderioù-se eo ur golonenn-flamm a rojout d'az re-te evit o bleinañ en o beaj dianav, evel un heol dinoaz en o divroadeg klodus.

⁴ Hogen ar re gentañ-se a verite ervat e vefe tennet diganto ar sklerijenn hag e vefent prizoniet en deñvalijenn, int hag o devoa dalc'het da vugale-te en ereoù, ar re a dlee drezo bezañ dasstrewet er bed, sklerijenn divarvel al Lezenn.

Pempvet keñveriadur : an Ael distrujer.

⁵ Peogwir o devoa divizet lazhañ bugaligoù ar sent ha ne voe salvet nemet unan eus ar re kinniget d'ar marv, e tennjont diouto evit o c'hastizañ, un niver bras eus o bugale, hag e lakjout anezho da vervel e bouilh ar c'hoummoù.

⁶ An noz-se a oa bet rakkemennet d'hon tadoù : Hag int-i o c'houzout peseurt promesaoù o devoa kredet enno a voe leun o c'halon a surentez laouen.

⁷ Da bobl evel-se a c'hortozas war un dro silvidigezh ar re reizh ha kollidigezh hec'h enebourien ;
⁸ rak endra ma kastizes hon dizarbennerien e roes klod deomp-ni ouzh hon gervel etrezek ennout.
⁹ Bugale santel ar re reizh a ginnigas e kuzh ur sakrifis hag a galon unvan e tiazevjont al lezenn doueel-mañ e vefe lodennet ingal kenetrezo, ar sent, an hevelep madoù hag an hevelep riskloù ; hag a-ziaraok e kanjont kantikoù sakr an Tadoù.

¹⁰ D'o mouezhioù e responte kriadennoù diheson o enebourien, pa'n em lede gouelvanoù ar re a leñve war o bugale.

¹¹ Un hevelep kastiz a skoe gant ar sklav hag ar mestr ;

18, 3 ur golonenn-flamm, Erm 13, 21-22.

18, 4 'Ar re a dlee drezo...' : Diskleriadur eus roll hollvedel Israel, hervez spered ar Brofeded : Iz 9, 1 ; 42, 6 ; 49, 6 ; 51, 4-5 ; Mi 4, 1-3 ; Jer 3, 17 ; 16, 19-21 ; Ab 2, 14 ; Sof 2, 11 ; 3, 9-10 ; Zak 8, 20-23.

18, 6 an noz-se : nozvezh Pask, Erm 12, 21-28.

an den eus ar bobl a c'houzañve kenkoulz hag ar roue ;
¹² an holl o devoa en un hevelep doare tud varv diniver bet skoet gant un hevelep tremenvan, ken ne oa ken a-walc'h eus ar re vev evit o sebeliañ, rak en ur momed e oa bet distrujet gwellañ dibab o diskennidi.

¹³ Evel-se, goude bezañ bet diskredik da vat en abeg d'o strobinoù, ez anzavjont dirak distrujadeg o re gentañ-ganet e oa ar bobl-se, evit gwir, Bugel da Zoue.

¹⁴ E-pad ma oa goloet pep tra gant ur sioulder don ha m'en em gave an noz e-kreiz he redadenn herrus,
¹⁵ e kemeras da lavar hollc'halloudek e lañs eus lein an Neñvoù, eus an tron roueel ; brezelour didruez, e plaouias war un douar gouestlet d'an distruj, o tougen e giz kleze lemm, da setañs didorru,
¹⁶ hag o chom a-sav e leunias an hollved a varv.

Stekiñ a rae ouzh an neñv hag e voustre an douar.
¹⁷ War an taol, a-drumm, huñvreoù ha gweledigezhioù euzhus a strafuilhas anezho, spouronoù dic'hortozet a gouezhas warno.

¹⁸ Taolet-distaolet d'an douar amañ hag ahont, hanter-varv, e roent da c'houzout an abeg eus o tremenvan ; rak an huñvreoù e oant bet gwallgaset ganto o devoa diskuliet dezho ar perak eus o foanioù evit na varvfent ket hep gouzout an abeg eus o gwalleur.

²⁰ Amprouenn ar marv, gwir eo, a dizhas ivez koulskoude ar re reizh : un niver bras a dud a voe skoet er gouelec'h ;

18, 9 e kuzh : rak lidet e-barzh an tiez.

18, 13 'Bugel da Zoue', sell. Erm 4, 22 ; Oz 11, 1 ; Jer 31, 28 ; Ester 16, 15.

18, 16 o chom a-sav, oc'h arsaviñ : heb. o sevel.

18, 20 ar re reizh : an Israeliz, tizhet gant ar Reuz (Niv 17, 9-15).

nemet ne badas ket pell kounnar Doue.

²¹ Rak un den direbech a hastas o difenn :

Dre gemer armoù e vinistrerezh,
pedenn ha sakrifis dic'haouüs an ezañs,
ez enebas ouzh fulor Doue
hag e lakaas un termen d'ar walenn,
en ur em en ziskouez evit gwir
evel da servijer-te.

²² Trec'hiñ a reas war ar vuanegezh,
n'eo ket gant nerzh ar c'horf,
na gant galloudegezh an armoù,
met dre al lavar ez eo ma teuas a-benn
eus an Hini a gastize,
dre eñvoriñ al leoù graet d'an Tadoù
hag an emglevioù divizet.

²³ Endra m'en em vernie dija ar c'helanoù
an eil re war ar re all,
eñ, oc'h en em lakaat da hanterour,
a harzas ouzh ar gounnar,
hag a serras outi hent ar re vev.

²⁴ Rak war e sae hir
e oa skeudennet an hollved ;
war ar peder rezad-vein
e oa engravet anvioù klodus an Tadoù,
ha war talgen e benn,
aroueziet da Veurded.

²⁵ Dirak kement-se e kilas an Distrujer,
spouronet,
rak a-walc'h e oa d'az fulor
bezañ en em ziskouezet.

C'hwec'hvet keñveriadur : Ar Mor Ruz

19 ¹ Met war ar re fallakr e plaouias
betek ar fin ur vrouez didruez,
rak Doue a ouie a-ziaraok petra e oant o
vont d'ober,

² ha penaos, goude bezañ permetet
d'az re-te mont kuit,
goude bezañ aspedet anezho da loc'hañ
buan,

e tistrofent diwar o meno,
hag ez afent war o lerc'h.

³ Dalc'het e oant bepred en o c'hañvoù
hag e leñvent c'hoazh e-kichen beziou o re
varv,
pa-z empennjont ur mennad all a follentez,
pa-z en em lakjont da redek,
evel pa vijent tec'hidi,

18, 21 an den direbech : Aaron (Niv 17, 11-13).
18, 24 Diwar-benn sae ar Beleg-meur, sell. Erm 28, 4
hag all. Ar rabined a roe displegadurioù arouezel
diwar-benn ornadurioù ar sae-se, en ur welout enno
ur skeudennadur eus an hollved. 'Anvioù klodus an
Tadoù, Erm 28,17-21, war e vrennidenn e touge ar
Beleg-meur daouzek maen prizius, enskrivet warno

war-lerc'h ar re o devoa aspedet da vont
kuit.

⁴ Ur just a donkadur a vounte anezho d'ar
gwashañ-se
hag o lakae da ankounac'haat an tremened,
evit ma stagfent ouzh ar poanioù
bet gouzañvet endeo
bet ar c'hastiz a vanke dezho c'hoazh,
⁵ ha ma kavfent ur marv digustum
e-keit ma tremenf da bobl
en un dreizhadenn vurzhudus.

⁶ Rak evit diwall da vugale
diouzh pep droug,
ar grouadelezh a-bezh,
sentus ouzh da urzhioù,
a voe adstummet he natur.

⁷ Gwelet e voe ar goabrenn
o c'holeiñ ar c'hamp gant o skeud,
hag an douar start o 'n em ziskouez
er-maez eus ar pezh a oa bet an dour,
ar Mor Ruz o tont da vezañ ul lec'h-tremen
dieub,

ar c'hoummoù taer o treiñ
e kompezenn c'hlasvezek ;

⁸ ha poblad a-bezh ar re ziwallet
gant da zorn

o treizhañ anezhi a-unvan
en ur arvestiñ burzhudoù eston.

⁹ Evel kezeg war o feurvan,
evel oanet e lamment
en ur ganañ da veuleudi-te, Aotrou,
o dieuber ;

¹⁰ rak soñj o devoa eus
ar pezh a oa bet c'hoarvezet e-pad o harlu,
penaos eus an douar,
ha n'eo ket eus al loened,
e oa bet ganet kelien,
penaos e lec'h pesked e oa bet dislonket
gant ar stêr, raned diniver.

¹¹ Diwezhatoc'h e weljont c'hoazh
evit an evned,
un doare nevez da vezañ ganet.

en deiz ma savjont klemm,
bountet gant ar c'hoantegezh,
o c'houlenn meuzioù milzin,

¹² ma teuas evit reiñ o gwalc'h dezho,
koailhed eus ar mor.

daouzek anv mibien Jakob. War e dalgen erfin, e oa
ul laonenn aour gant an enskrivadur-mañ : Santelezh
Doue ; sell. Erm 28, 7-21, 29, 36.
19, 1 gouzout a rae (Doue).
19, 2 sell. Erm 12,31-33 ha 14,5-6.
19, 7 ur goabrenn : Erm 1 4,1 9-20.
19, 9 da veuliñ : Erm 1 5,1-21.

¹³ Hogen war ar bec'herien,
 e plaouias ar c'hastizoù
 a oa bet rakkemennet dezho
 gant kurunoù garv :
 Justis e oa pa c'houzañvent poan
 evit o zorfedoù ;
 rak diskouezet o devoa gwashañ kasoni
 e-keñver an estren ;
¹⁴ reoù 'zo ne oa ket bet fellet dezho
 resev tud n'anavezent ket,
 int avat o devoa lakaet dindan sklavelezh
 ostizidi vadoberus.
¹⁵ Kentoc'h a se, peogwir e voe evit ar re
 gentañ ur c'hastiz
 o vezañ m'o doa diskouezet digarantez
 e-keñver an estrenien,
¹⁶ e voe ivez evit ar re-mañ,
 rak goude bezañ degemeret
 da bobl gant gouelioù,
 goude bezañ roet perzh dezhi en o gwirioù,
 o devoa bec'hiet anezho gant anerioù garv.
¹⁷ Setu perak e voe skoet a zallentez
 o spered evel ma oa bet skoet ar re gentañ
 dirak dor an den reizh,
 pa glaskent, gronnet a deñvalijenn don,
 adkavout pep unan dor-dal e di.

e pep mare hag e pep lec'h.

Levr ar Furnez betek amañ.

Klozadur.

¹⁸ Evel-se an elfennoù a eskemme
 o ferzhioù kenetrezo,
 evel war an delenn e kemm ar sonioù o
 mentadur en ur virout an hevelep ton ;
 sed ar pezh a weler anat
 o sellout ouzh an darvoudoù :
¹⁹ Loened o vevañ war an douar
 a zeue da vezañ loened-dour,
 hag ar re a neuñv en em ziskoueze war an
 tir.
²⁰ An tan a greske en dour e nerzh-natur,
 hag an dour a ankounac'hae e c'halloud
 lazhañ-tan.
²¹ En enep da se, ne dizhe mui ar flammoù
 kig al loened, ken bresk koulskoude,
 o tremen enno.
 Ne deuzent ket kennebeut-all,
 ar boued neñvel-se
 heñvel ouzh ar frim, ha ken aes da deuziñ.
²² Ya, e pep tra, Aotrou,
 ac'h eus roet d'az pobl braster ha klod,
 n'ac'h eus ket he dilezet, met harpet anezhi

19, 14 'Reoù 'zo'... Amañ e soñj an oberour e tud Sodoma o nac'hañ degemer an Aeled-kannaded kaset dezho. sell. Gen. 19. Gwashoc'h eget Sodomiz eo c'hoazh an Egiptiz-se o deus boureviet an Hebreed goude ar servijoù rentet gant Jozef.

19, 16 anerioù garv : Erm 1,8-14.

19, 17 an den reizh : Lot (Gen. 19,11).

19, 19 loened an douar : kezeg an Egiptiz, pe chatal an Israeliz. Ar re a neuñv : ar gleskered.

Levr Ben Sirac'h

Raklavar

⁽¹⁾ Kentelioù niverus ha bras o vezañ bet roet deomp gant al Lezenn, ar Brofeded hag al levrioù all deuet war o lerc'h, ez eo reizh ober diwar o fenn meuleudi Israel e-keñver kelennadurezh ha furnez; met peogwir e tle n'eo ket al lennerien hepken dont da vezañ skiantek, ⁽⁵⁾ met c'hoazh mignoned ar ouiziegezh dont da vezañ talvoudus d'ar re eus an diavaez, ken dre o c'homzoù, ken dre o skridoù, neuze va zad-kozh Yeshou, hag a oa en em roet e-pad pell da lennadenn al Lezenn, ar Brofeded, ⁽¹⁰⁾ ha al levrioù all a-berzh hon tadoù, hag en devoa gounezet mestroniezh vras, eñ ivez a voe degaset, da skrivañ un dra bennak diwar-benn ar gelennadurezh hag ar furnez, evit ma c'hellfe mignoned ar skiantegezh o plediñ ganti d'o zro mont war-raok muioch c'hoazh er vuhez hervez al Lezenn.

⁽¹⁵⁾ Pedet oc'h eta da lenn an oberenn-mañ gant hegarated hag evezh, ha da ziskouez madaelezh en ho parn en arroudoù ma seblantfemp enno, ⁽²⁰⁾ daoust d'hor strivadennoù aketus, bezañ chomet hep treiñ ervat geriennoù 'zo. Rak ar pezh a vez lavaret en hebraeg n'en deus ket an hevelep nerzh pa ve troet en ur yezh all. Ha kement-se a dalv n'eo ket hepken evit al levr-mañ: met al Lezenn hec'h-unan, ar Brofeded ⁽²⁵⁾ hag al levrioù all a ziskouez ivez disheñvelderioù a bouez pa vezont lennet en o zestenn gentañ.

Er bloavezh 38 eus ar Roue Evergetes, o vezañ aet d'an Egipt hag o chom eno, eo em eus kavet ur skouerenn eus ar c'helennadur talvoudus-mañ. ⁽³⁰⁾ Ha neuze

Gant mab-bihan Ben Sirac'h, 'Yeshou', pe Jezuz, eo bet aozet al levr-mañ e gr. war-dro ar bloaz 140 KHS, evit Yuzevien an Egipt, diwar ur skrid heb. berroc'h nevez-adkavet en e bezh, pe dost, nevez 'zo. Un oberenn a vuhezgezh vat a c'heller envel al levr-mañ: kuzulioù, evezhiadennoù, striuriennoù, reolennoù, evit pep den ha pep degouezh. Dont a ra ar Furnez digant Doue (1, 1), a zo da zoujañ (1, 14); kement-se a zegas levezeh ha bennozh an Aotrou (2, 7-9). Amprout e vez ar furnez (4, 11- 6, 17), en darempredoù gant an nesañ (6, 18 - 14, 19). An neb a heuilh a Furnez a vez beniget (14, 20 - 16, 23), Lezenn a vuhez (17, 1-15). Tamm-ha-tamm he deus kresket (24, 1-17); ar skrib e-unan a glask he heuliañ (32, 14 - 39, 11). Adalek penn-kentañ ar Bibl en em ziskouez (42-50), ha da glozañ: 'peo en em

em eus soñjet e oa ret-mat ober me ivez gant pled ha labour da dreiñ al levr. Gouestlet am eus eta beilhadennoù e-leizh ha kalz a skiant e-pad ar prantad-se, evit kas da benn al levr-mañ hag embann anezhañ evit implij ar re-se ivez er broioù estren a fell dezho deskiñ skiantegezh ⁽³⁵⁾ hag en em stummañ diouzh ar vuhez hervez al Lezenn.

I. Teskad krennlavarioù.

Doare kevrinus ar furnez

1 ¹ Eus an Aotrou e teu pep furnez ha gantañ da viken.

² Traezh ar morioù, takennoù ar glav ha deizioù ar beurbadelezh, piv a ray ar gont anezho ?

³ Lein an neñv, ha penn pellañ an douar, an islonk hag ar furnez, piv a dizho anezho ?

⁴ A-raok pep tra e voe krouet ar furnez hag ar skiantegezh a zo a holl viskoazh.

⁵ Mammenn ar furnez eo komz Doue en uhelañ eus an Neñvoù, hag hec'h hentoù a zo ar gourc'hemennoù peurbadel.

⁶ Gwrizienn ar furnez, da biv eo bet diskuliet, hag he mennadoù kuzh, piv en deus o anavezet biskoazh ?

⁷ Skiant ar furnez, da biv eo bet diskleriet, ha disheñvelder hec'h hentoù, piv en deus en gouezet biskoazh ?

⁸ Unan hepken a zo fur, spouronus-meurbet, an hini a dron war e gador-veur : an Aotrou.

⁹ Eñ eo an hini en deus he c'hrouet :

ziskouezet ken splann, e rankomp doujañ an Aotrou muioch c'hoazh !

(1) Ar wech kentañ eo e lenner ar meneg eus an tri rann a gaver er Bibl hebraek : Lezenn, Profeded, Skridoù all.

(5) Ar re eus an diavaez : ar re a zo e diavaez ar vro, pe ar re na dint ket Yuzevien. Va zak kozh Yeshou : Ben Sirak, aozer al levr en heb., ha tad-kozh an troer e gr.

(25-30) Evergetes : madoberour, an anv roet d'ar roue Ptoleme VII Fiskon. Er bloaz 38 eus e ren : 132 KHS. 1, 3 piv a dizho anezho : piv o imbroudo, piv o dizoloio, pe c'hoazh : piv a heulio o roudoù.

1, 5 ar gwerzad-mañ a vank en dornskridoù nemet an Alexandrinus, un notenn-displegañ e vefe, evel pelloc'h ar gwerzadoù 7 ha 21.

He gwelet en deus, hag he fedet,
hag he skignet war e holl oberoù :
¹⁰ War bep krouadur bev,
hervez e largetez,
en deus he skuilhet
evit ar re a gar anezhañ.

Doujañs an Aotrou mammenn a furnez

¹¹ Doujañs an Aotrou a zo klod ha enor,
levenez ha kurunenn a joa ;
¹² doujañs an Aotrou a ro dudi d'ar galon,
laouenidigezh, dranted ha deizioù hir.
¹³ Evit an neb a zouj Doue,
e teuio pep tra da benn-mat,
hag e deiz e zibenn e vezo benniget.
¹⁴ Penn-kentañ ar furnez
eo doujañs an Aotrou,
evit ar fideled,
e askre o mamm e voe krouet ganto.
¹⁵ E-touez an dud e ra e chomadur,
diazezadur peurbadel,
ha gant o lignez e chomo feal.
¹⁶ Leunder ar furnez eo doujañs an Aotrou,
mezviñ a ra he zud gant he frouezh ;
¹⁷ leuniañ a ra he zi a-bezh gant madoù
c'hoantus,
hag he solieroù gant he gounidigezhioù.
¹⁸ Kurunenn ar furnez
eo doujañs an Aotrou,
lakaat a ra da vleuniañ peoc'h
ha yec'hed dibistig.
¹⁹ Dont a ra ganti, evel ur glav,
skiantegezh ha poell,
degas a ra gloar uhel d'ar re a bleustr
anezhi.
²⁰ Gwrizienn ar furnez
eo doujañs an Aotrou,
hag he skoultrou a zo deizioù hir.
²¹ Doujañs an Aotrou a bella ar pec'hedoù,
hag an neb a vir anezhi a zistro dioutañ ar
gounnar.

Buanegezh ha gouzañvegezh

²² N'hall ket kounnar direizh
bezañ sellet evel reizh,
rak ar feulster gant e bouez
a gas d'an islonk,
²³ betek ar c'houlz dleet,
e oar an den habask gouzañv,
met erfin e vo rentet dezhañ al levenez ;
1, 17 gant o mennadoù, pe : gant an traoù a
c'hoantaont.
1, 22 e vrouez : brouez an den direizh.

²⁴ betek ar c'houlz dleet e kuzho e gomzoù,
neuze muzelloù e-leizh a embanno e
boellegezh.

Deoliezh hag izelegezh a galon

²⁵ E teñzorioù ar furnez
emañ al lavarennoù a skiantegezh,
hogen an deoliezh
a zo un euzhusted evit ar pec'her.
²⁶ Ma c'hoantaez ar furnez,
mir ar gourc'hemennou,
hag an Aotrou a roio dit anezhi
gant largetez.
²⁷ Rak furnez ha kelennadur
eo doujañs an Aotrou,
na zeu ket daveti gant ur galon daou-du,
²⁸ na vez ket disent ouzh furnez an Aotrou,
na zeu ket daveti gant ur galon daou-du.
²⁹ na vez ket pilpous dirak an dud,
ha taol pled ouzh da vuzelloù.
³⁰ N'en em sav ket da-unan
gant aon da gouezhañ,
ha da sachañ warnout an dizenor ;
rak an Aotrou o tiskuliañ da sekredoù
az lakfe da gouezhañ e-kreiz ar vodadeg,
dre na oas ket deuet da zoujañs an Aotrou
ha ma oa da galon leun a floderezh.

Dalc'hegezh an amprou

2 ¹ Bugel, mar deuez evit servijañ an
Aotrou,
kempenn da ene evit an amprou.
² Gra dit ur galon reizh ha bez youlek,
ha na vez ket strafuilhet
e koulz ar gwalleur.
³ En em stag outañ, hep pellaat dioutañ,
ma vo kresket dit ez teiz diwezhañ.
⁴ Kement a c'hoarvez ganit, hen degemer,
hag e diaesterioù an izelded,
az pezh pasianted ;
⁵ rak en tan e vez aprouet an aour,
hag ar re plijus da Zoue
e kleuzeur an izelderioù.
⁶ En em fiz ennañ,
ha kemer a raio pled ganit,
reisha da hentoù hag esper ennañ.

Fiziañs e Doue

⁷ C'hwï hag a zouj Doue,
2, 2 na zifrae ket, d.l.e. n'a ket da veskañ, da
strafuilhañ.
2, 5 deuet-mat : ar re a zo deuet-mat gant Doue.

gortozit e drugarez,
 ha na ziroudit ket gant aon da gouezhañ.
⁸ C'hwi hag a zouj Doue,
 ho pet fiziañs ennañ,
 na vo ket kollet ho kopr.
⁹ C'hwi hag a zouj Doue,
 esperit en e vadouù,
 al levezeg beurbadel hag e drugarez.
¹⁰ Sellit ouzh ar remziadoù kozh ha gwelit :
 Piv goude en em fiziout en Aotrou,
 en deus bet da ruziañ.
 Piv, goude chom start en e zoujañs,
 a ve bet gantañ dilezet ?
 Piv, o vezañ bet e bedet,
 a ve bet gantañ disprizet ?

¹¹ Rak madelezhuz ha truezek eo an Aotrou,
 pardonñ a ra ar pec'hedoù
 hag e salv e amzer an anken.

¹² Gwa ar c'halonoù laosk
 hag an daouarn o flakañ,
 hag ar pec'her a heuilh div wenodenn ;
¹³ gwa ar galon o vankout,
 dre n'he deus ket ar fiziañs,
 en abeg da se ne vo ket gwarezet.

¹⁴ Gwa c'hwi hag hoc'h eus kollet an
 dalc'hegezh,
 petra reot pa 'n em ziskouezo an Aotrou ?

¹⁵ Doujerien an Aotrou a chom hep disentiñ
 ouzh E gomzoù,
 E garourien a vir gant fealded e hentou.

¹⁶ Doujerien an Aotrou a glask E blijadur,
 E garourien a leugn o c'halon gant al
 Lezenn.

¹⁷ Doujerien an Aotrou a gempenn o
 c'halonoù
 ha dirazañ en em lakaont izel a ene.

¹⁸ "Kouezhomp etre daouarn an Aotrou
 ha n'eo ket etre daouarn an dud :
 Rak ken bras hag e veurded
 eo ken bras all e drugarez".

Deverioù e-keñver ar gerent

3 ¹ Me, ho Tad, va selaouit, bugale,
 hag en em reni e seurt doare ma vezot
 salvet.

² Rak an Aotrou a ro gloar d'an tad
 gant e vugale,
 hag ar varnadenn diwar-benn ur vamm

2, 9 madoù, levezeg, truez : sed ar gopr miret evit ar
 re a zouj an Aotrou.

2, 14 pa 'n em ziskouezo : an Aotrou a zeu da
 wladenniñ an dud evit reiñ dezho o gopr, pe o
 c'hastiz, diouzh ma-z int dellezek.

a vez diazezet war he mibien.

³ An neb a enor e dad
 a zic'haou e bec'hedoù,
⁴ hag an neb a ro gloar d'e vamm
 a zastum un teñzor.

⁵ An enorer e dad
 a gavo levezeg en e vugale,
 e deiz e bedenn e vezo selaouet.

⁶ An neb a ro gloar d'e dad
 en devo deizioù hir,
 an neb a sent ouzh an Aotrou
 a roio diskuizh d'e vamm.

⁷ Doujer an Aotrou a enor e dad,
 hag a servij e gerent evel mistri.

⁸ Dre oberoù ha komzoù, enor da dad,
 ma teuo warnout ar bennozh.

⁹ Rak bennozh an tad
 a starta tiez ar vugale,
 mallozh ar vamm avat a ziskogell o fontoù.

¹⁰ Na denn ket lorc'h eus dizenor da dad,
 rak dizenor da dad
 n'hall ket bezañ ur c'hloar evidout.

¹¹ Gloar a zeu d'an den gant enor e dad,
 ha mezhe bugale eo dizenor o mamm.

¹² Bugel, kemer pled gant da dad en e
 gozhni,
 arabat dit e c'hlac'hariñ en e vuhez.

¹³ Zoken mar en deus kollet e benn,
 az pezh gantañ pasianted,
 na zispriz ket anezhañ
 p'emaout-te e kreiz da nerzh.

¹⁴ Rak ar garantez e-keñver un tad
 ne vez ket ankounac'haet,
 a-enep ar pec'hed e vezo dit un ti a warez.

¹⁵ E deiz da anken en devo koun an Aotrou,
 evel frim en amzer gaer
 evel-se e teuzo da bec'hedoù.

¹⁶ Evel ur blasfemour eo an hini
 a zilez e dad,
 milliget eo gant an Aotrou
 an neb a lak e vamm da gounnariñ.

An izelegezh

¹⁷ Bugel, gra da oberoù gant douter,
 hag e vi karet gant an den
 o kaout grad-vat Doue.

¹⁸ Seul vuioc'h ma-z out bras,
 seul vuioc'h bez izel a galon,
 ha dirak an Aotrou e kavi gras.

3, 1 ma vezot salvet : d.l.e. en emglev kozh, evit
 kaout eurvad hag hirhoal.

3, 9 tiez ar vugale : ar wrizienn, en destenn hebraek.

3, 14b Testenn diaes ha troidigezh diasur. Re all a
 gompren : "E keñver ar pec'hed e roio kresk d'az ti".

¹⁹ Tud e-leizh a zo uhel ha lorc'hus,
met ar re izel a galon eo dezho
e tiskuilh e sekredoù.

²⁰ Rak bras eo galloudegezh an Aotrou,
hag gant an dud izelek e vez rentet gloar
dezhañ.

²¹ Ar pezh a zo re ziaes evidout,
n'ez ket d'hen klask,
ar pezh a zo re start evidout,
n'ez ket d'hen furchal.

²² Ar pezh a zo gourc'hemennet dit,
en em soñj warnañ,
n'ac'h eus ket ezhomm avat
eus kement a zo dale'het kuzh.

²³ N'ez ket da emellout
er pezh a zo a-us dit,
rak dija eo kalz traoù diaes evit ar meiz
a zo bet diskouezet dit.

²⁴ Rak diroudet eo bet kalz a dud
gant menozioù personel,
hag an drouk-faltazi
he deus diheñchet o soñj.

²⁵ Hep mab al lagad, sklerijenn ebet,
hep skiantegezh, furnez ebet.

²⁶ Ar galon aheurtet
a gouezho erfin er gwallur,
neb a gar ar riskl a yelo da goll ennañ.

²⁷ Ur galon aheurtet
a vo sammet a boanioù,
hag ar pec'her a vergn pec'hed war bec'hed.
²⁸ N'eus remed ebet da estrenvan al lorc'heg,
rak plantenn an droug
he deus sanket he gwrizioù ennañ.

²⁹ Kalon ar skianteg e
n em soñj war ar sturiennoù,
hag ur skouarn evezhiek
a zo c'hoant an den fur.

An aluzon hag ar skoazell roet d'ar beorien

³⁰ Evel ma lazh an dour an tan o flammañ
e c'hounez an aluzon pardon ar pec'hedoù.

³¹ An neb a ra ar mad
hen adkavo en amzer da zont,
hag e deiz e gouezhidigezh
e kavo ur skoazell.

4 ¹ Va mab, na nac'h ket e voued ouzh
ar paour,

ha na lez ket da langisañ
daoulagad ar reuzeudig.

² Arabat dit glac'hariñ an neb an deus naon
na lakaat droug en den a zo en dienez.

³ Diwall da vroudañ ur galon hegaset,
ha na lez ket an den didra
da c'hortoz da zonezon.

⁴ Arabat argas an den mantret
o c'houlenn sikour
ha na zistro ket da zaoulagad
diouzh ar paour.

⁵ Diouzh an den en dienez
na zistro ket da sell,
ha na ro da zen ebet abeg d'az mallozhiñ.

⁶ Rak mar sko e vallozh ouzhit
e c'hwervoni e galon
e vo selaouet gant e Grouer e zroukpedenn.

⁷ Gra diouzh bezañ gwelet mat
gant bodadeg an dud,
ha pleg da benn dirak un den uhel.

⁸ Stou da skouarn etrezek an den paour
ha gra dezhañ ur respont a beoc'h gant
douster.

⁹ Diframm an den mac'homet
diouzh daouarn e wasker,
ha na vez ket aonik pa renti ar justis.

¹⁰ Bez evel un tad evit an emzivaded
hag evel ur gwaz da sikour o mamm :
Ha neuze e vi evel ur mab d'an Uhel-
meurbet
ha da garout a raio muioc'h eget da vamm.

Ar furnez a glenn he bugale

¹¹ Ar furnez a zesav he bugale
plediñ a ra gant ar re a glask anezhi.

¹² An neb he c'har ar gar ar vuhez,
ar re a zihun beure-mat evit he c'hlack
a vo leuniet a joa.

¹³ An hini a zeu d'he ferc'hennañ
en devo ar c'hloar da hêrezh,
hag e-lec'h ma-z antreo
e roio an Aotrou e vennoz.

¹⁴ Ar re a servij anezhi a zo liderien ar Sant,
ar re a gar anezhi a zo karet gant an Aotrou

¹⁵ an neb he selaou a varno ar Broadoù,
an neb a zeu dezhi
a savo e deltenn er surentez.

3, 19 ar gwerzad-mañ n'en em gav nemet en
droidigezh siriek hag en un nebeut a zomskridoù
gresianek.

3, 25 Troidigezh hervez an heb.

3, 31 Diwar an heb.. Ar gr. a ro : An neb a respont
gant madoberoù a soñj en amzer da zont.

4, 1 e voued : g.e.g. ar vuhez.

4, 12b d.l.e. ar re a glask anezhi gant aked.

4, 14 ar Sant, d.l.e. an Aotrou, Sant Israel.

¹⁶ An neb en em fiz enni
 en devo anezhi da lod
 hag e ziskennidi
 a viro anezhi da bere'henniezh.
¹⁷ Rak da gentañ e kerzh gantañ
 dre un hent kammigellek,
 degas a ra warnañ aon ha spont,
 hag hen enkreziñ a ra gant he c'henurzh,
 betek m'he devo fiziañs en e ene :
 Hen amprouiñ a ra gant he
 c'hemennadurioù ;
¹⁸ ha goude-se e tistroio davetañ
 dre an hent eeun evit e laouenaat
 ha diskuliañ dezhañ e sekredoù.
¹⁹ Ma tro avat da ziankañ e tilezo anezhañ,
 Hag hen reiñ a raio da c'halloud ar
 gouezhidigezh.

Evezhiegezh ha justis

²⁰ Taol evezh ouzh ar c'houlz
 ha diwall diouzh an droug,
 n'az pezh ket a vezh en abeg dit da-unan ;
²¹ rak ur vezh a zo a gas d'ar pec'hed,
 hag ur vezh a zo gloar ha gras.
²² Na zalc'h kont eus den ebet
 pa c'hellfe treiñ a-enep dit,
 ha neuze n'az po ket da ruziañ
 gant da gouezhidigezh.
²³ Na vir ket evidout da-unan ur gomz
 en ezhomm ar re all,
 ha na guzh ket da furnez
 dre zoujañs ouzh ar bed ;
²⁴ rak dre ar c'homzoù
 e vez anavezet ar furnez,
 hag ar gelennadurezh dre lavar an teod.
²⁵ Na zislavar ket ar wirionez,
 met az pezh mezhegezh g
 ant da vank a gelennadurezh.
²⁶ N'az pezh ket a vezh
 da anzav da bec'hedoù,
 arabat enebñ ouzh red ar stêr vras.
²⁷ Arabat dit sujañ d'an diskiant,
 ha na zoug ket a vri d'an den galloudek.
²⁸ Betek ar marv stourm evit ar wirionez,
 hag an Aotrou Doue en em ganno evidout.
²⁹ N'en em ziskouez ket taer gant da deod
 ha laosk ha digas gant da oberoù.
³⁰ Na vez ket ul leon e-barzh da di,
 ha digalon e-keñver da servijerien.
³¹ Arabat d'az torn

4, 22 Gwerzad diaes a zo kement-mañ e ster : arabat
 dit dere'hel kont eus al levezonoù a c'hellfe da zegas
 d'ar pec'hed, dre vankout d'ar reizhder.

bezañ astennet evit kemer,
 ha serret pa-z eus da rentañ.

Surentez faos ar pinvidig hag ar pec'her

5 ¹ N'en em harp ket war da
 binvidigezh en ur lavarout :
 Kement am eus ezhomm am eus ;
² n'a ket da heul da ene ha da nerzh
 evit kerzhout hervez c'hoantegezh da
 galon ;
³ na lavar ket : Piv 'vo mestr warnon ?
 Rak hep mar ebet an Aotrou az kastizo.
⁴ Na lavar ket : Pec'hed em eus,
 ha petra 'ta 'zo c'hoarvezet din ?
 Rak an Aotrou a zo leun a basianted.
⁵ Na vez ket re sur eus da bardon da-unan
 evit berniañ pec'hed war pec'hed.
⁶ Na lavar ket : Bras eo e drugarez,
 pardoninñ a raio din niver bras va
 fec'hedoù ;
 rak ennañ emañ an drugarez,
 met ivez ar gounnar,
 ha war ar bec'herien e kouezho
 hag e chomo e fulor.
⁷ Na zale ket evit distreiñ ouzh an Aotrou,
 ha n'ampella ket a zeiz da zeiz :
 Rak a daoul-trumm e tarzho kounnar an
 Aotrou
 hag e deiz ar c'hastiz e vi kaset da get.
⁸ N'en em harp ket war binvidigezhioù
 direizh,
 rak ne servijo dit da netra e deiz an anken.

Diwall diouzh ar galon daou-du

⁹ Na went ket e pep avel,
 ha na gerzh ket e pep gwenodenn,
 evel ma ra ar pec'her daou-duek e deod.
¹⁰ Bez start ez menoz,
 ha n'az pezh nemet ul lavar.
¹¹ En em ziskouez buan da selaou
 ha gorrek da reiñ ur respont.
¹² Ma ouzout un dra bennak,
 respont d'az nesañ,
 a-hent-all, ra vo da zorn war da c'henou.
¹³ Gloar ha dizenor a zo el lavar,
 met teod an den diskiant
 a zo kaoz d'e rivin.
¹⁴ Na vez ket anvet flatrer
 ha gant da deod na stegn ket pechoù,
 5, 2 da c'hoantegezh : g.e.g. da ene ; an ene eo sez ar
 c'hoantegezhioù, hag an trivliadoù.
 5, 8 da zeiz ar reuz : da zeiz ar varn hag ar c'hastiz.
 5, 12 da zorn war da c'henou : sioul, digomz.

rak war al laer e teu ar vezhegezh
ha kondaonidigezh garv war an teod daou-
du.

¹⁵ Na bec'h ket na kalz na nebeut,
hag e-lec'h mignon
na zeu ket da vezañ enebour :

6 ¹ Rak ar vrud fall, ar vezh
hag an dismegañs evit e lod,
hennezh eo doare ar pec'her daou-duek e
deod.

A-enep al lorc'h

² N'en em sav ket ez mennad-te da-unan
gant aon d'en em zispenn
evel ma rafé un tarv fuloret ;

³ debriñ a rafes da zeliou,
koll da frouezh da-unan,
ha ne lezfes ket ac'hanout
nemet koad sec'h.

⁴ Un droukc'hoant a goll e berc'henn,
hag a ra anezhañ danvez-goap e
enebourien.

Ar vignoniezh, an hini faos hag an hini wirion

⁵ Ar genou hegarat
a lak ar vignoned da baotaat,
hag un teod plijus a sach saludoù an dud.

⁶ Ra vo niverus ar re a salud ac'hanout,
met evit da guzulieren,
unan hepken etre mil.

⁷ Ma kemerez unan da vignon,
amprou anezhañ da gentañ,
ha n'en em fiz ket ennañ re vuan.

⁸ Rak hemañ a zo mignon dit en e goulz
ha ne chomo ket e deiz da zrougeur ;

⁹ hag hennezh a oa mignon dit
a dro da enebour,
hag a ziskuilh evit da vezh e dabut ganit ;

¹⁰ hag Hen-hont a zo mignon dit
evit kaout lod ez taol
ha ne vo ket e deiz da anken ;

¹¹ e-kreiz da eurvad
e vo kement ha te da-unan,
ha ouzh tud da di e komzo gant frankiz,
¹² hogen mar bezez izelaet e vo a-enep dit,
hag en em guzhat a raio diouzh da zremm.

6, 2 Testenn diaes a ranker adreizhañ evit kaout ur ster dereat.

6, 5 genou : g.e.g. korzailhenn.

6, 6a g.e.g. ar re a lavar "peoc'h dit", heb. : ar re e peoc'h ganit.

6, 21a ur maen-pouez evit ar c'henstrivadegoù.

¹³ Eus da enebourien, en em zistag,
hag eus da vignoned az pezh disfiz.

¹⁴ Ar mignon feal a zo ur repu start,
an neb en kav a gav un teñzor ;

¹⁵ ar mignon feal n'eus ket a briz dezhañ,
n'eus pouez ebet da vuzuliañ e
dalvoudegezh ;

¹⁶ ar mignon feal, ul louzoù a vuhez,
doujerien an Aotrou a gav anezhañ ;

¹⁷ doujer an Aotrou a ren mat e vignoniezh,
rak evel ma-z eo,
evel-se ivez e gumpagnun.

Deskidigezh ar furnez

¹⁸ Bugel, a-dal da yaouankiz,
dastum kelennadurezh
hag a-benn da vlev gwenn
az po kavet ar furnez.

¹⁹ Evel al labourer hag an hader,
deus d'he c'haout,

ha gortoz gant pasianted
he frouezhioù dibar,
met hep dale e tebri eus he frouezh.

²⁰ Na kalet-garv ez eo evit ar re zizesk,
ne zalc'ho ket enni an den diskiant.

²¹ Evel ur maen-amprouiñ
e pouez pounner warnañ,
he disteurel a raio hep dale.

²² Rak ar furnez a zo evel ma lar hec'h anv :
N'eo ket da dud e-leizh en em ziskouezfe.

²³ Selaou, bugel,
ha resev va c'heleennadurezh,
ha na zistaol ket va ali :

²⁴ Laka da dreid en hec'h hualoù,
ha da c'houzoug en he gwakol ;

²⁵ pleg da zivskoaz ha doug anezhi,
na vez ket broc'het gant he liammoù :

²⁶ A greiz da galon deus d'he c'haout,
eus da holl nerzh mir hec'h hentoù.

²⁷ Kae war he lerc'h, klask anezhi :
Hag en em reiñ a raio dit da anaout,
ha pa-z po kavet dalc'h enni,
na ziskrog ket diouti.

²⁸ Rak a-benn ar fin e kavi diskuizh enni,
ha dont a raio da vezañ dit ur joa.

²⁹ Hec'h hualoù a vo dit ur gwarez
galloudus,
hag he gwakolioù, un ornadur a c'hloar.

6, 22 Ar Furnez n'eo ket aezet da dizhout, rak pell emañ : an daou c'her, furnez ha pell, a zo damheñvel en heb. "mousar" (deskadurezh evit gounid ar furnez).

6, 30 ur brageriz aour a zo wami (gres.1 : ur brageriz aour eo he yev (heb.).

³⁰ Rak hec'h yev a zo ur brageriz aour,
hag he liammoù ur gwiad limestra.

³¹ Evel gant dilhad a c'hloar
en em wisk ganti,
hag evel ur gurunenn a joa
e lakai anezhi war da benn.

³² Mar fell dit, bugel, e vi den kenteliet,
ha ma pleustrez anezhi a galon,
e teuio dit ampartiz.

³³ Mar fell dit selaou, e teski,
mar astennez da skouarn
e teui da vezañ fur.

³⁴ En em zalc'h e bodadeg ar re gozh,
hag eñ ez eus unan fur ? En em stag outañ.

³⁵ Pep prezeg doueel,
en em blij ouzh e selaou,
hag al lavarennoù skiantek,
n'o lez ket da dremen.

³⁶ Ma welez unan poellek,
dihun beure mat da vont d'e gaout,
ra uzo da droad treuzoù e zor.

³⁷ En em soñj war urzhioù an Aotrou,
ha war e c'hourc'hemennoù
preder hep ehan ;
Eñ e-unan a startaio da galon,
hag ar furnez a c'hoantaez a vo roet dit.

Kuzulioù distag

7 ¹ Na ra ket an droug hag an droug ne
grog ket ennout,

² pella diouzh an direizher,
ha distreiñ diouzhit a raio.

³ Mab, na had ket e irvi an direizher,
gant aon da costañ seizh kement-all
dioutañ.

⁴ Na c'houlenn ket digant an Aotrou ar
galloud,
na digant ar roue ur gador a c'hloar.

⁵ Na rez ket da zen reizh dirak an Aotrou,
na da zen fur dirak ar Roue.

⁶ Na glask ket dont da vezañ barnar
gant aon na c'hellfes ket difrapañ kuit an
direizher,

gant aon na vefes abaf dirak an den bras
ha na lakfes gant-se un toull-trap dindan da
reizher-te.

⁷ N'a ket da bec'hiñ a-enep bodadeg-kêr,
n'en em daol ket da-unan d'an traoñ dirak
ar bobl.

⁸ Arabat dit pec'hiñ dre ziv wech,
rak evit ur pec'hed hepken,

7, 17b Hervez an heb. Ar gr. a lavar : rak tan ha
preñved a zo kastiz an den dizoue.

ne chomi ket digastiz.

⁹ Na lavar ket : Teurel a ray pled ouzh niver
bras va frofoù ;

pa rin un aberzh d'an Doue uhel-meurbet,
e tegemero anezhañ.

¹⁰ Na vez ket digalon da bediñ
na digas d'ober an aluzon.

¹¹ Na zispriz ket an den mantret e galon,
rak unan a zo a izela hag a uhela.

¹² Na steuñv ket gevier a-enep da vreur,
na kennebeut-all a-enep da vignon.

¹³ Diwall na lavari gaou ebet,
rak dioutañ ne c'hell dont netra mat.

¹⁴ Na vez ket fistilher e bodadeg ar re gozh,
hag er bedenn, na adlavar ket da gomzoù.

¹⁵ Na argarzh ket al labourioù poanuis
nag al labour-douar bet krouet gant an
Uhel-meurbet.

¹⁶ N'en em lakaez ket e tu pobl stank ar
bec'herien,
az pezh koun ne zaleo ket ar gounnar.

¹⁷ En em izela kalz-meurbet a galon,
rak ar pezh a c'hortoz an den eo ar
preñved.

¹⁸ Na drok ket ur mignon evit arc'hant
nag ur gwir vreur evit aour Ofir.

¹⁹ N'en em zistro ket
diouzh ur wreg fur ha mat,
rak he gras-vat a zo prizioc'h eget aour.

²⁰ Na wallgas ket ur mevel o labourat feal,
nag ur goprad en em ro ervat d'e labour.

²¹ Kar a galon ur servijer skiantek,
ha na vir ket dioutañ pep frankiz.

²² Chatal ac'h eus ? Evesha outo,
ha mar tennez gounid diouto, mir anezho.

Kerent ha bugale

²³ Bugale ac'h eus ? Kelenn anezho ;
a-dal o bugaleaj, lak o chouk da blegañ.

²⁴ Merc'hed ac'h eus ?
Evesha mat ouzh o c'horfoù,
ha na ziskouez ket dezho
un dremm laouen.

²⁵ Lak da verc'h da zimeziñ,
hag az po graet ur gwall labour,
met ro anezhi d'un den skiantek.

²⁶ Ur wreg hervez da galon ac'h eus ?
N'argas ket anezhi.
Hogen ma kasaez anezhi,
n'en em fiz ket enni.

²⁷ A greiz kalon ro gloar d'az tad,
7, 21 frankiz : goude c'hwec'h bloavezh servij e tlee
ar mestr reiñ frankiz d'e servijer (Erm 21,2)

ha n'ankounac'ha ket poanioù da vamm.
²⁸ Az pezh soñj eo ganto out bet ganet,
 penaos rentañ dezho ar pezh o deus graet
 evidout ?

Deverioù e-keñver ar veleien

²⁹ A greiz da galon azaouez an Aotrou,
 ha diskouez doujañs d'e veleien ;
³⁰ gant da holl nerzh kar an Hini en deus
 graet ac'hanout
 ha na zilez ket e vinistred.
³¹ Douj an Aotrou ha ro gloar d'ar beleg,
 ha ro dezhañ e lod evel ma-z eo
 kemennet :
 Preveudi, sakrifis-dic'haouiñ,
 ha profadenn da skouer,
 kinnig a santelezh,
 ha lodenn savet diwar an traoù santel.

Deverioù e-keñver ar beorien hag an dud en anken

³² D'ar paour ivez astenn da zorn,
 evit ma vo peurglok da vennozh ;
³³ ra yelo gras da zonezon
 da gement a zo bev,
 na d'an hini marv kennebeut-all na nac'h
 ket da c'hras.
³⁴ Na vank ket d'ar re a ouel,
 gant ar re c'h'lac'haret, bez glac'haret.
³⁵ Na chom ket hep mont da weladenniñ an
 den klañv,
 gant seurt oberoù
 en em lakai da vezañ karet.
³⁶ E kement a rez az pezh soñj eus da fin,
 ha morse ne bec'hi.

Evezhiegezh en darempredoù

8 ¹ Na dabut ket gant un den galloudus,
 gant aon da gouezhañ etre e zaouarn.
² Na rendael ket ouzh un den pinvidik,
 gant aon na enebo ouzhit
 gant e holl bouez,
 rak an aour en deus kollet kalz a dud
 ha lakaet kalon ar rouaned da ziroudañ.
³ Na dabut ket gant un den teodek,
 na vergn ket koad war e dan.

7, 31 Preveudi (Niv 18, 11-18), sakrifis-dic'haouiñ
 (Lev 5, 6), ha profadenn da skouer (Adl 18, 3),
 kinnig a santelezh (Lev 2, 1-16) , ha lodenn savet
 diwar an traoù santel (Niv 18, 8-10).
 7, 32 da vennozh : bennozh an Aotrou warnout.
 7, 36 e kement..., pe : ez holl oberoù.
 8, 2 e holl bouez : pouez e binvidigezh ; da ziroudañ,

⁴ Arabat dit farsal gant ur palod
 gant aon na vefe disprizet gantañ
 da c'hourdadou.

⁵ Na zismegañs ket un den
 o'n em zistreiñ diouzh e bec'hed,
 az pezh koun emamp holl
 dindan ar gondaonidigezh.
⁶ Na zispriz ket un den en e gozhni,
 rak en hon touez ivez
 ez eus hiniennoù o koshaat.

⁷ Na denn ket levezeg gant marv un den :
 Az pezh soñj hon eus ni holl ur fin.

⁸ Na vez ket diseblant
 ouzh kaozioù ar re fur,
 ha distro war o sturiennoù,
 rak diganto e teski kelennadurezh
 ha ministrerezh evit servij ar re vras.

⁹ Na bella ket diouzh diviz ar re gozh,
 rak int-i o-unan o deus desket
 digant o zadoù,
 rak diganto e teski skiantegezh
 hag ar respont d'ober hervez an ezhomm.

¹⁰ Na c'hwezh ket war glaou-bev ar pec'h'er,
 gant aon da vezañ losket
 gant gwrez e flamm.

¹¹ N'a ket da zerc'hel penn
 ouzh ar c'hunujenner,
 gant aon na chomfe da enebñ ouzhit.

¹² Na brest ket arc'hant
 da c'h'alloudusoc'h egedout,
 ha mar prestez, en em sell evel o koll.

¹³ N'en em lak ket da warant en tu-hont
 d'az kalloud
 ha ma-z out aet da gred,
 soñj az po da baeañ.

¹⁴ N'a ket da brosezañ a-enep ur barner,
 rak hervez e uhelgarg
 e vo barnet a-du gantañ.

¹⁵ Gant ur foeltr-forzh
 arabat dit en em lakaat en hent,
 rak ne raio nemet diouzh e benn,
 ha dre follentez ez i da goll a-unan gantañ.

¹⁶ Gant un den kounnarus
 n'a ket da rendaeliñ,
 ha na dreuz ket ar gouelec'h gantañ :
 Rak ar gwad ne gont ket evitañ,
 ha lec'h n'eus ket a sikour, e tiskaro
 ac'hanout.

¹⁷ Gant un den diskiant na rez ket kuzul,

da blegañ, pe da zihenchañ, da gammañ.
 8, 5 ar gondaonidigezh (gr.), kablus (heb), d.l.e. er
 c'hastiz dleet d'ar pec'hed. 8, 8 kaozioù, kendivizoù,
 pe : prezegoù.

8, 11 Gwerzad diaes, arvarus e ster. Komprenet e vez
 c'hoazh : Arabat kilañ dirak ar c'hunujennoù gant aon
 na zalc'hfe da bilat ouzhit gant e c'henou.

rak ne c'hello ket tevel war an afer.

¹⁸ Na ra netra kuzh dirak un estren

rak n'ouzout ket petra raio a-benn ar fin.

¹⁹ Na ziskuilh ket da sekredoù da bep den,

rak evit-se ne ziskouezo ket dit anaoudegezh vat.

Darempred gant ar merc'hed

9 ¹ Na vezez ket gwarizius e-keñver gwreg da askre,

ha na ro ket dezhi gwall-soñjoù a-enep dit.

² N'en em ro ket d'ur plac'h,

dezhi da vezañ mestrez war da nerzh.

³ N'a ket da gaout ur serc'h,

gant aon da gouezhañ en he rouedoù.

⁴ Na chom ket da lugudiñ gant ur ganerez

gant aon da vezañ paket en hec'h ardoù.

⁵ War ur plac'h yaouank na stag ket da selloù

gant aon da vezañ hoalet ganti ha

kondaonet.

⁶ N'en em ro ket d'ar gisti

evit na gollí ket da vadoù.

⁷ N'a ket da dreiñ-distreiñ da sell

dre ruioù kêr,

hag en he lec'hioù distro n'a ket da straniñ.

⁸ Distro da selloù diouzh ur wreg koant

ha na stag ket anezho

war gened un estrenez,

rak kened ur wreg

he deus diroudet meur a hini

hag an amourousted

evel un tan a flamm en den outi.

⁹ N'a ket d'azezañ e-kichen ur wreg dimezet,

ha n'ev ket gwin ganti er banvezioù,

gant aon na ziroufde da galon etrezek enni

ha na rampfes

gant da c'hoantegezh d'an emgoll.

Darempredoù gant ar baotred

¹⁰ Na zilez ket ur mignon kozh evit un all,

rak an hini nevez ne dalv ket anezhañ ;

gwin nevez, mignon nevez,

ra goshaio, hag e evañ a ri gant joa.

¹¹ N'avi ket sked ar pec'her ;

rak n'ouzout ket petra 'vo e ziskar.

¹² N'en em blij ket e plijadur ar re fallakr,

9, 1-9 Sklaer eo emaoamp amañ pell-mat diouzh an Aviel, ha diouzh ar burentez a galon en deus gourc'hemennet ar Salver. Rak ar c'huzulioù roet amañ evel e lec'h all en Testamant kozh a sell ouzh gounid ha pec'h danvezel an den ; ne savont ket uhel c'hoazh.

9, 4 na chom ket da lugudiñ pe : na zale ket gant, na

az pezh soñj ne vint ket betek an Hades kavet just.

¹³ En em zalc'h pell-mat

diouzh an den en deus galloud da lazhañ,

ha ne gouezhi ket dindan aon ar marv ;

mar tostaeh outañ,

diwall da faotñ en e geñver,

gant aon na dennfe diouzhit da vuhez ;

gouez e tremenez e kreiz pechoù,

hag emaoût o vale war ramparzhioù-kêr.

¹⁴ Diouzh ma c'helli,

klask darempred gant da amezeien,

hag en em guzul gant ar re fur.

¹⁵ Kar ober diviz gant tud poellek,

ha bepred komz diwar-benn Lezenn an

Uhel-meurbet.

¹⁶ Kemer tud reizh da zebriñ ganit,

ha laka da lorc'h e doujañs an Aotrou.

¹⁷ En abeg da zorn an arzourien

e vez meulet an oberenn,

evel-se penn-rener ar bobl

a vez kavet fur en abeg d'e gomzoù.

¹⁸ Ar fistilher e vez diwallet dioutañ

en e gêr,

hag an den diboell a vo kasaet

en abeg d'e gomzoù.

Ar renerien

10 ¹ Ur rener fur a gelenn e bobl, hag urzhiet-mat e vo gant an den poellek e renerezh.

² Evel rener ar bobl, evel-se e vinistred ;

evel gouarnour kêr,

evel-se hec'h annezerien.

³ Ur roue dizesk a rivin e bobl,

met ur gêr en em sav dre boellegezh he

friñsed.

⁴ E dorn an Aotrou emañ gouarnerezh an

douar,

e koulz mat e lak da sevel evitañ an hini

dleet.

⁵ E dorn an Aotrou emañ berz-mat an den,

ha war benn al lezennour e pozo e c'hloar.

A-enep al lorc'hentez

⁶ Evit gaou ebet na vir droukrañs ouzh da nesañ

zarempred ket.

9, 12 an Hades : al lec'h ma vez dalc'het ennañ ar re varv, ar Sheol (heb.).

9, 13 ramparzhioù-kêr : ul lec'h ma vezer dindan biroù an enebour.

10, 1 ur rener, pe ur barner.

10, 5 heb. al lezennour, gr. ar skrib.

ha na ra netra diwar fulor.

⁷ D'an Aotrou ha d'an dud eo kasaus al lorc'h,

evito o-daou an enepreizh a zo ur faot.

⁸ Ar roueelezh a dremen a vroad da vroad en abeg d'an direizhderioù, d'an drouktaolioù ha d'ar pinvidigezhioù.

⁹ Penaos en em sav en e lorc'h an hini a zo douar ha poultr, unan vras a zo dija, hag eñ bev, brein e vuzelloù.

¹⁰ Kleñved hir, eme dre fent ar medisin, ha roue hiziv e varvo ar c'hoazh.

¹¹ Ur wech marv un den en deus da hêrezh astuz, loened ha preñved.

¹² Deroù lorc'hentez an den eo pellaat diouzh an Aotrou,

pa'n em zistag e galon diouzh an Hini en deus graet anezhañ.

¹³ Rak deroù al lorc'h eo ar pec'hed, hag an neb en em stag outañ a lak an euzh da c'hlaviañ.

Setu perak en deus an Aotrou skoet outo ankenioù eston-meurbet

hag a-benn ar fin distrujet anezho.

¹⁴ Diskaret en deus an Aotrou tronioù an dud galloudus

ha lakaet d'azezañ en o flas tud dister.

¹⁵ Dichafrantet en deus an Aotrou gwrizioù ar baganed

Ha plantet en o flas tud izelek.

¹⁶ Eilpennet en deus an Aotrou toleadoù ar baganed

ha distrujet anezho betek fontoù an douar.

¹⁷ Disec'h et en deus meur a hini ha distrujet anezho,

rasket en deus diwar an douar ar soñj anezho.

¹⁸ N'eo ket evit ar baotred eo bet krouet al lorc'h,

nag ar gounnar rok evit distaoladennoù ar vaouez.

Ar re zellezek a enor hag ar re zellezek a zispriz

¹⁹ Pehini ar ouenn enoret ? Gouenn an den.

Pehini ar ouenn enoret ?

Doujerien an Aotrou.

Pehini eo ar ouenn disprizet ?

Gouenn an den.

Pehini ar ouenn disprizet ?

Torrerien ar gourc'hemennoù.

10, 13 outo : al lorc'heien.

²⁰ E kreiz e vreudeur

e vez enoret ar penn-rener,

ha doujerien an Aotrou da zaoulagad hemañ.

²¹ Deroù an degemeridigezh

eo doujañs an Aotrou,

met deroù an distaolidigezh

eo kaleter ha lorc'hentez.

²² Pinvidik, illur pe paour,

gloar an holl eo doujañs an Aotrou.

²³ N'eo ket reizh disprizout ur paour poellek,

na muioc'h ne zere klodusaat ur pec'her.

²⁴ Den bras, barnar, den galloudus

a vez klodusaet,

hogen hini anezho n'eo brasoc'h

eget an neb a zouj an Aotrou.

²⁵ Ur mevel fur, tud en o frankiz

a sujo dezhañ,

ha ne vo den skiantek evit hiboudiñ gant se.

Izelezh ha gwirionez

²⁶ Na ra ket da zen fur pa rez da labour,

na da fougaser pa vez berrentez ganit.

²⁷ Gwelloc'h eo ul labourer

o kaout peadra e-leizh

eget ar balcer hag ar pompader

o vankout a vara.

²⁸ Bugel, en em veul gant furnez,

hag en em briz hervez da veritoù.

²⁹ An hini a ra gaou outañ e-unan,

piv a zidamallo ?

Hag an hini en em zispriz e-unan,

piv a rento gloar dezhañ ?

³⁰ Klodusaet e vez ar paour

evit e skiantegezh,

hag ar pinvidig evit e binvidigezh.

³¹ Klodusaet er baourentez,

na pegen muioc'h er binvidigezh !

Hep gloar er binvidigezh,

na pegen muioc'h er baourentez !

Chom hep fiziout en diavaezioù

11 ¹ Furnez an den izel

a ro uhelled d'e benn

hag hen lak d'azezañ e kreiz ar re vras.

² Na veul ket un den evit e gened,

ha n'az pezh doñjer ouzh den en abeg d'e vin.

³ Bihan e-touez an nijerien eo ar gwenan

met e penn an dousterioù emañ frouezh o

10, 21 ar gwerzad 21 ne vez kavet nemet e dornskridoù gresianek 'zo.

labour.

⁴ Na fouge ket gant an dilhad a wiskez,
hag en deiz da c'hloar n'en em uhela ket :
Rak an Aotrou hepken eo burzhudus e
oberoù,
ha kuzhet ouzh an dud eo e labour.

⁵ Kalz a dud flastret a zo aet d'azezañ war
an tron,
hennezh en deus douget ar gurunenn na
soñjed ket ennañ ;

⁶ tud galloudus e-leizh o deus anavezet
brasañ dismegañsoù,
ha tud glorius a zo bet lakaet etre daouarn
ar re all.

Evezhiagezh a-raok barn

⁷ A-raok ober enklask, na damall ket ;
en em soñj da gentañ ha goude-se e
tamalli.

⁸ A-raok bezañ selaouet, na respont ket ;
hag e-kreiz e gaoz n'a ket da droc'hañ d'un
all.

⁹ N'a ket war an dael en un afer n'out ket
karget anezhi,
ha n'a ket d'azezañ da varn gant pec'herien.

Fiziañs e Doue hepken

¹⁰ Bugel, arabat dit plediñ gant re a draoù,
ma klaskez ober re, ne vi ket hep rebech,
ma redez war o lerc'h, ne dapi ket anezho,
ha n'helli ket diflipañ dre dec'hout.

¹¹ Hennezh en em skuizh, a boagn, a hast,
a zo c'hoazh muioc'h dibourvez a se.

¹² Hemañ a zo gwan, ezhomm a skoazell
dezhañ,
hep nerzh hag e barr ar baourentez,
met daoulagad an Aotrou a sell outañ evit e
vad,

hag a adsav anezhañ eus e izelder :

¹³ Reiñ a ra uhelder d'e benn
ha kalz ouzh e welout 'zo estlammet.

¹⁴ Ar mad hag an droug,
ar vuhez hag ar marv,
paourentez ha pinvidigezh
a zeu digant an Aotrou.

¹⁵ Ar furnez, ar skiantegezh, hag anaoude-
gezh al Lezenn a zeu digant an Aotrou
ar garantez hag hent an oberoù mat

11, 15-16 Moarvat notennoù-displegañ. N'emaint ket en dornskridoù gresianek gwellañ, evito da vezañ en dornskridoù hebraek hag e dornskridoù gresianek 'zo, bihanlizherennek.

a zeu digant an Aotrou.

¹⁶ Diheñcherezh ha teñvalijenn
'zo bet krouet evit ar bec'herien ;
ar re en em blij en droug
e kosha an droug ganto.

¹⁷ Donezon an Aotrou
a chom tra an dud reizh,
E c'hrad vat a ro dezho berzh da viken.

¹⁸ Hemañ a binvidika dre forzh teurel pled
hag espern

ha sed amañ e lod a c'hounid,
¹⁹ lavarout : kavet em eus an diskuizh
ha bremañ ez an da zebrifiñ eus va madoù !
Hogen n'oar ket petra c'hoarvez
e lezo pep tra d'ar re all.

²⁰ Bez start ez kevredelzh gant Doue,
ro dezhi da vuhez ha kosha el labour-se.

²¹ Na vez ket estonet
gant oberennoù ar pec'her,
az pezh feiz en Aotrou ha dalc'h ez labour ;
rak tra aes da zaoulagad an Aotrou
a zo pinvidikaat en un taol-trumm,
an den didra.

²² Bennoz Doue a zo gopr an den deol,
en ur momed buan e lak e vennoz da
vleuniañ.

²³ Na lavar ket :
"Eus petra am eus ezhomm,
ha peseurt madoù c'hellan c'hoazh
esperout ?

²⁴ Na lavar ket : "Ar pezh am eus ezhomm
am eus, ha peseurt droug c'hellfe
degouezhout ganin bremañ ?

²⁵ E deiz an eurvad
e vez ankounac'haet ar gwalleur,
hag e deiz ar gwalleur
ne vez ket soñj ken eus an eurvad ;

²⁶ rak tra aes eo d'an Aotrou, da zeiz ar fin,
rentañ da bep unan hervez e hentoù ;

²⁷ un eurvezh a zrougeur
a ra ankounac'haat an dudi
ha gant termen an den
ez eo m'en em ziskuilh e oberoù ;

²⁸ a-raok e fin, na ra evurus eus den ebet
rak gant e ziwedh ez eo
e vez anavezet un den.

Disfiziout diouzh an den drouk

²⁹ Na laka ket n'eus forzh piv

11, 17 an dud reizh : an dud deol, ar re a seven al Lezenn.

11, 20 kevredelzh, pe emglev : an Emglev gant Doue dre al Lezenn ; kosha el labour-se : seven ar gourc'hemenoù.

da antren ez ti,

rak niverus eo gwidreoù an den ganas.

³⁰ Evel ur glujar-grampinell er gaoued e klask an den lorc'hus da hoalañ, hag evel ur spier e c'hed da gouezhidigezh :

³¹ O treiñ ar mad en droug e stegn pechoù, ha war an traoù purañ e lez un intradur.

³² Un elienenn a laka un tantad da flammañ,

hag ar pec'her a stegn pechoù lazhus.

³³ Diwall diouzh an den fall

rak itrikañ a ra an droug, gant aon na verkfe warnout ur saotradur peurbad.

³⁴ Degemer un estren ez ti, da sachañ a ray en trubuilh hag e lakaio tud da di da dreiñ a-enep dit.

Reiñ d'an dud vat hepken

12 ¹ Mar grez ar mad, gouez da biv hen grez, ha resev a ri grad-vad evit da vadoberoù.

² Gra ar mad d'an den deol hag e vi paet en-dro,

mar n'eo ket gantañ, e vo gant an Uhel-meurbet da vihanañ.

³ Madober ebet evit an hini a zalc'h gant an droug nag evit an hini a nac'h reiñ aluzon.

⁴ Ro d'an den deol, met na zeu ket da harpañ ar pec'her.

⁵ Gra ar mad d'an den izelek, met na ro ket d'an den fallakr, nac'h outañ e vara, na ro ket dezhañ ; gant aon na zeufe gant se

da vezañ mestr warnout, rak un droug doubl eo an hini az po digantañ

evit an holl vad az po graet dezhañ.

⁶ Rak an Uhel-meurbet e-unan a gasa ar bec'herien ha tennañ a raio venjañs eus ar re fallakr.

⁷ Ro d'an den mat, met n'a ket da skoazellañ ar pec'her.

Disfiziout diouzh an enebourien

⁸ N'eo ket an curvad e vez anavezet ur mignon, ma n'eo ket en drougeur en em guzhfe un enebour.

⁹ Pa vez evurus un den e vez trist e enebourien, met pa vez gwalleürus , e vignon zoken en em zistag dioutañ.

¹⁰ N'en em fiz morse en enebour, rak evel an arem dindan ar mergl evel-se e zrougiezh.

¹¹ Zoken mar gra e zen izelek ha mar kerzh soublet, mir da ene war evezh ha diwall dioutañ, bez gantañ evel ul lufrer melezourioù ha gouez ne zalc'ho ket ar mergl betek ar fin.

¹² Na laka ket anezhañ ez kichen, da ziskar a rafe evit kemer da blas : n'hen laka ket d'azezañ en tu dehoù dit, klask a rafe kemer da gador, hag a-benn ar fin e komprenfes va c'homzoù hag az pefe morc'hed en ur soñjal em lavarou.

¹³ Piv en devefe truez ouzh un achantour dantet gant un naer nag ouzh an holl dud a dosta ouzh al loened ferv ?

¹⁴ Evel-se evit un den o taremprediñ un pec'her hag oc'h en em gaout emellet en e bec'hedoù.

¹⁵ Chom a raio un eurvezh ganit, met pa droi kein dezhañ, ne zalc'ho ket gant e zouster.

¹⁶ N'en deus an enebour nemet douster war e vuzelloù, met en e galon en deus ar mennad d'az pennboellañ er foz.

An enebour en deus daeroù en e zaoulagad, met ma kav un degouezh mat, n'en devo ket a-walc'h eus da wad.

¹⁷ Mar deu warnout an drougeur, e kavi anezhañ aze araozout, gant an neuz d'az skoazellañ

11, 34 Troidigezhioù all a vez kinniget. Rak amañ moarvat e c'hoari an oberour war ar ger "estren" a c'hell talvezout kement ha "den fall", estren e-keñver Doue. "Degemer un estren ez ti, da sachañ a raio en dizurzh, da lakaat a raio da vezañ estren e-keñver da vadou", ar madoù-mañ o vezañ ar gevredelzh gant

Doue evel ma lavar an destenn hebraek : "N'en em stag ket ouzh an den fall, da lakaat a rafe da ziroudañ, da zistreiñ a rafe eus da gevredelzh".

12, 8 pe amprout : diasur eo an destenn.

12, 18 horellañ a ray e benn : dre c'hodiserezh.

e roio dit un taol biz-troad ;
¹⁸ brallañ a ray neuze e benn,
 stlakañ en e zaouarn,
 kuzulikat kalz ha kemmañ e zremm.

Chom hep daremprediñ an dud vras ha pinvidik

13 ¹ An neb a stok ouzh ar peg en em saotro,

hag an neb a hent an den lorc'hus en em heñvelaio outañ.

² Na lakaet warnout ur bec'h pounner, n'en em stag ket ouzh unan kreñvoc'h ha pinvidikoc'h egedout, penaos ar pod-pri a vefe kumpagnun ar pod-houarn ?

Hemañ a skoio ouzh egile hag e vo torret hennezh.

³ Ar pinvidig a ra direizhderioù hag a gemer droug gant-se, ar paour a c'houzañv anezho, hag eñ eo an hini a zaped.

⁴ Ma-z out talvoudus evitañ e sach'o warnout, Mar deuez da vankout, e tilezo ac'hanout ;

⁵ ma-z eus dit peadra e vevo ganit, da zibourc'hañ a raio hep en em skuizhañ e-unan.

⁶ Hag eñ en deus ezhomm ac'hanout, da douellañ a raio, mouse'hoarzhin ouzhit, reiñ dit esper ; komz a raio gant douster ouzhit en ur lavarout :

Eus petra ac'h eus ezhomm ?

⁷ Da lakaat a raio mezhek gant e festoù betek da gas da hesk div wech, teir gwech, hag a-benn ar fin e raio goap ouzhit ; ha goude-se p'az kwelo e lezo ac'hanout da gouezhañ hag e vrallo e benn dirazout.

⁸ Taol evezh gant aon da vezañ touellet ha da vezañ mezhekaet en abeg d'az follentez.

⁹ Pa vezez pedet gant un den bras, chom pell a-walc'h, da bediñ a raio muioc'h a se.

¹⁰ Na zeu ket d'en em ginnig gant aon da vezañ dizarbennet, met n'en em zalc'h ket re bell,

13, 12a Testenn arvarus. Treiñ a reomp amañ hervez al latin.

13, 14 ar gwerzad-mañ a vez sellet evel er-maez eus an destenn wiriek ; n'en em gav nemet e gr. 248 hag

gant aon da vezañ ankounac'haet.

¹¹ Na gred ket komz outañ evel ouzh par, ha n'en em fiz ket en e gaoz fonnus, rak gant e gomzoù hir e tempto ac'hanout ha gant neuz a vadelezh e klasko da amprouiñ ;

¹² rak eñ didruez ra viro soñj eus da gomzoù,

ne esperno dit nag an taolioù nag ar chadennoù.

¹³ Taol pled ha diwall da vat, rak bale a rez en arvar da gouezhañ.

¹⁴ Notenn

¹⁵ Pep buhezeg a gar e bar ha pep den, e nesañ.

¹⁶ Pep loen bev en em bar hervez e ouenn, hag an den en em stag ouzh an hini a zo heñvel outañ.

¹⁷ Penaos ar bleiz a vefe mignon an oan ? Evel-se ar pec'her e-keñver an den deol.

¹⁸ Peseurt peoc'h a c'hellfe bezañ etre bleiz-broc'h ha ki ?

Ha peseurt peoc'h etre pinvidig ha paour ?

¹⁹ Onagred ar gouelec'h a zo danvez-chase al leoned,

evel-se ar beorien a zo ur preizh evit ar binvidien.

²⁰ Un euzhadenn evit an den lorc'hus, an izelded,

evel-se un euzhadenn evit ar pinvidig eo ar paour.

²¹ Ar pinvidig, pa vreañsell, a vez harpet gant e vignoned, an den izel avat, pa gouezh, e vignoned a argas anezhañ.

²² Ar pinvidig, pa ziroud, kalz a zeuy d'e skoazellañ, ma lavar sotonioù, e vo didamallet ; ar paour, ma tiroud,

e vo rebechet se dezhañ, ma komz gant skiantegezh, ne zalc'her ket kont anezhañ.

²³ Pa gomz ur pinvidig e tav an holl, ha savet e vez e gaoz betek an oabl : Pa gomz ar paour, e lavarer : Piv eo ? Ha ma teu da strebotiñ, e tistroader anezhañ.

Implij mat ha fall ar binvidigezh

²⁴ Mat eo ar binvidigezh pa-z eo dibec'h,

el latin. "Pa glevез kement-se ez kousked, dihun ; e-pad da holl vuhez, kar an Aotrou, ha ped anezhañ evit da silvidigezh".

ha fall eo ar baourentez da lavarezh an den fallakr.

²⁵ Kalon an den a gemm e zremm pe en mat pe en fall.

²⁶ Sin ur galon en he reizh, un dremm laouen, hogen dizoleiñ sturiennoù a c'houlenn emsoñj poanuis.

14 ¹ Evurus an den n'en deus ket manket gant e c'henou ha n'eo ket bet enkrezet gant tristidigezh ar pec'hedoù.

² Evurus an hini n'eo ket kondaonet gant e ene, ha n'en deus ket kollet e esperañs.

³ D'an den pizh n'eo ket mat ar binvidigezh ha d'an den gwarizius petra 'dalv an teñzorioù ?

⁴ An neb a zastum diwar-goust ar vuhez a zastum evit reoù all, reoù all gant e vadoù a gaso c'hoari gaer.

⁵ An neb 'zo drouk outañ e-unan, ouzh piv e vefe mat ?

N'en deus levenez ebet e-kreiz e binvidigezh.

⁶ N'eus ket gwashoc'h eget an hini en deus gwarizi outañ e-unan, sed aze dastaol reizh e fallagriezh.

⁷ Zoken mar gra ar mad, hen gra dre zievezh, hag a-benn ar fin e tiskuilh e zrougiezh.

⁸ Drouk eo an den avius e lagad a zistro e sell gant dispriz diouzh an dud.

⁹ Lagad an den avius n'en deus ket e walc'h gant e lod, an direizhder fallakr a zisec'h e ene.

¹⁰ Al lagad drouk a amsell war ar bara, ha mankout a ra war e daol e-unan.

Gant furnez tennañ gounid eus ar vuhez

¹¹ Bugel, hervez da beadra, gra vad dit da-unan, ha kinnig d'an Aotrou profoù dellezek.

¹² Az pezh soñj ne zaleo ket ar marv, ha n'eo ket bet diskuliet dit emglev an Hades.

¹³ A-barzh mervel, gra vad d'az mignon, hag hervez ma c'hellez, ro dezhañ gant largentez.

14, 4 diwar goust e ene, pe e vuhez : war-bouez diouerieñ pep tra.

14, 8 an dud : g.e.g. an eneoù.

14, 10 al lagad drouk, pe fall, d.l.e. an den erezus.

14, 11 profadoù dellezek : ar profadoù dleet d'an Aotrou.

¹⁴ Na ziouer ket ouzhit dudi un deiz mat, ha na lez ket da vont al lod a vad a c'hoantaez.

¹⁵ Hag eñ ne lezi ket gant un all frouezh da labourioù, ha frouezh da skuizhderioù d'an tonkadur da rannañ.

¹⁶ Ro ha resev, ro dudi d'az ene, rak n'eus ket en Hades da glask plijadur.

¹⁷ Pep kig a gosha evel ur gwiskamant, rak hounnezh eo al lezenn beurbadus : mervel a ri hep mar ebet !

¹⁸ Evel e glasvez ur wezenn vodennek ez eus delioù o kouezhañ ha reoù all o vountañ,

evel-se ar remziadoù a gig hag a wad : Unan a varv, ha ganet egile.

¹⁹ Pep oberenn vreinus a yelo da netra, hag hec'h oberour a yelo kuit ganti.

Eurvad ar furnez

²⁰ Evurus an den a en em soñj war ar furnez hag a breder warni gant e veziz,

²¹ a daol evezh en e galon war hec'h hentoù, hag a studi he sekredoù !

²² Klask a ra war he lerc'h evel un traper, ha war he rodoù emañ war c'hed.

²³ Sellout a ra dre he frenestroù, ha selaou ouzh he dorjoù ;

²⁴ chom a ra e-kichen he zi hag e plant peul e deltenn en he murioù ;

²⁵ sevel a ra e deltenn en he c'hichen ha derc'hel da annezhañ chomadur an eurvad ;

²⁶ lakaat a ra e vugale dindan he gwarez, hag e chom dindan he skourroù ;

²⁷ diwallet eo ganti diouzh an tommder, hag e ra e chomadur en he gloar.

15 ¹ Evel-se e ra an neb a zouj an Aotrou, an hini a chom start el Lezenn a dizho ar furnez.

² Hi a zeuio d'e ziambroug evel ur vamm, e zegemer a raio evel ur pried yaouank ;

³ e vageañ a raio gant bara ar boellegezh, reiñ a raio dezhañ dour ar furnez da evañ ;

⁴ en em harpañ a raio warni ha ne vrasello ket,

14, 12 "emglev an Hades" : Gant ar gerioù-se ez eus moarvat da gompren eur ar marv, d.l.e. diviz an Aotrou a-fet marv pep hini.

14, 26 dindan pe e neizh en he skourroù (heb.), e vugale en he goudor (gr.).

14, 27 en he gloar : dindan he gwarez.

en em stagañ a raio outi
 ha ne vo ket mezhekaet.
⁵ E uhelaat a raio a-us d'e gumpagnuned,
 e kreiz ar vodadeg
 e tigor dezhañ e c'henou.
⁶ Dezhañ e vo an eurvad
 hag ar gurunenn a joa
 ha resev a raio da lod un anv peurbadel.
⁷ Morse ne berc'henno anezhi an dud
 diboell,
 morse ne welo anezhi ar bec'herien.
⁸ Chom a ra pell diouzh al lorc'h,
 hag an dud gaouiat ne soñjont ket enni.
⁹ Ne zere ket ar veuleudi e genou ar pec'her
 dre na vez ket grataet dezhañ gant an
 Aotrou ;
¹⁰ rak er furnez eo
 e vez diskleriet ar veuleudi,
 hag an Aotrou eo an hini a vlegn anezhi.

Frankiz-ene an den dirak ar pec'hed

¹¹ Na lavar ket :
 Doue a zo abeg d'am fec'hed,
 rak ne ra ket Eñ ar pezh en deus kas outañ.
¹² Na lavar ket : Eñ en deus va diroudet,
 rak n'en deus ezhomm ebet eus ur pec'her.
¹³ An Aotrou a gasa kement euzhusted a zo,
 ha ne laka ket e zoujerien d'ober anezho.
¹⁴ Eñ eo an hini en deus graet an den er
 penn kentañ,
 ha lezet anezhañ d'ober hervez e guzul.
¹⁵ Mar fell dit e viri ar gourc'hemennoù,
 ha chom feal a zo e galloud da youl-vat
¹⁶ lakaet en deus dirazout an tan hag an
 dour,
 astenn a ri da zorn en tu a gari.
¹⁷ Dirak an dud emañ ar vuhez hag ar marv,
 ar pezh a blij da bep unan a vo roet
 dezhañ.
¹⁸ Rak bras eo furnez an Aotrou,
 nerzhus ha galloudus e wel pep tra ;
¹⁹ E zaoulagad a bar war E zoujerien,
 hag anavezout a ra holl oberoù an dud.
²⁰ N'en deus gourc'hemennet ouzh den
 bezañ fallakr
 n'en deus roet da zen ar gwir da bec'hiñ.

15, 10 Meuleudi Doue moarvat, kentoc'h eget
 meuleudi ar furnez hec'h-unan.

15, 11 'Ne ra ket Eñ' (Doue) heb.. Ar gr., dre fazi, a
 lavar : 'rak ne rez ket te'...

15, 13b gr. : Hag e zoujerien ne garont hini ebet
 anezho.

Ar vugale fallakr

16 ¹ Na c'hoanta ket kalz a vugale
 didalvez,
 na laouena ket gant mibien dizoue ;
² mar kresk o niver, na laouena ket,
 mar n'o deus ket doujañs ouzh Doue.
³ Na gont ket evito war ur vuhez hir,
 ha n'en em harpez ket war o niver,
 rak gwelloc'h eo unan mat hepken eget mil
 o pec'hiñ,
 ha mervel hep bugale kentoc'h eget kaout
 mibien fallakr.
⁴ Rak gant un den skiantek hepken e vo
 poblet ur gêr a-bezh,
 hogen meuriad an dud dizoue a vo
 distrujet.

Kastiz ar re fallakr

⁵ Va lagad en deus gwelet kalz a draoù
 heñvel
 ha va skouarn he deus klevet traoù
 grevusoc'h c'hoazh,
⁶ e bodadeg ar bec'herien e krog an tan
 hag e-kreiz ur vroad disuj e flamm ar
 gounnar.
⁷ Doue n'en deus ket pardonet da ramzed
 an amzer gent,
 a oa en em savet, lorc'h enno gant o nerzh ;
⁸ N'en deus ket espernet an dud ma veve
 Lot en o zouez,
 en devoa heug outañ en abeg d'o rogentez.
⁹ N'en deus ket bet truez ouzh gouenn ar
 vallozh
 a voe distrujet kuit evit o fec'hedoù ;
¹⁰ Na kennebeut-all ouzh ar C'hwec'h kant
 mil den war droad,
 a oa en em strollet e kaleter o c'halon.
¹¹ Ha pa ne vije bet nemet unan hepken reut
 e chouh
 e vije estonus na chomje ket digastiz ;
 rak truez ha kounnar a zo perc'henniezh an
 Aotrou,
 galloudus er pardon e skuilh ivez e fulor.
¹² Ken bras ha ma-z eo e drugarez eo ken
 bras all e gondaonidigezh :
 Barn a raio pep den hervez e oberoù ;
¹³ ne dec'ho ket diouzh e zorn ar pec'her

16, 6 ar gonnar : konnar an Aotrou.

16, 7 ar ramzed : Gen 6, 4.

16, 8 Lot : Gen 19.

16, 9 Poblansoù Kanaan a voe gouestlet d'an distruj.

16, 10 sell. Niv 14, 22-23.

gant e laeroñsioù

ha dalc'hegezh an den deol ne chomo ket dic'hopr.

¹⁴ Derc'hel a raio kont eus pep karantez, met pep unan a gavo hervez e oberoù.

¹⁵ An Aotrou en deus kaletaet ar Faraon evit n'hen anavezfe ket, evit ma vefe anataet e oberoù dindan bolz an neñv ;

¹⁶ da bep krouadur en em ziskouez e drugarez, e sklerijenn hag e deñvalderiòù, o lodennet en deus da vugale an den.

¹⁷ Na lavar ket :

En em guzhat a rin diouzh an Aotrou, hag eus an nec'h, piv en devo soñj ac'hanon ?

en engroez an dud ne vin ket anavezet, petra on evit gwir er grouadelezh divent ?

¹⁸ Gwel ! An Neñv, ha Neñv an Neñvoù, an islonk hag an douar a zo e brall gant e weladenn,

¹⁹ war un dro ar menezioù ha fontoù an douar

a grog enno ar grenñon dindan e sell ;

²⁰ Met ouzh kement-se ne daoler ket pled ha piv a breder war e hentoù ?

²¹ Ar gorventenn ivez

a chom diwelus d'an den hag al lodenn vrasañ eus e oberoù a chom kuzh.

²² "Oberoù e justis, piv a gemenn anezho, piv o gortoz ? Rak pell emañ an Emglev !"

²³ Evel-se emañ o soñjal an hini a vank a skiant-vat, an den dispered, dianket, ne soñj nemet sotonioù.

Furnez Doue er grouadelezh

²⁴ Va selaou, va bugel, ha desk ar geennadurezh, taol evezh a galon ouzh va c'homzoù ;

16, 14 e ray (an Aotrou) ul lec'h.

16, 15-16 An heb., ar sirieg hag ar gr. 248 a zegas daou werzad na seblantont ket bezañ da virout : "an Aotrou en deus kaletaet ar Faraon evit n'hen anavezfe ket, evit ma vefe anataet e oberoù dindan bolz an neñv ; da bep krouadur en em ziskouez e drugarez, e sklerijenn hag e deñvalderiòù, o lodennet en deus da vugale an den.

16, 18 Neñv an Neñvoù, d.l.e. an neñvoù uhelañ ; an islonk, d.l.e. ar mor bras.

16, 26 dre ziviz (gr.) : dre grouidigezh (heb.).

16, 27-28 Ar stered eo e soñj amañ Ben Sirac enno, a zo ur skouer evit an den gant o sentidigezh divrall ouzh urzh Doue.

²⁵ Diskuliañ a rin gant muzul an deskadurezh, ha gant resister e kemennin ar skiantegezh.

²⁶ A-dal ar penn-kentañ en deus an Aotrou diazezet e oberoù, a-dal o c'hrouidigezh en deus dispartiet o lodennoù ;

²⁷ Urzhiet en deus e oberoù evit atav, a-dal o fenn kentañ betek o da-zont da bell ; ne c'houzañvont na naon na skuizhder, ha ne zilezont morse o labour ;

²⁸ hini ebet ne stok ouzh egile, morse ne zisentont ouzh e lavar.

²⁹ Goude-se en deus an Aotrou sellet ouzh an douar,

leuniet en deus anezhañ gant e vadoù ;

³⁰ Gant boudoù bev a bep seurt en deus goleet e zremm

Da c'hortoz na zistrofent ennañ.

Krouidigezh an den ha kevredelezh Doue gantañ

17 ¹ An Aotrou en deus krouet an den eus an douar

hag e lakaet da zistreiñ dezhañ adarre.

² Ur gont a zeizioù

hag un amzer divizet en deus merket dezho ha lakaet en deus dindan galloud boudoù an douar.

³ Eveltañ en deus o gwisket a nerzh, diouzh e skeudenn en deus krouet anezho.

⁴ E pep krouadur en deus enlakaet aon rak an den

evit ma vestronio war al loened gouez hag an evned ;

⁶ roet en deus dezho ar poell, un teod ha daoulagad, divskouarn, hag ur galon evit en em soñjal ;

⁷ o leuniet en deus a ouiziegezh hag a skiantegezh

hag o lakaet da anaout

16, 27b n'eo ket sklaer e ster.

17, 2 dezho : d'an dud.

17, 3 diouzh e skeudenn : Gen 1, 26-27.

17, 5 a zo un notenn-displegañ degaset hepken gant ar gr. 248

17, 6 kalon : evit an Hebreiz eo ar galon sez ar skiant ha pep obererezh emskiantek.

17, 8 e lagad : ar meizh evit prizañ braster oberoù Doue.

17, 9 Notenn-displegañ gant ar gr. 248 : "Ha roet en deus dezho lidañ da viken e vurzhudoù".

17, 10 e Anv a santelezh, d.l.e. Anv santel Doue.

17, 11 al Lezenn a vuhez : ar gourc'hemenoù (Adl 30, 15-20).

ar mad hag an droug.

⁸ Lakaet en deus e lagad en o c'halon
evit diskouez dezho meurded e oberoù,

¹⁰ Dezho da veuliñ e Anv a santelezh
ha dezrevell braster e labourioù.

¹¹ Ouzhpenn-se en deus grataet dezho an
anaoudegezh,
ha donezonet dezho al Lezenn a vuhez :

¹² Skoulmet en deus ganto ur gevredelzh
peurbadel,

hag o lakaet da anaout e zivizadurioù.

¹³ Meurded e c'hloar o deus gwelet o
daoulagad,

klod e vouezh o deus klevet o divskouarn.

¹⁴ Lavaret en deus dezho :

"Diwallit diouzh pep direizhder"

ha roet en deus da bep unan
urzhioù e-keñver e nesañ.

Reizhder Doue

¹⁵ Dirazañ emañ e pep amzer
hentoù an den,

n'hellont ket bezañ kuzh d'e zaoulagad.

¹⁷ Da bep broad en deus roet ur pennrener,
met lod an Aotrou eo Israel.

¹⁹ O holl oberoù a zo dirazañ
ken sklaer hag an heol,
e selloù a daol evezh dalc'hmat
ouzh o hentoù.

²⁰ O direizhderioù n'int ket kuzh outañ,
o holl bec'hedoù a zo dirak an Aotrou.

²² Karitez un den a zo ur siell en e gichen,
mirout a ra madober un den
evel mab al lagad.

²³ Sevel a raio goude-se
evit reiñ o gopr dezho,
war o fenn e lakay da zont o garedon.

²⁴ D'ar re o deus keuz d'o fec'hed e ro
koulskoude tu da zistreiñ
kennerzhañ a ra en-dro ar re
o devoa kollet dalc'hegezh.

Galvadenn d'ar binijenn

²⁵ Distro ouzh Doue ha dilez ar pec'hed,

17, 16 Notenn ar gr. 248 : "O hentoù, a-dal o
yaouankiz, a ya d'an droug ; eus o c'halon-maen
n'hellont ket ober kalonoù kig, rak en ingaladur ar
broadoù war an douar holl..." ne seblant ket kement-
mañ kloñañ gant peurrest an arroud.

17, 18 gr. 248 "Hogen mat eo an Aotrou, anavezout a
ra e grouadur, n'o distruj ket, n'o dilez ket, met
espern a ra".

17, 22 ur siell, un ibil-lagad : traoù a briz.

17, 24 da zistreiñ a galon davet an Aotrou.

17, 29 trugarez an Aotrou pe : e bardon.

asped dirak e zremm ha paouez d'e feukañ.

²⁶ Distro d'an Aotrou

ha pella diouzh an direizh,

ha kasa gant nerzh pep fallagriez.

²⁷ Rak piv a veulo en Hades an Uhel-
meurbet,

mar n'eo ket ar re vev
a rentfe gloar dezhañ ?

²⁸ Ar re varv, evel ar re n'int ken,
n'hellont ket rentañ grasoù,

an hini en deus buhez ha yec'hed eo
dezhañ da veuliñ an Aotrou.

²⁹ Pegen bras eo trugarez an Aotrou,
hag e bardon evit ar re a zistro davetañ.

³⁰ N'hall ket an dud kaout pep tra,
peogwir n'eo ket divarvel mab Adam.

³¹ Petra 'zo splannoc'h eget an heol ?
Ha koulskoude e steuz kuit.

Na kentoc'h an den, kig ha gwad anezhañ.

³² Eñ a sell ouzh arme uhelderioù an Neñv,
an dud avat n'int nemet douar ha ludu.

Meurded Doue

18 ¹ An hini a vev a holl viskoazh en
deus krouet pep tra kenkouls all,
² an Aotrou hepken a vo anavezet evel
reizh.

⁴ Da biv en deus roet ar galloud da gemenn
e oberoù ?

Ha piv a zizolio e vurzhadoù ?

⁵ Nerzh e veurded, piv en jedo ?

Piv eta c'hello dezrevell e drugarezioù ?

⁶ N'heller lemel diouto,

na lakaat ouzhpenn,

n'heller ket dizoleiñ burzhadoù an Aotrou.

⁷ Pa gred d'an den dont da benn,

ne ra nemet kregiñ,

pa chom a sav,

ne oar ken neuze petra soñjal.

⁸ Petra eo an den ? Da betra e talv ?

Petra eo e vad, petra eo e zroug ?

⁹ Niver deizioù an den ?

Eo kant vloaz d'ar muiañ.

¹⁰ Un dakenn dour eus ar mor,

ur c'hreunenn draezh,

17, 31b kig ha gwad, d.l.e. an den pec'her, gant e
wander, e c'hoantegezh hag e dechoù fall.

17, 32b 'Eñ' a zo da gompren eus Doue, ha n'eo ket
eus an heol. Doue a zo uheloc'h eget ar stered, an den
avat a zo tra izel pegen bras ar pellder kenetrezo ;
arme. an Neñv : strolladoù ar stered.

18, 2 gr. 248 : notenn-displegan "N'eus hini ebet
nemetañ ; Gouarn a ra pep tra gant palv e zorn, ha
pep tra a sent ouzh e youl ; rak roue pep tra ez eo en e
c'halloud o tispartiñ an traoù sakr diouzh ar re
voutin".

setu e vloavezhioù berr
e-keñver ar beurbadelezh.

¹¹ Setu perak eo gant pasianted
e ra ganto an Aotrou
pa skuilh warno e drugarez.

¹² Gwelout a ra, gouzout a ra
pegen truezus eo o fin,
ha gant-se e ledana dezho e bardon.

¹³ Trugarez an den en em skuilh war e nesañ,
met trugarez an Aotrou
en em astenn war bep buhezeg ;
adreizhañ a ra, divankañ, kelenn,
degas en-dro evel ar mesaer e dropell.

¹⁴ Truez en deus
ouzh ar re a zegemer ar geennadurezh
hag en em zoug gant gred
da seveniñ e varnedigezhioù.

An doare da reiñ

¹⁵ Va bugel, arabat dit saotrañ
gant tamalloù da vadoberoù,
na da holl zonezonoù gant komzoù trenk.

¹⁶ Ar glizh hag eñ ne zousa ket an avel
c'hrizias ?

Evel-se eo gwelloc'h ar gomz
egret an dra roet.

¹⁷ Ne welez ket eo trec'h ar gomz
war ur brofadenn vat !

An den karantezus a oar unaniñ
an eil ouzh eben.

¹⁸ An den diboell a ra dismegañs
en ur zizarbenn,
donezon an den gwarizius a zegas
daerou en daoulagad.

Evezhiegezh ha raksoñj

¹⁹ A-raok komz, desk,
a-raok bezañ klañv, kemer louzoù.

²⁰ A-raok ar varnedigezh en em sell,
hag e deiz ar setañs e vi akuitet.

²¹ A-raok bezañ klañv, en em izela,
ha mar ac'h eus pec'het, diskouez keuz.

²² Na vo netra o virout ouzhit
da seveniñ da ouestl e koulz mat,
na c'hortoz ket ar marv evit paeañ da zle.

²³ A-barzh ober ur gouestl, en em soñj,
ha na vez ket evel un den
o tempañ an Aotrou.

²⁴ Preder e kounnar an deiz diwezhañ,
da goulz ar c'hastiz

18, 18 a zegas daerou, pe : a beurzev.

19, 1 "An neb en em ren..." hervez an heb.. Ar gr. a
lavar : "Ur micherour ever gwin..."

pa zistroio Doue e zremm.

²⁵ En amzer ar builhentez
az pezh soñj eus an dienez,
eus ar baourentez hag ar reuzeudigezh
e deizioù ar binvidigezh.

²⁶ Eus ar sav-heol betek ar serr-noz
emañ an amzer o treiñ,
pep tra a dremen buan dirak an Aotrou.

²⁷ E pep tra emañ an den fur war evezh,
e deizioù a bec'hed e tisfiz diouzh ar faot.

²⁸ Pep den skiantek a anavez ar furnez,
rentañ 'ra enor d'an hini en deus he c'havet.

²⁹ An dud skiantek a ziskouez o furnez
en o lavarou, evel ur glav e teu ganto
lavarennoù poellek.

Evezhiegezh ha kerreizhded

³⁰ Na gerzh ket da heul da walldechoù,
met dalc'h ervat war da c'hoantegezhioù.

³¹ Ma c'hrateaz d'az ene hervez e c'hoantoù
e raio ac'hanout goapadenn da enebourien.

³² Na gemer ket da zudi
en ur vuhez plijadurus,
n'en em lez ket da vezañ ereet ganti.

³³ Diwall da baouaraat
dre amprestañ 'vit ober fest,
pa n'ac'h eus-te netra ez yalc'h :

19 ¹ An neb en em ren evel-se
ne vo morse pinvidik.

An neb a zispriaz an traoù bihan a ziskenn
tamm-ha-tamm.

² Ar gwin hag ar merc'hed
a lak an dud poellek da ziroudañ,
diboelloc'h c'hoazh an neb
en em stag ouzh ar gisti :

³ An astuz hag ar preñved
o devo anezhañ da lod,
an den her ha dievezh a vez dilamet kuit.

A-enep ar c'hlakennerezh

⁴ An hini a ro re vuan e fiziañs
a ziskouez skañbennegezh,
an hini a bec'h eo dezhañ e-unan a ra gaou.

⁵ An hini a gemer plijadur gant an droug
a vo kondaonet,

⁶ hag an hini a gasa ar c'hlakennerezh
a ziflip diouzh an droug.

⁷ N'a ket da flatrañ ar c'homzoù lavaret dit,
oc'h ober evel-se ne gollit netra ;

⁸ mignon pe enebour, na lavar netra da zen,

19, 8 "Nemet e vefe ur faot evidout...", d.l.e. moarvat
nemet e vefe un dever evidout hen diskuliañ.

nemet e vefe ur faot evidout,
na ziskuilh netra ;
⁹ da selaou a rafe,
met en em ziwall diouzhit,
ha deut ar c'houlz, da gasaat a rafed.

¹⁰ Klevet ac'h eus un afer ?
Bez ur bez eviti ;
bez dinec'h, ne darzhi ket ganti.

¹¹ Ur gomz klevet,
sed an diskiant er gwentlòu
evel ur wreg en he foan gant he bugel.

¹² Ur bir sanket e kig ar morzhed,
evel-se ur gomz e askre an diskiant.

Amprouiñ ar pezh a glever

¹³ Kae da gomz gant da vignon :
marteze n'en deus graet netra !
ha mar en deus graet un dra bennak,
ne raio ket ken.

¹⁴ Kae da gomz gant da nesañ :
marteze n'en deus lavaret netra.
ha mar en deus lavaret un dra bennak,
ne raio ket adarre.

¹⁵ Kae da gomz gant da vignon,
rak droukkomz a reer alies
ha na gred ket kement a vez lavaret.

¹⁶ Henezh a ziramp,
met n'eo ket dre youl fall,
piv eta n'en deus pec'het biskoazh gant e
deod ?

¹⁷ Kae da gomz gant da nesañ a-raok e
c'hourdrouz,
ha goude-se ro he flas da Lezenn an Uhel-
meurbet.

Furnez gwirion ha furnez faos

²⁰ Pep furnez a zo doujañs ouzh an Aotrou ;
e pep furnez
ez eus sevenidigezh al Lezenn.

²² Embregañ an droug
n'eo ket furnez a vefe,
na kuzul ar bec'herien
n'eo ket evezhiegezh.

²³ Un ampartiz a zo, a zo un euzhusted,
diskiant eo an hini a vank a furnez.

²⁴ Gwelloc'h eo bezañ paour a finese,
met leun a zoujañs Doue,
eget bezañ karget a chem
ha terriñ al lezenn.

19, 16 n'eo ket dre youl fall, pe a-ratozh : g.e.g. n'eo
ket a-berzh an ene.

19, 18-19 Notennoù-displegañ gant ar gr. 248

²⁵ Ur spered ampart
a c'hell bezañ e servij an direizhder ;
hag hemañ, evit difenn a wir,
a implij an tromplerezh.

²⁶ Henezh a vale pleget dindan ar mantr
met en e greiz-don ned eo se nemet
touellerezh ;

²⁷ stouet e benn hag oc'h ober e zen
bouzar ;
keit ha ne vo ket dizoloet,
ez eo trec'h warnout.

²⁸ Henhont en em sant re wan evit pec'hiñ,
a raio an droug gant an degouezh-mat
kentañ.

²⁹ Diouzh e stumm e vez anavezet un den,
ha diouzh e zremm an den a skiantegezh.

³⁰ Gwiskamant un den a embann e vicher,
hag e gerzh a embann petra eo.

Gouzout komz ha gouzout tevel

20 ¹ Rebechoù a zo ha n'int ket
diouzh ar c'houlz,
hag un davedegezh a zo
a verk an den poellek.

² Gwelloc'h eo ober rebechoù
eget mirout e gounnar,

³ ha gwelloc'h anzav bezañ er gaou ma
venner en em virout diouzh ar c'hastiz.

⁴ Evel ur spazhad taget gant ar c'hoant
da ziwerc'hañ ur plac'h yaouank,
evel-se an hini a venn seveniñ ar justis
dre an drouk-nerzh.

⁵ Hemañ a chom digomz hag a dremen
evit bezañ fur,
henezh en em laka kazu gant e
fistilherez.

⁶ Hemañ a chom digomz
dre n'en deus netra da respont,
henezh a chom digomz
da c'hortoz e goulz.

⁷ An den fur a oar tevel
betek an degouezh mat,
met ar c'hlakenner hag an den diboell
a lez ar c'houlz da dremen.

⁸ An neb a gomz re a vez kasaet,
hag an neb a venn mestroniañ
a vez argarzh.

19, 30 A embann e vicher, hervez ar sirieg ; gr. :
Gwiskamant an den, c'hoarzh e zent, hag e gerzhed a
ziskler petra eo.

20, 6 e goulz : ar c'houlz mat evit tevel.

Gaouheñvelderioù

⁹ Un hent mat a zo evit an den e-kreiz ar gwalleur, hag ur bevez a-wechoù a dro da vezañ ur c'holl.

¹⁰ Largetezioù 'zo na zegasint gounid ebet dit, ha largetezioù 'zo a roio dit o daou gement-all.

¹¹ Ar c'hloar a-wechoù a zegas izelder, hag ivez e c'hell un den eus e izelder adsevel e benn.

¹² Hennezh a bren kalz a dra gant nebeut a arc'hant, met o faeañ a ra seizh gwech re ger.

¹³ An den fur en em laka gant e gomzou da vezañ karet, met hegarated an den diboell a zo evitañ ur c'holl-amzer.

¹⁴ Roadenn an den sot ne servijo dit da netra, rak e zaoulagad a c'hoanta kaout he seizh kement-all ;

¹⁵ reiñ a ra nebeut hag e kunujenn kalz, digeriñ a ra e c'henoù evel un embanner-kêr ; prestañ a ra hiziv, azgoulenn arc'hoazh, ur seurt den, unan kasaus.

¹⁶ an den sot a lavar : "N'em eus mignon ebet, eus va madoberoù n'eus den o tiskouez din grad-va".

¹⁷ Ya, ar re a zebr eus e vara a zo gwalldodet, kement a dud, ken alies, a c'hoadis anezhañ.

¹⁸ Riklañ war ar pavez a zo gwell eget riklañ gant an teod ; evel-se a-daol-trumm ez asoup ar re fall.

¹⁹ An den pout, ur fablenn didermen adlavaret gant genou ar re ziskiant.

²⁰ Eus genou ur sod ne zegemerer ket ur c'hrennlavar rak kammed ne zistag anezhañ e koulz mat.

²¹ Hennezh a zo miret diouzh ar pec'hed gant e zienez, en e ziskuizh ne vo dezhañ more'hed ebet.

²² Henhont en em goll dre zoujañs d'an dud, en em goll a ra dre ober stad eus an diboelleien.

²³ Hemañ, dre abafder, a ra promesaoù d'e vignon, hag hen lak da vezañ, hep abeg reizh,

20, 19 Troidigezh arvarus. Marteze ez eus da gompren "An den dic'hrad, ur fablenn e pep amzer ; e genoù an dud difurnez e kavo hec'h astenn".

e enebour.

Ar gevier

²⁴ Ur gwall-saotradur war an den eo ar gevier, derc'hel a reont da vont e genoù an diskianted.

²⁵ Gwell eo ul laer eget ur gaouiad kozh, met o-daou o devo ar rivin da lod-hêrezh.

²⁶ Ur gaouiad a zo dizenorus e zoare, ar vezh a chomo warnañ da virviken.

Braster ha riskloù ar furnez

²⁷ Dre e gaoz en em uhela an den fur, rak an den poellek a blij d'ar re vras.

²⁸ An hini a labour e zour a zastumo eostad.

An hini a blij d'ar re vras a lak e zireizhder da vezañ pardonet.

²⁹ Roadoù ha donezonoù a zall daoulagad ar furien, evel ur minwask war o beg e vougont an tamalloù.

³⁰ Furnez kuzhet ha teñzor diwelus da betra e servijont an eil hag egile ?

³¹ Gwell eo un den a guzh e sottoni eget unan a guzh e furnez.

Diwall diouzh ar pec'hed

21 ¹ Va mab, ha pec'het ac'h eus ? Na ra ket en-dro hag asped ar pardon evit da faotoù tremenet.

² Evel dirak an naer, tec'h dirak ar pec'hed ; rak mar tostaez outañ e tanto ;

³ krogou leoned eo e zent lemel a reont o buhez digant an dud.

⁴ Pep fallagriezh a zo ur c'hleze divzremmet,

a zo dibare e c'hloaz.

⁵ Mezevell ha rogoni a wast ar binvidigezh, evel-se e vo distrujet ti al lorc'heg.

⁶ Pedenn ar paour

a ya da skeiñ ouzh divskouarn Doue, ha buan e teu e varnedigezh.

⁷ An neb a gasa ar rebech a heuilh roudoù ar pec'her, an neb a zouj an Aotrou a gemmo doare en e galon.

20, 28 Ne weler ket al liamm amañ etre div lodenn ar gwerzad. Daou grennlavar disheñvel a vije kentoc'h.

⁸ Ur genou bras a vez anavezet da bell,
met an den poellek
a oar pa riskl e deod a-dreuz.

⁹ Sevel e di gant arc'hant ar re all
a zo dastum mein evit ar goañv.

¹⁰ Bodadeg ar bec'herien a zo ur bern stoup,
a echuo e flamm an tan.

¹¹ Plaen ha divein eo hent ar bec'herien,
met en e zibenn emañ islonk an Hades.

Ar fur hag ar sod

¹² An neb a vir al Lezenn
a vestroni war e dechoù,

¹³ ha doujañs an Aotrou deut da barfet
eo ar furnez.

¹⁴ Ne c'heller ket deskiñ un den diampart,
¹⁵ met un ampartiz

a laka ar c'hwervoni da fonnusaat.

¹⁶ Ur mor a skiant eo an den fur,
hag e guzulioù evel ur vammenn a vuhez.

¹⁷ Kalon an den sot a zo ur pod torret
ne zalc'h enni anaoudegezh ebet.

¹⁸ Un den skiantek pa glev ur gomz fur,
a veul anezhi hag a stag outi unan nevez ;
an den diroll avat, pa glev, a zispriz anezhi,
hag a daol anezhi drek e gein.

¹⁹ Kaoz an diskiant a zo ur fard en ur veaj
hogen war vuzelloù an den fur
e vo kavet ar c'hras.

²⁰ Komz an den skiantek
a vez klasket er vodadeg
ha war e gomzoù en em soñj pep unan.

²¹ Un ti dismantret,
sed aze furnez an diskiant,
komzoù hep liamm kenetrezo,
evel-se skiant an diskiant.

²² Hualoù e dreid,
sed ar gelennadurezh evit an diskiant,
keñfioù-dorn en e vrec'h dehou.

²³ An den sot, pa c'hoarzh, a strak a vouezh,
an den fur a vousec'hoarzh didrouz.

²⁴ Ur brageriz aour
eo d'an den poellek ar gelennadurezh,
evel un dro-vrec'h en e vrec'h dehou.

²⁵ Troad an diskiant a antre buan en ti,
met an den desket mat
a derm da vont e-barzh ;

²⁶ An diskiant a-dal an treuzoù
a sell e-barzh an ti,
met an den seven a c'hortoz er-maez ;

21, 26 d.l.e. unan a gomz hep prederiañ, egile a boella a-raok komz.

21, 27 Gwerzad arvarus e ster.

22, 4 Troidigezh hervez al latin. gr. : ur plac'h

²⁷ diseven eo d'un den selaou ouzh an dorioù,
an den skiantek a sant ar mezhus ma-z eo.

²⁸ Muzelloù ar fistilherien
a gomz a-dreuz hag a-hed,
met komzoù an dud evezhie a vez
pouezet er balañsoù.

²⁹ E genou ar re sod emañ o foellegezh.
Met e kalon ar re fur emañ o genou.

³⁰ Pa villig an den fallakr e enebour
eo eñ e-unan emañ o villigañ.

³¹ Ar flatrer en em louz e-unan,
kasaet e vo gant e holl amezeien.
Argarzh e vo gant an hini
a vo bet o chom gantañ,
tra ma vo enoret
an hini kloz e veg hag a skiant vat.

An den diegus

22 ¹ An den diek a zo hañval
ouzh ur maen kaoc'hus
an holl a c'hwitell war e zizenor,
² An den diek a zo hañval
ouzh ur bern kagal,
an neb hen dastum a hej e zorn.

Ar vugale diligenezet

³ Ur vezh evit un tad
eo bezañ engehentet ur mab diskiant,
ur verc'h avat a vez ganet evit bezañ izel
⁴ ur verc'h skiantek
a zo un teñzor evit he fried,
ur plac'h divezh
a vo tristidigezh an hini en deus he ganet,

⁵ ar plac'h divergont
a ra mez d'he zad ha d'he fried,
an eil hag egile a zisprizo anezhi.

⁶ Rebechoù digoulz,
evel ur muzik en ur c'hañv ;
hogen kefestad ha kastiz
a zo e pep amzer furnez.

⁷ Ar vugale o deus bevañs
hag a ren ur vuhez vat

a guzh orin uvel o c'herent ;
⁸ ar vugale disprizus gant o lorc'h
ha savet fall a vastar o uhelouenn.

Furnez ha diboellegezh

⁹ Deskiñ ur sod eo adpegañ darbodoù,

skiantek he devo ur pried da lod-hêrezh.
22, 7-8 Ar gwerzadoù 7-8 a gaver e skridoù 'zo hepken.

dihuniñ un den kousket-mort.

¹⁰ Divizout gant un den sot
eo divizout gant unan dargudet,
a-benn ar fin e lavaro : Petra 'zo kaoz ?

¹¹ Skuilh daeroù war un den marv :
Kollet en deus ar sklerijenn,
skuilh daeroù war un den diskiant :
Kollet en deus e benn ;

gouel dousik war un den marv :
rak kavet en deus an diskuizh,
ket evit an diskiant,
gwashoc'h eget ar marv eo e vuhez.

¹² Evit un den marv
e pad ar c'hañv seizh deiz,
evit an diskiant hag ar fallakr,
holl deizioù o buhez.

¹³ Gant un den amboubal
arabat chom da gomz,
n'a ket da gaout un den diboell ;
diwall dioutañ evit chom hep kaout
diaezamant,
na vi ket louzet ouzh e zaremprediñ ;
en em zistro dioutañ, ha diskuizh a gavi,
ne vi ket enoet gant e sotonioù.

¹⁴ Petra zo ponneroc'h eget ar plom ?
Penaos e vez anvet ? An diskiant.

¹⁵ Traezh, holen hag un dolzenn houarn
a zo aesoc'h da zougen eget un den
diskiant.

¹⁶ Ur frammadur-koad kenstrollet mat en ur
savadur
ne vo ket dijuntret gant ur c'hren-douar ;
ur galon mennet mat goude emsoñj poellek
ne vo ket laosk pa zeuio ar c'houlz.

¹⁷ Ur galon harpet war un disentez poellek
a zo un indu-traezh war ur voger plaen.

¹⁸ Maen bihan war-lein ur vur
dirak an avel n'hellont ket dere'hel :
evel-se ur galon laosk,
diboell en he soñjoù,
dirak ur spouron n'hello ket padout.

Ar vignoniez

¹⁹ Skeiñ ouzh al lagad
a laka daeroù da ziverañ
skeiñ ouzh ar galon
a laka an esmae d'en em ziskouez.

²⁰ Neb a sko ur maen ouzh laboused
o laka da dec'hout,
hag an neb a sko dismegañs
ouzh ur mignon a dorr ar vignoniez.

²¹ Ma c'h eus tennet da gleze

22, 26 Troidigezh arvarus.
23, 1 sell. 22, 27.

a-enep ur mignon,

na zizesper ket : un distro a c'hell bezañ ;
²² ma c'h eus digoret da c'henou

a-enep ur mignon,
n'az pezh ket aon : un ademglev a c'hell
bezañ graet,
hogen dismegañs, lorc'hentez, diskuilh ur
sekred, taol ganas,
dirak an traoù-se e tec'ho kuit pep mignon.

²³ En em ere ouzh da nesañ en e
baourentez,
ma-z po da walc'h gantañ en e verzh-mat ;
e deiz an anken chom gantañ,
evit resev, ma teu da heritañ,
da lod-hêrezh.

²⁴ A-raok ar flamm e weler aezhenn an tan
hag ar moged,
evel-se a-raok ar gwad, ar c'hunujennoù.

²⁵ N'em bo ket mezh da zifenn ur mignon,
ha n'en em guzhin ket dioutañ ;

²⁶ Mar deu droug dezhañ dre va faot,
an neb hen gouez, en em viro diouzhin.

Bezañ war evezh

²⁷ Piv a lakay ur gward ouzh va genou
ha war va muzelloù ur siell a evezhiegezh ?
Evit na strebotin ket ganto
ha na vo ket va zeod abeg va emgoll.

23 ¹ Aotrou, Tad ha mestr va buhez,
n'am dilez ket
da vennad va muzelloù ;
n'am lez ket da strebotiñ ganto :

² piv a roio kelastrennad d'am soñjoù
ha d'am c'halon reizhadur ar furnez ?
Gra na vin ket espernet em sotonioù,
ha na vo ket lezet o fec'hedoù da dremen,

³ gant aon na zeufe va faotoù da baotaat,
ha va fec'hedoù da fonnusaat,
na zeufen da gouezhañ
dindan sell va dizarbennerien
ha na laouenafe gant se va enebour.

⁴ Aotrou, Tad ha doue va buhez,
gra na vo ket balc'h va selloù ;

⁵ distro diouzhin ar c'hoantegezh
⁶ na vo ket an orded nag an oriaderezh evit
va ferc'hennañ,
n'am ro ket d'an hudurniez.

Diwall el leoudouet

⁷ Bugale, selaouit kelennadurezh va genou,
23, 2 o fec'hedoù : mankoù va sonjoù ha va c'halon.

an neb he mir ne vo ket mezhekaet.

⁸ Gant e vuzelloù e-unan
e vez paket ar pec'her,
ar c'hunujenner hag al lorc'heg
a vez tapet en o fech.

⁹ Na gustum ket da c'henou da douiñ Doue,
n'en em voaz ket
da zistagañ anv an Hini santel.

¹⁰ Evel na c'hwito ket an taolioù-bazh
ar mevel a evshaer outañ hep ehan,
evel-se an neb a sakre
hag a c'halv hep ehan an anv
ne vo ket dinamm a bec'hed.

¹¹ Un den o touiñ e-leizh
a vo leun a fallagriez, hag ar skourjez
ne bellaio ket diouzh e di :
Ma vank d'e le, e vo e bec'hed warnañ,
ma tispriz anezhañ, e vo doubl e bec'hed,
ma c'hra ur falsle, ne vo ket kavet reizh,
hag e di a vo leun a walleurioù.

Ar c'homzoù gadal hag an hudurniezh

¹² Un doare-komz a zo,
a zo kement hag ar marv,
arabat e gaout en hêrezh Jakob,
rak diouzh an dud deol
e tle chom pell kement-se,
n'aent ket da dorimellat er pec'hedoù.

¹³ Na gustum ket da c'henou d'ar c'homzoù
gros-dizoare, rak enno ez eus pec'hed.

¹⁴ Az pezh soñj eus da dad ha da vamm
pa 'c'h azezez e-kreiz ar briñsed,
gant aon d'en em ankounac'haat dirazo,
ha d'en em ren evel ur sod ;
ma teufes da hetiñ
chom hep bezañ bet ganet
ha da villigañ deiz da c'hanedigezh.

¹⁵ Un den en em gustumet
ouzh ar c'homzoù dizereat,
biken gant e vuhez a-bezh
n'helloc'h bezañ reizhet.

¹⁶ Daou seurt a dud
a ra e-leizh a bec'hedoù,
un trede a zo hag a sach ar gounnar ;

¹⁷ ar c'hoantegezh
o teviñ evel un tan gwrizias
ne baouezo ket
a-raok bezañ kuzumet he den ;
an hini gadal en e gorf e-unan
n'en devo ehan ebet ken
n'en devo flamm et an tan.

D'an den gadal eo plijus pep bara,

²³, ¹³ ez eus pec'hed, ur gomz a bec'hed, pe : un abeg, un elfenn a bec'hed.

n'en devo kalmijenn nemet gant ar marv.

¹⁸ An den a bec'h en e briedelezh
a lavar : Piv am gwel ?

En-dro din emañ an deñvalijenn,
ha kuzhet on gant ar murioù,
n'eus den ouzh va gwelout,
piv am bo aon razañ ?
Eus va fec'hedoù

n'en devo ket soñj an Uhel-meurbet !

¹⁹ Daoulagad an dud,
setu rak petra en deus aon,
n'oar ket ez eo daoulagad an Aotrou
mil gwech skedusoc'h eget an heol,
hag e sellont ouzh holl hentoù an dud,
en ur evezhiañ betek el lec'hioù kuzh.
²⁰ A-raok bezañ krouet e oa pep tra
anavezet gantañ,
hag en hevelep doare goude o echuadenn.

²¹ Hennezh a c'houzañvo kastiz war
leurennoù-kêr,
el lec'h na c'hortoze ket e vo paket.

²² Evel-se ivez ar wreg he deus dilezet he
fried,
ha roet dezhañ un heritour gant un den
estren ;

²³ rak da gentañ he deus disantet ouzh
Lezenn an Uhel-meurbet,
ha goude-se he deus pec'het a-enep he
fried,

ha d'an trede en em saotret gant an
avoultriezh
o c'henel bugale eus un den estren...

²⁴ Degaset e vo dirak bodadeg an dud
hag e vo imbourc'het war-dro he bugale :

²⁵ He bugale ne raint ket gwrizioù
he brankoù ne zougint ket a frouezh.

²⁶ Lezel a raio un eñvor a vallozh
ha ne vo ket diverket he dizenor.

²⁷ Hag ar re a a zeuio war he lerc'h a ouio
n'eus netra gwelloc'h
eget doujañs an Aotrou,
ha n'eus netra dousoc'h
eget teurel pled ouzh goure'hemennoù an
Aotrou.

Ar Furnez a rent enor dezhi hec'h-unan

24 ¹ Ar furnez a gan he meuleudi
dezhi hec'h-unan.

E-kreiz he fobl e lavar he gloar,

² e bodadeg an Uhel-meurbet

e tigor he genou,

evit en em veuliñ dirak e c'halloudegezh.

²⁴, ² e bodadeg an Uhel-meurbet : kevredigezh ar Sent, pe Israel.

³ "Deuet on er-maez eus genou an Uhel-
meurbet
evel ar goabrenn em eus galvet an douar.
⁴ En uhelderioù em eus savet va zeltenn
ha va zron a oa en ur golonenn-goabr.
⁵ Me hepken
am eus graet tro kelc'hiad an Neñv,
ha baleet e donder an Islonkòu.
⁶ War donnoù ar mor ha war an douar a-
bezh,
war bep pobl ha pep broad em eus renet.
⁷ En o zouez holl
em eus klasket ul lec'h a ziskuizh :
Da c'houzout e pelec'h
e c'hellfen ober va annez ?
⁸ Neuze krouer an hollved
en deus gourc'hemennet din,
an hini en deus va c'hrouet
en deus va lakaet da blantañ va zeltenn
ha lavaret : E Jakob sav da deltenn
en Israel laka da chomadur !
⁹ A-raok ar c'hantvedoù,
a-dal ar penn kentañ en deus va c'hrouet
ha da holl viken e chomin da vezañ.
¹⁰ En e deltenn santel, dirazañ,
em eus graet va ministrerezh
hag evel-se e Sion em eus en em ziazezet ;
¹¹ er gêr muiañ-karet
en deus va lakaet da ziskuizhañ,
e Jeruzalem em eus va galloudegezh.
¹² Sanket em eus va gwrizioù en ur bobl a
c'hloar,
e domani an Aotrou, en e lod-hêrezh.
¹³ Evel ur sedrezenn
em eus kresket war al Liban,
evel ur siprezenn war menezioù an
Hermon,
¹⁴ evel ur balmezenn en Engaddi
em eus savet,
evel bodoù roz e Jeriko,
evel un olivezenn kaer-dispar er
gompezenn,
em eus kresket uhel evel ur blatanenn.
¹⁵ Evel ar ginamona hag an aspalat em eus
taolet porfum
evel ar mirr a-zibab em eus roet c'hwez-
vat,

24, 15 Kinamona sell. Krenn 7, 17 ; Kan 4, 14 ; Erm
30, 23-25. Aspalat, plantenn implijet gant Egiptiz
evel porfum. Ar mirr a veze implijet ivez evit eoul
sagr oledvadur ar beleg-meur, Erm 30, 23-25 ;
galbanom, rousin a veze implijet evit an ezañs sakr
Erm 30, 34. An Oniz a veze tennet eus kregin-mor ar
Mor ruz ; ar stakte a oa ur rouzin all c'hwez-vat.
24, 18 ar gwerzad 18 a zo un notenn vrudet : "Me eo
mamm ar garantez kaer, an doujañs, an anaoudegezh
hag ar goanag santel ; en em roet em eus d'am holl

evel ar galbanom, an oniz hag ar stakte,
evel aezhenn an ezañs en Deltenn sakr.

¹⁶ Astennet em eus va skourroù evel an
dourmantinenn,
ha va skoultrou a zo leun a c'hloar hag a
c'hras,

¹⁷ evel ur winienn em eus taolet kaerder
ha va bleunioù a ro frouezh eston a
binvidigezh.

¹⁹ Deuit davedon, c'hwi hag am c'hoanta,
hag ho pet ho kwalc'h eus va frouezh,

²⁰ rak an eñvor ac'hanon a zo dousoc'h
eget ar mel,
va hêrezh a zo c'hwecoc'h
eget un derenn-vel.

²¹ Ar re am debr o devo naon c'hoazh
hag ar re am ev o devo sec'hed c'hoazh ;

²² an hini a sent ouzhin n'en devo ket da
ruziañ,
hag ar re a labour hervezon n'o devo ket a
bec'hed.

Ar Furnez a zo kement hag al Lezenn

²³ Kement-se holl a zo levr Kevredelezh an
Doue uhel-meurbet,

al Lezenn en deus Moizez gourc'hemennet
deomp,
evel un hêrezh da vodadegoù Jakob.

²⁴ Na baouezet ket da vezañ kreñv en
Aotrou,

en em stagit outañ en doare m'ho startaio ;
an Aotrou holle'halloudek

eo an Doue unel,
ha n'eus ket a salver estregetañ.

²⁵ Lakaat a ra ar furnez da zic'hlanañ evel
ar Fizon,

evel an Fizon e deizioù ar frouezh nevez ;
²⁶ lakaat a ra ar skiantegezh da fonnañ evel
an Eufrates

evel ar Yordan e deizioù an eost.
²⁷ Lakaat a ra ar gelennadurezh da strinkañ

evel ar Stêr
evel ar Gihon e deizioù ar vendem.

²⁸ An den kentañ
n'en deus ket echuet d'hec'h anaout
vugale, da holl viken d'ar re a zo merket gantañ". E-

lec'h ar frazenn diwezhañ-mañ e lavar ar Vulgata :
"Ennon emañ pep gras a hent hag a wirionez, ennon
pep goanag a vuhez hag a nerzh" sell. Yann 14, 6.

24, 24 Notenn ha n'eo ket eus an destenn.
24, 25 Fizon, Tigris, Gihon : stêrioù an Eden (Gen
2, 11-14).

24, 27 Ar Stêr eo an Nil, ha nann ar sklerijenn (gr.).
24, 28 ar c'hentañ... an diwezhañ, d.l.e. an holl dud.

hag an hini diwezhañ
 n'en deus ket c'hoazh he dizoloet :
²⁹ Rak ledanoc'h
 eget ar mor eo he soñjezon,
 ha donoc'h he mennad eget an Islonk bras.

³⁰ Me avat, evel ur ganol diwar ar Stêr vras,
 evel ur wazh-dour o tinaou war-zu ul
 liorz,

³¹ em eus lavaret :

Mont a ran da zourañ va liorz,
 hag o gwalc'h a zour a roin d'am bleuniou.
 Met setu m'eo deuet va c'hanol da vezañ ur
 stêr vras,
 ha va stêr vras da vezañ ur mor.

³² Ar gelennadurezh

a lakain da skediñ evel tarzhan deiz,
 ha da vezañ gwelet betek ar pep pellañ ;

³³ strewiñ a rin an deskadurezh evel un
 diougan,
 he lezel a rin

evit remziadoù ar c'hantvedoù da zont ;

³⁴ gwelit,

n'eo ket evidon-me hepken am eus poaniet,
 met evit ar re holl a glask anezhi.

Traoù da c'hoantaat ha traoù da argarziñ

25 ¹ Tri dra 'zo en em fichan ganto da
 vezañ kaeraet, da vont d'en em
 ziskouez dirak an Aotrou hag an dud ;
 unvaniezh etre breudeur,
 mignoniezh etre tud nes,
 ar wreg hag an ozhac'h oc'h en em glevout
 ervat.

² Hogen tri seurt tud a zo kasaet gant va
 ene,

hag am lak o buhez da gounnariñ spontus :
 Ar paour c'hwezhet gant al lorc'h,
 ar pinvidig o lavarout gevier,
 an den kozh oc'h avoultriñ,
 kollet gantañ e skiant-vat.

Ar re gozh

³ Mar n'ac'h eus dastumet netra ez
 yaouankiz

penaos ez kozhni az pefe un dra bennak ?

⁴ Pegen kaer evit blev gwenn gouzout barn,
 25, 3 dastumet : nann madoù, met ar mad dreist, ar
 furnez.

25, 8b Hanter-werzad roet gant ar sirieg, a zo gwiriek
 sur a-walc'h dre ma tegas an navet evurusted.
 Labourat gant un ejen a-gevret gant un azen eo
 labourat gant un den digempouez, eo bezañ koublet

evit ar re gozh, anavezout ar c'huzul !

⁵ Na kaer eo furnez ar re gozh,

ha gant an dud uhel,
 an emsoñj hag ar c'huzul.

⁶ Kurunenn ar re gozh
 eo braster o skiant-prenet,
 hag o gloar eo doujañs an Aotrou.

Nav zra evurus

⁷ Nav zra a zo

a gavan evurus pa soñjan enno
 hag an dekvet ez a va zeod d'hen lavarout :
 Un den o kavout e joa en e vugale,

an hini a wel, en e vev,
 e enebourien o kouezhañ ;

⁸ evurus an hini

a vev gant ur wreg skiantek,
 an hini na labour ket
 gant un ejen a-unan gant un azen,
 an hini na servij ket

ur mestr dizellezek anezhañ ;

⁹ evurus an hini

en deus kavet an evezhiegezh
 hag a zispleg e soñj
 da skouarnioù o selaou ;

¹⁰ na bras eo an hini en deus kavet ar
 furnez,

met n'eo ket trec'h d'an hini
 a zouj an Aotrou.

¹¹ Rak doujañs an Aotrou

a zo a-us da bep tra all,
 an hini a berc'henn anezhi,
 ouzh piv e hañvalout ?

¹² Doujañs an Aotrou eo deroù e garantez,
 met ar feiz eo deroù ar stagellañ outañ.

Ar merc'hed

¹³ N'eus forzh peseurt gloaz

nemet gloaz ar galon,
 n'eus forzh peseurt drougiezh,
 nemet drougiezh a blac'h ;

¹⁴ n'eus forzh peseurt gwalleur

nemet ur gwalleur a-berzh un argarzher
 n'eus forzh peseurt dial
 nemet un dial digant un enebour !

¹⁵ N'eus gwashoc'h binim

eget binim an naer,

n'eus gwashoc'h fulor eget fulor a blac'h.

fall, ar pezh a gлот gant al linenn a-us.

25, 12 ar gwerzad-mañ ne gaver nemet e domskridoù
 gresianek 'zo. Troidigezh an Tour-Tan.

25, 14 dialoù pe kastizoù.

25, 15 binim, ha nann penn (gr.) ; fulor pe ernen ur
 vaouez, ha nann ernen un enebour (gr.).

¹⁶ Gwell e ve din
bezañ o chom gant ul leon pe un dragon
egret bezañ o chom gant ur vaouez drouk.
¹⁷ Drougiezh ur vaouez
a gemm dezhi he dremm
hag a lak he min teñval, evel un ourz ;
¹⁸ e-mesk e amezeien
ez a d'azezañ he fried,
met daoust dezhañ ec'h huanad c'hwerv.
¹⁹ Bihan eo pep falloni
e-keñver falloni ur vaouez,
ra gouezho warni tonkadur ar pec'her.
²⁰ Grav draezhek dindan treid ur c'hoziad,
evel-se ur wreg klakennerez
evit un den sioul.

²¹ Na vez ket paket gant kened ur plac'h
ha na c'hoanta ket ar briedelezh,
²² kounnar, dizenor ha mezh vras,
pa-z eo ar vaouez a vev he fried.
²³ Ur galon mantret, un dremm deñval,
ur gloaz d'ar galon, ar vaouez drouk.
Daouarn o kouezhañ, daoulin o vrallañ,
sed an hini na lak ket evurus he fried.
²⁴ Gant ar vaouez penn kentañ ar pec'hed,
hag en abeg dezhi e varvomp holl.
²⁵ Na ro d'an dour dor-digor ebet,
na d'ar vaouez drouk frankiz ebet ;
²⁶ mar n'en em ren ket
diouzh gourc'hemenn da zorn,
troc'h anezhi diouzhit.

26 ¹ Evurus an den en deus ur wreg
vat,
rak niver e zeizioù a vo daougementet.
² Ur vaouez kalonek a zo joa he fried,
tremen a ray er peoc'h
holl vloavezhioù e vuhez.
³ Ur vaouez vat ul lod eus ar gwellañ,
lod roet d'ar re a zouj an Aotrou ;
⁴ pinvidik pe paour,
laouen eo kalon ar re-se,
diskouez a reont dalc'hmat un dremm
joaus.

⁵ Tri zra 'zo he deus va c'halon doan ganto,
hag ur pevare am spont :
Un droukkomz o redek e kêr,
un engroez o virviñ,
hag un tamall faos :

25, 18 en desped dezhañ, pe : ouzh e selaou.

26, 4 kalon an hini a zouj an Aotrou.

26, 6b Troet hervez ar sirieg. Ar gr. a lavar : "ha skourjez an teod o tizhout an holl dud".

26, 7 Ur yev staget fall, pe kempennet fal, a c'hloaz
choug al loened hag a vir outo da dennañ reizh.

gwashoc'h eget ar marv eo kement-se ;
⁶ met ur rann-galon hag ur c'hañv
eo ur plac'h o kaout gwarizi ouzh un all,
e kement-se emañ gwalenn an teod.
⁷ Ur vaouez drouk, ur yev ejen staget fall,
kaout anezhi da wreg eo derc'hel ur c'hrug.
⁸ Ur vaouez oc'h evañ,
un danvez a gounnar vras,
n'hall ket kuzhat he dizenor.
⁹ E divergantiz he daoulagad,
en he gwignadennoù,
e vez anavezet ar plac'h gadal.
¹⁰ Diwall mat diouzh ur plac'h hardizh
gant aon na santfe da wander ha na dennfe
gounid dioutañ.
¹¹ Diwall da heuliañ ul lagad divezh,
ha na vez ket souezhet
ma klask da sachañ d'an droug.
¹² Evel ur beajour sec'hedet
a zigor e c'henou
hag a ev eus kement dour a gav,
ez azez e-kichen pep peul-telenn
ha da bep bir e tigor he c'hlaouier.

¹³ Hegarated ur vaouez a hoal he fried,
hag he chemed a larta e eskern.
¹⁴ Donezon an Aotrou eo ur wreg difistilh,
ha n'eus priz ebet d'an hini sevenet mat.
¹⁵ Ar c'hras ar vrasañ eo ar vaouez diorged,
n'eus pouez ebet
evit jediñ priz un ene glan.
¹⁶ An heol o sevel war menezioù an Aotrou
evel-se kened ar wreg vat
e kinkladur he zi.
¹⁷ Gouloù o splannañ
war ar goulaouer sakr,
evel-se kened an dremm
war ur c'horf plantet sonn.
¹⁸ Kolonnennoù aour
war ur sichenn arc'hant,
evel-se divhar kaer war seulioù start.
¹⁹ Va mab, mir dibistig bleunienn da oad,
na laka ket da nerzh etre daouarn
estrenien ;
²⁰ Goude bezañ klasket en holl blaenenn ul
lod a zouar mat,
had ennañ da had-te,
o fiziout e madelezh da ouenn.
²¹ Evel-se ar ganadur a lezi war da lerc'h
a vo stad enno,

Pikadenn ar c'hrug, daoust ma n'eo ket marvus, a zo
poanius-meurbet.

26, 19-27 : Arroud hir roet gant un nebeut
donskridoù gresianek hag ar sirieg; peurliesañ ne
vezont ket sellet evel gwerzadoù gwiriek.

sur ma vezint eus o lignez vat.

²² Ur plac'h en em c'hopra
a vo sellet evel ur skopitell,
an hini dimezet evel un tour a varv
evit an neb hec'h implij.

²³ Ur vaouez dizoue
a vo roet da lod d'an den dilezenn,
hogen ur vaouez deol
a vez roet da zoujer an Aotrou.

²⁴ Ur wreg gadal
a dremen he buhez en dizenor,
ur wreg glan
a zo diorged zoken gant he den.

²⁵ Ur wreg divergont
a vo sellet evel ur giez,
met an hini diorged a zoujo an Aotrou.

²⁶ Ar wreg a enor he fried
en em ziskouezo fur d'an holl,
met an hini en dizenor
a vo sellet gant an holl dizeol en he lorc'h.
Ur wreg vat e vez evurus he fried,
daougementet

e vo dezhañ niver e vloavezhioù.

²⁷ Ar wreg krierez ha klakennerez
a vo sellet evel un trompilh o seniñ
evit an argad ;
nep den a zo e stad heñvel ouzh kement-se
a dremenno e vuhez eourni ar brezel.

Traoù doanius

²⁸ Daou dra a drista va ene,
hag a-enep un trede e teu kounnar din :
Ur brezelour a c'houzañv poan en dienez,
tud a skiant-vat kouezhet an dispriz warno,
an den o tremen
eus ar reizhder d'ar pec'hed,
an Aotrou a gempenno hennezh
evit ar c'hleze.

Dañjer ar c'henwerzh

²⁹ Diaes eo d'ur c'henwerzher herzel
ouzh an temptadur,
ha ne vo ket un troker diskarg a bec'hed.

27 ¹ Kalz o deus pec'hed dre c'hoant a
c'hounid,
an hini a glask pinvidikaat
n'en deus ket a druez.

² E juntr ar vein e sanker ar pikerom,
etre gwerzhañ ha prenañ
en em sil ar pec'hed.

³ Neb den n'en em stag ket a galon

27, 2 en em sil : g.e.g. en em vrev.

ouzh doujañs doue,
eo buan e vo eilpenet e di.

Ar gomz, amprouadur un den

⁴ Pa vez hejet ar ridell
e chom al loustonioù,
evel-se sioù un den
a vez gwelet en e gaozioù.

⁵ Ar forn a amprou listri ar poder,
amprou un den a zo en e gaoz
gant ar re all.

⁶ Ur verjez o tougen gwez
a vez barnet diouzh o frioezh,
evel-se komzoù un den
a lak anat soñj e galon.

⁷ Na veul ket un den a-raok
n'en devo komzet,
rak eno 'mañ amprouadur an dud.

Enklask ar reizhder

⁸ Ma klaskez war-lerc'h ar reizhdred
e tizhi anezhi

he gwiskañ a ri evel ur sae a c'hloar.

⁹ An evned a glask en em gaout
gant o re bar,
ar wirionez a zistro war-zu ar re
a bleustr anezhi.

¹⁰ Al leon a c'hed e breizh,
evel-se ar pec'hed evit ar re
a bleustr an direizhder.

¹¹ Kaoz an den deol a zo bepred furnez,
an den sot avat a gemm evel al loar.

¹² Evit mont e-touez ar re sod,
gortoz an degouezh mat,
e-touez an dud skiantek
chom da gomz dizaon.

¹³ Kaoz ar sodien a zo tra euzhus,
hag o c'hoarzh a darzh
eus gwall-blijadur ar pec'hed.

¹⁴ Komzoù ur mestr-touer
a lak ar blev da sevel a bik,
ha p'emañ o tabutal
eo mat stouvañ an divskouarn.

¹⁵ Rendaal al lorc'heien a zo gwad skuilhet,
hag o c'hunujennoù eo ur boan o c'hlevout.

Ar sekredoù

¹⁶ Diskulier ar sekredoù a zistruj ar fiziañs,
ha ne gav ket mignon ken

27, 12a Troidigezh arvarus. Reoù all a gompren "Pa
vi e-touez ar re sod, bez war evezh"...

d'e skoazellañ en e vuhez.

¹⁷ Kar da vignon ha bez feal outañ,
hogen ma tiskuliez e sekredoù,

na red ken war e lerc'h ;

¹⁸ rak evel ma tistrujer un enebour
az po distrujet mignoniezh da nesañ ;

¹⁹ evel ma tiflip ul labous
eus an dorn a zigorer,

ac'h eus lezet da nesañ da vont kuit :
n'en tapi ket en-dro ;

²⁰ na red ket war e lerc'h, gwall-bell emañ,
tec'het eo kuit

evel ar c'hazelenn diflipet eus ar roued.

²¹ Evel ma liener ur gouli
e pardoner ur gunujenn,
an neb avat en deus diskuliet ur sekred,
esper ebet evitañ.

Ar pilpouzerezh

²² Gwigner e lagad, itriker an droug,
n'eus hini a c'hellfe
hen distagañ diouzh ar gwall.

²³ Dirazout e c'henou n'eo nemet douster,
bamañ a ra gant e gomzoù,
met a-drek dit e kemm e gaoz,
hag gant da lavarou e feuk an dud.

²⁴ Kasaat a ran meur a dra,
met netra kement hag eñ,
rak an Aotrou ivez a gasa anezhañ.

²⁵ An hini a stlap ur maen er vann
hen stlap war e benn e-unan :

Un taol treitour a c'hoaz eus an daou du.

²⁶ Neb a gleuz ur foz a gouezho e-barzh,
neb a stegn ur roued a vo paket gantañ.

²⁷ Neb a ra an droug,
ez adkouezh an droug warnañ,
hep gouzout dezhañ eus pelec'h e teu.

²⁸ Flemm ha kunujenn
a zo tra an den lorc'hus,
ar c'hastiz avat, evel ul leon,
a c'hed anezhañ.

²⁹ Paket e vo er roued
ar re a laouena gant diskar an dud deol,
an doan o c'huzumo a-raok dezho mervel.

An droukrañs

³⁰ Droukrañs ha kounnar,
setu c'hoazh euzhusterioù,
an den pec'her a zo aet da vestr enno.

28 ¹ An dialer a c'houzañvo dial an
Aotrou,

28, 3 e bare : diouzh e bec'hedoù.

Eñ a zalc'h ur gont rik
eus e holl bec'hedoù.

² Distaol e vankoù d'az nesañ,
ha neuze pa bedi
e vo diverket dit da bec'hedoù.

³ Un den o virout kounnar enep un all,
penaos e c'hellfe goulenn
digant an Aotrou e bare ?

⁴ Ouzh un den all, hag eñ e bar,
n'en deus ket trugarez
hag e pedfe evit e bec'hedoù-eñ ?

⁵ Eñ hag a zo kig a vir droukrañs,
piv a bardono dezhañ e vankoù ?

⁶ Az pez soñj eus ar fin ha paouez a gasaat,
az pez soñj eus ar breinadur
hag eus ar marv

ha neuze mir ar gourc'hemennoù
ha na zalc'h ket droukrañs ouzh da nesañ,
soñj e kevredelzh an Uhel-meurbet
ha neuze tremen a-us d'ur mank a-enep dit.

Ar rendaeloù

⁸ Chom pell diouzh ar rendaeloù
hag en em ziwalli diouzh ar pec'hed
rak an den kounnarek
a lak an tabut da flammañ.

⁹ Ar pec'her
a lak strafuill e-touez mignoned,
hag a had disrann
e-mesk ar re a vev er peoc'h.

¹⁰ Diouzh ar boued roet d'an tan e flamm
ha diouzh an aheurtelzh e kresk an tabut ;
hervez braster e nerzh e vez fulor an den,
hag hervez e binvidigezh
e lez e gounnar da sevel.

¹¹ Ur rendael trumm a enao an tan,
un tabut o tommañ prim
a lak ar gwad da skuilhañ.

¹² C'hwezh war ur flammijenn
hag e flammo, skop warni hag e varvo ;
an eil hag egile a zo e galloud da c'henou.

An teod fall

¹³ Mallozh d'ar flastrer ha d'an teod doubl,
rak kaset o deus da goll kalz tud
a veve er peoc'h.

¹⁴ An teod tridoubl
en deus lakaet e brall kalz a dud
hag en deus
o dasstrewet a vroad da vroad ;
distrujet en deus kêrioù kreñv

28, 13 ar flatrer, pe ar c'huzuliker.

ha diskaret tiez tud uhel.

¹⁵ An teod tridoubl

en deus lakaet da argas gwragez kalonek
en ur dennañ diouto frouezh o labourioù ;

¹⁶ neb a daol evezh outañ

ne gavo ken an diskuizh,
n'hell ket mui bezañ o chom er peoc'h ;

¹⁷ rak un taol skourjez a lez ur bloñsador,
met un teodad a vrev an eskern ;

¹⁸ kalz a zo kouezhet

dindan dremm ar c'hleze,

met nebeutoc'h

eget ar re bet lazhet gant an teod.

¹⁹ Evurus an hini 'zo goudoret dioutañ

ha n'eo ket tremenet a-dreuz d'e fulor ;

ha n'en deus ket douget e yev,

ha n'eo ket bet dalc'het gant e chadennoù.

²⁰ Rak e yev a zo ur yev houarn,

hag e chadennoù, chadennoù arem.

²¹ Marv garv eo ar marv a ro,

ha gwel egetañ eo an Hades.

²² N'en devo ket a grog war an dud deol,

hag en e flamm ne vint ket devet.

²³ Ar re avat a zilez an Aotrou

a gouezho ennañ ;

deviñ a raio enno ha ne vo ket lazhet ;

laosket e vo warno evel ul leon,

o gwallgas a raio evel ur banterenn.

²⁴ Gwel, kelc'h gant spern da zomani,

serr mat da arc'hant ha da aour ;

²⁵ evit da gomzoù,

gra gant balañsoù ha pouez,

ouzh da c'henou lak un nor ha morailhoù.

²⁶ Diwall da vankout drezañ,

gant aon da gouezhañ

dirak an hini 'zo o c'hedal.

Arc'hant prestet ha kredoniezh

29 ¹ Prestañ d'ar re all eo embreger
an drugarez,

ha reiñ dezho skoazell e zorn

eo mirout ar gourc'hemennou.

² Prest d'ar re all e amzer an ezhomm,

ha te d'az tro,

rent d'ar re all er c'houlz divizet.

³ Dalc'h start d'az ker,

ha bez leal gant da nesañ,

hag e kavi e pep amzer ar pezh a vank dit.

⁴ Kalz a sell ur prest evel un dra kavet,

hag a lak en diaezamant o c'hredourien.

⁵ Betek resev

28, 14 An teod tridoubl, pe an trede teod, d.l.e. an divruder, ar falstamaller, eo an teod a zroukkomz, an hini en em sil evel trede er rendaeloù, pe hini a ra

e poker ouzh daouarn ar prester,

ha komz a reer izelek

diwar-benn e deñzorioù ;

met pa-z eus da rentañ

e chomer da ampellañ,

ne renter nemet komzoù klemmichennus

hag e tamaller an darvoudoù fall.

⁶ Ha goude ma ve tu,

a vec'h ma vo rentet an hanter,

hag e c'hell ar prester hen sellout evel ur

bevez ;

e feson all e vo dizonet diouzh e arc'hant

en ur ober dezhañ e-unan, hep abeg,

un enebour ouzhpenn,

unan a bae

gant mallozhioù ha kunujennoù,

ha na rent e-lec'h komzoù a drugarez

nemet dismegañsoù.

⁷ Kalz a nac'h reiñ e prest,

n'eo ket dre zrougiezh,

hogen dre 'n aon

da vezañ diarc'hantet hep abeg.

⁸ Bez gouzañvek koulskoude

e-keñver an den izel,

ha na lez ket anezhañ

da langisañ war-lerc'h da aluzon.

⁹ En abeg d'ar gourc'hemenn,

ro skoazell d'ar paour

hag en e zienez,

n'argas ket anezhañ hep netra.

¹⁰ Ro war goll da arc'hant

evit ur breur pe ur mignon,

na verglo ket dindan ur maen en aner.

¹¹ Gra gant da deñzorioù

diouzh gourc'hemennou an Uhel-meurbet,

hag e vo evidout talvoudusoc'h

eget an aour.

¹² Serr ez solieroù da aluzonoù,

int az tiwallo diouzh pep droug ;

¹³ gwelloc'h eget ur skoed kreñv,

gwelloc'h eget ur goaf pounner,

dirak an enebour e stourmint evidout.

¹⁴ An den mat en em laka da gred

evit e nesañ,

hogen an hini divezh

a lez ar re all da gouezhañ.

¹⁵ N'ankounac'h ket madoberoù da warant,

rak evidout en deus roet e vuhez.

¹⁶ Ar pec'her a wast madoù e warant,

kalon dic'hrad,

e lez da gouezhañ an hini en deus e savetaet.

¹⁷ Ar gredoniezh

droug da dri, an droukkomz-e-unan, ar selaouer hag an hini tamallet.

29, 9 ar gourc'hemenn : sell. Adl 15,7.

he deus rivinet kalz a dud en o struj
 hag he deus brañsellet anezho
 evel houl ar mor ;
¹⁸ divroet he deus tud c'halloudus
 hag o lakaet da gantren e broadoù estren.
¹⁹ Ar pec'her
 hag a hast en em ginnig da gred
 en ur glask gounid gant se,
 en em ginnig da gred
 en ur glask gounid gant se,
 en em ginnig d'ar gondaonidigezh.
²⁰ Deus da sikour da nesañ
 hervez ma c'hellez,
 hag en em ziwall te da-unan
 gant aon da gouezhañ.

Degemer an dud all

²¹ Ar pep reañ evit ar vuhez eo an dour,
 ar bara, an dilhad,
 hag un ti evit kuzhat e noazhder.
²² Gwall eo ur vuhez a baour en ur
 c'houdorenn goad
 eget meuzioù pompadus e ti ar re all.
²³ Nebeut pe kalz,
 bez laouen gant ar pezh ac'h eus,
 ha ne glevi ket an dud
 oc'h ober ac'h'anout ur c'horbiner.
²⁴ Tristat buhez mont a di da di,
 rak el lec'h ma chomi
 ne gredi ket digeriñ da c'henou ;
²⁵ servijañ a ri da zebriñ
 ha da evañ ha ne resevi nemet dismegañs ;
 war ar marc'had e klevi komzoù garv :
²⁶ "Tosta, korbiner, aoz an daol,
 ha mar ac'h eus un dra bennak,
 ro din da zebriñ ;
²⁷ kae kuit, sklankenner,
 lez plas d'unan dellezekoc'h,
 va breur am eus da zegemer,
 ezhomm am eus eus an ti".
²⁸ Sed hag a zo kalet evit un den skiantek,
 ar rebech evit al lojeiz
 ha dismegañs ar prester.

Desavadurezh ar vugale

30 ¹ Neb a gar e vab a ro diarboell
 skourjez dezhañ
 evit kaout digantañ a-benn ar fin, levenez.
² Neb a zesek mat e vab en devo gounid
 gantañ,

²⁹, ²¹ an noazhder : g.e.g. ar vezh.

²⁹, ²⁶ korbiner pe estrajour. Hevelep tra evel
 sklankenner er werzad ²⁷.

hag e-kreiz tud e anaoudegezh
 e vo stad ennañ.

³ Neb a gelenn mat e vab
 a lakaio gwarizi en e enebour,
 ha dirak e vignoned
 e tiskouezo joa diwar e benn.
⁴ Ma teu an tad da vervel
 ez eo evel pa ne vije ket marv,
 rak lezel a ra war e lerc'h unan hañval
 outañ.
⁵ En e vev e veze laouenaet gant e wel,
 hag en e varv n'en deus ket a zoan ;
⁶ a-enep e enebourien e lez un dialer,
 ha d'e vignoned ez eus unan evit rentañ
 dezho o madoberoù.

⁷ Moumouner e vab a lieno e c'hloazioù,
 ha gant pep kriadenn anezhañ
 e vo strafuilhet e galon.

⁸ Ur marc'h desket fall
 a zeu da vezañ amjestr,
 ur bugel lezet d'ober e benn
 a zeu da vezañ dizoujañs.

⁹ Koulouch da vogel, da spontañ a raio,
 c'hoari gantañ, da c'hlac'hariñ a raio.

¹⁰ Na c'hoarzh ket gantañ
 mar ne fell ket dit gouelañ ivez gantañ,
 hag a benn ar fin, skrigal da zent.

¹¹ Na lez ket frankiz dezhañ en e yaouankiz
 ha na serr ket da zaoulagad war e sotonioù :

¹² Lak anezhañ da blegañ e choug
 en e yaouankiz,

ha bloñs dezhañ e gostezioù
 keit ha m'eo bugel,
 gant aon na zisentez ouzhit, aheurtet,
 ha na vefes glac'haret gant se.

¹³ Desav mat da vab
 ha stumm anezhañ a zoare
 evit n'az po ket da c'houzañv
 e vank a zoujañs.

Diwar-benn ar yec'hed.

¹⁴ Gwell eo ur paour yac'h ha kreñv
 eget un den pinvidik gwellaet e gorf.

¹⁵ Yec'hed ha berzh
 a zo gwell eget holl aour ar bed,
 ur c'horfadur kreñv
 gwell eget teñzorioù divent.

¹⁶ N'eus pinvidigezh ebet
 gwell eget ar yec'hed
 na joa dreist da levenez ar galon.

¹⁷ Gwelloc'h eo ar marv

³⁰, ¹¹⁻¹³ Testenn arvarus, ha troidigezh arvarus ivez
 e munodoù 'zo.

eget ur vuhez c'hwerv,
 hag an diskuizh peurbadel
 eget ur c'hleñved dizehan.
¹⁸ Boued diouzh an druilh
 dirak ur genou serret,
 evel-se ar bevañs lakaet dirak un idolenn.
¹⁹ Petra 'dalvez ar brofadenn d'un idolenn
 na ne zebr, na ne sant :
 Evel-se an hini
 a vez klasket warnañ gant an Aotrou,
 an hini en deus pinvidigezhioù
 ha n'hell ket tennañ dudi diouto :
²⁰ Sellout a ra gant e zaoulagad
 hag huanadiñ,
 evel ur spazhad o vriata ur plac'h yaouank
 hag oc'h hirvoudiñ.

Levenez ar galon.

²¹ N'en em lez ket da vont d'an dristidigezh,
 ha n'en em chalez ket ez ratozh :
²² Levenez ar galon, setu buhez evit an den,
 hag ar joa, sed a zegas astenn d'e zeizioù.
²³ Ro mored d'az prederioù,
 ro frealz d'az kalon,
 an dristidigezh, pella anezhi diouzhit,
 rak an dristidigezh
 he deus kaset da goll kalz a dud,
 ha ne c'hell degas gounid ebet.
²⁴ Gwarizi ha kounnar
 a verra deizioù un den,
 ar prederioù a zegas kozhni a-raok an oad.
²⁵ Ur galon lark a zo digor ivez d'he boued,
 ha ne chom ket diseblant dirak he bevañs.

Ar binvidigezh.

31 ¹ Digousked ar binvidigezh a
 guzum ar c'horf ;
 he frederioù a bella ar mored.
² An nec'hamantoù a harz ouzh an dargud,
 hag ar c'hleñved grevus
 a denn kuit ar c'houssed.
³ Ar pinvidig a boagn evit berniañ madoù,
 ha paouezet a labourat e walc'h e blijadur ;
⁴ ar paour a boagn dre n'en deus ket peadra
 pa baouez a labourat e kouezh en dienez.
⁵ Neb a gar an arc'hant
 ne vo ket kavet reizh,

30, 18 heb. Dirak un idolenn ; gr. war ur bez ; ar
 c'hustum pagan-se a veze anavezet ivez e-touez ar
 yuzevien. gw. Sir 7, 33 ; Adl 26, 14.
 30, 19c d.l.e. an den klañv ha n'hell ket debriñ. 19d a
 zo heb. : pe testenn wiriek pe notenn-displegañ, diaes
 eo lavarout.

neb a glask ar gounid a ziroudo.
⁶ Kalz a zo aet d'an emgoll
 en abeg d'an aour,
 dismantr a oa aze dirazo ;
⁷ rak ur pech ez eo evit ar re 'zo sot gantañ,
 hag an holl diskianted
 en em lez da vezañ paket.
⁸ Evurus ar pinvidig en em vir dinam
 na red ket war-lerc'h an aour !
⁹ Piv eo ma tisklerimp anezhañ evurus,
 rak traoù burzhudus
 en deus graet e-kreiz e bobl
¹⁰ piv 'ta 'zo bet amprouet evel-se
 ha kavet peurvat.
 Abeg a c'hloar a vo kement-se evitañ.
 Piv en deus gallet pec'hiañ
 ha n'en deus ket pec'het,
 ober droug ha n'en deus ket graet ?
¹¹ Startaet e vo e vadoù,
 ha bodadeg an dud
 a embanno e vadoberoù.

Banveziou.

¹² Mar dout azezet ouzh taol un den uhel,
 na zigor ket da c'henou diwar he fenn
 o lavarout : Nag a draoù 'zo warni !
¹³ Az pezh soñj
 ez eo fall kaout ul lagad avius.
 Hag eñ ez eus gwashoc'h krouadur
 eget al lagad ?
 Setu perak e fourgas dirak pep tra.
¹⁴ E lec'h ma sell da ostiz,
 n'astenn ket da zorn,
 ha na stok ket outañ er plad.
¹⁵ Soñj diwar-benn da nesañ
 diouzh ar pezh ez out te da-unan,
 war gement a rez en em soñj da gentañ.
¹⁶ Debr evel un den
 ar pezh a vez kinniget dit,
 na zigor ket da javedoù en ur chaokat,
 na vi ket donjerus.
¹⁷ Paouez te da gentañ dre sevended,
 ha na vez ket lontek gant aon da feukañ ;
¹⁸ ha mar bezez ouzh taol gant kalz a dud
 n'astenn ket da zorn a-raok ar re all.
¹⁹ Pegen nebeut a zo a-walc'h
 evit un den savet mat !
 Gant-se aet da gousket

30, 25 Gwerzad arvarus e ster, evit an eil lodenn da
 vihanañ. Reoù 'zo a lavar : Ha gant aked e ra war-dro
 he bevañs ; heb. : Kousked ur galon evurus a zo
 kement ha magadur, ober a ra he mad eus he bevañs
 31, 13 gr. : Setu perak e ouel dirak pep tra, pe diwar-
 benn pep tra.

na vez ket berr da alan
²⁰ da stomok kerreizh, kousket yac'h,
 abred e saver, digoumoul ar spered.
 An digousk, an dislonk hag ar sklis,
 setu lod an den lontek.

²¹ Mar dout bet rediet da zebriñ re,
 sav, kae da bell da zislonkañ
 ha gwelloc'h e vo dit.

²² Selaou, va mab, n'am dispriz ket,
 ha diwezhatoc'h
 e kavi va c'homzoù en-dro :
 E kement a rez, bez kerreizh,
 ha morse ne zegouezho ar c'hleñved
 warnout.

²³ Un ostiz a-lorc'h a ve meulet gant an dud
 hag e talc'her da reiñ testeni d'e vrokusted ;
²⁴ un ostiz pizh avat
 a vez hiboudet e kêr diwar e benn,
 pep unan a zegas an testeni bennak
 diwar-benn e strizhder.

Ar gwin.

²⁵ Gant ar gwin na vez ket kalonek,
 rak ar gwin
 en deus kaset kalz a dud d'an emgoll.

²⁶ Ar fornez a amprou temz an dir,
 evel-se ar gwin a amprou ar c'halonou en
 un tabut a vrabañserien.

²⁷ Ar gwin a zo buhez evit an den
 mar ev anezhañ hep netra re ;
 petra eo ar vuhez
 evit an neb a vank a win ?
 Rak krouet eo bet hemañ evit joa an dud.

²⁸ Dudi ar galon ha levenez an ene,
 sed ar gwin evet e koulz hag a-walc'h.

²⁹ C'hwervder an ene, sed ar gwin evet re
 dre lontegezh pe diwar un difi.

³⁰ Ar vezvrierezh a gresk fulor an diskiant
 betek e wall,
 digreskiñ a ra e nerzh hag e tegas taolioù.

³¹ En ur banvez gant gwin na glask ket a-
 enep da nesañ,
 na ra ket goap outañ mar deo drev,
 na daol ket outañ komzoù dismegañsus,
 ha na heg ket anezhañ en ur azgoulenn
 arc'hant digantañ.

Bezañ kadoriad er banveziou

32 ¹ Mar dout bet lakaet da gadoriad,
 n'en e sav ket ;

bez gant ar re all evel unan anezho
 kemer preder ganto
 ha goude-se kae ez koazez.
² Goude ober da garg, en em laka ouz taol
 evit en em laouenaat ganto
 ha bezañ kurunet
 evit kempennidigezh vat pep tra.

An emzivizoù er banveziou.

³ Komz, den kozh,
 rak an dra-se a zere ouzhit,
 met gant evezhiegezh :
 na harz ket ouzh ar muzik.

⁴ E-pad un abadenn-selaou,
 n'a ket da brezeg betek re,
 na ra ket da fur enep-koulz.

⁵ Ur siell skarboukl war ur bravig-aour,
 evel-se ur sonadeg e-kêrzh ur banvez.
 Ur siell emrodez war ur stern-aour,
 evel-se un hesonenn gant ur gwin eus an
 dibab.

⁷ Komz, den yaouank, mar dleez ober,
 div wech d'ar muiañ,
 ma c'houlenner diganit.

⁸ Stanka da gaoz,
 lavar kalz en un nebeut komzoù,
 bez evel un den a oar, met a oar ivez tevel.

⁹ Gant an dud uhel n'en em laka ket par-
 ouzh-par,
 ma komz unan all,
 bez amsellus war da gomzoù-te.

¹⁰ Al luc'hedenn a zeu dirak an taol-kurun,
 evel-se dirak an den fur a galon e kerzh ar
 c'hras.

¹¹ Deut an eur,
 sav ha na chom ket da ruzañ,
 red d'ar gêr, na chom ket da straniñ ;
¹² eno, kemer dihued, gra pezh a gari,
 met na bec'h ket gant komzoù fougeüs.
¹³ Hag evit pep tra bennig da grouer
 hag a ro d'az kalon he gwalc'h a vadoù.

Doujañs Doue.

¹⁴ An hini a zouj an Aotrou a zegemer e
 gentelioù,
 ar re a glask anezhañ a gavo e c'hrad-vat.

¹⁵ Neb a glask al lezenn en devo e walc'h
 diouti,

met an trucher a gavo drouk-lamm enni.
¹⁶ Doujerien an Aotrou a gav an eeunder,

hag a laka o reizhder da lugerniñ evel ur sklerijenn.

¹⁷ Ar pec'her a zinac'h ar rebech, evit ober diouzh e benn e kav digareziou.

¹⁸ Un den a benn ne dremen ket hep en em soñjal,

an estren hag al lorc'heg a ya war-raok a-benn-kaer.

¹⁹ Na ra netra hep en em soñjal, ha n'az po ket a geuz

gant ar pezh az po graet.

²⁰ Na gerzh ket war un hent skosellek gant aon da vegiviniñ ouzh ar vein.

²¹ Na fiz ket en un hent plaen

²² ha diwall zoken diouzh da vugale.

²³ E kement a rez

en em fiz ennout da-unan,

an dra-se ivez eo mirout ar gourc'hemennou.

²⁴ An neb en deus feiz el Lezenn a daol pled ouzh ar gourc'hemennou

an neb en em fiz en Aotrou

ne c'houzañvo gaou ebet.

33 ¹ D'an neb a zouj Doue ne c'hoarvez droug ebet,

ha zoken en amprou e vezo diwallet.

² An den fur n'argarzh ket al Lezenn met an hini a zo gaouiat outi

a zo evel ur vag er gorventenn.

³ An den skiantek

en deus fiziañs el Lezenn,

al Lezenn evitañ

a zo dleet feiz dezhi evel un diougan.

⁴ Kempenn mat da brezegennou,

hag evel-se e vi selaouet.

Dastum deskamant hag e c'helli respont.

⁵ Menozioù ar sod a zo evel ur rod-karr,

hag e soñj evel un ahel o treiñ.

⁶ Ur mignon goapaer

a zo evel ur marc'h o rudañ.

C'hwirinat a ra,

n'eus forzh dezhañ e varc'heger.

Doue, mestr an amzerioù hag an dud.

⁷ Perak un deiz e vefe trec'h war un all, peogwir e teu a-hed ar bloaz ar sklerijenn eus an heol ?

⁸ Dre skiantegezh an Aotrou ez int bet diforc'het,

Eñ hag en deus disheñvelaet

32, 23a Testenn diaes a c'heller kompren e meur a zoare. Reoù all a dro : "az pezh feiz ez ene" pe "taol evezh warnout da-unan".

33, 3 Testenn diaes da gompren, troidigezh diasur ; evel un diougan : g.e.g. evel goulennatarezh an

an amzerioù hag ar gouelioù.

⁹ Uhelsavet ha santelaet en deus hiniennou, ha reoù all en deus lakaet e-touez an deizioù ordinal.

¹⁰ An holl dud a deu eus ar pri, eus an douar eo bet krouet Adam.

¹¹ En e skiant vras en deus o diforc'het an Aotrou ha disheñvelaet o doareoù ;

¹² En o zouez en deus benniget hag uhelsavet reoù 'zo, o santelaet en deus hag o lakaet a-dost dezhañ ;

reoù all en deus milliget hag izelaet ha diskaret eus o lec'h.

¹³ Evel m'emañ ar pri e dorn ar poder a stumm anezhañ diouzh e vennad ; evel-se emañ an dud e dorn o c'hrouer, Dezhañ da rentañ dezho hervez e varnedigezh.

¹⁴ A-dal d'an droug emañ ar mad, a-dal d'ar marv emañ ar vuhez ; evel-se a-dal d'an den deol, ar pec'her.

¹⁵ En hevelep doare, arvest ouzh holl oberoù an Uhel-meurbet, emaint daou-ha-daou, an eil a-dal d'egile.

Mennad an oberour.

¹⁶ Evidon-me, an diwezhañ-deuet, ez on bet war evezh,

evel un dastumer restachou war-lerc'h ar vendem.

¹⁷ Dre c'hras an Aotrou em eus graet buan, hag evel ur mendemer em eus leuniet ar waskell.

¹⁸ Anavezit n'eo ket evidon va-unan em eus poaniet

met evit ar re holl a glask ar gelennadurezh.

¹⁹ Va selaouit eta, tud uhel ar bobl, ha c'hwi kadoridi ar vodadeg, digorit ho tivskouarn.

Chom hep reiñ e vadoù a-raok mervel.

²⁰ Mab pe wreg, breur pe vignon, na ro galloud warnout

da zen ebet e-pad da vuhez ;

ha na ro ket da vadoù d'un all

gant aon da gaout keuz

Ourim (Niv 27, 21).

33, 5 ur rod karr, d.l.e. o treiñ emaint dalc'hmata.

33, 8 Komprenet e vez ivez en un doare disheñvel : Gant fealded e tleer kas da benn al Lezenn, parfet eo ar furnez en ur genoù leal.

ha da rankout aspediñ da gaout.

²¹ Keit ha ma vevez

ha ma chom dit un alanad,

n'en em laka ket etre daouarn un all ;

²² rak gwelloc'h eo dit

e vefe da vugale ouzh da bediñ,

egret n'ez pefe te da c'hortoz digant daouarn da vugale.

²³ E pep unan eus da oberoù

en em ren evel ar mestr,

ha na laka ket ur saotradenn war da c'hloar.

²⁴ Pa vo kuzumet deizioù da vuhez,

e koulz da varv, lodenn da hêrezh.

²⁵ D'an azen ar foenn, ar vazh, ar bec'hioù,

d'ar servijer, ar bara, ar c'hastiz, al labour.

²⁶ Laka da sklav da labourat

hag e kavi diskuizh ;

lez frankiz d'e zorn,

hag e klasko mont diouzh e benn.

²⁷ Ar yev hag ar c'habestr

a laka ar choug da blegañ,

hag ar mevel fall,

ar bouverezh hag ar garwask.

²⁸ Kas anezhañ da labourat,

ne chomo ket vak,

rak an dilabour a zesk kalz a zroug ;

²⁹ laka anezhañ war al labour a zere outañ,

ha mar ne sent ket,

laka pac'humoù en e dreid.

³⁰ Met arabat mont en tu-hont

d'ar gont ouzh den ebet,

ha na ra netra kontrol d'ar justis.

³¹ Mar ac'h eus ur mevel,

ra vo evel doud da-unan,

peogwir ec'h eus gounezet anezhañ gant da

boan.

³² Mar ac'h eus ur mevel,

gra outañ evel ouzh ur breur,

rak ezhomm ac'h eus anezhañ evel

ac'hanout da-unan.

³³ Ma wallgasez anezhañ

ha ma tec'h da bell,

war peseurt hent ez i d'e glask en-dro ?

Ar goulo ma-z eo an huñvreoù.

34 ¹ An esperañsoù goulo ha
 touellus a zo evit an den diboell,
 hag an huñvreoù a ro divaskell d'an
 diskianted.

33, 26 da sklav, pe da vevel, da servijer.

34, 3 Testenn diaes da gompren, troidigezh diasur.

34, 8 Komprenet e vez ivez en un doare disheñvel :
 Gant fealded e tleer kas da benn al Lezenn, parfet eo
 ar furnez en ur genoù leal.

² Klask kaout krog en ur skeud ha redek
 war-lerc'h an avel

eo en em harpañ war huñvreoù.

³ Traoù gwirheñvel,

setu gweledigezh an huñvreoù,

en ur melezour a-dal d'un dremm he

skeudenn.

⁴ Eus an dibur petra pur a c'hellfe dont ?

Hag eus ar gaou petra gwirion 'c'hellfemp

tennañ ?

⁵ Divinouriezh, lennerezh planedennoù

hag huñvreoù a zo traoù goulo

kement ha faltaziennoù ur wreg dougerez.

⁶ Nemet e vefent kaset

evel kanned gant an Uhel-meurbet,

na daol outo evezh ebet :

⁷ Rak an huñvreoù

o deus diroudet meur a hini

a zo kouezhet evit bezañ kontet warno.

⁸ N'eus gaout ebet e parfeter al Lezenn

ha peurvat eo ar furnez leal

en he c'homzoù.

Diwar-benn ar beajoù.

⁹ Gant beajiñ kalz e tesker meur a dra,

hag un den a skiant prenet

a gomz gant poellegezh.

¹⁰ An den diamprou a oar nebeut a dra,

met an neb en deus beajet kalz

a zo leun a chem.

¹¹ Kalz a dra am eus gwelet o kantren

dre ar bed,

ha komprenet muioc'h eget n'hellfen

lavarout.

¹² Meur a wech on bet e riskl da vervel,

met savetaet on bet,

a drugarez da gement-mañ :

¹³ Doujerien an Aotrou eo bev o spered

hag o esper en em harp

war an Hini a c'hell o salviñ.

¹⁴ An neb a zouj an Aotrou

n'en deus aon rak netra,

ne gren ket, rak e esperañs eo Doue.

¹⁵ Evurus ene an hini a zouj an Aotrou,

war-zu piv en em dro ? Piv 'zo e skoazell ?

¹⁶ Daoulagad an Aotrou 'zo war ar re a gar

anezhañ,

gwarez galloudus, skoazell leun a nerzh,

goudor ouzh avel ar gouelec'h,

34, 11b g.e.g. ha brasoc'h eget va c'homzoù eo va
 skiant.

34, 12 dre gement-mañ, pe : dre gement-se, d.l.e dre
 va ijin ha va skiant-prenet.

skeud ouzh tommderioù kreisteiz,
diwallerezh ouzh ar skoilhoù,
ha sikour enep an drouklamm ;
¹⁷ uhelaat a ra an ene,
sklerijennañ an daoulagad,
reiñ yec'hed, buhez ha bennozh.

Al liderezh plijus da Zoue.

¹⁸ Ober un aberzh gant un dra drouk-
gounezet, eo ober goap,
profadoù ar re fall n'int ket plijus da Zoue.

¹⁹ An Uhel-meurbet
ne zegemer ket profoù an dud fallakr,
n'eo ket gant niver al loened lazhet e
pardonfe ar pec'hedoù.

²⁰ Lidlazhoù ar mab dindan sell e dad
eo kinnig ur sakrifis diwar madoù ar paour.

²¹ Bara treut setu buhez ar beorien,
An neb hen lam diganto a zo un den a wad.

²² Lazhañ e nesañ
eo tennañ digantañ e vevañs
skuilh gwad

eo lemel digant ar goprad pezh a zo dleet.

²³ Hemañ a sav hag hennezh a zistruj,
petra o deus gounezet nemet poan ?

²⁴ Hemañ a bed hag hennezh a vallozh ;
eus piv ar Mestr a selaou ar vouezh ?

²⁵ An hini en em walc'h
goude stekiñ ouzh un den marv
hag a stok a-nevez outañ,

petra 'ta en deus gounezet gant e
walc'hadenn ?

²⁶ Evel-se an den a yun evit e bec'hedoù
hag a ya a-nevez d'ober kement-all,
piv a selaou ouzh e bedenn ?

Da betra e servij dezhañ en em izelaat ?

35 ¹ Mirout al Lezenn eo ober e-leizh
a brofadennoù,
teurel evezh ouzh ar gourc'hemennoù
eo kinnig ur sakrifis a beoc'h.

² Rentañ grasoù eo profañ flour gwinizh,
ober an aluzon

eo kinnig ur sakrifis a veuleudi.

³ Ar pezh a blij d'an Aotrou
eo pellaat diouzh an droug,
ar sakrifis a zic'haou

eo pellaat diouzh an direizh.

⁴ N'en em ziskouez ket dirak an Aotrou
gant daouarn goullou,

34, 26 en em izelaat, pe : yunañ, poaniañ e ene (heb.).

35, 1b pe : aberzh a beoc'h (Lev 3).

35, 2 flour gwinizh (Lev 2) ; aberzh a veuleudi (Lev 7,12-13).

35, 3 sakrifis a zic'haou (Lev 16).

gra kement-se en abeg d'ar gourc'hemenn.

⁵ Profadenn an den just a santela an aoter,
hag he c'hwezh-vat

a sav dirak an Uhel-meurbet

⁶ sakrifis an den just a vez degemeret mat,
e eñvoradur ne vo ket ankounac'haet.

⁷ Gant ul lagad a largentez,

ro gloar d'an Aotrou,

ha na vez ket sellus war preveudi da
zaouarn.

⁸ Ez holl donezonoù,
diskouez un dremm joaius

ha gouestl an deog gant levenez.

⁹ Ro d'an Uhel-meurbet hervez e zonezon,
ha gant ul lagad a largentez

hervez ar pezh ac'h eus ;

¹⁰ rak an Aotrou a oar rentañ en-dro,
da seizh kement-all e rento dit.

Justis Doue.

¹¹ Na glask ket e breñañ
gant da zonezonoù, rak ne zegemero ket,
n'en em harp ket war ur sakrifis direizh.

¹² Rak ur barner eo an Aotrou
na zalc'h ket kont eus diavaezioù an dud ;

¹³ Ne ra ket diouzh diavaezioù an dud
a-enep ar paour,

ha selaou a ra goulenn an den gwasket ;

¹⁴ ne zispriiz ket aspedenn an emzivad,
nag an intañvez

pa ziskuilh he c'hlemmadenn.

¹⁵ Daerou an intañvez

hag eñ ne redont ket war he dremm ?
He garm hag eñ ne damall ket an hini
en deus o lakaet da skuilh ?

¹⁶ An hini a servij Doue hervez e c'hrad
a vo degemeret,

hag e c'houlenn a savo betek an oabl.

¹⁷ Pedenn an den izelek a dreant an oabloù,
keit ha n'he deus ket tizhet he fal,
ne gav ket frealz ;

¹⁸ ne baouez ket ken na sello an Uhel-
meurbet,

na varno a-du gant an dud reizh

ha na raio justis.

¹⁹ Ne zaleo ket an Aotrou,

n'en devo ket pasianted e-keñver ar re-se,

²⁰ ken n'en devo torret kein an dud didruez

ha rentet kastiz d'ar Baganed ;

35, 6 e eñvoradur, ar sakrifisoù a veze graet evit
goulenn digant Doue kaout soñj.

35, 7 d.l.e. gant brokusted, heb. gant ul lagad mat.

35, 18 sellet (outañ), pe : e weladennet.

35, 19 e-kenver ar waskerien.

²¹ ken n'en devo diwriziennet engroez al
lorc'heien
ha torret bazh-ren an dud direizh ;
²² ken n'en devo talvezet da bep unan
hervez e oberoù
ha paeet an dud hervez o mennadoù ;
²³ ken n'en devo barnet kaoz e bobl
hag he laouenaet gant e drugarez.
²⁴ Kaer eo an drugarez
en amzer an drougeur
evel koumoul ar glav en amzer ar sec'hor.

Pedenn evit adsavidigezh Israel.

36 ¹ Ho pet truez ouzhimp, Mestr-
roue, Doue an hollved, ha sellit,
ha skuilhit aon razoc'h war an holl
vroadoù.
² Savit ho torn a-enep ar broadoù estren
ha ra welint ho kalloud.
³ Evel m'hoc'h eus en em ziskouezet dezho
santel dre skeiñ ouzhimp,
evel-se en em ziskouezit deomp galloudus
en o c'hastiz, ⁴ ma-z anavezint,
evel m'hon eus anavezet-ni
n'eus Doue ebet estregedoc'h, Aotrou.
⁵ Adnevezit ar sinoù
ha grit en-dro burzhudoù,
roit gloar d'ho torn ha d'ho prec'h dehou.
⁶ Dihunit ho kounnar ha skuilhit ho fulor,
skarzhit kuit an diarbennner,
distrujit an enebour.
⁷ Hastit ar c'houlz, ho pet soñj eus ho le,
ma vo danevellet braster hoc'h oberoù.
⁸ Ra vo lonket gant kounnar an tan
ar re a glasko tec'hout,
ra gavo o rivin gwakerien ho pobl.
⁹ Torrit o c'hloppennoù d'ar renerien estren,
hag a lavar : N'eus nemedomp !
¹⁰ Advodit holl veuriadoù Jakob,
rentit dezho an hêrezh evel er penn-
kentañ ;
¹¹ ho pet truez, Aotrou,
ouzh ar bobl a vez anvet dre hoc'h anv,
ouzh Israel hoc'h eus graet outañ
evel ouzh ur mab henañ.
¹² Ho pet truez ouzh ho kêr santel,
ouzh Jeruzalem, lec'h ho tiskuizh.
¹³ Leugnit Sion eus ho meuleudigezh
hag ho santual eus ho klod.
¹⁴ Roit testeni d'ar re gentañ
eus ho krouadurien,
35, 23 he laouenaet : laouenaet e bobl.
36, 7 al le : an hini graet d'ar roue David (2 Sam 7,
10-16).

ha sevenit an diougenoù bet lavaret
en hoc'h anv.
¹⁵ Roit o gopr d'ar re a esper ennoc'h,
ma vo kavet gwirion ho profeded ;
¹⁶ selaouit, Aotrou,
ouzh pedenn ar re hoc'h asped,
hervez bennozh Aaron war ho pobl ;
¹⁷ ra anavezio ar re holl a zo war an douar
ez oc'h-C'hwi an Aotrou,
an Doue peurbadel.

Gouzout dibab.

¹⁸ Ar flugez a evr a bep seurt magadur,
hogen ar boued-mañ-boued
a zo gwelloc'h eget un all.
¹⁹ Ar staon a anavez ar jiboez
diouzh e vlaz,
evel-se ivez ar galon skiantek
evit ar c'homzoù gaouiit.
²⁰ Ur galon gorvigellek
a zegaso tristidigezh,
met an den a skiant-prenet
a baeo dezhañ en-dro.
²¹ Ur plac'h a zegemer
n'eus forzh peseurt pried,
met houmañ a zo gwelloc'h eget honnezh.
²² Kened ur wreg a laouena an dremm
hag a zo dreist da bep c'hoant eus an den.
²³ Ma-z eus war he zeod madelezh ha
douster
n'eo ket ken he fried
eus kumun mibien Adam.
²⁴ Neb a gemer ur wreg en deus deroù ar
binvidigezh,
ur skoazell heñvel outañ
hag ur golonenn d'en em harpañ.
²⁵ Lec'h n'eus ket ur c'hae
e vez an domani en arigrap,
lec'h n'eus ket ur wreg,
an den a huanad o kantren.
²⁶ Piv en devo fiziañs en ul laer eskuit
o lammat eus ur gêr d'eben ?
²⁷ Evel-se emañ kont gant an den hep neizh
a loj el lec'h ma kouezh an noz warnañ.

Mignoned faos ha gwirion.

37 ¹ Pep mignon a lavar :
Me ivez, da vignon ez on.
Met hennezh ned eo mignon
36, 13a pe : eus displegadur da guriou.
36, 16 ar re hoc'h asped, pe : da servijerien.
36, 23b d.l.e. ral eo ar wazed o deus ur wreg evel-se.

nemet dre an anv.

² Hag eñ n'eo ket tristidigezh da vervel
ur c'humpagnun

pe ur mignon a dro da enebour ?

³ C'hoantegezh fall !

Eus pelec'h out bet stummet

evit goleiñ an douar a dromplerezh ?

⁴ Ar c'hamalad a denn gounid eus e vignon
en curvad,

met pa zegouezh an drougeur

en em dro en e enep.

⁵ Ar c'hamalad a boagn gant e vignon
evit mad e gof

met e koulz ar stourm e kemer e skoed.

⁶ N'ankounac'ha ket da vignon ez kalon
ha na goll ket soñj anezhañ ez pinvidigezh.

Kuzulier mat ha kuzulier fall.

⁷ Pep kuzulier a veul uhel e guzul,
met tud a zo a ro kuzul
en ur soñjal enno o-unan.

⁸ Gant ur c'huzulier, diwall,
gouez da gentañ petra en deus ezhomm,
rak divizout a raio diouzh e vad e-unan ;
az pezh aon na lakfe an droukchañs
da gouezhañ warnout

⁹ en ur lavarout dit : Mat eo ar pezh a rez !

Evit en em zerc'hel a-dal
da welout petra c'hoarvezo.

¹⁰ Na c'houlenn ket kuzul digant an neb

a sell ouzhit dre zindan ;

diouzh ar re o deus gwarizi ouzhit
mir da vennadoù kuzh.

¹¹ Na c'houlenn ket kuzul

digant ur vaouez

diwar-benn he c'hevezerez,

un den digalon diwar-benn ar brezel,
ur marc'hadour diwar-benn un eskemm,
ur prener diwar-benn ur werzh,
un den avius war an anaoudegezh-vat da
gaut,

un den emgar diwar-benn ar vadelezh,

un den lezirek diwar-benn ul labour

bennak,

nag ur goprad

diwar-benn echuadenn ul labour,

ur mevel diek

diwar-benn un oberenn vras ;

n'en em harp war hini eus ar re-se

evit ur c'huzul.

¹² Hogen bez dalc'hmat gant an den deol

37, 5 e kemer ar skoed (d'en em zifenn), e-lec'h
kemer ar c'hleze (da zifenn e vignon).

37, 6 ez kalon (gr.), pe er stourm (heb.).

a anavezez evel mirer ar goure'hemennoù,
a zo e ene heñvel ouzh da ene,
hag en devo poan evelhout
ma c'hwitez war da daol.

¹³ Ha goude-se dalc'h start

da guzul da galon

rak fealoc'h dit egeti n'ac'h eus hini.

¹⁴ Kalon an den a zo barrek a-wechoù

da rakwelout gwelloc'h eget seizh gedour
oc'h ober gward war an uhel.

¹⁵ Ha dreist pep tra ped an Uhel-meurbet

evit ma reno da gammedoù er wirionez.

Furnez wirion ha fals-furnez.

¹⁶ Penn-kentañ pep oberenn eo ar soñj,
hag a-raok pep oberenn, an emsoñj.

¹⁷ Gwrizienn ar mennadoù eo ar galon,

ha lakaat a ra pevar skourr da sevel :

¹⁸ Ar mad hag ar fall, ar vuhez hag ar marv,
met ar pezh a ren bepred a-us dezho
eo an teod.

¹⁹ Hemañ a zo ampart evit deskiñ ar re all
ha n'eo mat da netra evitañ e-unan ;

²⁰ hennezh, kaozeer kaer, a vez kasaet,

hag a varvo a-benn ar fin, gant an naon ;

²¹ rak an Aotrou n'en deus ket roet dezhañ

e c'hrad-vat,

dioueret ma-z eo dezhañ pep furnez,

²² henhont erfin a zo fur diouzh e soñj,

ha frouezh e furnez diouzh e glevout

a zo peursur.

²³ Ar fur gwirion vat a gelenn e bobl

ha frouezh e skiantegezh a zo asur.

²⁴ Ar fur gwirion a zo leun a venozioù

hag an neb hen gwel

a embann anezhañ evurus.

²⁵ Buhez an den a zo diviet kent he deizioù

met diniver eo deizioù Israel.

²⁶ An den fur, e-kreiz e bobl

a resev ar fiziañs da hêrezh

hag e anv a vevo da virviken.

Ar gerreizhded.

²⁷ Va mab, evit da vuhez,
amprout mat da demz-korf.

Gwel petra 'zo fall evitañ

ha n'en em ro ket dezhañ.

²⁸ Rak pep tra ne zere ket ouzh pep unan,

hag an holl dud n'en em gavont ket mat

gant pep tra.

27, 17 Troidigezh amañ hervez an heb. ; ar gr. amañ a
o digomprenus pe dost.

37, 26 ar fiziañs (gr.), pe : ar c'hloar (heb.).

²⁹ Na vez ket lontek gant pep lipouzerzh,
ha n'en em daol ket war ar meuzioù plijus,
³⁰ Rak ar re-zebrñ a zo fall d'ar yec'hed,
hag al lontegezh a ya betek an drouk-kof.
³¹ Kalz a zo marv diwar re-zebrñ,
an neb a daol pled a hira e vuhez.

Medisinerezh ha kleñvedoù.

38 ¹ D'ar mintin, evit e servijoù,
rent an enorioù dleet,
rak eñ ivez eo an Aotrou en deus e grouet.
² Rak eus an Uhel-meurbet evit gwir
e teu ar pare, met digant ar Roue
e resev ar medisin donezonoù.
³ Gouiziegezh ar medisin
a laka e benn da sevel,
ha gant an dud uhel e vez kavet estonus
⁴ an Aotrou eo an hini en deus eus an douar
krouet al louzeier,
hag an den skiantek n'o dispriz ket.
⁵ Hag eñ n'eo ket gant koad
eo bet dousaet an dour,
ma vo gant se anavezet e c'halloud ?
⁶ Eñ eo an hini
en deus roet d'an dud ar skiant
ma vo klodusaet gant e vurzoudoù ;
⁷ ar medisin ganto a bare
hag a denn kuit ar boan,
ganto an apotiker a ra meskadoù.
⁸ Evel-se ne chom ket diechu E oberoù,
hag e teu digantañ ar peoc'h
war dremm an douar.

⁹ Va mab, pa vi klañv, na ve ket diek,
met ped an Aotrou hag Eñ az pareo.
¹⁰ Pella da vankoù, ren reizh da zaouarn,
hag eus pep pec'hed pura da galon.
¹¹ Kinnig ar porfum a beoc'h
hag an eñvoradur a flour-gwinizh,
kinnig ur brofadenn fonnus
evel pa ne vijes ken ;
¹² ha goude-se ro lec'h d'ar medisin,
rak an Aotrou en deus e grouet,
ra chomo hep pellaat diouzhit,
rak ezhomm ac'h eus anezhañ.

38, 5 Meneg eus dourioù Mara, Erm 15, 23-25.

38, 7 ganto : gant al louzeier.

38, 8 e oberoù : oberoù an Aotrou.

38, 9 na ve ket diek, na sell ket a-dreuz : na zistro ket da sell diouzh Doue.

38, 11 "Evel pa ne vijes ken" d.l.e. evel un den war var da vervel n'en deus ket ezhomm ken da espern na da virout e vadoù pelloc'h.

38, 17 Netra glorius amañ, kuzulioù Ben Sirak a chom izel, o sellout kentoc'h ouzh labennajoù ha

¹³ Degouezhioù 'zo m'emañ ar berzh-mat
etre o daouarn,

¹⁴ rak int ivez a bedo an Aotrou
da c'hrataat drezo mad an dibaoñ
hag ar pare da savetaat da vuhez.

¹⁵ An neb a bec'h
dirak an Hini en deus e grouet,
ra gouezho etre daouarn ar medisin !

Ar c'hañv.

¹⁶ Va mab,
war un den marv skuilh da zaerouñ,
hag evel un den mantret,
krog da ganañ ar gouelvan,
sebeilh e gorf evel ma-z eo dleet
ha na lez ket e vez hep evezhiañ outañ.
¹⁷ Leñv a galon c'hwerv, garm ez klac'har,
ha mir ar c'hañv hervez ma-z eo dleet ;
un devezh pe zaou
gant aon rak an dud da flapennañ,
ha goude-se en em frealz
eus da dristidigezh.
¹⁸ Rak eus an dristidigezh e teu ar marv ;
tristidigezh ar galon a ziskar an nerzh.
¹⁹ Gant ar gwalleur
emañ ivez an dristidigezh,
hogen buhez ar paour
a zo diouzh e nerzh-kalon.
²⁰ Na ro ket da galon d'an dristidigezh,
pella-hi diouzhit o kaout soñj eus da fin.
²¹ N'ankounac'ha ket kement-mañ :
N'eus distro ebet !
Ne servijfe da netra dit ha dit da-unan e
rafes droug !
²² Az pezh soñj eus va setañs a vo ivez da
hini :
din-me dec'h, dit-te hiziv
²³ pa ziskuizh an den marv,
lez e eñvor da ziskuizhañ,
hag en em frealz diwar e benn
p'az eo aet kuit e ene.
²⁴ Furnez ar skrib a vez gounezet gant
eurioù vak an diskuizh,
an neb a zo frank a labour
a zeuio da skiantek.

kustumoù an dud eget ouzh soñjoù uhel diwar-benn

ar vuhez. Esperañs ebet evit an amzer goude ar marv.

38, 19 testenn amsklaer : Re a c'hlaac'har a zinerzh ar galon, a zeu neuze da zizeriañ ?

38, 20 da fin, pe, kentoc'h : an dazont.

38, 21 a n'eus ket a zistro : an distro d'ar vuhez evit an hini marv. 21b Troididigezh arvarus.

38, 22 din-me : an hini marv eo a gomz.

38, 24 amzer vak en deus evit studiañ al Lezenn.

²⁵ Penaos e teufe da fur an neb
 a zalc'h an alar,
 a zo e c'hoar kaout da c'hoaf ar broud-
 ejen,
 a ren e ejened o treiñ-distreiñ ganto en o
 zrevell,
 ha na oar komz nemet
 eus reoù vihan an tarv.
²⁶ Kemeret e vez e spered
 gant an irvi da dresañ
 hag e veilhadennoù a zo gouestlet
 da reiñ foenn d'e annoarezed.
²⁷ Evel-se emañ kont gant pep kalvez
 ha mestr-labour,
 a vez o poaniañ deiz ha noz ;
 gant ar re a engrav enlouch'hadou ar sielloù
 hag a striv da sevel tresadurioù disheñvel ;
 pep unan a stag e galon da adskeudenniñ ar
 patrom,
 hag a chom da veilhañ evit peurober al
 labour.
²⁸ Evel-se emañ kont gant ar gov azezet e
 kichen an annev
 hag o plediñ gant labour an houarn ;
 aezhenn an tan a lak e gig da deuziñ,
 ha stourm a ra ouzh gwrez ar fornez ;
 e skouarn a daol evezh
 ouzh trouz ar morzhol,
 hag e chom stag e zaoulagad
 ouzh patrom e labour ;
 stagañ a ra e galon
 da beurwellaat e oberenn
 hag e tremen e veilhoù
 o reiñ dezhi ur stumm peurvat.
²⁹ Evel-se emañ kont
 gant ar poder azezet ouzh e labour,
 hag o treiñ e rod gant e dreid :
 Dalc'hmat emañ e breder gant ar pezh a ra
 o vezañ m'en deus ur gont da gas da benn.
³⁰ Gant e zivrec'h e ro stumm d'ar pri,
 ha gant e dreid e lak anezhañ da blegañ ;
 plediñ a ra da beurober ar gwernis
 ha tremen a ra e veilhoù
 o naetaat ar fornez.
³¹ Ar re-se holl o deus lakaet o fiziañs
 en o daouarn,
 ha pep unan en em ziskouez ampart
 en e vicher.
³² Hepto ne vefe savet kêr ebet,
 ne vije ket annezet,

38, 27a Pep kalvez... pe : Pep micherour ha pep
 arזור.
 38, 32 enno : er c'hêriou.
 38, 33 "emglev ar c'hemennadur" an hevelep tro-
 lavar a vo kavet pelloc'h e 45, 17. Envel a ra, hep

ne vije ket tud o vont-dont enno.
³³ Hogen evit kuzul ar bobl
 ne vint ket klasket,
 hag er vodadeg ne vint ket war varr,
 war gador ar barner n'aint ket d'azezañ,
 hag evit emglev ar c'hemennadur ne vo ket
 soñjet enno.
³⁴ Ne lakaint ket da lugerniñ
 nag ar geennadurezh nag ar reizh,
 ne vint ket kavet
 e-touez ar saverien sturiennou ;
 startaat a reont koulskoude
 ar grouadelezh beurbadel
 hag o fedenn
 a sell ouzh obererezh o micher.

Ar skrib.

39 ¹ E mod-all emañ kont gant an
 hini a stag e ene
 da brederiañ war Lezenn an Uhel-
 meurbet ;
 klask a ra furnez an holl henaourien
 ha gouestlañ a ra e amzer vak d'an
 diouganou ;
² Mirout a ra lavarennoù an dud vrudet
 hag e sell diabarzh troielloù ar
 parabolennoù ;
³ furchal a ra ster kuzh ar c'hrennlavarioù
 hag e tistro hep ehan war dalvoudegezh
 kuzh ar sturiennou.
⁴ E-kreiz an dud uhel e kavo implij
 ha dirak ar renerien en em ziskouez ;
 beajiñ a raio e broioù ar broadoù estren,
 rak armodet en deus ar mad
 hag an droug a zo e-touez an dud.
⁵ Stagañ a ra e galon da vont,
 a-dal tarzh an deiz,
 da gichen an Aotrou en deus graet
 anezhañ,
 evit aspediñ an Uhel-meurbet,
 digeriñ e c'henou dirazañ d'e bediñ
 ha goulenn pardon evit e bec'hedoù.
⁶ Mar fell d'an Aotrou, d'an Doue meur,
 e vo leuniet gant ar spered a boellegezh,
 skuilhañ a raio komzoù a furnez,
 hag en e bedenn e kanmeulo an Aotrou.
⁷ Gounid a raio reizhder ar c'huzul
 hag ar skiant
 dre brederiañ war sekredoù Doue ;

mar ebet, Lezenn Yahve roet da Voizez evit skoulmañ
 ar gevredelzh etrezañ, Doue, hag ar bobl.
 39, 4d d.l.e. klask a ra gouzout ar pezh a zo mat hag
 ar pezh a zo fall e-touez an dud.

⁸ lakaat a raio da splannañ
 kaerder e gelennadurezh
 en ur denañ gloar eus Lezenn
 Kevredelezh an Aotrou.
⁹ Kalz a veulo e boellegezh
 ha biken ne vo ankounac'haet ;
 an eñvor anezhañ n'aio ket da goll
 hag e anv a vevo a oadvezh da oadvezh.
¹⁰ Ar broadoù a zezrevello e furnez,
 ha bodadeg ar bobl a embanno e veuleudi.
¹¹ Ma chom e-pad pell
 e trec'ho e anv war mil anv all
 ha ma-z antre en e ziskuizh,
 e vo a-walc'h evitañ.

Meulgan da furnez Doue

¹² Fellout a ra din c'hoazh
 diskleriañ va emsoñjoù :
 Leuniet on ganto evel al loar en he c'hann.
¹³ Va selaoùit, bugale deol, ha kreskit,
 evel ar bod roz a sav war lez ur wazh-dour.
¹⁴ Evel an ezañs skuilhit ho c'hwezh-vat,
 diglorit ho pleuñv evel al lili,
 dianalit ho porfum ha kanit ur c'hantik,
 bennigit an Aotrou evit e holl oberoù.
¹⁵ Uhelsavit e anv,
 rentit grasoù dezhañ en ur veuliñ anezhañ
 gant kan ho muzelloù ha son ho telennoù,
 hag e lavarot evit rentañ bennozh :
¹⁶ Oberoù an Aotrou, na kaer ez int holl,
 E holl urzhioù a vez sevenet en o c'houlz.
 N'eus ket da lavarout : Petra eo kement-
 mañ, ha perak kement-se !
 Rak pep tra a vo komprenet en e amzer.
¹⁷ Dirak e lavar
 e chom an dour a-sav evel un dolzenn,
 ha gant ur ger eus e c'henou
 en em zigor mirlec'hioù an dour ;
¹⁸ gant e c'hourc'hemenn
 e vez sevenet e vennad
 ha n'eus den a c'hellfe enebañ ouzh e
 silvidigezh.
¹⁹ Oberoù pep buhezeg a zo dirazañ.
 Ha n'eus ket tu d'en em guzhat diouzh e
 zaoulagad,
²⁰ E sell en em astenn a viskoazh da viken
 ha n'eus netra souezhus dirazañ.
²¹ Ne dleer ket lavarout :
 Petra eo kement-mañ, perak kement-se ?
 Rak pep tra a zo bet krouet evit rentañ e
 servij.
²² E vennozh en deus goloet pep tra evel ur

39, 11b d.l.e. e vo hep kerse na glac'har dirak ar marv.

stêr vras,
 hag evel un dour-diluj
 en deus leuniet an douar,
²³ evel-se d'ar Baganed
 e ro da lod e gounnar,
 ha kemmet evel-se an dourioù e hollen.
²⁴ Eeun eo e hentoù evit e sent,
 evel ma-z int evit an dud fallakr
 skoselloù a streboterezh.
²⁵ Ar madoù a zo bet krouet
 evit an dud vat a-dal an deroù,
 evel an drougoù evit ar bec'herien.
²⁶ Sed amañ ar pep retañ
 evit buhez an den :
 An dour, an tan, an houarn, an hollen,
 flour ar bleud gwinih, al laezh, ar mel,
 gwad ar barr-rezin,
 an eoul hag ar gwiskamant ;
²⁷ an holl draoù-se a zeu da vezañ
 ur mad evit an dud deol
 evel m'en em gemmont e drougoù
 evit ar bec'herien.
²⁸ Avelioù 'zo a zo bet krouet
 evit ar c'hastiz,
 hag eñ en e gounnar
 a ro gresk d'o gwalennoù ;
 e amzer an dstruj
 e strewont an drouknerzh
 o seveniñ fulor an hini en deus o graet.
²⁹ Tan, kazarc'h, kernez ha bosenn,
 kement-se a zo bet krouet evit ar c'hastiz ;
³⁰ dent al loened fery,
 ar c'hruged hag an naered,
 ha kleze an dial evit kastiz ar re fallakr,
³¹ an holl a laouena
 da gas da benn e urzhioù ;
 emaint war an douar prest
 evit degouezh an ezhomm,
 ha d'ar c'houlz divizet
 ne zisentint ket ouzh e lavar.
³² Gant se a-dal an deroù,
 e oa start va menoz,
 prederiet em eus ha lakaet dre skrid :
³³ Oberoù an Aotrou
 a zo mat an holl anezho,
 ha da bep ezhomm, d'ar c'houlz dleet,
 e respontont.
³⁴ N'eus ket da lavarout : Kement-mañ a zo
 gwashoc'h eget kement-se,
 rak pep tra, en e goulz,
 a vo anavezet evel mat.
³⁵ Ha bremañ, a greiz kalon hag a c'henou,

kanit ha benniget anv an Aotrou !"

Reuzeudigezh an den.

40 ¹ Nec'hamantoù bras a zo bet
krouet evit pep den,
ur yev pounner evit mibien Adam,
adalek an deiz m'int deuet er-maez
eus askre o mamm
betek deiz o distro da vamm an holl,
² o frederioù, aon o c'halon
eo soñj ar pezh o gortoz : Deiz o fin !
³ A-dal an hini azezet war ur gador illur
betek an den izelaet en douar hag el ludu,
⁴ adal an hini a zoug limestra ha kurunenn
betek an hini en em c'holo gant leien,
n'eus nemet, fulor, gwarizi,
trubuilh ha fourgas, aon rak ar marv,
droukrañs ha dizunvaniezh.
⁵ Hag en amzer ma repoz pep unan
war e c'hourvezenn
eo kousked an noz a zistres e venozioù :
⁶ Diskuizhañ a ra ur pennadig,
kenkoulz ha netra,
ha diouzhtu, en e huñvre,
emañ en un deiz-gward
spouronet gant gweledigezhioù e galon,
o krediñ bezañ unan o tec'hout
dirak an emgann.
⁷ Hag er c'houlz ma'n em wel salvet
e tihun,
estonet holl o vezañ bet spontet hep abeg.
⁸ Evit pep korf bev, eus an den d'al loen,
met evit ar bec'herien
eo seizh kement-all o deus,
⁹ marv, gwad, droukrañs, kleze,
gwalleurioù, kernez, distrujadurioù ha
gwalennoù !
¹⁰ En abeg d'an dud dilezenn eo
m'eo bet krouet kement-se,
en abeg dezho m'eo deuet an dour-beuz.
¹¹ Kement a zeu eus an douar
a zistro d'an douar,
ha kement a zeu eus an dourioù
a zistro d'ar mor.

Madoù faos ha madoù gwirion

¹² Pep treuzroad ha pep direizhder a vo
40, 1 da vamm an holl : d'an douar.
40, 4 al limestra hag ar gurunenn (gr.) : an tulban hag
an talgen (heb.).
40, 6 un deiz-gward, pe : e poagn evel e-pad an deiz.
40, 12 Pep treuzroad, d.l.e. pep road kinniget evit
prenañ ur barn er falsañ ar justis.

dirasket,
met ar fealded a chomo da virviken.
¹³ Pinvidigezhioù an dud direizh
a ya da hesk evel ur froud-dour,
evel un taol-kurun bras
o tarzhañ e-kreiz ar glav.
¹⁴ En ur zigeriñ e zaouarn
e kav ar just e levenez,
evel-se ar fellerien a yelo groñs da get.
¹⁵ Ganadur an dud fall
ne gresko ket niver o skourroù,
ar gwrizioù dic'hlan
a rank chom war douar sec'h ;
¹⁶ ar raosklenn
a gresk war pep douar ha pep ribl eus ar ster
a vo diskrapet kuit a-raok pep geotenn all.
¹⁷ Ar vadelezh a zo evel ul liorz
leun a vennozhoù,
ar garitez a chomo da virviken.
¹⁸ An den o kaout e walc'h
hag ar micherour o deus ur vuhez dous,
met muioc'h eget o daou,
an hini a gav un teñzor.
¹⁹ Bugale ha diazeudigezh ur geoded
a starta an anv,
met muioc'h eget o daou
e vez prizet ur vaouez dinamm.
²⁰ Ar gwin hag ar sonerezh
a laouena ar galon
met muioc'h eget o daou, karout ar furnez.
²¹ Ar fletit hag an delenn
a lak ar c'han da vezañ un dudi,
met muioc'h eget o daou, douster an teod.
²² Ar c'hras hag ar gened
a zo c'hoant al lagad,
met muioc'h eget o daou,
glasvez ar maezioù.
²³ Ar mignon hag ar c'humpagnun
en em gav d'ar c'houlz merket,
met muioc'h eget o daou,
ar wreg hag an den.
²⁴ Ar vreudeur hag ar skoazell
a zo evit koulz ar reuz,
met muioc'h eget o daou,
ar garitez a zieub an den.
²⁵ Aour hag arc'hant a ro kerzhed divrall,
met muioc'h eget o daou
e vez prizet ur mennad start.
²⁶ Pinvidigezh ha nerzh a uhela ar galon,
40, 14 Arvarus eo ster al lodenn gentañ eus ar
gwerzad. Komz a ra moarvat eus gopr an den just ha
largentezus e-keñver kastiz ar re fallakr.
40, 17 Ar vadelezh, al largentez... gant ar gwerzas
40, 18 Amañ e krog 9 gwerzad a veneg donezonou
Doue, uheloc'h an eil eget egile, betek an hini uhelañ,
doujañs Doue.

met muioc'h eget o daou, doujañs Doue.
 Gant doujañs Doue ne vank netra,
 ganti n'eus ket da glask sikour.
²⁷ Doujañs Doue
 a zo evel ul liorzha a vennozhioù,
 uheloc'h eget pep gloar
 en deus Doue kuzhet anezhi.

A-enep ar c'hlsak bara.

²⁸ Va mab, na ren ket ur vuhez a glasker-
 bara,
 gwelloc'h eo mervel eget kochennat.
²⁹ An neb a sell a-gorn ouzh taol e nesañ
 n'hall ket e vuhez bezañ kontet
 evel ur vuhez.
 Saotrañ a ra e c'henou
 gant meuzioù estren,
 pa 'n em zivallo diouto
 un den skiantek ha seven.
³⁰ Da c'henoù divergont
 eo dous ar goulenn-aluzon,
 met en e vouzellou e tevo un tan.

Ar marv

41 ¹ O marv, na c'hwerv
 eo ar soñj ac'hanout
 evit an den a vev er peoc'h e-kreiz e vadou,
 evit an den didrabas a ra berzh e pep tra
 hag a vir nerzh c'hoazh da gemer e voued.
² O Marv, mat eo da setañ
 d'an den en dienez
 ha dioueret e nerzh gantañ,
 d'ar c'hozhiad karget a vloavezhioù
 ha sachet gant ar prederioù,
 a en em sav en e galon,
 kollet e basianted gantañ.
³ N'az pezh ket aon rak setañs ar marv,
 az pezh soñj eus da ziaraoerien
 hag eus da warlerc'hidi ;
⁴ sed an dekred douget
 gant an Aotrou war pep korf,
 perak en em nac'hañ ouzh grad an Uhel-
 meurbet ?
 Bezet dek, kant pe mil vloavezh,
 gant da vuhez, en Hades,
 ne vo ket ken rebechet anezhi dit.

41, 1d da gemer e voued (gr.) : da gemer plijadur (heb.).

41, 4 war pep korf g.e.g. evit pep kig d.l.e. evit pep den ; n'eo ket peursklaer ster ar gwerzad. Kompren a reer peurliesañ ne damaller ket ken ouzh un den

Kastiz ar re fallakr.

⁵ Bugale ar bec'herien
 a zeu da vezañ bugale euzhus
 daremprediñ a reont tiez an dud difeiz.
⁶ Hêrezh bugale ar bec'herien a ya da goll,
 an dismegañs a chomo,
 o padout war o diskennidi.
⁷ Un tad difeiz a sach warnañ e-unan
 rebechoù e vugale,
 rak en abeg dezhañ e vezont dismeget.
⁸ Gwa c'hwi, tud difeiz,
 hoc'h eus dilezet
 Lezenn an Doue meurbet-uhel !
⁹ Mar doc'h ganet
 eo evit ar vallozh ez oc'h ganet,
 ma varvit, eo ar vallozh a zo ho lod.
¹⁰ Kement a zeu eus an douar
 a zistro d'an douar,
 evel-se an dud difeiz
 a ya eus ar vallozh d'ar rivin.

Ar vrud vat.

¹¹ An den a zo e gorf breskadurezh,
 hogen ur vrud a vadelezh
 ne vo morse distrujet.
¹² Taol pled ouzh da anv,
 rak chom a raio dit
 muioc'h eget mil teñzor bras a aour.
¹³ Ur vuhez evurus
 a bad ur muzuliad a zeizioù,
 hogen un anv kaer a chom da virviken.

Mezh reizh ha mezh faos.

¹⁴ Mirit er peoc'h va c'heleznadurezh,
 bugale !
 Furnez kuzhet ha teñzor diwelus,
 da betra e servijont an eil hag egile ?
¹⁵ Gwelloc'h eo un den a guzh e follentez
 eget un den a guzh e furnez.
¹⁶ Evel-se 'ta, ho pet mezh
 hervez ar pezh ez an da lavarout,
 rak n'eo ket mat derc'hel
 da bep seurt mezh,
 ha n'eo ket an holl a briz pep tra
 en un doare reizh :
¹⁷ Az pezh mezh gant an orgederezh
 dirak tad ha mamm,

marv bezañ c'hoazh o vevañ war an douar ; gant da vuhez d.l.e. war hinded ar vuhez.

41, 11 Gwerzad hervez an heb.. Ar gr. a ziskouez ur ster "Kañv an dud a zo evit o c'horf, hogen anv ar bec'herien, pa-z eo divat, a vezo diverket".

gant ar gevierezh dirak penn-rener
 ha penn-bras ;
¹⁸ gant ur felladenn dirak barner
 ha den a lezenn,
 gant an direizhder, dirak bodadeg ar bobl ;
¹⁹ gant an dreitouriezh
 dirak kumpagnun ha mignon,
 gant al laeroñsi
 dirak ar geriadenn ma chomez enni ;
²⁰ dirak gwirionez Doue hag an Emglev,
 gant lakaat an ilin da bouezañ war ar bara,
²¹ gant diskouez dismegañs
 en ur resev pe en ur reiñ,
 gant chom digomz dirak ar re az salud,
²² gant sellout ouzh ur serc'h,
 gant en em zistreiñ diouzh da wreg wirion,
²³ gant diskrapañ lod un all
 pe an donezon graet dezhañ,
 gant sellout a-bann ouzh ur wreg dimezet,
²⁴ gant kemer frankiz gant da vatezh,
 arabat dit tostaat ouzh he gwele !
²⁵ Gant lavarout komzoù flemmus
 d'az mignoned,
 arabat rebech goude bezañ roet !
²⁶ Gant adlavarout komzoù bet klevet,
 ha diskuliañ traoù dindan sekred,
²⁷ anavezout a ri neuze ar vevh wirion,
 ha kavout a ri gras dirak pep den.

42 ¹ Gant an traoù-mañ,
 arabat dit kaout mezha,
 ha na gemer ket ganto degouezh da
 bec'hiñ :
² Gant Lezenn an Uhel-meurbet
 hag an Emglev,
 gant ur setañs o reiñ e wir d'un den difeiz,
³ gant ober kontoù
 gant ur c'humpagnun ha gant beajourien,
 gant reiñ un hêrezh da vignoned,
⁴ gant kaout balañsoù mat ha pouezioù just,
 gant ober aferioù bihan ha bras,
⁵ gant ober ur gounid
 en ur werzhañ da genwerzherien,
 gant kastizañ fonnus da vugale,
 gant lakaat kostezioù
 ur mevel fall da wadañ.
⁶ Gant ur wreg fall
 eo mat implijout ar c'hadranas,
 hag e-lec'h ma-z eus daouarnioù e-leizh,

41, 20 ar gwerzad a seblant diglok, ha teñval a-walc'h eo ster an eil hanterwerzad : perak chom hep pouezañ gant an ilin war ar bara ? Evit m'en em servijo aesoc'h an hini en deus naon ?

41, 21a Testenn diaes adarre, a vez martezeet ur ster dezhi kentoc'h eget troet.

41, 22b En em zistreiñ diouzh da wreg wirion, pe

laka dindan alc'hwez.
⁷ Evit ar pezh a roez,
 gra gant niver ha pouez ;
 ar reiñ hag ar resev, laka pep tra dre skrid.
⁸ Arabat kaout mezha
 evit kastizañ an den diboell ha sot,
 hag ar c'hozhiaed karget a oad
 tamallet a orgederezh.
 Neuze en em ziskouezi desket ervat
 hag aprout dirak pep den bev.

Nec'hamantoù un tad gant e verc'h.

⁹ Ur verc'h a zo evit he zad
 un nec'hamant kuzh,
 hag ar preder degaset ganti
 a bella dioutañ ar c'housesed ;
 yaouank, e c'hell lezel hec'h eur da
 dremen,
 ha dimezet e c'hell treiñ da vezañ kasaus ;
¹⁰ gwerc'hez, e c'hell bezañ saotret,
 ha dont da vezañ dougerez e ti he zad ;
 e-keñver he fried e c'hell bezañ disfeal,
 hag euredet, e c'hell chom divugel.
¹¹ War ur verc'h divezh, dalc'h start da ward,
 gant aon na rafe ac'hanout goap da
 enebourien,
 fablenn ar gêriadenn
 ha danvez fistilh ar bobl,
 ha na vefes dizenoret dirak an holl dud.

Kaout disfiz ouzh ar merc'hed.

¹² Evit n'eus forzh piv
 na sell ket ouzh e gened,
 hag e-kreiz ar merc'hed n'ez ket da
 azezañ ;
¹³ rak er-maez eus an dilhad
 e teu an dagnouzell,
 hag eus ar plac'h drougiezh a blac'h.
¹⁴ Gwelloc'h eo drougiezh a baotr
 eget madelezh a blac'h ;
 ar plac'h goloet a vezhegezh
 a zegas ar rebechoù.

marteze "diouzh unan kar dit".

42, 8 heb. hag un nebeut dornskridoù gr. : "Tamallet a orgederezh" : gr. Ur c'hozhiaed karget a oad o varvailhat gant reoù yaouank.

42, 11 dirak an holl dud (gr.) : e bodadeg an nor (heb.).

II Braster Doue
en e grouadelezh hag en istor e bobl

Gloar Doue er grouadelezh.

¹⁵ Mont a ran da eñvorin
 oberennoù an Aotrou,
 ar pezh am eus gwelet
 a fell din dezrevellañ :
 Dre gomzoù an Aotrou
 ez eo bet graet e oberoù.
¹⁶ An heol o parañ warno
 a sell ouzh pep tra,
 hag oberenn an Aotrou
 a zo leun eus e glod.
¹⁷ N'eo ket bet roet da sent an Aotrou
 danevellañ an holl vurzhudoù,
 en deus diazezet start
 an Aotrou hollc'halloudek
 evit ma vo stabilaet an hollved en e c'hloar.
¹⁸ Sonteañ a ra an islonk hag ar galon,
 ha treantiñ a ra o mennadoù kuzh ;
 rak an Holluhel a zo perc'henn
 war bep gouiziegezh,
 stagañ a ra e sell ouzh sinoù an amzerioù.
¹⁹ Kemenn a ra an tremened
 hag an da-zont,
 ha diskuliañ a ra tresoù an traoù kuzh.
²⁰ N'eus mennozh ebet
 en em guzhfe dioutañ
 n'eus komz ebet a chomfe dianav dezhañ.
²¹ Urzhiet mat en deus brasterioù e furnez,
 rak a holl viskoazh ez eo
 hag e vo da holl viken ;
 n'eus netra a c'hellfe bezañ bet staget
 outañ, netra dilammet dioutañ,
 ha n'en deus bet ezhomm eus kuzulier ebet
²² na pegen hetus eo e holl oberoù !
 Evel ur fulenn-dan
 eo ar pezh a arvester diouto ;
²³ kement-se holl a ev
 hag a chom da viken
 evit pep servijerezh, ha sentiñ 'ra pep tra.
²⁴ An holl draoù a ya daou-ha-daou,
 an eil a-dal d'egile ;
 n'en deus graet netra diglok ;
²⁵ an eil a starta mad egile.
 Piv a vo skuizh dre forzh gwelout e
 c'hloar ?

43 ¹ Lorc'hentez an uhelderioù
 eo an oabl a burentez,
 kaerder an neñv en ur weledigezh a glod.
² An heol o parañ a embann gant e sav

42, 18 sinoù an amzerioù, d.l.e. ar stered.

pegen estlammus eo oberenn an Uhel-
 meurbet.

³ En e greisteiz e tisec'h ar maezioù ;
 dirak e wrez piv a zalc'ho ?

⁴ Evit labourioù an tan e c'hwezher war ar
 fornez,

teir gwech muioc'h an heol
 a entan ar menezioù ;

teurel a ra aezhennoù-tan
 hag o vannañ e zaredoù, e tall e zaoulagad.

⁵ Bras eo an Aotrou en deus hen graet,
 pa-z eo war e urzhioù
 ma kas war raok e gerzhed.

⁶ Al loar ivez, bepred d'he c'houlz,
 a resisa an amzerioù, sin hollbadus.

⁷ Eus al loar e teu merk ar gouelioù
 pa zigresk an astr goude he c'hann.

⁸ Diouti eo e vez anvet ar miz,
 kreskiñ a ra burzhudus

en he c'hemmadenn ;
 banniel armeoù an uhelder,
 o lugerniñ en oabloù an neñv.

⁹ Kened an neñv eo gloar ar stered,
 ornadur lugernus e uhelderioù an Aotrou.

¹⁰ War urzhioù an hini santel
 en em zalc'hont hervez e gemennadur
 ha ne baouezont ket gant o beilhadegoù.

¹¹ Gwel gwareg ar glav
 ha bennig an Hini en deus he graet
 en he sked ez eo kenedus-meurbet ;

¹² kelc'hiañ a ra an neñv
 gant ur grommenn a c'hloar,
 daouarn an Uhel-meurbet
 o deus he stegnet.

¹³ Gant e c'hourc'hemenn
 e taol an erc'h d'an traoñ
 hag e kas al luc'hed

da seveniñ e gemennadur ;

¹⁴ setu perak e tigor e virlec'hioù,
 hag e tinij ar c'houmoul evel evned.

¹⁵ En e c'halloud e ro nerzh d'ar malkennoù
 hag en em vruzunañ a reont e grizilh.

^{16a} Diwar e welout e trabidell ar menezioù,
^{17a} gant mouezh e gurun e krog gwentloù
 en douar ;

^{16b} hervez e youl
 e c'hwezhe avel ar c'hreisteiz,

^{17b} evel korventenn an hanter-noz
 hag ar c'helc'hvidennoù.

¹⁸ Evel evned o plavañ e strew an erc'h
 evel lamperezed o tiskenn

43, 8 armeoù an uhelder : ar sterenoù.

e kouezh war an douar,
lugern e gannder a zo sebez an daoulagad,
hag ar spered a chom estonet
ouzh he gwelout o kouezhañ.

¹⁹ Skuilhañ a ra c'hoazh war an douar
evel holer
ar frim o kaletaat gant ar skorn
evel pikoù spern.

²⁰ Pa c'hwezh avel yen an hanter-noz
en em stumm ar skorn war an dour ;
en em bozañ a ra war bep tolzenn a zour,
en ur wiskañ hemañ
evel gant un hobregon.

²¹ An avel a grign ar menezioù
hag a zev ar gouelec'h
hag a guzum ar glasvez evel un tan.

²² Ar remed da gement-se eo ur
goumoulenn o tont a daol-trumm
goude an avel loskus
e teu ur glizhaj a zudi.

²³ Hervez e vennad
en deus damesaet an Islonk
ha plantet en deus ennañ e inizi.

²⁴ Ar re a verde war ar mor
a zezrevell e riskloù,
hag estonet e vez hon divskouarn
gant o danevelloù,

²⁵ eno ez eus traoù eston ha marvailhus,
loened a bep seurt ha gouenn an euzhvidel.

²⁶ Drezañ ez a e gannad gant e hent ;
rak gant e lavar
e vez pep tra kempennet-mat.

²⁷ Astenn ar gaoz a c'hellfemp c'hoazh
hep tizhout ar penn
met evit hen lavarout en ur ger :
Eñ eo pep tra !

²⁸ Pelec'h kaout an nerzh d'e ganmeuliñ ?
Rak Eñ eo an Hini bras,
a-us d'e holl oberenoù ;

²⁹ Aotrou spouronus
ha meurdezus dreist-par
a zo estonus e c'halloud.

³⁰ Roit klod din Aotrou
ha kanmeulit anezhañ,
kement ha ma c'hellot,
rak a-us e vo bepred ;
evit e ganmeuliñ, kemerit hoc'h holl nerzh,
ha n'it ket da skuizhañ,
rak n'heller ket tizhout ar penn.

³¹ Piv en deus e welet evit e zisplegañ,
piv a rento gloar dezhañ evit ar pezh ez eo ?

43, 23 damesaet, pe sioulaet.

³² Kalz a draoù misterius
a zo brasoc'h eget ar re-mañ,
rak ne welomp nemet
un nebeut eus e oberoù.

³³ Rak an Aotrou
eo an hini en deus krouet pep tra
ha d'an dud deol en deus roet ar furnez.

Meuleudigezh an Tadoù.

44 ¹ Greomp eta meuleudi
an dud illur,
hon tadoù, hervez urzh o remziadoù.

² An Aotrou en deus sevenet ganto
un oberenn glodus,
diskouezet en deus e veurded er vro
a-dal an amzerioù kent.

³ Int o deus renet gant mestronezh e
n o c'hargoù
hag a zo bet tud brudet
evit o c'hurioù bras ;

ar re-se a voe evezhiek en o c'huzulioù
hag e voe kemennerien diouganou.

⁴ Bleniet o deus ar bobl gant o alioù,
ha desket an dud gant o skiantegezh
ha gant prezezennoù fur o c'helennadurezh.

⁵ Savet o deus kanoù heson
ha lakaet dre skrid danevelloù barzhonius ;

⁶ tud pinvidik a vertuzioù
ha leun a c'halloud,
o klask ar peoc'h en o ziegezhioù,

⁷ an holl re-se a voe enoret en o remziadoù,
hag a voe un abeg a c'hloar en o deizioù.

⁸ Lezet o deus d'o diskennidi un anv kaer
ha diwar o fenn
e vez kontet c'hoazh meuleudioù.

⁹ Reoù all a vez ankounac'haet
hag a zo aet diwar an eñvor
evel pa ne vije ket bet anezho ;
emaint evel tud n'o divije ket bevet,
hag evel-se o bugale war o lerc'h.
¹⁰ Hogen sed amañ tud vertuzus,
ha n'eo ket bet ankounac'haet oberoù o
justis.

¹¹ War o lignez e chom ar vadelezh,
un hêrezh santel eo o diskennidi.

¹² O ganadur a chom
feal d'ar gourc'hemennoù,
hag o gourvibien ivez en abeg dezho.

¹³ O lignez a bado da viken
hag o gloar ne vo ket diverket.

¹⁴ O c'horfoù a zo bet douaret er peoc'h
hag o anv 'zo bev evit remziadoù.

44, 10 tud vertuzus, tud feal, pe tud deol, tud a dreez.

¹⁵ Ar poblou a veulo braster o furnez,
hag ar vodadeg a embanno ho meuleudi.

Henoc'h.

¹⁶ Henoc'h a blijas d'an Aotrou
hag a voe dilerc'hiet
skouer a zistro da Zoue evit ar remziadoù.

Noe.

¹⁷ Noe a voe kavet parfet, ha just,
en amzer ar gounnar e voe an
divroc'hadenn ;
en abeg dezhañ e voe ur restad evit an
douar

pa zegouezhas an dour-beuz.

¹⁸ Emglevioù peurbadus
a voe diazezet gantañ,
evit na vefe ken distrujet ar re vev
gant al liñvadeg.

Abraham.

¹⁹ Abraham, tad illur broadoù e-leizh,
n'eus ket un all a vefe kevatal e c'hoar :
²⁰ mirout a reas lezenn an Holluhel
hag ez antreas e kevredelzh gantañ.
Merket en deus en e gorf e-unan
ar gevredelzh-se
hag e deiz an amprou e voe kavet feal.

²¹ En abeg da se
e prometas Doue dezhañ dre le
e vefe benniget ar broadoù en e c'hanadur ;
e kreskfe e lignez evel poultr an douar,
ez uhelafe e ziskennidi evel ar stered,
e rofe dezho da hêrezh eus ar mor d'ar mor
hag eus ar Stêr betek penn pellañ an douar.

Izaag.

²² Ha gant Izaag e tiazegas hevelep tra,
en abeg da Abraham, e dad.

Jakob.

Bennozh an holl dud
hag an emglev a lakaas war benn Jakob.
²³ Suraat a reas da Izaag an hevelep
promesa en abeg d'e dad Abraham.
²⁴ Ar bennozh evit an holl dud
hag an emglev,
o lakaat a reas da repoziñ war benn Jakob :
e startaat a reas en e vennozhioù.
Hag e roas dezhañ ar vro da hêrezh :
He rannañ a reas e lodennoù
hag hec'h ingalañ etre an daouzek meuriad.

Moizez.

45 ¹ Lakaat a reas da sevel dioutañ
un den mat
a gavas grad-vat da zaoulagad an holl,
hag a voe karet gant Doue ha gant an dud,
Moizez, a zo benniget an eñvor anezhañ.

² Reiñ a reas dezhañ ur c'hoar
par da hini ar Sent,
hag e lakaas anezhañ da vezañ bras,
ur spouron evit an enebourien.

³ Dre e lavar e lakaas Moizez
ar burzhudoù da baouez,
ha Doue a glod-enoras anezhañ
dirak ar rouanez.

Reiñ a reas dezhañ gourc'hemennoù
evit e bobl,
hag e tiskouezas dezhañ
un dra bennak eus e c'hoar.

⁴ E santelaat a reas
evit e fealded hag e zouster,
hag e zibab a reas eus a-douez an holl.

⁵ Reiñ a reas dezhañ klevout e vouezh,
hag antren e-barzh ar goabrenn a
deñvalijenn.

Diskuliañ a reas dezhañ tal ouzh tal e
c'hourc'hemennoù,
ul lezenn a vuhez hag a skiantegzh,
evit deskiñ e gevredelzh da Jakob,
hag e gemennadurioù da Israel.

44, 16 sell. Gen 5, 24. heb. "burzhud a ouiziegezh evit ar remziadoù", gant ar soñj moarvat eus al levrioù bet lakaat war anv Henoc'h el lennegezh apokalipsek yuzev e amzer Ben Sirak.

44, 17 an divroc'hadenn, pe an daoladenn (heb.). An Aotrou broc'het enep an dud en abeg d'o fallagriez, en deus divizet o distrujañ gant an die'hlan meur ; met en abeg da reizher Noe, a servij eta da zaspren, Doue a ro d'ar bed un daoladenn dre Noe hag e dud, hag a ra emglev gantañ (Gen 6).

44, 20 en e gorf : an amdroc'h (Gen 17,10 13) ; en amprou : aberzh e vab (Gen 22).

44, 21 "Eus ar mor d'ar mor" d.l.e. eus ar mor Kreizdouarel betek ar mor Ruz, hag eus ar Ster Eufrates betek harzoù an Egipt.

44, 22 Izaag : Gen 26,3-4.

44, 23 Jakob : Gen 27,27-29.

45, 1 un den mat, pe : un den a druez.

45, 2a Par da hini ar Sent, d.l.e. an Aelez ; sell. 42, 17. sell. Erm 4, 16 ha 7,1.

45, 3 ar burzhudoù : ar gwalennoù kaset gant an Aotrou war vro-Egipt. 45, 10 an Ourim hag an Toumim (Erm 28,30).

Aaron.

⁶ Sevel a reas Aaron,
ur sant heñvel ouzh Moizez,
e vreur eus meuriad Levi ;
⁷ e ziazezañ a reas en un emglev peurbadel,
en ur reiñ dezhañ belegiezh ar bobl.
Hen ober a reas gwenvidik
gant splannder e ornadur,
hag e c'hronnañ a reas en ur sae a c'hloar.
⁸ E wiskañ a reas gant enor parfet
hag e gadarnaat gant sinoù a greñvder,
bragoù-dindan, sae hag efod.
⁹ En-dro d'e wiskamant
e roas dezhañ greunadez,
ouroulerioù aour e-leizh tro-war-dro,
a ditirine gant pep unan eus e gammedoù,
hag a lakae o son da vezañ klevet en Templ
da vezañ un eñvoradur evit mibien e bobl.
¹⁰ E wiskañ a reas gant dilhad sakr, aour,
limestra,
ha skarleg, oberenn ur broder ;
gant brennidenn ar varnedigezh, an Ourim
hag an Tournim,
gwiadet gant neud skarlek,
oberenn un arzour ;
¹¹ gant mein prizius engravet evel sielloù,
sterniet en aour, oberenn ur bravigour,
evit bezañ un eñvoradur gant ar gerioù
engravet hervez niver remziadoù Israel.
¹² Lakaat a reas ur gurunenn aour
war e dulban a zouge
an enskrivadur a sakridigezh,
arouez a enor, labour dreist-par,
dudi evit an daoulagad, kinkladur hollgaer.
¹³ Araozañ ne oa ket bet gwelet
ken kaer all,
hag un estren biken ne wisko anezho,
nemet e vibien hepmuiken
hag e ziskennidi evit biken.
¹⁴ E sakrifisoù a vez kuzumet en o fezh,
div wech bemdez, hep paouez.
¹⁵ Moizez eo an hini a sakras anezhañ,
hag en olevas gant an eoul santel.
Ur gevredelzh beurbadel a voe evitañ,
evel evit e lignez
keit ha ma pado an Neñvoù,
evit servijañ Doue
ha war-un-dro embreger ar velegiezh
ha bennigañ ar bobl e anv an Aotrou.
¹⁶ E zibab a reas e-touez an holl re vev

45, 15 Erm 28, 41.

45, 16 evit ar bobl : evit pobl an Aotrou.

45, 18 Datan, Abiran, Kore : Niv 16-17.

evit kinnig sakrifis an Aotrou,
an ezañs hag ar porfum a eñvoradur,
evit seveniñ an dic'haou evit ar bobl.
¹⁷ Roet en deus dezhañ e c'hourc'hemennoù
ha beli war gemennadurioù an Emglev,
evit kelenn e urzhioù da Jakob
ha sklerijennañ Israel war e Lezenn.
¹⁸ Estrenien en em savas a-enep dezhañ
hag o devoe gwarizi outañ er gouelec'h,
paotred Datan ha re Abiran,
ha bandenn Kore,
leun a gasoni hag a zrouknerzh.
¹⁹ An Aotrou a welas anezho
hag en devoe displijadur.
kaset e voent da get e gwrez e gonnar,
ober a reas en o enep traoù burzhudus
en ur guzumiñ anezho
dre ar flamm hag an tan.
²⁰ Kreskiñ a reas c'hoazh gloar Aaron
en ur reiñ dezhañ un hêrezh :
lakaat a reas da lod dezhañ
preveudi ar frouezh kentañ,
ha da gentañ holl bara diouzh e walc'h.
²¹ Rak debriñ eus sakrifisoù an Aotrou
en deus lakaet dezhañ evel d'e ziskennidi.
²² Nemet e douar ar vro
n'en deus ket un domani,
n'en deus lod ebet e-touez ar bobl,
rak : Me va-unan a zo da lod ha da hêrezh.

Pineas.

²³ Pineas, mab Eleazar,
a zo an trede evit ar c'hloar,
evit ar c'hred en deus diskouezet
e doujañs an Aotrou,
hag evit bezañ dalc'het start
e dispac'h ar bobl,
e madelezh hag e kalonegezh e ene ;
ha dre ma tic'haouas evit pardon Israel.
²⁴ Setu perak e voe diazezet gantañ
un emglev a beoc'h
a reas anezhañ penn-rener
ar santual hag ar bobl,
evit ma vo dezhañ ha d'e lignez
mestroniezh ar velegiezh da virviken.
²⁵ Diwezhatoc'h e vo ivez
ar gevredigezh gant David,
mab Jese, eus meuriad Youda ;
hêrezh a roue o tremen hepken
a vab da vab,

45, 22 me va-unan ... : komzoù an Aotrou da Aaron
(Niv 18,20).45, 23 an trede goude Moizez hag Aaron ; ar gred
(Niv 25, 11-13).

hêrezh Aaron avat
a dremen d'e holl ligned.
²⁶ An Aotrou
da roio ar furnez deoc'h en ho kalon
da varn ha da ren e bobl gant justis,
evit na steuzio ket kuit an eurvad
diouzh an dud
nag ar c'hloar diouzh o holl remziadoù.

Josoua.

46 ¹ Un den kadarn er brezel
e voe Josoua, mab Noun
warlerc'hiad Moizez er garg a brofediezh,
eñ a zeuas da vezañ hervez ma talv e anv,
² galloudus evit silvidigezh
dibabidi an Aotrou,
evit kastizañ an enebourien en em savet,
ha lakaat Israel da antren en e hêrezh.
³ Na bras ar c'hloar a c'hounezas
pa savas e zaouarn
ha pa vannas ar c'hleze a-nep ar c'hêrioù !
⁴ Piv araozañ
a oa en em ziskouezet ken start ?
Rak embreger
a reas eñ e-unan emgannoù an Aotrou.
⁵ Hag-eñ n'eo ket war e urzh
e chomas an heol a-sav,
ma teuas un devezh da dalvezout daou ?
⁶ Aspediñ a reas an Uhel-meurbet,
an hollc'halloudek,
pa oa an enebourien
ouzh e stardañ a bep tu ;
hag an Aotrou meur a selaouas outañ
dre deurel mein kazarc'h spouronus o nerzh.
⁷ En em deurel a reas war ar vroad enebour
hag en diskenn
e kasas da get an arsailherien
⁸ evit diskuliañ d'ar broadoù
galloudegezhioù e armoù,
pa rene ar brezel a-berzh an Aotrou.

Kaleb.

Rak kerzhout a reas war-lerc'h ar
Galloudeg.
⁹ E deizioù Moizez
en devoa diskouezet e vadelezh,
eñ ha Kaleb, mab Yefonne,
en ur zerc'hel a-dal d'ar vodadeg

45, 26 deoc'h : da ziskennidi Aaron.
46, 1 Josoua, Yesous (Yehoshoua), mab Noun, an
anv Yesous a dalvez : an Aotrou a salv.
46, 3 1 Sam 18, 17.
46, 5 arsavet an heol : Josoua 10,12-14.

en ur zistreiñ ar bobl diouzh ar pec'hed
hag en ur sioulaat an hiboudoù fall.
¹⁰ Int-i o-daou hepken a voe espernet
war c'hwec'h kant mil a droadeien,
evit degas Israel en e hêrezh,
en douar ma red ennañ laezh ha mel.
¹¹ Ha reiñ a reas an Aotrou nerzh da Galeb,
ha betek en e gozhni e chomas gantañ,
en ur lakaat anezhañ da bignat
war uhelderioù ar vro ;
en doare m'he deus e ligned
miret anezho bepred da hêrezh,
¹² evit ma welo holl vibien Israel
ez eo un dra vat kerzhout
da heul an Aotrou.

Ar Varnerien.

¹³ Ar Varnerien ivez,
pep unan hervez e anv,
an holl anezho tud
na voe ket disfeal o c'halon
ha n'en em zistroas ket diouzh an Aotrou,
ra vo benniget an eñvor anezho !
¹⁴ Ra advleunio o eskern eus o bez,
¹⁵ hag o anvioù, douget a-nevez,
da gavo gwirionez en-dro
e mibien an dud illur-se.

Samouel

¹⁶ Karet gant e Aotrou e voe Samouel ;
profed an Aotrou e tiazezas ar roueelezh,
hag e roas an olevadur da renerien e bobl.
¹⁷ Barn a reas ar vodadeg
hervez lezenn an Aotrou,
hag an Aotrou a weladennas Jakob.
¹⁸ Dre e fealded en em ziskulias
gwir brofed,
ha dre e ziouganou e voe anavezet
evel un dreistwelour gwirion.
¹⁹ Aspediñ a reas an Aotrou hollc'halloudek
pa oa e enebourien ouzh e stardañ a bep tu,
en ur ginnig un oan-laezh.
²⁰ Hag an Aotrou
a daranas e gurun eus an Neñv,
hag a strak bras
e roas e vouezh da glevout ;
²¹ kas a reas da get
holl bennoù-bras bro Dir,

46, 6 Josoua a rene ar brezel en anv an Aotrou.
46, 18 gwelour gwirion : g.e.g. gwirion er
weldedigezh.
46, 21 pennoù-bras Bro-Dir (gr.) : an enebour (heb.).

hag holl briñsed ar Filistiz.

²² A-raok amzer e ziskuilh peurbadel e testenias dirak an Aotrou ha dirak e olevad :

"Na madoù na zoken sandalenoù, n'em eus skrapet digant den" !
Ha den ebet ne damallas anezhañ.

²³ Ha goude ma oa aet en e gousk e tiouganas c'hoazh hag e kemennas e fin d'ar Roue ; eus askre an douar e savas e vouezh o tiouganañ evit diverkañ kuit fallagriez ar bobl.

Natan

47 ¹ War e lerc'h e savas Natan evit diouganañ en amzer David.

David.

² Evel ma kemerer an druzoni diwar ar sakrifis a beoc'h, evel-se e voe dibabet David e-touez mibien Israel.

³ C'hoari a reas gant leoned evel menned-gavr, ha gant arzhed evel gant oanedigou.

⁴ Hag en n'en deus ket en e yaouankiz lazhet ur ramz,

ha tennet kuit dismegañs ar bobl, pa savas e zorn gant ur maen batalm ha ma tiskaras rogoni Goliat ?

⁵ Rak aspediñ a reas an Aotrou, an Holluhel, a roas nerzh d'e zorn dehou evit dichafrañtañ ur brezelour galloudek hag adsevel nerzhioù e bobl.

⁶ Setu perak e voe graet gloar dezhañ eus an dek mil ;

ha meulet e voe evit Bennozhioù an Aotrou ma voe kinniget dezhañ ur gurunenn a glod.

⁷ Rak kas a reas da get an enebourien a ziwar-dro, distrujañ a reas ar Filistiz e ziarbennerien, terriñ a reas o galloud evit atav.

⁸ En e holl oberoù e rentas doujañs d'an Doue santel hag holluhel gant komzoù a c'hloar ; a greiz e galon e kanas meulganou hag e karas an Hini en devoa e grouet.

⁹ Diazezañ a reas telennerien dirak an aoter

47, 3 leoned... arzhed : 1 Sam 17,34-35.

ma vefe gant o son dousaet ar c'hanou.

¹⁰ Reiñ a reas splannder d'ar gouelioù ur sked peurvut d'ar gouelioù bras, en ur lakaat anv santel an Aotrou da vezañ meulet

hag ar santual da dregerniñ a-dal ar gouloù-deiz.

¹¹ An Aotrou a dennas kuit

dioutañ e bec'hedoù

hag a uhelsavas e c'halloud da viken ; reiñ a reas dezhañ ur gevredelzh a roue, hag un uhelgador a c'hloar e Israel.

Salomon.

¹² War e lerc'h en em ziskouezas ur Mab dezhañ leun a skiantegezh, a vevas en abeg dezhañ el largentez.

¹³ Salomon a renas en amzerioù a beoc'h, pa roas Doue dezhañ sioulder tro-war-dro, ma c'hellfe diazezañ un ti d'e Anv hag aozañ dezhañ ur santual da viken.

¹⁴ Na fur out bet ez yaouankiz, leun a skiantegezh evel ur stêr vras !

¹⁵ Da spered en deus goloet an douar, ha leuniet anezhañ gant setañoù divinadellus ;

¹⁶ brud da anv a zo aet betek an inizi da bell,

ha karet e oas evit da beoc'h.

¹⁷ Da ganou, da grennlavarioù, da sturiannoù,

ha da respoantoù fur o deus sebezet ar broioù.

¹⁸ En anv an Aotrou, an Doue, an hini a vez anvet Doue Israel, ac'h eus berniet aour evel staen, ha daspugnet arc'hant evel plom.

¹⁹ Roet ac'h eus avat da gorf d'ar merc'hed, ha perc'hennet out bet gant al likentez.

²⁰ Merket ac'h eus ur saotradur war da c'hloar,

ha disakret ac'h eus da ouenn, en doare m'ac'h eus sachet ar gounnar war da vugale,

ha degaset trubuilh warno gant da follentez.

²¹ Ar vestroniezh a voe disrannet e daou hag eus Efraim e savas ur rouantelezh dispac'hus.

²² An Aotrou avat ne zinac'ho ket e drugarez,

ne ziverko hini ebet eus e gomzoù,

47, 8 gant komzoù a c'hloar : gant ar salmoù.

ne gaso ket da get ganadur e zibabad,
ne zichafranto ket gouenn an hini en deus
karet.

Gant se en deus roet ur restad da Jakob,
ha da Zavid un distaoladenn diwarnañ.

²³ Ha goude-se ez eas Salomon da
ziskuizhañ gant e dadoù,
en ur lezel war e lerc'h unan eus e vugale,
an hini diskiantañ eus ar bobl da gemmañ
he mennad.

Jeroboam.

²⁴ Evit Jeroboam, mab Nabat,
eo eñ a lakaas Israel da bec'hiñ,
hag a zeskas da Efraim hent an droug,
ma paotas kement o fec'hedoù
ma voent harluet diouzh o bro.

²⁵ Rak klask a raent ober
a bep seurt fallagriezhoù
betek ma teuas ar c'hastiz warno.

Elias.

48 ¹ Ha neuze en em ziskouezas
ar profed Elias evel un tan,
e gomz a zeve evel ur flammerenn.

² Eñ a lakaas da zont ar gernez warno,
hag o niver da zigreskiñ gant e c'hred :

³ Gant komz an Aotrou e serras an neñv,
hag ivez, dre deir gwech,
e lakaas an tan da ziskenn.

⁴ Na klodus ez out, Elias, ez purzhudoù !
Piv c'hellfe fougasiñ da vezañ par dit-te ?

⁵ Te hag ac'h eus dihunet
eus ar marv unan tremenet,
hag eus an Hades, dre lavar an Holluhel.

⁶ Te hag a gasas rouaned d'ar rivin,
hag a ziskaras tud klodus diwar o gwele.

⁷ Te hag a glevas tamalloù er Sinai
hag en Horeb dekredoù a zial ;

⁸ a olevas rouaned evel justisourien
ha profeded da vezañ da warlerc'hidi ;

⁹ te hag a voe dilamet kuit
en ur c'horc'hwezh a dan,
En ur c'harr gant kezeg a dan ;

¹⁰ te hag a voe merket er gourdrouzoù
evit an da-zont,
evit distanañ ar gounnar a-raok na darzhfe,
evit lakaat kalon an tad da zistreiñ d'e vab
hag adlakaat en o reizh meuriadoù Jakob.

48, 3 e serras an neñv : 1 R 17,1 ; an tan : 2 R 1,10.

48, 5 mab an intañvez : 1 R 17, 17-24.

48, 9 ur c'horc'hwezh, un trowent a dan : 2 R 2, 9-22.

¹¹ Evurus ar re az kwelo,
ar re a yelo da gousket er garantez !
Rak ni ivez sur-mat hor bo ar vuhez !

Elizeas.

¹² Pa voe bet goudoret Elias er gorventenn
E voe leuniet Elizeas gant e spered,
En e zeizioù ne voe ket diskogellet gant
priñs ebet,

Ne voe den evit gallout e vestroniañ.

¹³ Ne voe netra evit bezañ a-us dezhañ
Ha betek en e varv e tiouganas e gorf.

¹⁴ Burzhudoù a reas e-pad e vuhez,

Hag en e varv e voe marvailhus e oberoù.

¹⁵ Daoust da se ne gemmas ket ar bobl he
spered,

Ha ne zistrojont ket diouzh o fec'hedoù ;

Ken na voent harluet diouzh o bro

Ha dastrewet dre an douar a-bezh.

¹⁶ Ne chomas nemet nebeud-kaer a dud,
Gant ur rener eus ti David,

Hiniennoù anezho a reas ar mad,
Reoù all avat a greskas niver o fec'hedoù.

Ezekias

¹⁷ Ezekias a greñvaas e Gêr,
hag a zegasas dour en he mogerioù ;
gant houarnoù e kleuzias ar roc'h,

hag e toullas puñsoù-mir evit an dourioù.

¹⁸ En e zeizioù

e teuas Senac'herib d'e argadiñ,
hemañ a savas e zorn a-enep Sion

ha kas a reas Rabsakes

e rogoni e lorc'hentez.

¹⁹ Neuze e krenas o c'halonoù

hag o daouarn,

hag e voent e gwentloù

evel merc'hed o wilioudiñ ;

²⁰ aspediñ a rejont an Aotrou,

an hini trugarezus,

en ur astenn o daouarn davetañ,

hag hep gortoz, an hini Santel a selaouas
anezho eus an Neñv

hag a zieubas anezho dre zaoarn Izaïas ;

²¹ skeiñ a reas ouzh kamp Asiriz

hag e Ael o c'hasas da get.

²² Rak Ezekias a reas plijadur an Aotrou
hag a zalc'has start e hentoù David e dad,
evel ma c'hourc'hemenne dezhañ

ar profed Izaïas,

48, 17 Ezekias : 2 Dan 32, 5.

48, 18 Rabsakes (gr.) : cil-a-gamp (heb.).

48, 20 Izaïas : 2 R 19,5-7.

bras ha gwirion en e weledigezhioù.
²³ En e zeizioù ez eas an heol war gil,
 ha Doue 'astennas buhez ar Roue.

²⁴ E galloud ar spered
 e welas fin an amzerioù
 hag e frealzas tud ankeniet Sion ;
²⁵ diskuliañ a reas an da-zont
 betek an amzer beurbad,
 hag an darvoudoù kuzh
 a-raok dezho degouezhout.

Jozias

49 ¹ An eñvor eus Jozias
 a zo ur c'hemmesk a ezañs
 aozet dre ampartiz ar porfurmour ;
 e pep genou ez eo dous evel mel,
 evel sonerezh en ur banvez a win.
² Eñ a zeuas a-benn da zistreññ ar bobl
 da Zoue,
 hag a dennas kuit an euzhusterioù difeiz ;
³ Treññ a reas e galon war-zu an Aotrou,
 hag en amzer an direljion
 e roas kreñvder d'an deoliezhe.

Ar Rouaned hag ar Brofeded Diwezhañ-deuet

⁴ A-ziavaez da Zavid, Ezekias ha Jozias,
 ne reas an holl
 nemet diroudañ en dirouderzh.
 Hag evel m'o devoa dilezet lezenn an
 Holluhel
 e voe dilezet ivez rouaned Youda.

⁵ Rankout a rejont lakaat o galloud
 etre daouarn estrenien
 hag o gloar e kerz ur vroad estrañjour.

⁶ An enebour a skoas an tan
 er Gêr dibabet evit kaout ar Santual
 hag a droas he straedoù en ur gouelec'h,
⁷ en abeg da Jeremias,
 rak e wallgas a rejont,
 eñ sakret evel profed a-dal askre e vamm,
 evit diwriziennañ, distrujañ ha kas da get,
 evel ivez evit sevel ha plantañ.

⁸ Ezekiel eo an hini a welas
 ur weledigezh a c'hloar
 a ziskouezas dezhañ Doue
 war garr ar Geroubined ;
⁹ ha koun en devoe

49, 1 Jozias (Yoshia) : 2 R 22.

49, 8 Ezekiel (Yehezkel) : Ez 1,4-28.

49, 9 testenn amsklaer ; gr. : Meneg a reas ivez eus
 Yob, a zalc'has holl hentoù ar reizhded (heb.). Evit ar

eus an enebourien er pilad-galv,
 ha vad a reas d'ar re a ren mat o hentoù.

¹⁰ Evit an daouzek profed
 ra vleunio o eskern en-dro en o bez,
 rak frealzet o deus Jakob
 ha dasprenet anezhañ
 dre ar feiz hag ar goanag.

Zorobabel, Josoua ha Nehemias.

¹¹ Penaos kanmeuliñ Zorobabel ?
 Eñ a zo evel ur siell en dorn dehou.
¹² Pe c'hoazh Josoua, mab Josedek,
 int hag a adsavas an Templ en o amzer
 hag a sakras en-dro un ti d'an Aotrou,
 tonket d'ur c'hlod peurbadel.

¹³ Eus Nehemias eo bras ivez ar c'houn
 eñ hag a adsavas evidomp ar mogerioù
 rivinet,
 a startaas en-dro dorjoù ha morailhoù
 hag a adlakaas hon tiez en o flom.

¹⁴ N'eus bet krouet war an douar den ebet
 par da Henoc'h,
 rak eñ eo a voe dilamet diwar an douar.
¹⁵ Den ebet kennebeut-all
 ne voe ganet par da Jozef,
 pennrener e vreudeur, ha skor e bobl,
 a zo bet gweladennet e eskern.
¹⁶ Sem ha Sezha a zo bet klodus
 e-touez an dud
 met a-us da bep krouadur bev
 er grouadelezh emañ Adam.

Simon, ar beleg-meur.

50 ¹ Simon, mab Onias,
 an arc'hveleg,
 eo an hini a addressas an ti e-pad e vuhez,
 hag a greñvaas en-dro en e zeizioù
 mogerioù ar Santual.

² Gantañ eo e voe fontet an uhelder doubl,
 an harpell uhel eus moger-dro an Templ.

³ En e zeizioù e voe kleuziet
 mirlec'h an dourioù
 ul lenn-dour ken bras hag ar mor.

⁴ Gant ar preder
 da ziwall e bobl diouzh ar rivin
 hag e kreñvaas kêr e sell eus ur seziz.

pilad-glav, sell. Ez 13, 13, ha Ez 38, 22.

49, 11 evel ur siell : evel un dra briuzius.

50, 1 Simon II, mab Onias II, a varvas war-dro 195
 KHS.

⁵ Na klodus e oa,
gant e bobl en-dro dezhañ,
pa zeue er-maez eus ti ar ouel !
⁶ Evel ar werelaouen e-kreiz ar c'hoabr,
evel al loar en he c'hann,
⁷ evel an heol o skediñ war neved an
Holluhel,
evel gwareg ar glav o lugerniñ e
koabrennoù a glod,
⁸ evel bleuñv roz e deizioù an nevez-amzer,
evel al lili war ribl an douar,
evel ur greskenn war al Liban
e deizioù an hañv,
⁹ evel an tan hag an ezañs el lestrig-ezañs,
evel ur gib aour fetis,
kinklet gant mein prizius a bep seurt,
¹⁰ evel un olivezenn o teurel frouezh,
evel ur siprezenn o sevel en oabl,
¹¹ pa lakae warnañ ar sae a c'hoar,
ha pa wiske e zilhad hollgaer,
pa save ouzh an aoter santel
ha pa leunie a glod en-dro ar santual.
¹² Hogen pa reseve eus daouarn ar veleien
lodennoù ar sakrifis,
e oa en e sav eñ e-unan
e-kichen oaled an aoter,
gant kurunnennad
e vreudeur ouzh e gelc'hiañ
evel sedrez glasvezek war al Liban,
en-dro dezhañ evel kefioù palmez.
¹³ Holl vibien Aaron en o splannder,
gant profadenn an Aotrou en o daouarn
dirak sell holl vodadeg Israel.
¹⁴ Pa sevene al lidoù war an aoterioù,
evit kinnig gant haelled d'an Uhel-
meurbet,
¹⁵ ez astenne e zorn war an hanaf,
hag e lakae da ziverañ chug ar barr-rezin,
en ur skuilh anezhañ war sichenn an aoter,
porfum dudius d'an Uhel-meurbet,
roue an hollved.
¹⁶ Neuze mibien Aaron
a daole youc'hadegoù,
a sone en o zrompilhoù metal morzholiet,
hag a roe un trouz bras da glevout
en eñvoradur dirak an holluhel.
¹⁷ Neuze ar bobl a-bezh en em daole
hag a gouezhe d'an douar war o dremm
evit azeuliñ an Aotrou
an Hollc'halloudeg, an Doue uhel-meurbet.
¹⁸ Ar ganerien ivez
a roe da glevout o meuleudioù,
gant mouezh vras ha sonerezh dous

50, 12 al lodennoù : da vezañ losket war an aoter.
50, 20 evit reiñ bennozh an Aotrou : Niv 6, 23-27.

¹⁹ hag ar bobl a aspede an Aotrou Holluhel
o 'n em zerc'hel dirak an Hini trugarezus,
betek ma vefe sevenet servij an Aotrou
ha kaset da benn al lidoù.
²⁰ Diskenn a rae neuze
en ur sevel e zaoarn
etrezek holl vodadeg pobl Israel ;
evit reiñ a vouezh uhel bennozh an Aotrou,
ha kaout an enor da zistagañ e anv ;
²¹ ha neuze, evit an eil gwech
e stoue an holl d'an douar
evit resev ar bennozh a-berzh an Holluhel.

Klozadur : Grasoù ha pedenn

²² Ha bremañ benniget Doue an hollved,
an hini a ra dre holl brasoberoù ;
an hini en deus roet sav d'hon deizioù
adalek askre hor mamm,
hag en deus graet ouzhimp
hervez e drugarez.
²³ Ra roio deomp levenez ar galon,
ra zeuy ar peoc'h war hon deizioù,
en Israel, betek deizioù ar beurbadelezh.
²⁴ Ra chomo warnomp e drugarez
gant fealded,
dezhañ d'hor glanaat en hon amzerioù.

Krennlavar a-enep teir broad

²⁵ Div vroad a zo a argarzan a galon
hag un trede ha n'eo ket ur vroad,
²⁶ ar re 'zo o chom e menez Seir, ar Filistiz,
hag ar bobl sot he deus hec'h annez e
Sikem.

Mennad an oberour

²⁷ Ur gelennadurezh a skiantegezh
hag a ouiziegezh
sed ar pezh en deus enskrivet el levr-mañ
Jesoua, ben Sirac'h,
mab Eleazar eus Jeruzalem,
en deus skuilhet
evel ur glav furnez a galon.
²⁸ Evurus an hini a zistroio
da brederiañ war e gomzoù,
hennezh a furaio,
a lakay anezho en e galon.
²⁹ Rak mar gra evel-se
e vo kreñv e pep keñver,
dre ma vo sklerijenn an Aotrou e
wenodenn.

50, 26 menez Seir (heb.), e-lec'h ma oa an Edomiz o
chom ; Sikem : tud Samaria.

Meulgan a veuleudi da Zoue.

51 ¹ Me 'fell din ho trugarekaat,
 Aotrou, va Roue,
 hag ho meuliñ, Doue, va salver,
 grasoù a rentan d'hoc'h anv.
² Rak en em lakaet hoc'h eus evidon
 da warezer ha da skoazell,
 ha dasprenet hoc'h eus
 va c'horf eus ar marv,
 eus pech an teod droukkomzer,
 eus muzelloù ar re a seven gevierezh ;
 hag a-dal d'am enebourien tro-zro
 hoc'h eus va sikouret ha va dasprenet
³ - Hervez braster ho trugarez ha meurdez
 hoc'h anv -
 eus dent ar re a oa prest d'am lonkañ,
 eus dorn ar re a glaske va lazhañ,
 eus ankenioù diniver am eus gouzañvet,
⁴ eus mougerezh an tan enaouet en-dro din,
 eus kreiz ar flamm n'em boa ket enaouet ;
⁵ eus donder bouzelloù an Hades,
 eus an teod dic'hlan
 hag ar c'homzoù gaouiat,
⁶ - droukkomz un teod direizh dirak ar
 Roue -.
 Va ene en deus gwelet a dost ar marv,
 ha va buhez a oa diskennet
 a-stok ouzh an Hades.
⁷ Enkelc'hiet e oan a bep tu
 ha ne oa den d'am sikour,
 va sell a glaske skoazell an dud,
 ha ne oa den !
⁸ Ha soñj am eus bet neuze eus ho trugarez,
 Aotrou,
 hag eus ho labourioù a holl viskoazh,
 o vezañ ma tieubit ar re a esper ennoc'h
 ha ma salvit anezho eus dorn o enebourien.
⁹ Ha lakaat a ris va fedenn
 da sevel eus an douar,

51, 12-13 Etre ar gwerzadoù 12 ha 13 ez eus en heb.,
 un etrelakadur a zo anezhañ ur salm a veuleudi, da
 dostaat ouzh ar salm 136, hag ouzh gwerzadoù ar
 salm 148,14. Ne gaver an destenn-mañ en hini ebet
 eus an troidigezhioù. Ul lodenn vat eus ar viblourien
 a vir anezhi koulskoude evel gwiriek :
 Kanmeulit an Aotrou dre ma-z eo mat,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Kanmeulit Doue ar meulduioù,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Meulit diwaller Israel,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Meul krouer an Hollved,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Meulit dasprener Israel,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Meulit ad-voder harluidi Israel,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,

goulenñ a raen da vezañ diwaller
 diouzh ar marv ;
¹⁰ aspediñ a raen an Aotrou, tad va Aotrou :
 "N'am dilezit ket e deizioù an anken,
 en amzer al lorc'heien, hag an diskoazell.
 Meuliñ a rin hoc'h anv hep paouez,
 hag e kanin en ur drugarekaat".
¹¹ Ha selaouet e voe va fedenn :
 Va salviñ a rejoc'h eus ar marv,
 ha va dieubiñ e amzer an drougiezh.
¹² Setu perak e fell din
 ho trugarekaat hag ho meuliñ :
 Bennigañ a rin anv an Aotrou.

Barzhoneg war enklask ar furnez

¹³ Pa oan yaouank c'hoazh,
 a-raok kantren dre ar bed,
 em eus klasket ar furnez
 a galon digor em fedenn ;
¹⁴ he goulennet em eus dirak an neved,
 ha betek ar fin e klaskin anezhi.
¹⁵ Eus he bleunioù,
 evel eus ur barr-rezin o tareviñ,
 he deus en em laouenaet va c'halon ;
 va zroad en deus kerzhet en hent reizh,
 a-dal va yaouankiz
 em eus heuliet he roudoù.
¹⁶ A vec'h ma 'm eus stouet va skouarn
 ma 'm eus he resevet,
 ha kavet evidon kelennadurezh vras.
¹⁷ A drugarez dezhi ez on aet war-raok,
 ha gloar a rentan d'an Hini
 en deus he roet din ;
¹⁸ rak mennet em eus en em ren diouti,
 klask ar mad a galon
 evit n'am bo ket da ruziañ.
¹⁹ Stourmet en deus va ene
 evit he ferc'hennañ,
 ha taolet evezh da virout al Lezenn,

Meulit adsaver e Gêr hag e Neved,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Meulit an hini a laka da adveuniañ galloudegezh ti
 David, dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Kanmeulit an hini en deus dibabet da veleien mibien
 Sadok, dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Kanmeulit skoed-difenn Abraham,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Kanmeulit Doue galloudus Jakob,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Kanmeulit an hini en deus dibabet Sion,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Kanmeulit Roue rouaned ar rouaned,
 dre ma-z eo peurbadel e drugarez,
 Adsevel a ra galloud e bobl, danvez a veuleudi evit e
 holl fideled,
 Evit bugale Israel, ar bobl a zo tost dezhañ, Allelouia

astennet em eus va daouarn
 etrezek an nec'h,
 ha keuz am eus bet d'am diouiziegezh.
²⁰ Stegnet em eus va ene etrezek enni
 ha kavet em eus anezhi er c'hlanded.
 Staget em eus outi va c'halon
 a-dal an derou
 ha gant se ne vin ket dilezet.
²¹ Va c'horf a zo bet esmaet
 ouzh he c'hask,
 ha gounezet em eus neuze ur mad prizius.
²² Roet en deus din an Aotrou evit va gopr
 un teod evit e veuliñ gantañ.
²³ Tostait ouzhin, tud dizek,
 ha deuit da lojañ e ti ar gelennadurezh.
²⁴ Perak lavarout e vankit diouti,
 pa-z eo sec'hedet kement-all hoc'h ene ?
²⁵ Digoret em eus va genou ha komzet,
 prenit anezhi hep arc'hant !
²⁶ Lakait ho choug dindan ar yev,
 d'hoc'h ene da resev an deskadurezh,
 Tost deoc'h emañ kavout anezhi.
²⁷ Gwelit gant ho taoulagad-c'hwi,
 n'em eus ket poaniet kalz
 ha kavet em eus evidon va-unan diskuizh
 bras.
²⁸ Gounezit an deskadurezh
 evel pa vefe ur bern arc'hant,
 rak ganti eo kalz a aour a berc'hennot.
²⁹ Ra laouenaio hoc'h ene
 gant trugarez an Aotrou,
 ha n'ho pet ket a vezh ouzh e veuliñ ;
³⁰ Sevenit ho labour a-raok ar c'houlz
 hag en deiz divizet e roio deoc'h ho kopr.

Furnez Jesoua, Ben Sirac'h.

Levr Furnez Ben Sirac'h betek amañ.

51, 22 gantañ : gant va zeod.

51, 23 ti ar gelennadurezh : ar skol ma veze desket enni al Lezenn.

51, 28 Gwerzad diaes, rak an destenn lennet evel m'emañ a lavarfe : "Prenit kelennadurezh gant priz bras a arc'hant", ar pezh na glot ket gant ar gwerzad 25, ha pa ouzomp a-hent-all e veze graet skol evit netra gant ar furien gozh.

51, 30 An heb. a stag ouzh ar gwerzad diwezhañ :

"Ra vo benniget Yahve da virviken ha ra vo meulet e anv a remziad da remziad". Da skrivadur-dibenn e tiskouez ivez an heb. un notenn hiroc'h disheñvel : "Betek amañ, komzoù Simeon, mab Yeshou, anvet Ben Sirak. Furnez Simeon, mab Yeshou, mab Eleazar, mab Sirak. Ra vo benniget anv Yahve a-dal bremañ da virviken".